Exopus

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 $\ensuremath{\mathrm{IPS}}$ Translation, and Rashi

©Nathan Kasimet, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 licenses (CC-BY-SA), the terms of which are available here: https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/. This book includes the following texts:

- Migra According to the Masora
- License: CC-BY-SA
- מקרא על פי מסורה/ikiw/gro.eoruce.org/wiki/he.wikisource. –
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
- License: CC-BY-SA
- הרגום אונקלוס/ikiwikisource.org/wiki/he.wikisource Source: https://he.wikisource.org
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
- License: CC-BY

All these texts were retreived from Sefaria. It was typeset and formatted using ETEX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download and the EB Garamond font by Georg Duffner from http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

עשרת הדברות במעם עליון	
שירת הים ועשרת הדברות שירת הים	
GLWR (1978	861
פרשת ויקרא למנחה בשבת פקודי	861
פרשת פקורי	981
פרשת ויקהל	ΙΔΙ
פרשה כי השא	148
פרשת תצוה	130
פרשת תרומה	113
פרשה משפטים	76
פרשה יתרו	82
פרשה בשלח	ZS
פרשה בא	36
פרשה וארא	50
פרשה שמות	I
Usage Guide	İν
Introduction	Λ

תוכן העניינים

ספר שמות – noitoubornal

	הפטרת	GLAL	Į L	ЦL	1	(7)	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	744
	הפטרת	GLAL	<u> </u>		1	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•		٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	747
	GLAL G	LL .	٠	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•		٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	533
	に	GLAL	1 10		_	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•		٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	536
	erwn 1	CLL .	٠	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	536
	הפטרת	GLAL	[47	10	ا، ۲	⊒	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	234
	に	ಇದಗ	ÇĮL	1	Ц	LL	([٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•		٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	232
	に																																				
	ದಡರ್ಬ (לשבת	L:	847	L	117	. 47.	1	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•		٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	575
	に	GUL,		• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	977
	に	اركالا	,	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	225
	הפטרת		18	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	122
	הפטרת	ロ ヹにし	٠	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•		٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	516
	הפטרת	は 上には	Ľ	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	717
	הפטרת	Caec	\ 		٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	512
	הפטרת	بالالال	٠	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	213
	に	口切り	1	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	802
	に	בא ;	٠	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•		٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	907
	に	こなしと	٠	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	₽07
	הפטרת		٠	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	202
<u>'</u> (-	מרות																																				707

Introduction

This humash is intended primarily for learning Shnayim Mikna veEchad Targum, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minha readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the Mikra al pi Masorah project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special Maftir and Haftarot can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from Mikra al pi Masorah.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Jage Guide

notes.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the Mikra al pi Masorah project, or notes in Minhat Shai. The Mikra al pi Masorah project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Targum. Paseq is indicated with a vertical bar with a space on of the Torah, but not in the text of the Targum. Paseq is indicated with a vertical bar with a space on word.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. "Is and ">ARIW" indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a Dor o in parentheses. A petuha is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the keri and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical

	(1) 11/4 11/11/11	,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,		
OI	הָבְּה נִתְּחַבְּמָה לֵוֹ פָּן־יִּךְבָּׁה וְהַיְּה בְּי־ִתִּקָהָאנָה מִלְחַמָּה וְנִלְּחַם בְּנִי וְשְׁלָה מִן־תַּצֵּרֶי וְנְלְחַם בְּנִי וְשְׁלָה מִן־תָּצֵּרֶץ:	אַרְטְּא:	come, let us deal wisely with them, lest they multiply, and it come to pass, that, when there befalleth us any wat, they also join themselves unto our enemies, and fight against us, and get them up out of the land.	o
6	נּיִּאָמֶר אָל־עַמָּוּ הַנָּה עָם בְּנֵי יִשְׂרְאֵל רָב וְעְצִים מִמֶּנּיּ:	וֹמְבְאֵבְ סִׁנּוֹ וִׁטַּׁלֵפָּנוֹ מִנִּּנְאֵי: נֹאָמִר לְהַמֵּוִי בִּא הַמָּא בִּנִּי	And he said unro his people: 'Behold, the people of the children of Israel are too many and too mighty for us;	6
ز ار	אַמֶּר לְאֵינְרָע אָת־יוֹסְף: נַיָּקְם מֶלֶּךְ־חָדָשׁ עַלִּ־מִצְּרָיִם	בְּלָא מְלַנִים לְּזִירָת יוָסָף: וְקָם עַלְכָּא חֲדַהָא עַל מִצְרָיִם	Now there arose a new king over Egypt, who knew not Joseph.	8
L	نَمُدُمْ مِثَّت: (a) تَأْمُمُثُور خَثَمِّد نَضُدِّم يَخْدُرُ نَضُدُمْحٍ خُدُدُ لَنْضُلُمُو نَنْدُ	וֹאִטְמֶלְגְאָט אַבְּמָא מִּנְטְנְוּ: נְסְנִיאֵנְ נִיְּלְיִםְּנֵּ לְטִׁבָּא נְבְנֵי וְמְּבָאֵלְ נְפִּימִנִּ וֹאָטְנִלְרֵנִּ	And the children of Israel were fruitful, and increased abundantly, and maxed exceeding mighty; and the land was filled with them.	۷
9	נַגְּמָת יוֹמָף וְכְּלִ־אָּחָׁיִי וְכִלּל הַדְּוֹר הַהְוֹא:	ומית יוסף וְבְל אָחוֹהִי וְכֹל הְיָא תַהוּא:	And Joseph died, and all his brethren, and all that generation.	9
ς	ַנִיהִׁי כְּלִ-נָפָטׁ יִּצְאֵי ;ֵרֶדְּ יַעַּקְׁב שִׁבְעַיִם נָפָשׁ וְיוֹסָף הְיָה בְמִצְּרֵיִם:	והואה כל נפשהא נפטי ורכא דיעַקב שבטין נפשן וְיוֹסֵף דַהְוָה בְמִצְרָיִם:	And all the souls that came out of the loins of Jacob were seventy souls; and Joseph was in Egypt already.	ς
†	ٽا اَنْظَفَارُ، لاَب اَهُمَّاب:	يَا لَيْضَاخِ، قِد لَهُمْد:	Dan and Naphrali, Gad and Asher.	†
٤	וּמְּמֵבֶׁר וִבּוּלֵן וּבִּוֹמֶן:	וּמְּמּבְׁר וְבּוּלְנוֹ וּבִּנִוֹמִוּן:	Issachar, Zebulun, and Benjamin;	٤
τ	באיבו שְּמְלְּנִוּ לֵנִי וִיהוּבֶה:	באיבו שְּמְשׁיוֹ לֵנִי וִיהוּדָה:	Reuben, Simeon, Levi, and Judah;	τ
	וְאָלְה שְׁמוֹת ְבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאָים מִצְּרָיִמְה אֲת יַנְּלְב אִישׁ וּבֵיתָוֹ בְּאוּ:	ְּנְבֶר נְאֵנְהֶ בִּּנְינֵיה מָאַלְיּ: הְּמָאֵלְיּ לְמָאֵבְׁוֹם מִם נִתְּלִב הְאָלְוּ אָמְנִית בְּנִּי וֹמְּבָאֵלְ	Now these are the names of the sons of Israel, who came into Egypt with Jacob; every man came with his	I

שלמת כאלו לא ידע: (10) הבה נתחכמה לו. כל *סבס* לשון סכנס וסומנס לְדָבֶּר סוא, כלומר סומינו עלמיכס לכך: - נתחכמה לו. לעס, נתמכמס מס לעשות לו. ורבותינו דרשו, נתמכס למושיען של ישראל לדונס במיס, שכבר נשבע שלא יביא מבול לעולס (שמו"ר א, יא).

(8) ויקם מלך חדש. רב ושמואל, מד אמר מדש ממש, ומד אמר שנממדשו גוירומיו (מועס יא.): אשר לא ידע. עשס

(a) ויוסף היה במצרים. וסלא סוא ובניו סיו בכלל שבעיס, ומס בא ללמדנו, וכי לא סיינו יודעים שסוא סים במלריס, אלא

(ו) ואלה שמוח בני ישראל. אע"פ שמואן במייסן בשמוחס, חור ומואן במיחחן, לסודיע הבחן שומשלו לכוכביס, שמוליאן

לסידיעך לדקמו של יושף, סוא יושף סרועס אח לאן אביר, סוא יושף שסיס במלריס ונעשה מלך ועמד בלדקו:

ומכניםן במספר וצשמוסס, שנחמר המוליח במקפר לְבָּבֶּסֶׁם לְכָלֶם בְּשֵׁם יִקְרֶהׁ (ישעי'מ, כו. שמו"ר ה, ג):

(ע) וישרצו. שסיו יולדות ששה בכרם מתד:

וֹאָט_בֹּגֹּטִמָם: מספנות לפּרשה מַנּעוּ בַּסבַלְעָשׁ וֹיְבֶּוֹ מַבֹּי, נּוֹמָּוֹמוּ מֹלַוּן מִּבָּוֹ מֹסָום לַמָּמֹן

יפְּרָא וֹיִבְאָר מִפְּנִוּ בְּנָוֹ וֹמְבִאָּץ: י וֹכֹאָהָג וֹמְנָּנּ אִינְוּ כֵּן יִרְבָּר וְכֵּן יִכְּקָא יִּהְמָהַן לְּחִיּן כֵּן סִנּן וְכֵּן

אָמֶּרַ הֹּבֹרוּ בַמֵּם בַּפַּברוּ: עַבְּרָה בַּשְּׂבֶה אָת כְּל־עַבְּרָהָם +י קשָׁה בְּחִמֶּר וּבַלְבֵנִים וּבְּכְלֵ- קשְׁיָא בְּטִינָא וּבְּלִבְנֵי וּבְּכִלְ

מפַּבְר וְשָׁם הַשָּׁנִת פּוּנְתְר: הְעִּבְּרִיּנִת אֲשֶׁר שָטַם הָאַחַת יְהִינִיִּמָא דְּשׁיִם הָבָּא שְּׁפְּּרָה וּיֹאַמֶּר מֶלֶבְּ מִצְּבְוֹם לַמִּנִלְּבָי וֹאָמִר מַלְכָּא בַּמִּבְּנִם לְטִוֹטַא

נְחָיָה: הוא נהַמְמָן אַבְּוֹ וְאָם בָּתְ הָוֹא אָם בָּרָא הוּא וְמִקְמָלֵן יָתִיה ין יבאַיטוּ מַּגְשַׁאַבֹּלוֹים אִם בּוֹ וֹשִיבוֹטֹאַ וֹטִטַוֹיוֹו מַגְ מַטַּבָּבֹאַ וּנְאָמֶׁר בֹּוֹבֶּוֹבֶלוֹ אָטַ טְמֹבֹבוֹנְיָנִי וֹאָמָר כַּב טַבְּוֹנֶוֹ מִוּלְבוֹן וֹטַ

> אוצרי לפַרעה יָת פִּיתוֹם ויָת לפולטונעון ולון טבור בית בדיל לעניציהון

> בני ושְׁבַאָּב: שַׂלְפָּגוּ וֹמַלַעַ לְמָבֶּבְׁאָ, מָן בְּבַבַ

בַּלַמְינ: האפלחו בהון פּוּלְטַׂנֹא בַּעַלַלָּא נִע כַּלַ וַיְמְרְרוּ אָת־חַנִּיהֶם בַעַּבֹדֶה וְאַשָּרוּ יָת חַנִּיהוֹן בְּפוּלְחָנָא

וְמִוִם שׁנְיֵנִיקְא פּוּגְּרִי:

נֹאָם בֹבנֹא נוא טַלַוּנֹתוֹנִני:

Kaamses. Pharaoh store-cities, Pithom and their burdens. And they built for taskmasters to afflict them with Therefore they did set over them

of Israel. were adread because of the children more they spread abroad. And they the more they multiplied and the But the more they afflicted them,

rigour. children of Israel to serve with And the Egyptians made the

they made them serve with rigour. the field; in all their service, wherein brick, and in all manner of service in with hard service, in mortar and in And they made their lives bitter

the name of the other Puah; name of the one was Shiphrah, and Hebrew midwives, of whom the And the king of Egypt spoke to the

'.əvil but if it be a daughter, then she shall it be a son, then ye shall kill him; ye shall look upon the birthstool: if of a midwife to the Hebrew women, and he said: 'When ye do the office

דרשו, כאדם שמקלל עלמו, ומולה קללמו באמרים, והרי הוא כאלו כמב וְשָלִינוּ מן הארץ והם יירשוה: (וקס לא סבינו שעל כל סעולס אינו מביא, אבל סוא מביא על אומס אחם. ברש"י ישן): - ועלה בון הארץ. על כרחנו. ורבוחינו

אָר פַחַוּם ואַה רעמסס. שלא סיי ראויים ממחלס לכך, ועשאוס חוקים וצלורים לאולר: בסבלחם. של מלריס: - ערי מסכנוח. כמרגומו, וכן לֶן בֹּחׁ שֶׁל סַמֹבֵן סַזֶּס (ישעי'כב, מו), גובר סממונס על סחולרוח (שמו"ר (11) עליו. על סעס: מסים. לשון מס, שריס שגובין מסס סמס. ומסו סמס, שיבנו ערי מסכנות לפרעס: למען ענוחו

בעיני עלמס וק"ל). ורבומינו דרשו, כקוליס היו בעיניהם: ומדרשו, רוח הקודש אומרח כן, אחם אומרים פן ירבה, ואני אומר כן ירבה: - ויקצו. קצו בחייהם. (ויש מפרשים המלרים (21) וכאשר יענו אוחו. זכל מס שסס נומנין לצ לענומ, כן לצ סקצ"ס לסרצומ ולספרין. בן ירבה, כן רצס וכן פרץ.

(EI) בפרך. בעבודה קשה המפרכת את הגוף ומשברתו:

מינוק סבוכס (מומס ימ:): בועה. לשון לעקס, כמו פַיּוֹלֶדֶס מֶׁפְּעֶס (ישעי'מב, יד): שפרה. זו יוכבד, על שם שֶׁמְשַׁפֶּבֶת הֹת קולד: בויעה. זו מריס, על שם שפּוֹעְק ומדברת וקוגה לולד, כדרך הנשים המפיימות (EI) למילדות. סוא לשון מולידות, אלא שיש לשון קל ויש לשון כבד, כמו שובר ומשבר, דובר ומדבר, כך מוליד וּמְיַבֶּר:

מְלְמַנְנִינְיוֹ שׁממִיד לֹסוולֹד כֹן סמושִיע מוֹמס: וחִיח. וממיס: הְּסְׁבְּנְנִיס (ירמי' יח, ג), מושב כלי מומנות יולר כלי מרם: אם בן הוא וגר. לה סיה מקפיד הלה על הזכריס, שהמרו לו (16) בילדכן. כמו זסולידכן: האבנים. מושג סאשס סיולדם, ונמקוס אחר קוראו משגר, וכמוסו עשָס מָלָאַבֶס עַל

בּגֹלֻבֶּים: מֹבֵּע מֹגַבְיוֹם וֹשְׁעַבְּיוֹלְ אָעַ מַבְּבָּא בַמִּגַבוֹם וֹפַוּמָא וֹעַ ַן וֹלַאָ הֹמָה כֹּאַמֶּב צַבָּב אַכְיִנוֹן הַבֹּנִא כֹּמָא צַמִּכְיִלְ הֹפִּעוּן נְמִינֶאן ְמְמְיַלְאִ מֶּתְ מְּאָרְתְיִאָר וּדְחִילָא חָוָהָא מִן אֲדָם יִיְ וְלָא

تَزْدُكُ، ١٠: ŪΫĽ אָני וַנְּאָמֶר לְהָוֹ رَزَعُكُم مُرَكِ مِعْدَرُتِ كِأَمْرَذُينِ نَظُدُمُ مَرْخُمُ لِمَعْدَنَهَ كَانَائِهُمْ

نَجُبِهِ هُٰذِيثًا تَمُنَوْتُكَ أَنْكُلِهِ: בְּמְבֶרְהְיָּתְ בְּיִרְחְנְוֹתְ בְּמָבְתְּם אָבֵי תַכִּימָן אָנִּין עַּדְ לָאַ עַּלְת ور جُن جِن حَنْشِره أ וַשֹּאַמְּבוֹן עַבְיּבַעְ אָבְ-פַּבַתְּע וֹאָמַבָא טִוָּטָא לְפַּבַתִּע אָבִי

בְּלֵּם נַלְּמָּבְׁנִי בְּאָר: יי נוומר אָלְנִים לְמִוּלְנִע נוּנֵב וֹאִוּמִּר נִּגְ לְטִוֹטִא וּסִנִּ מַּמָּא

בְּאֶבְעַיִם וּוֹמַמְ בְעָם בַּשִּׁים: וַנְיָהִי בֶּי־יְרְאָי חַמְיַלְּלְת אָת־ וַהַנְה פַּר דְּחִילָא חַיְּהָא מִן

ए । (ख) הַיָּאָרֶתְ הַשְּׁלְיּלְהוּ וְכָלְ־הַבָּת לִיהִּיְאֵי בְּנַהְרָא הִּדְּמִוֹנֵיה ست کیلال

פּטׁלמֹא טַבוּן וֹפַוּימִטוּן וֹטַ - מֹצִיה - הֹֹהִיטֵוֹ וֹאַמִּר לִבְיוִן מֹא בון הֹבֹּצִיוֹ

خْتُكُ لَا يُعْدُدُ اللَّهُ الْخُدُاءُ اللَّهُ الْخُدُاءُ اللَّهُ اللَّالِي اللَّا اللَّالِي اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّالِي الللَّهُ الللَّا الللَّا الللَّهُ اللَّا עמבולה לא כוֹמָוֹא מבּנוֹשׁא וֹינִנוֹשׁא

וטטיפו לַטִּדְאָ:

ַ לְבְּלְעַמְּנִ וּפַפֵּיד פַּרִעֹּה לָכָל עַמֵּיה בום ון ועבר להון בהון:

וֹכֹא שַׁבֿוֹגמוּו: עּיִּלְוָּע לְמִוּמִּר כֹּלְ בַּבֹּא בִּינִינִלְיָב

> men-children alive. commanded them, but saved the did not as the king of Egypt But the midwives feared God, and

have saved the men-children alive?' Why have ye done this thing, and midwives, and said unto them: And the king of Egypt called for the

unto them.' delivered ere the midwife come women; for they are lively, and are women are not as the Egyptian Pharach: 'Because the Hebrew And the midwives said unto

multiplied, and waxed very mighty. midwives; and the people And God dealt well with the

them houses. midwives feared God, that He made And it came to pass, because the

daughter ye shall save alive.' shall cast into the river, and every saying: Every son that is born ye And Pharaoh charged all his people,

77

17

07

יג, יע) לשון עבר חללחם כמו וחחללו לוכרים: במו ויסמרו לוכריס, וַמְּדַבְּרְנֶסְ בְּפִיבֶּס (ירמי' מד, כה), לצון דברמס כמו ומדברו לוכריס, וכן וַמְּמַלֶלְנֶס מֹמִי שָׁל עַמִי, (ימוקאל עברים לנקבום רבום, מיבה זו וכיולה בה משמשם לשון פעלו ולשון פעלהם, כגון ומהמכן היש מלרי, (שמוח ב, יע) לשון עבר (17) וחחיין אח הילדים. מַמַּפְּקוֹמ לַסֹס מיס ומוון. (סומס יפֿ:) מכגוס הכפֿעון וָקַיַּימפֿ, והשני וַקַבִּימָפון, לפּי שלעון

סשדס שאינן לריכות מילדות, וסיכן משולות לתיות, גור אריס, ואב ימרף, בכור שורו, אילס שלותה, ומי שלא נכתב בו, סרי (19) כי חיות הגה. בקימום כמילדום, מרגוס מילדום מַיָּמָם. ורבומינו דרשו, (מומס ימ: ושמו"ר) סרי הן משולום למיום

וילך, וישב, ויכד, ויכל, לפי שלינן מגורמן של ללו, שסרי סיו"ד ימוד בסן, יכד, ינל, ישב, ילך, יו"ד לומ שלישים בו: ויישב (ויקרא י, כ), לשון סוטב, וכן וירב סטס, ומרבס סטס, ויגל יסודס, סגלס יסודס, ויפן כס וכס, פנס לכאן ולכאן. ואל משיבני, ספנס סונבום זו לזו, כל אלו לשון מפעיל את אחרים, וכשסוא מדבר בלשון ויפעל, סוא נקוד סיו"ד בחיר"ק, כגון וַיִּישַב בְּעֵינֶיוּ יס), סרבס ממניה, וכן וַיַּבֶּל סַּשְׁמַבְיִמ (דברי סימיס־ב לו, כ), נבוזרמֿדן הגלס את סשמרית, וַיָּשֶן וַנְבַ מֻל וַנְבַ (עופעים עו, ס), סים נקוד סיו"ד בליכ"י שסים קמ"ן קמן, (מו בסגול שסים פמ"ם קמן)כגון ויימב מלסים למילדום, וַנֶּבֶב בְּבַם יְסִידְס (מֹיכה ב, (02) ויישב. סמיג לסס, וזס מלוק במיגס שימודס צ' אומיום ונמן לס וי"ו יו"ד בראשס, כשסיא באס לדצר צלשון ויפעל, שכמוב כללן, ויברך מומס ועוד כמיב עָס מִּמָּךְ לָבְנָמׁ (ימוקמל יע, ב):

ומלכום ממרים, כדלימה במקכה קועה (יה:): (וב) ויעש להם בחים. במי כסונס ולויס ומלכות שקרויין במיס, ויבן את בית ס' ואת בית סמלך, כסונס ולויס מיוכבד, אלהים למילדת. מסו סמונס:

בֿע_כָגוּג: א* וַיֵּלֶב אָישׁ מִבַּיר לֹוֹי וַיִּקְּד אָרֹ יַצְיַלְ מִּדְּבִר לֵוֹי וְנְסִיב

شِحِشِد نُدُناره: אַתוֹ כִּי־טִּוֹב הוֹא וַמִּצְפָּנָהוּ וַחַזָּת יָמִיה צָּבֵי טָב הוּא נְעַּנְיִר הָאָמֶּׁר נַתַּלֶּרְ בַּן נַתָּרָא וְעָּרִיאָר אָפְּהָא וְילֵידָר בַּר

נְהָשֶׁם בַּסִּיף עַל־שְׁבָּת הַיָּאָר: יבוְפָּת וַתְּשֶׁם בָּה צָת־הַנֶּלֶד לו הַבַת גַּמָא נַתַּהְמָרֶה בַחֵמֶר וְלאַ יָבְלָת עוֹד הַצְּפִינוֹ וְחָּקָּחַ

ל הַיָּאָר וְנַשְּׁרֹמֵיהָ הֹלְלָת עַל־ נַהְרָא וְעִילִימְהַהָא מְהַלְּכָן עַל נמָרֶד בַּת־פַּרְעֹּה לְרָחִץ עַּל־

מַה־יַּעְשָׂה לְוֹּ:

: ثَاثَاثُ कृतान एकंदि एकंप्रदेग श्रुप सुद्धाता יַר היָאָר וַמָּרָא אָת־הַמַּבְּל פֵּיךְ נַהָּרָא וָחָזָת יָת מַיֹבְתָא

נְּמֵאָמֶׁר מִיּלְבֵי, בַּמְּבָרִים זָּר: וְהְנֵּהְ נַעָּה בַבֶּה וַתַּחְעָל עָלֶיוּ נִמִּפְּמַּעִ נִמִּרְצֵּעִרִּ צֶּתַרַנַּּגֶּר

יות בַּת לַוֹּי:

נאַמְבוֹשׁיִשׁ שַּׁלְטַאִ וֹבְעוֹנִי:

בּוֹמֹבֹא מֹל בֵּוֹךְ נַּהְרָא: ומוואט פֿע זט בבוא ומווטע נְעַבְּעָה בְּתִימָרָא וּבְוָפָּתָא וּנֹסׁוֹבַע בַוּשׁ שַּׁוּבַּעֹא בַּיוָמָא וֹלָא וֹכִילַע מוָד לְאַּמְמֶבוּיתִיה

לְמִבַּת מָא וִטִמְּבֵּיִר לִיה: נַמַּתַצָּב צְַּּחֹתְּוֹ מֵרְחָל לְדֵעֶּׁה וְצִּהְעַּתַּרַה צֵּחְתֵּיה מֵרַחִיל

الإياليات: בו נגבא נאנשיטה יה אַמְּהַהּ ונחתת בת פרעה למסחי על

נאמבע מבני יהוא בין: מולומא פֿכי וֹשַסַע מַלְוָעִי יפֿטַטַע וַטַוֹע וֹע בַבְּיָא וַבַא

> of Levi, and took to wife a daughter And there went a man of the house

him three months. that he was a goodly child, she hid bore a son; and when she saw him And the woman conceived, and

by the river's brink. child therein, and laid it in the flags and with pitch; and she put the bulrushes, and daubed it with slime hide him, she took for him an ark of And when she could not longer

know what would be done to him. And his sister stood afar off, to

handmaid to fetch it. among the flags, and sent her river-side; and she saw the ark maidens walked along by the down to bathe in the river; and her And the daughter of Pharaoh came

Hebrews' children.' him, and said: 'This is one of the wept. And she had compassion on the child; and behold a boy that And she opened it, and saw it, even

לעברים, וסס לא סיו יודעים שמופו ללקוח על מי מריבה: שם מישראל, ורואין אנו שסופו ללקוח במים, לפירך גור אומו היום אף על המזרים, שנאמר כל הבן הילוד, ולא נאמר הילוד (SS) לכל עמו. אף עליסס גור, יוס שנולד משה אמרו לו אָלְעַנְּנִינְיו, היוס נולד מושיען, ואין אנו יודעים אם ממלריס

בן שמונים שנה, אם כן כשנמעברה ממנו הימה בת מאה ושלשים, וקורא אומה בת לוי: יכספכס לסיום נערם. ובם ק"ל שנס סימס, שנולדס בבואס למלריס בין סחומום, ומאמיס ועשר נשמסו שס, וכשילאו סיס משס קשה מעל פרעה, אם פרעה גור על הוכרים ואמה גם כן על הנקבות. ברע"י יען) והחוירה ועעה בה לקוחין עניים, ואף היא (1) ויקח אח בח לוי. פְּרוּשׁ סיס ממנס מפני גוירם פרעס, (וחור ולקחס, ווסו וילך, שסלך צעלם צחו שממרס לו גורמך

(S) כי שוב הוא. כשנולד נחמלה הציח בלו הורה (קומה יצ.):

בלש"ו, ודומה לו קנה נמוף קמלו (ישעי'יט, יש, ים, ו): בחמר ובופח. ופת מנתון ומיע מנפניס, כדי שלל ירית לומו לדיק רית רע של ופת: - וחשם בסוף. סול לשון לגס רושי"ל למקומעין, והם בדקו אחריה למוף מי: - גמא. גמי בלשון משנה ובלע"ו יונ"קו, ודבר רך הוא, ועומד בפני רך ובפני קשה: (E) ולא יכלה עוד הצפינו, שמנולס סמלרייס מיוס שסחירס, וסיל ילדמולששס חדשים ויוס לי, שסיולדת לשנעס יולדת

וסס דרשו את אממס, אם ידס ונשמרבבס אממס אמות סרבס (קומס שס): סולכום: אח אטוחה. את שפחסה ורפומינו דרשו לשון יד, אבל לפי דקדוק לשון סקודש סיס לו לסנקד אמסס מ"ס דגושס, מימס, כמו הגַה סְׁנִכִּי הוֹלֶךְ לְמוּת (ברחֿשית כה, לב), הולכות למות לפי שמיתו בה, והכתוב מסייען, כי למה לנו לכתוב ונערותיה בְּחֹוּ מֶלְקַּמ יוֹאָב אֶל יָדִי (שמואל־ב יד, ל), והוא לשון יד ממש, שיד האדם סמוכה לו. ורבוחינו דרשו (סוטה יב:) הולכוח לשון (a) לרחץ על היאור. מכם המקכה ופרשהו, ומרד בה פרעה על היהור לכמוץ בו: על יד היאור. הלל היהור, כמו

(a) וחפתה ותראהו. אם מי כאתה, הילד, זהו פשומו. ומדכשו, שכאתה עמו שכינה (קומה שם שמו"כ א, כא): והנה

نظڭائا מו במלביים ובינים לו אם מינים א מו יהובים ובינים ַ הַאָּלֶבְּ וְקְּרֶאָהִי לְבְּיִאָּמֶּר מִינְּקָת הַאִּינִיל וְאָקְרִי לִיךְ אִמְּהָא נקאטר אַחֹתוֹ אָלְבַּת פּּרְעֹה וָאָמָרַת אַחָמִיה לְבָת פּרְעֹר

ַ נִשְׁלֶבְ עַׁהֹּלְמְּע נִשֹׁלֵבֵא אָטַ־אָם נִאָּזַלָט הִילְיִמָּטֹא יַלַבָּט נָט וַהְאָמֶר לְהַ בַּתְ־פַּרְעָה גֻבָּר וַאֲמָרָת לַהְ בַּת פַּרְעָה אִיוִילִי

<u> עַּיִּלְּע וַשִּׁלָּנִלְעוּ</u> אָשׁן אָת־שְׂכְבֶוְדְּ וַתְּקָּוֹ הָאִשְׁרִ וַצִּגָּא אָמֵין יָה אָגָרִידְ וּנְסִיבָת ⁸ אָתַרַנַּגֶּר תַנָּר וְהָנִקָּרוּ לִי נְאָנִי נְיַבְאָמֶר גְרֵה בַּתְ פַּרְעָה הֵילִיכִי נַאֲמָרָת לַהְּ בָּת פַּרְעֹה הָלִיכִי

بنياتان: שָׁמוֹ משָׁה וַהֹּאִמֶר כָּי מִן־הַמַּיִם " פּרְעָּה וְיְהִי־לָה לְבֵּן וַתִּקְרֵא פּרִעֹה וַהָּוָה לַה לְבַר וּקִרְאַת

מְבְּרֵר מֵאֶּהְיוּ: <u>וַיַּרְאַ אָישׁ מִצְּרִׁי מַבֶּּה אִישֶׁ־ בְּפּוּלְחָנְהוֹן וַחֵזָא נְבַר מִצְּרַי</u> אַל־אָהְיוּ נַיּרֵא בְּסִבְלְתָם מִשָּׁה ִּנִפָּס לְנָה אַהוֹהִי נַהַנָּא וְיְהֵיו בַּיְמָיִם הְהַהַם וַיִּגְרַל מֹשֶׁרֹ וַהַנָּה בִּיוֹמָיִא הִאַנּוּן וּרְבָּא

تابر: אַּשׁׁ וַיַּךְּ אָתְרַהַמִּצְּרְיִ וַיִּּטְמְנָהִרִּ לִיתְ אָּנְשׁׁ יִּמְתָּאַר נَرْهُا حِبُ رَجِب رَزَكُ كَد كَيْرًا لَهُنَاهَرْ، كَرْحُه بَرْحُه لِنَائِه كَلَا،

ליף יה דְבְּיָא:

אַמֶּיה דְּרְבְיָא:

אַטַּטָא בַבְּיָא נְאַנִיקְמָיַה. בּיִּ זה בְבְּיָא הָבֵין וָאִינִיקִיהוּ לִי

מַנְאַ שְׁחַלְתֵּיה: שְׁמֵיה משֶׁה וַאֲמַרָּת אֲבֵּי מִן וּנּגַבַּלְ עַנְּּלְעַרְ נְשַׂבַאָּעַנְּ לְבַּעַרַ נּוְרְבָא נְבְּנָא נְאָיִטִימֵיה לְבַּע

מָבוּ, כִלְּבַר יְהוּדִי מָאָבוּהִי:

נשמריה בְּחָלָא:

she may nurse the child for thee?' nurse of the Hebrew women, that daughter: 'Shall I go and call thee a Then said his sister to Pharaoh's

called the child's mother. Go.' And the maiden went and And Pharaoh's daughter said to her:

child, and nursed it. wages.' And the woman took the it for me, and I will give thee thy her: 'Take this child away, and nurse And Pharaoh's daughter said unto

I drew him out of the water.' his name Moses, and said: 'Because he became her son. And she called him unto Pharaoh's daughter, and And the child grew, and she brought

ΟI

8

of his brethren. an Egyptian smiting a Hebrew, one looked on their burdens; and he saw went out unto his brethren, and when Moses was grown up, that he And it came to pass in those days,

hid him in the sand. no man, he smote the Egyptian, and way, and when he saw that there was And he looked this way and that

נער בוכה. קולו כנער:

- (8) ותלך העלמה. סלכס בוריזומ ועלמות כעלס: (ד) מן העברייה. שסמוירמו על מלריות סרבס לינק ולא ינק, לפי שסיס עמיד לדבר עס סשכיים (שמו"ר א, ל. מועס שס):
- (9) היליכי. נמנגאס ולא ידעס מס נמנגאס, סי שליכי (שמו"ר שם קועס שם):
- פעלמי, מבא היו"ד במקום ה"א, כמו עשימי, בנימי, פנימי, נוימי: משימי, אינו אלא מגורם חיבה שפעל שלה מיוסד בה"א בפוף החיבה, כגון משה, בנה, טשה, לוה, פנה, כשיבא לומר בהם באשר יאמר מן קם הקימופי, ומן שב השיבופי, ומן בא הביאופי, או משפיהו, כמו ומש פי אָם עַוֹן הַאָּרֶץ (זכריה ג, ט), אבל ולשון סולאס סוא, וכן יַמְשֶׁנִי מִשַּנִס רַבִּיס (שמואל־ב כב, יו), שאלו סיס ממחברה מש, לא יחבן לומר משימיסו אלא הַמִישוֹמִיסוּ, הסירוסיו, כמו לה יַמוּשׁ (יהושע ה, ה) לה משו, כך הצרו מנחם. והני הומר שהינו ממחצרה מש, וימוש, הלה מגורה מָשְׁה, (10) משיחהו. כמרגומו שְׁמַלְמֵּיש, וסוֹה לשון הולהה בלשון הרמי, פְמִשְׁמַל בִּנִּימָה מֵמַלְבָּה, ובלשון עברי משימהו, לשון
- לבימו וסרגים בדבר, וכשרמס מומו מלרי שסרגים בדבר, סיס מכסו ורודסו כל סיוס: היה, ונמן עיניו בה, ובלילה העמידו והוליאו מבימו, והוא חור ונכנס לבימ ובא על אשמו, כסבורה שהוא בעלה, וחור האיש וסיס מעמידס מקרום סגבר למלאכחס (שמו"ר א, כח): מכה איש עברי. מלקסו ורודסו. וצעלם של שלומים בם דברי וירא בסבלוחם. נמן עיניו ולצו לסיום מילר עליסס (שמו"ר א, כו): איש מצרי. נוגש סיס, ממונס על שוערי ישראל, (II) ויגדל משה. וסלה כבר כתב ויגדל סילד, ה"ר יסודה בר"ה סרהשון לקומס וסשני לגדולה, שמינהו פרעה על ביתו:

לְבְׁמְּמ לְמִּׁנִ נַכֵּנִי בַמֶּב: אַלְהָוֹם מֹבֹנוֹם וֹאָנֹם וֹנְאָמֶנְ ווצא בוום השלי וְהַנָּה שָׁנֵי־

ŸŪĊĊĿ: וֹאַמֹּב לְטַוֹּבֹא לַמֹּא אַטַּ מִּטִּי الأطك

Wherefore smitest thou thy fellow?' he said to him that did the wrong: Hebrews were striving together; and and, behold, two men of the And he went out the second day,

 $\epsilon_{\rm I}$

نَايُّ الله ניירא משָׁה נִיאַמָּר אָבּן נוּדָע וּרְחִיל משָׁה נִאַמָּר בְּקּישְׁשָׂא אָמֶּר כַּאָמֶּר בַבְּיִנְיםׁ אָטַר בַּמָּאְ בַּמָּאְ בַּמָּאָ בַּמָּאְ בַּמָּאָ בַּמָּאָ בַּמָּאָ בַּמָּאָ בַ ÷ı וְמִפַּמְ הֹבֶּנוּ עַלְעַבְׁלְנִיּן אַעַּוּ הַלָּגִיּא עַלְמִעַּׁמֹלִי אַעַּ אָמָר

אַטְיִרָע פַּטְגָּטָא: رْدِيجَمُد مِن شِخَالِةٍ جَيْجَرِهِ شَدِ يَجْمَدُما شِأَنْكَ جَزُدَد يَدَ لَيَدُنَا

said: 'Surely the thing is known.' Egyptian?' And Moses feared, and thou to kill me, as thou didst kill the ruler and a judge over us? thinkest And he said: 'Who made thee a

מֹבְיוֹ נִיֹמֶב מֹלְ עַבְּאַב: משֶׁה מִפְּנֵי פַרְעָה נַיִשֶּׁב בְּאֶבֶץ^ ¿ וּיְבַקִּשׁ לַהַרָּג אָת־מֹשֶׁת וּיִּבְרָח וּיִּמְׁמֹּמ פּּׁבְּמִּעְ אֵטַבְעַדְּבָּבְר עַנְּיִּע יִמְמָמ פּּׂבַמָּע נִע פּּטִּנְמָא טִדִּין

はいひと באבלא במבין וימיב על משָה מן קַדָם פַּרְעָה וּיתִיב וּבְשָּׁא לְמִלַּמַּלְ וָת מִמֶּע וֹמָּבַל

and he sat down by a well. and dwelt in the land of Midian; Moses fled from the face of Pharach, thing, he sought to slay Moses. But Now when Pharaoh heard this

غَدَيْتًا: אָת־הָרָהְשִׁים לְהַשְּׁקוֹת צָאוֹ יָת רָשִּיָּא לְאַשְׁקְאָה עָנָא יי נְּתְּבְאָנְה נִתְּדְלֶנְה נְתְּעֵלֶּאנְה נֵאֲתַאָּה يذرحتا منائا هُرَم خنين بذرخه ليمانا هُدَم خنا

water their father's flock. water, and filled the troughs to daughters; and they came and drew Now the priest of Midian had seven

משֶׁר וּנִישִׁלְּן וּנִשְׁלַ אָת־צֹאָנֶם: י וּלָאוּ בַּבְאָנם וּגִּלָם בּילַם

מְלָבונון: משה ופַּרַקנין וָאַשְּקר יָת וֹאַנוּ בֹמֹּג וֹמַבַרוּנוּן וֹלַם

helped them, and watered their them away; but Moses stood up and And the shepherds came and drove

נַּאָמֶר מַבְּיִּעַ מִתַּרְמָּן בָּאָ תַיְּיִם: 81 נקבאנה אָל־ךְעוּאָל אָבִיהָוּן

נֹאַמֹּב מֹבוּנוֹ אִנִטֹינִינוֹ לְמִימֵינ וֹאִׁטֹאִׁב לִנֹט בֹתוּאָל אֲבוּהוֹן

יומָאַ דֵין:

come so soon to-day? father, he said: 'How is it that ye are And when they came to Reuel their

ללשם ממנו שימגייר: (12) ויפן כה וכה. כאס מס עשס לו זבים ומס עשס לו בשרס. ולפי פשומו כמשמעו: דירא כי אין איש. שלין איש עמיד

(13) שני אנשים עברים. דמן ואניכס סס, שסומירו מן סמן: נצים. מריניס: למה חבה. אע"פ שלא סכסו, נקרא

במשמעו. ומדרשו, נודע לי הדבר שהיימי ממה עליו, מה חעאו ישראל מכל שבעים אומות להיות נרדים בעבודת פרך, אבל בפשומו. ומדרשו, דאג לו על שראס בישראל רשעיס דֵילְמוֹרִין, אמר, מעתס שמא אינס ראויין לסגאל: אבן נודע הדבר. (14) מי שמך לאיש. וסרי עודך נער: הלהרגני אחה אימר. מכלן לנו למדים שסרגו נשס סמפורש: ויירא משה. רשע בסרמת יד: רעך. רשע כמותך:

משס, וילילני מחרב פרעס: (וישב בארץ מדין. נחעכב שס, כמו וישב יעקב:) וישב על הבאר. למד מיעקב שנודווג (EI) וישמע פרעה. סס סלשינו עליו: ויבקש להרוג את משה. מסרו לְּקוֹמְשֵינֶר לסרגו ולה שלעס זו סחרז, סוה שהתר כואס אני שסס כאויים לכך:

סמשויות בתרן: (16) ולכהן מדין. רב שבק, ופירש לו מעבודת אלילים ונידוסו מאללם: אח הרהמים. את בריכות מרולות המים לו זווגו על הבאר:

(TI) ויגרשום. מפני הנידוי:

לַנוּ נוּיָהְלַ אָּטַ־הַצְּאָן: מיַד הַרֹּמִים וְגַּם־דָּלָה דָלָה וּשֹאָסֶוֹבוֹ אָנְהַ מֹּגֹּבְוּ בַיֹּגִּגִלְנִיּ

מֹוֹלֵא וֹבֹא כַוֹא וֹאַהָּלוּ וֹע

water for us, and watered the flock.' shepherds, and moreover he drew delivered us out of the hand of the And they said: 'An Egyptian

البحرح ځاته: ثِير مُنَاحُقًا عُن لِغِيم طَلَعًا كِل يَـٰذِل مُحَظِّينًا ثَنِ سِخَتَه ظِيَا

ביה וייכול להמא:

may eat bread.' have left the man? call him, that he And where is he? Why is it that ye And he said unto his daughters:

يبور אָת־צִפּרֶת בִּתָּוֹ לְמִשֶּׁת: וּ וַיִּוֹאָל מֹשֶׁה לְשֶׁבֶּה אָת־הָאִישׁ

र्'वंध्रातः ווהב ות צפורה ברמוה ואָבו מְמָּע לִמִטַב אָם װּבָרָא

Zipporah his daughter. with the man; and he gave Moses And Moses was content to dwell

ţÇŢ;; (ē) בּׁ אֹמָר צַּר הַיִּיִּתִּ בָּאָרֶא נַיַבְּלְ בָּלְ נַנְּלֵבֶא אָטַ הָּמִוְ יַּבְׁהָשְׁם נִילִיבִע כַּב וּלַבָּא זְטַ הָּמִנִּצִּ

בֿאָבֿע נוּכְרָאָה: זּבׁתום אָבוּג אָמָב בּגָּב בֿינוּניג

Egypt died; and the children of those many days that the king of And it came to pass in the course of

been a stranger in a strange land.'

name Gershom; for he said: 'I have

And she bore a son, and he called his

מו_העבדה: رَفَمَر مِأْمَنُهُ عُرِينَةُ رِيَارِهِ בְּנֵי וְמְּבָאָב מִן בְהַהְבָּב וּוֹלְמְבַי

ללבם גל מן פּוּלְטַׂלָא: יוֹמִיטוּ יסְבִיבַע שַׁבִּיבַעָּעוּן פּּילְחָנְא דַּחֲנָה קָשֶׁי עַלְיהוֹן ושְׁבַאָּב מוּ は八八分 נְהַנְה בְּיוֹמָנָא סַגִּיאַנָּא הָאָנוּון

the bondage. cry came up unto God by reason of bondage, and they cried, and their Israel sighed by reason of the

בּ נִיְּמֶתְ מֵבֶּב מִאָּרִיִם נַיּאָנְחַוּ

ごなして: אַבְרְהָם 'דְּעִׂם יִצְׁהָק יּדְעִם וְאָמִוּה בוֹ בוֹ בוֹ בֹבוּלְנִינְוּן

with Abraham, with Isaac, and with God remembered His covenant And God heard their groaning, and

77

77

07

אַבְרָבְהָם אָנַרַיִּצְקְהָלָבוּ וְאֶנִרַיַנִּצְקְבַר: וּוֹלַב אֹבְנִים אָנַ בּבוּיִנְוּ אָנַ ⁺² נִישְׁמָׁמ אֶׁלְיָרִם אָנו_נֹאַבֿנֹים

ולכן כבום זו ההלכולא בלונ

and God took cognizance of them. And God saw the children of Israel,

נייַדע אָל'הָים: (ס) ⁵⁰ וּגֹֹרֵא אֶּבְעַוֹם אָּטַ-פָּׁנָגָּ וֹמְּבָאַבְ

- דאת אמר כי אם הלחם אשר הוא אוכל: (OS) למה זה עזבחן. הכיר בו שסוא מוכעו של יעקב, שהמים עולים לקראמו: ריאכר להם. שמא ישא אחת מכס, כמה
- שְׁלְכִי, נשבע לו שלה יווז ממדין כי הם ברשומו: (IS) ויואל. כמרגומו, (מ"א כמשמעו) ודומה לו הוהל נְא וְלִין (שופטים יט, ו), ולו הוהלנו, הוהלחי לדבר. ומדרשו לשון
- ובאת משועה על ידו, ולכך נסמכו פרשיות הללו. (בר"י): וימוח מלך מצרים. נלמרע, והיה שוחע תינוקות ישראל ורוחץ (33) ויהי בימים הרבים ההם. שסיס משסגר נמדין, וימת מלך מלריס וסולרכו ישראל למשועס, ומשס סיס רועס וגו'
- (14 בריחו את אברהם. עס אַנרסס: **ετασ (ααι"ς α, ⟨τ)**:
- (25) וידע אלהים. נמן עליסס לבולה סעליס עיניו:

הַר הְאֶלהִים חֹבְבְּה: הצאן אַהַר הַמּּדְבָּר נִיָּבָא אָל־ עלו כבו מדין נינה את ימשֶה הַנֶּה רֹמֶה אָת־צָּאוֹ יִתְרָוֹ

XC4: הַפְּנָת בַּגַּר בָּאָה וָהַפָּנָת אֵנָנִנּי ַ אָשׁ מִנְיַנְיִבְ הַפַּׁנְּהַ נַבְּרָא נְהַנָּה בְּשָּׁלְבִינִבִית אִישְּׁהָא מִּנְוּ אֶסַנָּא

∠אִ⁻יִבְעַר הַסְּנֵה: אָת־תַמַּרְאָת תַּנְּדִל תַנָּּה מַדִּינִי וַנְאַמֶר מֹשֶׁׁה אָסֶרֶה־נָּאַ וְאֶרְאֶה

ĽΕ̈́Ε΄: הַסְּנֶה וַיָּאַמֶּר מֹמֶָה מֹמֶה וַיָּאַמֶּר ַוּיִקְרָאַ אֵלָיו אָלֹהִים מִהַּוֹדְ ניָרָא יְהְוָה בָּי מָר לְרְאָוֹת

לבמ הוא: אַאָּהֶׁר אַטִּׁעְ מִנְמֵּׁעַ מִּלְּגִי אַבְּמָעַ - בַּאַטַּ קָאָנִים הַּכְנְנָעַי אָטַר פַּבִּישָ ְ נְמְלֶּיִרְ מֵעָלִ רַנְלֶּיִרְ בָּי תַּמְּלִוֹם נּגְאַמָּר אַּלְשַׁלְּנֵר עַׁלְם הָּלְ נִאָּמָר לָא שַּׁלַנִר עַלְכֹּא הָּנִי

מִעַבּׁנִת אָבְעַבְיֹאָבְעַנִים: נְצְּלֶב נִיּסְמֵּר מִמֶּרְ פִּּלְּנִו כֵּנִי נְבָא ¬ אַלְנְמָים אֶּלְמֵי, וֹגְּטֵׁל זֹאַלְמֵי, נַּאָמֶׁר אַנִכֹּי אָבְיוֹי אַבְוֹי אַבְוֹי אָבְוֹי אָבְוֹי

> ځ⊔ب⊏=: באטילג הגוני ולבא ביי בהגא למדקרא נאַקא לטורא וֹבַבֹּר יָת עָנָא לַאָּתַר שָפַר בוטבן טמוטו בלא במבל ומשה הנה רשי יח ענא

> נאַסּוֹא לְנִעוְעִי מִעֹאָכִילִ: נְנֵוֹא נְנַא אַסְנָא בַּתָּר בָּאִישָׁנַא וֹאִטַוּלִי מַלְאָּכֹא בּיוֹ לִיִיִּ

לא משוקר אַסּנָא: וֹני בּוֹלֹא בֹבֹּא בִבוּו מֹא בוו נֹאַמַר מָמֵּר אָנִפּׁנִ, כַּמַּן נֹאַנִוּי

משה משה נאַמר הָאַנָא: ולבא ליה יי מגו אַסַנָּא וַאַמַר וֹשׁוֹא וֹוֹ אָבוּוּ אִשְׁפֹּוּוּ לָמִשְׁוֹיִ

סולב ממק בילב אבו אטבא

וֹאַמֹּע אַנֹא אֶלַבֹא בּאָרוּשׁ

מֹלְאַסְתַּכַּלָאִ בַּגִּית וכְבַשָּׁנוּן מֹשֶׁה לְאַפּוֹהִי אֲרֵי になくにいに ドバスクロ ※六口に ドダイプロ

> unto Horeb. and came to the mountain of God, the farthest end of the wilderness, of Midian; and he led the flock to of Jethro his father-in-law, the priest Now Moses was keeping the flock

III

not consumed. burned with fire, and the bush was looked, and, behold, the bush out of the midst of a bush; and he and to a fire in a flame of fire And the angel of the Lord

the bush is not burnt. now, and see this great sight, why And Moses said: 'I will turn aside

said: 'Here am I.' and said: 'Moses, Moses.' And he him out of the midst of the bush, turned aside to see, God called unto And when the Lord saw that he

standest is holy ground. thy feet, for the place whereon thou hither; put off thy shoes from off And He said: 'Draw not nigh

afraid to look upon God. And Moses hid his face; for he was God of Isaac, and the God of Jacob.' thy father, the God of Abraham, the Moreover He said: 'I am the God of

- (I) אחר המדבר. לסמרמק מן סגול, של הירעו נשדות המריס: אל הר האלהים. על שם סעמיד:
- משר לקח משס: בו, מֶס שַׁמֻלֶס לְבָּמֵךְ (ימוקפל מו, ל): מחוך הסנה. ולפ פֿילן פֿמר, משוס עִפּוֹ פֻּנֹכִי צְּבֶלָה: אבל. נפֿכל, כמו לפֿ עבד בס, (2) בלבת אש. בעלהצת אע לצו על הע, כמו לצ העמים, בְּלֵב הְמַלְה, (שמוחל־ב ית, יד) וחל תחמה על התי"ו, עיע לנו כיולה
- (3) אסורה נא. אמורס מכאן לסמקרב שס:
- (a) של. שְלוֹף ומולם, כמו וְנְשַׁל מַבַּרְשָׁל (דברים ימ, ס), כי ישל וימך: אדמה קודש הוא. המקום:

ההלטט התמטי מפור ויהו כי ַ מְּלֵוּ מַּמֵּוּ אַמָּהַר בַּטִּבְּבָנִים וֹאָטַרַ וּיֹאַמֶּר יִהוָֹה רָאָה רָאֵיהִי אָתַ־

لْلَانَانُا لُلَالًٰ اللَّهُ ا تأختمُن لتأنان لك لأمرار لتغاير זַבָּת חַלְב יוֹבְנָה אָּלְ-מָלַוָם אָבֶץ מּוֹבְּה וּרְחָבָּה אֶל־אֶבֶץ « لَكِٰ لَهُ مَا لِنَجُ ثُمَّا لِللَّهِ عُلِ لِي مُجَالِ الْمُعَافِينَالِيا الْمُعَافِينَالِيا الْمُعَافِينَالِيا וֹאֵבֶׁע לְעַבּּגלַוִו מִיּגַע מִבּּגֹנִם וֹאִטִּוּלַנִים, לָהֵּוֹזְבוּטִעוָן מִיּבֹא

:םטֿא تَجْمَاءُ جُمِّد مَجْدَنَا حِيثَجْرَا حِيثَاثُم لِمَجْدُجُ خُوجًا خُوبِا: אֹלְוֹ וֹנֹם_בֹאִוּטֹוְ אָטַ וֹמֹטַב בַנַב בַּהַלַנ בַּנִי..וֹמָבַאָּב

نْشِلْكُمْ مَفَيْدُلُنْكَ: פּוֹבְתְּע וֹעוְגֹגֹא אָטַבַמֹּמָּג בֹדוֹגַ פּוֹבַמַע וֹאַפּגַל וֹטַ מַּמָּג בֹדוֹגַ ڶٚۿٙڬٛٮ ڂڿٮ ڶڰۿڂڷڬ ڰڂۦٮڂۿڶڰٮڡڰ۩ڰۿڂ۪ڹڐڬڂۯٮ

ದದ್ದು ದೇವೆ וְבֵּׁנִ אַנְאָנֵא אֵטַבְּבָּנָנְ וֹמְּבָאֵלְ זַאָּבֵּנְ אָפָּנִלְ זָטְ בָּנָנְ וֹמְּבָאֵלְ מַלְּבָּוֹלִ אָנָאָנָא אָטַבְּבָּנָנְ וֹמְּבָאֵלְ זַאָּבֵּוֹ אָפָּנִלְ זָטְ בָּנָנִי וֹמְּבָאֵלְ ְּמֵׁנְ אַנְכִּי כֵּּנִ אַלְ'ְבַ אָלְ-פַּרְעָּרִ אָּנָא אָבִי אָנִיגל לְנִי פּּרָעָר

ग्ःं⊓ः שׁמּבֹבוּן אָטַבְנַאָּקְנִים מֹּקְ בַּנִינ בְּהוֹצְיִאָּהְ אָתְ־הָעָםׁ מִמְצְרַיִם שְׁלַחָּמָּהְ בְּאַפְּקִימָּהְ נָת עַמָּאִ בּי בְּׁנַבְּ עַאָּנִע בָּי אַנְבָּי שְׁכְּטְׁעַיִּבְּ נְדֵנִן כְּנַבְּ אָטָא אָּבִי אָנָא וּגַאַמֶּבְ בַּּגַבְאַבְוֹיִנִע מַמָּבּ וֹזִבְרַ וֹאָמַב אַבוֹ, וֹבִי, מַוּמָבו, בַּסַהַּבַבַּ

> מַהְבוּע הַמִּי בַּבְמִבְּבוֹם ווֹטַ נאַמַר ווֹ מִוֹלָא וּבָׁ, בַּבַּתַת

וֹיבוֹסָאֵי: נאָמורָאַי rġĽţġ, ובלה לאטר כנענאי וחקאי יפּטֹג'א לאָנה הֹלב'א טַלִּד אַבְעָא הַהָּא בַאָּבַע שָּבָא

הכנו ללומי ואף ולי שומי וְבְעַן הָא קְבִילַת בְּנֵי וִשְּׁרָאֵל

וֹמְבֹאָץ מִמָּגֹבוֹם:

משֶׁה אֶל־הָאֶלֹהִים נַאֲמַר מֹשֶׁה בֶּוָדֶם יִיָּ מַוֹ

מורָא הָדֵין: ממגנום שפלעון שבם ול גל

> for I know their pains; cry by reason of their taskmasters; are in Egypt, and have heard their seen the affliction of My people that And the LORD said: 'I have surely

> and the Hivite, and the Jebusite. and the Amorite, and the Perizzite, of the Canaanite, and the Hittite, with milk and honey; unto the place and a large, unto a land flowing out of that land unto a good land Egyptians, and to bring them up them out of the hand of the and I am come down to deliver

> wherewith the Egyptians oppress moreover I have seen the oppression children of Israel is come unto Me; And now, behold, the cry of the

children of Israel out of Egypt.' mayest bring forth My people the send thee unto Pharaoh, that thou Come now therefore, and I will

OI

children of Israel out of Egypt? and that I should bring forth the am I, that I should go unto Pharaoh, And Moses said unto God: 'Who

serve God upon this mountain. the people out of Egypt, ye shall thee: when thou hast brought forth token unto thee, that I have sent with thee; and this shall be the And He said: 'Certainly I will be

מאמום את אוני מלעקתם: (ד) בי ידעחי אח מבאוביו. כמו וַיַּדְע מֻלְּסִיס, כלומר כי שמחי לב לסחבונן ולדעם אח מכאוביו, ולא סעלמחי עיני ולא

(10) ועחה לכה ואשלחך אל פרעה. ואס מאמר מה מועיל, והולא אם עמי, יועילו דזריך ומוליאם משם:

לסם נס ואוליאם ממלרים: (11) מי אנכי. מס אני חשוב לדבר עם המלכים: וכי אוציא אח בני ישראל. ואף אם חשוב אני, מס זכו ישראל שַפַּעַשָּׁ

דבר גדול יש לי על סוצאס זו, שסרי עמידים לקבל סמורס על ססר סום לפוף שלשם מדשים שיצאו מגרים. דבר אחר כי אסים באשר ראים הפנה עושה שלימומי ואיננו אַפֶּל, כך מלך בשלימומי ואינך ניזוק, וששאלת מה זכות יש לישראל שילאו ממלרים, כי אם משלי, כי אסים עמך, וזה המכאה אשר כאים בסנה, לך האום כי אנכי שלחמיך, ומגלים בשלימוםי וכדאי אני להציל, (בו) ויאמר כי אהיה עמך. סשינו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון, שאמרם מי אנכי כי אלך אל פרעה, לא שלך סיא,

מַּבְישְׁמִוּ מֶבִר אַמָּר אֲבֶבֶהֶם: נֹאֹמֹנִינֵּי, לְנְיִם אֶּלְנֵי, אָּבִוִנִיכֶּם פּ עַנְּע אָנְכָּׁג בַאָּ אֶבְבַּנְגָּי יִשְּׂבָאָבְ, אָמָג בְּנָע בָּנָג יִשְּׂבָאָבְ וְאָגַתָּב ַ מִשְּׁה אֶל־הֶאֶלֹהִים נַאֲמַר מִשָּׁה קֵדָם יָיָ הָא אָנָא

ڲڒڔڟ۪؞ خِطْرُ نَهْلَةِحِ جُنْزُكِ هُجُنِنَا لِهُجُنِنَا اللَّهِ אַטְר אֱהַנֶּה נֹּאמֶר כָּה תאִמַר ניאטר אָלהים אָל־מּשָּׁה אָהָהָה

نهُدُمْح مُنْتِد هَٰخِيَنَ خَلْنَحِياً: אַבווע ואַמּב כּבוּוֹן שומב לַבוּוֹי נאַמר יִן לְמִשֶּׁה אָהָנֶה אַשֶּׁר

שְׁמֵיה מָאַ אֵימָר לְהוֹן:

Israel: I AM hath sent me unto you.' shalt thou say unto the children of THAT I AM; and He said: 'Thus And God said unto Moses: 'I AM

What is His name? what shall I say unto you; and they shall say to me:

God of your fathers hath sent me

Israel, and shall say unto them: The when I come unto the children of

And Moses said unto God: 'Behold,

unto them?

خَمَجُه لَيْنَا لَحُدُر خَلُد لِجَد: וֹהֹלִר הִּלְעוֹנוּ אָּלִוּכִים זִּעַ הָּטָּנוּ אַּבְוֹנִם אֶּבְוַנִּי יִגְּטַׁל וֹאַבְעַיִּ إהرَّة هُرَّرَه هِكُورَخُه هُرَّرَه ⁵¹ פַּעַ² עאָמִּעְ אָקְבַּדְּנָּגְ וֹמְּבָאָק, שַּנְמָּעְ כִּלְּדָּגְ וֹמָּבְאָבְ וֹנֹ אָּבְבָּאָ

לַכֶּם בֹּמִגַּבוֹנם: فَكِٰ فَكِلُ لَا يُعْلَٰكِٰ الْمُلا لِثَمْ إِنَّا لَا يَعْلَ لِللَّهُ إِنَّا لَا يَعْلَى لِللَّهُ إِن אַלנִנִים וֹגִּנִיל וֹנֹהַלָּד כַאַתָּר אָלְטוּכֹם וֹבְאָנוּ אָלָוּ ממישי וְאָמִרְתָּ אֲלֵהָם יִהוָֹה אֵלְהַי كِلَّهُ لَكُوفَتُ عُن لِكُرِّدُ نَشِلُهُمْ

> אָמִי לַבְּּלַם וֹבֵין צַיַּכְבַוֹי לַכָּב בּאַלביניכון אָלבייה דְאַּבְרָהָם וַיּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל־מֹשָׁה וַאֲמַר עוֹד יָן לְמֹשֶׁה כִּדְנָן

ונט גאטמביר לכון נוגלעד למומר מדקר דכירנא *LÚĊ*[[@

> generations. this is My memorial unto all you; this is My name for ever, and God of Jacob, hath sent me unto Abraham, the God of Isaac, and the the God of your fathers, the God of the children of Israel: The LORD, Moses: 'Thus shalt thou say unto And God said moreover unto

> you in Egypt. you, and seen that which is done to saying: I have surely remembered Jacob, hath appeared unto me, God of Abraham, of Isaac, and of LORD, the God of your fathers, the together, and say unto them: The Go, and gather the elders of Israel

מפלם קנחריב חסיס לך לאוח על סבמחס אחרח, שארלכס חריבס מפירוח ואני אברך סקפיחים: שמקבלו סמורס עליו, וסיא סובות סעומדת לישראל. ודוגמת לשון וס מלינו, וָזֶם לֶּךְ סָאֹוּת אָבׁוֹל סַשְּׁנֶס מְפִיּתַ וגוי (ישעיי לו, ל), עמך, רום שמללים בשלימותך, לך סלות על הבעתה אמרת שאני מבעיתך, שכשתוליאם ממלרים מעבדון אותי על ההר הוה,

- מאמר לבני ישראל אסיס פעס אחת. וכן משמע במקכח ברכוח ודו"ק): לבדו סגיד, ולא שיגיד לישראל, וזסו יפס אמרמ, שגם דעמי ממחלס כך סימס, שלא מגיד לבני ישראל כדברים סאלס, אלא כס מלח שלח הבין דברי השי"ח, כי לח מחשבחו מחשבה השי"ח, שמחו כך הימה דעתו בחומרו יחברך חהיה חשר חהיה, למשה לסס לרס אחרם, דיים בלרס זו, אמר לו יפס אמרם, כס מאמר וגו'. (ברכות ט: שמו"ר ג, ז) (לא שסשכיל מלילס משס ביוחר, (14) אהיה אשר אהיה. אסיס עמס בלרס ואח, אשר אסיס עמס בשעבוד שאר מלכיוח, אמר לפניו רבש"ע מס אני מוכיר
- סום פומכי, ס' שמך לעולס ס' זכרך לדור ודור: (15) זה שמי לעלם. מסר וי"ו לומר, סעלימסו, שלא יקרא ככמצו (שמו"ר ג, ע): וזה זכרי. למדו סיאך נקרא, וכן דוד
- (16) אח זקני ישראל. מיוחדים לישינה. ואם חאמר זקנים מחם, היאך אפשר לו לאמוף זקנים של ש'רצוא:

OI

نائة: וֹעוֹבוּסׁ, אָּגְאָבֶא וֹלָע עַלָּד التاني لتهمدر لتغدد لتندر

لأختمر باغدة جهده ختمته نيفه אַטַכֹם מַמְּנֵי. וֹאַמַנוּע אַפַּיַל זָחָכוּן מִשְּׁעְּבוּר

ڲٛۮڷڗڹ ַנְלְבָּׁעִרְנָּאְ יְּבְּרֵבְּ הֻּלְהֵמִּע וֹמִים וּבְּעָּן נִינִילְ בַּעָּוֹ מִיּלְבָּ נִּלְטָא עמברוים וקנר עלינו ועמה אלקא דיהודאי אחקרי צלנא וֹאַמֹּבׁשֹׁם אַבְּוּוְ וֹעוֹבֶע אֹבְעַוֹּ בַּמִּגַבוֹם וֹשׁוֹמִבוּוֹ בַנִיצִ لْنَكَارُر نَشِلُهُمْ هُمْ يُثَرَّكُ مَجُنِيَا لَمُحْدَ نَشِلُهُمْ كَٰلِنَا مَرَّخُهُ לַלְבָּוֹב וּבָאָטָ אַטַּע וּיַלַבָּלְיּוֹ

יומין בְּמַרְבְּרָא וּנְרַבַּח קָּרָם מַנָּב וְמֵימֵי אַמִּ

مُثَرُكُ مَجْدَنَه كَيْكَرِكَ لَكِهِ فَنْكَ يُنْحِيا مَرْخُهِ لَـمَجْدُنَه كِمْنَدِ ⁶¹ נאָלָּי יִבְּמִּטִּי כֵּי לְאַיִנְעָּן אָטַבֶּם וּפְּדָם, וּלָג אָבִי לָא וְמִּבִּוִּם

ロガレジ וֹאָהֻבְע וֹנו מִעוּנו נִבוּבִנוּ, וֹלָא מוֹ פֿבֹם בַּטִּילָיִנִי שַּפֿינַ:

: ۩ػڶڰ المُمْلِ فَعَلَاثِ لَمُثَالِدٍ كَا لَمُكِال · מֹאֹנְוֹם בֹּכִלְ נֹפֹלְאִנְוּ אֹֹמֶּוֹר וֹאִמְׁנִוּנוֹ וֹאָכַטַעַּיּ אָעַיִּגַיִ וְעִכּיתָּי אָעַ

ילינו כו המבע זטכון:

י מְצְּרְיִם וְתְּיִתְ בֵּּי תַּלְכְּוּן לְאַ בְּשִׁתִּי, מִצְּרָאִי וִיתִי אָרִי מְתַּרִי וְנְתַהָּי אָת־תַוֹן הְשְׁבַם־תַּזֶּה בְּשִּׁינֵי

לא טֿבון בופֿנון: נֹאָטַו זֹט הֹמֹא בַבוֹן לַבַנַםְמוֹן

וְשְׁאַבְר אִשְּׁר מִשְּׁכָנְמָה וּמִגְּרָת <u> ייללי בילם:</u>

מַבְּבֶוֹם:

ימנין דדהב ילבישין יהשוין XUÜX

> milk and honey. Jebusite, unto a land flowing with Perizzite, and the Hivite, and the Hittite, and the Amorite, and the the land of the Canaanite, and the out of the affliction of Egypt unto And I have said: I will bring you up

sacrifice to the LORD our God. into the wilderness, that we may go, we pray thee, three days' journey hath met with us. And now let us The Lord, the God of the Hebrews, Egypt, and ye shall say unto him: elders of Israel, unto the king of And thou shalt come, thou and the And they shall hearken to thy voice.

by a mighty hand. will not give you leave to go, except And I know that the king of Egypt

And after that he will let you go. which I will do in the midst thereof. smite Egypt with all My wonders And I will put forth My hand, and

07

61

ye shall not go empty; shall come to pass, that, when ye go, the sight of the Egyptians. And it And I will give this people tayour in

Egyptians. daughters; and ye shall spoil the upon your sons, and upon your raiment; and ye shall put them silver, and jewels of gold, and sojourneth in her house, jewels of neighbour, and of her that but every woman shall ask of her

העבריים. יו"ד ימירס, רמו ליי מכומ. ברש"י ישן): כס): נקרה עלינו. לשון מקרס, וכן וַיִּקֶר טֶׁלַסִיס (במדבר כג, ד), ומֿנכי מֿקרס כס, מֿסמֿ נקרס ממֿמו סלוס: (אַלהר שבלשון זה הם נגאלים, יעקב אמר להם ואלהים פקוד יפקוד אמכם, יומף אמר להם פֶּלְד יִפְּלִד שֶׁלָהִים שֶׁמֶבֶם (בראשית נ, (18) ושמעו לקולך. מלניסס, מכיון שמאמר לסס לשון זה ישמעו לקולך, שכבר סימן זה מסור בידס מיעקב ומיוסף

מן קבט דְמִינִה פַּקִיף. משמו של רבי יעקב ברבי מנחס נאמר לי: לשון נמינה הם. וי"מ ולה ביד חוקה. ולה בשביל שידו חוקה כי מהו השלם הת ידי והכימי הח מלכים וגו' וממכגמינן הומו וָלָה לא ימן אמכס להלוך: לא ידון. לְא יִשְׁבּוֹק, כמו עַל בֵּן לֹה יָמַפִּיךְ (ברחֹשִים ב, ו), לֹה יְמָנִי שֻׁלָּהִיס לְהָרַע עַמֶּדִי (שׁס לֹה, ה), וכלן (19) לא יחן אחכם מלך מצרים להלוך. אם אין אני מראם לו ידי החוקה, כלומר כל עוד שאין אני מודיעו ידי החוקה

יִאָּמִרְוּ לְאַ tַרְאָּר אֶּכֶּיִבּ יְהַוְּה: تَجُفُرن ذِر لَاج بَشَطُمُه فَطِكِر فَر السَّمِينَ كِر لَحْج لَطَفُرِياً هَيْرَ וַיַּעַן מֹשֶׁרֹ וַיֹּאַמֶּר וְהֵן לְאַ־ וַאֲהַיב מֹשֶׁר וַאֲמַר וְהָא לָא

מַת־זָּתן בְּיָבֻדְּ וַּאִמֶּר עַמֶּה: נַּאָמֹר אֵלֶנו וֹעוֹנִי (כִּ, מוּנִי)[לַ, נֹאַמֹר לֵיה וֹן מֹא בּוֹן בֹּידְרֹּ

נינים משה מפְּנָיו: נּנֹמֶלְכְבֶּרוּ אָּבְאָּר נִיְהָי לְנָּהְאָ לְאָבְּאָא נִהָּנִי לְטִוֹיִא נִהָּבִּע آدېټل

ניַחַזָּל בּוֹ נִיְהִי לְמַּמֶּׁה בְּכִפְּוֹ: יְרְךְּ נְאֶחָז בְּזְנְבֶוֹ וַיִּשְׁלֵח יְרֵוֹ וְאִוֹחֵיר בְּדַנְבֵּיֹה וְאִישֵׁיִם יְדֵּיֹה

تَةَكٰ ١٠ אַבְרָהָם אֶלהֵי יִצְּחָק וֵאלֹהֵי אֶּלִהִיה לַמַּהּן וֹאַמְונוּ בּיוַנוֹבְאַנוּ אַבְּיוֹב אַבִּינִ בּיוֹנִימִּנוּ אָבוּ אִנִינִּילָ

جَمَّادُ: נייצאָה וְהַנָּה יָדִי מְצֹרַעַת בִּשְּׁמְפִיה וְאַפְּקה וְהָא יָדִיה ، יلٰ خَتَرَظُكَ لَأَدُهُ ثُلُهِ خُتَرَظُهِ نُلُكَ خُمْمُطُكَ لَهُمْرَجُ نُلَيْكُ נַיּאמֶר יְהְנָה לוֹ עֹוֹד הְבָּא־נָא נַאָּמִר יִיְ לִיה עוֹד אַעֵּיל כְּעַן

هُد، شدادا څه هنځز، څه نژ:

נאַמר חוטרָא:

משה מן קדמוהי: אַבְּבְּר וַאַמַר רְמוֹהִי לְאַרְעָּא וּרְמָהִי

נאַטַבוּ בּיה נהַנָה לְחוּטָרָא ניַאִּמֶר יְהְוָהֹ אֶלְ־מֹשֶׁה שְׁלַחֹ נַאֲמֶר יִיְ לְמִשֶּׁה אַנְשִׁים יְדָרְ

דִיצְקְתִיה דְיִעֲּלִב: *דַאַבְ*רָהַם אֶלָהִיה אֶּבְעָרׁ, אֶּבְעָׂם אֶּבְעָרָ, בְּנֵּ װָ אֶבְטָא בַאָּבַּטַנִּיעוּ .

עוֹנֹעא פֿעַלאָּא:

will say: The lord hath not appeared nor hearken unto my voice; for they behold, they will not believe me, And Moses answered and said: 'But,

'bor A' :biss What is that in thy hand?' And he And the LORD said unto him:

unto thee.'

and Moses fled from before it. ground, and it became a serpent; ground.' And he cast it on the And He said: 'Cast it on the

-bash sid ni bor and laid hold of it, and it became a the tail—and he put forth his hand, Put forth thy hand, and take it by And the LORD said unto Moses:

appeared unto thee.' and the God of Jacob, hath God of Abraham, the God of Isaac, LORD, the God of their fathers, the that they may believe that the

as white as snow. out, behold, his hand was leprous, into his bosom; and when he took it thy bosom.' And he put his hand unto him: 'Put now thy hand into And the LORD said furthermore

إَلَاقَرَهُم فَرُ مَهَٰزُه (عَم در مَا), إِجَهَرَهُم فَم مَقِدِم (‹مَامِمُوْ شَمَ رَدَا رِفِيَهُمُ فَم قِدِيْكِم (تَقَدَّمُ فَمْ رَفَا: סיא, ויפוד שם דבר נלול, וסוא מן סלשונות סכבדים, כמו דְּבּוּר, כְּפּוּר, לְמוּד, כשידבר בלשון ופעלתם ינקד בחיר"ק, כמו ימ), וּנְמַמָּס לְּסֶס סֶׁמ סֶׁבֶן סַגַּלְשָׁד (במדבר לב, כמ), ונמלחס חֹת בשר ערלחכס. לכן חֹני חוֹתה בנקודה בחיר"ק מן הימוד כנו"ן של נוגף, נושל, נומן, נושך, כשסיל מדדכת לשון ופעלמס, מנקד בשו"ל בממף, כגון וּנְשָׁמֶס שָׁת שַׁבִּיבֶס (ברלשית מס, בר, יו), וְנִפַּבְּמֶּס בְּמֹרְבֶּה (ימוקאל כב, כא), ואמרמס נלנוו, לשון נפעלנו, וכל נו"ן שהיא באי במיצה לפרקים, ונופלם ממנה, ופעלמס, אלא צלצון ויפעלמס, כמו וְנְשַּׁמְשָׁם מַעַּל בְּאַבְּיָבְיִים (דבריס כמ, סג), ויממס ביד אויבי, וְנַבַּיְשָׁם לְבְּיֵג אֿיָבַיבֶּס (ויקרא לא, ע), אשר הליל אלהים מאבינו, ולא יאמנו דבריו, כי אם לא הימה הנו"ן יפוד והיא נקודה בחיר"ק, לא מהא משמשת בלשון ַ וַיִּמְנַבְּלֹר ְּבְּגֵי יִשְׁבְּמֵׁל מֶׁם עֶּדְיָס (שׁס לג,ו), וסגו"ן צו יסוד. ומנחס חברו במחברם לד"י, עס וַיַבְּל מֵלֹהִיס מֶׁם מָקְנֵה מַבִּינֶס (ברחשית (שב) ומגרח ביחה. מאומה שהיא גרה אָפָּש צצימ: ונצלחם. כמרגומו יְּמְרוֹקְפּוּן, וכן וַיְנִצְּלוּ אֶמ מִנְּבֶיִס (שמוח יב, לו),

מודה אמה שוו שלפניך אבן היא, אומר לו הן, אמר לו הריני עושה אומה ען: (ב) מזה בידך. לכך נכתב תיבה אתת לדרוש, מונה שבידך אתה תייב ללקות, שתשדת בכשרים. ופשומו, כאדם שאומר לתבירו,

(3) ויהי לנחש. רמו לו שמיפר לשון הרע על ישראל (באומרו לא יאמינו לי), ומפש אומנמו של נמש:

(+) ויחוק בו. לשון ממיום סומ, וסרבם יש במקרמ, וימוקו סְפַּלְשִׁים בְּיָלו (ברמשימ יש, מו) וְסֶמֵוִימֶם בְּמָלִשִׁיו (דברים כס,

לי, לפיכך הלקהו בלרעת, כמו שלקתה מרים על לשון הרע: (6) מצורעה בשלג. דרך לרעם לסיים לבנס, אם בסרם לבנס סיא, אף באום זס רמז לו שלשון סרע ביפר באומרו לא יאמינו ים), וְבֶּמֶוֹקְמִּי בִּוְקְנִי (שמומֹל־מֹ יו, לה), כל לשון מווק הדבוק לבי"מ, לשון ממיוה הומ:

71

מְחַילוֹ וְהְנָּה שְׁבְה כִּבְשֶּׁרוֹ: וַנְיָשֶׁב יָדָוֹ אֶל־חֵיקוֹ וַיְוֹצְאָהֹ ַ וּיֹאִמֶּר הְשָׁב יְּדְףְ אֶלְ־הֵימֶּף

ÇÇWL'R: מגמפֿיה וקא פַבַר הַנָּת וֹאָטִגר וֹבִגע לַמֹּסִפּגע וֹאַפּלע וֹאַמֹּר אַנוּר וֹבִבּ לַמֹּמֹפֹּבּ

ئىۋىرىد خۇح ئىغى ئىقتادىل: زښَمْرد ځځر پهٔن پنهښرا וֹבְיֹנִי אָם לָאִ יֹאָלֵּינִוּ לְבְּ וֹלָאִ יִיבִּי אָם לָאִ יִבִּילִוּוּ לְבִּ וֹלָאִ

וּיהִימְנוּן לְפָל אָתָא בָּהָרָאָר: المراز المراجع المراج

تَنَظُمُكَ عَا אַמֶּר הַקַּה מִן־הַיָּאָר וְהָיָי לְדָם إسْطَرَقُ لَايَةِ فَيْلَ الْمِنْ لَا فَرَاطُ الْمُؤْلِظُ الْمُؤْلِظِ الْمُؤْلِظُ الْمُؤْلِظِ الْمُؤْلِطِ الْمُؤْلِظِ الْمُؤْلِظِ الْمُؤْلِظِ الْمُؤْلِظِ الْمُؤْلِظِ الْمُؤْلِظِ الْمُؤْلِظِينِ الْمُؤْلِظِ الْمُؤْلِظِينِ الْمُؤْلِظِينِ الْمُؤْلِظِ الْمُؤْلِظِينِ الْمُؤْلِظِينِ الْمُؤْلِظِينِ الْمُؤْلِظِينِ الْمُؤْلِظِينِ الْمُؤْلِطِينِ الْمُؤْلِظِينِ الْمُؤْلِطِينِ الْمِلْمِلِي الْمُؤْلِطِينِ الْمُؤْلِيلِي الْمُؤْلِطِينِ الْمُؤْلِطِيلِي الْمُؤْلِطِيلِي الْمُؤْلِلِي الْمُؤْلِلِي الْمُؤْلِي الْمُؤْلِي الْمُؤْلِطِيلِي الْمُؤْلِيِ خُطِينُكُ لَحْطَافَ مُقَامَرُ لَانْجُل הַאַלוֹת הַאַּכֶּה וְלָא יִשְׁמְעוּוֹן וְחָיְה אָם לְאִ יַאָּמָינוּ גַּם לִשְׁנָי

رَبُرُم نيدِيا كِلُمُم خَرَقَهُمُمُهِ: לַנֹבּהְשֹׁא וּיהוֹן מַנָּא דְּתִסַב מִוֹ נוסב ממיא דבנהרא ומישור غَنَهٰ بَعٰذِيا لَكِٰم نُطَخِيا مَثَكَ نىتى ھە ۋھ ئتىشىنا ھك خىئتىا

יּבְבָר לְשִׁין אָּלְכִי: ītli sa atri č. čtr šr ס לא אָישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי גַּם ניאטר משָת אֶל־יָהוָה בָּי אַדִּנְיֹ

אַבו ופור ממלל ועמיק לישו מֹמֹבוֹ בַמֹבִּנְטִׁא מֹם מֹלֹבַנַ מאטמלי אַף מדַּקמוֹהי אַף נו לא ינדר דמלול אַנָא אַף וֹאַמֹּר מָמֵּר בוֹב בָּ בַּבַּמוּ

نياتي: בורְה אִנְ פֹּצִים אַנְ הִּנְּרָ בַּלְאָ אִנְכֵּי בַּוֹרְהָאָ אַנְ פִּנִינִיאַ אַנְ הָּנִירָא " לַאָּרֶם אָנִ מִּירִינְשִׁיּה אָלֵּם אָנִ לַאִּנְשִׁא אִּנְ מִּוֹ שִׁוּי אָלִימָא אִּנִ ניֹאמֶר יְהְנְׁה אֵלְיו מֵי שָׂם פָּה נַאַמָר יִיָּ לִיה מוֹ שִׁיִּי פְּמָא

בַּלְאַ אָּלָאַ גֹּוֹ:

other flesh. behold, it was turned again as his when he took it out of his bosom, hand back into his bosom; and into thy bosom.—And he put his And He said: 'Put thy hand back

latter sign. that they will believe the voice of the hearken to the voice of the first sign, will not believe thee, neither And it shall come to pass, if they

upon the dry land.' of the river shall become blood and the water which thou takest out river, and pour it upon the dry land; thou shalt take of the water of the neither hearken unto thy voice, that will not believe even these two signs, And it shall come to pass, if they

'.sugnot am slow of speech, and of a slow hast spoken unto Thy servant; for I neither heretofore, nor since Thou 'Oh Lord, I am not a man of words, And Moses said unto the LORD:

ГОКЪ or seeing, or blind? is it not I the who maketh a man dumb, or deaf, Who hath made man's mouth? or And the LORD said unto him:

- (dar"(t, 'd): (ע) ויוציאה מחיקו והנה שבה וגוי. מכלן, שמדס מופס ממסרם לבל ממדם פורעניום, שסרי בכלשונס לל נלמר מחיקו
- (8) והאמינו לקול האות האחרון. משמחתר להס בשבילכם לקימי על שמפרמי עליכם לשון הרע, יחמינו לך, שכבר למדו
- גראס בעיני, אלו נאמר וסיו סמיס אשר מקח מן סיאור לדס ביבשח, שומע אני שבידו סס נספכיס לדס, ואו כשירדו לארך יסיו מאלסומס ממלס, שסיו עובדים לנילום הממיה אומס, והפכס לדס. ברש"י ישן): והיו המים וגרי. והיו, והיו, והיו, ומיו, ומיו, שני פעמיס, (9) ולקחח ממימי היאור. רמו להם שבמכה ראשונה נפרע מאלהוחם, (פירוש, כשהקצ"ה נפרע מן האומוח, נפרע בכך שסמודווגין לסרע לסס לוקיס בנגעיס, כגון פרעס ואבימלך בשביל שרס:
- לַפְּבְּבַת לְכֵּס בְּפָבְרֶן מִלְבָיִס וִנִיי (ימוקפֿל ב, ס) וַפְֿמַר פַּלִיסָס מִיש שִּקּינִי עַינִש בַּבְּרָ שברן אפיך הלוי וגוי, ועוד נאמר לעלי הבסך) הַנְּגָלה נְגָלַיִם נָבְלַיִּם בְּבָּים שָׁבִיךְ בְּבַיוּקָם בְּמָלָרַיִם (שמואל-ה ב, בו), הוא הברן, ורך בו וקבל עליו. (שמו"ר ג, מו) וכל וה, שלא היה רולה לימול גדולה על אהרן אחיו שהיה גדול הימנו, ונביא היה, שנאמר (הלא הכי שלשה, ושלשה גמין רבויין הס, הכי ששה, והוא היה טומד ביום הז' כשאמר לו ואת, עוד שלה נא ביד משלה, עד שחרה (10) גם מחמול וגוי. למדנו שכל שבעס ימיס סיס סקב"ס מפחס אח משס בסנס לילך בשליחוחו, מחמול שלשוס מאז דברך בסויימן, אבל עכשיו מלמדנו, שלא יסיו דס עד שיסיו ביבשת:
- (II) מי שם פה וגוי. מי למדך לְדַבֶּר כשסיית נדון לפני פרעס על סמלרי: או מי ישום אלם. מי עשס פרעס אלס שלא פה. בכבידות הני מדבר, ובלשון לע"ו בלב"ו

<u>וְבְוְבִוּנִינִילִּיף אֲשֶׂר הְדְּבְּר</u>: יי וֹמֹשֵׁע בֻוֹשׁ וֹאִנְכֹּי, אֵבְיֹנֵע מִם ְּּוֹשׁ וּכְּמֹן אֵנזִּילְ וּמִנמִּבוֹ וֹבֵי מִם

נִיֹאִמֹר בֹּנ אֹבְנֹוֹ חֻׂלְנובוֹא בֹנֹב נֹאִמַר בֹּבֹמו נֹוֹ חֻלְנו בֹמוֹ בֹנֹב

בְּיֹרְבָּרְ יְדַבֶּרְ הָוּא נְגָם הְנֵּח בְּיָרִי בְּיִלְא יִעּלְלְא יִעּלֵילִ הִוּא ÷٠ װֵלְאָ אַּעִּרְן אָּעִרְּלְ תַּלְּוֹיִ יְדַּעְּתִּיִּ עַבְּאָ אַעַרִן צִּעִיּן בְּינְאָּה גָּבִיּ נייַחר אַף יְהנְה בְּמֹשֶׁה נַיֹּאמֶר יִהְקֵיף רוּגִּיָא צַיִי בְּמֹשֶׁה נַאֲמַר

אָטַכְּם אַנו אַהָּב נוֹהָהָוּן: עם פּיף וְעִם־פִּיהוּ וְהוֹבֵיתֵי עם פַּמָּף וִעִם פַּמֵיה וֹאַכֵּיף ¿ עַדְּבְרָרִים בְּפְּיִּר וְאָנֹבִר אֱהְנֵה פִּחְנְעִּיִּא בְּפְּמִיה וּעִיִּעְרִי יְהַיִּ וֹבַבַּנִים אֶלֵוִ וֹמִּמִׁנִי

שׁבְינִים: הוא יְהְיָה לְבֶּׁה וְאַמָּה הוֹא יָהִי לְוֹּד לִמְתּוּרְוִּמְוּ וֹאַמִּ

הְאִהְה: (פּ) じぶぶに_亡し سائے ف 「おけ」「点倒け ユデロ

수다였다 로투 수박수ia: בַמּוֹבֶׁם בַּיִּנִם נַיּאָמָר יִהְרָוֹ וֹאָחָוֹי חַמּר בִּעּוֹ קַּאָמָר אָלְאַנוֹ, אַמְּנִי בּמִּגְּנְיִם וֹאָנִאַנִי נִאָּנִיב לְנִנִי אָנִוּ, גַּבְמִּגְנִים וּיַאְמֶּר כְוַ אֵּלְכָּׁר נְּא וֹאַמִּוּבָּרוְ וַמִּנִינִי וֹאָמַר כִיה אַיזִיל כְּעַּוֹ رَجْدُكُ مِيهُب رَزَّهُٰدَا هُذِ ـُزُقُد بَانُدِر رَهُمَ لِي اللَّهُ لَا يُقَد خُزُن يُقَد

فقك لهَذِفك يَنْمَذِر:

מן דְּבְשׁר לְמִשְׁלַח:

انناءً الله خذيد:

זְהְכוֹן יָת דְתַעְּבְּרוּן: אָתַ וּהְטַּבְיל עִמֵּיה וּהַשַּׁוּי

بهت، ۲۰۱۲ کپلت: <u>וְבַבְּבַבְינִאַ לְבַּ אֶבְבַבְתֹהֶם וְתַנְב</u> וּנִמַבְּיִבְ עִנָא לְבַ הִם הַּמָּא וּיִבִי

הַנַהְבֹּיִר בִּיה יָר אָרָיָא: ונע שומבא הבין הפב בידף

יתרו למשה איזיל לשקם:

what thou shalt speak.' with thy mouth, and teach thee Now therefore go, and I will be

Thou wilt send.' Thee, by the hand of him whom And he said: 'Oh Lord, send, I pray

seeth thee, he will be glad in his forth to meet thee; and when he well. And also, behold, he cometh Levite? I know that he can speak Is there not Aaron thy brother the kindled against Moses, and He said: And the anger of the Lord was

ye shall do. his mouth, and will teach you what will be with thy mouth, and with put the words in his mouth; and I And thou shalt speak unto him, and

thou shalt be to him in God's stead. that he shall be to thee a mouth, and the people; and it shall come to pass, And he shall be thy spokesman unto

91

71

'.engie rod, wherewith thou shalt do the And thou shalt take in thy hand this

'Go in peace.' alive.' And Jethro said to Moses: Egypt, and see whether they be yet and unto my brethren that are in unto him: 'Let me go, I pray thee, Jethro his father-in-law, and said And Moses went and returned to

שלא כאו כשברחת מן הבימה ונמלמת (תנחומה שמות י): הלא אנכי. ששמי ה' עשימי כל ואת: נמאמן במלום סריגפך, ואם משרמיו מרשים שלא שמעו בלוומו עליך, וְלָאָםְפַּקָלְמוֹרִין (שבת קה.) ססורגים מי עשאם עַוְרִיס,

(+1) וימר מף. (וזמיס קב.) רצי יסושע בן קרמס מומר, כל מרון מף שבמורס נממר בו רושס, ווס למ נממר בו רושס, ולמ מצינו ולסיות גואלס לעתיד, יש לך שלותיס סרבס: (13) ביד תשלח. ביד מי שאמה רגיל לשלוח והוא אהרן. דבר אחר, ביד אחר שחרלה לשלוח, שאין סופי להכניסם לארן

שבור שיסא מקפיד עליך שאמה עולה לגדולה, ומשם זכה אהרן לעידי החשן הנחון על הלב: עַל שַׁבֶּע סַבְּיִי (דברי סימיס־ה כג, יד): הנה הוא יצא לקראהך. כשהלך למלריס: וראך ושמח בלבו. לה כשההס וסכסונס סיימי אומר לצאם ממך, מעמס לא יסיס כן, אלא סוא יסיס כק ואמס סלוי, שנאמר ומשָט אִישׁ סָשֶׁלֹסִים בְּנֶיו יִפְּרֶאוּ שבא עונש על ידי אומו מרון, אמר לו רבי יוסי אף בוו נאמר בו רושס, סלא אסרן אמיך סלוי, שסיס עמיד לסיות לוי ולא כסן,

יהיה לך לפה. למלין, לפי שהמס כנד פס: לאלהים. לרב ולשר: (16) ודבר הוא לך. בשבילך ידבר אל סעס, ווס יוכיה על כל לך ולי ולו ולכס ולסס ספמוכיס לדבור, שכולס לשון על סס:

تِهِٰزَمِينَ يَرْمُرُكُمُ إِنَّ الْمُعْرَامُ اللَّهُ الْمُعْرَامُ اللَّهُ الْمُعْرَامُ اللَّهُ الْمُعْرَامُ ال בְשׁב מֹה מֹה בֹנוֹם כֹּוּבַמְעוּן כֹּלְב שוּב לַמֹּהֹבוֹם אָבוּו מוֹעוּ כֹלִ رَبِهُمُد نُدِيْنَ هُج مِيمُدِ خَمَادِنًا تَهُمَد نَدْ خُمِمُد خَمَادًا هُمَدَرُ

מַמָּה הַאֶּלהָים בְּיָדְוֹ: אַרְצָה מִצְּהָיִם נִיּקָּח מַשֶּׁה אָתַ־ °° בְּנָיו וַיַּרְכְּבֵם עַלְ־הַחֲמֹר וַיָּשֶׁב <u>्र्रि</u>प पंर्युप श्रेप-श्रंकृत्र र्युप

אָנַרַ לְבָּוָ וְלָאִ וְתַּכִּע אָנַרַ עַמְׁם: تَمْمِنْ لَٰ عَالِمُ لِا تَكْثِرُ كُلِياً كَا لَا يُعْرِيهُمْ لِكُنْ لِكُلِياً كَا يَكُولُوا لَا يُعْرِيهُمْ ل המפהים אַשֶּר־שַּמָהי בְיָדֶר יי לְשִׁוּב מִצְּרַוֹמָה רָאָה כָּלְ־ ررْبُور بِدَنِتُ هِرَ مَنْهِنَ جِرْدِمِهِ الْ

וֹעוֵֹע בֹּלוּ, בֹכִנ*ו*, וֹמִּבֹאֵכִי: וֹאַמּבְנֹי אָבְבַּבְעַּי כְּיַ אָמָּב וֹיִנִּמִּב לְפַּבְמָּי כִּבְּלֹוֹ אָמִר וֹיִ

אַנכֿו עבו אָטַבַּלּנִבְ בַּכבַב: إرْ يُجَدِّرُ رَمِهِ الْمُولِينَ مَوْلًا رَبِّورُ الْجَدِّرُ عَدِيْ ابْمُورَاتِ هُمَ

יְהְנְה וַיְבַקָּשׁ הַמִּיהְוֹי: ÷ַ נְיָהָי בַבֶּהֶהְ בַּמְּלְוֹן נִיִּפְּגָּשֶׁהִיּ

יניבְרַיָּא דִּבְעוֹ לְמִקְשֶׁלְךְ:

ביה נסין מן בֶּדָם יִי בִּיבַיה: משה יה הושרא האחצבירו וטב לאַנגא במגלום מסוב להוני לאובילהו גל עמרא יוְבַר מֹשֶׁה יָת אָהְמִיה וְיָת

יָר עַּטְאַ: אַנפּגע וֹלָא וֹהָבַע וַתַעְבֵירְנוּוֹ קָרָם פּּרְעה נאָנָא לְמִׁמְבִׁ לְמִבְּנִם עַנִּי

לבי בילבי ישְׁבָּאָן:

בובר: לְהַּלְּעוּנִינִי עִא אָׁנֹא לַמִּילִ וֹעַ หัดเล่า หล่าง
744447 וֹמֹבֹת בּוּשׁ מֹלַאֶּכֹא בַּוֹוֹ וּבֹמֹא וֹנִוֹנִ בֹּאוָנִנֹא בֹבֹינו מִבֹּנֹא

> all the men are dead that sought thy Midian: 'Go, return into Egypt; for And the LORD said unto Moses in

> his hand. and Moses took the rod of God in he returned to the land of Egypt; sons, and set them upon an ass, and And Moses took his wife and his

and he will not let the people go. hand; but I will harden his heart, the wonders which I have put in thy see that thou do before Pharaoh all When thou goest back into Egypt, And the LORD said unto Moses:

son, My first-born. Thus saith the LORD: Israel is My And thou shalt say unto Pharaoh:

'Behold, I will slay thy first-born.' thou hast refused to let him go. son go, that he may serve Me; and And I have said unto thee: Let My

٤7

77

17

met him, and sought to kill him. the lodging-place, that the LORD And it came to pass on the way at

לו, רעואל, ימר, ימרו, קיני, וכוי: (19) וישב אל יהר חתו. לימול רשום, שסרי נשנש לו (שלם יוז ממדין כי אס ברשומו). (מכילמה ימרו) ושנשה שמום היו

(19) כי מחו כל האנשים. מי סס, דמן ואבירס, חייס היו, אלא שירדו מוכסיסס, והעני חשוצ כמח (נדריס סד:):

- שיאמינו לו, ולא מלינו שעשאס לפניו, אלא מופחיס שאני עסיד לשוס בידך במלריס, כמו פִי יַדַבַּר אַבֶּבֶה פַרָעֹה וגוי (שמוח ז, ממנו: אשר שמחי בידך. לא על שלשה אימות האמורות למעלה, שהרי לא לפני פרעה צוה לעשותה אלא לפני ישראל (IS) בלכחך לשוב מצרימה וגוי. דע, שעל מנת כן מלך, שמסת גבור בשלימותי לעשות כל מופתי לפני פרעה ולת מירת עְנִי וְלבֵּבּ עַלְ מַמֹּוֹר (וּכריס מ, מ): יושב ארצה מצרים ויקח משה את מטה. פֿין מוקדס ומפומר מדוקדקיס במקרפ: (02) על החמור. ממור סמיומד, סוף סממור שמצש הברסס לעקידם ינחק, וסוף שעמיד מלך סמשים לסגלום עליו, שוחמור
- (מהלים פמ, כח), זו פשומו. ומדרשו, כאן מחם הקב"ה על מכירם הצכורה שלקח יעקב מעשו: (22) ואמרה אל פרעה. כשמשמע שלנו חוק וימאן לשלוח, אמור לו כן: – בני בכרי. לשון גדולה, כמו אַף אָלִי בְּלִיר אֶהְנַהַ מ), ואל מממה על אשר כמיב אשר שממי, שכן משמעו, כשמדבר עמו כבר שַׁמֶּמִּיס בירך:
- מוכטו ומטכט בו לשוב: מחבירו, מעלים אם דבריו שלא יבקש הצלה, אבל הקב"ה ישגיב בכחו ואין יכולם להמלט מידו כי אם בשובו אליו, לפירך הוא מפני שסיא קשס, ווס הוא שנאמר באיוב הון אל נשגיב בְּלֹחוֹ, לפּיכך, מי כָמֹהו מורֶה (איוב לו, כב), בשר ודס המבקש להנקס (32) ואומר אליך. בעלימומו על מקוס: שלח אח בני וגוי. הנה אנכי הרג וגוי. סיל מכס למכונס, ובס סמרסו ממלס
- (24) ויהי בדרך במלון. משס: ויבקש המיחו. למשס, לפי שלא מל אם אלישור צנו, ועל שנתרשל נענש עונש מימס.

द्वाद<u>ं</u>धः (ब)

الْظَيْمُاكِ خُلَاكِ لَكُمْ كِنَاتِ الْمُمَاءِ لَهُلَامِ لَمُلَمِّكِ خُمِينَاهُمْ لَهُ لَهُ لَهُ لَهُ لَهُ لَهُ र्द देवृत्श्वत वंधृत त्वान्द्रत हिंदीन देवम्यस्य वंधृत देवन्द्र्श्व נּיִּאמֶר יְהֹוָתְ אֶלְאַנִהוֹן בֶּוֹבְ נִאָּמֵר יִיָּ

בָּלְ־הָאִתְּתְ אֲשֶׁר צִּוְּהוּ: بحجر بابات يخور سخرابا الخب هويونية ودوات أبد ذك ניגַּר מֹשֶׁה לְאַהַרֹן אָת בְּלֹ וְחַוּי מֹשֶׁה לְאַהַרֹן יָת בָּלֹ

خَرِاظَارُ خُرْرُ نَهُلُكُمْ : פַּ נַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהַרְן נַיַּאַסְפִּוּ אָחַ־ נַאַזְל מֹשֶׁה וְאַהַרֹן וְּכְנַשׁוּ יְהַ

נוֹמֹמְ בֹאַנִישׁ לְמִנֹינִ בֹמֹם: אַשֶּׁר־דְּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דְּמַבֵּיל יָיָ עָם מֹשֶּׁה וַעֲּבַר

אָנַ הַּגְּנִם וֹנִפַּגַי נִיּהְעַבַּוֹי יְהְנְׁה אָת־בְּנֵנִי יִשְׂרָאֵל וְכֵי רָאָה וֹנֹאָמוֹ עֹמֹשׁ וֹנִהָּמֹמָהַ בֹּנַבַּלָּעַ

> עוֹעוֹלא כַלֹּא: ドなしょくは8 ئتہ נאמבע הלבלט בוש וקביבת נַתְּכְרִתְ וּנְסִיבַת צִפּוֹרֶה שִּנְּרָא וּגְיַנַרת

הַטְּנְאַ קַּמּוֹל: בְּמֶא בַּמְרוּלְמָא הָדֵין אָהְחַיִּיב ⁹⁰ נְיֶּבֶׁרְ מְמָּנִנּי אָזִּ אֶמְבְּרְ חֲתַוֹ דְּמָים וְנָח מִנִּיה בְּכָּו אֲמַרַת אִלְּיִלִּי

הקוני ופרא בין ונשיק ליה: خهتبا هنند

אָנוּיָא דְפַקּדִיה:

כֿל סַבּׁי בָּנִי יִשְּׁבָאָל:

אָעַיָּא לְמִנֵּי מַמָּא: וּנֹבּבַּב אַנַבְן אֵט כֹּלְ ַנַיַּבְלַנְיִם יִמִּבְּיִלְ אַנַבוּן זִט כֹּלְ פֹּטִיֹמִיּא

rakrt: וו ונו בוו ומְבֹאַלְ וֹאָבוּ נִלְנִ וֹנִינְתׁוֹ הֹפֹּא וְחִׁמָתוּ אֲנֵו בַּכִּוּנ

> bridegroom of blood art thou to it at his feet; and she said: 'Surely a off the foreskin of her son, and cast Then Zipporah took a flint, and cut

the circumcision.' To briger ni boold To moorgebird A' So He let him alone. Then she said:

mountain of God, and kissed him. And he went, and met him in the into the wilderness to meet Moses.' And the LORD said to Aaron: 'Go

wherewith He had charged him. sent him, and all the signs of the LORD wherewith He had And Moses told Aaron all the words

82

the children of Israel. gathered together all the elders of And Moses and Aaron went and

of the people. Moses, and did the signs in the sight which the LORD had spoken unto And Aaron spoke all the words

worshipped. then they bowed their heads and and that He had seen their affliction, remembered the children of Israel, they heard that the LORD had And the people believed; and when

(25) וחגע לרגליו. סטליכמו לפני רגליו של משס: וחאמר. על בנס: בי חחן דמים אחה לי. אמס סיימגורס לסיומ נמש, ובולעו מכאשו ועד יריכיו, ומוזר ובולעו מרגליו ועד אומו מקוס, סבינה לפורה שבשביל המילה הוא: סקב"ס לוני לך שוב מלריס, ומפני מס נענש מימס, לפי שומעסק במלון מחלס (במסכח נדריס לה:), וסיס סמלחך נעשס כמין מניק אמר רבי יוםי ח"ו לא נמרשל, אלא אמר, אמול ואלא לדרך, שכנה היא למינוק עד שלשה ימים, אמול ואשהה שלשה ימים,

משמשה בלשון על, כמו וְשְׁמֵר פַּרְשֹׁה לְבָּגֵי יִשְׁרָבֵּל (שמוח יד, ג). ואונקלום הרגם דמים, על דם המילה: ובזה מחורך גם כן שינוי לשון בחרגום אונקלום בחחן דמים, ודו"ק כנ"ל): רמולה. על דבר המולוח, שם דבר הוא, והלמ"ד . אלא מממלס שברה דוה ווה גורה, מעא המילה ומעא אחר, אמ"כ כשראמה וירף לגמרי, או הבינה דעל דבר המילה לבד בא, (שינה רש"י בלשונו, לעיל כחב אחה הייח גורס, דקשה לרש"י, מה זה אז אמרה חמן דמים, והלא גם לעיל אמרה חמן דמים, (62) וירף. סמלאך ממנו. או, בינס שעל סמילס בא לסורגו: אמרה חחן דמים למולח. חחני סיס נרלח על דבר סמילס. סממן שלי נכלמ עליך. סוכג אישי אמס לי:

لْنُلِيْدُ كِنْ فَطَلَقُلَ: ݣْݣْرْلْد نْْشْلْݣْرْ شْݣْلِ ݣْلالْمْوْد كْݣْرْلْم كْنْشْلْمْرْ شْخْرى ئى مَوْد عدرس هِا هِلهُمِا جِلا هُمِال וַאַּעַר בָּאִי מֹשֶּׁר וַאַּהַרֹן וַיּאִמְרִי יּבָתָר בֵּן עָאלי מֹשֶׁר וְאַהַרֹן

الآם عُنانِيْلُكُم كِي كُمُولَانَا: ַנְשֶּׁבְאֵּל לָא יָדִעְּמִי אָת־יִהוֹוֶת ् श्रंकेर्युय ह्दंदीं दृष्प्रद्रीत श्रुता וואַמֶר פַּרְעָה מָי וְהוָה אַשֶּׁר

בְּבַבְי אַבְעַוּנוּ פָּוֹן וֹפֹּנֹמָנוּ כַּעַבר אָנְ ימים במדבר וווְבְּחָה לַיהוָה ، מַּבְיַנוּ זַלְכִּע זָּא שְּׁבַבַ מִּבְמֵשׁ מַּבְלָא זָּגוּכִ כֹּמּוֹ מַשַּׁבָּשׁ שַּׁבְּבַּ מַבְּ וּנֹאָמֹרָנּ אֶבְעַנֹּי עַמֹּבַעַנִם וֹשַׁנַאַ נּאָמָרנּ אֶבְעָא בּירוּדָאַי אָתְּנִלִי

<u>¿àċ५,¤,ċ¤;</u> ממממעיי ※□□□☆□ ַ לְמָּר מֹמֶּנֵר וְאַבַּרֶן תַּפְּרָיעוּ לְמָא מֹשֶּׁר וָאַבַּרוֹ הְבַּשְּלוּן וּנֹאָמֶׁר אַבְּטִׁםְ מַּבְּיֹב מִגִּבְנִם וֹאַמָּר לְעִוּן מַלְכָּא בַּמֹגַנִים

מַפַבַלאַשַׁם: מַם בַאַבוּל וְבַיְהַבַּטִּם אָנִים כַּמוּ מַפָּא בַאַבַּלֹא יַטְבַפּלַנוּ וַנְאָמֶר פַּרְעָּה הַן־רַבָּיִם עַמָּה נְאָמֶר פּרִעה הָא מִדְּסִּיּיִאָין

۲۵۵۲: וַנְצָּנִ פַּרְעָה בַּנַּוֹם הַהָּגֹּא אָתַ וּפַקּיד פַּרְעֹה בְּיוֹמָא הַהוּא

שסרי משס ואסרן יולאיס ובאיס שלא ברשות:

נונטוו שבמו במדברא: יְהוֹה ואַמִרוּ לְפַּרְעֹה כָּדְנָן אֲמַר יָיָ

خ، ۿ۪ڟۼ ؾ؞ۂ ڶۼڬ ئڡ نۿ۪ڶۼڂ אַטוּגלי לי דַאַקבּיל למימביה וַאַמַר פַּרִעֹר שָׁמָא דַינַ לַאַ

או בקטול: אָלְעַלָּא בַּלְמָא וֹהֹבֹהֹנָּא בֹמוָע ريمرا خمَلَخُنَّهُ شَلَحَتَ كَنُهُ أَنْ

خونخاناتربا: לְבִּׁנִ זִּנִי מִּמֵּׁא מִהְּבִּנִנִינִוּ אִנִוּנְנִי

יְהְהוֹן מִפּוּלְחָנְהוֹן:

خيرشد: בְּׁמֶּם נֹאָטַ מֻּמְבֹנוּ זִטְ מִבְּמִוּנִי מַּמֵּא נֹנִט סַבְרַנִינִי

> wilderness. hold a feast unto Me in the Let My people go, that they may saith the LORD, the God of Israel: came, and said unto Pharaoh: 'Thus And afterward Moses and Aaron

not let Israel go.' not the LORD, and moreover I will His voice to let Israel go? I know LORD, that I should hearken unto And Pharaoh said: 'Who is the

'brows upon us with pestilence, or with the unto the LORD our God; lest He fall into the wilderness, and sacrifice go, we pray thee, three days' journey Hebrews hath met with us. Let us And they said: 'The God of the

your burdens. loose from their work? get you unto Aaron, cause the people to break them: 'Wherefore do ye, Moses and And the king of Egypt said unto

their burdens?' and will ye make them rest from people of the land are now many, And Pharach said: 'Behold, the

people, and their officers, saying: commanded the taskmasters of the And the same day Pharaoh

9

לפלמין, לפי שיראו ללכח (שמו"ר ה, יד), ובסיני נפרע להם, ונגש משה לבדו והם לא יגשו, החזירם לאחרי הם: (I) ואחר באו משה ואהרן וגרי. אלל סוקניס נשממו אחד אחד מאחר משס ואסרן, עד שנשמעו כולס קודס שסגיעו

(3) פן יפגענו. פן יפגעך היו לריכים לומר, אלא שחלקו כנוד למלכום. פגיעה זו, לשון מקרה מום הוא:

- לסבלוחיכם. לכו למלאכמכס שיש לכס לעשות בצמיכס, אצל מלאכת שעצוד מזריס לא סימה על שצמו של לוי, ומדע לך, שַׁלְ פַּתְּבֶּׁר בִּו (מִאַלִּי דִּ' מִנִ), רִמִּקְאַי, יכן וַפִּבְּּרָשׁי כָּלְ נַעַלְּיִי (שֹׁס חֹ, כִּס), כִּי פְּרָשׁ (שׁמִת לבּ, כִּס), נרמק ונמעצ: (+) חפריעי אח העם ממעשיו. מגדילו ומרחיקו לוחס ממללכחס, ששומעין לכס וסגיריס לנוח מן סמללכס, יכן פְּרַשָׁסוּ
- (a) דן רבים עחה עם הארץ. שהענודה מומלה עליהם, ואחס משניהים אותם מקנלומם, הפקד גדול הוא וה:
- **σαζάζσ:** (6) הגוגשים. מלרייס סיו, וסשומריס סיו ישראליס, סנוגש ממונס על כמס שומריס, וסשומר ממונס לְרֶדּוֹח בעושי

ثاه تذرب نظيفية خلاه فأذا: ڬؚڂڐٳ۩ڂڟڎڡ؋ڽؘۘٷڎڔٷڴ ڴۼ۩ۼٶڰڎٳٷؿ۩؋ڽٷڮٳٷۼ

באמר גלקה ווְבְּחָה באלהויוי גרְפָּים הַם עַל־בַּן הָם צִעָּקִים הַּבְיִנִים לַאָּ טַעָּרָמִּי מִמָּנִי כַּיִּ צ עַשְּׁיִם הְּעָלִיל שַׁלְשִׁם הְשְּׁיֵנֵה בַצְּהְיְבְיר, הִיִּדְקַפּוֹהִי הְעַבְּנֹה וְאָת־מַהְפֹּנֶת הַלְּבֵנִים אֲשֶׁר הַם

بِمُكُادٍ: וֹנֹהְמִּנַ בְּנִׁע וֹאַלְ בִּיִּמְׁמִּנִ בְּנִבְבְנֵי וְנִינִּמְּסְׁמִנּן בַּעִּ וֹלָא וִיִּמְסְׁמִנּן שׁכַבַּלַ בַּגַבְבַבַ הַכְבַבַּאַנְאָנִם יִשְׁפַּב פּגַבְבַנִּא הַכְ וּוּבְבַנִּא

: اے ث אַמַר פּרְעָּה אֵנְנָנִי נֹתַן לְכֶם אָנִיר פּרִעָּה לִיה אָנָא יָהִיב וּיאִמְרוּ אֶּלְבְיֹבְמֶּם לֵאמָר כִּיר וֹאָמָרוּ לְמַפָּא לְמִימָר כַּדָּלוֹ

: ׆׆֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡ שׁמֹאֹאוּ כַּגַּ אָגן וֹנִינַה מִהְּדְנַשַׁכֵּם מִאָּטַר צַּטַהָּכַּטוּן אָב, לָאַ

حُطِيْمِ كُمْ حَقَادًا: ײ เชื่อง בַּבְּׁלְ אַבְּלָא מַבְּבְוֹים וֹאַטְבַּבַּב הָמָּא בַּבְּלָ אָבְתָּא

> להון הבנא: يظهٰ كِطِين، ﴿ وَمِنْ يَنْفُرِنَا يَنْكُمُ لِيَا لِيَرْكُ لِينًا خخزرا ختى فنفذر לא שוספון למשן שללא למשא

מֹגּוֹטִוֹ לְמִוֹמָר דָּוֹזִילְ נְבַבַּע בּמֹלְנוֹן אִפּוּן מַּלְ כֵּן אִפּוּן הֹבְירוֹן לְא שׁמִּנְעוֹן מִנְיה אָרִי ונה סכום לקניא האנון עלהיו

בוב אַלבוּג:

خفئلاندا خقدذرا:

رزَشَ، עַמַּׁם וַהָּסְבָׁיו וּנְפַּלוּ שִּלְסוּנֵי עַּפָּא וְסָרְכוּהִי

אַטָּם לְכִי לַעוֹי לַכִּם טָּבוֹ מֹאַמָּג אַטוּן אָנוֹגי סַבוּ לַכִּוּן טַבּוֹאַ

יטמנע מפולטוכון מדעם:

בׁמֹאַבְוֹם לַנְבַּבֹא נַבָּו לַטַבַּנֹא:

themselves. Let them go and gather straw for straw to make brick, as heretofore. 'Ye shall no more give the people

idle; therefore they cry, saying: Let diminish aught thereof; for they are lay upon them; ye shall not they did make heretofore, ye shall And the tale of the bricks, which

us go and sacrifice to our God.

"sb1ow and let them not regard lying men, that they may labour therein; Let heavier work be laid upon the

Thus saith Pharach: I will not give they spoke to the people, saying: went out, and their officers, and And the taskmasters of the people

work shall be diminished.' ye can find it; for nought of your Go yourselves, get you straw where

gather stubble for straw. throughout all the land of Egypt to So the people were scattered abroad

(ד) חבן. אשמו" בלא, סיו גובלין אומו עם סמים: "לבנים. מיוו"לש בלע"ו, שעושים ממיט, ומיבשין אומן בחמה, ויש

מחכנה. ומכן לבניס, ולו נמכנו עלילומ, את סכסף סממוכן, כולן לצון משבון סס: - גרפים. סמלאכה רפויה בידס ועוובה גם עמה, למען מכבד העבודה עליהם: - בי גרפים. מן העבודה הם, לכך לבם פונה אל הבעלה ולועקים לאמר נלכה וגו": (8) ואח מחבנה הלבנים: פכוס משנון סַלְּבֵנִיס שסיס כל אחד עושס ליוס כשסיס המנן נתן לסס, אומו פכוס משימו עליסס שמורפין אומן בכבשן: בחמול שלשם. כאשר סיימס עושיס עד סנס: וקששו. ולקמו:

إِيُّ مِنْ إِن فِي (دَمَ ١٤٠ د ﴿ مُ) ﴿ مَوْزُفُهُ مَا ذِد ﴿ (١٥ د ﴿ مُ) ﴿ ذِلاَ إِن ﴿ مَا ﴿ مَلَ أَن الْأَلَ לאחריהם, אבל אחר לשון דבור כממעמק לדבר בדבר, נופל לשון שמוש בי"ח, כגון הַנְּדְבָּרִים בָּךְ (ימוקאל לג, ל), וַמְּדַבֵּר מִרְיָם (ישעיה יו, ו), וְלֹחׁ שָׁעוּ עַל קְּדִּוֹש יִשְׁבְמֵבׁל (שׁס לֹח, חֹ), וְלֹחׁ יִשְׁעֶה שֶׁל הַמִּוְבְּמוֹח (שׁס יו, ח), ולחׁ מנחמר שמוש של בי"ח סמורה ולפרש אל ישטו אל יפנו, שא"כ היה לו לכמוב ואל ישטו אל דברי שקר, או לדברי שקר, כי כן גורת כלס, ישָטֶה הַאָּדֶס עַל עֹשֶׁהוּ ולשנינס ממרגמינן ולְשׁוֹשִׁין, וַיְּמַפֶּר וְסִׁשְׁמָשֵי, וֹסִי מפשר לומר וֹסֹל ישעו לשון וישע ס' סל סבל וגו' וֹסֹל קין וֹסֹל מנחמו לס שעס, (9) ואל ישעו בדברי שקר. ואל יסגווידברו ממיד בדברי רומ, לאמר גלכס נובמס, ודומס לו ואשעם במקיך ממיד, למשל מסס, וסס נרפיס ממנה רער"יים בלע"ו

(11) אחם לכו קחו לכם חבן. ולריכים אמס לילך צוריוות, כי אין נגרע דבר מכל מכוס לבנים שסיימס עושים ליוס בסיות מף כמן מל ישעו בדברי שקר, מל יסיו נדברים בדברי שומ וסבמי:

שמבן לפון ככם מוומן מבים שמלך:

حَجُمُد خَنَالِهِ لَاقَادًا: וֹעַנְּיֹמְוֹם אָבָּוֹם לָאִמְּר ĒĠŀ

تازات: בְּתְּלְיִהְ מִּבְשָּׁם נַּם_הַמְּלִבְ נַּם_ מַבְּוּת כְאָ כֹלִינְים שַׁלַכָּם כַלְבָּן שָׁמִנּ צַּבְנְיִם נִיְשָׁי פַּרְעָּה בֹאמְר لَنُجِهِ هُمُدَرِ خُدْرٌ نَهُدُ عِكِمْ كَهُدَدٍ فَدُدَرُ خُدْرٍ فَدُدَرُ خُدْرٍ نَهُدُعُمْ

ÇĽ ₹₩₽₽.\F: אָל־פַּרְעָה לֵאמָר לְנָמָה תַעֲמֶּה קֵּדָם פּרְעֹה לְמִימָר לְמָא ַּ װְּבְאֵּנְ שְׁמְבֵּי ְבְּנֵוֹ וְמְּׁבְאֵבְ וּיִּצְיִם ׁנְיִּצְיִם וֹיִּצְיִם ְיִּבְיִי בְּנִי וִשְּׁבְאֵבְ יִצְיִנְחִוּ

מְבָּים וְחָמָאָת עַּמֶּוּ: אַמְרֵים לְנִי עֲשֶׁי וְהַנָּה עֲבְּדֶיף شِحًا جُنا نَفَا كِمُحَدُّنَا نَخَدُنُا فَيُعَالِّنَا فَيُعَدِّنُا فَيُعَالِّنَا فَيُعَالِّنَا فَيُعَالِّنَا فَي

٢٠٣٠;٣٠ בּן אַשָּׁם אָמִבְוּם דַּלְבָּע נוֹבַּעָת הַלְ בַּן אַשוּן אַמִּבוּן דִּינִילִ لا تَرْجُمُدُ بَلَا فَاللَّهُ مَا ثُلُقُالًا مَرْدٍ لَا يُقَدِّ لَا يُقَالًا خَمْرُنَا لِمُعَالًا فَمْرُنَا

خَدُّه لَبْدًا خَدَرُه فَقَرَبَهُ ⁸¹ וְשְּׁטְׁעְ לְבָּוּ מִּבְּדְוּ וְטִבֵּוֹ לְאֵבִוֹנְּעֵוֹ

> בַּר מִהְיָהֵיב לְכוּן הִבְּנָא: ביומיה בְּמָא דַּהְנִיתוֹן עַּבְּרִין אַהִּלִּימוּ עַבִּידַתְכוּן פָּתָנָם יוֹם וְהָלְמוְנָוֹא בַּטַלֵּוֹן

> אַב טַמְלַן אַב ווָמָא בון: خخنا خمّىٰ فحر بفه عمين، אַהְבִּימִשוּן לִּזִינִשְׁכִוּן בְמִנִיתִּי פּרְעֹה לְמֵימַר מָדֵין לָא בְּמַנִיאַנִ הַּבְיִרוּוֹן *m*Lait.

> משמבו לבול למלבוב:

: ئالى וֹבֹא הֹבֹבֹב לַכֿו וֹבַסֹּו הַכִּירוּוֹן וֹלְבָּנִיֹּא אַמִּבוּוֹ לַנָּא הַבִּיִבוּ שׁבְּנָא לָא מִטְיְנִיבִר לְמַּבְיִבַּיּ

לבלע בוב גל:

نائاتنا: יקיהיב לכון יסכום לבניא ילהן אווילו פלחו וחבנא לא

> task, as when there was straw.' saying: Fulfil your work, your daily And the taskmasters were urgent,

today as heretofore?" making brick both yesterday and fulfilled your appointed task in saying: Wherefore have ye not had set over them, were beaten, Israel, whom Pharaoh's taskmasters And the officers of the children of

thus with thy servants? saying: Wherefore dealest thou Israel came and cried unto Pharaoh, Then the officers of the children of

people. beaten, but the fault is in thine own brick; and, behold, thy servants are servants, and they say to us: Make There is no straw given unto thy

sacrifice to the LORD. therefore ye say: Let us go and But he said: 'Ye are idle, ye are idle;

Δī

91

shall ye deliver the tale of bricks.' there shall no straw be given you, yet Go therefore now, and work; for

לקוששו, קרוי קש בשלר מקומום: (21) לקשש קש לחבן. לאמוף אמיפה, ללקומ לקע לנירך מבן המימ: קש. לשון לקומ, על שם שדבר הממפור הוא ולריך

(51) אצים. דומקיס: דבר יום ביומו. משנון של כל יוס פַלוּ ביומו, כמשר עשימס נסיות סמנן מוכן:

יוס שלפני אממול, והוא היה בהיות המבן נתן להם: ויכו. לשון וַיִּיפְעֲלוּ, הוכו מיד אמרים, הנוגשים הכום: מדוע וגו', למס ויכו, שסיו אומרים לסס מדוע לא כלימס גם חמול גם סיום, חק הקלוב עליכם ללבון כחמול השלישי, שסוא שששו במלריס, כי שם וקני העם ושומריו: - ויבו ששרי בני ישראל. אשר שָמוּ נגשי פרעה אותם לשומרים עליהם, לאמר שנהדרין, ונאלל מן הרוח אשר על משה והושה עליהה, שנאמר אספה לי שבעיה איש מוקני ישראל, מאומן שידעת המובה שהם מלריים, והיה חשר מן השכום, היו מלקין אוחם על שלא דחקו את עושי המלאכה, לפיכך זכו אוחן שומרים להיוח (14) ויכו שטרי בני ישראל. השומרים ישראלים היו, וחסים על חבריהם מלדחקם, וכשהיו משלימין הַלְּבֶּנִים לנוגשים

שמך, כאילו כמוב ומעאת לעמך, כמו פְּבֹוּשְׁנֶסְ בֵּיִת לֶמֶס (רוֹם אָ, יע), שקוא כמו לבית לחס, וכן הרבה: סיימי אומר שהוא דבוק, ודבר זה המאה עמך הוא, עכשיו שהוא קמך, שם דבר הוא, וכך פירושו, ודבר זה מביא המאה על (16) ולבנים אומרים לנו עשו. המגשים לומרים לנו עשו לַבֵּנִים למנין הרלשון: - וחשאה עמך. ללו סים וקוד פמח,

(40'4): (18) נחבן לבנים. משנון שְּבְּנִיס, וכן שָׁם שַבֶּשָׁף שַתְּשָׁבָּן (מלכים־ ב יב, יב), המנוי, כמו שממר בענין נַיְבָּנִים, וכן שָׁם שַבֶּשָּׁף

61

מַלְבָנוכֵם בַּבַרַינִם בְּיוֹמָוּ: אָטַׁם בּׁנֵּה כַאַמְּנַ כַאָּבַעוֹנִנְהַה בַּבּוּה לַמִּוּתַּנַ לַאִּ שֹׁמִּנָהוּוּ

نغُثُرَا مِظْلَمُنْ فَمَعْنُهُ مَيْمًا عَنْمُرا خِطْفُونِا فَصْفَطْتِهِا וַנְיְפְּגְּעֵנִ אֶת־מֹשֶׁת וְאֶת־אַהַרֹן וְעָרַעני יָת מֹשֶׁת וְיָת אַהַרֹן

خلأللان: מֹבֹבְינו לִמִים_מַבְר בּיֹבָם אָנַרַרְיהָנוּ בְּעָנִי פַּרְעֹרָ יּבְעָנִינִי رَدِهِمُلُدُ هُمْ يُصِفُ تَلْهُ يُصِبُلُ لَهُمَدِهِ خُصِياً نَصُعُمْ لَذَ لَهُمْ حَيَالًا

וְגְרְשֵׁם מֵאַרְצְוֹ: (ס)

द्वांप भ्रेप क्षेद्वंत्रांतः

מקבניכון פּהָנָם יוֹם בְּיוֹמֵיה: אָמִבׁוֹ, בֹדוֹ, וֹמִבְאָבְ וֹטִוּוְ סִבְבוּ, בֹדוּ, וֹמְבַאָבְ וֹטַעוּן

מקות פַרַעָּה:

444444 מלבוני. למטן טולא לוגעון בובולא למנו פלמנו ולמנו נוטפות באלאישתון

למא בלן שִׁלְטִׁמָּנִי: אֲדֹנָי לְמָה הַבּעֹמָה לַמָּם הַנְּה לְמָא צִּבְאֵישְׁמָא לִעַּמָא הָבִין וַיְּטְׁב מִשְּׁה אֶל־יְהוָה וַיּאַמָּר וְהָב מִשָּׁה לִקְדָם יָיָ נַאֲמַר יִיָּ

בוו וֹמִנוֹלִא לָא מִנוּנִלִּטֹא נִע בְּשְׁמֶּךְ הַבַע לְעָם הַזְּהְ וְהַצֵּלְ לְמַלְּלֹא בִשְּׁמָךְ אַבְאֵישׁ לְעַמָּא ומאָן פֿאַטוּ אָלְ-פּּרִמְעָ לְגַּבּּר ימִגְּדְן דְּעַלִית לְנָת פַּרְעֹה

ئىلتىنىدا ھۆلىلىدىد: בְּיֵרְ חֲזְקְהֹן יְשִׁלְּחֶם וּבְיֵרְ חֲזְלְּרְ תַּקִּיפָא יִשְּׁלְחָנוּן וּבְיֵר תַּקּיפָּא ومرأه براغ لا يؤليد يؤلؤن لإقراض في لا بهيون الإقرام الألاد الجزير קכר ניָאַמֶּר יְהְנְתֹ אֶלְ מִשֶּׁה עַמָּה נַאֲמַר יִיְ לְמִשֶּׁה בְּעַן מִחְזֵי

> bricks, your daily task.' not diminish aught from your mischief, when they said: 'Ye shall Israel did see that they were set on And the officers of the children of

forth from Pharach; who stood in the way, as they came And they met Moses and Aaron,

a sword in their hand to slay us. and in the eyes of his servants, to pur be abhorred in the eyes of Pharach, because ye have made our savour to LORD look upon you, and judge; and they said unto them: 'The

why is it that Thou hast sent me? hast Thou dealt ill with this people? LORD, and said: 'Lord, wherefore And Moses returned unto the

delivered Thy people at all.' this people; neither hast Thou in Thy name, he hath dealt ill with For since I came to Pharaoh to speak

land. hand shall he drive them out of his shall he let them go, and by a strong to Pharach; for by a strong hand Now shalt thou see what I will do And the LORD said unto Moses:

The Haftara is Isatah 27:6 - 28:13 & 29:22 - 29:23 on page 202. Sepharadim read Jeremiah 1:1 - 2:3.

ע אַלְיוּ אָדָּי יְּהַוְּהִי: ràcà וַיְדַבֶּרְ אֱלֹהָים אָלֹ מֹשֶׁה וַיִּאֹמֶר וּמַמַּלִיל יִיְ עִם מֹשֶׁה וַאֲמַר לֵיהּ ד אליי איי יהוֹה. אַנְא יָרָ:

said unto him: 'I am the LORD; And God spoke unto Moses, and

- במבודה עליהם לאמר לא מגרעו וגוי: (19) ויראו שוטרי בני ישראל. את הבייסם הנרזים על ידם: 🛚 ברע. ראו אותם ברעה ולרס המולאת אותם, בהכבידם
- ((5,0: (0.5) ויפגעו. אנעים מישראל אם משס ואת אהרן וגו'. ורבוחינו דרשו, כל נלים ונלבים דתן ואבירם היו, שנאמר בהם ילאו
- (22) למה הרעחה לעם הזה. ואס מאמר מה איכפת לך, קובל אני על ששלחתני (שמו"ר ה, כב):
- (32) הדע. לשון הפעיל הוא, הרבה רעה עליהם, ותרגומו אַבְּמִישׁ:
- על כרחס של ישראל יגרשס, ולא יספיקו לעשוח להס לדה, וכן הוא אומר וחחוק מלרים על העס למהר לשלחס וגו": מרמות כשל בילם ללרן: כי ביד חוקה ישלחם. מפני ידי סחוקם שתחוק עליו, ישלחם: וביד חוקה יגרשם מצרצו. ו המר כך המרמי לו העלהו לעולה, ולה הרהר המרי מדומי, לפיכך עמה מרהה, העשוי לפרעה מרהה, ולה העשוי למלכי שצעה (1) ממס מראס וגוי. (מנסדרין קיא.) סרסרם על מדומי, לא כאברסס שאמרמי לו פִי בְּיִלְמֶּק יִּקְרֵא לְךְּ זְרַע (בראשים כא, יב),

יְהְיָה לְאֵ נִידַעְּהָיִ לְחֶם: لْمُعْرِ يَمْكُر مَكُ، يَمُقَ، يَرْيَمُور خَمْر مَدْ يَمُور يَرْ جُهِ ֡֜֝֜֝֜֜֜֡֡֝֝֡֓֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡֡׆ ڰۮۦڹڋڷ؇ ڶۼڬڋڂؠڹ؞ڂؚۼڂڷڽٵڂڹڋڣڟ

אָבוּא מֹנִבונ<u>וֹם אַמּוּרַנָּרוּ בַּהוּ</u> לַנָת לַנָּם אָּע־אָּנִץ כָּּנְעָּן אָת וֹנְם עַבֹלמָנוּ אָנַב בּּבוּנוּ, אִנָּם

אַנוֹם וֹאּוֹפֹר אָנִרְבָּרִיהָי: نَشِلُهُم يُهُلُدُ مَعْدُلُنَا مَقَرَلُنَا خَدْ نَشِلُهُم يُنْفَدُنِهُ. مَعْدُيْنَا ֻּ נְנָהֵו אֶׁנְּגְׁ הֻּמְהְמִּעִי אֶשְרַנְאָבַעְ בִּנְגְּ נְאָשׁ בִּבְּעִר הְּמִנְהְ נִעִּ בִּנְגִּעִי בְּנָג

נַמּוּיָה וּבִשְׁפַּמִים גָּדֹלִים: מגּקבשט וֹלאַלַטֿוּ אַשַּׁכֹּם בּוֹנוּגִּה סבלע מגלנים וניצלמי אַנְבָם ליי יְהוְהֹ וְהוֹצֵאתֵי אֶהְכֶם מִתַּחַת حُرِيًا كُثِرِد حِكِّدُ. نَشِلُمُحِي كَبُرُ

משטע סבלות מצרום: יְהוָה אֶלְהַיבֶּם הַמּוֹצָיא אֶהְכֶּם ַ לְבֶּם לְאַלְנִיִּם וֹיִבְּהֹּטָּם בֿי אָנִי וֹאָנִיוּ לְכִוּוֹ לְאָלְנִי וֹטִּבְּהֵוּ אָנִי וֹלְפֿטִׁשָׁי. אָטַכָּם לִי, לַמָּּם וֹנִינִינִי

הודעית קהון:

יָה אַרַע הוקבוקהון דָאָהותַבוּ למשו לבוו וה אַרְעָּא דּכְנָעוֹ נאַב אַכומום זם פֿומו אַפֿעון

לבון ידכירנא ית קימי:

וְשְׁכוּןְ בֹּגְנֹתְ מִנְמִם וּבֹּגִתוּן ئنديا معيزنتيا لغفديد בעום פולטן מגראו ואָהָנוּכ אַנא גו ואַפּגל געבון מינו לכו אותר ללו והבאל

מין בעול פולען מצראי: אָלא גֹּגְ אֶבְעַבוּע בַּאָפּגע גַעָּבעוּ נאַלבור זשכון לבתו לתם

> known to them. Етекиль Оие I made Me not Almighty, but by My name unto Isaac, and unto Jacob, as God and I appeared unto Abraham,

sojourned. sojournings, wherein they the land of Canaan, the land of their covenant with them, to give them And I have also established My

My covenant. bondage; and I have remembered whom the Egyptians keep in groaning of the children of Israel, And moreover I have heard the

;sanamgbuj outstretched arm, and with great I will redeem you with an deliver you from their bondage, and burdens of the Egyptians, and I will bring you out from under the Israel: I am the LORD, and I will Wherefore say unto the children of

Egyptians. out from under the burdens of the LORD your God, who brought you and ye shall know that I am the people, and I will be to you a God; and I will take you to Me for a

- קיום מלומ, כגון ושמרמם מלומי ועשימם אומם אני ה', נאמן לימן שכר: שהיא נדרש בכמה מקומות אני ה' נאמן ליפרע, כשהוא אומר אלל עונש, כגון וחללת את שה אלהיך אני ה', וכשהוא אומר אלל . נאמן לשלם שכר טוב למחהלכים לפני, ולא לחנס שלחחיך כי אם לקיים דברי שדברחי לאבוח הראשונים. ובלשון הזה מלינו (ב) וידבר אלהים אל משה. דְּבֶּר חֹמוּ משפּמ, על שהקשה לדבר ולומר למה הרעומה לעם הוה: - ויאמר אליו אני הי.
- הבמחחים ולא קיימחי: לה סודעמי הין כמיב כהן, הלה לה נודעמי, לה נפַרְמִּי לסס במדת המימית שלי שעליה נקרה שמי ה', נהמן לְחַמֵּת דברי, שהרי (3) וארא. אל האבות: 🛮 באל שרו. הבעתתים הבעתות, וברולן אתרתי להם אני אל שדי: 🖯 ושמי ה׳ לא נודעתי להם.
- (6) לכן. על פי אומס סשבועס: אמור לבני ישראל אני ה׳. סולמן בסבמחחי: והוצאחי אחכם. כי כן סבמחחיו מעבידים אחם ואזכור. אומו סברימ, כי בברים בין סבמרים אמרמי לו וָגַם סָמַ סַבּוּי סַשֶּׁר יַשְבַּדוּ דָן סְנִבִּי (בראַשִׁים מו, יד): (a) זום אני. כמו שהלבתי והעמדתי הברית יש עלי לקיים, לפירך שמעחי אח נאקח בני ישראל הנולקים: אשר מצרים באל שדיי, אמרחי ליעקב אַנִי אַל שַדַּי פְּבֵּה וּרְבֵּה וגוי (שם לה, יא), וָאָם סְאָבֶץ אַשָּׁר וגוי (שם יב), הרי שנדרחי להם ולא קיימחי: לְּךְּ וּלְוַרְשֶׁךְּ מְּשִׁן מְׁת כְּלְ סְׁעַּרַלָּת סְׁשְּרְ וַבַּקִימִימִי מְשׁ סִבְּבְּעָה מְשָׁבְּיִ בְּבַּעְמִי לְפָבְּלְסִה (שִם כו, ג), ומותה שנועה שנשנעה למברסס (+) וגם הקמתי את בריתי וגוי. וגס כשנרמימי לסס באל שדי, סלבמי וסעמדמי ברימי ביני וביניסס: - לחת להם את

17

(שס), וְשַׁמְּבֵי בֵן יֵלְמוּ בְּרְכֻשׁ נְּלִול: סבלות מצרים. מורח משל מלריס:

וְנְתַּמִּי אַעָּה לְבֶּעָם מוֹרְשָׁה אֲנָי לְכוֹן יְרוּמָא אֵנָא יִיָּ: לאַבְרָתָם לִיצְּחָק וּלְיִגְּאָר לְיִצְּחָק וּלְיִנְּאָהַוּ יָמִהּוּ 8 אַמֶּר נְמָאִטִּי אָטַ יִּדְי לְנֵיט אָטְטַ בְּמִימִר לְמִטּוֹ יִמַשׁ לְאַבְרָבִים אַטַבּם אָרְ הַאָּבוֹן וֹאַמּגְ וֹטָבוּוֹ לְאַבֹּמֹא בַּפֹּגִינוּני ľĽĽXĽ

רות ומעברה קשָה: (פּ) נוֹבְבָּר מְמֵּע בּוֹ אַקַבּנוֹ וֹמִבְאַלְ נִמִּכְּוּלְ מְמֵּע בּוֹ מִם בֹּנִי

ظيَّة، يَقِرْ بِاللَّهُ اللَّهُ اللَّ

ישראל נַיְדַבֶּר יְהֹוְה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמִר: יּמַלֵּיל יִיְ עִם מֹשֶה לְמֵימַר:

ÜÄLKL:

וּשְּׁבְאֵל מָאַרְעֵיה: מֹאֹבְוֹים וֹתְהַלְּעַ אָּעַ בֹּדְוֹיִ וֹמִּבְאָלְ צִמִּאַבְוֹם וֹתָהַלְּעַ זִעַ בֹּדִּי

ಭಿತ್ರದ: (ತ) لْهُلِدُ نَهُمُ مُثَرِّدٌ فَلَـمِكِ نَهُدُ، مُلَـرٌ مِنْ نَهْرَكِيا نَكَفُرُمِ مِنْ فَلَـمِك ען בְּנֵי יִשְׂרָאֵלְ לְאִ־שְׁמְּנִינֵי אֵלְיִ הָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵלְ לָאִ מַבִּילִי رَبْهِدِ مَاضُهُ جَٰجُورٌ، بِمَإِنَه جَهُمُلا فَعَذَّا مَاضِهَ عَبْهِ جَعْنَوَلِ

מְמָּנִל בוּחַ וּמִפּוּלְחָנָא בּחַנִּר וְקְא שְׁמְעֵנֵּ אֶלְ־מִשֶּׁה מְקְצֶּר יִשְּׁרָאֵל וְלָא קַבִּילִּי מִוֹ מֹשֶּׁה

جِه بَشِه هِرْ هِرْ فِرْدٍ فِرْدٍ فِنْ فِرْدُ فِنَ هِرَافِهِ

נאלא זפור ממלכל:

you for a heritage: I am the Lord. Isaac, and to Jacob; and I will give it My hand to give it to Abraham, to qu bəfil I dəidw garinəənoə, baral And I will bring you in unto the

bondage. impatience of spirit, and for cruel hearkened not unto Moses for children of Israel; but they And Moses spoke so unto the

:Sarivas And the LORD spoke unto Moses,

Israel go out of his land.' Egypt, that he let the children of Go in, speak unto Pharaoh king of

who am of uncircumcised lips?' how then shall Pharaoh hear me, Israel have not hearkened unto me; saying: 'Behold, the children of And Moses spoke before the LORD,

(8) נשאחי אח ידי. סרימומיס לישנע בכקלי:

בְּבְּרִי בְּמִׁשׁ נְאָסׁ סִי וּכְפַּמִישׁ יִפֹּגַן מָלַע (ירמיס כג, כע), ממחלק לכמס נילולות: . אמור לצני ישראל, לכך אני אומר ימישצ המקרא על פשומו דְּבֶּר דְּבַר עַל אָפְנְיו (משלי כה, יא), והדרש מדרש, שנאמר הַלוּא לה ס' שַׁשֶׁר סֹוצֵחֹמִיךְ מֵחֹיר פַשְׁדְּיִס (שֹׁס מו, ו), ועוד, סיחֹך סממיכה נמשכה בדברים שהוח פומך לכחֹן וגם חני שמעתי וגו', לכן . אחת, שלא נאמר ושמי ס' לא שאלו לי, ואס מאמר לא סודיעס שרך שמו, סרי מחלס כשנגלס לאברסס בין סבחרים נאמר שַּנִי (בראשים לג, יע), ולא סרסרו אחר מדומי, ואחס אמרח למס סרעוחס. ואין סמדרש מחישב אחר סמקרא מפני במס דבריס, קרקע עד שקנה בדמים מרובים, וכן בינחק ערערו עליו על הבחרום אשר חפר, וכן ביעקב וַיָּמָן אָם מֶלְקַם הַשְׁדֶּס לנמוח חֹסלו . אמרו לי מס שמך, ואמס אמרם מס שמו מס אומר אליסס: - וגם הקימותי וגוי. וכשבקש אברסס לקבור אם שרס, לא מלא אמר לו הקב"ה חבל על דאבדין ולא משחכחין, יש לי להחאונן על מיחח האבוח, הרבה פעמים נגלימי עליהם באל שדי, ולא סאמנס למודס. ורבוסינו דרשוסו (שמו"ר ו, ד. סנסדרין קיא.) לענין של מעלס, שאמר משס לְמֶס שַבֵעֹּמָס (שמום ס, כב), ְּנְסְׁטַ דְּבּוּרְטִׁי נְיִּדְשִׁי בִּי שְׁמִי סִי (ירמיי מו, כחׁ), למדנו כשהקב"ה מְחַׁמֵּן אֹח דבריו אפילו לפורענות, מודיע ששמו הי, וכל שכן בנשיממו. קרוב לענין זה שמעמי בפרשה זו מרבי ברוך בר' אליעזר, והביא לי ראיה ממקרא זה, בַּפַעַם הַאֹּח אוֹדִיעֵם אָם יָדִי (9) ולא שמעו אל משה. לא קבלו מנמומין: מקצר רוח. כל מי שהוא מילר רוחו ונשימח קלרה ואינו יכול להאריך

שנמורה (נ"ר (נ, 1): אכילמו. שָׁלִשׁ שְׁנִיִס יִּקְיֶב לְבֶּס עַבֵּלִיס (שֹס), אמוס ומכוסה ומובדל מלאכלו: ואיך ישמעני פּרעה. זה אחד מעשרה ק"ו בְּשֶׁר (ימוקאל מד, ש) שהגיד אשוס ומכוסה בה. וַשְרַלְמֶּם שְרֶלְמֹו (ויקרא ימ, כג), עשו לו אושס וכיסוי, אישור שיבדיל בפני לַבּ (שם ע, כה), חמומים מהבין. שְׁמַה גַּם חַֿמָה וְהַעְּבֵל (חבקוק ב, מז), והחמס משכרות כום הקללה (נ"ח התרעלה). וְעֶבֶל (בו) ערל שפחים. אמוס שפתיס, וכן כל לשון ערלה אני אומר שהוא אמוס. עַבֶּלֶה אָוָנָס (שס ו, י), אמומה משמוע. עַרֶּלֵי

מֹאֹבֹא מֹגִּבוֹם: (ס) عُلِ خُدْد نَمُلُكُمْ كُمْفَكُمْ ムニばい الهج قلم شكك אַנוֹע אָנֹר אָנֹת אָלְבַלֹּוֹנוֹ וֹמְנִאָץ וּפֹפּֿנגוּנוּן לַנְנִי לִנִי לֹנִי נֹמִנֹאַלְ ניְדְבָּר יְהֹוֹתְ אָלְ־מִמֶּה וְאֶלְ יִמְלֵּילְ יִיְ עָם מִשֶּׁה וּלְאַבַרוֹ

מַשְפַּחָת רַאִּיבֶן: נפּלוּאַ חַצְּרוֹן וְכַרְמִּי אֵלֶּח וַפּּלוּאַ חַצְּרוֹן וְכַרְמִי אַלֵּין בּיִּ, בְאִיבָּן בַּכְּב יִמְּבְאָכְ שַׁנִּיִּב בַאִּיבוּ בּיִּכְבֹא בִּימְבֹאֵכְ שַׁנִיִּבּ אַבְּע בַאָּהָוֹ, בַּנִעַ־אָבְעַהָם בַּנָּג אַבְּגוֹ בַּנָהָ בִּנִע אַבַבַעַהָוֹ בַּנָּג

אַכֶּה מִשְׁפְּחָת שִׁמְעִּין: וֹנֹבֿו וֹבֻּטַר וֹמִאַנִּן בּוֹ עַבֹּנֹהֹנִינִי וֹאָטַר וֹנֹבוו וֹבָטַר וֹמָאנִן בַּר بختر مُخْمِرا نُصِيْح انْجُدا نَهِيَا بختر مُخْمِرا نَصِيْح انْصَا

לְוִׁ מְּבֹׁת וּמִׁלְמֵהִם וּמִׁצִּע חָּנִיׁנִי: وَلْهِيا بَطَالِهِ بَمُلَدُ، نِهُوْر لَانْ خِرِيخِيْنَدِيا وَلْهِيا וֹאָבֶבי הַּמֹוִנו בֹּדִּי_בוֹי, בִּעִּבִים

> מאַבְעָא דָּמִצְרָים: מֹאָבְיִם יּלְנִׁת פּּבְשִׁר מִלְכָּא בַּמִּאָבִים

בּׁנֹהְנוֹטִא אַבְּוֹן זַבְהְנִים הָּטִּמְוּן:

זַבְעָּיָה רָאִיבָּן:

יטַלְטָין יִשְׁבַּעּ מָּנִין: ימֹבוֹ יְמִהָּ בַנִּי בָנִי מֹאָב

द्वं देवं देव : خَمَلُمُ الْمُعَالِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعَالِدُ الْمُعَالِدُ الْمُعِلَّذِ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلَّذِ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعَلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلَّذِ الْمُعِلَّذِ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلْمُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلْمُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِي الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِدُ الْمُعِلِي الْمُعِلِدُ الْمُعِلِي الْمُعِلِدُ الْمُعِلِي الْمُعِلِي ال ĠĊť. נַמְּלֵמֹי בַּנִי יַנְרַמְּנָן diti iadiai

שְׁלְשׁ וּשְׁלְשָׁים וּתְּאָׁם שְׁנֶה: מְאָה וּהְלְהִין וּהָלָת שִׁנִין: لْسُخُدُيا لَمُعْنَجُهُمْ بَمُثَرَ لَاذًا كَاتِٰتِ السُخْدِيا لَمُعْنَجُمْ بَمُثَرَ لَذَا كَانَتِ שביי ממוב ווגביר

> the land of Egypt. dring the children of Israel out of and unto Pharaoh king of Egypt, to charge unto the children of Israel, and unto Aaron, and gave them a And the Lord spoke unto Moses

the families of Reuben. Pallu, Hezron, and Carmi. These are first-born of Israel: Hanoch, and houses: the sons of Reuben the These are the heads of their fathers'

families of Simeon. Canaanitish woman. These are the and Zohar, and Shaul the son of a and Jamin, and Ohad, and Jachin, And the sons of Simeon: Jemuel,

seven years. of Levi were a hundred thirty and and Merari. And the years of the life generations: Gershon and Kohath, of Levi according to their And these are the names of the sons

Shimei, according to their families. The sons of Gershon: Libni and

Δī

Sτ

were a hundred thirty and three And the years of the life of Kohath and Izhar, and Hebron, and Uzziel. And the sons of Kohath: Amram,

ובמי נמימקו: שניה לחמר פדר הימם, חלה ממוך שהוכיר משה וחהרן, הפפיק הענין בחלה כחשי בים חבומה, ללמדנו היחך נולדו משה וחהרן, לחלוק לו כבוד בדבריסס, זס מדרשו. ופשומו, אָנַס על דבר ישראל ועל שליחוחו אל פרעס. ודבר סלווי מסו, מפורש בפרשס ויצום אל בני ישראל. לוס עליסס לסנסיגס ננחת ולסנול חוחס (שמו"ר ז, ג): ואל פרעה מלך מצרים. לְּנֶס עליו (13) וידבר הי אל משה ואל אהרן. לפי שלמר משס ולני ערל שפחים, לירף לו סקצ"ס לת לסין לסיות לו לְפֶּס ולמלין:

כקן לבדס, לומר שחשובים הס): מולדומס מראובן. (ובפסיקמא גדולה ראימי, לפי שֶׁקְנְמֶרֶס יעקב אביני לשלשה שבעים הללו בשעת מוחו, חור הכתוב ויתפס (14) אלה ראשי בית אבוחם. ממוך שסווקק לימם שבעו של לוי עד משס ומסרן בשביל משס ומסרן, סממיל לימםס דרך

שעצוד, שנאמר ויַמְף וְכָל מֻׁמָיו (שמוח אֹ, ו), ואח "כ וַיָּקֶס מֶלֶךְ מָדָשׁ, ולוי האריך ימים על כולס: (16) ושני היי לוי וגוי. למס נמנו שנומיו של לוי, לסודיע כמס ימי סשעבוד, שכל זמן שאחד מן סשבמיס קייס, לא סיס

של משס, לא המלאם ד' מאוה שנה, והרבה שנים נבלעים לבנים בשני האבות: שלא בארץ מלרים לבדה היו, אלא מיום שנולד ילמק, שהרי קהם מיורדי מלרים היה, חשוב כל שנומיו ושנום עמרם ושמונים (18) ושני חיי קהה. ושני חיי עמרם וגרי. ממשנון וה לנו למדים על מושב בני ישראל לרבע מלום שנה שלמר הכמוב,

٤7

משְפְּחָת הַכֵּוֹי לְתֹלְדִקָם: ⁶¹ ובוו מובו מובון ומואו אבו ובו מבו מבו מבו מובן ומוא אבו

זְוֹבְאָּלִים בוֹוּג לִשִּוּלִבְעוֹעוּוֹוּ

generations. Levites according to their Mushi. These are the families of the And the sons of Merari: Mahli and

نَهُمْ يَشَاتُ نَظُمُ لَا هُٰذُكِ: וְאָּטַ ַ מְמֻבַׁ וּמִּנִ, עַנִּי, מַמָּבָם מָּבַבּמ · ﴿ إِن إِكِنَامُ لِيَكُم إِن كُلا لِمَيْلُ لِي اللَّهِ لِللَّهِ لِيَالُمُ لَا لِي اللَّهُ لِي اللَّهُ لِي اللّ וּיַפְּׁח עַמְרְם אָת־יוֹכֶבֶּר דְּדָתוֹ

מּמִבְרם מִאָּב וּהָלְמִוּ וּהָבָת יָת אַהַרֹן ויָת מֹשֶׁה וּשָׁנֵי חַיֵּי אַבוּבוּ לְאִשוּ וֹּלְגַבַר לְאַשׁוּ וֹנְלָנַבַע לְנִצ וּנֹסִּיב מַּמְרָם יָת יוֶכֶּבֶּר אָבִוֹת hundred and thirty and seven years. years of the life of Amram were a him Aaron and Moses. And the father's sister to wife; and she bore

And Amram took him Jochebed his

יי ילוֹ, יִצְּרָר קֹרַח וֹנִפָּׁוּ וְזִּכְּרֵי:

ילני יצְקר קרח וָנָפָּג וְזְּכְרִי:

Mepheg, and Zichri. And the sons of Izhar: Korah, and

ײ ובוו הואג טוּהָאג וֹאַלְגַּפּֿן ובוו הוּגאַר טוּהָאַר וֹאַלְגַּפֿן יבוו הוּגאַר טוּהָאַר וֹאַלְגַּפֿן

And Aaron took him Elisheba, the and Elzaphan, and Sithri.

And the sons of Uzziel: Mishael,

אָנו אָלְהֹוֹר וֹאָנו אֵינוֹמֶוֹר: נַתַּלֶּד לוֹ אָת־נָדְב וְאָת־אַבִּיהוֹא עמינבב אַחוֹת נַחְשִׁין לַוֹּ לְאִשֶּׁת ניקה אַהַרְן אָת־אֶלִישֶׁבַע בַּתַ־

וֹנִם אַבֹּנְבוּא נִם אָלָמֹּוָב וֹנִם לְאָשׁנּ וֹנְלָיגַע לִיִּע זְעׁ לֹגַב עַמִּינְדֶר אֲחָהֵיה דְּנָחָשׁוֹן לֵיה וּנֹסִיב אַהַרֹן יָח אֶלִישֶׁבַע בַּת

thamar. him Nadab and Abihu, Eleazar and of Nahshon, to wife; and she bore daughter of Amminadab, the sister

īðĽĽ: بختر طِدَت يَوْدِ لِهُذِطْئُت

אַכֶּה מִשְׁפְּחָת נַאֲבִיאָסָף אִצֵּין זַרְעַּיָה מִרָה: וּבְנֵי קֹרַח אַפִּיר וָאֶלְקְנָת

the families of the Korahites. Elkanah, and Abiasaph; these are And the sons of Korah: Assir, and

הַלְוּנִם לְמִּמֶּפְׁחִנֶּם: حُانَ هُمَا ۖ هِٰذِيْ إِنْ هُٰجُنَا لِهُ هُٰنِ هُٰجِنَا اللَّهِ الْهُمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ ي مجزنه جنوبيح كن جهضد يوكه

خْتَلَمْتَنْكَ لِبَاءُ אַבְּוֹן בוְהָהְוֹ אֲבֹּבֹעוֹ בְוֹנֹאִי לְאָטוּ וֹנְלֵיגַע לִיִּצִי זְּע פֹּנִּעַׁסְ ליה מבנת פוטיאל ליה لْهُمْ هُزُد كَا عَنَابًا مُكَامَا مِنَا لَهُمُ هُزُدُ فِد هَنَادًا وَصَرَا

their families. houses of the Levites according to These are the heads of the fathers' wife; and she bore him Phinehas. one of the daughters of Putiel to And Eleazar Aaron's son took him

57

†7

٤٦

בַּבְאַבֶּים: וֹהְבֹאָב מִאָּבֹוֹ מִגְבֹוֹם הַּגְ ³² יְהוְהׁ לְהֶם הוֹצִּיאִי אָתְ־בְּנֵיְ הוא אַהַרְן וּמֹשֶׁר אֲשֶׁר אָמֶר הוּא אַהַרֹן

تارڭرىلالىك וֹמִּבְאָבְ מִאָּבֹתֹא בַמִּגַנִים תַּבְ לְחוֹן אַפִּיקוּ יָח בָנֵי ומשה דַאַמַר

of Egypt according to their hosts.' the children of Israel from the land whom the LORD said: 'Bring out These are that Aaron and Moses, to

(20) יוכבד דדתו. אממ אבוסי, במ לוי אמומ קסמ:

- (23) אחות נחשון. מכלן למדנו, סנושל לשה לכיך לנדוק בלחיה (ב"ב קי. שמו"ר ז, ד):
- (62) הוא אהרן ומשה. אלו שסווכרו למעלם שילדם יוכבד לעמרם. סוא אסרן ומשם אשר אמר ס', יש מקומות שמקדים (25) מבנות פוטיאל. מורע ימרו שֶׁפְּשֶׁס עגליס לענודת חליליס, ומורע יוסף שפעפע נילרו (נ"ג קמ:):
- במרבכם: על, שלינו אלא במקום אות אחת, וְעַל מַרְבְּךְ מִּקְיֶה (בראשית כז, מ), כמו בתרבך. עַמַרְמֶּם עַל מַרְבְּבֶּם (ימוקאל לג, כו), כמו של צבאוחם. בלבאומס, כל לבאס לשברן, לומר לך ששקולין כאחד: על צבאוחם. בלבאומס, כל לבאס לשבמיסס, יש

וֹאַבוֹרו: بَاضِلِهُمْ مِقِعْدِينَ بَانِهُ مَنْقِلًا يَضِلِهُمْ مِقِعْدُينَ يَانِهُمُ על מולף מעלבים לְהוֹעִינִים אָתוֹבְּנֵיִר עַלְפָּא דִּמִצְּנִים לְאַפְּקָא נִתּ הקקדקרים אֶל־פּרְעָה אַנּוּן דִּמְמַלְלִין עָם פַּרְעֹה

מַמֵּע נֹאַנַבו:

These are that Moses and Aaron. the children of Israel from Egypt. Pharach king of Egypt, to bring our These are they that spoke to

، וַיְהִי בְּיוֹם דְּבֶּר יְהְוָה אֵל מֹשֶׁה וַהֲנָה בְּיוֹמָא דְּמַלֵּיל יִיָ עִם בְּאֵרֶץ מִצְרֶיִם: (ס) מֹשֶׁה בְּאַרְעָּא דְּמִצְרֶיִם:

in the land of Egypt, when the Lord spoke unto Moses And it came to pass on the day

څڅرك: מְּמֶּרִים אָת כְּלְ־אֲשֶׁר אֲנֵי דּבֶר דְּמִּצְרִים יָת כָּלְ דַּאֲנָא מְטַכֵּיל אליה. تربت بِيزِد بِتَنِبَ يَجَدَّ هِكَ مَنْ شِن يَهُمُ لِهِ يَهِ مِنْ مِن مِنْ مِن جَلِيْنِ مِنْ الْمِيْدِ فِي هَلِ تَرْبَيْ يَهُرُا بِيَنِبَ يَجَدِّ هِكَ هَلَا مِنْ إِنْ مِنْ الْمِيْدِ فِي هَلَا مِنْ مِنْ مِنْ مِنْ مِنْ مِنْ

I speak unto thee.' unto Pharaoh king of Egypt all that saying: 'I am the Lord; speak thou 67 that the LORD spoke unto Moses,

פַרְעְּה: (פּ) הְבֹרְ הִפְּׁנְיִם וֹאֶגְנֵי וֹהִמֹּמֹת אֹלְוּ וֹפֵּגִרְ מִמֹּלְרְ וֹאִנִבֹּדֵוּן וֹשִׁבָּוּרְ و ניְאִמֶּר מֹשֶׁה לְפְּנֵי יְהֹוֹגָה הֵן צֵּנִי נִצְּמַר מֹשֶׁה בֵּדָם יִיָ הָא צֵּנְא

"Səm otnu and how shall Pharaoh hearken 'Behold, I am of uncircumcised lips, And Moses said before the LORD:

And the LORD said unto Moses:

אָטִיף יִהְנֶה נְבִיאֶף: بْيَوْرَاتُ هُرِيْرَت خُوَلَافِت لِهَيَالِا لِحَاجُولَافِت لِهَيَالِا هُنَالِا يُتَالِ יין ניִאַמֶּר יְהְנְהֹ אֶלְ מֹשֶׁה רְצֵּה נַאֲמַר יִי לְמֹשֶּה חֵזִי דְּמַנִּיקְדְּ

Thou shalt speak all that I command shall be thy prophet. Pharaoh; and Aaron thy brother

See, I have set thee in God's stead to

 $II\Lambda$

эо٤

ÜÄLAL: قَلْمِد لَهُذِه عُد خُدْد نَهُلَّكُمْ قَلْمِد لَهُذِهِد نَهُدُهُد ي هُمَّنَاكُ لَمُكَذِلًا مُعْنِرِكِ نُلَكِّد مُحِالِمُكَادِلًا مُعْنَاكًا مُعْنِكًا مُعْنَاكًا مُعْنِعًا مُعْنَاكًا مُعْن אַטַּר הָרַבּר אָר כְּל־אַשֶּׁר אַהְ הְעַבּלִיל יָת כָּל דַאַפּקּדִנְּדְּ

children of Israel go out of his land. speak unto Pharaoh, that he let the thee; and Aaron thy brother shall

בְּאָבוֹ מִגִּבוֹם: וְנִירְבֵּיהָי אָתַ אָנְתָי וֹאָתַ־מוִפַּתַי וֹאַסִּיִּי יָה אָהָוָהַי וֹיָה מוִפָּתַי الكذر الأظهار الأناية حالمها الكثم الأظهاران لإخم للحالميا

בּאַבְעָא דָּמִצְרָיִם:

wonders in the land of Egypt. vM bns sngis vM ylqirlum bns And I will harden Pharaoh's heart,

- (קב) הם המדברים הר. פס שנלמוו פס שקיימו: הוא משה ואהרן. פס פשלימומס ופלקמס מממלס ועד מוף:
- (82) ויהי ביום דבר וגוי. ממובר למקרא שלאמריו:
- (92) וידבר הי. סוא סדנור עלמו סאמור למעלס בא דבר אל פרעס מלך מזריס, אלא ממוך שספסיק סענין כדי ליחסס, מור
- וכך סים סַשִּׁישֶׁס, כחודם סחומר נחזור על סרחשונות: (30) ויאמר משה לפני הי. סיא האמירה שאמר למעלה הן בני ישראל לא שמעו אלי, וְשָׁנֶה הכמוב כאן, כיון שהפסיק הענין, סענין עליו לסממיל בו: אבי הי. כדמי מני לשלמך ולקיים דברי שלימומי:
- מִסְמַנַבּׁוּמ דשמואל (שמואל־אֹ י, יג), ובלע"ו קוראין לו פרידי"גר לשון נבוסה, סדס המכריז ומשמיע לעס דברי מוכחות, והוא מגורת ניב שְׁפְּמָיִס (ישעי'נו, יש), נֵנוּב מָבְמֶה (משלי י, לה), וַיְבַל (1) נחחיך אלחים לפרעה. שופע וכודה לכדומו נמכות ויסורין: יהיה נביאך. כתרגומו יָהֵי מְתּוּרְנְמְנֶדְּ, וכן כל
- (2) אחה חדבר. פעם אחת כל שליחות ושליחות כפי ששמעת מפי, ואהרן אחיך ימלילנו וימעימנו באוני פרעה:
- אליליס, כדי שישמעו ישראל וייראי, שנאמר הְּרְרַמִּי גויס נְשַמוּ פִּנּוּמָס וגוי (לפניה ג, ו), מְעַרְמִּי מַּךְ מִירְאָי אֹנִמִי מִּקְמִי מוּמָר לי שימקשה לבו, למען הרבות בו אותותי ומכירו את גבורותי, וכן מדתו של הקדוש ב"ה, מביא פורענות על האומות עובדי (3) ואבר אקשה. מאחר שהרשיע והחרים כנגדי, וגלוי לפני שאין נחח רוח באומוח עובדי אלילים, לחח לב שלם לשוב, מוב

لأبركرت: üääl הּבְאָעָּר אָּעַרַעּמָּר בְּנֵירְ יִמְּבָּעְ יָאָפָּיִל יִעִי עִינְלְי יִנִי תַּמָּיִ אַם־יָדַי בְּמִצְּרָיִם וְהוֹצֵאַהִי אָם־ יָה מַחַה גְּבִּירַהִי בְּמִצְּרָיִם لَّذِي يَشَمُم يُخَرَّضِ هَلَمِت لَرُفَقَر الْأَمْ نَظَقَادٍ مُؤْمِناً هَلَمِت لَمُقَالًا

בועוב"ם: וְבוּגֹאָנוּג וְנְבְּעִהְ מִאְבְנִםְ כֵּנְיִאְנָוֹ וְבַנְיִם וְנִבְּמֵנוּ מִאָּבְאָ אָבִוּ אָנֹא וִן כַּבַ

יְהְוָה אָטִם כֵּן עִּשְׁיִּי ٥ (נְעָשׁ מִשְּׁה וֹאַהְרָן כַּאֲשָׁר צְּנְּה נִעְּבַר מִשְׁה וֹאַהַרֹן כְּמְא

\$4_@ĻķĽ: (@) چן־שְׁלִשׁ יִשְׁמִנִים שָׁנְהַ בְּדַבְּרֶם וֹצִּהַרֹוֹ اظهِر چו־שָׁמֹנַים שָׁנְת וַאַהַרוֹן וּמֹשֶּׁת

ר אַהַרָן לַאַמָּר: ַ עַבְּיִמּיִ וַנְּאָמֶּר יְּהְוָֹה אָלְ־מִאֶּה וְאֶלִר יִיְ לְמִאָּה וּלְאַּדִּין

خفتر قلم نثر خبتنا: هَٰتُدِا كَانِ هُنِهُمُ الْنَهُمُ لِلهَادِا مَح بُنِ بَانَهُدُكِ الْمُعَالِينِ هُوَالِا مَا يُنْهُدُكِ الْمُعَا שלני לְבֶּם מוְפַּע וֹאַמֹּוֹעֵ אֶלְ. לְמִימִּר תַבוּ לְכִוּן אָּטֹא וֹתִימַר כִי יְדַבֶּר אֲבֻכֶּם פַּרְעֹּה לֵאמֶר אֲבֵי יְמַלֵּיל עַמְּכוּן פַּרְעֹה

خَاتَةُ، إِ: لخظت لتحكير ريْضِرَك هَتَبِا هُنَامَقِينَ خَفَرْ، סי נינעשו בון באַשָּר צְּוָה יְהוֹוָה וַעַּבַרוּ בון בְּמָא דְפַּקּיד يبتة ظهِم إلاَمِيداً هِذَ قَامُم إلاِهِم ظهِم إلاَمِهِ إِذِم قِهِمَا

سَلْمُقَرِّ مَجْدُنُهُ خَرَكُمْنِكُم قَلْ: سَلْمُر مَجْدَنَه خَرَكَمْنِيا قَلْ: *ڐ؞ؙڴٙ۩*۪ڹ וּיקָרָאַ נִּם־פַּרְעָּה לַחֲבָמָים יקָרָא אַף פַּרְעָה לְחַבִּימִיָּא

בֹּהְפֹּמִת בַּנִּגְיִהְבָּאַלְ מִאַּבְּמָא בַּמִּגְנִים

אָטַ בּׁלָּנְ וְהְּבָּאָׁגְ מְגֵּבְוֹם וֹאָפּּגִּל נִטְ בַּנָּנְ וְהְּבָאָגְ אָטַ יָּבְיּיִ מַּלְ טְּאֵבְיִים אָבִים יָה מָחַה בְּּבִּוּבְתִּי מַלְ

בפנד ין יההון בו עברו:

شِرْدا جَمَرْ كِرِينَ لِينَا مِن هَلَـمِن:

خقرقد:

קָרֶם פַּרְעָה יָהֵי לְתַּנִינָא:

פּבְעה וקרם עקדורי והוה וְרְמָא אַהַרן יָת חוּטְרֵיה קַדְם

עם הלקן של אַנין אַר אַנין

indgments. out of the land of Egypt, by great My people the children of Israel, Egypt, and bring forth My hosts, noqu bash yM ys lliw I bas ,uoy But Pharaoh will not hearken unto

the children of Israel from among My hand upon Egypt, and bring out am the LORD, when I stretch forth And the Egyptians shall know that I

LORD commanded them, so did And Moses and Aaron did so; as the

old, when they spoke unto Pharaoh. and Aaron fourscore and three years And Moses was fourscore years old,

and unto Aaron, saying: And the Lord spoke unto Moses

serpent. before Pharaoh, that it become a Take thy rod, and cast it down then thou shalt say unto Aaron: you, saying: Show a wonder for you; When Pharach shall speak unto

became a serpent. and before his servants, and it cast down his rod before Pharaoh LORD had commanded; and Aaron Pharaoh, and they did so, as the And Moses and Aaron went in unto

like manner with their secret arts. also, the magicians of Egypt, did in wise men and the sorcerers; and they Then Pharaoh also called for the

דבור הממחיל בלכתך לשוב עד שמחים בידך, וכדלעיל בפרשח שמוח בפסוק בלכתך לשוב ע"ם): (שס ז), ואף על פי כן בחמש מכוח הכאשונוח לא נאמר ויחוק ה' אח לב פרעה, אלא ויחוק לב פרעה. (ועיין ברא"ס שגורם כאן

(+) אח ידי. יד ממש, לסכות נסס:

(9) מופח. אומ, להודיע שיש לורך (לרוך) במי ששולה אחכה:

(סו) לחנין. נמש:

לְטַנְּיִנְיִם וַיִּבְּלָת מַמֶּּיִר אַנְיִרְן לְתַנְּיִנִין יִּבְלָת חִיּמְרָא רְאַנְיִרוֹ נַיַּשְׁלְיכִּוּ אֵישׁ מַשְּּהוּ נַיַּהְיָּ וּרָמוֹ גָּבָר ָ חוּשְּרֵיה נַהָוֹוֹ

\$4_4040:

פּרְעָה מַצֵּוֹ לְשַׁלָּה הַעֶּם: ÷ַ יַּאַמֶּר יְהְוֹּהְאֶל־מֹשֶּׁה פְּבֶּר גַּב יַאֲמַר יִיְ לְמִשָּׁה אִהְיַפַּר לִבְּא

جَزْتُامٌ مَجِرَا جَزِيَّاكِ: שְׁפַּת הַיְאָר וְהַמַּמֶּה אֲשֶׁרֹ נֶהְפָּךְ לְקּדְמִיּתִיה עַל בֵּיךְ נַהְרָא הַמְּיִמְה וְנַצְּבְתָּ לְקְרָאִתִּוֹ עַלֹּ- הְאִ נְפִּיס לְמָיָא וְהַהְעַמַּר يرأ هِذَ هِ إِنَّا مِقَوَّا بَيْمَ بُرَيْرَ خُرْبً هِ إِنْ الْمُوتِيَّا يُرْبُ

וְהַנָּה לֹאִ־שְׁטֵּעְיִי עַבּר: הַּבְּעְ אֶּטַ הַּמְּיִ נְוֹהְבֹּבְנִי, בַּמִּבְבַּנִ הַמִּי נִוֹפַּבְעוּן צוֹבָה, בַּמָּבַבָּנִאָ م، لأمَجُدُر مِ هُكُلِّادُ هَجُيلًا جَهُرِيكُ جَهُرِيكُ مَكْلِيدُ خُزُنُكُ خُمْرَمَكُ مَوْكِ بُنَا لْهُمَلَاتُ هَجْرِر نُولِون هُجِيَّرُ لَوْيَمَادِ جَنِف نَنْ هُجْلُه فِيوَنِيْهِ،

אַמָּר בּוֹאָר וֹנִהַפָּכִוּ לְבֶּם: בַּמַמָּר אֲשֶׁר־בְּיָרִי עַל־הַמָּיִם ^{קי} چי אַנִי יְהוָה הַנָּה אָנֹכִי שַבֶּהוּ בַּע אַמַּר יְחוֹה בְּוֹאָת מֵדַע כִּדְנוֹ אַמַר יִי בָּדָא תַדַע אַרַי

מַנִם מִּלְ_עַנְאָּר: (סֹ) עּנְאָר נְנְלְאָנּ מִאַּבְנִם לְהָּשִּׁנִים זָעַרָא נִנְלָאָנִ מִאָּבָה. לְמָהָשִּׁי וֹעַבְּלָּע אַמֶּב בּוֹאָב טַמִּנִע וּבָאָּמִ

אַלְטִׁם פַּאַמֶּר גַּבֶּר יְחְנְׁם: (ס) | פַבּיל מִנְּחִין פְּמָא דְּמַלֵּיל יְיָ: ניָהָוֹל לֶב פַּרְעֹה וְלְא שְׁנַיִע וְאִחַפַּף לֹבָּא דְפַּרְעֹה וְלְא

דְפַּרְעֹּה סְרֵיב לְשַׁלְּחָא עַמָּא:

ייסב בירף: נחוטרא דאָקהַפּיך לחויָא

וֹנִיא לָא לַבּוּלְנִיא מַּב בַּמֹּוּ:

בּבוֹנו מַן מִנֹא בּבֹנֹנוֹנְא אָלָא גֹּוֹ עַאַ אָׁלָא מָעַג בַּעוּמָבָא

וֹנוּנִג צַבְׁנַּעַבְא וֹמִוּעוּוֹ ווֹסָבוּג

Aaron's rod swallowed up their rods. rod, and they became serpents; but For they cast down every man his

the LORD had spoken. and he hearkened not unto them; as And Pharaoh's heart was hardened,

refuseth to let the people go. Pharach's heart is stubborn, he And the LORD said unto Moses:

shalt thou take in thy hand. rod which was turned to a serpent river's brink to meet him; and the water; and thou shalt stand by the morning; lo, he goeth out unto the Get thee unto Pharaoh in the

thus saith the LORD: In this thou hitherto thou hast not hearkened; Me in the wilderness; and, behold, My people go, that they may serve hath sent me unto thee, saying: Let LORD, the God of the Hebrews, And thou shalt say unto him: The

91

Þι

 $\epsilon_{\rm I}$

71

they shall be turned to blood. waters which are in the river, and the rod that is in my hand upon the Lord—behold, I will smite with shalt know that I am the

to drink water from the river.' foul; and the Egyptians shall loathe shall die, and the river shall become And the fish that are in the river

ממספכם על ידי למש: (II) בלהטיהם בְּלְמַשֵׁיסֹוֹן, ומֿין לו דמיון צמקרמֿ, ויש לדמות לו לַסַע סַמֶּבֶּנ סַמְּמְסַפְּבֶת (צרמֹשִית ג, כד), דומס שסימ

(בו) ויבלע מטה אהרן. מלחר שחור ונעשה מעה בלע לח כלן (שבת נו):

(◄፤) כבד. מרגומו יַקִּיר, ולֹם מֹמיקר, מפּני שהום שם דבר, כמו כִּי בְּבֵּד מִמֶּךְ סַדְּבֶּר (שמום ים, ים):

(dar"(a, 1): (15) הגה יצא המימה. לנקביו, שהיה עושה עלמו אלוה, ואומר שאינו לנקביו, ומשכיה ויולא לנילוס ועושה שם לרכיו

(16) עד כה. עד קנק. ומדרעו, עד שמשמע ממני מכם בכורום, שחפתם בס בכס פֿס הֶעַר ס' צַמַלֹמ סַבַּיְלָם:

שם יכשמם ושמר כך הלקה שומם: (דו) ונהפבר לדם. לפי שאין גשמיס יורדיס במלריס, ונילום עולה ומשקה את הארן, ומלרים עובדים לנילום, לפיכך הלקה

(18) ונלאו מצרים. לבקש רפואם למי סיאור שיסיו ראויין לשמות:

יבְעַּצִים יבְּצָּבְנִים: וְתְּיָה דְםׁ בְּכְל־אָבֶין מִצְיַוֹם בְּלְשְׁמְתְוֹנִי מֵימִיהָם וְיִרְיִיּדְיִם מּלְ וֹאָנִינִים וֹמֹלְ אַלְמִינִים וֹמֹל מַּלְמִימִי מִצְּיוֹם מַּלְרַוֹם וּמַלְתַנָּםוּ אָל־אַהַרֿן קַח מִשְּׁרַ יִּנְשֶׂה־יָדְרְּ

בְּלְ עַמָּנִם אָּמֶּר בַּנְאָר לְבֶּם: פּבׁקְּיִי וּלְמִּינִוֹ מַּבְּנִיוֹו וַיְּיַשְׁפָּבְיוּ וֹאִטְּעַפּּיִכּוּ כִּלְ מָנֹא צַבְּנִעַבָּא אַניַ וַנְּמִיִם אָמָוֹר בּוֹאָר לְמִנֹינ ניגשור בו משה ואהרו פאשרו

עַבָּם בָּבֶּלְאֵבֶא מִגְּבֶוֹם: לְּשְׁׁעַּׂוֹע מִוֹם מִוֹ עַוֹּאָר וַיְּתָׁי יַ נֹיִבְאָהַ עַּיִּאָר וְלְאָרַ וְלָאָרַ וְלָאַרַ יִּלְאָרַ וְלָאַרַ יִּבְּ ÄÄL_ǦŅL

لْرَيْدِ مُثَرَّتُ وَيُحَمَّدُ لَـقُد لِوَلَمِن لُرُيْدِ عَقَرَدٍ مَثْنَالِا בְבַבַּבֹּבְתִּעְ בַּבְעַהָּגִּעוּוּן ڗؿڷؾٙڬ

וְלאִ־שָּׁת לְבָּוֹ נַּם־לָּוֹאָת: בּ וּנֹפֹּן פּרִעָּר וּנִּבֹאָ אָלְבִיתִיה וֹאִהְפָּנִי פּרַעֹר וִעָּאַלְ לְבִיתִיה

לְאָׁנֵים מִמֶּימֵי הַנְאָּב: עּנִאָּר מָנִם לְמִּעִינִע כַּג לְאִ זְבְׁלְנִ זָּעִבְׁאַ מִנֹאַ לְמָמִּעֵּנִ אָּבִּג לָאִ ⁺² וּנְּטְפְּּרָנִּ כְּלְטְאֵנְנִים סְבִּיּבָת וַחֲפַּרוּ כְּלְ מִצְּרָאֵי סַחְרָנוּת

₩₽₽ בְּטִבְּבוֹם וּבְטִוֹנ אָהָא וּבַטְנוֹ במא ניהי דמא בכל אַרְעָא בל בנת בנישת מימיהון ויהון אַבשׁגביון וֹמֹל אַנְמֵירוֹן וְעַל מֹנֹא בַמֹבֹּבֹאִי מַלְ נַבְּיבִינְן מַלְ סב שומבו נאבים יבו על يشهور بمثم هكمنهم هود يهود بزخمهم عبود جهودا

ረኮជአ፡ ַ לְמֶּנֵנְ פַּבַעְרַ וּלָמֶנוֹ, מַּבַבּוָנִי, הְפַקֵּיִר יְיְ וַאֲבֵים בְּחִוּטְרָא וֹהְבַרוּ כֵן מִשֶּׁר וֹאַבַרוֹ כִּמָא

במא לכל אַבמא במגלנם: לְמִמְשׁיֵג מִנֹּא מִן נַּעִּרָא נַעַּנִי נֹעַבֹא וֹלֵא וֹכֹילִוּ מֹצִּבֹאוֹ מְעַבּׁי וְנוּנִי צִּבְּנְעַבְאַ מִיתוּ וּסָרִי

בְּמָא בַּמִבָּיִל יָנִי: بالانتظاء

וֹלָא מִּוֹוּ לִבֿוּע אַבּ לִבְאִי

أخرد كِمْشِق مُعَنَّم يَحْدُلُكُم :

wood and in vessels of stone.' land of Egypt, both in vessels of shall be blood throughout all the they may become blood; and there over all their ponds of water, that streams, and over their pools, and of Egypt, over their rivers, over their stretch out thy hand over the waters 'Say unto Aaron: Take thy rod, and And the LORD said unto Moses:

in the river were turned to blood. servants; and all the waters that were Pharaoh, and in the sight of his were in the river, in the sight of the rod, and smote the waters that LORD commanded; and he lifted up And Moses and Aaron did so, as the

throughout all the land of Egypt. from the river; and the blood was the Egyptians could not drink water died; and the river became foul, and And the fish that were in the river

the LORD had spoken. and he hearkened not unto them; as and Pharaoh's heart was hardened, like manner with their secret arts; And the magicians of Egypt did in

this to heart. his house, neither did he lay even And Pharaoh turned and went into

water of the river. for they could not drink of the about the river for water to drink; And all the Egyptians digged round

שומדין במקוס אחד, וקורין לו אשענ"ק: בכל ארץ מצרים. אף במרחלאות ובאמנת שבבתים: ובעצים ובאבנים. לשדום, ונילום מימיו מסברכים ועולה דרך היאורים ומשקה השדום: אגמיהם. קבולם מים שאינן נובעין ואין מושכין, אלא . לסכן: - נהרוחם. סס נסכות סמושכיס כעין נסכות שלנו: - יאוריהם. סס בכיכות נגכיס סעשויות בידי הדס משפת סנסכ (91) אמר אל אהרן. לפי שהגין סימור על משה כשושלך למוכו, לפיכך לא לקה על ידי לא בדם ולא בלפרדעים, ולקה על ידי

אף אמס מביאין מכשפות למלרים שכולה כשפים: מו:): ויהוק לב פרעה. לומר על ידי מכשפות ממס עושיס כן, מכן ממס מכניסין לְעַפְּרָיִיס (מנמות פס.) עיר שכולס תכן, (בב) בלשיהם. למש שלומרין לומו צלע ובמשלי. ורצומינו למרו, צלעיסס מעשס שדיס, צלסעיסס מעשס כשפיס (פנסדרין מים שבכלי ען ובכלי אבן:

(23) גם לואח. למופת המעה שנהפך למנין ולה לוה של דם:

הַּגְאַבֶּא מִגִּבוֹם: the land of Egypt.' בְאַנְמָנִם וְנַבְּמָלָ אָנַרְהַצְּפָּרְרְיִנִים וְצָּפָּרִלְיִם הַיִּרְאָרָנִאָּ מַלְ אַרְעָּ and cause frogs to come up upon קַֿבְ_עַנְּעָׁ הַּבְ_עַנְאָעָרִים וֹתַּבְ_ זַּעְרַנִּאָ הַבְ אָּנִעַנִּא וֹתַּבְ אַנְעִנִּא over the canals, and over the pools, hand with thy rod over the rivers, אַר אַנְיוּן נְמָּר אָנִי־יְרָן בְּמַמָּף אַנִים יָת יָדָךְ בְּחִיּמְרָךְ עַּלַ $III\Lambda$ 'Say unto Aaron: Stretch forth thy ניאַמֶּר יְהְוְּהְ אֶלְ מִמֶּהְ אֵּמֶּר נִאָּמָר יִיְ לְמִשֶּה אַימֵר לְאַהַרוֹּ And the LORD said unto Moses: וֹהֹלוּ עֹלֵהַבּוֹבְיּהִים: and upon all thy servants. יַסְקוּן עוּרְדְּעְנַיָּא: upon thee, and upon thy people, 67 סי נבבר ובעקר ובקלר ובקל יבבר יבר יבעקי ובקל עברן And the frogs shall come up both نځظۿۿدىڭىك: into thy kneading-troughs. نْظَكُمُدُنْكَكِ: people, and into thine ovens, and يڭلَةندُ اء ٢٢٠٠ house of thy servants, and upon thy ומק משמוף יבבית מהפבר ועל ער פרסקה וקבות and upon thy bed, and into the Sz וְמְּלֵנְ נִלֵּאֵנִ בְּבְינִישְׁבִּ נִבְעִוֹבִר וְיִנִמְּלֵנְן בְּבִּינִם בִּינִ house, and into thy bed-chamber, which shall go up and come into thy אַפּֿבוּבּאָנוּ וּנַבּי וֹנִבַי זַנִיבָא מּוּבְבַּאַנִּפֹּא וֹנֹפַלוּוֹ And the river shall swarm with frogs, tkellko: with frogs. אָטַבַלְּבְיּלְבִּילְבַ אָּנֹאַ מִּטִּי זִּטַ כָּלְ טַּטִיּמָבַ behold, I will smite all thy borders ב וְאֶם מְאֵן אַמָּר לְשַׁבְּׂחָא הָאִ Lτ And if thou refuse to let them go, الدين هَذِب هُن مَقَا لِأَمْ خُلُادً: people go, that they may serve Me. ון שַׁלַח וָת עַמָּי ווִפָּלְחוּן قَلْمُ لِيُمْلِقُ هَجْرِد قِل هُمْل قَلْمِ لِأَنْهُمْ كَنِي فَلَمْ لَهُمُل him: Thus saith the LORD: Let My Go in unto Pharach, and say unto 97 נּיְאַמֶּר יְּהְנְּתְ אֶּלְ־מִאָּה בְּאִ אֶלְ־ נִאָּמָר יִיְ לְמִאָּה עוֹל לְנָת And the Lord spoke unto Moses: הַכוּת־יְהוֶה אָת־הַיְאָר: (פּ) בּמְבַא וֹנ נִב נַבְרָא: that the LORD had smitten the river. 57 יּ וֹוֹמִּבֹא מֻבֹּׁמֹּנו וֹמִוֹם אַנֹוֹנוֹ, וּמָּלִנְתוּ מָבֹמֹא ווִמָּוֹ בַּעַוֹר And seven days were fulfilled, after

GET WALR - ETWR INT FLILL - IIIV sugox

אָנַראָ טִצְּרֶיִם: וַנְיַפּוּ יָתְ אַבְעָּא דְּמָצֶּרָיִם: מֹאַבְוֹנִם וֹעַהַבְ עַהֵּפַּבְבְּהַ וֹעַכֹּס בַמִּגַבָּאַ, וַסְבְּנִפוּ הוּבְבַּהַנָּגִּאַ נגַט אַהַרוֹ אָת־יָדוֹ עַל מֵימֵי נַאָבים אַהַרוֹ יָת יָדִיה עַל מַיָּאַ

of Egypt. frogs came up, and covered the land over the waters of Egypt; and the And Aaron stretched out his hand

(25) וינולא. מנין שבעם ימים שלם שב סיפור לקדמופו, שסיפה המכה משמשם רביע מדש, ושלשה הלקים היה מעיד ומחרה

וכן וְנְגָּפְׁ מִשְׁם בְּבֶה (שמות כת, כצ) חינו לשון מיתה, וכן וּבְשֶׁבֶם יִמְנִבָּם (ירמי' יג, מז), שֶּן תִּגף בְּשָׁבֶן רַגָּלֶךְ (תהלים (ירמים מח, יא), פר וְיְשֵׁף (מלכים -א ב, מג): נגף אח כל גבולך. מכה, וכן כל לשון מגפה אינו לשון מיחה אלא לשון מכה, (22) ואם מאן אחד. ואס סרצן אמה מאן כמו ממאן, מסרצ, אלא כינה האדם על שם המפעל, כמו שָלוּ (איז באי, יצ) וִשֹקַע **£**00 (**\$\$**00 (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00** (**\$\$00 (\$\$00** (**\$\$00 (\$\$00 (\$\$00 (**))}

(82) ועלו. מן סיפור: - בביחך. ופמר כך בבמי עבדיר, סופ סממיל בעלס ממלס, ויפמר פל עמו, וממנו סממילס ספורענות לְלְיִנְ (יִבְתִּיִּ מִיִּיִּ לְּמָבֵּן נִבֶּף (יִבְתִּיִּ מִיִּיִר):

לומר, שרוץ הלפרדעים קורה לשון ימידות, וכן ומהי הכנס, הרחישה גדוליר"ה צלע"ו, ואף ומעל הלפרדע גריגולי"רה צלע"ו (2) וחעל הצפרדע. לפרדע המה סימה, והיו מַכִּין הותה והיה מחות וחילים וחיל והו מדרשו (שמו"ר י, ה). ופשומו יש (92) ובכה ובעמך. למוך מעיסס נכנסיס ומקרקרין:

(קומק יל. שמו"ר י, ד):

67

אָבֶא מִגִּבונם: וּנֹמֹלִי אָטַרַעַּאַפּוֹבְיָבְמִים מַלְ וַאָּסִּיקוּ יָנִי מּוּרְדְּעָּנִיּא עַלְ

אֹבֹתֹא בַמֹּגֹבוֹם: رَزْمُمِيكِا لِأَلَالِ مُؤْرِبِ خُرِقِيثُاتِ الْمُحَدِيدِ كَا لَالْمِنْ * خَرِتَمِيدِيا

Io basi shi noqu sgori qu idguord manner with their secret arts, and And the magicians did in like

إبرازل: الثقد لأغطك فرا طفائد بظمقد للظنالال يبجزه وإقد جمثور بجهورا

נו מַּמָא וּידַבְּחוּן בַּרָם יָיָ: מובב מוני ומעמיו ואַשַּלַח נאַמר צלו קדם ין ויִינְיַבּי بظته قلمت جمين بجهتبا

sacrifice unto the LORD.' let the people go, that they may me, and from my people; and I will that He take away the frogs from Aaron, and said: 'Entreat the LORD, Then Pharaoh called for Moses and

בֿגאַר השָּאַרְנָה: تلخفك لأما مفك بمخشك تح اذم فالم المحاددة がなば、し رْغُوْد طَوْبِ مَ جُوْدِ فَتَ بَابِهُمُ لِيُؤْدِ لَهُوْد

نهنيا: مثقك بمخفك كبيب يحتقيده נעל עמף לשיצאָה מירְדְּעָנָיָא كَيْقَانَ، يُعْمَدُ، مُكِكَ لَمْمُ مَخْلُكُ

and remain in the river only?' destroyed from thee and thy houses, thy people, that the frogs be thee, and for thy servants, and for against what time shall I entreat for Have thou this glory over me; And Moses said unto Pharach:

ڲ۠ڔڷؚڗڹ לְמַעוֹן חֵדַע בִּרְאָין בַּיּהוְוֹה בְּרִיל דְּחִיִּע אָרֵי בִיה בּיִי تربه كالمناد تربه فالمراح الخالية الأمد كمناد الأمد فغائلانا

ڰٛڮۧڷؚڗؙڰ:

our God. there is none like unto the LORD word; that thou mayest know that And he said: 'Be it according to thy 'worrom-or renisgA' :bise 5d bnA

בּוֹאַר הִשְּׁאַרְנָר: بظظَّ لَـ نَامُحُدُدُ لِنَامُطُلُ لَـ كِا نِظَمُّ لِللَّهُ عَلَيْكُ لِللَّهُ عَلَيْكُ لِللَّهُ عَلَيْكُ اللَّ **はないは ご太岳し上ない**ロ

בְבְנַבְרָבְא יִשְׁהְאַבּוּוֹ: ממש לומבנו מובבמניא מנב ומפטב frogs, which He had brought upon unto the LORD concerning the from Pharach; and Moses cried And Moses and Aaron went out they shall remain in the river only.'

thy servants, and from thy people;

And the frogs shall depart from

thee, and from thy houses, and from

ַבְּצְפַבְרְדָּעִים אֲשֶׁרַשְׂם לְפַּרְעָה: أنخم من المناهم المناه ניצא משָה וֹאַבְרוֹ מִמָּם פּּרִעָּה וּנִפּּק

מכ מיפל מיר ביניא דשוי משה וַאַבַרוֹ מִלְּנָת

and out of the fields. out of the houses, out of the courts, word of Moses; and the frogs died And the LORD did according to the

Pharaoh.

9

בַּבְּרָת יִּבְוֹרַשַּׁרָת: עַּלְפַּרְרְעָים מִוֹרַהַבְּתָּים מִוֹרַ ווֹמַמְ וְעוֹעִ כַּבְּבַר מְמֶּעַ וֹּיָמֶעוּ וֹמֶּבַר

בולא ימן שַלַלְטָא: ומונו מובבמוגא מו פֿעוֹא מו יי כפהומא דמשה

סרבימס: וסרבימי לשון ספעיל, כך יאמר, אעמיר סעמירו וסעמרמי דבריס, ואב לכולם וַשַּעְּהַבָּהָם עָלַי דְּבָּבֵינֶם (ימוקאל לס, יג), . אשמיר השמירו והעמרמי, ולא נאמר אעמר עמרו ועמרמי, מפני שכל לצון עמר הרצות פלל הוא, וכאשר יאמר הרצו ארצה שכשיו שנאמר לממי, משמע אני היום אתפלל עליך שיכרמו הלפרדעים לומן שתקבע עלי, אמור לאיזה יום מרלה שיכרמו. סלפרדעיס, לממי מרלס שיכרמו, ומראס אס אשליס דברי למועד שמקבע לי. אלו נאמר ממי אעמיר, סיס משמע ממי אמפלל, שלי, סשמבה להתהכס ולשאול דבר גדול ולומר שלא אוכל לעשוחו: למחי אשחיר לך. אם אשר אעתיר לך סיוס של הכרתת (5) החפאר עלי. כמו הַיִּמְפְּהַׁר הַנַּרָאַ עַל הַמֹּנִבְּ בּו (ישטי'י, מו), משמבת לומר הני גדול ממך ונמי"ר בלט"ו, וכן התפאר

(9) ויאמר למחר. סמפלל סיוס שיכרמו לממר:

(8) ויצא. ויצעק. מיד, שיכרמו למחר:

יַטָריאַי עַל אַרְעָאַ:

heaps; and the land stank. And they gathered them together in

[诗中数四 中数广为: יי ניצְבְּרָוּ אָטָם שֵׁמְרֵם שֵׁמְרָם וּכְּנָמִוּ יָמְרֵוּן דְּגוֹרִין דְּגוֹרִין

هُجَيْنَ وَهُهُد يَجُد زُبِيْنِ: (٥) וֹעַלִבָּעְ אָעַ לִבְּנָ וֹלָאָ הָּתֹּת נירא פּרִעֿה כַּי הַיְּהָה הַרְנִהָה

וַיְאַמֶּר יָהוְהַ אֶל־מִשֶּׁהַ אֱמִר

בַּבְלַגַאָבֶא מִגִּבוֹוִם: אָת־עָפָּר הָאָהֶץ וְהָנֶה לְכָּנָם אָל־צַּהַרְן נְמָה אֶת־מַּטְּלְּ וְיַהַרְּ

בַּבְרַאֶבֶל מִגְּבָוֹם: בְּלְעַתְּפָּר הַאָּבֶלְ הְיָנְה כִּנִּים נקהי הפנְם בְּצְּרֶם וּבַבְּהַנְּמָה ני בְעַמֵּדוּוֹ נַיִּדְ^י אָת־עֲפָּר הָאָּהֶץ ווּמְמִיַבְּוֹ ווּמְ אַבַּוֹן אָנַבּוֹגַוּ

رَمِّرَا لَاحِثُم جِهِٰرُه بَحَجَٰدَمُنَا: לְעוָגָּיא אָעַ־עַכִּנָּיִם וְלָאִ וֹכְיַלִּנִּ رزلإهد كإ بتبائظ والمكرم في

٣٩١ ؛ (٥) פּרִעה וְלְאִ־שָׁמָע אֲלֵהָם כַּאֲשֶׁר אָגְבָּע אֶלְנִים הָוֹא וּיָהָוֹל לִבַּ ניאַמָרַי הַחַרְטָמִם אָל־פּרִעֿה

ַבּה אָמַר יְהוָֹה שַּׁכַּח עַמָּי הַנָּה יוֹצָא הַמְּיְמָה וְאָמַרְתָּ אֵלִיוּ ו בַבַּער וְהָתִיצֵּב לִפָּנֵי פַּרְעָּה וַיּאַמֶּר יָהוָה אָל־מֹשֶּׁה הַשְּׁבָּם

> מנְּהוֹן בְּמָא דַּמַבֶּיל וְיָ: וופר וני לביה ולא פביל ושוא פּבׁמִע אָב, שׁוֹט בוֹשֹשֹא

> מפּבא באבמא ויהי לקלמהא אַבים יָת חוּשְּרָךְ וּמְחִי יָת נאַמַר :; לְמָמֶּר אֵימָר לְאַנְּרֹן

בְּבֶלְ אַבְעָּא בְּעָבֶּלְיִם:

אַבְעָא דְּמִצְּרָיִם: באבלא בונה פלמטא בכל בּאַנְאָא וּבֹבֹמֹוֹא כֹּלַ מַפֹּבֹא מּפֹּבְא בַאַבְעָה וֹבִינִע בַלְמָעָא יְבִיה בְּחוּשְׁבִיה וּמְחָא ומֹכֹנוּ כֹּן וֹאָנום אַנִוֹנוּ נִע

וֹהֹבֹעוּ כֹּוֹ שֹׁנְׁהָּוֹּאִ בַּׁלְשַׁהָּנִעוּוֹ

וְבְבְּטְיִאַ: וֹכוֹכוּ וֹבְוֹנוֹ עַלְמִּׁנִא בַּאָּנָהָא בְאַפַּׂלֵא זֹט בַּלְמָטָא וֹלָא

كالأذرح نأ: בּפּבׁמְע וֹלָא פֿבּיל מִנְּתוֹן כָּמָא מו שבם גל ביא נאַפַעּר לבָּא וּאָמִרוּ חָרְשִׁיָּא לְפַּרְעֹר מַחָא

נופלטון פֿבמו: שַׁכַּע מַמִּי בְא נְפֵּיק לְמִיָּא וְהֵימָר לֵיה בְּצַבְּיה וְאָטְעַהַתַּר בָּרָם פַּרָער くななて ダムディロ 44

the LORD had spoken. and hearkened not unto them; as was respite, he hardened his heart, But when Pharaoh saw that there

throughout all the land of Egypt.? that it may become gnats rod, and smite the dust of the earth, Say unto Aaron: Stretch out thy And the LORD said unto Moses:

land of Egypt. became gnats throughout all the upon beast; all the dust of the earth there were gnats upon man, and and smote the dust of the earth, and stretched out his hand with his rod, And they did so; and Aaron

upon man, and upon beast. they could not; and there were gnats secret arts to bring forth gnats, but And the magicians did so with their

the LORD had spoken. and he hearkened not unto them; as and Pharaoh's heart was hardened, Pharaoh: 'This is the finger of God'; Then the magicians said unto

S١

Þι

71

П

people go, that they may serve Me. him: Thus saith the Lord: Let My forth to the water; and say unto stand before Pharaoh; lo, he cometh Rise up early in the morning, and And the LORD said unto Moses:

(10) חמרם חמרם. לַבּוּרִיס לָבּוּרִיס, כמרגומו דְּגוֹרִין, וַבּּיוֹן:

- בַּאלַסִיס (שמואל־א כב, יג), סבֵּס וּפְצַע (מלכיס־א כ, לו): באשר דבר ה׳ וסיכן דבר, ולא ישמע אליכס פרעס: (דב) והכבד אח לבו. לשון פעול סום, כמו קלוף ונְמִושַ (ברמשים יב, ט), וכן וְסִבּוּם אָח מוֹחָב (מלכיס־ב ג, כד), וְשְׁמֹוֹל לֹוּ
- ידי מסכן: (בו) אמר אל אהרן. לה סיס סעפר כדהי ללקום על ידי משם, לפי שסגין עליו כשסרג הם סמלרי ויטמנסו בחול, ולקס על
- (13) ותהי הכנם. קַרְמִישֶׁס, פּדוליר"מ צלע"ו:
- מכשמונט: (14) להוציא את הכנים. לצראומס (נ"א ולהוליאס) ממקוס אחר: - ולא יכלו. שאין השד שולע על צריף פחומה
- (פו) אצבע אלחים היא. מנס זו סינס על ידי כשפיס, מאת סמקוס סיא: באשר דבר ה׳. ולא ישמע אליכס פרעס:

וֹלִם בַאַבְבמָב אַמֶּב_בַם הַבֶּינִב: וּמָבְאָנּ בַּשׁנִּ מִגִּבוִם אָעַבַעוֹהַבֶּ אָנוַ_נוֹמֻנֻרַ ע <u>יי יינול משליח</u> בף יבעבורף

立常亡才: שֹׁנָת כֹּנ אָלָנ יְׁנִוֹנִי בַּעַנִיב לבלמו בוות אם גוב למעו אי גַאָּו אַאָּה הַפּּיִ הַבָּ*וֹ*ע הַבְּיַע הַ והפליהי ביום ההוא אָת־אָבֶץ

לְמְּחָר יִהְיֶה הָאָת הַזֶּה: عم، لَهَمُنْ فَلُن جِرا مَقْر بَجِرا مَقْكَ

בַּאָבֶא מִפָּדָ, בַּמָּבַר: יִלְכָּלְ אָבוֹא מִגְּנִים ಗ್ರಭ್ಯಗ್ಗ oz בַּיקה פַרְעָה וּבֵּית עַבְּרָיִי ניגש יְהוֹה בֹּן ניִבאַ עְּרָב כָּבֶּר

קאלַבונפֶם בַּאָבוּוּ: וֹלְאַנוֹרָן וֹיָאָמֶוֹר ※八 ては殺し

מֹבְּבַנִים לְמִּנִנִינִם וֹלַאָּ וֹסְבַּלְנִנִי: אֶּבְעַינוּ עַל וֹלְבָּט אָט_שוָהַבָּט וֹסִבוּל לְנַבַּטֹא צַבָּט וֹל אֶלְטַוֹּא ¿ בִּי מִיּעְבָּרָה מִצְּרָיִם וּיִּבְּרִה בְּיִבְּיִה בְּהָבִיּר בְּהָבִּיִה מִנֵּיה צֵּנְּהְנָא رِيُعَمِّد طَفِّدَ לِمُ فِحَالًا كَيْتِفَاتِهَ ذِلًا ۚ

בּבְּעָבְעוּ בְּבָּעוּ בְּבַעוּ בְּבַעוּ בְּבַעוּ جِّر אִם־אֵינְוּךְ מְשָׁבְּוֹיַ אָת־עַמְּהִי אָבִי אָם לְיִהְּדְּ מְשָׁבְּוֹיִם עָמִי

וֹ מַלִּים בַּגוֹ אַרַעָּא: מַרוִבָּא בַּרִיל דְּהָבָיה אָרֵי אָנָא £1.4 £4% 4ª£ï. אֹבֹהֹא בַּיְהָחֹן בַּהֹפֹּי הָבֹרִ הַּלְעַ וֹאַפֹּבוּיִמְ בַּיוֹמָא הַבִּוּא יָת

אַנְינוּ מִינוֹא כְמִּנוֹר וְנֵינוּ אָנוֹא וֹאַהָּוּי פּוּרְקוֹ לְעַמִּי וִעַּלְ עַּמָּרִ

מָרובָא: אַטְהַבַּלָט אַנְעָּאָ מָן בָּרָם מַבְּיוֹה וּבְּבֶלְ אַבְשָׁא דְּמִצְּבִוֹם שמיף לבית פּרְעה ולְבִית וֹהֹבֹע גֹֹי כֹּן וֹאִנֹא הֹעוִלא

אָלְנִוֹכוּן בָּאַרְעָּא: לְבָּנִ זְבְּעִנִּ נַאָּמָר אֵנוּנְנְנִ בַּבַּענִ בַּנִב יקרא פּרְעֹה לְמֹשֶׁה ילְאַבֵּרוֹ

אַבוּ בֹמִינִא בַּמִּגֹנִאי נאַמַר משָׁה לָא הָקֵין לְמָצֶבָּר

בַּלְאַ המבון לַמִּבְנָּמִלָּא: בְּחַבְין בֵיה וְאָבֵּוּן יְהוֹן חָזוֹן עא לובט זע באובא בעגנא.

> whereon they are. of flies, and also the ground the Egyptians shall be full of swarms into thy houses; and the houses of servants, and upon thy people, and fies upon thee, and upon thy go, behold, I will send swarms of Else, if thou wilt not let My people

the midst of the earth. mayest know that I am the LORD in shall be there; to the end that thou people dwell, that no swarms of flies land of Goshen, in which My And I will set apart in that day the

to-morrow shall this sign be.' My people and thy people—by And I will put a division between

reason of the swarms of flies. of Egypt the land was ruined by servants' houses; and in all the land the house of Pharaoh, and into his came grievous swarms of flies into And the LORD did so; and there

to your God in the land.' for Aaron, and said: 'Go ye, sacrifice And Pharaoh called for Moses and

before their eyes, will they not stone the abomination of the Egyptians LORD our God; lo, if we sacrifice abomination of the Egyptians to the do; for we shall sacrifice the And Moses said: 'It is not meet so to

ומריעין בשופרום ליראס ולבהלס, וכן הלפרדעים מקרקרים והומים וכו', כדאי' במדרש רבי מנחומא (בא ד): בעכסיסי מלחמוח מלכים בא עליהם, כסדר מלכוח, כשלרה על עיר, בחחלה מקלקל מעיינוחיה, ואחר כך חוקעין עליהם מיני חיוח רעוח ונחשים ועקרבים בערבוביה, וסיו משחיחים בסס. ויש מעס בדבר בהגדס בכל מכס ומכס למס זו ולמס זו, (TI) משליח בך. מגרס כך, וכן וָשֶׁן בְּמֵמֹת מֻשַׁלַת בְּס (דכריס לכ, כד), לשון שמוי אינלימ"ר כלע"ו: אח הערב. כל

למען חדע כי אני ה׳ בקרב הארץ. אע"פ ששכיימי בשמיס, גורמי ממקיימת במחמוניס: (18) והפריחי. והפרשמי, וכן וְהִפְּנֶה ה' (שמום מ, ד), וכן לא נְפָנָאֹם הִיאָ מִמְּךְ (דברים ל, יאֹ), לא מוצדלם ומופרשה היא

(19) ושמחי פדוח. שינדיל בין עמי ובין עמך:

(20) תשחת הארץ. נשממס סמרן, מִמְמַבְּנַמ מַרְעָמ:

(וב) זבחו לאלהיכם בארץ. נמקומכס, ולה הלכו נמדבר:

יאַבור אַבונו: בּ זֶבְרֵבְ הְּלְהֵמִי וֹמְוִם נִבְּוֹב פּמִּבְבָּר מִנִילְנִי מִלְנִיא יומיו

אָלַעַלא כֹּמֹא בַוּנִמָּר לַנָא:

command us. LORD our God, as He shall the wilderness, and sacrifice to the We will go three days' journey into

تَلْمُكُ : כאַ עַבְּעַבְּעַרָּ בְבְּבְבֶּעַבְּעַ עַהְעַּבְּעָרָ עַבְּעַבְּעָבָּעָרָ בְּבָּנְ הַּבְּיִּ אֶּלְיֵנִיכֶם פַּמִּרְבְּּר נֵל נַרְנֵוֹל בְּמִּרְבְּרָא לְווֹיִר אַרְחָקָא לָא tr XUCO פּרְעָה אָנֹכֶי אֲשַׁלָּח

ליהנה יהִרְבְּחוּן מָרָם יִיָּ אֶלְהַכִּיֶּוֹ تقمد قلمد قنع قمك برندنا

for me.' shall not go very far away; entreat your God in the wilderness; only ye that ye may sacrifice to the LORD And Pharaoh said: 'I will let you go,

בְיחוָה: خُخذُن مِذَب هُن لُمُ مَا خَلَطُنَا מְחָוֹר רַכּן אַל־יִסָף פַּרְעֹּה הָהֵל בהרב מפּבקר מענבריו ימעמון ي מִשְּׁמְּלְ וְתַבְּשַׁבְּיִהַ מָּלְ יָתְנְת וְסָרִ וַיְאַמֶּר מֹשֶּׁה הַנָּה אָנֹכִי יוֹצֵא

:: ا الله לַהַּבֹּטֹא נוּר הַּמֹּא לַבַּבֹּטֹא פּוֹמִע לַמִּפֿוֹא בּוּיל וּלָא ימעמיה מְחַר לְחוֹד לָא יוֹסִיף מֹנולא מפּנקני ממּלבוני. מהמו נאַגלי קדם יו וועדי נאַמר משה הא אַנָא נפּיק

the LORD. letting the people go to sacrifice to deal deceitfully any more in not tomorrow; only let not Pharaoh servants, and from his people, depart from Pharach, from his LORD that the swarms of flies may from thee, and I will entreat the And Moses said: 'Behold, I go out

אָלַ_יְרוֹּיֶר: ³² ניצָא מֹשֶׁר מֵעָּם פּרְעָּׁה נִיִּעְּקָר

ונפק משֶה מקות פּרַעה וַצַּלִי

people; there remained not one. from his servants, and from his the swarms of flies from Pharaoh, word of Moses; and He removed And the LORD did according to the

And Moses went out from Pharaoh,

and entreated the LORD.

לא נשְׁאַר אָבוֹר: העיר מפּרְשָׁה מעַבְרָרִי וּמִעַּמָּוֹ ניגש יְהוְה בּדְבָר משָה ניִסר

XÀUXL UL: にはなばいに

בְפַּטִגְמָא דָּמשֶּׁר

people go. this time also, and he did not let the And Pharaoh hardened his heart

82

Lτ

97

٤7

다셨다: (면) בּפַּעַם הַוּאָת וְלָא שִׁלַּח אָתַ בִּוּטִּנְא חָרָא וֹלָא שַּכָּח יָת ניקבר פּרְעֹה אָת־לְבֹּוֹ גָם וִיפַר פּרְעֹה יָת לְבֵּיה אַף

נת עמי וִיפְּלְחוּן בֶּדְמִי: ניַאַמֶּר יָהְנָתְ אֶל־מֹשֶׁה בָּאַ אֶל־ נַאֲמַר יִיְ לְמִשֶּה עוֹל לְנָת

that they may serve Me. the Hebrews: Let My people go, Thus saith the LORD, the God of Go in unto Pharaoh, and tell him: Then the LORD said unto Moses:

ַהּפָּׁוּ וְגַ'הַּלֵּגִׁי: بْسَائِط هُمُ لِيَّاد يَامُ جُنِّات سُوِّط هُمَا _ هُمَال !! هُمُنِهُ لا يَدْدَنَهُ، سُوّط או פּרְעָּה וְדִבַּרְתָּ אֵלְיוֹ כְּהַאְעַּר פּרְעֹה יִהְעַבֵּיל עִמֵּיה כְּדְנְן

בממיס: יש לומר בלשון אחר חועבת מלרים, דבר שנאוי הוא למלרים וביחה שאנו וובחים, שהרי יראתם אנו וובחים: – ורא יסקלנו. (בב) הועבה מצרים. יראה מלריס, כמו ולְמִלְכֹּס פֹוּעַבַּה בְּנִי עַפֹּון (מלכיס-ב כג, יג), ואלל ישראל קורא אומס מועבה. ועוד

(25) החל. כמו לסמל:

בלשון ויפעל, משמע וירבה להמפלל: (62) וישחר אל הי. נמאמן במפלס, וכן אס בא לומר וישמיר, סיס יכול לומר, ומשמע וירבס במפלס, עכשיו כשסוא אומר

(82) גם בפעם הואח. לע"פ שלמר לוכי לשלח לחכס, לא קיים הצמחחו:

(27) ויסר הערוב. ולא ממו כמו שממו הלפרדעים, שאם ממו יהיה להם הנאה בעורות:

נַטָּא:

- מְשַׁנֵע בַּם: ב כֵּג אִם מִאֹן אַשִּׁע לְהַבְּעֹׁ וֹמִגְבוֹ אִבּוּ אִם מִסְבוּר אַשַּׁ לְהַבְּעֹא
- כַבֶּר מָאָר: בֿנּמֹלְ,ם בֿבֿער נבֿאַאַן בּבר בּטַמָּר, בַּנֹמָלְ, בַּעוָר, וַבְמָּנֹאַ ל אַשֶּׁר בַשְּׁבֶּׁה בַסּוּסִים בַּחַמֹרִים בִּבְעִירָךְ דִּבְחַקְלָא בְּסוּסָוָהָא
- מכֹל_לַבוֹנוֹ וֹמִּבְאַלָ בַּבוֹנוּ יבון מקנה מצרום ולא ימות لنفرِّت نبيِّت قدا مَعْتَت نَشِدُهُم النفدية
- וּלְמֹשֶׁב וְבוְיָב בּגַבֶּר בַנִּיב בֹּאָבוֹן: ַ ַנְיָשֶׂם יְהַנְּה מֹיעֵר לֹאמֹר מְחָר וְשִׁיִּר יִי זְמִנְא לַמֵּימִר מְחַר
- לאַ־מָת אָהֶר: מֹגֹנֹנם וממֹלַנִי בֹנִינִהְנֹאָג ๑ ผู่ผู้กู้กุ้น เรื่นก چל ผู้ผู้ก รู้เนื่ม รู้รับการ์ง
- تَنْخُفَر كُرْتَ فَلَمِنَ لَأَهُ مَكَانَ لَهُنْزَوَر خَفَهُ لَمَلَمَن لَكُمْ ڗڟ۪ڎڰۮ וַיִּשְׁלָח פַּרְעָּה וְהַנַּה לֹא־מֶת יִּשְׁלַח פַּרְעֹה וְהָא לָא מִית
- הַשְּׁמִּוֹמִׁר לְמִּגִּי פּּׁבְעִּי: אַבוֹרְן לְבוֹנִ לְכִּםְ מִּלְאִ טִבּׁנִּכְם סִבּנּ לְכִוּן מִלְגִּ טִנּבּׁנִיכִוּן בּּנִעַ

- נער קען אַהָ מַהְבַּוּך בְּחוֹן:
- מוֹקא סַגִּי לַהְדָּא: הְנָּה יַדְ־יְהְנְּה הִיֹּנְה בְּמָקְנְךְּ הַא שַּׁהָא שָּׁן אֱדָם יָיָ הַוְיָא
- לְבְנֵי וֹמְבִאָץ מִבְּמִם: בׁמֹגַבְאֵ וֹלָא וֹמוּט מִכָּלָא ڐ؞ٳ בְּעִרֶרָאַ
- בְאַבְּמֹא: ĠŮŸĊ
- וַנְּמַשְׁ יְחְנְׁרְ אֶתְרְתַּבְּבֶרְ תַזָּתְ נַעֲבַר יִיָ יָתְ פִּתְּנְמָא תְּדִין
- <u>וְבְרֵנְיִ וְמְּרַאֵּלְ לַאְ מִוּנִי חַר:</u>
- מַּרַאָּחָר מִבְּּמִירָא דְּיִשְּׂרָאֵל עַר חַר

ख़द्म दि देवेश्वः

שְׁמִיָּא לְעֵינֵי פַּרְעֹה: וּוְרְקוֹ מֹשֶׁר דְּצִּחוּנְא וְיִוְרְקְנֵיה מֹשֶׁר לְצֵית נַנְאָמֶר יְהֹוְהְ אֶלְתְּמֶה וֹאֶלְ נַאָּמָר יִיִּ לְמִמֶּה יִלְאַנִּיוֹ

- and wilt hold them still, For if thou refuse to let them go,
- shall be a very grievous murrain. herds, and upon the flocks; there asses, upon the camels, upon the field, upon the horses, upon the upon thy cattle which are in the behold, the hand of the LORD is
- the children of Israel.' or die of all that belongeth to cattle of Egypt; and there shall between the cattle of Israel and the And the Lord shall make a division
- do this thing in the land.' saying: 'Tomorrow the LORD shall And the LORD appointed a set time,
- children of Israel died not one. died; but of the cattle of the morrow, and all the cattle of Egypt And the Lord bid that thing on the
- he did not let the people go. heart of Pharaoh was stubborn, and cattle of the Israelites dead. But the there was not so much as one of the And Pharaoh sent, and, behold,
- Pharaoh. throw it heavenward in the sight of of soot of the furnace, and let Moses unto Aaron: 'Take to you handfuls And the LORD said unto Moses and

- (z) מחזיק בם. מומו בס, כמו וְסָמֵוּיקֶס בִּמְצַבְּיו (דבריס כס, ימ):
- כונטי כומט: (3) הגה יד הי הויה. לשון סוס, כי כן יאמר בלשון נקבס, על שעבר סימס, ועל סעמיד מסיס, ועל סעומד סווס, כמו עושס,
- (+) והפלה והנדיל:
- שהחויק קומלו של משה מלא חפנים שלו ושל אהרן, ואחד שהלך האבק על כל ארך מלרים: לשון ספחס, שסרום מפימן ומפרימן: - וזרקו משה. וכל דבר סנורק בכם, מינו נורק מלה ביד החם, סרי נפיס סרבס, המד (8) מלא חפניכם. ילויינו"ש בלע"ו פיח כבשן. דבר הַנְפָּח מן הגחלים עוממים הנשרפים בכצשן, ובלע"ו אולב"ש. פיח

ַבָּבֶׁלְ_בַאֶּבֶּאׁ מִגֵּבְנִם: تختريا حمادا هدت المحمودة خدرته حمادا مد المحمودة المحافظة و מא ביים וְחַלָּיִ מִּלְ בַּיֹאֹבְׁם וֹמֹלְ בַ בַּמִאָבִים וֹנִינִ מַלְ אֵּנְמָא וֹמֹלְ וְטִבְּע בֹּאַבְּע הֹּכְ בֹּכְ־אָבָׁוֹ וִיבִי לְאַבַּטֹּא הֹכִ כֹּכְ אַבַׁהֹא

פַנֵּטַ בַּאָּגָם יַבַּבְּהַמֶּה: تَهْمُنْ مُن لَا يُعْدَمُ فَمِي لَ or לפְּגַרְ פַּרְעָּה וַיִּיְרָל אָתָּר מֹשֶׁה ניקחר אָת־פָּית הַכִּבְשָׁן נִיִּעַהְרֹי וֹנְסִיבוּ

מֹאַב'ום: קינה השְּהִין בְּחַרְטְמֶם יּבְּכֶל־ " לְפָנֵי מֹשֶׁה מִפְּנֵי הַשְּׁחֵין כְּ וֹלְאָ_וֹכֹלוּ עַעַרְטִּמִּים לַהַּמָּע

炎く - はÿ 口: (0) הְּמֹת אַבְעַנִים כֹּאַהָּב צַּבָּב וֹעוֹנִי פַבּּגב מּנִּעוּן כַּמֹא צַמּבָגב וֹנִ

אָלְתַוּ הָשְׁמְבְּרִים שַּׁלָּח אָת־עַּמָּי וֹאַמּוֹשׁׁ אַלָּוּוּ כִּעַ אַמָּר יְּהֹנְעִ ני בַּבַּעָר וְהִהְיַצֵּב לְפָּנֵי פַּרְעָּה וַיָּאַמֶר יְהוָהֹ אֶל־מֹשֶׁה הַשְּבֶם

וּבְשָּׁמֵשׁ בַּמְּבַוּר מַבְּעַ בָּי אָין וּבְשַּׁשְּׁוּ בְּרִילִ דְּתִבּע אָבִי לְנִי بر כْح مَتَوْتَر \$ حَرَفُكِ بَدَمُّكُ لَكُ بَن دُح مَتَاتَد خُرُفُكَ بَدُمُكُ لَكُ בָּיו בַפַּעַם הַוּאָת אֲלִי שׁלֵחַ אֶת־

جَالِكُمُ اللهِ عَالِمُ اللهُ عَالِمُ اللهُ عَالِمُ اللهُ عَاللَّهُ عَالَمُ اللَّهُ عَالَمُ اللَّهُ اللَّهُ عَالَمُ اللَّهُ عَالَمُ اللَّهُ عَالَمُ اللَّهُ عَالَمُ اللَّهُ عَالَمُ عَالَمُ عَالَمُ عَالَمُ عَالَمُ عَالَمُ عَالَمُ عَالَمُ عَالَمُ عَلَيْكُمُ عَالَمُ عَلَيْكُمُ عَالَمُ عَلَيْكُمُ عَالَمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُ عَلَيْكُمُ عَلِيكُمُ عَلَيْكُمُ عَلِيكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عِلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلِيكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلِيكُ عَلَيْكُمُ عِلَيْكُمُ عِلَيْكُمُ عِلَيْكُمُ عِلَيْكُمُ عِلَيْكُمُ عِلَيْكُمُ عَلِيكُ عَلِيكُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلِيكُ عَلِيكُ عَلِيكُ عَلَيْكُمُ عَلِيكُمُ عَلِيكُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلِيكُمُ عَلِيكُمُ عَلِيكُ عَلَيْكُمُ عِلَيْكُمُ عَلِيكُمُ عَلِيكُ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمُ عَلَّاكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَّاكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُ عِلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلِيكُ عَلَّاكُمُ عَلِيكُمُ عَلَيكُ عَلّمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلِيكُ عَلَّاكُمُ عَلِيكُ عَلَّكُمُ عَلَّاكُ عَلَّكُمُ عَلَيْكُمُ عَلِيكُ عَلِيكُ عَلَيْكُمُ عَلِيكُ عَلِيكُ عَلِيكُ عَلَّاكُمُ عَلِيكُ عَلِيكُ عَلِيكُ عَلِيكُ عَلِيكُ عَلِيكُو عينك نقد مقك حَنْدُد تنختا، . בְּי עַמְּה שְׁלְחָתִּי אָת יָדִׁי נְצִּרְּ

בַּבְלְ אַבְּאָ דְּמָצְרָוֹם:

וְבְבְּמִירֶא: שוון אַבֹּהֹבוהוֹן סִינו בּאַנֹשׁאַ משה קצית שמיא והוה וֹלמוּ כוֹבם פּוֹקִי וּוֹנִל וֹנִינִי גווואי עוים הי

مِنْ لَهُ خُنْكُمُ لَهُ لَا يُحْرِي مُعْلَكُمْ الْحُرْدِ مُعْلَكُمْ الْحُرْدِ مُعْلَكُمْ الْحُرْدِ ف משֶּׁר מוֹ שֶּׁרִם שִּׁהְנָא צָּרֵי הַנְּה لْكُم نُحْدِدِ بَالْمُنَّمُ خِمْكُم كَلَّاهِ

ַ נְיְחַזְּק יְהֹנְהֹ אָת־לֶב פַּרְעָּה וְלְאׁ וְתַּקּיף יִיְ יָה לִבָּא דְפַּרְעֹה וְלְאׁ

בְּצַפְּרָא וְאָטְעַמַר בָּרָם פּרִעֹר ואמר יי למשה אקדים

נופלטון צבמני אָבְבוֹא בּיהוּדָאֵי שַׁכַּח יָת עַמִּי ומומר לוה בדון אמר יו

בּבְּנְטִי בְּבָלְ אַבְּמָא: אָבׁוּ בּוֹמָלָא בַּוֹבְא אָלָא הָבַב

וֹאַהְטֵּגגוֹטָא מָן אַבְּלָּא: ימִבוני זמַב ונה עַּמָּר בְּמוֹהָא בשׁכַנונע פּוּן נְת מַנוֹע גָבוּוֹנִינִ אַבר קען ځا∟ړ⊏ كَالُـٰتَ.

> throughout all the land of Egypt. upon man and upon beast, boil breaking forth with blains all the land of Egypt, and shall be a And it shall become small dust over

blains upon man and upon beast. it became a boil breaking forth with Moses threw it up heavenward; and and stood before Pharaoh; and And they took soot of the furnace,

Egyptians. magicians, and upon all the for the boils were upon the before Moses because of the boils; And the magicians could not stand

unto Moses. unto them; as the Lord had spoken of Pharaoh, and he hearkened nor And the Lord hardened the heart

that they may serve Me. of the Hebrews: Let My people go, him: Thus saith the LORD, the God stand before Pharaoh, and say unto Rise up early in the morning, and And the LORD said unto Moses:

٤٦

none like Me in all the earth. that thou mayest know that there is thy servants, and upon thy people; plagues upon thy person, and upon For I will this time send all My

hadst been cut off from the earth. people with pestilence, and thou hand, and smitten thee and thy Surely now I had put forth My

(9) לשחין פרח אבעבועות. כמרגומו לשמין שַגִּי, מַבַּעְבּוּעַין שעל ידי לוממין בסן בועומ: שחין. לשון ממימומ, וסרבס

שַׁכְּלְ זִיְּפְּׁשׁ שֵׁבְ מִשְׁנִשׁ בְּבֶב בְּשִׁוּר (שִמִוּשׁ יִדְ, ז): אלא על אומן שבשדום בלבד, שנאמר בְּמִקְנְף אֲשֶׁר בַּשְׁרֶה, וסִיְבֵא אָם דְּבַר ס' בִּנִים אָם מִקְנָסוּ אָל סַבְּמִיס. וכן שנויס במכילחא (10) באדם ובבהמה. ואס מאמר מאין היו להם הצהמות, והלא כצר ואמר וַיָּמֶת פֹּל מִקְנֵה מִנְּרֶיִם, אלא לא נגורה גורה ים בלשון משנס, שנס שמונס:

(14) אח כל מגפחי. למדנו מכאן, שמכם בכוכום שקולה כנגד כל המכום:

بخرقما مقد شف، خخر بنادا: ואילַם בַעַּבִוּר זאָת הָעָּמָדְהִּיף

۵۲۵۵: שנית, עוֹדְךְּ מִסְתּוֹלֵל בְּעַמָּי לְבִלְהָי עַד בְּעַן בְּבֵישָׁהָ לֵיה בְּעַמִּי

בְּמִצְרַיִם לְמִן־הַיִּוֹם הִנְסְּדֵה הֵנִה דְּכְנְמֵיה ְבְּמִצְרַיִם לְמִן 81 چِבِر מָאָר אֲשֶׁר לֹאַ־הְיָה כְּמֹהוּ מִחַר בּּרָדָא תַּקִּיף לִחָר בִּרָּדָא תַּקִּיף לִחָרָ אַרְּלָא הְנְנְיִ טַמְטְּיִר בְּעָהְר בְּנֶר הְאָנָא עַהִית בְּעָּנְיָא הָדֵין

גַבְבַבַ הַבְּבָר וַמֶּעוּ: בּאָבְע וֹלְאִ "אִפֹּל עַבְּּוֹטִע וֹנְבַּע בַאָּבֶם וְבַּבַּבַמָּב אַמֶּב_וּמָּגַא ه لْكُنْ خُرِيُّهُد ذُكَ فَهُثُنْ خُرِي إَلَّامُ اللَّهُ مِن اللَّهُ اللَّهُ الرَّامُ إِنَّا اللَّهُ مِن إِن فِعَادِكِ إِن اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ

מלנור אָל_הַבְּהָים: פּבוֹמָע בינֹים אָטַבְּלְבַינִי וֹאָטַב פּבוֹמָע כּנָהְ זִיָּע מַלְבַּנְעִי וֹנִיע

עקנהו בַשְּׁבֶה: (פּ) بْنَازُبُ رِبْهِرُكُ هِمَا فِحِرِيْنَ إِهِمًا ۖ فَحَمَ بِمَ فِجْةَنَانِ أَبِمَ فَقِرَتِنَةً لَكُمُّكَ لِهِ مُثَلَّ ذَكُهُ كُذِ لَكُمْ لِللَّهُ مِنْ ذَقِيبًا ذَفَنَاتُمُ لَانًا

> הַמֹנוּ בֹבֹל אַבְמֹאִי ילביל היהון משְמַעוּן גָּבוּרַת בּגיל לַאַּחָזְיוּימָד יָת הַילִי ילנם לניל גא קיימקף

בּוֹנִלְאַ לְתִּּלְעוּנִעִנוּנִינוּנִי:

יומא דאשׁמַּכְלַלַת וְעַּד בְּעַוֹּי

נימותון: إزبالا なるいしにん בּׁעַלֵּאְ וֹלָאְ וֹעַבּׁנִיהָ לַבִּיעֹאִ itu és kék édéés és

בְּעִירָיה לְבְּתַּיָּא: עַנָּבֶאַ אָּעַ בְּבָּר נְעַנְעַ מָּמְבָּבָר, בְּבַעִילָ מִפְּטִּינִמֹאִ בְּנִי מִמְבַבוּ

ÈŪĊĊ%:

be declared throughout all the earth. My power, and that My name may made thee to stand, to show thee But in very deed for this cause have I

them go? My people, that thou wilt not let As yet exaltest thou thyself against

won litnu since the day it was founded even hail, such as hath not been in Egypt will cause it to rain a very grievous Behold, tomorrow about this time I

shall die. come down upon them, and they not be brought home, the hail shall shall be found in the field, and shall field; for every man and beast that cattle and all that thou hast in the Now therefore send, hasten in thy

cattle flee into the houses; Pharaoh made his servants and his LORD among the servants of He that feared the word of the

07

cattle in the field. of the LORD left his servants and his and he that regarded not the word

עס סבסמות: וחכחד מן הארץ. אבל בעבור ואת סעמדמיך וגוי: (פו) כי עחה שלחחי אח ידי וגוי. כי אלו רלימי, כשסימס ידי במקוך שסכימיס צדבר, שלממיס וסכימי אומך ואם עמך

של עיקר, כגון וו, וכגון וְיִמְפַּבֵּל בֶּסְבָּב (קסלמ יב, ס), מגורמ סבל. פִי מִשְׁמָבֵר שָלֵינוּ (דניאל ו, ח), מגורמ שר ונגיד. וכן מִשְׁפַּצַל פירשמי בסוף ויסי מקן, כל מיבס שממלם יסודס סמ"ך וסים בהם לדבר בלשון ממפעל, נומן סמי"ו של שמוש בהמלע הומיות (17) עודך מסתולל בעמי. כמלגומו פְּצִישַׁמ בֵּישּ בְּעַמִי, וסיא מגורח מסלס דממלגמינן אוֹרַח פָצוּשָׁא, וצלש"ו קלקי"ר וכצר

מיבס שמחלת יפודה יו"ד, כגון יפד, ילד, ידע, יפר, כשהיא מחפעלת, מבא סוי"ו במקוס היו"ד, כמו הופדה, הַנְּלְדָּשׁ (הושע (19) בעה מהר. כעם הואם למסר, שרע לו שריעה בכומל, למסר כשמגיע ממה לכאן, ירד הברד: - הוסדה. שנמיסדה. וכל בוים (דניפל ז, מ):

הביתה. לשון הכנפה הים: (19) שלח העו. כמרגומו שלמ פְנוֹשׁ, וכן ישְׁבֵּי סַבְּבִיס בַשְׁיוּ (ישעיס י, למ), סְשִׁיוּ בְּנֵי בָּנְיָמֶן (ירמיס ו, מ): ולא יאסף ב, ס), וַיַּנְדַע (הֿסְתַר ב, כב), וַיַּנְלֵּך כְּיוֹמֵף (ברחֹשִית מו, כ), בְּדְבָרִים לֹחׁ יַנְמֶר עָבֶּד (משלי כע, יע):

(02) הניס. הצריה, לשון ויים:

עַשְּׁבֶר בְּאָבֶץ מִצְּבֶוֹם: וֹמַּלְ עַבְּׁעַמָּע וֹמָּלְ כָּלְ_מָּמָּד לכֹּגְ־אָנֹגֹּוֹ מִגְּנִנִים הַגְּיַנִאָּנִם ניאטר יְהוֹה אֶל־מֹשֶׁה נְמָה אֶת־

לבר על אָבֶץ מִצְּבָוֹם: رقِبَحَاء אָשׁ אָבְּצָה נימְטָּר יְהַנֶּה ق تَשِفَرَطُ رِبَازُت دِرَا ظِرَا الْجَبُاتِ ದೆಜ್ಞಿಗ ಜ್ಞರ್ಗಲ್ಲೆ ಇನೆ

מאַז הַיְהָה לְגְּוֹי: הְנְיָה בְמָהוּ בְּבֶל־אָבֶיץ מִצְּבַוֹם ⁺⁻ הַבְּרֶר כְּבֵּר מְאָר אֲשֶׁר לְאִר וּנִינוֹ, בַּבְּב נִצְּהָ מִטְלַצִּטִים בַּטַּוָּ

يرا برهاي مهير بالإلاية השָּבְת הַבְּּרְד וְאָת־בְּלַ וֹמָע בַּׁעַמָּע וֹאָט בַּלְמַמָּב <>> אָת בְּל־אַּשֶׁר בַּשְּׂדֶה מֵאָדֶם ניַּב הַבְּרֶר בְּכְל־אָהֶץ מִצְיַנִים

ישְׂרָאֵלְ לְאָ בִּיְהִי בַּבְּרִי: عَ `لَا جَهُلُا لَا يَهُمُ لَا يُهُلُ الْمُهُلِ فِي خَلَادً خِلَادً خِلَادً هُلَامًا لِمَقَا خَبْرً

בַוֹבְשָׁמֵּים: עַפְּעָם יְהְוָהְ הַצִּּדִּיק נַאָּנִי וְעַנִּי עד וְלְאַנִירֶן וּוֹאָמֶר אָבְנִים שֹמֹאִטִּי נישְׁלָע פּּרְעָּה ניִקְרָאָ לְמִאָּה

هُنجُت لَاهِ يَوْطُهُ لِمُمْلِينَ ﴿ خِرْبِ ۞جِيْبِ الْجُمْفِيْنِ الْجُمْفِرَانِ

> لَـ مَكٰدُ لَـ الله כֿל מַסְבָּא בַּחַלַלָּא בַּאַנְמָא הַל אַנְהָא והַל בהובא והַל לבבא לכל אבלא במגנום וֹבוֹ מֹלְ בֵּנִי מִּמִּנֹא וְנִבֵּי נּאַמָּר וֹן לְמִמְּטִר אָבִים נִע

> נֹאַמְטָתְר וֹנִ בּּוֹבְא הַלְ אַנְהֹא וּמִוֹעַלְכֹא אִימָּעָא מַל אַבְעָּ . גונו מִּמוֹא וֹנוֹ וִנִּד שַׁלָנוֹ וּבְּנַר נאָבים משָה יָת חוּשָביה עַל

> ממדן דהות לפם: בכוטיה בכל אַרְעָא דָמִצְרַיִם הקיף להדא דְלָא הָנָה ĪLĻ% 「次に位づな」

וֹנִיני כֹּלְ אִּילְנִי, וַוֹלֵלְאִ שַּׁבַּבִי: מֹסַבּׁא בַּנַבְּאָ מִנִיאָ בַּנַבָּא מֹאַנֹמֹא וֹמֹר בָּנִירָא וֹנִי כִּלְ בְּמִאֶבוֹם זְנִי כָּלְ בִּבְּנִוֹלֵא ומושא בובא פכל, אובהא

וֹהְבֹאֹג לֹא בׁוֹנִע בּבּבּגא:

וֹמִלֹא עַבֹּא גֹוֹ וֹכֹּאִנִי וֹאָלֹא נֹמִנִּי ילאַבורן וַאַמַר להון חַבִּית ישְׁלַח פַּרְעֹּה יקְרָא לְמֹשֶׁה

☆☆はなられる נֹאָהַבַּע זֹטַכוּן וֹלַא שׁנִסָּפוּן בלום לאכון מו עבם ול ולבע בוח דְלָא וְהוֹן עַּלַנָּא מָלָוּן גלו בדם ין וסגי בדמוהי

> Egypt. the field, throughout the land of upon beast, and upon every herb of the land of Egypt, upon man, and heaven, that there may be hail in all Stretch forth thy hand toward And the LORD said unto Moses:

To bnal adt noqu lian ot besuas unto the earth; and the LORD thunder and hail, and fire ran down toward heaven; and the LORD sent And Moses stretched forth his rod

of Egypt since it became a nation. such as had not been in all the land up amidst the hail, very grievous, So there was hail, and fire flashing

and broke every tree of the field. hail smote every herb of the field, field, both man and beast; and the the land of Egypt all that was in the And the hail smote throughout all

.lisd on the children of Israel were, was there Only in the land of Goshen, where

97

57

77

٤٦

people are wicked. LORD is righteous, and I and my them: 'I have sinned this time; the Moses and Aaron, and said unto And Pharaoh sent, and called for

you go, and ye shall stay no longer.' thunderings and hail; and I will let enough of these mighty Entreat the LORD, and let there be

(22) על השמים. ללד סשמים. ומדרש הגדה, הגביהו הקב"ה למשה למעלה מן השמים:

(שמו"ל יב, ו): (24) בחלקחח בחיך חברד. נם זמוך נם, סאש וסצרד מעורצין, וסצרד מים סוא, ולעשום רלון קונס עשו שלום ציניסם

ליהוֶה הְאֶרֶץ: לַאְ וֹנִינִר מְּנִר לְמֵּמֹן שַּׁנְת בָּר לַאְ יָנֵי מּנִר בְּרִילְ דְּתִּדִּע אָרֵי نْتَأِبُّد تَطِرِّبِه بْنَكْرِيا لْيَحْدُبِ كَيْتِ بْنُ طُرِّيْهِ بْنَصَرْمِيا بَحَدْدُهِ וּיָאמֶר אֵלְיוֹ מִשְּׁה בִּצָאָהִי אָתַ־

טַּירְאָין מִפְּנֵי יְהַנְּה אֶלְהָים: יּ נֹאַטַּע נֹהַבְּבָינִ בּ יָבָהְטִּי בַּי מָנָם

تَشَمَّرُ لِا هُٰٰٰرِيدَ لِيَعَشُقُكَ يَخُمُدُ: هُٰذِيدَ لَحَفَّتُهُ يَخْمَدِدًا: וְהַפּּשְׁמַּר וְהַשְּׁעַרָה נָבְּתָה בָּי

אָפֿגלִע בוֹנָּע: 🌣 וֹעַטִּמְּׁע וַעַכַּפְּמָּע לָאָ וֹכִּי כָּ, וֹטִמּוֹאוֹכוּוֹעוֹא לָא לַלֹאִע אָב,

לאֹ־נַתָּף אֶרְצָּה: זַיּהְדְּרְ וַמְּלְוָתַ וְתַבָּרָר וּמָמֶר הְמָּיִר וַיִּפְּרָשׁ כַּפָּיו אֶל־יָּהוֹיָה

נַיּבְבָּר לְבִּוֹ הָוֹא נַעָּבְרָ.וו: أيؤثه أيوفأت يؤوه كَيَهُمُ

ರ್ಲ್ಗಬೆಜ್ಞಗ: (ಡ) ومرزه ځير بښتير چوښ بچر بېرا سون په چې په چې چې چې

> לבשא אפרוס יה ידי בצלו נאַמַר לֵיה משָה בִּמִפָּקִי יָת

> ڲٛڔڶڔ۩؞ ביען לא אַהְבְּנִינִין מון בָּרָם וֹנִ וֹאַטֹּ וֹמֹלֵגַבׁ גֹנַהֹלֹא אָנַ, מַּב

וֹכֹטַּלֹא וַסְׁמְבוֹ, לַלַוְ אָבוּ, סַׁמְבוֹא

אַפֿלִטֹא אַנּגן:

ומטְרָא בּהַנְה נְהִית לָא מְטָא שבם ג' גאטמלמו לקלא יבובא לבשא יפוס ידוהי בצלו ريري ظرَّب يروع ورافر هِم البوع ظهِم جزَّره ورفد به

לְמִנְהָה וְיַפְּרֵיה לְלְבָּיה הוּא מהבא יברדא וקליא ואיסיף ניַרָא פּּרְעָּה בְּיִי חְלֵּלְ הַמְּטְּרָ וַהָּוֹא פּרִעָּה צָּרֶיִי אָהְמָנִעּ

דַּמַלֵּיל וְיָ בִּידָא דְּמֹשֶׁה:

earth is the LORD's. that thou mayest know that the neither shall there be any more hail; LORD; the thunders shall cease, spread forth my hands unto the as I am gone out of the city, I will And Moses said unto him: 'As soon

-сього слагоknow that ye will not yet fear the But as for thee and thy servants, I

ear, and the flax was in bloom. smitten; for the barley was in the And the flax and the barley were

78

not smitten; for they ripen late.— But the wheat and the spelt were

rain was not poured upon the earth. thunders and hail ceased, and the hands unto the LORD; and the from Pharach, and spread forth his And Moses went out of the city

and hardened his heart, he and his were ceased, he sinned yet more, rain and the hail and the thunders And when Pharaoh saw that the

had spoken by Moses. children of Israel go; as the LORD hardened, and he did not let the And the heart of Pharaoh was

(82) ורב. דילו במס שסוריד כבר:

(92) בצאחי אח העיר. מן סעיר, אבל במוך סעיר לא סמפלל, לפי שסימס מלאס גלוליס (שס יב, ו):

ד), עד לא שכיבו. עֶרֶס יְצְׁמָח (שס בֹּ, סִ), עד לא צמח. אף זה כן הוא, ידעחי כי עדיין אינכס יראים, ומשחהיה הרוחה חעמדו (30) שרם חיראון. עדיין לה מירפון. וכן כל מרס שבמקרה עדיין לה הוה, והינו לשון קודס, כמו שֶבֶס יִשְׁבָּבוּ (ברהשים ימ,

השערה אביב. כנר ניכרס ועומדת בְּקַשְׁיָס, ונשמנרו ונפלו, וכן ספשמס גדלס כנר וסוקשס לעמוד נגנעוליס: השעורה ה"א לפרש נכתה כמו הוכתה, נכו כמו הכו, אלא הנו"ן שורש בתיבה, והרי הוא מגורת וְשָׁפּוּ עַלְמָהָיו (אֿיוּב לג, כא): בי (1E) והפשחה והשעורה נכחה. נשלרס, לשון פרעס נכס, נכליס, וכן לל נכו, ולל ימכן לפרשו לשון סכלס, שלין נו"ן במקוס בלללולכם:

יש לפרש פשומו של מקרא בעשבים העומדים בקלחם הראויים ללקוח בברד. ומדרש רבי מנחומא (וארא עו) יש מרבוחינו (22) כי אפילח הנה. ממומרומ, ועדיין סיו רכומ, ויכולומלעמוד בפני קשס, ומע"פ שנממר וממכלעשב סשדס סכס סברד, אביב. עמדה בהביה, לשון בְּהָבֵי הַנְּחַל (שיר השירים ו, יה):

ترزيط نوه راد خور المرابع المر ומגיע עלינו. ומנחס בן סרוק חברו בחלק בְּסִפּוּך בֶּמֶף (יחוקאל כב, כב), לשון יליקח מחכח, ורואס אני אח דבריו כחרגומו (33) לא נחך. לה סגיע, והף הומן שסיו בהויר לה סגיעו להרן, ודומס לו וַ מִּמַּן שְנִינוּ סְטָׁנֶס וַ סִשְׁצָשָׁס (דניהל מ, יה) דעורה, שנחלקו על ואח, ודרשו כי אפילוח, פלאי פלאוח נעשו להם שלא לקו:

38

The Haftara is Ezekiel 28:25 - 29:21 on page 204. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftara on

·677 əSvd

אָנִנֹי אֶבֶנ בַּלַבְרָי: לבן וֹאָטַבַלְר הֹבֹּלְנוּ לַמָּהֹוֹ חִּנֹיּנ פּבׁלְנִי כֿיַאַנִּי נִיכְבַּּבְּנִי אָנַיַ ניאמר יְדוֹר אֶלַ־מֹשֶׁר בֹּא אֶלַ־ נאָמָר יִיָּ לְמַשֶּׁר מִיּלַ לְנִים

: باللا הַלֹּטֹּג בֿם וֹגַגֹּטֹם בּׁמֹגַבוֹם וֹאָט_אַטַנוֹּי ¿ יבוֹ בּלֹב אָנו אָמָה בִינִׁמּלְטִי, ילְמָּמוֹ שַׁסַפּּרְ בֹּאֹנְיִּי

حْمَٰزُى طَعْنُدُ مِحْنِ مَعْدُ لَرْمَٰخُكُنْدُ: אָבְעַנוּ, עַמֹּבּבוּנִם מַּגַבַמִּנוּ, מִאָּנִים ָ וּגִּאִמְׁרַוּ אֵלֵגו כְּעַ_אִ**מ**ֹר גַּעַוֹּע ניָבֹא מֹשֶׁה וְאַהַרֹן אֶל־פַּרְעֹהֹ

יי פָּי אִם־מָאַן אַמָּה לִשְׁעַבְּׁהַ אָת־ יי עַמֶּי הְנְיָי מֵבָיא מָחֶר אַרְבֶּה

רַצַּמָתַ לְבֶם מִּלְ־תַשָּׂרֵה: מו_עַבּיְר וֹאָכַלְ אָעַ־בָּלְ_עַמְּאוֹ رْيُد بَوْرَفُد بَوْكِهُدُ دَرْصًا וְכְּסָּה אָת־עֵּין הָאָהֶץ וְלָא יוּכָל

לבינו וֹטֹבְּמוֹן אֶבוּ, אֶנֹא נֹוֹ: למגום ווט אטוט. בהוטו יכר בְּרָה יָת נִפִּין הַעַּבַרִית יבויל דהשמעני קדם ברך

غَلُوٰ: שבע המי ויפלחון מַסְבַּיב אַהָּ לְאָהָבְּנָעָאַ מִוּ אָבְבוֹא בּיהוּדָאֵי עַר אָמַהָּיִ וֹאַמָרוּ לַיה כִּדְנָן אָמָר יִיִּ וְמְאַל מִמֶּה וֹאַהַרוֹ לְנָת פּּרִעֹה

: ئالىنىڭ נו מַּמִּי הַאָּנָא מֵיתִי מְחַר מִּבָּא אָבׁוּ אָם מַּסְבוּיב אַפָּ לְתַּלְּחָאָ

לכון מו שללא: וווכוַל וָת כָּל אִילָנָא בְּאַבְּתַּע בְּאָמִשׁאַבוּע לַכוּן מוֹ בּּוֹבְאַ וווכול וָת שְׁאָר שֵׁוּוְבְּתָא וֹלְאִ וֹכוְלְ לְמִטְוֹיִ זִּטְ אַבְׁמֹּאַ וושפו זט הון המהא באבהא

> My signs in the midst of them; his servants, that I might show these hardened his heart, and the heart of Go in unto Pharaoh; for I have And the LORD said unto Moses:

Χ

I am the LORD.' among them; that ye may know that and My signs which I have done what I have wrought upon Egypt, of thy son, and of thy son's son, and that thou mayest tell in the ears

serve Me. let My people go, that they may refuse to humble thyself before Me? Hebrews: How long wilt thou saith the LORD, the God of the Pharaoh, and said unto him: 'Thus And Moses and Aaron went in unto

locusts into thy border; go, behold, to-morrow will I bring Else, if thou refuse to let My people

groweth for you out of the field; hail, and shall eat every tree which which remaineth unto you from the residue of that which is escaped, see the earth; and they shall eat the earth, that one shall not be able to and they shall cover the face of the

- (I) ויאמר ה׳ אל משה בא אל פרעה. וסמרס זו: שחי. שִׁימִי, שמׁמִים מוני:
- ו שינו לשון פועל ומעללים, שא"כ היה לו לכמוצ עוללמי, כמו ן עולל למו פַּאַשֶׁר עוללָםְ לִי (איכה א, כצ), אַשֶׁר עולל לִי (שם יצ): (2) החעללחי. שמקמי, כמו פִי הִקעַנַלְּמ בִּי (במרבר כב, כע), הַלוּח פַחֲשֶׁר הָתְעַלַל בַּהֶס (שמוחל-ה ו, י) החמור במנריס,
- (3) לענות. כמרגומו לְמְׁמְּכְּנְשְׁמֹ, וֹסוֹחׁ מגורַח עני, מִשְׁנְמִּ לְסִיוֹח עני ושפל מפני:
- (5) אח עין הארץ. אם מכלס סלרן: ולא יוכל וגר. סכולס, לכלום לם סלרן, ולעון קלכס דבר:

בַּוֹע נַנְפָּן נַנַצָּא מָעָם פַּרְעָה: הַיוֹסָם עַלְ הָאָדְטָּה עָד הַיָּוֹם אַבמָגב ואַבוּנע אַבמָגב מיּוֹם ء بخُنْ، خُدِ مَجُدَاتِ كَيْهُد كِي لَكُهُ بظرُبِ خَفِيك بحُقر حُم_مُحَيِّيكِ

אַבְרֶר מִצְּרֶנִם: יְחְנְחַ אֱלֹהֵיהֶם הַמֶּהֶם הַּדַע כָּי הַבְּע אָעַ בְּיִאְלְהָהִים וֹוֹמִּבְרָה אָעַר הַבְּע זָהְ הּבְּרִיּא וִיפְּלְחִיּוְ בָּגָה ישראל מָתַיֹּ יַהְנֶּה זֶה לְנִיּ לְמוֹקֵשׁ אִפַּהִי יָהִי דֵין לַנָּא לְתַקּלָא ניאַמְרוּ עַבְּדָי פַּרִעָּה אֵלָיו עַד־

נמי ההלקים: מְבְּרָוּ אֶת־יְרְוֹנֶת אֶלְתַיכֶם מָי ⁸ אָל־פַּרְעֹה וַיַּאִמֶּר אֲלַהֶּם לְכִּיּ ווישב אַר־משָּה ואָר־אַברן

יִבְבְקְבַוֹנְינִ נְבֶוֹב בָּי חַוּיַיְרוֹנְת לְנוּיִ נכש בבנינו ובבווטנו באונו נוֹאָמֶר מַמֶּר בּנֹמֹבוֹנוּ וּבֹוֹפֿוֹנוּ

جَدْدگت: נאָט_סּפַכָּם בַאָנּ כָּג בַמָּט זָנֶב מַּמַבְּם כַּאָּמֶג אָמַּבְּט אָטַכֹם

פּרְעְה: (ס) מבלמום ולנבת אטם מאט פוני וְעָבְּיִר אָת־וְהֹוֹה בָּי אַתָּה אַתָּה אַתָּ

> ēĻal: בבין ואָטפּני ונפַל מִלַנִע יהון על אַרְעָאַ עָר יוֹמָאַ للإختياء الإجتام لاجتياب لادتم ילטי כל מצראי דלא חווי ווטמקון פֿטּב יבֿט, כֿל מּבֹבַב

> בהמש אוני אבות מצרים. ון אָלְהַרוֹן הַעַּר בְּעַן לָא וּאָמִרוּ עַּבְדֵי פַּרְעָה כֵיה עַר

> פלחו שבח ול אלהכיו עו יעו לְנִת פַּבְעָר נְאָמָר לְבִוּן אֵיזִילוּי וָאָמְתַב יָת מֹשֶׁה וָיָת צַּהַרֹן

> עַנָּא בֿבֶם נֵגָ כַנָּא: בְּמְנִוֹא וּבְּעוּוְבַנֹא נִינִיל, אָבִי יִבְסְבַנְא נִייִרלְ בִּבְנָנָא יִבְבָנָתָא は珍に

לבול אַפּוכוּן לְאָסְהָּהָיִים אַ אַשוּו סבונון לַמְמֶּבַר בוע וֹנִט מּפַּלְכוּן שַׁנִּוּ אָבוּ בֹוּמָא בְּסַמְּדְּכוֹן כַּד אֲשֶׁלָּח יָהְכוֹן ניֵאמֶר אֵלְהָם יְלִי כֵּן יְהְוֹיִלְ נַאֵּמֶר לְּהְוֹן וָהֵי כֵּן מִימְרָא דִּייִ

למן וטבוב זטעון מן צובם יפְּלְחוּ בֶּוֹבְם וֹנִ אֲבֵוֹ, וָתַבּי אַשִּוּן עַנְּבְּרִים לָא כוֹ אִיזִילִי כְעָּן הַנְּבְרַיָּא

> from Pharaoh. day.' And he turned, and went out they were upon the earth unto this fathers have seen, since the day that neither thy fathers nor thy fathers' the houses of all the Egyptians; as the houses of all thy servants, and and thy houses shall be filled, and

destroyed? knowest thou not yet that Egypt is they may serve the Lord their God, snare unto us? let the men go, that him: 'How long shall this man be a And Pharaoh's servants said unto

that shall go?' LORD your God; but who are they he said unto them: 'Go, serve the bra ;dostad otnu nisga thguord And Moses and Aaron were

unto the LORD.' we will go; for we must hold a feast with our flocks and with our herds our sons and with our daughters, our young and with our old, with And Moses said: 'We will go with

is before your face. and your little ones; see ye that evil LORD With you, as I will let you go, And he said unto them: 'So be the

from Pharaoh's presence. desire.' And they were driven out serve the Lord; for that is what ye Not so; go now ye that are men, and

- (ק) המרם תדע. סעוד לא ידעת כי אבדה מלרים:
- (8) ויושב. הושנו ע"י שליח ששלחו אחריהם, והושינום אל פרעה:
- EULEL: שמל יסושע אומס, וזסו שנאמר סַיּוֹס גַּלוֹמִי אֶׁמ מֶרְפַּמ מִנְצַיִס מֵעְלֵינָס (יסושע ס, ע), שסיו אומריס לכס דס אנו רואין עליכס בְּבְשְׁם הֹוּלִישָׁם (שמות לב, יב), זו היא שאמר להם ראו כי רעה נגד פניכה, מיד וַיִנְמָם ה' עַל הָרֶשָה, והפך את הדם לדם מילה במדבר, והוא סימן דם והריגה, וכשמטאו ישראל בעגל ובקש הקב"ה להרגה, אמר משה במפלמו, לְמֶה יאֹמֶרוּ מִנְּרַיִם לֵאמֹר ומדרש הגדה שמעתי, כוכב החד יש ששמו רעה, המר להם פרעה, רוהה הני בָּהִינְעַנְנִינִּוּח שלי הוחו כוכב עולה לקרחתכם

نهٰ٪د بخلاد: בְּלְ־עַשֶּׁב הָאְהֶץ אָת בְּלִ-אַשֶּׁר וִיִיכוֹלְ יָת בָּל עִסְבָּא דְּאַרְעָא מּלְ־אָנִים נִאָּכֹלְ אָנִי מִּלָּא נִוֹפַע מּלְ אַנְמֹא בַּמֹגָּנִים אַנּ מַּלְאַבּׁא מִאַּבְוֹם בַּאַבַבְּיִ וֹנֹמַלְ מַלְ אַבַּמֹא בַּמִאַבוֹם וֹנִינוּ يده بالله المرات المرا

עַקּדִים נְשָּׁא אָת־הָאַרְבֶּה: הַפְּיֵלְה הַבְּּקֵר הָיְה וְרֹיּתַ הַהוּא וְכָל לֵילִיִא צַפְּרָא הַוְה לאָבֶא לָּגְ_עַיּנִים עַעִיּאַ וֹלָגְ_ פּ מִצְּבְּיִם וַיְהֹלְְה נִהָג רְוּחַ-קְּדִים צַרְעָּא דָמִצְרַיִם וַיִּיְ דַּבָּר רוּחַ رثِط ظَوِّلًا هِمَاطِقُلَةٌ لِالْأَيْقِ الْ

אַבְבָּה בְּמָהוּ וְאַהַבָּיוּ לְאָ יְהְיָהַ בְּבָּר מְאָר לְפִּנְיוּ לֹאַ־הָוֹנִה בֵּוֹ + ז מֹאַבְוֹם וֹנֶּוֹע בֹּכִץ צָּבוֹנִץ מִאָבוֹוֹם נּינֹתֹל הַאַרְבָּה עַל בְּלְאַבֶּע יִּסְלֵיק וּוֹבָא עַל בָּל אַרְעָא

בַּבְרַאֶּבֶא מִגִּבונם: בְּלְ יָבְׁלֵבְ בְּעֵּלְ וּבְעָּמְבִ תַּשְּׁבֶּע אַּמָּר בוּהָיר הַבְּּרָד וְלאַ־נוּהַר עשב הְאָהֶץ וְאֵתֹ כְּלְ־פְּרֵֵי הַעָּץ ⁵¹ נַמָּטְשָׁבְּ הַאָּבָלְ אָנַרַ בְּּלֶבְ וֹיְכ<u>ֶ</u>ם 34-41 ڂٙڮڶۼؗڰڎؠؙ

אֶלְנִינֶם וֹלַכֶּם: וְּלְאַנְּרֶן וַיֹּאַמֶּר חְמָאָתִי לִיהוָה יּלְאַנִּרוֹ נִצְּמָר חַבִּית בֵּדֶם יִי الإسرار وإشا לקרא לِشْوِل

מְּלְּגָּ, נַלְ אָנַרְ הַמָּנֶת הַנָּר: لْلَمْكَادِد ذِيدِيْكَ هُذِيدَدُه لَيْقَارِ يَمْثُمُ يَتُم يَجْدِدِ كُلُو يُزَ קי וְעַמְּה שָּׁא גָא הַטְאָה ' אַרְ הַפַּעַם

יָר כָל דְאַשְׁאַר בַּרְדָּא:

וְרוּחַ קְדוּמָא נְשַל יָת גוֹבָא: לבומא באֹבהא כֹּל ווָמֹא וַאָּרִים מֹשֶׁה יָת חוּשָרֵיה עַל

וּבְּטַבוְיבוּ לָא וְבוּ כֹּוּ: לא עונה בן גובא דקנמיה מִצְּרִיִם מַמִּיף לַחְּדְּא בֵּרְמֹיהִי בְּמִגְנִים וְמִּבְא בַּכְלְ טַּׁעוּם

F44;0: ילמספא בעללא פלל אַנמא וֹלָא אֹמִשׁאַר כֹּל וֹרוָל בֹּאִילָוֹא GLL XLCTX LAMAL TLLX זנו כֿב מֹסַבֹּא בַאַּבְמֹא וֹנִנו כַּב אֹבֹהֹא וֹשַׁהַוְכֹּע אַבֹּהֹא וֹאַכֹּע נטֿפֿאַ גע מגן מִּמֹמָאִ בַּכֹּע

אֶלְנִיכִוּן יַלְכִוּן: נאוחי פּרְעֹה לְמִקְרֵי לְמֹשֶׁה

מוקא קדין: אֶּלְעַבוּן וֹנֹהָבֵּו מִנִּוּ לְעוִע וֹעַ ילהן שְׁבוּט בהן לְטוּבי בָּנִם

> land, even all that the hail hath left.' Egypt, and eat every herb of the may come up upon the land of of Egypt for the locusts, that they Stretch out thy hand over the land And the LORD said unto Moses:

east wind brought the locusts. night; and when it was morning, the the land all that day, and all the LORD brought an east wind upon over the land of Egypt, and the And Moses stretched forth his rod

them shall be such. such locusts as they, neither after they; before them there were no borders of Egypt; very grievous were land of Egypt, and rested in all the And the locusts went up over all the

through all the land of Egypt. either tree or herb of the field, there remained not any green thing, the trees which the hail had left; and herb of the land, and all the fruit of darkened; and they did eat every whole earth, so that the land was For they covered the face of the

and against you. sinned against the LORD your God, Aaron in haste; and he said: 'I have Then Pharaoh called for Moses and

91

take away from me this death only. the LORD your God, that He may my sin only this once, and entreat Now therefore forgive, I pray thee,

- עבודס) בקשמס עד סנס, נובמס למלסינו, ומין דרך סמף לובומ: ויגרש אוחם. סרי זם לשון קנר, ולמ פירש מי סמגרש: (11) לא כן. כאשר אמרמס לסיליך סמף עמכס, אלא לכו סגבריס ועבדו אם ס': 🖯 אוחה אחם מבקשים. (אומס
- (שו) בארבה. נשניל מכת הארנה:
- dac: (13) ורוח הקרים. כוח מזכחים נשל לח סלרבס, לפי שבל כנגדו, שמלכיס בדכומית מערבית סיחה, כמו שמפורש במקוס
- יש"ש) וכמוסו לא סיה ולא יהיה: משס, (כי של יואל סיס) ע"י מינין סרבס, שסיו ימד ארבס, ילק, מסיל, גוס, אבל של משס לא סיס אלא של מין אמד, (כ"ג רא"ס (14) ואחריו לא יהיה כן. ומומו שסיס בימי יומל, שומתר פמסו למ נָסָנָס מן סָעוּלָס (יומל ב, ב), למדנו שסיס כבד משל
- (11) כל ירק. שְנֶׁם ירוק, וירדור"ם צלע"ו:

<u>יִרוְ</u>יִר: ווֹהֵא מִמֹם פּבֹׁמְנִי וֹנֹמֹטֹב אָבְ וּנֹפַל מִלְנִי פּבֹמִנִי וֹגַלְ. בֹּנִם

and entreated the LORD. And he went out from Pharaoh,

אֶּטְׁר בַּכִּלְ וֹּבִוּלְ מִאָּבוֹוִם: נְמָּר סִּיף לָאִ נְשְׁאַר אַרְבָּר פּי וַיּשְׂאַ אָת־הָאַרְבֶּה וַיּהְקְעֵיה לְחָדָּא וּנְשַל יָת גּוֹבָא יַרְטְּהִי ניהפר יהנה רים ים קונה מאר

עד בכל החום מצרים: לַנַמָּא דְּסוּך לָא אָשְׁהָאַר װִבָּא וניפש ג' בים מהבלא שפיש

locust in all the border of Egypt. Red Sea; there remained not one the locusts, and drove them into the strong west wind, which took up And the Lord turned an exceeding

מִּלְט אָט_פֿוֹג וֹמִּבְאָלְ: (פּ) os itaid inja sa že erýn íðs

מַלְּט וֹט בֹּנוּ וֹמִּבֹאֵל: וְתַּקְּיִר יִיְ יְתְ לְבָּא דְפַּרְעֹה וְלָא And the LORD said unto Moses: children of Israel go. heart, and he did not let the

But the Lord hardened Pharaoh's

Stretch out thy hand toward

مَجُدُنُ لَا لَأَمُهُمُ لِيهُكَ: وظ - بَهُوْنَ رِنْ بَنْ بَاسُ وَ فِرْ عِيْدٍ الْ ونخود بمثام هِذَ طَفِم بِهِم يَهِم يَهِم يَهِم يَهُم يَدِيه فِذِ

ظدر ۲،۲۱۶: אֹבֹהֹא בַמֹּגְבוֹם בַּטֹר בִּוֹהְבּי בות שְׁמִּיָא וִיהֵי הַשְּׁמִיכָא עַּל

toward heaven; and there was a And Moses stretched forth his hand darkness which may be felt. over the land of Egypt, even

heaven, that there may be darkness

thick darkness in all the land of

מִצְּבַוֹם מִּלְמֵּט וֹמִים: נוֹנֵי. עַמָּבְאָפַלְיַר בְּבְלִבְאָבֵאָ מִּמִּיִּאִ וֹנִינִר חַמְּוַבְּ לִּבְלִ בְּבָלִ וַיַּט מֹשֶׁה אָת־יָדוֹ עַל־הַשְּׁמָוָם וַאָּבִים מֹשָּׁה יָת יָדִיה עַל צֵית

אַבְעָא דִמִּצְרִים הָלְהָא יוֹמִין:

days; but all the children of Israel rose any from his place for three they saw not one another, neither

had light in their dwellings.

Egypt three days;

٤٦

07

בְּמִנְשֶׁבַעָּם: لْخُرُكُم فَتَلَّا نَصْلَهُمْ لَانْكَ هُلِكَ بَيْضًا لَأَكُمْ فَيْدَ نَصْلَهُمْ لَائْكَ ្នុំ ក្នុងសង្គមាន មាន ក្នុង មាន ក្នុង ក្ខាង ក្នុង ក្ខាង ក្នុង ក្នង ក្នុង ក្នុ לא־רָאַר אַישׁ אָת־אָהִיר וָלא־ לָא חֲזוֹ גְּבָר יָת אַחוּהִי וָלָא

לעוְבֹא למוְשֹׁבֿנוּעוָן:

כ): לא נשאר ארבה אחד. אף סמלומיס שמלמו מסס (שמו"ר יג, ו): פְּלָשְׁמִּיס (שמוח כג, לה), ממורה למערב, שיס פלשמיס במערב היה, שנהמר בפלשמיס ישְׁבֵּי מֶבֶל הַיָּס גּוֹי פְרֵמִיס (נפניה ב, ישראל, לפיכך רוח ים מקעו לארצה בימה סוף כנגדו, וכן מלינו לענין מחומין שהוא פונה ללד מורח, שנאמר מַיַם סוף וְעַד יָם (19) רוח ים. כוח מערבי: ימה סוף. אומר אני, שַיַס מוף סיס מקלמו במערב כנגד כל כוח דרומים, וגם במזרח של ארך

ומדרש הגדס פוחרו, לשון מְמַשֵּׁשׁ צַּבְּבֶּבִיס (דבריס כח, כע), שסיס כפול ומכופל ועב עד שסיס בו ממש: בְּמַר דְּיַשְׁרֵי קְבֵּל גֵילְנָסׁ, כשיגיע סמוך לחור סיוס. חֿבל /חֿין הדבור מיושב על הוי"ו של וימש, לפי שהוח כחוב חֿחר ויהי חשך. יג, כ), כמו לא יאהל לא יעה אהלו. וכן וַמַּוְבֵיִי מַיִל (שמואל־בּ כבּ, מ), כמו וַמָּאַבְיִי. ואונקלום חרגם לשון הסרה, כמו לא ימיש מיצום סרצה חסרום אל"ף, לפי שאין הצרם האלף נכרם כל כך אין הכחוצ מקפיד על חסרונה, כגון וְלֹהׁ יַבֵּל שֶׁם עֲבֶבִי (ישעי' (IS) וימש חשך. וימשיך עליסס משך יומר ממשכו של לילס, ומשך של לילס יממיש וימשיך עוד: וומש. כמו ויממש. יש לנו

של ימיס: ראימיו בבימך ובמקוס פלוני הוא (שם): - שלשה ימום. שלוש של ימיס, מרליי"יא בלע"ו, וכן ז' ימיס בכל מקוס, שמיי"יא שם לוקין כמונו. ועוד, שמפשו ישראל וראו את כליסם, וכשילאו וסיו שואלין מסן וסיו אומכיס אין בידינו כלוס, אומר לו, אני שהיו בישראל באוחו הדור רשעים, ולא היו רולים ללאח, ומחו בשלשח ימי אפלה, כדי שלא יראו מלרים במפלחם ויאמרו אף מוכפל על זה, שלה קמו היש מחחמיו, יושב הין יכול לעמוד ועומד הין יכול לישב (שמו"ר יד, ג). ולמה הביה עליהם חשך, (בב) ויהי חשך אפלה שלשת ימים וגרי. משך של מופל שלמ למי מים מת מתי ג' ימיס, ועוד שלשת ימיס מתריס משך

نتأث□: ילטובם וֹאֹנ לם ַמּפֹבּם ובני אַנְיִם לְכִוּ עִבְרַוּ אָת־יִהוְה רֵק צאִנְכֶם ניקלא פּרְעָה אָל־מֹשֶׁה נִיאָמֶר יקְרָא פּרְעֹה לְמֹשֶׁה נַאֲמַר

ליהנה אָליהני: בּׁנֹבְנוּ וְבְּנוֹנִם וֹמְגְנִי וֹמֹמְּנוּ בּיִבּנֹּא נִכְסִי טִיּגְׁמָּוּן וֹמְּלְנִוּ ַנַּאַמֶּר מֹשֶּׁה גַם־אַמֲָה תַּתֵּן

ಭಿರ್ಥ: מַבוּמַבר אָת־יָהוָה עַרבּאָנוּ יְהְנָה אֶלְהַיִנוּ וַאֲנָחָנוּ לְאִ־נֵדַע 🌬 פּרְסְה בֵּי מִמֵּנוּ נִקֹּח לַעֲּבֶׂר אָת־ וֹנִם_מֹלַנְנִוּ וֹלָבְ אֹמֶּנִוּ לָאִ עֹאָּאָרָ

אָבֶר לְשַּׁלְחֶם: לי וֹנְטוּל וְיוֹנִי אָטַ־לֶב פּּרְעָּה וֹלָא וִתַפּּיף יִי יָּה דְפּרִעֹה וֹלָא

כּי בְּיִוֹם בְאָטְדְּ פָּנִי מָמִית: تَشْمُد خُلِّهُ لِأَحْرِيقُلْ لِهُبِنَ هُرْ، וּיְאִמֶּר לִוֹ פַּרְעָּה לֵךְ מִעְּלְיִ

אַסָר עָוֹד רְאָוֹת פָּנֶיף: (פּ) ⁶² נְיָּאָמֶר מִמֶּח בֵּוֹ דְּבַּרְקָּ לְאַ נִאָּמָר מִמָּה יָאִנּה מַבְּילְקָּאַ לְאַ

אָבְבֶם מַזֶּה: מַנָּה בְּשַׁקְּחוֹ בְּלֶּה גְּרָשׁ יָגְרָשׁ מַבָּאֹ מֹאֹנִים אַשְׁבוּיַבֶּן וְהַּצִּע אָשׁבּם ַ װַ אָּבוֹעְ אַבֿגאַ מַּלְבַּבּבוֹמָעְ וֹמַלְ עַב עַר אַנְטָּנִ מַלְ פּּבוֹמָע וֹמַלְ ניאטר יְהְנְה אֶלְ־מִשֶּׁה עַּוֹד גָגַע נַאָמַר יִיִ לְמִשָּׁה עּוֹד מַכְּחָשִׁ

במיליו לבי במו ילבי זמר: אַישׁו מִאַת רַעָּהוּ וְאִשָּׁה מִאָּת

> מפלכון ייזיל עמכון: מֹלכון ועונוכון שִׁבוּכוּ אַבּ אווילו פַלַחוּ קָדָם יָן לְחוֹד

> ונגבור בדם ין אַלְהַנֹא: וַאָּמַר מֹשֶּׁה אַף אַמָּ הַמֵּין

> מותנא לתפון: זְרְשְׁין מָאֵ נְפְּלְטְ שְׁרָם וֹוֹ מַּרְ נֹגְ אֶבְׁעַלָּא נְאָנָעוֹלָא בְּנִע אָנָעוֹלָא אַנטֹלא נֹסִבֹּגוֹ לַמִּפַּׁלָט פֿבַם נְאָאַר מִנֵּיה מִדְּעָם אֲבֵי מִנִּיה וֹאַל בֿהוֹנֹא וווֹג הֹמּוֹא לַא

אַפּֿג אָבֿג פֿגוָמֹא בַּטֹבִוֹג אָפֿג אַסְהְעַבּ לְדִּ לָא תּוֹסֵיף לְמִהְוֹיִי וּאַמִר כִיה פַּרְעֹה אָיזִיל מִעְּכְּנִי

: تاناتك

אוסיף עוד לְמָחָזֵי אַפְּּך:

בְשַׁלְּחוּתֵיה הַשְּׁלְחוּתִיה מגלאו בער בו ושלח והכון

שבושע מנון גבסב ימנון וּבַר מוֹ חַבְּרֵיה וֹאִמְּמָא מוֹ בּבּׁרַ־נָא בֹּאִנְינִ עַמְטַ וְיִמְאַכֵּיִ מִכִּילִ בַּעַן בַּעָּן עַמָּא וְיִמְאַלִין

שׁבֹבֹא וֹשִׁבוּ וֹשִׁכוּוֹ מִכֹּא:

with you. be stayed; let your little ones also go only let your flocks and your herds and said: 'Go ye, serve the LORD; And Pharaoh called unto Moses,

sacrifice unto the LORD our God. burnt-offerings, that we may give into our hand sacrifices and And Moses said: 'Thou must also

until we come thither.' with what we must serve the LORD, LORD our God; and we know not for thereof must we take to serve the there shall not a hoof be left behind; Our cattle also shall go with us;

heart, and he would not let them go. But the Lord hardened Pharach's

thou seest my face thou shalt die." see my face no more; for in the day thee from me, take heed to thyself, And Pharaoh said unto him: Get

well; I will see thy face again no And Moses said: 'Thou hast spoken

altogether. surely thrust you out hence when he shall let you go, he shall afterwards he will let you go hence; upon Pharach, and upon Egypt; Yet one plague more will I bring And the LORD said unto Moses:

ΙX

67

87

97

57

77

jewels of gold.' neighbour, jewels of silver, and neighbour, and every woman of her and let them ask every man of his Speak now in the ears of the people,

(42) יצג. יהא מולג במקומו:

(25) גם אחה חחן. לא דייך שמקננו ילך עמנו, אלא גם אמה ממן:

(62) פרסה. פרסח רגל פלנמ"א בלע"ו לא גדע מה נעבד. כמס מכנד סענודס, שמא ישאל יומר ממס שיש נירינו:

(I) בלה. גמירל, כלק כליל, כולכס ישלת: (92) בן דברת. יפה דברת ובומנו, דברת אמת שלא אומיף עוד ראות פניך (שמו"ר יד, ד):

(2) דבר גא. אין נא אלה לעון בקעה, בבקעה ממך הוהירם על כך, עלה יאמר אותו לדיק אברהם, ועבדום וענו אותם קיים

מַּבְדֵי בַּבְּרָאַר ניפון יְתוָה אָת־חַון הָעָם בְּעִינֵי

מֹלְבוֹ פַּבְמוּ וּלְמֵנוֹ מַּמָא: מֹאַנְוֹם לְעוֹבֹא בֹאֹנִתֹא בַמֹּגַנִוֹם בֹתְּוֹנִי מגוא אַנ אַנובא מָמָּנו וּב וועב וֹו וֹע מַּמָּא לַבַעַמָׁוֹ בַּמָּנִי,

the sight of the people. sight of Pharaoh's servants, and in great in the land of Egypt, in the Moreover the man Moses was very favour in the sight of the Egyptians. And the Lord gave the people

פּחַצָּת חַבְּיְלְם אַנִי יוֹצָא בְּתְוֹדְ בְּפַּלְגִית לִילִיִא אָנָא מִתְּנְּלִי

וַיַּאַמֶר מֹשֶּׁה כָּה אָמַר יְהְוָָה וַאֲמַר מֹשֶׁה כִּדְּנָן אֲמַר יִיָּ

out into the midst of Egypt; LORD: About midnight will I go And Moses said: 'Thus saith the

ַבְבַּלְיִם וְכָלְ בְּבָוֹר בְּבַמֶּבו: עַר בְּכָוֹר תַשִּׁפְּחָה אֲשֶׁר אַתַר ً מִבְּכָוֹר פַּרָעֹר הַיִּשָׁב עַל־כִּסְאַׂוֹ

בללטר רחוא וכל בולרא מַלְכוּנוֹגוּה עד בּוּכְּרָא דְּאַמְּהָא בְּמְּטִיר לְמִטַּב עַּלְ כּוּרָסֵי במקבום מבוכבא בפרעה ימָה בְּלְבָּכוֹר בְּאָבֶין מִצְבָּיִם וְימוּה בְּלְ בּוּכְרָא בְּאַרְעָּא

mill; and all the first-born of cattle. the maid-servant that is behind the throne, even unto the first-born of of Pharach that sitteth upon his Egypt shall die, from the first-born and all the first-born in the land of

וְבְּמִבוּ לְאִ תִּפְרַ: מעְרָיִם אַשֶּׁר כְּמָהוּ לָא נִהְיָּהָה ئٹئٹ جُمُڑں بُبِکُں جُحُرے ﷺ ا

בְּנְתְּ נְדְּבְנְתַהַ לָא תּוֹסֵיף: אֹבֹהֹא בַמֹּהֹבִוֹם בַּכֹּוֹעַבּ לָא וּטַבוּ הַנַטַאַ בַּבַּטַא בַּבַבַּ

nor shall be like it any more. such as there hath been none like it, throughout all the land of Egypt, And there shall be a great cry

בון מִגְנוֹם יבוֹן וֹמְּבֹאָן: خُفِمَا سُلُمِنا يُجَمَّدُ بَجَدُكُ لَا يُعَلِّدُ خُفِيرًا يُعَلِّدُ خُفِيرًا يُعَالِّدُ خُفِيرًا يُعَالِمُ خُ ے چُڑے לְמִנְי לְמֵצִּימִ וֹמָדַ בְּנֵמָנִי بَرْجُرِ خَيْرٌ نَهُلَهُم كُهِ تُلْالَمًا _ _

מֹאַבְאָנ יִבֶּוּן וֹמִּבְאָבִ: לְמֶאְנָהָא וֹמֹר בָּמִירָא בַּרִיל さんらうだいじ ילכל בני ושָׁבָאָל לָא וֹלִוּע

Egyptians and Israel. doth put a difference between the ye may know how that the Lord tongue, against man or beast; that Israel shall not a dog whet his But against any of the children of

לאחריו, ולא אמר בחלוח, שמא יטעו אלטגניני פרעה ויאמרו, משה גַדָּאִי הוא (ברכוח ד.), אבל הקב"ה יודע עחיו ורגעיו, שאיץ חלות שם דבר של חלי. ורבותינו דרשו, כמו כבחלות הלילה, ואמרו שאמר משה כחלות, דמשמע סמוך לו או לפניו או הלילה. כהמלק הלילה, כמלומ כמו פַעֲלוֹמ (שופּמיס יג, כ), צַּמֲלוֹמ פֿפָס בְּנוּ (מהליס קכד, ג), זהו פשומו לישנו על חופניו, (+) ויאמר משה כה אמר ה: זעמדולפני פרעס נאמרס לו נזואס זו, שסרי משילא מלפניי לא סופיף ראום פניז: בחצות בסס, ואמרי כן ילאו ברכוש גדול לא קייס בסס (ברכות ע.):

נפרע מאלקיק (מכילמא פי"ג): סיו משעבדים בסס ושממים בלרמס: וכל בכור בהמה. לפישסיו עובדין לם, וכשהקב"ס נפרע מן האומה עובדי כוכנים, פרעה עד בכור השפחה. כל ספמומיס מבכור פרעס ומשוביס מבכור סשפמס סיו בכלל. ולמס לקו בני סשפמום, שאף סס (5) עד בכור השבי. מה לקו השניים, כדי שלא יאמרו יראמס מצעה עלצונס, והציאה פורענום על מלרים: מבכור שמר במלום:

ְנַיַך מְרוּלָים מַּעֲשְׁיר (שׁס י, ד), מריפיס, מומריס שנוניס: אשר יפּלה. ינדיל: שנן. פֿוּ מָשֶבֶרְן (שמופֿל־בּ ה, כד), משמנן. לְמִירַג מְריּן (ישטי' מפֿ, טו), שנון. עַקּשָׁבּוֹת מְריּן (משלי כפֿ, ה), פֿדס חריף ושנון. (∀) לא יחרץ כלב לשונו. מומר מני שהוא לשון שנון, למ ישנן. וכן למ מַבַן לְבְּנֵי יִשְׁבְמֵׁל לְמִישׁ מָת לְשׁונו. מומר מני שהוא לשון שנון, למ ישנן. וכן למ מַבַן לְבְּנֵי יִשְׁבְמֵּל לְמִישׁ מָת לְשׁונו. (יהושע י, כמ), למ

قِرَمُر دِيَارِد كِيْل: (٥) וְאַחַרִרכֵן אַצֵּאַ וַיַּצָּאַ מֵעָם בּן אָפּוֹס וּנְפַס מִלְנָת פּרַעֹּה וֹבַבְיבַתְּמֶם י וְהִשְּׁמְּחֲוּרְ־לֵּי לֵאמֹר צֵאְא אַמְּה לְנְתִי וִיִּדְעוֹן מִנִּי לְמִימִר פּוֹס أَزُلُلُهُ حُرِ مُحَيِّرَكِ بِجَوْبِ جَرِّرٍ نَسْتَعِيدًا خَرْ مَحْتَكَ جَرْرًا

בלות מופּתי בְּאֶבֶץ מִצְּבִים: نهٰמָע אָבִיבֶּם פּוֹבְעָּע לְמָעָן מִנְּכִוּן פּוֹתָע בָּוּגִק לְאַסִּנְאָע ניאָמֶר יְהְוָתְ אֶּלְתְּמֶּה לאִ נִאָּמָר יִי לְמִמֶּה לָא יִקְבָּיל

מַאַרְצְוֹי: (ס) אָנוַ_בֹּדָנִ,_נֹחָבָאַ يزبييم بمثن همكيد هدقم بمهبه ببيم خهه بعدفه بزلا ਾ ਜੁਖਵੇਗ੍ਰਾਜ ਜੁਲ੍ਹੀਜ ਵੇਵੂਪੂ ਵਿਸ਼ਵੇਜ ਖਾਵਗ੍ਰਾਲ ਜੁਲਵਾਂ। ਤ੍ਰਾਜ਼ਜ਼ ਵਜਾਪਜ ימשָּׁר וֹאַהַרוֹ מִשִּׁי אָת־כָּל־

هَلَيا خَمُنًا مُمُنَاتِ كِمُنِد: אַר נּיִּאמָר יְהֹוֹה אָל־מֹשֶׁה וָאֶל נַאַמַר יִיְ לְמִשֶּׁה וּלְאַהַרוֹּ

تَشَرُّك: באָהוּן הואַ לַכָּם לְטַבְּהָּג מַבְּמָאַ, הוּא לְכוּן לְיַנְהַנִי הַחַבְּשׁ הַנְּהַ לְכֶּם רַאִּשׁ הֲדָשִׁים יַרְחָא הָדֵין לְכוּן בִישׁ יַרְחַנָּא

אָלִת מֶּע לַבָּוֹת: וְיִקְתַוּ לְמָם אָיִשׁ שָּׁת לְבֵּיתַ בְּעְמֶר בָּעְמֶר לַחָּדָשׁ תַּזְּּהַ י

אַמָּרַ בּּבַרְגְלְגְּוּבְ אַטִּ וֹכִּלְ הַמָּא בְּהַמָּבְ וּכִּינַר

מוְפַּׁעוֹ, בַּאַבְעָא בַּמִאָבוֹם:

שַּׁלַח יָת בְּנֵי יִשְּׁרָאֵל מֵאַרְעֵיה: ומשָת וֹאַנַרוֹ עֲבַרוּ וָת כָּל

בְאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְמֵימָר:

: 🛚 🗓 🗓

עבר אַמַּר לְבֵית אַבַא אַמִּרָא

from Pharaoh in hot anger. that I will go out.' And he went out people that follow thee; and after me, saying: Get thee out, and all the down unto me, and bow down unto And all these thy servants shall come

in the land of Egypt.' that My wonders may be multiplied Pharaoh will not hearken unto you; And the LORD said unto Moses:

Israel go out of his land. and he did not let the children of LORD hardened Pharaoh's heart, wonders before Pharaoh; and the And Moses and Aaron did all these

and Aaron in the land of Egypt, And the LORD spoke unto Moses

IIX

first month of the year to you. beginning of months; it shall be the This month shall be unto you the

ponsepold; fathers' houses, a lamb for a every man a lamb, according to their this month they shall take to them of Israel, saying: In the tenth day of Speak ye unto all the congregation

עס כל סעס מארלך: ויצא מעם פרעה. כשגמר דבריו ילא מלפניו: בחרי אף. על שאמר לו אל מוסף ראום פני: שַמִי, ולַ אַמר לו משס מחחלס וירדת אלי וסשחחוית לי: אשר ברגליך. הסולנים אחר עלתן וסלוכן: ואחרי בן אצא. (8) דירדר כל עבדיך. חלק כציד למלכוח (זבחים קב.), שהרי בסוף ירד פרעה בעלמו אליו בלילה ואמר קומו אָאוּ מִמֹון

(9) למען רבות מופתי. מופתי שְנֵיִס, רצות שלשה, מכת בכורות וקריעת יס סוף ולנער את מולרים:

(10) ומשה ואהרן עשו הוי. כבר כתב לנו ואת בכל המופחים, ולא שנאה כאן אלא בשביל לממכה לפרשה של אחריה:

לא המפלל במוך הכרך, לפי שהימה מלאה גילולים, דבר חמור כזה לא כל שכן (מכילמא פשמא פ"א): עס משס בדבור: בארץ מצרים. מוץ לכרך, או אינו אלא במוך סכרך, מלמוד לומר כלאמי אם סעיר וגוי, ומס מפלס קלס (ז) ויאמר ה׳ אל משה ואל אהרן. נשניל שלסרן עשס וערם במופחים כמשם, חלק לו כבוד זס במלוס רלשונם, שכללו

(3) דברו אל כל עדת. וכי אסרן מדבר, וסלא כבר נאמר אחם מדבר, אלא מולקין כבוד זם לום, ואומרים זם לום למדני, שלום שַׁשֶׁר נְּיֶּה הַ'נְקְלְמֶׁה (במדבר מו, כג), מֹלֹה שמוך לשקיעת החמה נאמרה לו פרשה זו, והראהו עם חשבה: וקדש. וכילד הראהו, והלא לא היה מדבר עמו אלא ביום, שנאמר ויהי בְּיִים דְּבֶּר ה' (לעיל ו, כח), בְּיִה בַּוֹּמֹ (ויקרא ו, לח), מן ינמקשה משה על מולד הלבנה, באיוו שעור מראה ומהיה ראויה לקדש, והראה לו באלבע את הלבנה ברקיע, ואמר לו כוה ראה פשומו, על מדש ניסן אמר לו, זה יהיה ראש לפדר מנין המדשים, שיהא אייר קרוי שני, פיון שלישי (מכילמא שם): הזה. (2) החדש הזה. סכלסי לבנס במדושס (שמו"ר מו, כמ), ולמר לו, כשסירם מממדש יסיס לך ר"מ. ולין מקרל יולל מידי

- אַלְלוֹ הַלְּפוּ עַּלְ־הַשֶּׁה: בּיהְ בְּמִכְּסָה וְּפְּשִׁה אָיִשׁ לְפָּי וְקְבִּיה לְבִּיהִיה בְּמִנְיוֹ נְפְשְׁהָיִא ⁺ וְלְקַח הוֹא וּשְׁבֵנֵוֹ הַקְּרֶב אֶלִׁ- עַלְ אִמְּרָאִ וְיִסַב הוֹא וְשֵׁיבְבֵיה
- نالاكنا: رَحُتُ مَا بَوْخُمُرُهِ بَمَا لِمُعْيَامِ نُقِدَ رُحِياً مَا يُفْدَنُهُ بَمَا خُتَدَ שֶּׁה מְמֶנִם זְבֶּר בֶּן שְׁנֶה יִהָנָה אִמַּר שְׁלִים דְּכַר בַּר שַׁמֵּיה
- نَّمُلُكُمْ خَنَا لَمُلُحُنُونَ וְשְׁבְּשׁהַ אָּטָוּ כָּלְ לַבַּלְ מְבַרָ הַבֵּון וְיִכְּסוּן יְבִינִי כּלְ קְּהָלָא ³ אַרְבְּעָה עְשֶׂר יִים לַהַבְּשׁ הַזְּה צַרְבְּעַה עַסְּרָא יוֹמָא לְיַרְחָא וְהְיָהְ לְכָם לְמִשְׁמֶבֶה עַּרְ וִיהֵי לְכוֹן לְמַשְּׂרָא עַּר
- הְבְּהְים אֲשֶׁר־יאַכְלְוּ אָתִוֹ בְּהָם: בְּתִּיִּא דְּיִיכְלוּן יְמִיה בְּתוֹן: شِقْد بَاشِينِابِ لَمْحِ بِنَوْمُكُلِكُ مُحِ فَتِدا وَهَنَا لَمْحِ شَكَافِي مَحِ ² נֹלְפֿעוּ מִנְעַבְּׁם נֹלִטְנִּי הַּגְ נִיפִּׁבוּו מִנְ בַּמֹּא נִיפִּׁנוּוּ הַּגְ

- מַל אַמִּרָא: גבר לפום מיכליה ההמנון נאם־ומעַט הַבּּוֹת מהְוֹוֹת משֶׁה וִאָּם וִעִּיר בּיהָא מִלְאָהְטְּנְאָה
- עציא הסבון:
- خُنَمُنَٰ؉ لِمُنْمُلَّةِ حَيْلَ مُنْمُنَّةٍ:

- eating ye shall make your count for souls; according to every man's one according to the number of the neighbour next unto his house take a lamb, then shall he and his and if the household be too little for
- it from the sheep, or from the goats; a male of the first year; ye shall take Your lamb shall be without blemish,

the lamb.

- congregation of Israel shall kill it at and the whole assembly of the fourteenth day of the same month; and ye shall keep it unto the
- wherein they shall eat it. on the lintel, upon the houses and put it on the two side-posts and And they shall take of the blood,
- לבית אבות. למשפחס אחח, סרי שסיו מרובין יכול שס אחד לכולן, חלמוד לומר שס לביח (מכילחא פ"ג): סיוס בראש מודש, שיקמוסו בעשור למודש (שס): הזה. פסח מלריס מקמו מבעשור, ולא פסח דורות (פסמיס לו.): שה וסדבור יולא מבין שניסס כאלו שניסס מדבריס (מכילמא פסמא פ"ג): אל כל עדת ישראל וגרי בעשור לחדש. דברו
- פּמ.): במכסח. משבון, וכן מִכְּמַמ סְעֶּרֶפְּךְ (ויקרא כו, כג): לפּי אַבלו. סראוי לאבילה, פּרע למולה ווקן שאינו יכול שה אחר, אך אם באו למשרך ידיהם ולהממעט מהיות משה, יממעטו בעוד השה קיים, בהיותו בחיים ולא משנשמע (פסחים וגו', זסו משמעו לפי פשומו. ועוד יש בו מדרש, ללמד שחחר שנמנו עליו יכולין להחמעט ולמשוך ידיהם הימנו, ולהמנוח על (+) ואם ימעט הביה מהיוה משה. ואס יסיו מועמין מסיום משס אחד, שאין יכולין לאכלו ויצא לידי נותר, ולקם סוא ושכנו
- (a) חמים. בלא מוס: בן שנה. כל שנמו קרוי בן שנה, כלומר שנולד בשנה זו: מן הכבשים ומן העזים. או מוס או לאכול כזימ (מכילמא פ"ג): חבסו. פִּמְמְנוּן:
- כמומ זו אמר זו, וכנומת כת ראשונה נגעלו דלמות העזורה וכוי, כדאימא בפסחים (מד.): בין הערבים. משש שעות ולמעלה אדס כמומו (מכילמא פ"ס קידושין מא:): - קהל עדה ישראל. קסל ועדס וישראל, מכאן אמרו פסמי לבור נשמטין בשלשס משְבר וּקְחוּ לְבֶס, משבר ידיכס מסליליס וקחו לכס לפון של מלוס: - ושחשו אחר הרי וכי כולן שוחמין, סלה מכפון ששלוחו של ו), בשני דמיס, ומומר גַּס מַּמְּ בְּדַס בְּּרִימֵך שְׁנַּמְּמִי מֲמִירַיִךְ מִבּוֹר מֵין מַיִס בֹּו (וכריס מ, יא), ושסיו שמופיס באליליס, אמר לסס שנאמר וְשַׁמְּ עֵּרֹס וְעֶרְיָס (שֹס ז), ונמן לסס שמי מנות, דס פסח ודס מילה שמלו באוחו הלילה, שנאמר מִמְבֹּוּמֶמֶח בְּדָמֶיִך (שֹס . עַמ דְּדִיס (ימוקאל מו, מ), סגיעס שבועס שנשבעמי לאברסס שאגאל אַמ בניי, ולא סיו בידס מלומ לסמעסק בסס כדי שיגאלו, לשמיעמו הרבעה ימיס מה שלה נוה כן בפסמ דורות, היה ר'יממיה בן מרש הומר, הרי הוה הומרן הֶשֶׁבֶר שֶלִיךן בָהֶרָ הַוּ וְהַנֶּה שָּמַךְ (6) והיה לכם למשמרת. זה לשון בקור, שמעון בקור ממוס ארבעה ימים קודם שחימה. ומפני מה הקדים לקיחמו מוס, שאף עו קרויס שס, שנאמר וָשֶׁה עוִיס (דבריס יד, ד):
- סמבן ובבים סַבְּקֶר, שמין דרין במוכו: (ויקרס כו, לו), עַרְפָּס דְּשְׁקִיף. מַבּוּרֶס, עַשְׁקוֹפֵי: - על הבחים אשר יאכלו אוחו בהם. ולס על משקוף ומוווות שננית מכאן: - המשקוף. הוא העליון, שהדלת שוקף עליו כשמוגרין אומו, ליימ"ל בלע"ו ולשון שקיפה, הבמה, כמו קול עֶלֶה נִדְף (ד) ולקחו מן הדם. זו קצלם סדס, יכול ציד, מלמוד לומר אשר בסף: המווזוח. סס סוקופום, אמם מכאן לפמח ואחם שְׁמְמְהַ (ישעי' כּד, יאֿ):

הלילה, עריבת היום בתחלת שבע שעות מכי יימו לללי ערב, ועריבת הלילה בתחלת הלילה. ערב לשון ישף ומשך, כמו עַרְבָּה בָּל קרוי בין סערביס, שהשמש נומה לבית מבוחו לערוב, ולשון בין הערבים נרחה בעיני, חותן שעות שבין עריבת היום לעריבת

- **'**₩ÇÇ⊓ı: בְּלִי־אֲשׁ וּמַצְּוֹת עַל־מָרוֹרֶים הָדֵין שָנִי נוּר וּפַשִיר עַל וֹאַבְׁלִוּ אָעַ עַבְּאַתְׁ בַּבְּוֹלֵע עַוּיִּע וֹוּיִבְלְוּוּ וֹע בַּסְרָא בָּלְוּלְוֹא
- מְבָּשֶׁלְאַ מִבְוּשָּׁלְאַ מִבְּיִבְּאָהִה לְאַ כִּרְ בַּשְּׁלְאַ מִבְוּשֵּׁלְ בְּמִנִּאַ
- וְנְינְינֶר מִמֶּנִנּ מַּבְ בַּבַבר בַּאָמְ נְבְוֹחֶטַאַר מִנָּנִי מַבְ בַּבַּבֹאַ וֹלְאַ עוִעַּירוּ עַּמְּנוּ עַדְּבַּקְבָּר וַלָא תַשְּׁאָרוּן מִנִּיה עַד צַפָּרָא
- בְּחִפְּזֹּוֹן פֶּסַח הָוּאַ לַיהֹנֶה: ימפלכם בּיֶּדְכָם וַאָּכַלְמָּם אָעוּ .. שולים להקיפם ברולהיפם וְכֶּבְתְ שִאָבְלָוּ אָעוֵ מִּעִוּנִבֶּם
- מְפַּמִים אָנָי יְהַנְּהִי: بخخر אָלְעָנוּ מִאָּנִים אָמֶּמֵּע מֹאַבוֹם מֹאַבוֹם וֹהַגַבַּבַּנוֹמִי ਜ਼ੋਪੂ ਪਿਛਾਹਾਂ ਵੇਖ਼-ਵੇਵਾਂ ਵੇਲੋਂਪੈਂ المُحَلَقَ، حُمُّلًا مُمَّلًا مَعْ لِيَامِ حَذِيْكِ لِا

- מְבוֹנוֹנוֹ זולַ בְוּנּוֹנוֹי:
- כבעוהי ועל גניה: אָּלִבוּוֹ סִנוּ נוּר בוּשִׁיה עַּלַ אַל־האַכְלָוּ מִמֶּנּוּ נְא וּבְשָׁלִ לְאַ מִיכְלְוּן מִנִּיה פִּד חַי וְאַרַ
- בנובא מיקדון:
- ענא פֿבָם גָּי: ئتدخربا ئتيد خخندرب ففنه בהגליכון וחוטהיכון בידכון יכבין היכלון יהיה הרציכון
- אָלא <u>;</u>; מהוט מאבא. אהבור בינון מאומא ומע במובא ובכע לבולגא טבון נאלמול כל בְּאַבְעָא דְּמָצְבוֹם

- they shall eat it. unleavened bread; with bitter herbs night, roast with fire, and And they shall eat the flesh in that
- inwards thereof. head with its legs and with the with water, but roast with fire; its Eat not of it raw, nor sodden at all
- shall burn with fire. remaineth of it until the morning ye until the morning; but that which And ye shall let nothing of it remain
- LORD's passover. and ye shall eat it in haste—it is the feet, and your staff in your hand; loins girded, your shoes on your And thus shall ye eat it: with your
- execute judgments: I am the LORD. against all the gods of Egypt I will Egypt, both man and beast; and all the first-born in the land of Egypt in that night, and will smite For I will go through the land of
- לת מייקם: (8) אח הבשר. ולאגידיס ועלמות (מכילתאפ"ו): על מררים. כל עשב מר נקרא מרור, וליוס לאכול מרור זכר לוימררו
- בלבאומס כמומ שסן, אף זס כמומ שסוא, כל בשכו משלס: כרשיו ועס קרבו, ובני משיו נומן למוכו אמר הדממן (שם עד.). ולשון על כרשיו ועל קרבו, כלשון על לְבְּמֹמָם (שמומ ו, כו), כמו במלום עשס, וכאן הופיף עליו לא העשה, אל האכלו ממנו כי אם ללי אש: דאשו על ברעיו. לולהו כולו כאחד עם ראשו ועם מא:): במים. מנין לשאר משקין, מלמוד לומר ובשל מבושל מכל מקוס (פסחיס מא.): כי אם צלי אש. למעלה גור עליו (9) אל האבלו ממנו נא. שלינו ללוי כל לרכו קורלו גא בלשון ערבי: ובשל מבושל. כל זס באוסרה לא האכלו (פסחים
- וכך מדרשנו, וסנומר ממנו בנקר כאשון, עד נקר שני מעמוד ומשרפנו: ובא הכתוב להקדים שאמור באכילה מעלות השהר, זהו לפי משמעו. ועוד מדרש אחר, למד שאינו נשרף ביו"ש אלא ממחרת, (10) והגוחר ממנו עד בקר. מה מלמוד לומר עד בקר פעם שניה, לימן בקר על בקר, שהבקר משמעו משעת הנן החמה,
- וקפילה, זכר לשמו שקרוי פסח, וגם פסק"א לשון פסיעה: ישראל מבין במי מלרים, וקופן ממלרי למלרי וישראל אמלעי נמלט, ואמם עשו כל עבודומיו לשם שמים (דבר אמר) דרך דילוג ַ הַשְׁלְיכוּ שְׁבֶס בְּמָפְּזָס (מלכיס־בּ ז, מו): – פסח הוא לה׳. הקרבן הוא קרוי פמח, על שם הדלוג והפמיחה שהקב"ה מדלג במי (11) מחניכם חגורים. מוומניס לדרך: בחפוון. לשון נסלס ומסירום, כמו ניָסִי דָוִד נֶמְפָּוּ לֶלֶכֶם (שמואל-א כג, כו), אַשָׁר
- ען נרקבת, ושל מתכת נמתת ונתכת לחרן: אעשה שפטים אני ה׳. חני בעלמי, ולח על ידי שלית: (מסלים קלו, י): - מאדם ועד בהמה. מי שסממיל בעבירס ממלס ממנו מממלמ ספורענומ: - ובכל אלהי מצדים. של מצרים. אף בכורות אתרים והם במלרים, ומנין אף בכורי מלרים שבמקומות אתרים, תלמוד לומר לְתַבֶּה מָלְרַיִם בְּבְּלוֹרֵיהֶם (שברחי. כמלך סעובר ממקום למקום (מכילמת פ"ו), ובסעברה תחח וברגע תחד כולן לוקין: בל בבוד בארץ

בַּעַכּטַי בָּאָבֶא מָגַבוֹים: וְלְאִינְהְנֶתְ בְּבֶם נָגֶוּלְ לְמַשְׁהְיִתְ בְּכִיוֹ מִוֹהָא לְחַבְּלָא בְּמִקְשָּׁלִי %u_Tr̄r□ rġōùůr נו עַבְּטִים אֲשֶׁר אַמָּם שָׁם וָרָאָיִתִי וְהְיָה תַדְּׁם לְכֶּם לְאָת עַּלְ

לְדְרָתִיכֶּם חַפַּת עּוֹלָם הְחַנְּתוּ: إتربت تذنه تهر جهم جبجانا

מונם ביבאמן ערינם השבעי: إزجائت ترزؤت تبريغ دابغرك מבּשׁנכִים בַּנוּ בַּלְאַכַלָ שַׁמָּא י בּוֹנִם בוֹבאַמָּוֹן טַמִּבָּינוּ מִּאָב שְׁבַעָּה יָמִים מַצִּיה האַבֶּלוּ אַרְּ

ځ۵۵: خُرُح بُرُقُم بِنِهِ خُرِيَةِ يَمُشِبِ יְהְיָה לְבֶּה בְּלְ־מְלָאִכְּהוֹ לֹאִ־ **正に%切け**

> הְּלְכִּים וּמָא וֹאַטוּס הַּלְּיכוּו וֹלָא יִנִי בְּתִּיִא בְּאַטוּן תַּמָּן וְאָטִוּ, יָת ויהי במא לכון לאָת על

יניקגונניה: שבם גל לדביכון שנם עלם לְבוּכְּבְנָא וְמֵיחַנוּן יָמֵיה חַנָּא

לַבְיִלְאָר עַר יוֹמָא שְׁבִיעָאָר: אָלָהָא בַבוא מּוֹהָבָאב מּוָמָא שמולא מפשוכון אבו כב בְּרַם בְּיוֹמָא קַרְמָאָר הְבַּטְּלוּן מִבֹּהֹא וְנְהָוֹן פַּמִּוֹבָא שַׁוּכַבְוּן

בְּמִטְאָבִיל לְכָל נפַשׁ הוא לא וטמביד בהון ברם מא מ ונו לכון כֿל מַּבֹוּגַא. מְבְּבֶבְתְ יְבְיוִמֹא בּוֹבְמִאָר מִהְנַה בּוֹבִיִּה

> smite the land of Egypt. be upon you to destroy you, when I over you, and there shall no plague and when I see the blood, I will pass token upon the houses where ye are; And the blood shall be to you for a

> an ordinance for ever. generations ye shall keep it a feast by to the Lord; throughout your memorial, and ye shall keep it a feast And this day shall be unto you for a

Israel. day, that soul shall be cut off from from the first day until the seventh for whosoever eateth leavened bread put away leaven out of your houses; bread; howbeit the first day ye shall Seven days shall ye eat unleavened

must eat, that only may be done by them, save that which every man manner of work shall be done in seventh day a holy convocation; no you a holy convocation, and in the And in the first day there shall be to

ילקס כמומו, מלמוד לומר ולא יסיס בכס נגף (מכילמא פ"ו): ישראל יכול ימלט, מלמוד לומר ולא יסיס בכס נגף, אבל הווס במלרי שבבמיכס. הרי שהיה ישראל בבימו של מלרי שומע אני פסוח וסמליט, מדלגו וממלטו מבין סמומחיס: - ולא יהיה בכם נגף. אבל סווס סוא במלריס. סרי שסיס מלרי בביחו של מלריס, שהיו שרוים זה בתוך זה, וכן פֹּמְמִים עַל שְׁמֵּי הַמְּעְפִּים (מלכים־ה יה, כה), וכן כל הפתחים הולכים כקופלים, וכן ודומה לו פסוח וְהְמְלִישׁ (ישעיה לא, ה). ואני אומר, כל פסיחה לשון דלוג וקפינה, ופסחחי, מדלג היה מבחי ישראל לבחי סכל גלוי לפניו, אלא אמר סקד"ס נומן אני את עיני לראות שאתם עתוקים במנותי, ופוסח אני עליכם: וופסחתי. וחמלתי, (13) והיה הדם לכם לאוח. לכס לאוח ולא לאחרים לאוח, מכאן שלא נחנו סדס אלא מנפניס: וראיחי אח הדם.

(במדבר לג, ג), סוי אומר יוס מ"ו בנימן סוא של יו"ע, שסרי ליל ע"ו אכלו את ספעת ולבקר יצאו (מכילתא שס): דררחיכם לומר זְבֹוּר מֶׁמ סַיּוֹס סַאָּס אֲשֶׁר יְצְמְמָס, למדנו שיוס סינימה סוח יוס של וכרון, וחיוס יוס ינחי תלמוד לומר מִמְמַבַמ סַפָּּמַח יָצְחֹי (14) ליברון. לדוכום: והגחם אותו. יום שפוא לך לוכרון אמם מוגגו (שם), ועדיין לא שמענו אי והו יום הוכרון, מלמוד

שומע אני מכרה מישראל ומלך לה לעם אחר, הלמוד לומר במקום אחר, מלפני, בכל מקום שהוא רשומי: מַמַן, לה משמע ספסה ועדיין ממן קייס: – הופש ההוא. כשסיה בנפשה ובדעתה, פרע להנוס (מכילמה פ"מ): – מישראל. ראשון, כמו הַכְאִישׁוּן אָדֶס מְּנְלֵּד (איוד מו, ז), הלפני אדס נולדמ, או אינו אלא ראשון של שבעה, מלמוד לומר לא מִשְׁמַט עַל קב.): אך ביום הראשון השביחו שאור. מערב יוס מוב, וקרוי כאשון לפי שהוא לפני השבעה, ומלינו מוקדס קרוי מס שביעי רשוח אף ששה רשוח, יכול אף לילה הראשון רשוח, חלמוד לומר בערב חאכלו מנוח, הכחוב קבעו חובה (פסחים ששם ימים. זו מדס במורס, דבר שסיס בכלל וילא מן סכלל ללמד, לא ללמד על עלמו בלבד ילא אלא ללמד על סכלל כלו ילא, (דברים מו, מ), למד על שביעי של פסח שאינו חובה לאבול מלה, ובלבד שלא יאכל חמץ, מנין אף ששה רשוח, חלמוד לומר (EI) שבעה ימים. שליי"לא של ימיס: שבעה ימים מצוח האכלו. וצמקוס אחר סוא אומר שֶׁשֶׁם יָמִיס מֹאַכַל מַצֿוּת וגוי. שומע אני מעוע דורות שניס, תלמוד לומר מקת עולס מחגהו (מכילמא פ"ו):

לְּדִרְתֵיכֶם חַׁלֵּת עּוֹלֶם: ŢŢŢ אָט_גֹבאוניוכֶם מִאָּבוֹא מִגַּבוֹים לי בְעַצֶּם הַיִּוֹם הַיָּה הוֹצֵאָהִי الإيلالي אָרַ־הַמַצַּוֹרָ

לגבוכון לום מלם: にダームメ לכון וומא ביון אפוטום

ordinance for ever. throughout your generations by an therefore shall ye observe this day hosts out of the land of Egypt; selfsame day have I brought your unleavened bread; for in this And ye shall observe the feast of

בַּגַּב: שׁר יוֹם הַאָּחָד וְעָשְׁרֵים כַּוֹדָבִשׁ ⁸¹ לַחָבָתִּ בַּמְּבִב האִּכְלִּוּ מַאָּת בּבוֹאָמֶן בַּאַנְבַּמִנן מַמֶּנ וָנִם

إِذَٰلُكُمْ خُلَيْمُهُ: פֿמּגבא מֹד יומָא חַד וִעַּסְרִין

until the one and twentieth day of even, ye shall eat unleavened bread,

نَّمُلُهُم خَيْد بَحُهُائِدُنَ لِهُدُاءً: וְנְכְּרְמְּה הַנָּפָשׁ הַהִוּא מִצְּרָת ַ_؋ בְּבְהַנֵּכְם בַּוּו בָּלְ_אָכָּלְ מַּשְׁמָּגֵּע - בְּבְּבָּע בַּיוֹ בָּלְ שְׁבַׁמְּעַ בְּאָר בְאָ וֹמָּצֵּא בּיִמָּבָּא בּיִמָּבָּא בּיִבּיא בּיִמָּבָּא בּיִמְבָּא בּיִמְבָּא בּיִמָּבָא

<u>Γ</u><u>Ψ</u>ΓΨΣ: בוֹמְבֹאַן בֹּנוּוְבֹגֹא וּבֹוֹאִנבֹגֹא אַנְעַאַ **正口は**8 なさばなが كالماكا は正は点が لنشقية، בְבְהַהַנוּ אָבוּ כָּלְ シログメ ווְמִוּן שַׁמִוּבֶא לַאַ

unleavened bread.' your habitations shall ye eat Ye shall eat nothing leavened; in all that is born in the land.

whether he be a sojourner, or one

leavened, that soul shall be cut off

Seven days shall there be no leaven

fourteenth day of the month at

In the first month, on the

from the congregation of Israel,

whosoever eateth that which is

found in your houses; for

the month at even.

Δī

מַצִּיִנו: (פּ)

האקלו מוקבניכון היקלון פַּמִּירָא: עאָכֿען. פּֿלְ מַטְמֶּלֶּא לָא טִיכְּלְוּן בָּכִלְ

passover lamb. to your families, and kill the out, and take you lambs according of Israel, and said unto them: 'Draw Then Moses called for all the elders

ŪĠŌЦ: كَثُو هُمُا كُمْشُطْبِعَدُوهُ لَشِكُمْهُ خُدِياً مَا خَتَا مُثَمَّ خُيْلَةَنْنُدِياً וַיִּאַמֶּר אַלְהָם מֵשָׁכֹּוּ וּקְחָוּ וַאֲמַר לְחוֹן אָהָנְיִרוּ וְסַבוּ رَنَكُلُم مِيْمُكَ كُذُكِ نَكُلُرُ نَشِلُمُكُمُ يَكُلُمُ مِيْمُكَ كُذُمْ فَدْرَ نَشِلُمُكِمُ

CU:): מכשיריו שאפשר לעשוחן מערב יום עוב: - לכל נפש. אפילו לבהמה, יכול אף לנכרים, חלמוד לומר לכם (נ"א אך) (בילה על ידי אחרים: הוא לבדו. (יכול אף לעובד גלולים, מלמוד לומר סוא לבדו יעשה לכס, לכס ולא לעובד גלולים) הוא ולא (1) מקרא קדש. מקרא שם דבר, קרא אומו קדש, לאכילה, ושמייה, וכפות (מכילמא פ"ט): לא יעשה בהם. אפיי

- שמגיגה, לכך מזר ושנאו כאן, שלא מאמר, אזהרם כל מלאכה לא יעשה, לא לדורות נאמרה אלא לאומו הדור: ושמרחם את היום הזה. ממלאכה: - לדרחיכם חקת עולם. לפי שלא נאמר דורום ומקם עולם על המלאכה אלא על שַּמַצּוֹם, אלא אם שַמְּצְוֹים, כדרך שאין מחמיצין את המנים כך אין מחמיצין את המצוות, אלא אם באה לידך עשה אוחה מיד: (17) ושמרחם אח המצוח. שלא יבאי לידי אמוץ, מכאן אמכו, אַפַא, אַלְטוֹשׁ בּנִינן. רבי יאשים אומכ, אל מסי קורא את
- יום המתד וגוי: (18) עד יום האחד ועשרים. למס נאמר, וסלא כבר נאמר שבעת ימיס, לפי שנאמר ימיס, לילום מנין, מלמוד לומר עד
- נאמרו שניסס (מכילמא פ"י): בגר ובאזרח הארץ. לפי שסנם נעשס לישראל, סולרך לרצות את סגריס: - השארר ולא ענש על החמץ, היימי אומר, שארר שהוא מחמץ אחרים ענש עליו, חמץ שאינו מחמץ אחרים לא יענש עליו, לרך כבר ענש על החמץ, אלא שלא האמר, חמץ שראוי לאכילה ענש עליו, שאור שאינו ראוי לאכילה לא יענש עליו, ואם ענש על ברשומך, ילא ממלו של נכרי שסוא אלל ישראל ולא קבל עליו אמריות: - בי בל אובל מחמצה. לענוש כרת על סשאור, וסלא (פו) אי ימצא בבחיכם. מנין לגבולין, מלמוד לומר בכל גבולך. מה מלמוד לומר בבחיכה, מה ביתך ברשותך אף גבולך
- להחכל בכל מושבות חלח בירושלים): מִצּירה. זה בּחׁ ללמד שִמהחׁ רחֹוִיה ליחֿכל בכל מושבחיכה, פרט למעשר שני וחלוח חודה (מכילחחׁ פ"י ע"ש) (שחינה רחויה (20) מחמצה לא האכלו. פוסק על פרילם שפור: כל מחמצה. לפנים פת מערונת: , בכל מושבחיכם האכלו

ناڭ: עַבְאָנ אָנש מְפָּטַעַרבּיקוּ עַּרַר עַבָּם אָמֶּב בַּפָּלָב וֹאַטָּם לָאָ تقفرال نُعْدِ فِيْ تَفْسِ مَا _ ح قلات لاَمُد قَوْلِ لَالأَمْقُاتِ لِمُح لِنَهُ فَذِيرًا بإكانا لأنتر لا لابت بمحرفي ندودنا

לַלָּאָ אֶּלְ_לִּטִּיכֶם לִנִּיָּנִי: مَّرْ ـ لَوْكُم اقَالِ لَاقَمَٰنِانِ فَلَـ مُعِنْ لَكُم الْمُحَافِّ مُنَافِرُهِ ְוַעָּל שְׁתֵּי הַמְּזוּזְת וּפְסָח יְהֹנְת מְּבֵין סִפּיָא וְיֵיחוּס יָיָ עַל اد ألـُ אُل אُل لَكُو مَح لَوَشِمُ كِبَالُ أَنْ لَنَا لَا لَهُ لَا مُمْ مَحْ مُكَافِع أَمَر וֹמֹלַר וֹעוֹעַ לִנֹגָּר אָעַ־מִאָּבַוֹם

לְחַלַ לְהַ וּלְבָּנֵיף עַּדַ עוֹלָם: ℅┖╵┖┇╬

ישְׁמַרְמָם אָת־הַצְּבּרֶה הַוָּאָת: نْقَا يُدَثِد كُوُّه وَهُمُّد لَحَقِد لِمَنْ لِدُ خُدِيا خَمْهِ لِمَجْدِدِ וְהַלְּח בְּיִר הְבְּאוּ אֶלִר הְאָבֶין אֲשֶׁר וִיהֵי אֲבִי הַיַּעֲלוּן לְאַרְעָּא

עָה הְעָבְרָה הַוּאָת לָכֶם: ⁹² וֹבְיֹנֵע בַּׁרִיאָמְרָוּ אֵּבֶנְכֵּם בַּנִוּכֵם וּנִבּוּ אֵבִּי הִמְּרִוּן לְבִוּן בַּנִּיכִוּן

נּוֹמֵשׁבּׁינוּ: נאָט_פֿטֿונו טַאַגַע נוּפָּגַע טַמַס במגנום במננ אנו מגנום حد אֹמֶׁר שְׁסְׁטַ מֹּלְ בַּׁעֹוֹ בְדֵוֹי וְמִּבְׁאֵלְ וֹנֹ צַּטִׁסְ מַלְ בָּעִוּ בְּדָּוֹ וְמִּבְאֵלְ וַאֲמַרְמֶּׁם זֶבַח־פָּׂסַח הוֹא לִיהוָֹה וִמִימָרוּן בִּיבַח חֲיָס הוֹא מֻדָם

עַשְׁרִּ: (ס) אַנְהַ יְהַנְהַ אָת־מֹמֶה וְאַהַרָוֹ בֵּוֹ اتذكِّ لَا تَأْمُمُهُ خُلْاً لَمُكَاكِّ حَكَمُهُ لِلسَّالِةِ لَمُتَاكِدِ خَلَاءً نَمُكَاكِمُ خَلَاءً

> טפֿלון אָלָה מטַרע בּיהיה עד מו במא בלמלא ואשוו לא نتدبا خمؤهم نخندا فقنه **メ**バイロン

> خقدهم خفتددبا خففت: וּנִטֹּלְּלָ, וֹנֹ לְמִמְׁטִׁוּ נִׁטְ מִאָּבֹאָ,

לְּבְּ וְלְבָּלְבְּ עֵּבְ עֵּלְמָא: التؤيّر الموادر بم فهزم فيدرا ذجرته

נְיִם בּוּלְטַבָּא עַבֵּין:

מא פּוּלְטִוֹא שַבּגוּ לַכְּוּוֹ:

ווֹט בֿטַנֹא מָגוּגד וכַבֿת תַּפּא בַּׁמֹאַנוֹם כֹּג מִשְׁא נִינ מִאָּנִאָּ

בְּפַבוֹר וְיָ נִתְּשֶׁר וְאַבְּרוֹ בֵּוֹ

the morning. go out of the door of his house until in the basin; and none of you shall two side-posts with the blood that is basin, and strike the lintel and the and dip it in the blood that is in the And ye shall take a bunch of hyssop,

your houses to smite you. suffer the destroyer to come in unto will pass over the door, and will not on the two side-posts, the LORD seeth the blood upon the lintel, and smite the Egyptians; and when He For the LORD will pass through to

an ordinance to thee and to thy sons And ye shall observe this thing for

this service. hath promised, that ye shall keep LORD will give you, according as He be come to the land which the And it shall come to pass, when ye

What mean ye by this service? your children shall say unto you: And it shall come to pass, when

the head and worshipped. our houses.' And the people bowed smore the Egyptians, and delivered children of Israel in Egypt, when He passed over the houses of the the Lord's passover, for that He that ye shall say: It is the sacrifice of

did they. commanded Moses and Aaron, so did so; as the LORD had And the children of Israel went and

(IS) משכר. מי שים לו לפן ימשרך משלו: וקדור. מי שפין לו יקם מן סשוק: למשפדור חיכם. שם לצים הצום:

לדיק לרשע, ולילה רשות למתבלים היא, שנאמר בו מְרְמִשׁ בָּל מַימֹו יָעַר (תהלים קד, כ): מן סדס אשר בקף, על כל סגעס עבילס: ואחם לא חצאו וגור. מגיד, שמאחר שנחנס רשות למשחית לחבל, אינו מבחין בין הדם אשר בסף. למס חור ושנאו, שלא חאמר מצילה אחח לשלש המחנוח, לכך נאמר עוד אשר בסף, שחהא כל נחינה ונחינה (בב) אזוב. מין ירק שיש לו גבעולין: אגדה אזוב. ג' קלמין קרויין אגודה: אשר בסף. בכלי, כמו ספום כסף: בון

(33) ופסח. וממל וי"ל ודלג: ולא יחן המשחיח. ולא ימן לו יכולת לבא, כמו إלא נְמָנֹ מֻלָּהִיס לָּקְרַע שָמֶדִי (בראֹם ים לא,

פרנור: באשר דבר. וסיכן דנר, וְמַבְּמֹמִי מֶּמְבֶּט מֶל פְמַבֶן וגוי (שמות ו, ת): (25) והיה כי חבאו. מלס סכמוב מלוס זו בביאמס לארן, ולא נממייבו במדבר אלא פסח אחד שעשו בשנה השנים על פי

(22) ויקד העם. על בשורת סגלולס, ובילת סלרן, ובשורת סבנים שיסיו לסס:

لْجُمْ فَحْبِد فَتَقِّد: לכור השלי אַשֶּׁר לָבָית הַלָּור פַרְעַּה הַיּשָׁב עַל־כָּסָאָוּ עַד בְּלְ-בְּבוּנְוְ בְּאַנֵּא מִאֹנְוֹם מִפְּלִנְ בֹּלְ בּוּכִּנֹא בֹאַנֹּא בַמֹּגַנִם ניְהָיו בַּחַצְּי הַלַּיְלְה וַיהוְה הְבָּה וַהָּוְה בְּפַּלְגוּת בִּילְיָא נִייָ קְשֵׁל

בּוֹט אַמוֹב אָגוֹ_מַם מִט: אַמְּלֵיִע יִּגְלָע בּמִאָּנִיִם בַּּנִיאָנוֹ ٥٥ لِمُكِالًا וכַל_מִצְּרָוֹם <u> لَكٰكُ</u>رُ ניָקם פּרְעָה לַיְלְה הָוּא וְכְּלְ

מְבְּרוּ אָת־יְרוֹת כְּדַבֶּרְכֶּם: נּם_אַטַּם נּם_פֿנ*ו*ּ וֹמָבָאַבׁ וּלַכָּנוּ ייּ ניאמר קומו צְאוּ מִתַּוֹד עַמָּי تنظتم خطشت بجمتيا كبجت

כֿאַמֶּר בּבּרְמָּם וֹבְׂרָנִי וּבְּרַבְּמִים בּמָא בֹּמּבְּיִלְטוּו וֹאִיוֹיִלְיִּ וֹבּּנְוִ

בַּלְנוּ מִנוֹים: לְהַּלְעַהַ מִּן הַאָּבֶוּן כָּוּ אָמֶרִוּ الثاثالًا لا مُذَرِّ لِ مَر ـ لَأَمْ لا كُلِمَا لا يَنْكَرُهُ لا مُدَّلُهُ لَا مَر لا مَقْع

> אַסׁנְבְנְ וֹכְלַ דַנְכֹּבָא בַּבְּמִנְבָא: מֹר בוּכְרָא דְשׁבְּיָא דִּבְבָרות למער מל פורסי מלכותיה מבוכוא בפרעה דעמויד

> בוניקא: קית ביקא פפון דְּלָא הַנָּה בִּיה הֹנֹטַטֹּא וֹבֹּטֹא בֹמֹהֹנִים אָנִי מַבְרוֹה וְכָל מִצְרָצִי וַהַוֹנִי וֹלִם פֹּבֹקְי בֹּלְיִלְוֹא יוּא וֹכֹּלְ

> * פֿלַטוּ צֿבָם װַ כָּמָאַ בּטַוּנטוּן אַשוּן אַנּ בּנוֹ וֹאָבָאָכְ וֹאִנוֹגִינִי נֹאָמֹר לומו פולו מון מֹמוֹ אָב بظله خميقت بخمتنا فخبخته

بخله بخرد: נּם בּאַנֹבֶם נּם בַּלַבְבַבֶּם לַנֵוּ אַב הַּנִבוּוּ אַב עוִבוּכוּן בַּבוּוּ

جُانِينا:

and all the first-born of cattle. captive that was in the dungeon; his throne unto the first-born of the the first-born of Pharaoh that sat on firstborn in the land of Egypt, from that the Lord smote all the And it came to pass at midnight,

where there was not one dead. in Egypt; for there was not a house Egyptians; and there was a great cry he, and all his servants, and all the And Pharaoh rose up in the night,

serve the Lord, as ye have said. ye and the children of Israel; and go, forth from among my people, both by night and said: 'Rise up, get you And he called for Moses and Aaron

and bless me also.' herds, as ye have said, and be gone; Take both your flocks and your

'We are all dead men.' of the land in haste; for they said: upon the people, to send them out And the Egyptians were urgent

33

31

оξ

משה ואהרן. לסגיד שבמן של ישרמל שלמ ספילו דבר מכל מנים משם ומסרן, ומסו כן עשו, מף משם ומסרן כן עשו: כאלו עשו (מכילמא פי"ב): - וילבו ויעשו. אף ססליכס מנס סכמוב, לימן שכר לסליכס ושכר לעשייס: - באשר צודו דו את (28) וילבו ויעשו בני ישראל. וכי כבר עשו, והלא מראש מודש נאמר להם, אלא מכיון שקבלו עליהם, מעלה עליהם הכמוב

סשפחם בכלל סים, שסרי מנס מן סחשוב שבכלן עד ספחום, ובכור סשפחס חשוב מבכור סשבי: (שמות ע, טו): - עד בכור השבי. שהיו שמתין לאידם של ישראל, ועוד שלא יאמרו יראתנו הביאה הפורענות זו. ובכור אחרם וסוא במלרים: - מבכור פרעה. אף פרעה בכור היה ונשמייר מן הבכורים, ועליו הוא אומר בַּעָבוּר וֹאֹם הָעֶמַדְהִיּ (92) והי. כל מקום שנאמר וסי, סוא וצימ דינו, שסוי"ו לשון מוספם סוא, כמו פלוני ופלוני: - הכה כל בכור. אף של אומס

לסס בכורות סרבס, פעמיס סס חמשס לאשה אחת, כל אחד בכור לאביו: בכור, שנאמר אַף אָנִי בְּכוֹר אֶמְנֵסִיּ (מסליס פּט, כח). דבר אחר, מלריוח מונוח חחם בעליסן ויולדוח מרווקיס פנוייס, וסיו סוא מחזר על בחי עבדיו ומעמידן: – כי אין ביח אשר אין שם מח. יש שם בכור, מח, אין שם בכור, גדול שבבים קרוי (92) ויקם פרעה. ממעמו: לילה. ולה כדרך סמלכיס נטלט טעות ביוס: הוא. מהלס, וההר כך ענדיו, מלמד טסיס

אשלח, בעל מי ומי ההולכים, בעל רק לאנכם ובקרכם ילג: אחם. הגברים: - גם בני ישראל. המף: - ולכו עבדו וגוי בדברכם. הכל כמו שאמרחם, ולא כמו שאמרחי אני, בעל לא (וב) ויקרא למשה ולאהרן לילה. מגיד שסיס מחור על פחחי סעיר ולועק, סיכן משס שרוי, סיכן מסכן שרוי: גם

אותי. המפללו עלי שלה המות, שהני בכור (מכילהה פי"ג): (28) גם צאנכם גם בקרכם קחו. מסו כאשר דלרמס, גַּס פַֿמָּס מָמַן בְּיָבִינוּ וְצָּמִיס וְעַלֹּוֹמ (שמות י, כס): וברכתם גם

(33) בלגו מחים. אמרו, לא כגורת מעה הוא, עהרי אמר ומת כל בכור, וכאן אף הפעומים מתים, ה' או י' בבית אחד (עם):

בְּשִׁלֶּלְתְיִם מַּלְ-שִּׁכְּמֶם: ははないしばロ נישָא הְעָם אָת־בְּצַקוֹ שָנֵה וּנְטַל עַמָּא יָת לֵישְׁהוֹן עַד לָא

מאנט מּלָב:

בקבושיהון על פקפיהון: בּברני שמה מוסר אַבְּוֹטְבוּן בִּרִיר

and raiment. jewels of silver, and jewels of gold, and they asked of the Egyptians according to the word of Moses; And the children of Israel did shoulders. in their clothes upon their

kneading-troughs being bound up

And the people took their dough

before it was leavened, their

And the Lord gave the people

Egyptians. asked. And they despoiled the so that they let them have what they favour in the sight of the Egyptians,

beside children. hundred thousand men on foot, from Rameses to Succoth, about six And the children of Israel journeyed

herds, even very much cattle. also with them; and flocks, and And a mixed multitude went up

88

leavened; because they were thrust out of Egypt, for it was not the dough which they brought forth And they baked unleavened cakes of

Now the time that the children of themselves any victual. neither had they prepared for out of Egypt, and could not tarry,

hundred and thirty years. Israel dwelt in Egypt was four

(45) שרם יחמץ. המלריים לא הנימוס לשהוח כדי מימון: משארחם. שירי מלה ומרור (שם): על שכמם. אע"פ

זְנְדִין לָא עֲבַדוּ לְהַוֹּן:

נו לושא האפולו

ממעון ומלא ושובי במירא סני

אַלבא בוּלִאָשׁ פֿב מִמּפֿלָא:

בְּמִגְּבְיִנִם מְּבְמֵּנִם מְּנְּעִ נְאַבְבָּמ בּמִּבְינִם אַבְבָּמ מִאָּע וּטִבְטָּנִוֹ

נמוָאַב בּוֹנוֹ וֹאָבֹאָב אַאָּב וֹאַבוּ נמוִעַב בּוֹנוּ וֹאָבָאָב בּוּעַוּבוּ

חְמֵאְ בְּירְגְרְשָׁוּ מִמְּצְּרִיִם וְלְאֵ לְאְ חֲמִעּ אָרֵי אִחָּרִכּוּ מִמְּצְּרִיִם

<u>ζήϝ</u>%:

• מִמְּגַרִים מֹצְיַם מַצִּיְם כַּיִּבְ בַּאַ מִמְּגַרִים צָּבִּיגַן פַּמִּנְן אַבִּי

⁸⁶ וְנְּםְ מְּנֶב נַרְ מְּלֶנִי אִּשְׁם וְצָּאֵן וְאָּךְ נִיּכְרָאֵין סָּנִיאָין סְלִיקוּ

סָבְּׁמְה בְּשִׁשׁ־מֵאִוֹת אֶּלֶלְף רַגְּלֶי לְסָבּוֹת בְּשֵׁיִת מְאָה אַלְפִּין

آذَفُمُّهُۥ בُٰڗٞۥ_نَشِٰكُمُّحُ جَدَمُٰفُوُو بَنْمَحِهِ خُنَّةً نَشِٰكُمُح جَدَمُٰفُوهِ

מֹבְּבֹוֹם וֹהְאִצְלַיִּם וֹנִׁדָּבְׁרָ אָבַרַ מִבְּבָׁאֵנוֹאַהָאִילִים וֹנִיבְּוּתוֹנִי

לגעוָב זֹקוֹ אָטַבוֹן בַמְּם בַּמְּנֵלֵ, זְגִּלְּנִבְיִם מִּפֹּא לְנַבַּוֹמָוּ בַּמָּנִי,

آنهٰאُرب ממֹאֹנִים خُرِّر ݣُفُك لِمِهْدِ بهٰمُردِ مَعْدُلُو فَرَال

יבְנֵי יִשְּׁרָאֵל עַשְׁיִּ כְּּדְבָר מַשְּׁהָ יבְנִי יִשְּרָאֵל עַבְּרִי כְּפִּהְנָמָא

ניאפו אָרוֹרַבְּצִל אַמֶּר הוֹצֶּיאוּ נַאָּפוּ

יִבְקר מְקְנָה בְּבֶּר מְאָר:

הַנְּבְרֵים לְבָר מִמֶּף:

ದನ್ದುದ: (ಡ)

ילבן זְנִוֹב יִמְּמָבְנִי:

(35) בדבר משה. שאמר לסס במלריס, וְיִשְׁמֵלוּ אִישׁ מֵמִׁמ בַשְׁמוּ (שמום יא, צ): ושמלה. אף סן סיו משונות לסס מן סכסף שבהמות הרבה הוליכו עמהם, מתבנים היו את המלות (שם):

(פ) מרעמסס סכחה. ק"ך מיל סיו, וצאו שס לפי שעה, שואמר וָשֶׁשֶׁא שֶׁמֶבֶס עַל פַּנְפֵי נְשֶׁדִיס (שמות יע, ד): הגברים: (35) וישאלום. אף מה שלא היו שואלים מהם היו נוחנים להם, אחה אומר אחד עול שנים ולך: וווצלו. ורוקינו: ומן סוסב, וסמלומר בפסוק משוב (מכילמא שס):

שלה המרו ההיך נלה למדבר בלה לדה, הלה ההמינו והלבו (מכילהה פי"ד), הוה שמפורש בקבלה וַבַרְהִּי לַךְּ הֶמֶד בְעִירַיְךְּ שַׁבְּצַה (95) עגוח מצוח. מרכס של מנס. ננק שלם סממין קרוי מנס: וגם צדה לא עשו להם. לדרך. מגיד שנמן של ישראל, (88) ערב רב. מערונות מומות של גריס: מגן משרים שנה ומעלה:

(0+) אשר ישבו במצרים. אחר שלה סימינות שישנה גין סכל, בְּלְנְלְמַׁנּ לְבְּשַׁנְּ סְשַׁבֹּי, בַּמִּבְבְּבְ בְּשֶׁבֶּן לְשָ וֹבִיגִּהָם (ירמיים ב, ב), ומס שכר מפורש החריו קדש ישְׁבָבָל לַם' וגרי:

 נִּצְּמֶר יְהְנָה שֶׁלְ־מֹשֶׁה וַצְּחַר וַ נְצִמֵר יִיְ לְמֹשֶׁה וַצַּחַרוֹן דְּצִּ ۿڤَڵٛ؞ڷۦڂؙڂڔڂؙڐ۬؞ۦڹۿؙڶڰ۬ڂۦڂڂڔڂڐ؞ڹۿڶۼڂڂ۪ڶڐ؞ٮڹٳٵ הוא הבַנְיָלָה הַנָּה T+ לְעִוְגִּגִאֶם מִאָּבֶּל מֹאָבֹּג מֹאַבֿנֹם: הַנְּה יְצְאָנ כְּל־צִבְאָנֹת יְהַנְּה הַבִּין נִפַּקוּ כְּל חֵילַיָּא דִּייִ מאַרע מצרים: מַאַרְעָּא דַּמִּצְרָיִם: באות שְנְה וַיְהִי בְּעָּצֶם הַיִּוֹם יִהְלָהִין שִׁנִין וַהַנְה בִּבְרַן יוֹמָא וּיְהַי מִפֵּץ שְׁלְשֵׁים שְׁנְּה וְאַרְבָּע יַהַוָּה מִסּוֹף אַרְבַּע מָאָה

לְּיהֹלְה הוּא לֵילְיָא הָבִין שֵׁנִׁם יִיָּ נִמִּיר מגבנם לְאַפּּטוּטִבוּן מִאַּבֹּא בּמּגִּבוּם הוא ליהוְה לֵילֵי נְטִיר הוּא קֵדָם יָיָ

בוְאָשַׁמַּג לֵא הכוָל בּיה: بهد يَوْد بَخِون خِر چُا تِهُد فِيرَد خِوبُه خِر خِد نَهْدِهُمْ

יַמַלְמָָד אֹתֹוּ אָז יָאַכַל בְּוֹ: וְעִילְזָר יָמִיה בְּבֵין יִיכוּל בַּיה: ** וֹכֹלְ_הַּמֹבׁג אַנְהָה מִלֵּנִעַבַלֹּסֵב וֹכֹלְ הַבָּג וֹבָג וַבָּגוֹ כַּסִׂפֹּא

s+ שוְאָׁב וֹמִּכֹּוִע לָאִרַיִּאָכֹלְ בִּוֹיִּ

לא־יָאַבַל בָּוּ:

ומגם לא השברו בו:

שִּוּשֹׁלֵא וֹאֹנִילִא לָא הִכוִלְ בֿיִש:

Ë.Ľ: לְבָּבָא וֹנַבְמָא לָא טִטְבָּבוּוּ * מְּלְרַתְּ אֶּחָרִ יֵאְבֶּלְ לְאִרתוּצֵיִא בַּחֲבוּרָא חֲדָא יִהְצִּכִיל לְאִ ** בְּבָרָת אֶחָרֹ יֵאְבֶלְ לֹאִרתוּצֵיִא בַחֲבוּרָא חֲדָא יִהְצִּכִיל לָא

> from the land of Egypt. all the host of the Lord went out the selfsame day it came to pass, that four hundred and thirty years, even And it came to pass at the end of

throughout their generations. for all the children of Israel a night of watching unto the LORD the land of Egypt; this same night is LORD for bringing them out from It was a night of watching unto the

thereof; passover: there shall no alien eat Aaron: 'This is the ordinance of the And the LORD said unto Moses and

circumcised him, then shall he eat bought for money, when thou hast but every man's servant that is

 $\dagger \dagger$

£+

not eat thereof. Ilada inavies beiid a bna ienvant shall

neither shall ye break a bone thereof. flesh abroad out of the house; shalt not carry forth aught of the In one house shall it be eaten; thou

שלרבע מאום שנה משנולד ילחק, המלא מביאחן למלרים עד יליאחן ר"י שנה, וזה אחד מן הדברים ששינו לחלמי המלך: לס, כו), ומומר בे ב בְּבֶן מְגְבֵיכֶס בַּבְּבְרִ בְּפּ (שמום ו, ד), לפיכך המה לריך לומר כי גר יסיה ורעך, משהיה לו ורע, וכשממנה וסווקקם לומר על כרחך שאף שאר הישיבום נקראו גרום, אפילו בחברון, כענין שנאמר אָשֶׁר בֶּר שֶׁס פַּבְּרֶהֶס וְיִּלְמָק (בראשית משנות עמרס נצלעים בשנות קסת, וסרבס משמונים של משס נצלעים בשנות עמרס, סרי שלה חמלה ארבע מאות לציאת מלריס, שנומיו וכל שנות עמרס בנו ושמניס של משס, לא המלאס כל כך, ועל כרתך הרבה שנים היו לקהת עד שלא ירד למלרים, והרבה גוירם בין סבחרים עד שנולד ילחק. ואי אפשר לומר בארך מלרים לבדה, שהרי קהח מן הבאים עם יעקב היה, לא וחשוב כל משנולד ילמק עד עכשיו היו הרבע מהום שנה, משהיה לו זרע להצרהם נמקיים כי גר יהיה זרעך, ושלשים שנה היו משנגזרה

סלילם שאמר לאברסם בלילם סוס אני גואל את בניך: שמרים לכל בני ישראל לדרחם. מְשַׁמֶּרוּבֹא מן סמויקין, כענין (ב+) ליל שמרים. שסיס סקפ"ס שומר ומלפס לו לקייס ספמחחו לסולים מארן מלרים: הוא הלילה הזה לה: סוא בנימן באו מלאכי השרם אלל אברהם לבשרו, במ"ו בנימן נולד ילחק, ובמ"ו בנימן נגורה גזירה בין הבחרים (מכילחא פי"ד): (וא) ויהי מקץ שלשים שנה הור ויהי בעצם היום הזה. מגיד, שכיון שסגיע הקן, לא עכבן המקום כהרף עין, בע"ו

ואחד נכרי ואחד ישראל מומר במשמע (מכילתא פע"ו): (5+) זאח חקח הפסה. בי"ד בנימן נאתרס לסס פרשס זו: כל בן נכר. שנמנכרו מעשיו לאביו שבשמיס (פססיס זו.), בנטמר ולמ יפו בעשְׁמִים וגוי:

אלישור אומר, אין מילם עבדיו מעכבתו מלאכול בפקח, א"כ מה חלמוד לומר או יאכל בו, העבד: (++) ומלחה אוחן או יאכל בו. רבו, מגיד שמילת עבדיו מעכבתן מלחכול בפסח (יבמוח ע:), דברי רבי יהושע. רבי

ערבי מסול וגבעוני מסול וסוא מושב או שכיר: (פ+) חושב. זה גר מושב: ושכיר. זה הנכילי, ומה מלמוד לומר, והלא ערלים הם ונאמר וֶבֶל עָבֵל לֹא יֹאבֵל בּוֹ, אֹלא כגון

ξÇ

לק כוֹמִטֹא בוֹמָבִאָק וֹמֹבֹבוּוּן

keep it. All the congregation of Israel shall

בַּאָבֹא וֹבַּלְ_הָבֹץ לָאָ_יִאָּבַץ בִּוּי نظرت حملاهب لبائد جهارت 8+ 2・1111 11414 21 47 141

וְלָלְ מַּבְׁלָא לָא הַכִּוּלְ בָּיה: לְמִמְּבַּׁבִּישׁ וֹנִינִי בַּנִּאָּנִדָּי אַבַּמֹאַ ליה כל דכורא ובבן יקוד ונהבור פּסהא בדם יו מגור וְבֶּי־יָגֹוּר אַמְּדְׁ גַּר וְעְשָׁה פֶּסָחׁ וַצְּבֵי יִהְנִיר עִמְּכוֹן גִּיוֹרֶא

One law shall be to him that is thereof. uncircumcised person shall ear one that is born in the land; but no near and keep it; and he shall be as circumcised, and then let him come to the LORD, let all his males be with thee, and will keep the passover And when a stranger shall sojourn

עַּגָּר בָּתוּכְבֶם: و+ תּוֹרֶה צַּהַׁת יִהְיֶה לְצֵּיְרֶה וְלַגֵּר צִיְרְיִּםְא חֲדְא מְהֵי לִיצִּיבִּיְּא

بخربيدنه كنكتينديا كيترحيا:

נמברו כל בני ושְרַאָּל בּמָא

Aaron, so did they. the Lord commanded Moses and Thus did all the children of Israel; as

homeborn, and unto the stranger

'noy gnoms drannojos radı

جْرُ لِهِ اللَّهُ (0) צְנְיֵהְ יְהְנְהִ אֶתְרַמִּשֶׁהׁ וְאֶתְרַאַהַרִּן דְּפַקֵּיר יְיִ יְתִ מֹשֶׁהֹ וְיָתְ אַהַרֹּן בֵּן עַשְׁוּ: (ס) تَالَّمُ فَحِـ خَتَلَ نَهُلُكُمْ حَكَيْهُد

Egypt by their hosts. children of Israel out of the land of that the LORD did bring the And it came to pass the selfsame day

מֹאַבֹוֹם מֹלְ_אַטֶּם: (פּ) וְעוֹטִ אָעַבְּבְּוֹנְ וְמְּבְאֵבְ מִאָּבְאָ וֹנִ נִי בִּנִּי וְמְבַּאָבְ מִאָּבְּאָ וַיְהֵי בְּטֶצֶם הַיַּוֹם הַזָּהְ הוֹצִיא וַהֵּוָה בִּכְּרַן יוֹמָא הָדֵין צַּפֶּיק

בְּמִבְּנִם מַכְ עַנְבָּנִעוָן:

:gaiyas IIIX And the LORD spoke unto Moses,

יבַבְּהַמָּה לֵי הָוּא: ثرثاص خختان نشئةم خَعَثَات خَرِيَةِ عَختَان نَشِدُ عَجَنَيْهُ * كَيُمِ خِر خُرٍ فَجِيد قَمُد خُرٍ مَكَدِيهِ كَلُمَا خُرِ قَبَحُنُهُ فَنَا

אַל־מֹשֶׁה לַאַמְר: וּמַלֵּיל יִיְ עָם מֹשֶּׁה לְמֵימַר:

וְבְבְּמִירֶא דִּילִי הוּא:

and of beast, it is Mine.' the children of Israel, both of man whatsoever opens the womb among 'Sanctify unto Me all the first-born,

השברו בו. סראיי לאכילס, כגון שיש עליו כוימ בשר יש בו משוס שבירם ענס, אין עליו כוימ בשר או מוח, אין צו משוס שבירם יאכלו אומו בסס, מכאן שהאיכל, אוכל בשני מקומות (מכילתא פע"ו): - לא חוציא מן הביה. מן התניכה: - ועצם לא . אלא בבים אחד כמשמעו, וללמד שאם המחילו והיו אוכלים בחזר וירדו גשמים שלא יכנסו לבים, חלמוד לומר על הבחים אשר (6+) 🗷 בביה אחד יאכל. במבורס אמת, שלא יעשו סנמניץ עליו שמי מבורום וימלקוסו, אמס אומר במבורס אמ אוול י

של פסט דורום כן, מלמוד לומר כל עדם ישראל יעשו אומו: (קי) בל עדה ישראל יעשר אוחו. למס נאמר, לפי שסוא אומר בפסח מלריס שס לבים אבום, שנמנו עליו למשפחום, יכול açq:

,455 EI: בארבעה עשר: - וכל ערל לא יאכל בו. להביא אם שממו אמיו מחמח מילה, שאינו מומר לערלוח ואינו נלמד מבן נכר לא (8+) ועשה פסה. יכול כל סממגייר יעשה פסח מיד, מלמוד לומר והיה כאורם הארן, מה אורם בארצעה עשר אף גר

(פ4) חורה אחת וגרי. לסטוומגר למורמ מף לשמר מלומ שבמורס (מכילממ שם):

יפממו שפמים: לי הוא. לעלמי קנימיס, ע"י שהכימי בכורי מלרים: (2) פטר כל רחם. שפתת את הכתם תתלה, כתו פוער תַיִם בַאֹשִׁית מֶדוֹן (משלי יו, יד). וכן יַפְּעִירוּ בְּשֶׁבֶּה (תהלים כב, ת),

מַזְּהַ וְלְאֵ יֵאְבֵּלְ חַמֵּץ: בְּחָנִק יְד הוֹצָּיא יְהְנָה אָהְכֶם מִמְּאַבְוֹם מִבּּוֹנִ הַבְּיִנִם כּֿוּ ַּ אָת־הַיָּוֹם הַזָּהֹ אֲשֶׁר יָצָאהָם וַיּאמֶר מֹשֶּׁה אֵל־הַעָּם זַכֿוֹר

בְּאַבְיב: אַטַּׁם יִצְּאָים

וְאָבַרְהָיִם אָרַהְעָבּרָה למי לְנַ אָּבְאׁ זָבָע שַׁלְב וּבְּבָּה لْلَالْحِيْنِ كَيْهُد يَهُكُمْ كَيُحَرَّنِكِ י עַבְּנְעָּיִי וְעַשִׁיִּי וְעַאָּמִיְרִי וְתַּחָוּיִי וְהְיָה בִּי־יְבִיאָה יְהֹוֹה אֶל־אָנֶין

הַשְּׁבִיעִּׁי חֻג לַיהֹוֶה:

י הְּבְׁמָׁע נְמָנִם שַאָּכַּלְ מַגְָּע נְבַנִּנְםְ הִּבְּמָּא נִמָּנִל שַּׁמָּנָבְא יִמָּנֵל שַּׁמָנָבָא

نظ» ـ تِهُد ظِهِ بَشِمْ نَظِهِ ـ تَدُهُد ـ بَشِرا نَظُه نِفَنَا، كِلَا يُشِرهَ نَظِه ַ מַצּוֹת יֵאְבֶׁל אֶת שִׁבְעָת הַנְּמָים פַּמִּירָא יִהְאָבִיל יָת שִׁבְעָּא

לֵו בֹּגֹאנוֹו מִמָּגַבוֹוֹם: לאמֶר בַּעַבְּוּר זֶה עַשְּׁה יְהוָה לְמֵימַר בְּדִיל דָא עַבַּד יִיָּ לִי إبريري إجبة عرات تربه بمود كجرة جانه يديه

> מכא ולא וטאכול חמיע: לטלול זד אַפּוּל זוֹ זָטַכוּוֹ ממאבום מכונו מבינוא אבו נת יוֹמָא הַבֵּין הַנָּפַּקָּתוּן נאַמר משה לעמא הוו דכירין

下浴口「口が בְּחָבֶשׁ יוֹמָא בֵין אַמוּן נָפְּקוֹ בְּיַרְחָא

בובא בּוֹבוֹא ביבון: יִרְבַשׁ וִתְפָּלַח יָת פּילִחָנָא למשו לו אות מלוא שלכ ווכוסאו בלוום לאַבְיִטִּבּ בוּהֹלִאָּג וֹשִׁשַאָּג נִאָּמוּבָאָג וֹשִׁנַאָּג וובו אבו זמוללב ול לאבמ

יבְיוֹמָא שְׁבִיעָּאָה חַנָּא בֶּרָם יָן:

نَصَابَ، كِلَّا لِيَمْءِت جُحُمْ فِيسَمِّكَ:

במפט ממגלום:

leavened bread be eaten. from this place; there shall no of hand the Lord brought you out house of bondage; for by strength came out from Egypt, out of the 'Remember this day, in which ye And Moses said unto the people:

This day ye go forth in the month

keep this service in this month. with milk and honey, that thou shalt fathers to give thee, a land flowing Jebusite, which He swore unto thy Amorite, and the Hivite, and the Canaanite, and the Hittite, and the bring thee into the land of the And it shall be when the LORD shall

seventh day shall be a feast to the unleavened bread, and in the Seven days thou shalt eat

porders. leaven seen with thee, in all thy seen with thee, neither shall there be there shall no leavened bread be throughout the seven days; and Unleavened bread shall be eaten

came forth out of Egypt. which the Lord did for me when I day, saying: It is because of that And thou shalt tell thy son in that

- (3) זכור את היום הזה. למד, שמוכירין יליאת מלריס בכל יוס:
- בְּשֶׁר לֹנְאֹח, לֹא חמס, ולֹא נִיס, ולֹא גשמיס, וכן סוא אומר מוֹנִיא חֲׁמִירִיס בַּפֹּוּשָׁרוֹת (מסליס מח, ו), הֹדֶשׁ שסוא כשר לנאח: (+) בחדש האביב. וכי לא סיינו יודעין באיוס מדש ילאו, אלא כך אמר לסס, ראו מקד שגמלכס, שסוליא אמכס במדש שסוא
- שסיליה הם עלמו מן הכלל, וכהן והגדם לבנך בבן שהינו יודע לשהול, והכסוב מלמדך שמפחם לו החה בדברי הגדה המושכין שנתחדש בה, בפרשה ראשונה נאמר וְקִיְהְ כִּי יֹאֹמְרוּ מֵלֵלֵכֶם בְּנֵיכֶם מְהְ קְעֲבֹּרָה הַאֹּחְ לָכֶם (שמות יב, כו), בצן רשע הכחוד מדבר השבודה הזאח. של פסח (פסחים לו.), והלא כבר נאמר למעלה והיה כי מבאו אל הארץ וגוי, ולמה חור ושנאה, בשביל דבר עַלֶּיסָ וּגוי (שס כת, יג): − זבת חלב ודבש. תלב זב מן סטויס, וסדבש זב מן סממריס ומן סמלניס (רש"י מגילס ז.): − אח ם, פֿס פֿבְּבֶס וגוי (ברפֿשים מו, יס), וביצמק סופֿ פֿומר גור בְּפָבֶן סַוּמׁם וגוי (שס כו, ג), וביעקב סופֿ פֿומר בְּפַבֶן פַשָׁה שֿבֵב סס, ואחח ממשפחח כנען סיחס שלא נקרא לס שס, אלא כנעני: - גשבע לאבחיך וגרי. באברסס סוא אומר, צַיּוֹס סַסוּא בְּרַח (a) אל ארץ הכנעני וגרי. אע"פ שלא מנס אלא המשה עממין, כל שבעה גוים במשמע (הנהומא בא יב), שכולן בכלל כנעני
- ולא לך, שאלו סיית שם לא סיית כדאי ליגאל (מכילתא פי"ו): (8) בעבור זה. בעביר שמקייס מלימיו, כגיון פסח מלס ומרור סללו: עשה ה׳ לי. רמו חשובס לבן רשע לומר, עשס ס'לי שלת הלב:

יווְלָמָר הוּצְאָּרְ יְהנָה מִמָּצְרֶים: يَخْنَجُدِيا خِيَا مِّيْرُكَ خُمِّمًا فَكَثُلُ ﴿ حُيَا مِّنَكُ خُدُمْ يَكُنُكُ * يَخْنُكُ*

לְמוּעֲבְה מִיָּמִים יָמִימָה: (פּ) نشتك 84-1144

עַבְּנְאָהָנִ בּאָהָב נְהָבָּמ לְנִי בִּנְאָהָנִ בּמָא גַּאַנִים לְנִי וֹטֹיֶט בּׁנַוֹּבֹאֹנֹ וֹטִוֹעְ אָבְאָנֹת ווִטוּ אָנִוּ זהוֹלְוּנֵּוּ וֹוֹ בְאָנַת

هَمُ لَا يَكُذُ لِهُ لَا يُحُدُنُ لِهِ خَرِيلًا لَا يَكُذِيا فَقَيْمِ كَيْتُ يُرْ: ﴿ فَيُعَالِمُ فَقَ לِיהَוְגִה וְכְל־פָּמֶהוּ שֲׁנֶר בְּהֵמָה וְכֻּל פְּתַה וְלֵד בְּעִירָא דִּיהוֹן

לכנר אָבָם בְּבָנֵיךְ הַפְּבָרֵי: נאם לא הפְּהֶה וַעֲּרָפְתָּי וְלֵל בְּאִמְּרָא וָאָם לְא הפְּרוּק

> אַפֿלע װ ממּגֹנים: וווְנִנו בַּפַּוּלֵב בַּי, בַּנְיָר בַּנִי בָּפַוּלֶב אָבַו, בָּנִר הַפַּנִפָּא ﴿ جُهِبِ مَ مِـ ـ بُلَّادِ انت ذِكَ خُهُا مَمْ نُنُكُ اذِكُ ذَلُا

वांवी दांवी: עוּאָט וֹטַמָּר יָה קוֹמָא הָבוּן בְּוֹמָנִיה

نَا لَكُ اللَّهُ اللَّ

حُرِ قُمْدِ ثَامَ الْنَمُوَدِ خَرِ فَنَا لَذِنُهُ كَذُهِ أَنَا

لْخُمْ فَهُد بَامْدِ فَعَيْد جُهُد رُجُمْ فَدَدُم يَامُرُهُ فَقَدِيهِ

ממגבום מבנע גַּבַּוֹנִם: بالألا לַאַּמָּר מַּעַ-וַּאָּע וֹאַמֹּבֹשׁ אֵלֶוּו לַמִּוּמַר מֹא בֹא וֹטִימַר לִיִּי וְטִיְטִ בֹּי וֹאָאַבְעַ בֹּלִנַ מְטַׁר וּיִםִּ אַבִּי וֹאָאַבְלָּנַ בַּנִוֹנַ מְטַר

> בבנד הפרוק: וְטַלְפָּיה וְכֹל בּוּכְרָא צַּאָנְשָׁא

מְבָּיה עַבְרִיהָא: בּטַלוף יַר אַפְּקנָא יִן מִמְצְרָוֹם

> brought thee out of Egypt. With a strong hand hath the LORD the Lord may be in thy mouth; for between thine eyes, that the law of upon thy hand, and for a memorial And it shall be for a sign unto thee

or dinance in its season from year to Thou shalt therefore keep this

and to thy fathers, and shall give it Canaanite, as He swore unto thee bring thee into the land of the And it shall be when the LORD shall

the Lord's. thou hast coming of a beast, shall be every firstling that is a male, which LORD all that openeth the womb; that thou shalt set apart unto the

shalt thou redeem. first-born of man among thy sons shalt break its neck; and all the thou wilt not redeem it, then thou shalt redeem with a lamb; and if And every firstling of an ass thou

the house of bondage; brought us out from Egypt, from By strength of hand the LORD is this? that thou shalt say unto him: thee in time to come, saying: What And it shall be when thy son asketh

שם מנמות לו.): ומקשרס בראש ובורוע: על ידך. יד שמאל, לפיכך ידכס מלא בפרשס שנייס (פסוק מו), לדרוש בס יד שסיא כסס (מכילמא (9) והיה לך לאות. יליאת מלרים מסים לך לאות: על ידך וליברון בין עיניך. רולם לומר, שמכתוב פרשיות סללו

(1) מימים ימימה. משנה לשנה (שם לו:):

. מקיימוסו במדבר, מוכו ליכנם לארץ ומקיימוסו שם (מכילמא שם): - נשבע לך. וסיכן נשבע לד, וְהַבַּאֹמִי אָהָבֶס אָל סְטָבֶן (11) והיה כי יבאך. יש מרצומינו שלמדו מכאן, שלא קדשו בכוכות הנולדים במדבר, והאומר קדשו מפרש ביאם זו, אם

(12) והעברת. אין וסענרת אלא לשון הפרשה, וכן הוא אומר וְהַעַבַרָּמָס אָת נַמַלָּמוּ לָבָּמֹּו (במדבר כו, מ): שגר בהמה. G("a): ַ אַשְׁבְּ נְשְׁאַמִּי וגוי (שמום ו, ס): – ונחנה לך. מסא בעיניך כאילו נמנס לך בו ביוס, ואל מסי בעיניך כירושה אבוה (מכילהא

ופירש במקוס אחר בְּבְּמֶרְ וְּבְּצֹחֹנְ וְּ. לשון אחר יש לפרש וקעברת כל פער רחס, בבכור אדס הכחוב מדבר: שְׁבַּר שֲׁלְפֶּיף, אُבל וה לא בא אלא ללמד על הנפל, שהרי כבר כמב כל פטר רחס, ואס מאמר אף בכור בהמה טמאה במשמע, בא בַּפֶל, ששגרמו אמו ושלממו בלא עמו, ולמדך סכמוב שסוא קדוש בבכורס לפעור את סבא אמריו, ואף שאינו נפל קרוי שגר, כמו

במקום למר: הפסיד ממונו של כהן לפיכך יפסיד ממונו (מכילחה פי"ח): וכל בכור אדם בבניך הפדה. המש סלעים פדיונו, קלוצ בשה. נומן שם לכסן, ופער ממור מומר בסנאם וסשם חולין ביד כסן: - וערפחו. עורפו בקופין מאחוריו וסורגו, סוא ישראל ביליאמן ממלריס, (שאין לך אמד מישראל שלא נעל הרבה חמורים) טעונים מכספס ומוסבס של מלרים: 👚 חפרה (13) פטר חמור. ולא פער שאר בהמה עמאה, גורם הכחוד היא, לפי שנמשלו בכורי מלרים לחמורים, ועוד שםייעו את

ספר שמות – פרשת בשלח ראשון – Hix sudox

לכנו לנו אפונו: حْمِ قَمْد ثِبُو بَاذَبِهِ لَحُمْ لَا يَدُمُ فَنَا لَمْ لَا يَذَدُنُهُ בְּהַמְּה עַל־בּן אֲנִי זֹבְתַ לְיהֹנָה דִּבְעִירָא עַל בַּן אֲנָא דְּבָח מֹאַבְוֹם מֹפַּכְנַב אָבָם וֹמַּבַ_בַּבַנָנַב זי ווּדְנְי יִעוֹנִע כֹּלְ בַּׁכִּוְרְ בֹּאָבֹּלִ ربن چە بېۋى ھەلىر ئېۋۇشىش ئېزى

פסוקיס ולשושפת

וֹכֹל בּוּכִּבֹא צַבְנָה אָפָּבוּטִ: מבוכבא בּאַנֹמא וֹמַר בּוּכָבא בוכבא באבתא 八位のこれではな نظمَح ダルシ

אַפֿעלא װ ממֹאָבום: בון עינף אַני בּהָקוֹף יד ויהי לאָת מַל יבֶּב וֹלְעַבּּלִין

sons I redeem. males; but all the first-born of my that openeth the womb, being therefore I sacrifice to the LORD all man, and the first-born of beast; land of Egypt, both the first-born of LORD slew all the firstborn in the would hardly let us go that the and it came to pass, when Pharaoh

Egypt. the Lord brought us forth out of your eyes; for by strength of hand hand, and for frontlets between And it shall be for a sign upon thy

The Haftara is Jevemiah 46:13 - 46:28 on page 206.

ದನ್ನೆ ದೇರ್ದ: בְּלֵם בְּרְאָנָם מִלְטַמָר וְמֶּבוּ בּנו אַמַּר אֵבְיִנִם פּֿוֹנִנִים הַנֵּא אָבּנ אַמּר גָּ בּלְמֹא הַנִּמוֹ בּמִלְם וְלֵאְ־נְחָוֹם אֶלְהִים זְבֶרֶךְ אֲבֶוֹן עַמָּא וֹלָא דַּבְּרְנֵּוּן יִיְ אוֹרַח

לַנַרַיִּשְׁרָאָל מַאָּבֶוּ מִבָּבִים: עמוקר ים סוף וחמשים עלו ניפֹב אֶלְהַים ו אָת־הַעָּם הַבֶּרְ

מַּמָא בְּמִנְוֹזִירוֹן קָרָבָא וִיתוּבוּוֹ לבור ביוא אבה פלשמה אבי קריבא וַיְהַי בְּשַׁכַּוֹח פַּרְעֹה אָתּ הַעָּם וַהָּוָה כַּד שַׁלַח פַּרְעֹה יָה

סלולו לנו ושָׁבַאָּב מָאַבּהֹאַ מובלבא לומא ויסוף ומזרוון וֹאַסְׁעַר וֹוֹ נִע הַמָּאַ אַנַרַע

But God led the people about, by

regret when they see war, and they

near; for God said: 'Lest the people

had let the people go, that God led

And it came to pass, when Pharaoh

the Philistines, although that was them not by the way of the land of

return to Egypt.

Δī

91

Egypt. went up armed out of the land of Red Sea; and the children of Israel the way of the wilderness by the

כשת, ושמינו יודע לשמול, וסשומל דרך מכמס: הוא אומר עָס קעַלח וְסַמְּקִיס וְסַמִּשְׁפְּעֵיס וגוי (דבריס ו, כ), הרי ואח שאלח בן חכס. דברה חורה כנגד ארבעה בניס, חס, כב, כו), דבני גד ובני כאובן: – מה זאח. זס מינוק מפש שאינו יודע לסעמיק שאלמו, ומומס ושואל מס ואמ, ובמקוס אמר (+1) בי ישאלך בגך מחר. יש ממר שסים עכשיו ויש ממר שסום לממר ומן, כגון וס, וכגון מָמָר יֹמֹמֶרוּ בְּגַנִיבֶּס לְבָּגֵינוּ (יסושע

(סנסדרין ד:). ומנחס חברו עם וְסַמֵּף שֶׁל דְּלוֹס (יחוקאל כא, ב), אַל מַמִיפוּ (מיכה ב, ו), לשון דבור, כמו ולוכרון בין עיניך (16) ולטוטפות בין עיניך. תפילין, ועל שם שהם ארבעה בחים קרוין מעפת, עע בְּבַּהֶּבֵּי שחים, פת באפריקי שחים

מסופכיס, ועיין ברא"ס ובג"א ובמ"י ישוב נכון ע"ו): בן ינחם. ימשבו ממשבה על שילאו, וימנו לב לשוב: ראש וְנְשׁוּבֶּס מִנְּרֶיְמָס, אֹס הִולִיכִס צפּשומה על אחם כמה וכמה (מכילחא פסחא פי"ח). (לפי סדר הכחוד נראה הרשימות צַיַבֶּר סְטְּמְלֵלְי וְהַפְּנַשְׁנִי וגוי (במדבר יד, מב), אם סלכו דרך ישר סיו מוזרים, ומס אם כשסקיפס דרך מעוקס אמרו נִּמְנָה ו, כג): כי קרוב הוא. ונוח לשוב באוחו סדרך למזריס. ומדרש אגדס יש סרבס: בראוחם מלחמה. כגון מלחמת (עב) ויהר בשלח פרעה וגר ולא נחם. ולה נהגם, כמו לף נִמַס מָת סָעָס (שמות לב, לד), בְּסִתְּסַלֶּבֶךְ מַנָמֶס הัמָךְ (משלי סאמורה בפרשה ראשונה, שהרואה אוחם קשורים בין העינים, יזכור הנק וידבר בו:

לסס שעלו ממושים, שאילו היה דרך ישוב לא היו מחומשים להם כל מה שלריכין, אלא כאדם שעובר ממקום למקום ובדעמו וַ מַשֶּׁס בַּפוּף (שמות ב, ג), קַנֶּס וַפוּף קַמֵּלוּ (ישעיס ימ, ו): וחמשים. הין המושיס הלה מווייניס, (לפי שהפיבתן במדבר גרס (18) ויסב. הסיצם מן הדרך הפשומה לדרך העקומה: ים סוף. כמו לים מוף. ומוף הוא לשון אגם שֶׁגְּדֵלִים בו קנים, כמו

25

עּבְּים: מַנְיר אָהְבָּם: אֵלְהִים אֶּהְבֶּם וְהַעֵּלִימָם אָתַ בול ישְׁרָאֵלְ לַאִּמְרַ פּֿלָּרַ וֹפֿלַרַ מַ מִמְּוֹ כִּיְ עַמִּבְּמֹ עַמִבְּנַתְ אֵנַרַ ניקח משֶׁה אָת־עַצְמָוֹת יוֹסֶף

خَكَٰمُ لِ لَامَالُكُلُا: יי וּיִסְעִּי מִסְבְּּע וּיִשְׁוֹנִי בְאָטְם וּנְטַלִּי מִסִּיבוֹת וּשָׁרוֹ בָאֵיחָם

לַבְבְי וְלָם וֹלֵוֹלְנִי: لْكِرْجُكِ فَمَقِيدٍ هُمَ خُكِيْدٍ خُكُم בעמור ענן לנחמם הדברף וַיהוָה הֹלֵךְ לִפְּנֵיהָם יוֹמָם

ְּוֹמְמִּיּר ֻ תְּאֵשׁ לְיֵּלְת לְפְּנֵי וְאַרְ לָא עַמוּדָא דְאִישְׁתָא

۷۰۰ ניְדַבֶּר יְהְנֶה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמִר:

נכְּחָוֹ תַּחֲנוֹ עַלְ־הַיֶּים: مُنْكُم بِحْدًا لِنَبْلُ كِفُتْرِ خَمْمٍ جُهِا ءِ أَيْلَارُ كُوْلًا فِي تَنَادِينَ قِرْاً בּבּר אָק בֹּדוֹ וֹמְּבֹאָךְ וֹנְמִּבוּ מֹקָנִלְ מִם בֹּדִּוֹ וֹמְבֹאָךְ וִנִשִּבוּוֹ

> ג' זטכנו ועפלנו זע זרעי מלא וֹמִּבֹאָב לַמִּימִר מִגַּבר גַּכִּיר עמיה אַבי אוֹמְאָה אוֹמִי יָת בָּנֵי נאַסִיק מֹשֶׁה יָת גַּרְמֶי יוֹסָף

> בַּסְמַר מַדְבְּרָא:

לְמָנוֹלְ בַּנִמְמָא וּבְלָנִלְיָא: ئىخىمىنە خىجئىزى خىبا לאוְנִנֹא וּלְכִגְלִגֹא שׁהֹמוּנִגא למשונא בהללא לַבַּלָּבוּיטַבוּוּ וו מובר פומיהון ביממא

בְּיִלְּלֶן יוִלֶּם לָא הָבִי הַמִּיּבָא בַּהַּלָּלָּא בִּיִּטָׂטָא

בּבְיבְיֹגא מוֹן בֹוֹבִם הֹמֹא:

וּמַבַּיל יִיָּ עִם מִשָּׁה לְמֵימַר:

: אָטָׁג אפון למלכיה השרון על מלבוב יכול ומא פבם במוב לושׁבון צֿבָם פום טובָטֹאַ כֿון

> hence with you.' ye shall carry up my bones away God will surely remember you; and sworn the children of Israel, saying: Joseph with him; for he had surely And Moses took the bones of

in the edge of the wilderness. Succoth, and encamped in Etham, And they took their journey from

might go by day and by night: fire, to give them light; that they the way; and by night in a pillar of day in a pillar of cloud, to lead them And the Lord went before them by

from before the people. pillar of fire by night, departed not the pillar of cloud by day, and the

 ΛIX And the LORD spoke unto Moses,

over against it shall ye encamp by and the sea, before Baal-zephon, before Pi-hahiroth, between Migdol that they turn back and encamp 'Speak unto the children of Israel,

מחומשים, אחד מחמשה ילאו, וארבעה חלקים מחו בשלשת ימי אפילה: שַעַבְּרוּ מַמֻשְׁיִם (יהושע חֹ, יד), וכן מרגס אונקלום מְזְרָוִין, כמו וַיָּרִק אָם מַנִּיבִיו (בראשים יד, יד) ווריו. דבר אחר חמושים במלחמת עמלק ובמלחמת סיחון ועוג ומדין מסיכן סיו להם כלי זיין שהכו ישראל בחרב. ברש"י ישן) וכן הוא אומר, וַשַֿמָּס לקנים שם מה שילערך, הבל כשהיה פורש למדבר לריך לומן כל הלורך. וכמוב זה לה נכמב כי הם לשבר הם החון, שלה מהמר,

עמסס, שנאמר אמכס: שישלוסו (מכילמל פי"מ): והעליהם את עצמותי מזה אחכם. ללמיו סשביע כן, למדנו שלף עלמות כל סשבמים סעלו יוםף, אני שליע הייתי במלרים והיה מפוק בידי לעשות, אבל בְּנַי לא יניתום מלרים לעשות, לכך השביעם לכשיג אלו וילאו משם, (19) השבע השביע. השביעם שישביעו לבניקס, למס לא השביע בניו שישארסו לארץ כנען מיד, כמו שהשביע יעקב, אמר

(02) ויסעו מסכות. ביוס השני, שהרי ברחשון בחו מרעמסם לסכות:

שענן סכין לסנחוסס על ידו, שסרי על ידי עמוד סענן סס סולכיס. עמוד סענן אינו לאורס אלא לסורומס סדרך: לסראומכס, אף כאן לסנמומס ע"י שלימ, ומי סוא סשלימ, עמוד סענן, וסקצ"ס בכבודו מוליכו לפניסס, ומכל מקוס את עמוד (IS) לנחתם הדרך. נקוד פממ, שסוא כמו לסנמומס, כמו לַרְמַׁמְבֶס צַּדֶּבֶךְ מֵשֶׁר מֵלְכוּ צָּהַ (דנריס א, לג), שסוא כמו

לעמוד סעון, שעד שלא ישקע וס עולס וס (שבת כג:): (22) - לא ינויש. הקצ"ה את עמוד הענן יומס ועמוד האש לילה, מגיד שעמוד הענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים

בני חורין (מכילחא בעלח פ"א), וסס עני קלעים גבוסיס וקופיס, וסגיא עביניסס קרוי פי סקלעיס: לפני בעל צפון. סוא שנאמר ואמר פרעה לבני ישראל וגוי: ויחנו לפני פי החירות. הוא פימוס, ועכשיו נקרא פי המירות, על שם שנעשו שם (2) וישבו. לאמוריהם, ללד מלרים היו מקרצין כל יום השלישי, כדי להמעום את פרעה, שיאמר מועים הם בדרך, כמו

IdiL#L: לבֿכֿים הַם בַּאָבֶל סָגַר עַלְיהָם מִעִּירְבָּלִין אַנּוּן בָּאָרָעָא אָחַר لْאُمُاب فَلَمِي ذِكْتُلَ نَشِلَةٍ لِيَمْدِ فَلَمِد مَر خُتَرَ نَشِلَةِ ج

בי אָנָי וְהַנְהַ נִינְהַמִּיבַוֹי מֹאַבוֹנם + אַחַרִיהָם וְאִכְּבְדֶּה בְּפַּרְעָה יִיִרִּדִּוֹף בְּחָרֵיהְוֹן וְאֶהְׁיַפַר إنايَظِوْر هُنا كُلَّ هَلَامُ لَا يَلُكُ لِهُنَظِرَا إِنَا كَرْجُم لِأَوْلَمُنَا

אָנוַ וֹאָבֹאָל מִהַּבַּבוני: ישראל העגם בווהקה קבר פרעה צבי צול עמא ואָהְהַבּיר נְיִּנְעְ לְמִּלְנֵּ מִאֹּנְוֹם כֹּּג בַבוֹע וֹאִטְּעוֹא לְמַלְכֹּא בַּמֹאֹנִים

देवा द्याः **אָט_וַכְבַּׁבַּוּ וֹאָט_מ**ּמִוּ וֹמַפּֿגס זֹט וַטַבּגע וֹזָט מַמֶּגע

لْكِمْ لَآثُت مَمَّلُنَات لَهُمْهُات مَمْ لِ نُحِدٍ لَيُحْدِ مَمَّلَهُ، لَاخُدِيا ניקּח שַשׁ־מֵאִוֹת בֶבֶבֹ בָּחוֹוּר וּדְבַרשִׁית מָאָה רָתִבִּין בְּחִירֶן

מַלִיהוֹן מַדְבְּרָא:

נגדבעו כן: ווֹבַתוּן מֹבֹבֹאֵ אַבוּ אַנֹא ווֹ

הַבַּעוֹלָא נִע נֹהָבָאָב מִפּּיַבְעוֹנָּגָא: נאמנו מא בא מכבוא אני נְּאָמִבוּ לְבָּא דְפַּרְעֹה וְעַבְּרּוֹהִי בְּעַּמָּא

wilderness hath shut them in. entangled in the land, the children of Israel: They are And Pharach will say of the

LORD.' And they did so. Egyptians shall know that I am the and upon all his host; and the will get Me honour upon Pharaoh, and he shall follow after them; and I And I will harden Pharaoh's heart,

serving us? done, that we have let Israel go from they said: 'What is this we have was turned towards the people, and heart of Pharaoh and of his servants that the people were fled; and the And it was told the king of Egypt

took his people with him. And he made ready his chariots, and

Egypt, and captains over all of them. chariots, and all the chariots of And he took six hundred chosen

נְּסְרוֹת (חֹיוב כת, יח), נְבְּבֵי יָס (שס לת, מו). נבכיס סס, כלוחֿיס סס במדבר, שחֿינן יודעין לנחֹת ממנו ולסירן ילכו: היא (בראשים כ, יג), אמרי עלי: - בבבים הם. כלואים ומשוקעים, ובלש"ז שיר"יר כמו בְּעָמָק קַבְּבָא (מִהלים פד, ז), מָבְּרִי (3) ואמר פרעה. כשישמע שהס שָבִיס לחמריהס: לבני ישראל. על בני ישראל. וכן ה' יַּלְמַס לְבֶס, עליכס. חְמָרִי לִי חְמִי נשאר מכל אלהי מלרים, כדי להטעוחן, שיאמרו קשה יראחן (שה), ועליו פירש איוב מַשְׁבִּיאׁ לַבּוּיָה וַיַּשְׁבַּבָּה (איוב יב, כג):

(מכילמא פ"א): ויעשו בן. להגיד שנתן ששמעו לקול משה, ולא אמרו היאך נתקרב אל רודפינו, אנו צריכים לברוח, אלא עו, דצ), ואומר נודע ס' מִשְׁפְּט שָשְׁה (שׁס ט, יו): בפרעה ובכל הילו. הוא המחיל גענירה וממנו המחילה הפורענות ַנְׁסְׁמַּרְּבְּלְּפִי, נְׁסִׁמַלְּבְּׁבָּׁפִי, וֹכִיבַּהְּׂפִי, וִדוּ, (ימוקלהל למ, כבכג), ומומר שָׁמֶּס שָׁבַּר רָשֶׁפֶּי, מָשׁת, רֹשָׁמר, וממר כך נודָע בִּיסוּדָס בֶּלְכִיים (מסליס (4) ואכבדה בפרעה. כשקקנ"ה ממנקם ברשעים שמו ממגדל וממכבד, וכן הוא אומר וִנְשְׁשַּׁעָמִּי הָּפֹּו וגוי, ואמר כך

אמריסס בשביל ממונס שסשאילוס: מעבדנו. מעבוד אומנו: מפוף עמי (שמוח יב, לא), ונהפך לבב עבדיו, שהרי לשעבר היו אומרים לו עד קטי יהיָה זֶה לָנוּ לָמוֹחָשׁ, ועכשיו נהפכו לרדוף שירה, והוא יום שביעי של פסח, לכך אנו קורין השירה ביום השביעי: - ויהפך. נהפך ממה שהיה, שהרי אמר להם קומו אָאוּ שלינן מרוכין למזכיס, באו וסגידו לפרעה ביום הרביעי, ובחמישי ובששי רדפו אחריהם, וליל שביעי ירדו לים, בשחרית אמרו (a) ויוגד למלך מצרים. פֿיקְמוּרְיִןשׁלֹם עמסס (מכילמה פ"ה), וכיון שסגיעו לשלשם ימיס שקצעו לילך ולשוב, ורחו אמרו אין לנו אלא דברי בן עמרס (שם):

שנאמר פַֿפַּנְק שָׁלָנ: וּפַרְעֹס הַקְּרִיב, הקריב עלמו מיהר לפני מיילומיו, דרך שאר מלכים לימול ביוס בראש כמו שיבחר, אני אשוה עמכם בחלק, בואו עמי, ואני לא אתנהג עמכס כשאר מלכים, דרך שאר מלכים עבדיו קודמין לו במלחמה, ואני אקדים לפניכם, שנאמר (6) ויאסר את רכבו. סוא בעלמו (מכילמא פ"א): ואת עמו לקח עמו. מְשְׁבֶס בּדִּבּרִיס, לקינו ונעלו ממוננו ושלמנוס,

וסלא נאמר וְגַּס מִקְנֵנוּ יֵלֶךְּ שִּמְנוּ (שֹס י, כו), מָשֶׁל מי סיו, מסירא אם דבר ס', מכאן סיס רבי שמעון אומר, כשר שבמלריס ומסיכן סיו סבסמום סללו, אם מאמר משל מלרים, סרי נאמר וַיִּמֶמ כֹל מִקְנֵים (שמום ע, י), ואם מאמר משל ישראל, (ד) בחור. נפחרים, פחור לשון יחיד, כל רכב ורכב שבמנין זה סיה פחור: וכל רכב מצרים. ועמהם כל שתר הרכב, שמשוב:

(שמוחל־ב ימ, ימ) דחבשלום, שחמוח. כמו לְיוֹם קוּמִי לְעַד (נפּניה ג, ח), עַד שוּבִי בְּשֶׁלוֹם (דברי הימים־ב יח, כו) שחקום . פסוק פן יפרוץ) היה נבאר ממיסמנו, עכשיו שנקוד בשורק, נבאר מאשר נמוס. וכן מי יָשָּן מוּשָנו, שנמוס. וכן מִי יַשַּן מוּשִ נמום, ואס סיס נקוד מלאפו"ס, (ר"ל חול"ס, כנודע לבעלי דקדוק שקראו חול"ס מלאפו"ס, ועיין לקמן פרשה יחרו ברש"י (12) אשר דברנו אליך במצרים. וסיכן דברו, ינה ס'עַנְיכֶס וְיִשְׁפּוֹמ (שמות ס, כה מכילהה פ"ב): ממוחנו. מהשר

בינו"ן פושי"ם:

(11) המבלי אין קברים. וכי מחמת חסרון קנריס, שלין קנריס במלריס ליקנר שס, לקחמנו משס. שיפו"ר פלינלם"ה ימ, כו). בילחק, לְשׁוּת בַּשְׂבֶה (שם כד, פג). ביעקב, וַיְפְנַּע בַּמֶּקֹוֹם (שם כח, ימ):

(מנמומה בשלח יג): - ויצעקו. מפשו הומנות הבותם (מכילתה פ"ב). בהברהם הוה הומל, הֶל הַשָּׁקוֹם הַשָּׁד שָׁמַד שֶׁם (ברהשית בסע אחריחם. בלב אמד כאיש אמד. דבר אמר וסנס מלריס נוקע אמריסס, ראו שר של מלריס נוקע מן סשמיס לעזור למלריס (10) ופרעה הקריב. היה לו לכתוצ ופרעה קרצ, מהו הקריצ, הקריצ עלמו ונתאמן לקדם לפניהם, כמו שהתנה עמהם: (מכילמא פ"א):

(8) ויהוק הי את לב פרעה. שסיס מולס אס לרדוף אס לאו, ומוק את לצו לרדוף: ביד רמה. בגבורס גבוס ומפורקמת פרוג, מוב שבנחשים רלוץ אם מוחו (מכילחא פ"א): ושלשים על כלו. שרי לבאוח כחרגומו:

מֹצַלְמִנְעַ בַּמַּגַבַבַּבָּא:

نشَكَاد خَمَلُكُد: מִּנִר לֵנִנִּ הַּבְּרֵב אַנִרְטִּגְּרָנִם מִב לַנָּא צַנִפְּלָם נִים מִגְּרָאֵנ ממונ וֹלֹמֹבְוֹע אָעַ מִגְּנִים בַּּנ מִנִּיֹא וֹנִפַּבְע זִע מִגִּנִאָנ אָנַנִי ת אָבֶּוֹשׁ בֹמֹגֹבוֹם בַאמָב שַבַּב גמּפֹּשׁ בֹמֹגַבוֹם לַמִּנמַב הַּבוַעַ הַלֹא זָה הַדְּבֶּר אֲשֶׁר דִּבָּרָנוּ הַלָּא בּין פְּהָנְמָא דְּטַלֵּילְנָא

לַנוּ לַעוָגֹּוֹאָנוּ מִמָּגַבוֹנִם: לְמִּוּט פֿמּוֹבְבָּׂיִר מִע־וּאָע מְמָּוֹטִ בְּמָרְבָּרָא מָא דָא מַבַּרְהָ לַנָּא « «גּוֹ_לֹבוֹנִם בֹמֹאֹנְוֹם לַלֹטֹׁנֹוּ בֹמֹאֹנוֹם בַבֹּנִמֹּיִא לַמִּמֹּנִי ניאַמָרוֹ אָל־מִימֶּרוֹ

كُمْقَطِينَتُمْ مُفَمِّدُنَاتِ:

<u>֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֚֡֡֡</u> מאַר נוּאֹמַלוּ לדניוֹמָרָאָר אָרַ מֹאַנוֹםוּ וָסָׁהַ אַנוֹנִינִים וּנֵּירָאִנְ מִאָּנִאָּ or MLXC ※17 ないばいばロ ופּרְעָה הקּרֶיב ווּשָׁאוֹ בְנֵי־ וּפּרְעֹה

נמָבאב בבם ונ: וּבְׁנוֹגלוּ לַנְוֹבָא וּוֹמִילוּ בֹנִי ֓֝֡֝֡֡֝֡֡֡֡֝֝֡֝֡֡֝֡֡֡֡֡֡ ظرتدالال ظĽ،⊏ IJŌŒĿ

فريتنديد خفت خمر غفا: בֶבֶב פַּרְעָה וְפָּרָשֶׁיוּ וְחֵילֵוֹ עַלְ־ אוקם הונים על־הוֹים בֶל־סוּס ניִרְדְפׁוּ מִצְּרַיִם אַחֲרֵיהָם ניִשָּׂיגוּ

טולטא שלבם למול אפון: יפְּרָשׁוֹהִי וּמִשְּׁרְיָמִיה עַל פֹּם ומא כל סוסוט בטכי פרעה וֹאַבְבֹּיקוּ נְהָבוֹ עַּבְ מֹגַבאָנ בַּעַבוּנוּעוּ

ĻģĽ: لَمْلُهُمْ بِخُرْدَ نَمْلُهُمْ بِمُهُلِ قُلْا خِرْدَ مُلْعُمْ بِحُرْدَ نَمْلُهُمْ رُفِطَيا מַלְבְּׁ מִאֹּנְיִם וֹיִנְבְּעָב אַנִוֹנִי בֹּנִוֹ מַלְכֹּא בַּמֹּגִנִם יָנְיַנָב בַּעַּב

בווה גלו: וַיְחַזַּק יְחַנְּה אָת־כֻלֶב פַּרְעֹה וְתַפֵּיף יִי, יָת לְבָּא דְּפַּרְעֹה

should die in the wilderness.' to serve the Egyptians, than that we Egyptians? For it were better for us alone, that we may serve the unto thee in Egypt, saying: Let us Is not this the word that we spoke

out of Egypt? dealt thus with us, to bring us forth wilderness? wherefore hast thou thou taken us away to die in the there were no graves in Egypt, hast And they said unto Moses: 'Because

Israel cried out unto the LORD. sore afraid; and the children of marching after them; and they were and, behold, the Egyptians were children of Israel lifted up their eyes, And when Pharaoh drew nigh, the

Baal-zephon. Pi-hahiroth, in front of encamping by the sea, beside army, and overtook them Pharaoh, and his horsemen, and his them, all the horses and chariots of And the Egyptians pursued after

with a high hand. for the children of Israel went out pursued after the children of Israel; of Pharaoh king of Egypt, and he And the Lord hardened the heart

מוֹד עַד־עוֹלֶם: מגּבום בַּוָם לַאָ עַסָפוּ לַבַאָעָם ישועת יְהוֹה אַשֶּׁר־יִעְשָׁה לְבֶם רַיַּעְבִּירַ לְכוֹן יוֹמָא דִין צָּבִי ガロー וַיּאַמֶּר מֹמֶּה אָל־הַעָּם אַל־

ַטְּמִּטְׁלֵנּוּ: נְאַּטִּם הְ הָּהָנִ לְכִּוּן לַבְׁרָ נִאָּשִּנּוּ ځڅ¤

ושְׁבְאֵל וְוֹסְׁמִוּ: ٣٠ ناڅۀك الاخ، القد الاجـ فقد خيريفك مخرد ما فقد نهد الاج ַ _{ਬੁਨਾਬ}, ਾ੍ਰਿਲੇਫ਼ਾ , ਸਮੁੱਧ ਨੂਟ ਦੁਲੇਵਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਸ , ਨੂੰ ਦੁਲਾਸ ਤਵਾਵੀ ਸ

تَنْظُمًا: וֹנֹבֹאוּ בֹלוֹנִוֹמֹבְאֹכְ בַּעַוֹנֵ עַנִּם בַּנוֹ וֹמִבָּאַבְ בַּנִוּ וֹמָא בַּנֹבַמְעַאַ: וְאַמְּה הָהָם אָת־עַּמְּף וּנְמַָה

יִבְפַּרְשֶׁיוּ: לפּבׁקע יַלכֹּל_עוֹגן לַבַּלַבַּן **ĕ**ÜĽ'ÜĞ וֹאָנוּ בּוֹנִוּ מִבּוֹבִי אָנַרַ בֶּבַ מִצְּבָוֹם

نخٰچۡدُمُدن מֹבְבֹנוֹם כֹּוַאָנוֹּ נִעוֹע וֹנִגַּמוּן מֹבִּבֹאָנ

מפּנונים נוֹגַמֹּג מאַנוֹבונים: מֹאַבוֹבׁוֹם וּוֹפַּת תֹּמִּוּב בַּוֹתֹּלֹן الم الم الم ניָּסַע מַלְאַדְּ הָאֶלְהִים הַהֹלְרְּ וּנְשָל מִלְאָבָא דַייִ דִּמְדַבַּר

> עַלְטָא: לא מיספון למחזיהון עוד עד בּשְׁזִיתוֹן זְתְ מִבְּבֶׁתְ יִנְתָּא בִּוֹן אַטְעַּמַרוּ נְחֲזוֹ יָת פּוּרְקְנָאַ דַּיִי נאַמר משָה לְעַּמָּא לָא תִּדְחַלִּין

يظظمّين ثلك مَم تقٰع بحَيَمُن، أَتَنمُمِيا ן אַק טוֹל יָת הוּשְּׁרֶף וַאֲבִים יָת

יבְפַּרְשׁוֹהִי: יבְבָל מַמָּבוֹנִינִי בַּבְעַבּוָנִי **שַׁלֵּצִל** حالكتانا

בְּרְחִכּוֹהִי וּבְּפְרָשׁוֹהִי:

خاطئة. بالا:

more for ever. to-day, ye shall see them again no whereas ye have seen the Egyptians will work for you to-day; for salvation of the LORD, which He Fear ye not, stand still, and see the And Moses said unto the people:

shall hold your peace.' The Lord will fight for you, and ye

that they go forward. speak unto the children of Israel, Wherefore criest thou unto Me? And the LORD said unto Moses:

sea on dry ground. Israel shall go into the midst of the and divide it; and the children of stretch out thy hand over the sea, And lift thou up thy rod, and

and upon his horsemen. upon all his host, upon his chariots, Me honour upon Pharaoh, and shall go in after them; and I will get hearts of the Egyptians, and they And I, behold, I will harden the

horsemen.' his chariots, and upon his Me honour upon Pharaoh, upon am the Lord, when I have gotten And the Egyptians shall know that I

81

91

Sτ

Þι

them, and stood behind them; pillar of cloud removed from before and went behind them; and the before the camp of Israel, removed And the angel of God, who went

- (51) כי אשר ראיחם את מצרים וגור. מס שכלימס לומס לינו ללל סיוס, סיוס סול שכלימס לומס ולל מוקיפו עוד:
- שְׁעַשְׁמְ מְּבִיִּבוּוּן לְבַּעַל (שופּמיס ו, לֹח): (١٩١) ٦٦ ١١٦ ححت. ععد ذرحمر ، درا و د ح ، دَرُقِه فِهِم ، درا مَه فِهَر فِر دد ال (مَر ١٤ د بر م) ، درا يفهُد وج در (در معدم دحر ١) ، درا
- בני ישראל ויסעו. אין לסס אלא ליסע, שאין היס עומד בפניקס, כדאי זכות אבותיקס, והס, והאמונה שהאמינו בי וילאו, בלרס. דבר אחר מה חלעק אלי, עלי הדבר מלוי ולא עליך, כמ"ש להלן, על בְּנִי וְעַל פֹעַל יָדִי מְּצָׁוְנִי (ישעיה מה, יא): דבר אל (ai) מה חצעק אלי. למדנו, שסיס משס עומד וממפלל, אמר לו סקצ"ס, לא עם עמס לסאריך במפלס, שישראל נמונין
- (91) וילך מאחריחם. לסבדיל בין מחנס מלריס ובין מחנס ישראל, ולקבל חליס ובְּלִיִּשְׁעֲרָאוֹח של מלריס. בכל מקוס סוא לקרוע להם הים (מכילתה פ"ג):

ځر⊏ ټت څح ټت څح تځږځت: וְתַּוּשֶּׁךְ נֵיֶאֶב אָת־תַלְּיֶלָת וְלֹאַ ^{٥٠} מִחֲנֵה יִשְׂרְאֵׂל

אֹטַבֿנְבוּ בוּן לַנִּטְ בּוּן כַּב ילוֹמִבְאָל וֹבור כֹּל לַילִּגּא וֹלָא はなしてはメ ניְבֵא בֵּין שַהְנָה מִצְּרָיִם וּבֵין וִשְּׁאֵל בִּין מַשְּׁרִיהָא דְּמִצְּרָאֵי

near the other all the night. night there; and the one came not darkness here, yet gave it light by there was the cloud and the Egypt and the camp of Israel; and and it came between the camp of

ŪĊ. %⊓_⊑;,□ לבום מּנִּעוְ פֿלְעַנַלְּנִלְעַ נַוֹּמֶּם טַפּוּף כָּלְ לֵנְלָנֹא וָמִּוּי נִת יַמָּא ייי ניַנְלְכֶךְ יְתְנְתַ וּ אָת־תַּנְּם בְּרִוּתַ וְדַבַּר יִיְ יָת יַמָּא בְּרוּתַ קַדּוּמָא נַנֶּט משָׁה אָת־יָדוֹ שַל־הַיָּם נַאֲבִים משָה יָה יָדִיה עַל יַמָּא

לְנַבְּמְשׁא וֹאִטְבְּוֹמוּ תַּנָּא:

divided. dry land, and the waters were wind all the night, and made the sea the sea to go back by a strong east over the sea; and the LORD caused And Moses stretched out his hand

בּוֹמִנִּוֹם וּמִמִּמִאָלִם: בּיַבְשָׁר וְחַמַּיִם לְהָם חוֹמָה בִּיבָשְׁהָא יִמִּיָּא לְחוֹן שׁירִין נَرْجُه، בُرِّد نَشِدُ \$ خُنِيكَ يَرْكَ لَمُعْرِهِ حُرِّد نَشِدُهُمْ خُرِي نَشِع

מוּמּינִרוֹן ימִשְּׁמָאַלְרוֹן:

on their left. unto them on their right hand, and ground; and the waters were a wall the midst of the sea upon the dry And the children of Israel went into

\$4_qir <u>1</u>;0: ַכל סָיס פַּרְשָׁה רַכְבָוֹ וּפְּרָשָׁיו בְהָבִיהוֹן כֹל סוּסָוָת פַּרְשָׁה נירְדְפִּי מִצְּרַיִם נִיְּבָאִי אַחֲרִיהָם יּרְדַפּיּ

בְּיִלְכּוְעִי וּפְּבְשׁוְעִי לְגוִ וֹמֶּא:

chariots, and his horsemen. the sea, all Pharaoh's horses, his went in after them into the midst of And the Egyptians pursued, and

מֹבַב'ום: אָה וֹלְנְוֹ וֹנִים אָנ מִנְוֹנִים 👫 יְהֹנְהֹ אֶל־מַחֲנָה מִצְּרַׁיִם בְּעַמָּוּה 📜 וּגְּעִׁי, בַּאַמְּמְנִינִע עַבֶּצִיר וּנְמָּצִלּר וַנִינִע בַּמָּמָנִע גַּפָּבֹא וֹאַסְעַכֹּנ

the Egyptians. cloud, and discomfred the host of through the pillar of fire and of upon the host of the Egyptians watch, that the Lord looked forth And it came to pass in the morning

אם להאבד עם מלרים: - ויסע עמוד העון. כשחשיכה, והשלים עמוד העון את המחנה לעמוד האש, לא ישמלק העון כמו . אימר מלאך הי, וכאן מלאך האלהיה, אין אלהיה בכל מקום אלא דין, מלמד שהיו ישראל נחונין בדין באוחה שעה, אם להנצל

וְלִיעֹמָיו (סִושׁע יִּסְ, גַ): - ויהי הענן והחשך. למנריס: - ויאר. עמוד סחש חם סלילה לישרחל, וסלך לפניסס כדרכו ללכת ואב מאחריו, נחנו לפניו, באו לסטים לפניו וואבים מאחריו, נחנו על זרועו ונלחם בהם. כך וְאָנֹכִי מִּרְצַלְמִי לָאֶפְבַיִם קָמָם עַל (02) ויבא בין מחנה מצרים. משל למסלך פדרך ופנו מסלך לפניו, באו לסטיס לשפוחו, נעלו מלפניו ונחנו לאחריו, בא שסים רגיל לססמלק ערבית לגמרי, אלא נסע וסלך לו מאחריסם, לסחשיך למנרים:

קַדְיס (ישעיס כו, מ): ויבקעו המים. כל מיס שנעולס (מכילמה פ"ד): שַׁפּֿיצָס (ירמי' ימ, יו), יַבֹּח מַדְיִס רוּתַ ס' (סושע יג, עו), רוּת סַמָּדִיס שָׁבֶּבַךְ בְּלָב יַמִּיס (יתוקחל בו, כו), סָבֶס בְּרוּחוֹ סַמַשְׁשָׁ בִּיוֹס (23) ברוח קדים עזה. בכוח קדים שסים עום שבכוחות, סום סכום שסקב"ס נפכע בס מן סכשעים, שנחמר בְּרַיַּח קַדִּיִם כל סלילס, וסמשך של ערפל ללד מלריס: ולא קרב זה אל זה. ממנס אל ממנס (מכילמא פ"ד):

(ES) בל סוס פרעה. וכי מום אחד היה, אלא מגיד שאין כולס חשוצין לפני המקוס אלא כמום אחד:

(מכילמה פ"ה): ויהם. לשון מהומה, השעורד"ימון בלע"וערבבה, נעל בְּגְנִיהׁ שלהם. ושנינו בפרקי ר' הליעור בנו של יד), לַמַקַל מְבוּסָה: 🗈 בעמוד אש ועגן. עמוד עק יורד ועושה אוחו כמיט, ועמוד אש העגן. עמוד עק יורד ועושה אוחו כמיט, ועמוד אש העגן. ממוד עק יורד ועושה אוחו רעיט, ועמוד אש העגן. מַמְרַם: וישקף. ויצע, כלומר פנה אליהם להשחימם. וחרגומו וְאָׁמְּמְבֵי, אף הוא לשון הצעה, כמו שָׁדֶה נֹפִים (צמדצר כג, אני, לפי שהלילה חלוק למשמרות שיר של מלאכי השרח, כח אחר כח לשלשה חלקים, לכך קרוי אשמורם, וזהו שחרגם אונקלום (PS) באשמרת הבוקר. שלשת חלקי הלילה קרוין אשמורם, ואותה שלפני הבקר קורא אשמרת הבוקר (ברכוח ג.). ואומר

زخُلُاه خُلُاه خُمُمُكُانُه: (ح) אַנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׁרָאָל בָּי יְהַנְּה ין ווֹנְדְנַעוּ בַּלְבָּגַע נַיּאָמֶר מִצְּרִים נִיּאָמֶר מִצְּרִים XŒĹ קובלקיו

בּהְבֹּב לְבִיוָן לַבְבֹּוֹ בַּמִּגְבוֹם: אָב, בא פוא נְבוּנִנִיא בּייָ מגבאי נגריק מן קדם ישראל ימִבּבּבוּן לְבוּוֹ בִּמָּלוּף וֹאָמָרוּ ואַהֹּגוּ וֹט נּלַנָּלָוּ בִטַבּּוּבוּוּן

against the Egyptians.' for the Lord fighteth for them 'Let us flee from the face of Israel; heavily; so that the Egyptians said: wheels, and made them to drive And He took off their chariot

مُعْدِنَهُ مَح لَحُكُا لُمَح قَلُمُانِ: دد،ه، خَدَا مَا لِيْنَ لِنْهُدِ لِنُقَرْضِ مَا اللهُ عَلَى اللَّهُ اللَّالَّ اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّا اللَّاللَّ اللَّا لَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا ניָאמֶר יְהנְתֹ אֶל־מֹשֶׁה נְמֶה אֶתַ־

وَلِسُّالِالِ: מַל מִצְּבְאֵי מַל רָחָבֵּיהוֹן וִעַּלְ וֹבוֹב מֹכְ וֹמֹא וֹנִעוּבוּוֹ מֹנֹא נאַמר יִן לִמשָׁה אַבִּים יָת

chariots, and upon their horsemen.' upon the Egyptians, upon their that the waters may come back Stretch out thy hand over the sea, And the LORD said unto Moses:

97

יְהְנֶה אָת־מִצְרָיִם בְּתָּוּך הַיָּם: ומגבום לסום לקדאטו וונגר ر بَهُ لا لاَجُ لا خُولَالًا هُكُالِ خُهُلَالًا لِيَ וַנִּמֹ מֹשֶׁה אָת־יָדוֹ עַל־הַנְּם

מֹאַבְאֵי בַּוּנו נַמַּא: לעולפוני ומגלא, גולון ומא וטר ומא לגלו גפרא נאַבים משָה יָת יִדִיה עַל

the Egyptians in the midst of the sea. against it; and the LORD overthrew appeared; and the Egyptians fled its strength when the morning over the sea, and the sea returned to And Moses stretched forth his hand

نْمُكِّد خُتُات مَد_عُتَاد: עַלָּאָים אַחָרוֹהָם בַּנָּם לָאַר عَدَّ إِيْهَا ـ الْقِرْشِ لَ كُرَكِ لِيَادِ فِلْقِلَا فِرْشِيْهِ ذِرَدَ فَنْفِرَنِهِ فَرَفِرَ لِيَ וֹגְמֻּׁבוּ עַמָּוֹם וֹנְכַסַּוּ אָטַעַבַעַבְּבָ וֹטִבוּ מּוֹא וַשָּׁפּוְ זִעַ בַעַכּוֹא וֹנִעַ

אַמְּטְאַר בְּהוֹן עַר חַר: באלה בּטִבוּבוּן בִּימָא לַא

much as one of them. into the sea; there remained not so Pharaoh that went in after them horsemen, even all the host of covered the chariots, and the And the waters returned, and

בונונום ומשמאלם: בְּתַּוֹךְ הַיְּםְ וְהַמַּיִם לְהֶם חֹמָה בְּגוֹ יַמָּא יִמִּיָּא לְהֹוֹן שׁירִין يخُدُّرُ نَمُلُمُّكُم يَكُرُدُ حَيَّةُمُك يَخْدُ نَمُلُمُّحُ يَكِيْدِ فَيَقَمُنُهُ

מֹנְמִגְרְוּוֹ יִמִפְּמָאַלְרְוּוֹ:

them on their right hand, and on sea; and the waters were a wall unto upon dry land in the midst of the But the children of Israel walked

ಭರ್ಷ ಗಳ್ಳದ: וֹמֵּבְאָבְ אָּעַבַמִּגְּבְוֹם מֵע מּבְ<u>ב וֹמָבְאֵבְ</u> זִּעַ מִּגִּבָאָן מִנְיַנוּ מִּגָּבָאָן وه نَشِلَهُمْ مَانِكَ مَامُلُنُكُ وَيُلِّهُمُ مِنْكُمُ مِنْكُمْ خُوجُدُمُ وَلَيْكُمْ لَاسْتُمْ فَالْ וַפְּוַמָּמ נְּחַנְּיִר בַּיִּנְם תַּהָנִא אָתַר וּפְּרַל נִיָּ בְּיִּמָא תַהוּא נִת

upon the sea-shore. and Israel saw the Egyptians dead out of the hand of the Egyptians; Thus the LORD saved Israel that day

(aarà<-à 1, '): ר' יוםי הגלילי, כל מקום שנאמר בו מהומה, הרעשה קול הוא, ווה אב לכלן, ויַרְשָׁם ה' בְּּלְוֹל גָּדוֹל וגוי עַל פְּלְשָׁמִים וַיְּהָשָׁם

שנשקרו במלרים: בכבדום: בלחם להם במצרים. במלרייס. דבר אחר במצרים, בארן מלריס, שכשס שאלו לוקיס על סיס, כך לוקיס אוחס וינהגהו בכבדות. נסנסגם שסיא כנדס וקשם לסס, נמדס שמדדו וַיַּכְבֵּד לָבֹּו סוּא וַעֲבֶּדֶיו (שמוח ט, לד), אף כא וינסגסו (es) ויסר את איפן מרכבותיו. מכם האש ישרפו הגלגלים, והמרכצות נגררות, והיושנים צהם ימים ואבריהן מתפרקין:

(62) וישובו המים. שוקופיס ועומדיס כמומס, ישובו למקומס ויכסו על מלריס:

arra: ומשמברין ביס, ונמן סקב"ס בסס מיות לקבל סיפורין: - וינער. וְשַׁנִּיק, וסוֹם לשון מרוף בלשון מרמי. וסרבס יש במדרש ורכין לקראם המים: - ויגער הי. כאדם שמיער אם הקדירה והופך העליון למעם והתחתון למעלה, כך היו עולין ויורדין (TS) לפנוח בקר. לעם שהצוקר פונה לצה: לאיחנו. למקפו הראשון: נסים לקראחו. שהיו מהוממים ומעורפים

בוי ד) יוכל לְכִיְ בֹּיְ, בَשֹּׁאֲבֹּלוֹ צִּבְיְ הַבְּבַׁמְוּ (שִם ימ) י וֹימֵבְמַׁם וּמִימָבׁנִים לְכִילְ בֹּיִים שָׁלִים שָלוּן לְשוּלִּי (82) ויכסו אח הרכב וגרי לכל חיל פרעה. כך דרך המקראות לכתוצ למ"ד יתירה, כמו לְכָל בֵּלֶיו מַעֲשֶׁה נָחשֶׁת (שמות

בַּיהוְה וּבְמֹשֶׁה עַבְּדְּוֹ: (פּ) אַשֶּׁר עַשְׂר יַהוָה בָמִצְרַיִם

יבַנביאות משֶה עַבְּדֵיה: **ほこここに** וַנּּרְא יִשְׂרָאֵל אָת־תַיָּד תַגָּדלָה נִחָזָא יִשְׂרָאֵל יָת גָּבוּרַת יָדָא

in His servant Moses. and they believed in the LORD, and and the people feared the LORD; the LORD did upon the Egyptians, And Israel saw the great work which

thrown into the sea.

ΛХ

ooz əsaq əəs 'əsassaq For brevity, all notes of breaks in the Song of the Sea are omitted. For the proper formatting for this

רְמָה בַיָּם: מנם נובלבו בי־נאָר נַאַר יא השירה היאת ליהוֶה ויאמרי אָז יַשְׁיר־מֹשֶׁהְוּבְנֵי יִשְׁרָאֵל אֵחַ־ בְּבֵּן שַבַּח מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

וֹבְבְבִיה רְמָא בְיַמָּא: וֹנגאוטֹא בולגע ביא סוסוֹא שבׁם גֹוֹ אָבוּג אַטַּוּאָג הַּכְ ינּגוֹטַוּגֹאָ וֹאַמֹרוּ לְמִימִר וֹמִבַּע וֹנוְגִי ני סושבטיא בידא בורם יי

exalt Him. Him; My father's God, and I will This is my God, and I will glorify And He is become my salvation; The LORD is my strength and song,

The horse and his rider hath He

the LORD, for He is highly exalted;

and spoke, saying: I will sing unto

of Israel this song unto the LORD,

Then sang Moses and the children

لَكُلَّ لَكُلُّ اللَّهُ لَا لَيْنَا لَكُلُّ اللَّهُ لَا لَيْنَا لَكُلُّ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ĹŠŤĽĽĿ וומבע

(30) וירא ישראל אח מצרים מח. שפלמן סיס על שפחו, כדי שלה יהתרו ישרהל, כשם שהנו עולים תוד זה, כך סם עולין

لهُطْكِتِ كَالْمِرِينِ:

- (וצ) את היד הגדולה. את סגבורם סגדולם שעשמם ידו של סקב"ם. וסרבם לשונות נופלין על לשון יד, וכולן לשון יד ממש מלד אמר רמוק ממנו, וירדפו אמרינו:
- (I) או ישיר משה. חו כשר הס הנם, עלה בלבו שישיר שירה. וכן מו יַרַבֵּר יְהִישַׁעַ (יהושע י, יב). וכן וּבַיִּח יַעַשֶׁה לְבַּח פַּרְעֹה סן, וסמפרשו ימקן סלשון אחר ענין הדבור:
- . אגדס, כמוב אמד אומר רמס, וכמוב אמד אומר ירס, מלמד שסיו עולין לרוס ויורדין למסוס, כמו מִי יָרֶס אֶבֶן פְּנָמָס (אֿיוּב למ, מעלין אוםס לכוס ומוכידין אוםס לעומק ואינן נפרדין: – רמה. העליך, וכן ורָמִיו לָגוֹח שַׁפוּן נוּרֶשׁ (דניאל ג, כא). ומדרש שאקלם בו, עוד יש בו מוספס, ולא כמדה בשר ודס, שמקלפין אוחו ואין בו: - סוס ורכבו. שניסס קשורים זה בזה, והמיס שוי וומרם יס ויסי לי לישושס, ס' איש מלחמס ס' שמו, וכן כולס. ברש"י ישן). דבר חחר כי גחס גחס, על כל סשירוח וכל מס ביס, וכל שאי אפשר לעשות על ידי וולחו נופל בו לשון גאוח, כמו כי בֵּאוֹח עָשָׁה (ישעיה יב, ה), וכן כל השירה המלא כפולה, לומר שעשה דבר שהי הפשר לבשר ודם לעשוח, כשהוה נלחם בהבירו ומהגבר עליו, מפילו מן הסום, וכהן סום ורוכבו רמה עמידו בין לשון עבר, אבל וה שלא היה אלא לשעה, אינו יכול לישבו בלשון הוה: - כי גאה גאה. כמרגומו. (דבר אמר, בא הכפל בְּבְּׁם יַהְשָׁם טְּבִּוּב (טְתִב טְי ש) ׳ עַלְ פִּתְ שִׁ, יַםְׁתִּ (בִּמִרְבִּר מִ יבִר) יְ וְיֵם שְׁשָׁר יִקְיָם שָׁתְּלוֹ , לפּי שחן דבר חחוום ממיד, ונופל בו בין לשון מרן משל שלמס שפירשוסי בקש לבנים ולה בנה. והין לומר וליישב לשון הוה כשהר דברים הנכתבים בלשון עתיד והן מיד, כגון שסיו"ד על שם סממשבס נאמרס, וסו ליישב פשומו. אבל מדרשו אמרו רו"ל, מכאן רמו לממיים סממים מן סמורס, וכן בכלן, פירש אחריו שַלִי בְּחֵׁר שֶנוּ לֶש. חְז יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בְּמֶה (מלכים־ה יה, ז), פירשו בו חכמי ישרהל שבקש לבנות ולה בנה, למדנו כשראס סנם, אמר לו לצו שידצר, וכן ששס, וַיּאֿמֶר לְעֵינֵי יִשְׁרֶבֵּל. וכן שירת סצאר, שפתח צס אַז יָשִׁיר יִשְׁרֶבֵּל (צמדצר כה, יו), (מלכיס־ס ז, ח), חשב בלבו שיעשה לה. אף כאן ישיר, אמר לו לבו שישיר, וכן עשה, ויאמרו לאמר אשירה להי. וכן ביהושע
- (ירמים טו, יע), עַוּי בֻּלֶּיךְ בֶּשְׁמִּנְה (מהלים נט, י), וכן כל מיבה בה שחי אוחיות הנקודה מלאפו"ס, כשהיא מארכה באוח שלין לך כמוסו בנקודמו במקרל, ללל בשלשה מקומות שהוא סמוך אלל וזמרת, וכל שאר מקומות נקוד שור"ק, ה' עִזִּי וּמָעַזִּי (2) עזי וזגורוז יוו. אונקלוס מרגס פוֹקְפִי וְמַשְׁבַּמָפִי, עוי כמו עוי בצור"ק, וומרס כמו וומרסי, ואני ממס על לצון סמקרא, ו) מלמעלה למעה:

ΨĊί: יְהְוָה יֵי מָארֵי נִצְּחָן קָרָבָיָא יִיָּ שְׁמֵיה: אָישׁ מִלְחַמָּה

LORD is His name. The LORD is a man of war, The

מְבַּעִי בִיַם סִיף: מְרְכְּבָת פַּרְעָּה וְחֵילֵוֹ יְבֶה רְתִּבֵּי פּרְעָה וּמִשְׁרְיָמִיה שְׁרִי

בְיַמָּא דְסוּף: שֶׁלְשֶׁיר בִימָּא וּמִבְחַר גִּבְּרוֹהִי אִפְבַעוּ

captains are sunk in the Red Sea. He cast into the sea, And his chosen Pharaoh's chariots and his host hath

בְּמִוַ_אֶבֶּן: הְּהַלְּתְ יְכַסְיְמֵּנִי יְרְדְנִי בְּמְצִוּלְתַ הְּהִוֹמֵנְא חֲפֹּוֹ עֲלֵיהוֹן נְחַתִּנְּ

יִי הְבַרַת סְנְאָר: זְּמֵׁנִלְּצֵׁ נִינְאַ בְּעִוּלָאִ זְמֵּנִלָּצִּ

לְמוּמִלוֹא בֹאַבוֹא:

dasheth in pieces the enemy. in power, Thy right hand, O LORD, Thy right hand, О Lorp, glorious

down into the depths like a stone.

The deeps cover them—They went

וְמְינְהָ הְוֹבְי הְרָעָר הָרָעָץ אַנְיָב: ⁹ ، ٰמֶּוֹלְנַ וְעֲנֵׁיִ נָאֲבֹרֵוּ בַּבְּׁעַ

אלהר אבי. סוא זס, ואכוממנסו. אלסי אבי, לא אני מחלם סקדושס, אלא מוחזקם ועומדם לי סקדושס, ואלסוחו עלי מימי אחר ואניהי, לשון נוי, אספר נויו ושבחו לבאי עולס, כגון עה דודף מדוד, דודי צַח וְאָדוֹס (שיר השירים ה, מי), וכל הענין: שפחה על הים מה שלה ראו נציהים: ואנוהו. אונקלום חרגם לשון נוה, ננה שַהַּגַן (ישעיה לג, כ), לְנֵיִה נֹאן (שם סה, י). דבר לא שָׁס לִּבּוּ אֶל דְּבַּר סִ'<u>וַיְּע</u>ָוֹב (שמות מ, כא), סיס לו לומר עוב: זה אלי. בכבודו נגלס עליסס וסיו מראין אותו באלבע, ראתה ס'וגר'ַנישְׂקְעֵּס (במדבר יד, מו), סיס לו לומר שחמס. וְסְמַבְּנִיס מַשָּׁר שֶׁלַח משֶׁס וגר'וַנְיָמָחוּ (שס לולו), מחו סיס לו לומר. וַמַשָׁר וּבְּגֵי יִשְׁבְמֵּלְ כַּיִּשְׁבִּיס בְּשְׁבֵי יִמְיּדְסַ וַיִמְלְ ׁהַלְיִמְם בְתַבִּשְׁם (דברי הימים־ב י, יו), היה לו לומר מלך עליהם רחבעם. מִבְּלְמִי יִכֹלֶת זס, וזס דוגממו, פָ מַ קילומ שַצַּיִמ מְבִיבּ לַבִּיכֶל וְלַדְּבִיר וַיַּעֲשׁ לְלָשׁוֹמ מָבִיבּ (מלכים־פֿוּ, ס), סיס לו לומר עשה צלעות מביב. וכן וכריסה, עוזו ונקממו של מלסינו סיס לנו לישועה. ואל מממס על לשון ויסי, שלא נאמר סיס, שיש לנו מקראות מדבריס בלשון יח), על דְּבְּבַת בְּנֵי סְמְׁדֶס (קסלֹם ג, יח). ולשון וומרם, לשון לֹח מִוְמוֹר (ויקרח כה, ד), וְמִיר עָרִילִים (ישעיה כה, ה), לשון כסוח בשבט מוי וומרס יה, הוא היה לי לישועה, וומרم דבוק הוא למיבה ה', כמו לְשֶׁוְרָמ ה' (שופטים ה, כג), בְּשֶׁבְּרַת ה' (ישעיה ט, אלא עוי שס דבר הוא, כמו הַיִּשְׁבִּי בַּשְּׁמִיִס (שס קבג, א), שׁכְנִי בְּמַבְּוִי מֶלַע (עובדיה א, ג), שֹכְנִי מְנֶה (דברים לג, מו). ווהו . אלא רומרם, רכלס סמוך לסס ויסי לי ליצועס. לכך אני אומר לייצב לצון סמקרא, צאין עזי כמו ערוי, ולא רומרם כמו רומרמי, ושלישים על כלו. ואלו שלשה עוי וומרת, של כאוושל ישעיה ושל מהלים, נקודה בתמף קמ"ן, ועוד אין באחד מהם כתוב וומרתי, שלישים ואין השניה (בשו"א) במעף, הראשונה נקודה בשור"ק, כגון עו עוי, רוק רוקי, מק מקי, על עולו, יסור עולו, כל כלו,

מם כל במי עולם, ולמ כמדת מלכי מדמה, כשסוא עוסק במלחמה פונה עלמו מכל עסקים, ומין בו כח לעשות זו וזו: לְבְּמֹּוֹם (שמואל־אַ יו, מס). דבר אחר ס' שמו, אף בשעס שסוא נלחס ונוקס מאויביו, אוחו סוא במדחו לרחס על ברואיו ולוון (מלכיס־ס ב, ב), לגבור: ד׳ שמו. מלחמוחיו לה בכלי זיין, הלה בשמו הוה נלחס, כמו שהמר דוד וְפְנֹכִי בָּח בֻּלֶיךְ בְּשֵׁם ס' (3) די איש מלחמה. בעל מלחמה, כמו הֿישׁ נְשָׁמִי (רוֹם הֹ, ג), וכל היש והֿישך מפורגמין בעל, וכן וְהַוַּקְפָּ וְהָיִיםְ לָהִישׁ קבוםי:

ַ בְּיֵן מְלֵּוּלֶה (מהלים סְמִ, ג), וַיִּמְבַּע יִרְמְיָהוּ בַּמִּיִע (ירמיה לח, ו. מכילחה פ"ד). מלמד שנעשה הים מיט, לגמול להם כמדחם באלו במקוס המפעל: ומבחר. שס דבר, כמו מרכב, משכב, מקרא קדש: שבעו. אין עביעה אלא במקוס עיע, כמו שָבַעְּהָי (+) ירה בים. שַׁדִּי בַּיַמָּסֹ, שדי לשון ירייס. וכן סוס סומכ סוֹ יַכֹס יִיבֶס (שמוס ימ, יג), סו סִשְׁמָדָסָ סִילְשָׁבָּי, וססי"ו משממש

אבן. ובמקום אחר ללנו כעופרת, ובמקום אחר יאכלמו כקש, הרשעים כקש, הולכים ומעורפין עולין ויורדין. בינונים כאבן, יכסיומו, אין דומה לו במקרא בנקודמו, ודרכו להיוח בנקודמו יכסיומו במלא"פוס (גם כאן מוכח להיוח חולם כמ"ש): 👚 כמו מָדֶשׁׁן בֵּימֶך (מַסְלִיס לוּ, מ), וּסִיו"ד כחשונה שמשמעה לשון עמיד, כך פרשוהו, מצעו ביס מוף כדי שיחורו המיס ויכמו חוחן. (E) יכסימו. כמו יכסום, וסיו"ד האמלעים ימירה בו, ודרך מקראים ברך, כמו ובְּקָרֶךְ וְלֹפֹנְךְ יַבְבָּיַן (דברים מ, יד), יִרְיִן ששעבדו את ישראל בתותר ובלבנים:

פִי הַנְּה מֹיְבֶּיְךּ יֹחְבֵּרְר (תֹהְלִים לִבּ, י), עַד מְמַי רְשְׁעִים ה' עַד מְמַי רְשָׁעִים יַעֵּלוּר (שׁה לִר, ב), נְשְׁחֹר נְהֶלִים ה' נְשְׁרֹרִ מְהַלִּם . שלמם. ופשומו של מקרא, ימינך הנאדרת בכח מה מלאכתה, ימינך, היא חרשך אויב, וכמה מקראות דוגמתו, פי הַנֶּה אוֹבֶיך ה' . אם ישראל, וימינך השנים מרען אויב. ולי נראה, אומה ימין עלמה מרען אויב, מה שאי אפשר לאדם לעשום שמי מלארום ביד (6) ימינך. ימינך. שני פעמיס, כשישראל עושין רלוני של מקוס השמאל נעשים ימין: ימינך ה' נאדרי בכח. להליל וסכשרים כעופרם, שנחו מיד:

ספר שמות – פרשת בשלח רביצי – VX sudoxa

نْجَرَٰك بْعَنْبُكَ مَيْلَاكُ فَحَرْدَ مَنْظُوكَ مَوَدُلُكُ عَيْرَاجَ مِنْشَوْلًا بِيَلِائِةً كَٰلَـٰعَمَادُ فِرْدُهُ فَوْلِهُمْ: يَعْدِكُمَا وَهِنْ: هَذِيْلِةً مَنْظُولًا مَوْلِيَا فَرَائِعًا فَعَلَى الْأَوْلِيَّةِ فَالْعَالَةِ لَا يُتَالِ

יהורישטו ידי:

אַמָּר אַנִיָּב אַבְּבָּר אַמָּיג

לפֹאַנּ טַבְלָם בַּלֶבַוֹם:

נאַבוּ בַמוְ־גַּד נוְּקִים

יִבְרִיתַ אַפֶּיִרְ גָעָרָמוּ מַוֹם

(ĠŴſ

※可でががでで<l>でで

וּבְמֵוּמֵר פּוּמָּךְ חַבִּימוּ מִיָּא קמוּ כְשׁוּר אָזְלִיָּא קִפּוֹ הָחוֹמֵי בְּלְבָּא דְּיַמָּא:

הַבְּינִי אַמָּר סָנָאָה אָרְדּוֹף הַבְּילִ מִנְּהֹוֹן נַפְּשָׁי אָשְׁלְוֹף חַרְבִּי הְשְׁלְאֵמוֹ אַרְבִּיק אָפַבִּיג בָּוְּהָא הִסְבָּע הְיִים הַבְּיִלְיִים אָמַר סָנָאָה אָרְדּוֹף

And in the greatness of Thine excellency Thou overthrowest them that rise up against Thee; Thou sendest forth Thy wrath, it consumeth them as stubble.

And with the blast of Thy nostrils the waters were piled up— The floods stood upright as a heap; The deeps were congested in the heart of deeps were congested in the heart of

The enemy said: 'I will pursue, I will overtake, I will divide the spoil; My will dison them; I will disam on saisfied upon them; I will disaw my sword, my hand shall destroy them.'

(שם לגו, ג), לה לַני שׁ לָני (שם קעו, ה), הֻשָׁנֶס נָחֻׁם שׁ יֻשָׁנֶס הָחַ שְׁשָּׁנִים (סושע ב, כג), הַבִּי לַסִי הַבָּי בָּיִבִי (שופעים ה, יב), לוּלֵי שׁ נְנִי שִׁיִּ שִׁיִּ בְּיִ שְׁנִי שְׁבָיִם לְנִהְ בְּקִּוּם שָלֵינִי הְשָׁבְּם (מסלים קכד, הב), עוּרִי עוּרִי דְּבֹּרִי שִׁיִּ עִּיְי (ישעים כו, ו), וְנְמַן חַׁרְכְּם לְנִחֵּלְם נְתֵּלְם נְתֵּלְם לָנְחֵלְם נְתֵּלְם נְתֵּלְם לָנְחֵלְם נְתֵּלְם נְתֵּלְם נְתֵּלְם לָנְחֵלְם נְתֵּלְם לָנְחֵלְם נְתֵּלְם לָנְחֵלְם נְתֵּלְם לָנְחֵלְם נְתִּלְם לִנְחֵלְם נְתִּלְם לְנִחֲלְם נְתֵּלְם לָנְחֵלְם לְנִחֲלְם נְתֵּלְם לְנִחֲלְם נְתֵּלְם לְנִחֲלְם נְתֵּלְם לִנְחֲלְם נְתִּלְם לִנְיִלְם לְנִחְלְם לְנִחֲלְם נְתִּים לֹחֹים לִחֹים לִחְים לְנִי שְׁרְבִּים הְעִים לְנִי שְׁרְבִים הְשִׁים לְנִים לְבָּיִם לְנִחֲלְם נְתִּלְם לְנִחְלָם לְנִחְלָם לְנִחְלָם לְנִחְלְם לְנִים לְנִחְלְם לְנִים לְּתִּיְם לְנִים לְנִים לְנִים לְּתִּילְם לְנִים לְנִים לְּנִים לְּיִים לְּנִים לְּתִּים לְּינִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּנִים לְנִים לְּיִּבְּים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִּם לְנִים לְּנִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְיִים לְּיִים לְיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְיִים לְּיִים לְּיִים לְיִים לְּיִים לְּיִים לְישִׁים לְּים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּים לְּיִים לְישִׁים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּים לְּיִים לְּיִים לְּים לְּיִים לְּיִים לְּים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּים לְּיִים בְּיִים לְּיִים לְּיִים לְּיִים בְּיִים לְּיִים בְּיִים לְּיִים בְּים לְּיִים בְּיִים בְּים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּים

(۶) וברב גאונף. אם סיד בלבד כועלת סמויב, כשסוא מכימס בכוב גאונו או יסכום קמיו, ואם בכוב גאונו לבד אוינו לבי סורם קמין הסמיס, ק"ו כששלה בס מרון אף יאכלמו: החדרס. ממיד אתה סירם קמין סמיס נגדך, ומי סס סקמיס כנגדו, אלו סקמיס על ישראל, וכן סוא אויבין של מנוך (שם שס, ד), ועל וס קורא אותם אויביו של מקוס:

(9) אמר אויב. לעמו, קשָׁשָּמַס בדבריס מרדוף ומשיגס וממלק שלל עם שרי ועבדי: חמלאמו. ממלח מסס נפשי. רומי ורלוני, ומל מממס על מיצס המדברת בשמים, ממלחמו ממלח מסס, יש הרבה כלעון הוה, פִי שֶׁבֶן סַנֶּגַ נְמַשָּנִי (שופעים ה, עו), כמי ומת לי. וְלֹח יְכְלִי דַּבְּרֹו לְשֶׁלֹם (ברחשית לו, ד), כמי דבר עמו. בְּנֵי יְצְחָׁכִי (ירמיס י, כ), כמו ילח ממני. מִשְּפַר לְעְדֵי מַגִּי דָּנִי מַתְּי (לו, בֹל יְכְלִי דַּבְּרֹו לְשֶׁלֹם (ברחשית לו, ד), כמי דבר עמו. בְּנֵי יְצְחַׁכִּי (ירמיס י, כ), כמו ילח ממני. מִשְׁפַר לְעְדֵי מַגִּי דָנִי (לויג לח, לו), כמו מגיד לו. מף כחן מתלחמו, ממלח נפשי מסס: אריק חרבי. מעלוף, ועל שם שהיה מהיה משנה לחיבות ובלחר ניקו עול של המה מהיה לחיבות ובלח ביולה מילה מלח במיק ועל השק ועל הבל ישיל ממנה, מבל לח על התרב ועל היין, ולדמוק ולפרש הריק היין לשון ריקות נופל על היולה ללח על המיק ועל השק ועל הכלי שיל ממנה, מבל לח על התרב ועל היין, ולדמוק ולפרש הריק היין לשון ריקות נופל על הייולה ללח על המיק ועל השק ועל הכלי שיל ממנה, מבל לח על התרב ועל היין, ולדמוק ולפרש הריק

אַמֹּבִים בַּמִּימִבָּךְ הַפָּאַ עַּבִיהוֹן

Şτ	אָז נִבְחַלִּוֹ אַלּוּפֵּי אָדְוֹם אֵילֵי מוֹאָב וְאִחַזֵמִוֹ הָעַּד בְמֵּנוּ כִּלְ יִשְׁבֵּי רְאִחַזֵמוּ הָעַּדּ	בְּכֵן אִחְבְּחִילֹּה דַבְּרְבֵּי אֱדִּוֹם אַמְּבִּרִּה כֹּלְ דַּחֲוֹה יְחְבִּין בְּכְנְעַן:	Then were the chiefs of Edom affrighted; The mighty men of Moab, trembling taketh hold upon them; All the inhabitants of Canaan are melted away.	Ş
† 1	שְׁמִּעִּי עַמָּים יִרְגָּזִיּוּן חֵיל אַחַׁז ישְׁבֵּי פְּלֵשֶׁת:	בּבּׁלְמֵּט: אַטַּבְּטִׁרֵּנְן לְבָבִינִן וֹטִּבְּנִן מִּמִּמִּ מַּמִׁמִּנִּא נִוֹמִּוּ בַּטַלְאִ	The peoples have heard, they tremble; Pangs have taken hold on the inhabitants of Philistia.	ł
٤٦	\ \(\frac{1}{4} \) \\ \\ \\ \\ \\ \\ \\ \\ \\ \\ \\ \\	לְבִּינִא בׁלוּבְאָב: בּפְּבְעִי, בַּמִּלְטִּי, בַּעוּלִפָּׂנִ בּפַּבְעִי, בַּמְבָּוֹטִבּ לְתַּמָּא בְּנִוֹ	Thou in Thy love hast led the people that Thou hast redeemed; Thou hast guided them in Thy strength to Thy holy habitation.	{
71	אָבֶּן: מִּיִלִּ וְמֵּוּלִּ טִבְּלְמִּמִוּ	אַבׁהְאֵי: אַבּהְמָשִׁ זְמִּהְנֵּוּ בָּלְהַשְׁתִּוּ	Thou stretchedst out Thy right hand— The earth swallowed them.	7
π	מִי־כִּמִּכְּה בָּאֵלִם יְהִוֹּה מִי כִּמִּכְה נָאְדֵּר בַּאָֹדֵש נוֹרֶא הְהִלְּה עִּשֵׁה בֶּלֶא:	פְּרִישֶׁן: בְּקּרִישֶׁא דְּחִילִ חּוּשְׁבְּחָן עָבֵּיר הְיָ לֵיח אֱלְה אֵלָא אַהְ אַדִּיר הְיִ לֵיח אֶלְה אֵלְא אַהְ אַנִּי	Who is like unto Thee, O Lord, among the mighty? Who is like unto Thee, glorious in holiness, Fearful in praises, doing wonders?	1
OI	אַּגִּינִים: מַּלְלָנְ כַּמִּנְפְּנִים בַּמִּנִם	שַּׁלְּכָּּוּ: מַּא אָמְשַׁבַּמִּנְ כַּאָּבָרָא בָּמָנִוּ	sea covered them; They sank as lead in the mighty waters.	

על סיין, וכן וְמַרִיקוּ מַרְצֹוּמָס עַל יְפִי מַרְמָמֶן ּ (ימוקאל כת, ו), דמירס: – הורישמו. לשון רישות ודלות, כמו מורִישׁ וּמַעֲשָׁיר ג), וְלֹה שִּירַק מִפְּלִי (נְרְמִיִם מח, יה). לה הורק הכלי הין כחיב כאן, הלה לה הורק היין מכלי הל כלי, מלינו הלשון מושב מרבי כלשון וַיְּבֶק אָם מַנִיבְיו (בראשית יד, יד), אודיין בחרבי, מנינו סלשון מוסב אף על סיולא, שָׁמֶן פּוּרַק (שיר השירים א,

(10) נשפח. לשון הפחה, וכן וְגַּס נְשַׁף בְּהֶס (ישעיה ת, כד): צללו. שקעו, עתקו לשון תנולה: בעופרח. הבר, פלו"ס $(a\alpha d^2 - d \epsilon, 1)$:

- eca"1:
- (11) באלים. נמוקיס, כמו וְמֶׁם מֵילֵי סְמָׁרֶן לְמֶח (ימוקאל יו, יג), מֵּלִלּוּמִי לְעָּוְרָמִי מוּשָׁה (מהלים כב, כ): נורא ההלה.
- (21) נשיח ימינך. כשהקב"ה נומה ידו, הרשעים בְּלִים ונופלים, לפי שהכל נמון בידו ונופלים בהעיימה, וכן הוא אומר, יראיי מלהגיד מהלומיו פן ימעמו, כמ"ש לְּךְּ דֻּמִיֶּה מָהַלָּה (שם פה, צ):
- וס' יַשֶּׁס יָלוֹ וְכָשַׁל שׁוֹב וְנְשַׁלְ שָׁוֻר (ישעיס לֹח, ג), משל לכלי וכרכים הנמונים בידי אדם, משס ידו מעש וסן נופלין ומשמברין:
- (13) נהלה. לשון מנסל. ומונקלום מרגס לשון נושמ וסובל, ולמ דקדק לפרש מתר לשון סעברים: חבלעמו ארץ. מכאן שוכו לקנורס, נשכר שאמרו ס' הלדיק:
- וסכגום לנשיגת: (+1) ירגוון. ממרגוין: ישבי פלשת. מפני שסרגו למ בני לפריס, שמיסרו למ סקן ויללו במוקס, כמפורש בדברי סימיס,
- פ"ש", שסיו ממחוננים ומלטערים על כצודם של ישרחל: 🏻 בנזוגו. נמסו, כמו דְּרָבִיבִּים מְּמֹגְנֶבֶּם (מהלים סה, יה). המכו, עלינו (EI) אלופי אדום אילי טואב. והלא לא היה להם לירא כלום, שהרי לא עליהם הולכים, אלא מפני אנינוס (מכילמא שירה

49

סס באיס, לכלומינו ולירש את ארלנו:

לשפה בריהה פפמו ים

Þι

٤ī

71

п

Thou didst blow with Thy wind, the

	(16) חפול עליהם אימחה. על סרמוקיס: ופחד. על סקרוביס, כענין שנאמר פִּי שָׁמַעְנִי אָם שֵׁשֶׁר סִׁוּבִּישׁ וִגִּי (יִסִּושַע בּ, י. מכילמא שירס פ"ע): עד יעבור. עד יעבור. כמרגומו: קניח. מבבת משאר אומום, כמפץ סקנוי בדמיס יקריס				
17	וַתִּעַן לְהָם מִרְיָם שֵׁירוּ לֵיהֹוָהֹ בְּי־נְצְּׂה נְּצְּה סָוּס וְרֹבְּבִוֹ רְמֶה בַיֵּם: (ס)	פּוּטְנְאַ וְרֶכְבֵּיהְ רְמָאַ בְּיַמָּא הּיְרְהַ קְּרְהַ יִי אָרֵי אָרָיָה הִילֵּיה הְשְׁנְּלְיִאָּ בְּיִלְיִה הָיִא הְשְׁנְּלְיִאָּ בְּיִרְוּן מְרְיָם שְׁבָּּהָ	And Miriam sang unto them: Sing ye to the Lords, for He is highly exalted: The horse and his rider hath He thrown into the sea.	17	
07	رمِمِّاً מָרְיָׁם תַנְּבִיאָׁה אָתַוֹּת אַתַּלְׁ אָתְ־תַּמָּׁף בְּיָדְה נַמַּצֵּאן בְּלִ־תַנְּשִׁים אַתֲלֶיה בְּתָּפָּים יִבְּמְחֹלְת:	ולטונגון: לא וְהַגֹּא בֹּטִבְטִא בַּטִנּפָּוּו בַּאַנִירָן נִי טִוּפָּא בִּגִדִּטִּ וּנְפַּמָא וּנְסֵׁנְכִּטִ מְבָּנִם וָבִנִאָּטָא אָטִטִּיִּ	And Miriam the propheress, the sister of Aaron, took a timbrel in her hand; and all the women went out after her with timbrels and with dances.	07	
61	בֵּי בָאֵ סֹּיִס פַּרִעָּה בְּרִכְבָּוֹ וּבְפָּרִשָּׁיוֹ בַּיָּם נֵיָשֶׁב יְהְנָה עֵּלֵהָם אָת־מֵי הַיָּה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכָוּ בַּיַּבְּשָׁה בְּתְּוֹךְ תַיֶּם: (פ)	בְּגוּ נְמְאֵלֵּ סִּיּסְנָת פַּרְעֹּה הְבְנֵי נִשְּׁרְאֵלְ הַלִּיכוּ בְּנַבָּשְׁתָּא בְּרְתִכּוֹהִ וְיָבְפְּרָתוֹן נָת מֵי נַמָּא בְּרְתִּבְּיִהִי בְּיִבְּשְׁרָּוֹ בְּנִמָּא בְּגוֹ נַמְּא:	For the horses of Pharaoh went in with his chariots and with his horsemen into the sea, and the LORD brought back the waters of the sea upon them; but the children of Israel walked on dry land in the midst of the sea.	61	
81	رِسِّ: رَمْرُكِ جُمْرِٰם رِسِّ:	מְלְמִנֹא: !! מַלְכִּיִּנִינִי לְמִּלְמָא יִלְמָּלְמָּ	The Lord shall reign for ever and ever.	81	
Źτ	مَحِيْطَنُ بِمَهِلِاً خِيرَا فِيرِأُمَ ثِمِيْنِ مِهِرًا خِنْفِجِمَاءٍ هَنْزِنِ بِيَرَاةٍ: هَنْزِنِ بِيَرَاةٍ:	װְ אִּטְׁפֿלְטִּי, וְבְוּבִּי מְׁכִּיְנְיִםְּׁבְּ אִּטְׁפֿוּנְטָּׁא וְוֹ מִפְּׁבְּמֵּא בְּאִטְׁסְׂלְטֵּׁוּ אִׁטַר לְבָּיִּטִ טַּמִּיִלְמָּוּ וְׁטַמְּבִׁיִנִּוּן בַּׁמִּנְרָא	Thou bringest them in, and plantest them in the mountain of Thine inheritance, The place, O Lord, which Thou hast made for Thee to dwell in, The sanctuary, O Lord, which Thy hands have established.	Ľī	
91	תִפּל עַבֵליהָם אֵימִׂהָה נְפַּחַד בִּגְדָל זְרוֹעֲךָ יִדְּתַנִּ בְּאֲבֶן עַּד־יַעֲבָר עַס־זָּנְ קְנִיתָׁ: עַם־זָּנְ קְנִיתָ:	תְּמֵא בְּנִוֹ בְּפְׁבְלְמֵא זִׁטְ זְבְּנְּבְּיִּ תְּמֵּבְ זְּגְ זְּבְרְנִגְּא תְּבְ בְּנְתְּבָּ זְמְטְׁלְנִוֹ בְּאַבְנִגְא תְּבְ בְּנִתְּבָּ זְבְּחְלְנִלְא בְּסְנֵּיִ טִּיּלְפָּבְּ שִׁפְּוּלְ הֵבְּיִנְאָ הִבְּיִנְאָ שִׁפִּוּלְ הִבְּיִנְ	Terror and dread falleth upon them; By the greatness of Thine arm they are as still as a stone; Till Thy people pass over, O Lord, Till the people pass over that Thou hast gotten.	91	

מחח, שנחמר שַׁף יְדִי יְמְּדֶס מֶּבֶן (ישעיס מח, יג), ומקדש בשחי ידים, ומימחי יבנס בשחי ידים, בזמן שס' ימנוך לעולם ועד, סמעם עליו זקף גדול, לספרידו ממיבת סשם שלמתריו, המקדש משר כוננו ידיך ה". מביב בים המקדש, שהעולם נברת ביד מקוס ניבא ולא ידע מס ניבא. מסרש"ל): מכון לשבחך. מקדש של מעס מכוון כנגד כסא של מעלה אשר פעלק: מקדש. יש נוחלין (בבא בחרא דף קי"ע:) ובמכילחא (שם פ"י), הבנים יכנסו ולא האבוח, אף שלא נגורה גזירה מרגלים עדיין, מכל (עב) הביאמר. נמנבא משה שלא יכנם לארץ, לכך לא נאמר מביאנר, (נראה שלא יכנםו לארץ וכרי, והכי אימא בהדיא פרק שמביב על האדם:

בו שמוש, קמולה היא: (18) לעולם ועד. לשון עולמים הול, והוי"ו זו ימוד, לפיכך הול פתוחה, לבל וְפְׁנִכִּי הַיּוֹצֵעַ נְעֵד (ירמיה כע, כג), שהוי"ו לעמיד לבא שכל המלוכה שלו:

(91) כי בא סוס פרעה. כחשר צח:

זמכ: בחופים ובמחולות. מוצממום סיו לדקניום שבדור שסקצ"ס עושס לסס נפיס, וסולים מופיס ממלריס: כדלימל בסומס (יב:). דבר לחר לחום לסרן, לפי שמסר נפשו עליס כשנלמרעס, נקרלת על שמו: אח החף. כלי של מיני (02) וחקח מרים הגביצה. סיכן נמנגסס, כשסימס ממות מסרן קודס שנולד משס, ממרס עמידס ממי שמלד צן וכוי,

וֹבְאַבְמֹֹגֹאַ מוֹם: וּנַסָּת מָמֵּׁר אָּעַ־יִשְׂבָאֵל מִנָּם וֹאַסִּיל מִמָּה יָת יִשְׁבָאֵל מִנַּמָא

וֹלְא אַמִּכַּעוּ מִנָּא: וּגְלְבַּוּ מְּלְמֵּע וֹמָנִם בַּמִּגְבָּר נִאָּנִכְוּ טַּלְטַא וִמָּוּן בַּמָּגַבָּרָא تتألف الأحراث أقد إأدا أوداء القطار فرافته أوالأله

and found no water. went three days in the wilderness, the wilderness of Shur; and they the Red Sea, and they went out into And Moses led Israel onward from

בן קרא־שְּטָה מָרָה: בַּיִ מְנִים בַּיִּ מְּנִים בַוֹם עַּלִי- לְמִשְּׁמִּי עַנָּא ָ מִמְּנִד צָּבִי

לבובון אַנוּן מַּכְ כַּן לַבָּא מָתַע

Moses, saying: 'What shall we And the people murmured against Marah.

Therefore the name of it was called

they could not drink of the waters And when they came to Marah,

of Marah, for they were bitter.

ರ್ಷ-ಚ್ಯೂಗ: ÷ב וַיּלְבָוּ בְעַמֶּׁם מַּלְבַמְמָּב בַּאַמָּב וֹאִטַבַּמִפּוּ פַּמָּא פַל מֹשֶּׁב

לְמִוּמִר מָא נִשְּׁמֵּו:

ordinance, and there He proved made for them a statute and an waters were made sweet. There He cast it into the waters, and the the LORD showed him a tree, and he And he cried unto the LORD; and

57

٤٦

77

drink?

וְשֶׁם נְמֶּהוּ: הַמָּוִם שָׁם עָּם לֵוֹ חָל וּמִשְׁפֶּט מִּוֹר לֵיה קָנִם וָדִין וְתַמֶּן נִּפְיִיה: לא לַמּגּא וּבְסִימוּ מַנָּא תַּמָּיִם וַיִּמְּקְיּה יִרְעָהָא יִרְטִימוּ מַנָּא תַּמָּן יִרְעָּאַלְיַנִּיִּא יִּבְסִימוּ מַנָּא תַּמָּן ניִּצְעָּק אֶלְ־יְחֹנְה נַיּוֹבֶהוּ יְחֹנְתֹ וְצֵּלִי קֵדֶם יִיְ וְאַלְפֵּיה יִיָ אָעָא

LORD that healeth thee.' upon the Egyptians; for I am the diseases upon thee, which I have put His statutes, I will put none of the His commandments, and keep all right in His eyes, and wilt give ear to thy God, and wilt do that which is hearken to the voice of the LORD and He said: 'If thou wilt diligently

「母談下: (a) אַמָּיִם עַלְיוּך בָּי אָנִי יְהַוָּה וְאָמִּוֹשׁ בֹּלְ עִׁפְּׁנִוּ בָּלְ עַמִּטֹבֵּיְע ڂڟڴڹڷؚ؞ڔ ייי בין אָלְהָרְ וְהַיִּשְׁר ְ בְּעִינְיוֹ לְמִימְרָא דִּייִ אֶּלְהָרְ וְּהְכְּשִׁר ְ וְּאָמֶׁרְ אִם_מֻּמָוָהַ שֹׁמִּסָׁה לַלַּוְלִוּ

נאמר אם פבלא הפבני

- (22) ויסע משה. הסיען בעל כרחס, שעמרו מלריס את סוסיהם בתכשימי זהב וכסף ואבנים מובות, והיו ישראל מולאין (IS) וחשן לחם מרים. משס אמר שירס לאנשיס, סוא אומר וסס עונין אחריו, ומריס אמרס שירס לנשיס (מכילחא פ"י):
- פסחא סוף פי"ג), לפיכך הולרך להסיען בעל כרחם: אומס ביס, וגדולה הימה ביות היס מביות מלריס, שנאמר פוֹבֵי וְהָב נַעֲשֶׁה לֶךְּ עָם נָקֵדֹּוֹת הַפָּמֶף (שיר השיריס א, יא. מכילתא
- (מיוד לג, כ). בִּין סְרָמֶה (שופּמיס ד, ה), וּמָשְׁבָּמֹו סָרָמֶהַה (שמומל־ה ז, יו): מפני שנפמכת אל סוא"ו סנוספת. וכן עבד ואמס, הגה אַמָּמִי בְּלְּסֶׁה (ברחשית ל, ג). לֶנֶפֶשׁ מַיָּה (שם ב, ז), וְזְהַמַפֹּוֹ מַיָּמוֹ לָמָס . ממספך למי"ו בסמיכמה. כמו מַמֶּה פִּין לִי (ישעיה כו, ד), וַמַמָּמוֹ צָעַרָה בֹּו (אֿסִמר אֿ, יב), הרי ה"א של שורש נהפכח לחי"ו ובסמיכסה כשהיה נדבקה לה"ה שהוא מומיף במקום הלמ"ד, מהפך הה"ה של שרש למי"ו, וכן כל ה"ה שהיה שרש בתיבה (32) ויבאו גורוחה. כמו למרס. ס"ל בפוף מיצה במקום למ"ד במחלחה, והחי"ו היל במקום ה"ל הנשרשת בחיבת מרה,
- מסרועס, ולא אמר לונן, רועס, וכן יאמר הלועו דקומפ"ל יעו"ק שי"י מוסב הדבור אליו באמרו שי"י: (24) וילנו. לשון נפעל הוא, וכן המרגוס לשון נפעל הוא, וָאַמְרָשָׁמוּ, וכן דרך לשון מלונה להשב הדבור אל האדם, ממלוקו,
- בסהר. לעס, וראס קשי ערפן, שלא נמלכו במשה בלשון יפה, בקש עלינו רחמים שיהיו לנו מים לשחוח, אלא נחלוננו: (es) שם שם לו. במרסימן לסם מקלם פרשיות של תורס שימעמקו בסס, שבת, ופרס אדומס, ודינין (מנסדרין נו:): ושם
- ואכילת חזיר ופרה אדומה וכיוצא בסם: לא אשים עליך. ואם אשים, הרי הוא כלא הושמה, כי אני ה' רופאך (מכילתא דברים שאינן אלא גזירה מלך בלא שום מעם, וילר הרע מקנער עליהם, מה איפור באלו, למה נאפרו, כגון לבישת כלאים (62) אם שמוע חשמע. זו קבלס שיקבלו עליסס: חעשה. סיל עשייס: והאונה. ממס לוניס לדקדק בסס: כל חקיו.

שׁמִבׁים נּיִנוֹני. מֶּם גַּלְ-נַמֶּוֹם: וּנְבְאנּ אֵילְמֶּע וֹמֻּם מִשִּׁים וֹאֵטוִ לְאֵּלִם וֹטֹמּוֹ שַּׁבִּי הַסָּב

לְבָּאִטֶּם מִאֶּבֶא מִבָּבוֹם: בַּחַמִּשְּׁר עְשֶׂר יוֹם לַחַּבָּשׁ תַשִּּנִי هَمْد قدا هُذِا وَنُذَا وَنُزَا ıax فرانشلهر هجريالقد إما וּוֹסְׁמוּ מֵאִילָם וֹוּבְאוּ כַּלְבַמֹּבֹע וּנֹמַלִוּ מָאִילִוּם וֹאָטוִ כַּלִ

هَلَالًا خَمْلُكُد: ختر نَشِدُ هُمْ مَمْ مِشْكِ لَمْمْ لِشَدْهُمْ مَمْ مِشِكَ لَمَ مِنْكِ لَمْ الْمَرْ هَلَالِا (כ, וגל,ונו)[ל, וֹּנְלְוָנוּ] כֹּלְ הַֹּנִינִ וֹאִטִּבְׁמִנוּ כֹּלְ כֹּנְמִּטֹא צַבְּנִוּ

עַנּוֹר בְּרָעְּב: (ס) بتؤب לְהָמֶית אָת־בְּל־הַמְּהָל בְּי־הוֹצֵאהָם אֹתְנוֹ אֶל־הַמִּדְבָּר עَבֹּמֶׁע בֹאַכֹנוּ צָטִם לַמֻּבֹת מֹאַבְנִם בֹּמִּבְעִנִין מִירִימִּן מוּמֵנוּ בְּיִר יְהְלָּהְ בְּאָבֶיא דְּמִיהָנִא בַּרָם יִיָּ ניאָמֹרִנּ אָבֹנִים בֹּנָנִ וֹמְבַאָּב

בְּתְוֹבְתֵי אָם_לְאָ: למהן אוסוי בובר בומוה נוֹגָא בֹמִּם נֹלְפַׁמִנְ בַבַרַנִוֹם מַמָּא נוֹלְפַמֵנוּ פּּטַנָּם נִים رح مَمْمُد كِدُم كَانُاه مَالِ لِيَهُمُّنُوا خِدِياً كِنْفُع مَا هُمَنَٰء أَنْفُطِياً וַיָּאַמֶּר יְהֹנְתֹ אֶלְ־מֹשֶׁה הַנְּנָי וַאֲמַר יִיְ לְמֹשֶׁה הָאָנָא מַהַית

אַמֶּבוּ יִלְבַם וּ יִנִם : יִנִם: אַמֶּבְיְנְבִיאִי וְבְיְנֵר מִמְּנְבִי מֹלְ יִתְ בִּינִתְּוֹ וִיבִי מַלְ טַבְ מַבִּוֹ וֹבוֹנִי בּוֹנִם בַמָּמָּג וֹבַכֹּנִנ אָנוּ וּנִבּוּ בִּּוֹמָא מָטִיסָאָר וִיסַקְּנוּן

> ישְׁרוֹ הַמָּן עַל מַיָּא: קום ומלגום מכיגון במוו ומלגון בללון

יומא לירוא פנינא למפקהון יבון סוני בּחַמִּישָּׁהַ מַסְרָא كمَلَفُتُم يُضِا يُحْرَا جُرَاع

בְּמָלֵבְיּ

נע פַֿגַ פֿעַבָּא עַבַּגן בַּכַּבּנֹא: זְטַנֹּא לְמָּבְבֹּנִא בִיבוּן לְלַמֹּלְא בְשַׁמֹא וֹסִבֹּהוֹ אָבוּ אַפּּוּלִשׁוּוֹ ביבו במבא כב בונלא אללון מֿקַ-סֿוּר בַּמֹגֵנוֹם כֹּר עַוֹוֹלָא וֹטְבָּוֹן מַּק וֹאַמֹרוּ לִבוּוֹ בֹּנֹי וֹמִּבֹאָל לִנִי

על דילקטון יום יום:

encamped there by the waters. score and ten palm-trees; and they twelve springs of water, and three And they came to Elim, where were

departing out of the land of Egypt. of the second month after their Elim and Sinai, on the fifteenth day wilderness of Sin, which is between children of Israel came unto the Elim, and all the congregation of the And they took their journey from

ΙΛΧ

wilderness; Moses and against Aaron in the children of Israel murmured against And the whole congregation of the

whole assembly with hunger. into this wilderness, to kill this the full; for ye have brought us forth flesh-pots, when we did eat bread to Egypt, when we sat by the the hand of the LORD in the land of them: 'Would that we had died by and the children of Israel said unto

law, or not. them, whether they will walk in My portion every day, that I may prove shall go out and gather a day's from heaven for you; and the people 'Behold, I will cause to rain bread Then said the LORD unto Moses:

twice as much as they gather daily. which they bring in, and it shall be sixth day that they shall prepare that And it shall come to pass on the

מאכל דברים שממזירים אומך לידי מולי, ווהו איוון מצומ, וכן הוא אומר קפאום קָּהִי לָשֶׁבֶדְּ (משלי ג, מ): וישע פ"א), זהו מדרעו. ולפי פעומו כי אני ה' רופאך, ומלמדך מזרה ומלום למען מנלל מהם, כרופא הזה האומר לאדם אל

(27) שחים עשרה עינה מים. כנגדי"ל שבמיס נודמנו לסס: ועי חמרים. כנגד שבעיס וקניס:

- **बरत** (दाः): שאכלו משירי הבלק (או משירי המלה) ששים ואחת פעודות, וירד להם מן בע"ו באייר, ויום א' בשבת היה, כדאיתא במסכת (I) בחמשה עשר יום. נמפרש היוס של מנייס זו, לפי שנו ניוס כלמה המרכה שהולימו ממלרים והולרכו למן, למדנו,
- (ג) וילונו. לפי שכלה הלחם:
- למות אנתנו. ותרגומו לְוַי דְמִימְנָא, לו מתנו, הלואי והיינו מתים: (3) מי יהן מוחנו. שנמות, ולינו שם דבר כמו מותנו (בתולם), ללה כמו עשותנו, תנותנו, עובנו, לעשות הנתנו, לתנות הנתנו,
- בחורחי. אס ישמרו מנום המלויום בו, שלא יומירו ממנו, ולא ילאו בשבת ללקוע: (+) דבר יום ביומו. לורך אכילם יוס ילקטו ביומו, ולא ילקטו סיוס ללורך מחר (מכילחא ויסע פ"ב): רמען אנסנו הילך

מַבְּבֶוֹם: יְהְנֶה הוצָיא אָהָכֶם מַאֶּרֶץ בּׁנוֹ, וֹמִּבְאֹבְ מְּבֵב וֹוּבַמֹּטֵם בֹּי, בּּנִוּ וֹמִבָּאבְ בַּבַּנִּמָּא וֹטֹצַמוּן וּלְאָמֶר מִמֶּרְ וֹאַבַּרֶן אֶלְבַלָּךְ וֹאָמָר מִמֶּר וֹאַבַּרוֹ לְכַּלְ

עלונו)[ל, עַּלְינוּן עָּלִינוּ: על־יְהוְהַ וְנַחְנוּ מָה בֶּי (כי ר יְהוֹה בְּשְׁמְעִינִי אָת־הְּלְנֹתֵיכֶם بأكانك **%に_され** ゖ゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゚゚゚゚゚゚゚゚゚゚゚゚゚

עלְנְעַיכֶם בָּי עַּלְ-יְרַוֹּנְר: מַּבְיוּ נְנָשׁנוּ מָּשִׁ בְאַבַּמְבַינוּ שַׁלְנְּעִיכָּם אַמֶּבְאַעָּם תַּלְנִוֹם حِقْرِد كَهُقَوْ جَهُونُو إِنَالَا هُلَا قَرْدُت حُمْد حُمْد حُمْدِح لَحْثِات خدشم خفد خمد خمد حراد بناه المحدود ניאמר משה בְּתַּת יְהוֹה לָכֶם

نذ كُرِت، حُت לבלי לפְּנָי יְהְוָהָ בָּי שְׁמָת אָנו ⁸ אָּגְ-פּֿגְ-אַּגִעִ פֿדּנֹּג וֹאָבֹאָגְ לְכֹּגְ פֿוֹאָטֹא צַבֹּדֹג וֹאָבֹאָגָ וַנְאָמֶר מֹשֶׁרֹ אֱל־צַּהַרֹּן אֱמֹר

נְרַאָּרְ בַּעָּנָן: (פּ) הַמְּרְבָּר וְהְנָהֹ כְּבָוֹד יְהְוְה וֹאִחְפִּנִיאוּ לְעַרְבְּרָא וְהָא יְקַּרָא מְּבֵׁנוּ בְּנֵיגְ וֹמִבְּאָבְ וֹנִפֹּלוּ אֵבְ_ בִּבְ בִּנְאָטִא צַבְנִי, וֹאָבָאָבְ ַנוֹטָּו בַּבַבַּר אַנַדוֹן אָבְבַבַּבְ נַנַנְה בַּר מַבָּיִל אַנַדוֹן עִם

> アロギア!ロ: אַבו וֹן אַפּוּט וֹטַכוָן מִאַבֹּגֹאַ

> אָבׁוּ מִטִבְעָּמִטוּן מַּכְנָא: שונהמטכון מכ זו ווטוא מא ולגפֿגא וֹטטווו זט וֹפֿגא

> מומבא בונ: הבלא שינהמטכון אלבון הכ מטבממו מבוטי ונחנא מא לא בבם גל שינבמטכון באשנן בּגפּרא למסבע בּרשׁמיעון נאמר משה בדימון ון לכון

> בבמוניו הורעקהוכון: לבוכו לבם גל אבו המנהן וַאַמַר מֹשֶׁה לַאַּהַרֹן אֵימַר

בון אַטִּילִי בַּמַּנָרָא:

brought you out from the land of ye shall know that the Lord hath the children of Israel: 'At even, then And Moses and Aaron said unto all

that ye murmur against us?' against the LORD; and what are we, hath heard your murmurings the glory of the LORD; for that He and in the morning, then ye shall see

against the LORD.' murmurings are not against us, but against Him; and what are we? your murmurings which ye murmur тье Lord heareth your morning bread to the full; for that evening flesh to eat, and in the when the Lord shall give you in the And Moses said: 'This shall be,

nurmurings. the LORD; for He hath heard your children of Israel: Come near before unto all the congregation of the And Moses said unto Aaron: 'Say

the cloud. the glory of the LORD appeared in toward the wilderness, and, behold, children of Israel, that they looked unto the whole congregation of the And it came to pass, as Aaron spoke

יומים: לחס משנה, וזהר עַל בֵּן הוּחׁ לִמֵן לְבֶס צַּיּוֹס הַשְׁשִׁי לֶמֶס יוֹמֶיִס, נוחן לכס ברכה (פויש"ן) בביח, למלחות העומר פעמיס ללחס וסיס משנס, לאחר שיביאו ימלאו משנס במדידה, על אשר ילקטו וימדו יוס יוס, וזהו לָקְטוּ לֶמֶס מִשְׁנֶה, בלקיטחו היה נמלא (a) והיה משנה. ליוס ולממרמ: משנה. על שהיו רגיליס ללקוע יוס יוס של שאר ימות השבוע. ואומר אני אשר יביאו

(6) ערב. כמו לערג: וידעחם כי ה' הוציא אחכם מארץ מצרים. לפי שלמרמס לנו כי קוללמס לומנו, מדעו כי לל

מפרשו לשון ממלוננו, עכשיו סוא משמע מלינו אח אחרים, כמו במרגלים וַיַּלָּינוּ עָלָיו אָת כָּלְ הָעֶדָה (במדבר יד, ב): רפה, הייתי מפרשו בלשון הפעילו, כמו וַיַּלֶן הְעָם עַל משָׁה (שמות יו, ג), או אה היה דגוש ואין בו יו"ד ונקרא מלונו, הייתי יסכל, את בניכס ונשיכס ובנותיכס וערב רב. ועל כרתי אני וקוק לפרש תלינו בלשון תפעילו, מפני דגשותו וקרייתו, שאילו היה בקופסס: הלנוחיכם על הי. כמו אשר על הי: ונחנו מה. מה אנחנו משובין: כי הלינו עלינו. שמרעימו עלינו אמ בירידמו, לבקר מראו את כבוד אור פניו, שיורידוהו לכס דרך מבה בבקר, שיש שעות להכינו, ועל מלמעלה ועל מלמעה כמונת לימן מאומכס, ובער ימן, אך לא בפניס מאירומ ימננה לכס, כי עלא כהוגן עאלמס אומו, ומכרם מלאה, והלמס עעאלמס לצורך (y) ובקר וראיחם. לא על סכצוד שנאמר וְסְנֵּס פְּצֹוֹד ס' נְרָאֲס בֶּעְנָן נאמר, אלא כך אמר לסס, ערצ וידעחס כי סיכולת צידו אנמנו המוליאים, אלא ה' הוליא אתכם שיגיז לכם את השליו:

(פ) קרבו. למקוס שהענן ירד: בלה בשר, לפיכך נתן לסס בשעת עורת שלה כסוגן: אשר אחם מלינים עליו. הת ההחרים, השומעים החכם מתלוניים: שהלחם שחלו כהוגן, שחי הפשר לו לחדם בלה לחם, הבל בשר שחלו שלה כהוגן, שהרבה בהמוח היו להם, ועוד שהיה הפשר להם (8) בשר לאכול. ולה לשובע, למדה מורה דרך הרך שלין הוכלין בשר לשובע. ומה רהה להוריד לחם בבקר ובשר בערב, לפי

פפי ניְדַבֶּר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה קֹאמִר: וּמַלֵּיל יִיְ עָם מֹשֶה לְמֵימַר:

:Sarivas And the Lord spoke unto Moses,

שׁמְּבָׁמִב בְּעֲשׁם וֹנִגַמְשְׁם כֹּנ אָלִנְ וּבְּבָּבָּבְאַ בות שאללו בשר ובפקר ב ַ מְּׁמָהֹטֹּנ אַנִי עַבְּׁלָּנְנְעָ בַּׁנֹגָ נִמְבַאַבְ מִּמִה בוֹבָתַ בַּנָנְעַ בַּנָגָּנְ נִמְבָּאַבְ מִּמִה בוֹבָתַ בּנָנִ

יְהֹוֶה אֱלֹהִיבֶם:

שׁכְבָת הַשָּׁל סְבָיב לַמַּחֲנֶה: بحَجَدُد لِنَائِدِ %ת⁻הַמַּהַנֻּ<u>ה</u> וּנְתַּי בְּמָּבְר וַמַּמַלְ תַּשִּּלְוּ וַשְּׁכִם

حَخْطِد مَحِـكُمُٰدُاءُ: פּׁנֹג עַמִּגְבָּרְ עַל מְעַהְפָּסְ עַל נטֿמּלְ מִּכְבָּנֵע עַמְּלְ וְעִינֶּע מַלְ- יִסְלֵימַע נָחָתָּע מַלְּא וָהָא מַלְ

₹₹₹₩ הוא הלקם צַשֶּׁר נָתַּן יְהֹנֶה לָכֶם מַר־הָוּא וַיָּאִמֶר מֹשֶׁהֹ אֲלַהָּם sı אֶל־אָחִיוֹ מָן הוֹא בֶּי לָא יְדְעָּוּ נּיבְאָל בְּדָּיִבוֹמְבַאָּבְ נַּנְאָלִבְנִ אָּנִמָּ

לַאַּמֶּר בְּאַבְלִי הַפְּחוּי حَلَاحُ لِإِكْلِا مُؤْهِدٍ رَفِهُ لِنَادِهُ لِللَّهِ الْأَنْدِةِ لِللَّهِ الْأَنْدِةِ لِللَّهِ الْأَنْدِةِ النَّذِي الْأَنْدِةِ الْأَنْدِةِ النَّذِي الْأَنْدِةِ النَّذِي النَّادِةِ النَّذِي النَّادِةِ النَّذِي النَّادِي النَّذِي النَّادِةِ النَّذِي النَّامِ النَّذِي النَّامِ النَّذِي النَّذِي النَّامِ النَّذِي النَّذِي النَّامِ النَّامِي النَّذِي النَّذِي النَّذِي النَّذِي النَّذِي النَّامِ النَّام م طڤِود گُذِيم خُوْد هُرُخُذِ لِمُعُدُ זֶה הַדְּבֶר ֹאֲשֶׁר צְּנְה יְהְנְה לְקְמָנִי בֵּיוֹ פִּתְּמָא דְפַּקִּיר יִיָּ לְקִּמִּי

> וֹטִבְתוּן אָבוּ אָנָא וֹוֹ אֶלַבַּבוּוֹ: הְּמִׁהְהֹּגֹא שׁנכֹבוּן בֹּסֹבֹא نشُلُ×ُح مَدْرح هَفَٰلِيا خُمْنَمَٰل

> くびふしょび※: הַנְתּ נְחֲתַת שַּלְא סְחוֹר סְחוֹר נטפֿט יט מֹמָבילא יִבְצַּפַּבָא וְבַוֹּע בַרַמִּמָּא יִסְלָּיקת שָּלָיוּ

> ダレダス: בּהֹבַע בַּנִיר בָנָלִידָא הַּל אַפּּ. מֹוְבֹּבֹא וַהֹּנַע מַעַבּן

> נשׁוּן בְנֵי וֹמְּבְאֵלְ וֹאַמָּבוּי וֹבַּר

خحبا خقيقح: קְהוֹן הוֹא לַחְמָא דִּיהַב יִיַ גְּדְשִׁי מָאַ הוּאִ נַאָּמַר מֹשֶּׁה לאַעוּבוֹ, מַנֹּאַ בוּאַ אָבוֹ, לַאַ

ناغدنا: וֹפֹמִּטֹכוּן יַבֹּר לִוִבְמַמִּכֹּוּיה 44444444 מניה גָבר לְפוֹם מֵיכְלֵיה

> with bread; and ye shall know that I and in the morning ye shall be filled saying: At dusk ye shall eat flesh, children of Israel. Speak unto them, thave heard the murmurings of the

> quails came up, and covered the And it came to pass at even, that the am the LORD your God.'

And when the layer of dew was a layer of dew round about the

camp; and in the morning there was

fine as the hoar-frost on the ground. the wilderness a fine, scale-like thing, gone up, behold upon the face of

given you to eat. is the bread which the LORD hath was. And Moses said unto them: 'It is it?'-for they knew not what it it, they said one to another: a'What And when the children of Israel saw

in his tent. take it, every man for them that are number of your persons, shall ye an omer a head, according to the every man according to his eating; hath commanded: Gather ye of it This is the thing which the LORD

91

מכילמא ויקע פ"ג): שַּשַל וגוי (במדבר יח, ט), סעל יורד על סחרך, וסמן יורד עליי, וחוזר ויורד על עליי, וסרי סוח כמונח בקופסח (יומה עס: (13) - השליו. מין עוף, ושמן מאד (יומא עם::): - היחה שכבה השל. הטל שוכצ על המן, וצמקום אחר הוא אומר וּבְּבָדָת

כקרם על הארץ, וכן פירושו דק ככפור, שמוח קלוש ומחובר כגליד. דק מינב"ש בלע"ו שהיה מגליד גלד דק מלמעלה, וכגיר גיר, וסוא מין לצע שחור, כדאמרינן גצי כסוי סדס, סגיר וְסַוּרָנִיף. דַּשְּׁדַק פְּגִיר פְּגָלִידָא עַל עַּרֶשָׁ, דק סיס כגיר ושוכצ מוגלד במוכו בין שמי שכבום המל. ואונקלוס מרגם מקלף, לשון ממשוף הלבן: - ככפור. כפור גליד"א בלש"ו דַּעְדַק כגיר, כאבני לו במקרא, ויש לפרש מחוספס, לשון חפיסה ודְלוּמְקְמָא שבלשון משנה, כשנחגלה משכבה הטל, ראו שהיה דבר דק מחוספס באייר, וכעלות שכבת העל נתגלה המן, וראו והנה על פני המדבר וגוי: דק. דבר דק: מהוספה. מגולה, ואין דומה . ממלא שפופרת של בילה על, ומקמוס את פיה ומניתה בחמה, היא עולה מאליה באויר. ורבותינו דרשו, שהעל עולה מן הארך (14) וחעל שכבה השל וגוי. כשהחמה וורחם, עולה העל שעל המן לקרחת החמה כדרך על עולה לקרחת החמה, אף אם

(ai) מן הוא סכנם מוון סום, כמו וַיְמַן לְסֶס סַמֶּלֶךְ (דניםל ם, ס): כי לא ידעו מה הוא שיקרפוסו נשמו: שמרגם מונקלום, מוספת סומ על לשון סעברית, ומין לו מיבס בפסוק:

- בּמַבְבָּר וְהַמַּמָּגִים: נוֹלְמָהַ בֹּן בֹּדֹנְ וֹמְלֵצְיֹבְ וֹנִלְלַסְנּ וֹהְּבַבנּ בֹן בֹּדִּ וֹמְלַצִּבְ נַלְלַסִנּ
- לְפוּם מִירְלִיה לְלַמוּי עַמּוֹבְּטִי וְעַמַּמְמֹּמִתְ לָאִ עִיּשְׁסִיר דְּאַסְּוּ וּדְאַנְעָר לָאִ עַסַר וּבָר נֹּלֹנְצֵּנִּ בֹּמְמִּב נֹלָאְ מַהֹּצִּנּלַ נֹכֹלְנִּ בֹתִּמִבָּא נֹלָא אִנִיבַר

דַאַסְגִי וּדְאַזִעַר:

וונר ממנו ער בקקר: נְּאִמֶּר מִמֶּח אֵבְטֵנֹם אֵיִישׁ אַלֹר נִאֲמַר מִשֶּׁר לְחִוֹן אֵנְשׁ לְא

אָנְהָ לְפָּוֹ אָבְלְוָ לְעֵׁחוּ:

וַשְּׁאַר מִנֵּיה עַר צַפְּרָא:

oz אַּנְאָנִם מִפְּנִנְ הַּגַּבְקַבֵּר וֹנְנִבְם נִּבְּבַנִגֹּא מִנִּנִי הַּגַ הַּפַּבָּא נְבַבַנָּא بَرُّهُ שְׁמְעַנִּי אָלְ מֹשֶׁה וַיּוֹתָּרוּ וְלָא קַבִּילוּ מִן מֹשֶׁה וְאַשְׁאַרִיּ

שוֹלְמֹּים נּיִבְאָשׁׁ נִיקְעָּׁלְ מְּלְנֵים בְּיִהְשָׁא נִסְרִי וּרְגִיז עַּלִיהוֹן

בְּבָּ אָבְלְוִ וְחָם תַּמֵּמָתִ וֹלָמֶס: יי וֹגְלַלַמֹּוּ אָעוָ בַּבָּבֶער בַּבָּער אָנִהִ

בממשאר מביה על ילַלַמוּ וֹנוֹנִי כֹּגָפָּר כַּגָפָּר

₫@L: עקלא פַר חַמָא עַלוהי שָׁמָשָׁא קפום מיקליה ומא

द्वेश्वा: בְּנְשָׁהַא וְחַוִּיאוּ לְמִשָּׁה: נְיְּבֶאנְ כַּלְ נְאָנִאָּי בְּמְבְּנְאָנִאָּי בְּמְבְּנִייִ בְּיִבְרָבְוּ מִיּמְרִין לְחַב נִאָּטִוּ כָּלְ רַבְּרָבִי הְּבָּנִג בַּלְמְּבֶב בְאָבוֹד כַבְּוֹבֶא מַכְ חַד הְּבֵין הְּבֵין رَرْتِرَا هِرْنَا يَاضِفُرُ رُجُونِ رُجُونًا رَبَرِت جِرَبَهٰ שָׁתִיתָאָה לָקִמּוּ

> omer, he that gathered much had And when they did mete it with an

and gathered some more, some less.

And the children of Israel did so,

every man according to his eating. little had no lack; they gathered nothing over, and he that gathered

".gnintom edt llit ti to evsel nsm And Moses said unto them: 'Let no

was wroth with them. bred worms, and rotted; and Moses left of it until the morning, and it not unto Moses; but some of them Notwithstanding they hearkened

07

it melted. his eating; and as the sun waxed hot, morning, every man according to And they gathered it morning by

came and told Moses. all the rulers of the congregation bread, two omers for each one; and day they gathered twice as much And it came to pass that on the sixth

- (16) עומר. שם מדה: מספר ופשוחיכם. כפי מנין נפשוח שיש לאיש באהלו, מקחו עומר לכל גולגולה:
- שהמרבה ללקוע לא העדיף על עומר לגולגולם אשר באהלו, והממעיע ללקוע לא מלא חסר מעומר לגולגולם, וזהו נס גדול (עד) המרבה והממעיש. יש שלקעו הרבה ויש שלקעו מעע, וכשבלו לבימס, ומדדו בעומר ליש ליש מה שלקעו, ומללו
- (02) ויוחירו אנשים. דמן ולפירס (שמו"ר כס, י): וירם חולעים. לשון רמס: ויבאש. סרי זס מקרל ספוך, שבממלס שנמשט בו:
- בסס מעס מן (מכילמא ויסע פ"ד), ויודעים מה שבחן של ישראל. ונמס, פשר, לשון פושרים, ע"י השמש מחחמס ומפשיר: (IS) וחם השמש ונמס. הנשלר בשדה נמוח ונעשה נחלים, ושוחין ממנו הילים ולבהים, וחומת העולם לדין מהם ועועמים סבאיש ולבמוף סמליע, כענין שנאמר וַלּהֹ הְבְּהִישׁ וְרָמֶּה לֹהׁ הֶיְמֶה בּוֹי, וכן דרך כל סממליעים:
- שַטְמִר נִו עַד טְׁנָס מֵטַנְּמָס, ונֹח סוניחו מן סכננ: לומר לסס וְקִיֶם בַּיּוֹס סַשָּׁשָׁי וְהֵכִינוּ וגו', עד ששחלו חם וחם חמר לסס סוח חשר דבר ס' שנצעויםי לומר לכס, ולכך ענשו סכתוב, במעס וכימ): - ויגידו למשה. שלנוסו מס סיוס מיומיס, ומכלן יש ללמוד שעדיין לל סגיד לסס משס פרשת שבת, שנלמוס היום נשתה לשבח בריחו ומעמו (מכילחא ויסע פ"ב), (שאם להגיד ששנים היו והלא כתיב שני העומר לאחד, אלא משונה (22) לקטו לחם משנה. כשמדדו את לקימתם באסליסם, מלאו כפלים שני סעומר לאחד. ומדרש אגדה, לחם משונה, אותו ונמס. דישמנ"פריר (לו גיין לו שמעללען), ודוגממו במנהדרין במוף ד' מימות (מז:):

تالخكار: בַנְיִשׁי לְבֶּם לְמִאָּמָנִית ÀÀL_ڬڂۿ۬ڮڔڂۿ۪ڮڔڶۼٮڕڂڮ_ מְחָר אַת אֲשֶׁר האָפֿוּ אָפֿוּ וְאָת בּ יְהוֶֹה שַּבְּתַּוֹן שַבַּת־קָּדָשׁ לִיהוָה ווּאַמֶּר אֲלַהֶה הַנָּא אֲשֶׁר הַבֶּּר

לאַ־הָיָהָה בְּוֹּי عِزِرَ مَنْ إِلَىٰ رَجِعُ مِ لِهُ الرَّهُ الرَّهُ الرَّهُ الرَّهُ الرَّهُ الرَّهُ الرَّهُ الرَّهُ ال ניניחו אחו עד הבקר כּצַּשָּר

יַנְלָּגְאָבוּ בַּשְּׁבֶּוֹי שְבְּת הַיִּוֹם לִיהוְוָה הַיּּוֹם לְאֹ ניַאַמֶר מֹשֶׁהֹ אִכְּלֵהוּ הַיּּוֹם בֶּי־

עַּאָבׁינֵי שַּבְּת לָאִ יְהָיִבּירִי שַׁשֶּׁת יָמֶים תַּלְקְשָׂתוּ וּבַיַּנֹם שִׁמְא יוֹמִין תַּלְקְשוּנֵיה וּבְיוֹמְא

ַבְּלְמָת נֹלְאָ מָבֵּאנּ: (o) ב זוֹני בּוֹנִם נַמִּבׁימָּי נֹגֹאִי מִן ַ

מֹאַנֹטְם לַמִּמְר מֹגִּוִנוֹי וֹעוִרְעֵיי: יַ וַיָּאַמֶּר יְהַוָּה אֶל־מֹשֶׁה עַּ*ד*־אָּנָהֹ

בּוֹם עַמִּבׁוּמִׁ: שַּׁבְּיבֶרָ אַבְרֵנְצֵאַ אָנִהְ מִמְּלְמִוּ ບຸສຸສຸດ ຊິບິດ ເເຊັເດ ສຸຣົເເ ສົເລ 67 מַל_בֵּן הָוּא נְתָּן לְבֶּה בַּוֹּיִם רְאַּי בִּי־יְהוֹתְ נְתַּוֹ לְבֶּם תַשִּׁבָּתִ

> לְמַמְּבֹא גַּר צַּפְּבָא: כֿל מוִטַבא אַצנער לכוֹן הֹטֹיגון לְבַּמִּלְאִ בַּמִּיכִוּ וֹנִינַ למיפא איפו ויח דאחון וֹ מִבוּ זֹם בַּאַפוּן הַּנוּגוּן הּבֹא הּבֹטֹא לוּוֹהֹא בֹוֹם נאַמר להון הוא הַמַּלִיל יִי

> לא בֿוֹט בֿיה: הפקיד משה ולא סרי ורחשא ואָאָנעי עיה עַפְּרָא פָּטָא

> **ÈŪĊĊ%**: נו וומא בון לא סּמְּבָּטוּנִיה אָבו הַּבּּטֹא וְמֹא בוּן בֹּבִם נאַמַר מֹשֶׁה אָכְלוּהִי יוֹמָאַ דֵין

וֹנִינִׁע בּׁוּמָא מֻּבִּיעָּא יָבִּימָא מָבִיעָּאַ מְּבֹימֹאַׁע מִּבְּטֹא לָא וְׁנִי בִּיִּה:

המא למלפה ולא אַהִּפּעוּ:

אַשוּן מְסְבְּבִוּן לְמִמָּב פֹּפִוּבִּי נְאָמֶר יְיְ לְמְמֶתְ עַר אָמָּהִי

שְׁבְיִעְאָה: ظلالطلأر מִּטִׁינִאָּר לְחֵים מָּבִין יוֹמִין מֹל בון הוא יָהִיב לְכוֹן בְּיוֹמָא שׁנִי אָבׁי יִנְ יְהַבַ לְכֵּוְן הַּבְּּהָא

> remaineth over lay up for you to be which ye will seethe; and all that which ye will bake, and seethe that sabbath unto the LORD. Bake that To-morrow is a solemn rest, a holy which the LORD hath spoken: And he said unto them: 'This is that

neither was there any worm therein. as Moses bade; and it did not rot, And they laid it up till the morning,

kept until the morning.

LORD; to-day ye shall not find it in for to-day is a sabbath unto the And Moses said: 'Eat that to-day;

the field.

57

there shall be none.' seventh day is the sabbath, in it Six days ye shall gather it; but on the

people to gather, and they found day, that there went out some of the And it came to pass on the seventh

commandments and My laws? How long refuse ye to keep My And the LORD said unto Moses:

on the seventh day. place, let no man go out of his place two days; abide ye every man in his you on the sixth day the bread of the sabbath; therefore He giveth See that the LORD hath given you

בשלו סיוס. לשון אפייס נופל בלחס ולשון בישול בתבשיל: למשמרת. לגניוס: (33) אח אשר חאפו אפו. מס שלמס רוליס למפות בתנור, שפו סיוס סכל לשני ימיס, ומס שלתס לריכיס לבשל ממנו במיס,

היום לא ממלאיהו, מה מלמוד לומר היום, היום לא ממלאיהו אבל מחר ממלאיהו (מכילתא ויקע פ"ד): אכלו. לערב חורו לפניו ושאלויהו מהו ללאח, אמר להם שבח היום, ראה אומם דואגים שמא פסק המן ולא ירד עוד, אמר להם (as) ויאמר משה אכלהו היום וגרי. שמרימ שסיו רגילין ללאמ וללקומ, באו לשאול אס נלא אס לאו, אמר לסס את שבידכס

10): (62) וביום השביעי שבח. שנת סול, סמן לל יסיס נו. ולל גל סכתוג ללל לרצות יוס סכפוריס וימיס עוגיס (מכילתל

(92) ראו. בעיניכס כי ס' בכבודו מוסיר אחכם על סשבת, שהרי נם נעשה בכל ערב שבת, לחת לכם לחם יומים: שבו איש (82) עד אנה מאנחם. משל סדיוע סול, בַּמַדִי סוּבְל לְמֵי פַרְבָּל (צ"ק לצ.), ע"י סרשעיס ממגנין סכשרין:

חחחיו. מכאן סמכו הכמים ד' אמות ליולא מרן להחום, ג' לגופו, וא' לפישוע ידים ורגלים: אל יצא איש ממקומו. אלו

of [¡מִבְּעִי בַּלְּם בּנִּם בַּמִּבֹמֹנִ:

יְמַבְּעוּ מַמָּא בִּיוְמָא מָבִיעָּאָ:

So the people rested on the seventh

בְּצַפְּנְעָתְ בְּרְבֶּמֵי מו וֹנְינִא בּוֹנַה עַּרְ לְבְּוֹ וֹמַהְמִנִי מִנָּא נִנִיגִא בַּבַרְ זַנַה עָּבָּא נִינִר ַנִּלֵבְאַׁנִּ בַּיִּעַ יִּשְׁבָאָלָ אָעַ אָּמִוּ וּלֵבוִ בִּיִע יִשְּׁנִּאַלְ זִע אָמִיהַ

ומגמוע כֹאספונומון בּוֹבַמּ:

honey. of it was like wafers made with coriander seed, white; and the taste name thereof Manna; and it was like And the house of Israel called the

מֹאֶבֶא מֹאַבֶּוֹם: אַנוֹכִם בַּמִּגְבָּר בְּרוֹגִיאָי אָנִיכָם الله المحالة ا خظفثائن خببتنك خظفلا בּ צְּנְוֹה יְהְנְׁה מְלְאׁ הַעַּמֶר מִמֶּנוּ דְּפְּמֵיד יִיְ מְלֵי עוּמֶרָא מִנִּיה וַנְאַמֶּר מֹשֶּׁה זֶה הַדְּבָּר אֲשֶׁר

נטכנו מֹאַבֹּמֹא בַמֹּאֹבַנִם: בוטוון זט לטמא באוכילים **上口むしゃ**

brought you forth from the land of fed you in the wilderness, when I they may see the bread wherewith I throughout your generations; that Let an omerful of it be kept which the LORD hath commanded: And Moses said: 'This is the thing

לְמְאָמְבִינוּ לְאַרְנוּגֶם: הְעִּמֶר מֶן וְהַנָּה אֹתוֹ לְפְּנֵי יְהֹוֶֹה ניאטר משָׁה אֶל־אַהַרֹן קַח נַאַמַר משָה לְאַהַרֹן סַב

 إِذَ كُرْمَهُ لَا كُرْمَهُ لَا كُرْمَهُ لَا كُرْمَهُ لَا كَالَّهُ الْحَالَةُ الْحَالَةُ لَا الْحَالَةُ الْحَلَقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلَقُ الْحَلَقُ الْحَلَقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلَقُ الْحَلْقُ الْحَلَقُ الْحَلْقُ الْحَلَقُ الْحَلَقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلَقُ الْحَلْقُ الْحَلِقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْمُلْعُلِقُ الْحَلْمُ الْحَلْمُ الْحَلْقُ الْحَلْقُ الْحَلْمُ الْحَلْمُ الْحَلْمُ الْحَلْمُ الْحَلْمُ الْحَلِقُ الْحَلْمُ الْحَلْمُ الْحَلِقُ الْحَلْمُ الْحَلِمُ الْحَلْمُ الْح מומובא מולא נאגונה נשוש פובים - גּלוַהִית הַדָּא וָהַב תַּמָּן מָלֵי

generations. LORD, to be kept throughout your therein, and lay it up before the a jar, and put an omerful of manna And Moses said unto Aaron: 'Take

ڋڟڟ۪ڷڷڎ ווּנִיבַּוֹרוּ אַנִּינָן לִפָּנָי הַמָּנֵים حَيُّٰ فِيلَ عِبِلَ رِبَالِنَ هُرَ مُنْفِلً جِهِم بِوَهِ بِ رَفَقِيلًا فِي رَفَقِيلًا

4444 וְאַצְנְעֵיה אַבַרוֹ קֵדֶם סְבַרוּהָא

Testimony, to be kept. Aaron laid it up before the As the LORD commanded Moses, so

ŧ٤

<u>הַרְבַּאֶּם אָלְ לַהֵּר אָבוֹ לְּהָוֹי</u> אָבֶץ נוֹשְׁבֶּת אָת־הַמָּן אֶבְלֹיּ ²⁵ צַרְבָעַים שְׁנְה עַד־בֹּצָם צֶל־ بختر نَشِدُ אָלְ אֶבְלְוּ אָנוַ עַמָּן יִבְּנָּוּ نَشِدُאָלְ אָבַלְוּ זִי תַּנָּאָ

לַאָּבֹת וֹטִיבְשָׁא וֹט מַנָּא אָבַלְנִי אַבְבְּמִון מְּנִון מַבְ בַּמֹאָכְוּ

the borders of the land of Canaan. eat the manna, until they came unto came to a land inhabited; they did the manna forty years, until they And the children of Israel did eat

גד אלא לענין סעגול כזרע גד סיס, וסוא לצן: - כצפיחח. בלק שממגנין אומו בדבש, וקורין לו שַׁמָּקָרִימוּן בלשון משנס, וסוא (וצ) והוא כזרע גד לבן. עשב ששמו קוליינד"רי (קאריאדער) וזרע שלו עגול ואינו לבן, וסמן סיס לבן, ואינו נמשל לזרע . אלפים אמה של מחום שבח, ולא במפורש, שאין מחומין אלא מדברי סופרים, ועיקרו של מקרא על לוקטי המן נאמר:

שמעי לא נאמר, אלא ראי, צוה נמפרנסי אבימיכס, הרבה שליחיץ יש לי למקים להכיץ מזון ליראיי: אומרים נגיח מלאכחנו ונעסוק בחורה מהיכן נחפרנם, הוליא להם לנלנח המן, אמר להם אַמֶּם רָאוּ דְבַּר ה' (ירמיהו ב, לא), (28) למשמרת. לגניוס: לדורותיכם. בימי ירמיסו. כעסיס ירמיסו מוכיחס למס אין אסס עוסקיס במורס, וסס מרגום של מונקלום:

אלא שנכמב כאן בפרשת המן: (33) צוצוח. ללומים של מרם כמרגומו: והנה אוחו לפני ד". לפני סמרון, ולה נממר מקרה זה עד שנצנה מהל מועד,

שַּיַרְקְּן (דבריס ג, כס), ומרגוס של נושבת יֶמְבְּמָח, ר"ל מיושבת. רש"י ישן): אל קצה ארץ כנען. בתחלת סגבול, קודס סירדן (קידושין לח.). (ק"ל, שלוחס שבעבר סירדן מיושבת ועובס, שנלתר שֶׁעְבָּרֶס בֶּחְ וְשֶׁרָשָׁס שָׁמַ סְּטָבֶן (יסושע ס, יב), אלא מגיד שסעוגות שסוליאו ישראל ממלרים עעמו בסס עעס מן: אל ארץ נושבח. לאחר שעברו את (35) ארבעים שנה. והלה מםרלייום, שהרי במ"ו בהיירירדלהם המן ממלה, ובמ"ו בנימן פמק, שנהתרוַיִּשְׁבֹּוֹמ הַמֶּן מִמְּמֵרָת

ロが: (e) וֹבַמֵּבוֹר

סאַרן הוא: הַאֶּבֶּר וֹמוּמִרָא חַד מִן עַשְּׁרָא בָּחָלָת

cphah. Now an omer is the tenth part of an

र्ष्णत्त पृथ्वः יהוְגַה נַיַּהְיַה בְּרָפִידִים וְאֵּיוֹ טָוֹם ממֹבַבַבַינוֹ לַמַּסְׁמִּנִים מַּלַבָּּנ וְוֹסְׁמְוּ כֹּלְ בֹּדְעוּ בֹדוֹ וֹמִבֹאָלְ

בַּעַרַ הְנַסָּוּן אָתַ יְהַנֶּה: לְמֶם מִמֶּנו מַנוַ הַנִיבוּן מִמֶּנִי ֵ שְׁתִּיּלְתִּי מִנְיִם וְנְאָמֵּרְ וַנְאָמֶרְ חַבִּי לַנָּא מַנָּא וָנְאָמֵר נַאָּמַר וַנְּבֶּב הַעְּם עִם־מֹשֶׁה וַיַּאַמְרוּ וּנְצָא עַמָּא עָם מֹשֶׁה וַאֲמָרוּ

لْمُنا خُزْرُ لْمُنا مُكْثَرُ خَمُّرًام: בה בולוו מפגלום לבמונו אָנוּוּ ^{*} הְעֶם עַל־מֹשֶׁה וַיֹּאִמֶּר לֶמֶּה זָּהֹ ניגַּמָא מָם בֹמַם כַמָּנִם נַיָּבֶּן

نفَكَ كُادُر: מָה אָמֶשֶׁה לְעָם הַזָּה עִיֹד מְעָם אַצְּבִיד לִעַּמָּא הָדֵין עּוֹד זְעִיר וּיִצְעָק מֹשֶׁהֹ אֶלְיְהְוָה לֵאמֹר

וּשְּׁבַאָּל וּמַמְּדְּ אֲשֶׁר הִבָּיהָ בּוֹ ر خفر ل بر الكل المنه المنافر المقلا المنافرة ا رنْهُ فِد إِمَانُ مَا فَضَ فَعَالَ بِهُ فِدَ الْهُوْدِ إِنْ جُمْنَهُم يُودِ عِبُونِ

אָנַר קָר קָר בְּיָרְרָּ וְהָלֶלְהָיִּ

בְּמָמִשׁ, הַּמָּא: וּמָבוּ בֹבַבּירים וְלֵית מַיָּא לְמַּמְּלְנִיבוּוֹ מַּלְ מִימִּבָא בַּינִ כֿל כָנְשָׁהַאָּ

מא מִנַסוּן אַתוּן בַּרָם יָיָ: לְחוֹן מֹשֶׁה מָא נְצֵן אַתּוֹן עִמֶּי

בְּעִוּטְאֵי: לַלַּמַלְאָ וֹטִׁי וֹנִע בֹּנָי וֹנִע אַפֿיקִתַּנָא ははれていロ עמָא על משָה וַאַמרוּ לְמָא יגַּיי פַּמָּן עַמָּא לְמַנָּא וָאָטָרָעַם

וֹגּלִי מִמֶּׁע שַׁבְׁם וְיִ לְמִימָּר מָּאִ

פון וְרַגְמוּנִי:

נחוטרף המחוקא ביה נת

And the LORD said unto Moses:

for the people to drink. Rephidim; and there was no water the Lord, and encamped in according to the commandment of the wilderness of Sin, by their stages, children of Israel journeyed from And all the congregation of the

 $II\Lambda X$

Wherefore do ye try the LORD? unto them: 'Why strive ye with me? we may drink.' And Moses said Moses, and said: 'Give us water that

Wherefore the people strove with

stone me. people? they are almost ready to sint ornu ob I lland sanW' : gniyas And Moses cried unto the LORD,

Egypt, to kill us and our children

against Moses, and said: 'Wherefore

hast thou brought us up out of

water; and the people murmured

And the people thirsted there for

and our cattle with thirst?'

the river, take in thy hand, and go. thy rod, wherewith thou smotest with thee of the elders of Israel; and Pass on before the people, and take

9,49): ונסמפקו ממן שלקטו בו ביוס, עד שהקריבו העומר בששה עשר בניסן, שנאמר וַיֹּמֹבְלוּ מֵעֲבּוּר הָפָׁבֶן מִמְּמֵרַת הַפָּשַׁח (יהושע שעברו אם סירדן וסוא ערבות מואב, נמלאו מכתישין זה את זה, אלא בערבות מואב כשמת משה בז' באדר פסק המן מלירד,

בילים ומומש בילה, וסוא שיעור למלה ולמנמות: (95) עשירית האיפה. סאיפס שלש סאין, וססאס ו' קבין, וסקד ד' לוגין, וסלוג ששה ביליס, נמלא עשירית סאיפס מ"ג

(ב) מה הנסון. לומר היוכל למת מים בתרך ליה:

(+) עוד מעם. חס המחין, עוד מעט וסקלוני:

במלרים ועל סים, לכך נאמר אשר סכים בו אם סיאור, יראו עמה שאף למובה סוא מוכן: שבית בו את היאור, אלא שהיו ישראל אומרים על הממה, שאינו מוכן אלא לפורענות, בו לקה פרעה, ומלרים כמה מכות, המים יולהים מן הלור, ולה יהמרו מעינות היו שם מימי קדם: - ומשך אשר הכיח בו את היאור. מה הלמוד לומר השר (a) עבור לפני העם. וכאס אס יסקלוך, למס סולאם לעו על גני: וקח אחך מוקני ישראל. לעדום, שיכאו שעל ידך

i 点 L 以 < : נינעש בו משה קעיני וְיִצְאָר מְמֶנֵנּר מִיִם וְשְׁמָר הַעָּם 9 עַצּוּרְ בְּחֹרֵב וְהָבָּיִל בַצּוּר עלל. קמר לְפַּלָּוֹב מָּם ו מֹכְ בַיִּאָנֹא צַאָּיִם צַּבְּטָר הַמָּן עַּכִּ

%(f: (₫) נַסְהָם אָת־יָהוָה לֵאִמֶּר ے بطَّالَ کُلا مَم لِـ لَـ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مَم لِـ اللَّه اللَّهُ اللَّهُ اللَّه اللَّاءِ اللَّه اللَّه اللَّه اللَّه اللَّه اللَّه اللَّه اللَّه اللَّه اللَّهُ اللَّاءِ اللَّهُ اللَّلَّا اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّا اللَّاللَّا ניקרא שַׁם ロはれて

tic.io: ١٤ נֹלֵבְא מֹמִלְלֵע נֹגְלַטִם מִם נֹמְבֹאַ גַּ נֹאָנֹא מֹמַלָע נֹאָנִנוַ עַבְבֹּא מִם

הַנְּבְעָּׁה וּמַמָּה הָצֶּלְהָים בְּיָדִי: מֹטָב אָנָכֿי נַבָּב מַּלְבַרָּאָמִ ניאמר משָת אָל־יָהוֹשָׁעַ בְּחַר־

אַבוֹרָן וֹשְיִר מְּלִי רָאָמִ עַיִּּיִבְּמֶּע: ظهِّد לِبَرَيْهِ فَيُولِيْكِ الْطَهُدُ נילמש יְהוֹשָׁמַ כַּאָשָּׁר אָמָר־לוֹ

וֹלּבָר עַּמְבַלִי: וֹלּבָּׁר וֹמִּבֹאַץ וֹכֹאָמָּר זֹנִים זֹבוִ וְהְיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדִי

> נופלנו מניה מנא וושמי עמא ַ מֹּנֹבֹא בַּעוָבַר וֹטַמִּבוּ, בֹמֹנַבּא

ζ×: עאַנע הַכֹּנוֹעֹא בַּנוֹ כַּנוֹגֹא אַם והק בוסואי שבם זו למומר מַסְּר יקְרָא שְׁמֵיה דְּאַהְרָא נַסִּיהָא

نشِلْهُم خلفندت:

באַטהבור בוה נסין מו קדם מֿכן בוּוָח בֿמֹטֹא וִשוּמֹבֿא בּהַמַבע מטַר אָנָא לַאָּים כַלֹא יוּבְרוֹן וּפוֹל אָנִיםׁ לַבְבָא נאָמר משָה ליהושִעּ בְּחַר

לְבוּיִמְ בְּמִׁלָאִ: ומשה אַהַרֹן וְחוּר סְלִיקוּ קּמָּע לְאִנֹעֹא עַבְּלִא בַּהְּמִבְע נגַּבר יְהוֹשָׁעַ בְּאָמָר כֵיה

لِمُرْدُرِدٍ: מונע געני, מטוללבול דבית מטוּלבוו בבוט ומָבאב וכֹב וְהָוֹי כַּר מְרֵים מֹשֶׁה יְדוֹהִי

> so in the sight of the elders of Israel. people may drink.' And Moses did shall come water out of it, that the thou shalt smite the rock, and there there upon the rock in Horeb; and Behold, I will stand before thee

LORD among us, or not?' tried the LORD, saying: 'Is the children of Israel, and because they because of the striving of the called Massah, and Meribah, And the name of the place was

with Israel in Rephidim. Then came Amalek, and fought

rod of God in my hand.' stand on the top of the hill with the fight with Amalek; tomorrow I will Choose us out men, and go out, And Moses said unto Joshua:

the top of the hill. Moses, Aaron, and Hur went up to him, and fought with Amalek; and So Joshua did as Moses had said to

hand, Amalek prevailed. prevailed; and when he let down his held up his hand, that Israel And it came to pass, when Moses

(8) ויבא עמלק וגר. סמך פרשה זו למקרה זה לומר, המיד הני ביניכה ומזומן לכל לרכיכה, והמה הומרים היש ה' בקרבנו (6) והכיה בצור. על הלור לא נאמר, אלא בלור, מכאן שהממה היה של מין דבר חוק ושמו קנפירִינוֹן, והלור נבקע מפניו.

כאים אם אבא, אמר לו אביו, אינך יודע סיכן אני, סשליכו מעליו ובא סכלב ונשכו: . אומו סבן כואס מפן ואומכ, אבא מול מפן זס ומן לי, וסוא נומן לו, וכן שנייס, וכן שלישים, פגעו באדס אמד, אמכ לו אומו סבן אם אין, חייכם שהכלב בא ונושך אחכם, ואחם לועקים לי וחדעו היכן אני. משל לאדם שהרכיב בנו על כחפו וילא לדרך, היה

ממא, שמהא זכומן מסייעמן. דבר אחר בחר לנו אנשים, שיודעין לבטל כשפים, לפי שבני עמלק מכשפים היו: הלחם. לא מן סענן וסלמס בו (מכילמא עמלק פ"א): מחר. בעם סמלממס, אנכי נלב: בחר לבו אבשים. גבוריס ויראי מנין, שנאמר שַׁדֹנִי משָׁס פְּלְמֵׁס (שס יא, כת), כלס מן סעולס, חייבין סס כלייס, סמורדיס בך כאילו מרדו בסקב"ס: יצא ַ זַיּׁמְמֶר קַבְּרן פֶּל משֶׁס בִּי בֻּלְיָי (במדבר יב, ימ), וסלמ מסרן גדול מממיו סיס, ועושס מת מברו כרבו. ומורמ רבך כמורמ שמים (9) בחר לנו. לי ולך, סשוסו לו, מכאן אמכו, יסי כבוד מלמידך מביב עליך כשלך, וכבוד מברך כמורא כבך מנין, שנאמר

סיס, וכלב בעלס: (10) ומשה אהרן וחור. מכאן למענים שלריכים שלשה לעבור לפני התיבה, שבתענים היו שרוים: - חור. בנה של מרים

אָמוּנִנו מַרַבָּא הַשְּׁמָשׁ: אַחַר וּמִיּוַה אָחָר וַיְהָי יָדֶיוּ נאַבון וֹבְוּר מִמְכַּוּ בְּיָבָיוֹ מִזָּה בּ וֹגֹמָּוְתוּ עַוֹעַנוּו וַגַּמָּב הַבְּיִנִים וידי משֶׁה ְבָבְוֹים וּיִקְחוּ־צֵּבֶן

עַמִּי לְפִּי־חֲבֵב: (פּ) יּ וֹנִעַבְׁהַ וִעוּאָהַ אָּעַבַהֹּמִבְלַ וֹאָעַב וֹטַבַּב וַעוּאָה זִעַ הֹמַלָלַ וֹזִעַ

עַּמְלֵל מִתְּחָת הַשְּּמֶנִם: יְהוֹשֶׁעַ בִּי־מְחָה אֶמְחָה אֶת־זַבֶּר מפמיר וָאָת וּכֶּרוֹן בַּפְפָּר וְשִׁים בָּאָוֹנֵי וַ יּאַמֶּר יְחוָֹח אָל־מֹשָּׁה כְּתָּב

יְהְנָה ו נְּסְיּ:

₫ト゚ピ ト゚ピ: (酉) אחת) מלחמה ליהוֶה בַּעַּמָלָק פקוקיס ארם צובה היה כתוב בֶּסִיָּה בתיבה קמו ניאטר קי־יָד עַל־בַּס יָה (בכתר

> ידוהי פריסן בצלו עד דעאל מכא ער ומכא ער והואר נאַבען נטנע סמגגגן לגבנט, וְאָּוּאַנּ מָחוֹתוֹהִי וְימֵיב עַּלָה וובו קמָּנו וֹלַבֹא וּנֹסִוֹבוּ אַבֹּנֹא

עמיה לפּהְנָם דְּחָרֶב:

מְעַנָּא: בוּכְרְנֵיה דַּעַּמְלֵל מִהְחוֹת נְבוּמִּמֹ אַבוּ מִמְבַא אָמָבוּ נִבּי בוכבוא בספרא ושו קדם נאַמַר יִיָּ לְמִשָּׁה כָּתִּיב דָּא

הֹּלְוָנִי, כוֹבׁם וֹל בַהֹּבֹּב לַיִּנִי

לְמֶּיצְיוּהְהוֹן מִדְּרֵי עְּלְמָא: לנבא לנם גל בנבני המכט כּוּבׁסֹּ, וֹלַבֹא בַּהֹּטִי, בַּוֹטֹנִע בַרְם דְחִילְא דִשְׁכִינְתֵיה עַלֹ וֹאַמֹּר בֹּמִבוּמֹר אַמִּירָא בַא מוֹ

> the sun. To awob gaiog shi litau ybssis sisw on the other side; and his hands one on the one side, and the other and Hur stayed up his hands, the him, and he sat thereon; and Aaron they took a stone, and put it under But Moses' hands were heavy; and

sword. and his people with the edge of the And Joshua discomfited Amalek

under heaven.' the remembrance of Amalek from Joshua: for I will utterly blot out book, and rehearse it in the ears of Write this for a memorial in the And the LORD said unto Moses:

the name of it Adonai-nissi. And Moses built an altar, and called

Seneration to generation. have war with Amalek from throne of the Lord: the Lord will And he said: 'The hand upon the

The Haftara is Judges 4:4 - 5:31 on page 208. Sepharadim read Judges 5:1 - 5:31.

- (II) כאשר ירים משה ידו. וכי ידיו על מעס נולמום סיו סמלממס וכו', כדלימל בר"ס (כע.):
- באיוו שעה הם נולמים, והעמיד להם משה חמה וערבב את השעות: באמונה, פרושות השמים בתפלה נאמנה ונכונה: עד בא השמש. שהיו עמלקים מחשבין את השעות באילערו"לוגיאה, חחחיר. ולא ישב לו על כר וכסמ, אמר, ישראל שרויין בלער, אף אני אסיס עמסס בלער: ויהי ידיר אמונה. ויסי משס ידיו (12) וידי משה כבדים. נשניל שנתעלל נמלוס ומנס אחר מחחיו, נחייקרו ידיו: ויקחו. אסרן וחור: אבן וישימו
- למדיס, שעשו על פי הדבור של שכייה: (13) ויחלש יהושע. ממך כאשי גבוריו (מנמומא בשלח כ"מ) ולא השאיר אלא מלשים שבהם, ולא הרגם כולם, מכאן אנו
- מחה אמחה. לכך פני מוסירך כן, כי מפך פני לממומו: (14) כחב זאח זכרון. שבא עמלק לסודווג לישראל קודס לכל סאומום (מכילמא עמלק פ"ב):
- את סנס שעשה המקום, ה' הוא נס שלנו: (EI) ויקרא שמו. של מובה: ה' נסי. סקב"ס עשס לנו כאן נם גדול, לא שסמובה קרוי ס', אלא סמוכיר שמו של מובה, ווכר
- פְּמְטָנִי מְרִי מְכִמְטָ שִנְם: גַנַת (עמום חֿ, יחُ), וְשֶׁרִיס נְמַשְׁמָּ מְצַד וְּכְרֶס בַּמֶּה (תהלים שם), מהו חומר חתריו, וַס' לְשׁוּלֶם יֵשׁבּ, הרי השם שלם, פֿוגן לִמִּשְׁפָּע וכשימחס שמו, יסיס סשס שלס וסכמח שלס, שנחמר קחוֹיג פַּמּוּ מֵּרְבֹּוֹח לְנֶצַׁח (חסליס מ, ו), וסו עמלק שכחוד צו וְעֶבְּרָחוֹ שְׁמֶרֶ סִ ומסו כם ולא נאמר כסא, ואף השם נחלק לחליו, נשבע הקב"ה, שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו, (16) ויאמר. משם: כי יד על כס יה. ידו של סקב"ס סורמס לישבע בכספו, לסיום לו מלחמס ואיבס בעמלק עולמים,

ದಡನೆ೭ುದ∶ בְּירהוֹצְיֵא יְהְוְהָה אָת־יִשְׂרָאֵל אַפִּיק יָיָ נְיִהְיָאֵל מִמְצְּרָיִם: אֱלהִים לְמִשֶּׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמָּוּ יִיְ לְמִשָּׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמֵּיה צָבִי

בְּלְאֲשֶׁר עְשֶׂר חֲמוּהִי דְּמִשָּׁה יָת כָּל דַּעְּבָד رَيْهُمِّهِ زَمَٰدِرِ حِيرًا طِيًّا لِبِيرًا لِهُمِّهِ نَمَٰدِنِ لَحُمْ يُطِيًّا

Lord brought Israel out of for Israel His people, how that the that God had done for Moses, and Moses' father-in-law, heard of all Now Jethro, the priest of Midian,

ΙΙΙΛΧ

xign dign

بهذبتانت

אַבְׁהֵם בּׁג אַמְר אַב בֹּגְינִיג בֹאָבֹא עַבְּהָ<u>וּם אָבוּ אַמִּר בּגִּיר</u> בַּנִינִי ַן אָת שְׁנֵי בְּנָיִהְ אֲשֶׁר שֵׁם הַאֶּחָר וְיָה הְּבִין בְּנָהָא דְשׁוֹם חַד

אָבּיִ בּׁמִּוֹבְיִ נוּמִּכְוֹנִ מִנוֹנִי בַּמַמֹּבְ, וְמֵּוֹבֵנִי ֹ ' וְאָּם ׁ בֹאָטַב ׁ אֶּלְנְמִּזִּב ׁ בֹּנַאֶּלְנִינִ וְאָנִם טַב אֶּלְנִמִּזָּב אָנִג אֶלְנִינִי

לי' بعשק אל משל אל המדבר رَدِّكُمُ رَمِدُ تَارَا طَهُلِهِ أَجِدِرُ لِهُمِمُ يَمِدُ يَعَدَرُ بَاطُوبًا وَمُولِةً

ڶڰٚڔ۩؞

בַּנְיהַ עִּמְהַי: نَكُذُبُ كُمُ مُكِّنَاءً لَمُفْكَاةٍ بَقَلًا هُمَّا ذِنْكَاءً لَمُفْكَاءً بَنْدَرًا ניאמר אַל־מֹשֶׁה אַנִי הֹמָנְךְ נַאַמַר לְמִשָּׁה אַנָא חֲמִיּךְ יִהְירִי

אַקר יָת צִפּרָה אָתַת משֶה בָּתַר ניקּה יִתְרוֹ הֹתֵן מֹשֶׁר אָתַ יּדְבָּר יִתְרוֹ הַמִּיהִי דְּמֹשֶׁר

בֿאָבֿת נוכִבאָב:

מִעַרְבָּא דְפַּרְעֹה:

לְמוּבֹא בֹאִטֹוּלִ, הֹּלְוָנִי, וֹלֵבֹא יְבְנוֹהִי וְאָהְחֵיה לְנֶת מֹשֶׁר

had sent her away, took Zipporah, Moses' wife, after he And Jethro, Moses' father-in-law,

strange land; he said: 'I have been a stranger in a name of the one was Gershom; for and her two sons; of whom the

the sword of Pharaoh.' was my help, and delivered me from Eliezer: 'for the God of my father and the name of the other was

mount of God; where he was encamped, at the unto Moses into the wilderness came with his sons and his wife And Jethro, Moses' father-in-law,

sons with her.' unto thee, and thy wife, and her two father-in-law Jethro am coming and he said unto Moses: 'I thy

בל אשר עשה. לסס בירידם סמן, וצבחר, ובעמלק: - בי הוציא הי וגרי. זו גדולס על כולס (מכילםח שם): משס מולס סגדולס בממיו, שנאמר וַיָּשָׁבּ אָל יָמֶר הֹמְנִי (מכילמא שס): למשה ולישראל. שָׁקוּל משס כנגד כל ישראל: אח קורין לאבי אביסן אבא. בספרי (בסעלומך עמ): - הוחן משה. כאן סיס ימרו ממכבד במשס, אני חומן סמלך, ולשעבר סיס (שופטים ד, ים). ויש אומרים רעואל אביו של ימרו היה, ומהו אומר וַמָּבֹאֹנָה אֶל רְעוּאֵל אֲבִּיהֶן (שמוח ב, יה), שהחינוקות לכשנסגייר וקייס סמלוס, סוסיפו לו אום אחם על שמו. חובב, שחבב אם ססורס, וחובב סוא יסרו שנאמר מָבְּנֵי חֹבֶּב הֹמַן משָׁס רעואל, ימר, ימרו, מוצב, מבר, קיני, פומיאל, (מכילמא ימרו פ"א). מר, ע"ב שֶׁיֶמֶר פרשה אמת במורה, ואמה מחזה. ימרו, (I) וישמע יחרו. מס שמיעס שמע ובל, קריעה יס פוף ומלחמה עמלק (זבהיס קמו.): יחרו. שבע שמות נקרלו לו,

אמר לו למלרים, אמר לו על סראשונים אנו מלטערים ואמה בא להוסיף עליהם, אמר לה לכי אל בית אביך, נעלה שני בניה לקראמו ויפגשסו בהר האלהים, אמר לו מי הם הללו, אמר לו זו היא אשמי שנשאתי במדין ואלו בני, אמר לו והיכן אתה מוליכן, (2) אחר שלוחיה. כשמת לו סקנ"ס בתדין, לַךְ שֻב תִּנְרָיס, וַיִּמַם תֹשֶׁס מָם מִׁשְׁמִּין נָמָם בְּנָיו וגוי (שתוח ד, יעל), וינא מסרן

g'(l): (+) ויצלני מחרב פרעה. כשגילו דמן ואבירס על דבר המולרי, ובקש להרוג את משה, נעשה לוארו כעמוד של שיש (שמו"ר וטלכס לס:

ללאם אל המדבר מקום מהו, לשמוע דברי מורה: (a) אל המדבר. אף אנו יודעים שבמודבר סיס, אלא בשבחו של יחרו דְבֶּר סכחוב, שסיס יושב בכבודו של עולס, ונדבו לבו

לְרֵמֶרוּ לְשֶׁלְוֹם וַיָּבָאוּ הָאִהֲלָה: נַיּשְׁתַּווּ נַיִּשְּׁלַ־לְוִ נַיִּשְׁאַלְוּ אָישִׁ־

אַנו כַּלְתַנַהְלָּאָרָ אָשֶׁר הָצָּאָנִם ילְמֹגֹּרְוֹם מֹלְ אִוּבִוּט וֹמִּבֹאֹלְ וַיְסַפָּר מֹשֶׁהֹ לְחָהָנוֹ אֵתַ כָּל־

הצילו מיַד מצְרֶים: אַמָּרַ מְּמְּׁה יְהְוֹיִה לְיִמְּבֹאַלְ אַמָּר בּצִּבְה יִי לִישְּׁבָאֵלְ בַּמִּיזִיִּבְנּוּן וַיְּחַדְּ יִהְרֹוֹ עָּלְ כְּלְ חַבְּתַשׁוֹבְּה וַחָדִּי יִהָרוֹ עַלְ כָּלְ שָבְתָא

בּגָיבני וּיַּצְּכֶם יְהַנְּה:

מִטַּבות יַר־מִצְּרֶיִם: פּוֹבְלָע אָאָב עַבּגל אָעַבעַלָּם עַבְּיִלְ אָטְבֶּיִם מִיּגַר מִצְּבְוֹים יִמִיּנַר

ןְרוּ עֲלֵיהֶם: מְבְּלְי בְּיִהְ מִנְיִים בֵּי בַּדְּבְּרְ אֲמֶוֹר אֶלְיִ בָּר מִנִּיה אֲבִי בְּפְּחִנְמָא

לבר לְעַבְרֵיה לִמְּלָם וֹמֹאַלִי بفتي لتهبط حبيا بهلابه ्र दृद्धश्रं त्रेक्षेत त्वृत्श्वत तृत्देर एडव व्रक्षेत त्वृत्वस्य त्वरातः

נמנגובנו גל: מֹלִישׁא בַאַמְבַּיִיעִיוּן בַּאָנְבִישָׁא הגן הוסט והְבאבן וֹנו פֿבן 8 אַשֶּׁר עִּשָּׁה יְהֹנְהֹ לְפַרְעָה דַעָּבִר יִיָּ לְפַרְעֹה יִלְמִצְרָאֵיִ וּאָשִׁפַעִּי מֹשֶה לַחֲמוּהִי יָת כָּל

מֹנֹבְא בַמֹּבֹבְאָנִ:

משבונו מבונו מגבא: נטכון מובא במאבאו ומובא נַאָּמֶר יִהְרוֹ בְּרַוּף יִהֹנְה אֲשֶׁר וַאֲמֵר יִהָרוֹ בְּרִיף יִי דְּשִׁינִיב

וֹמְבֹאָץ בַּיה דְּנִינּוּן: בוְשִׁבוּ מִבּּבֹאֵי כְמִבוֹ וֹעַ מַמָּה יָבְּמְשִׁי בְּירְגָּדְוֹלִ יְהְנָה בְּשִּׁן יִדִּעְּנִא צָּבִי רָב יִיְ וְלֵית

> came into the tent. other of their welfare; and they kissed him; and they asked each father-in-law, and bowed down and And Moses went out to meet his

> how the LORD delivered them. come upon them by the way, and Israel's sake, all the travail that had Pharaoh and to the Egyptians for that the Lord had done unto And Moses told his father-in-law all

Egyptians. them out of the hand of the to Israel, in that He had delivered goodness which the Lord had done And Jethro rejoiced for all the

under the hand of the Egyptians. hath delivered the people from out of the hand of Pharaoh; who of the hand of the Egyptians, and LORD, who hath delivered you out And Jethro said: 'Blessed be the

they dealt proudly against them. greater than all gods; yea, for that Now I know that the Lord is

- משמך למ בגין שני בניס (מכילממ שס): (6) ויאמר אל משה. ע"י שלים: אני החגך יחרו וגרי. אם אין אמס יולא בגיני לא בגין אשק, ואס אין אמס יולא בגין
- ולה ילה: וישתחו וישק לו. היני יודע מי סשממוס למי, כשסוה הומר היש לרעסו, מי סקרוי היש, זס משס, שנהמר וְסָהִישׁ (דוצא משה. כבוד גדול נמכבד ימכו באומס שעה, כיון שילא משה, לא אסרן נדב ואביסוא, ומי סוא שראס את אלו יולאין
- (8) ויספר משה לחוחנו. למשוך את לצו לקרצו למורס (מכילמא שס): אח כל החלאה. שעל סיס ושל עמלק (מכילמא משֶׁה (מכילמח שם):
- acida: שם): -- החלאה. למ"ד אל"ף מן סיפוד של מיבס, וספי"ו סוא פיקון ויפוד סנופל ממנו לפרקיס, וכן מרומס, מנופס, מקומס,
- רבוק (מכילמק שם): שס), ועל כולן אשר הלילו מיד מלריס, עד עכשיו לא היה עבד יכול לברוח ממלריס, שהיחה הארץ מסוגרח, ואלו ילאו ששים אינשי, גיירא עד עשרה דרי לא מבזי ארמאה באפיה (סיהדרין לד.): על כל השיבה. מובת המון הבאר והמורה (מכילמא (9) ויחד יחדו. וישמח יחרו, והו פשומו. ומדרש אגדה, נעשה בשרו חדודין חדודין, מילר על אבוד מלרים, היינו דאמרי
- רדוי ומרומ, סיד שסיו מכבידים עליסס, סיא העבודה: (10) אשר הציל אחכם מיד מצרים. מומס קשס: ומיד פרעה. מלך קשס: מתחת יד מצרים. כמרגומו לשון
- בקדרס משר בשלו בס נמבשלו: לאבדס והם נאבדו במים: – אשר זדו. אשר הרצימית. ורבומינו דרשוהו (סומה יא.) לשון ויזד יעקב נזיד (בראשים כה, כמ), אלילים שבעולם, שלא הניה עבודם אלילים שלא עבדה (מכילתא שם): 🗈 בי בדבר אשר זדו עליהם. כמרגומו, במים דָּמּוּ (11) עחה ידעחי. מכירו סיימי לשעצר, ועכשיו ביומר (מכילמא שס): מכל האלהים. מלמד שסים מכיר בכל עבודת

עם התו משה לפני האַלהים: اَرْج، اَكَانَّہ نَشِلُهُم كُهُٰكُم_كُثَاه יי וּוְבְחָים לֵאלֹהָים נַיָּבֹא צַּהַרֹוֹי रःदान :क्रं नेत्रा वध्यन येद्रान

מו_עַלטר ער הַעַיַעְעָּרָ: אָת־הָעָה נַיַּעְלָד הָעָם עַל־מֹשֶׁה عر, ניְהִי' מְמְּהֶבֶלְת נַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לִשְׁפִּׁש

מַר־עֶּבָ: الأخرينة والشح المرابة المراب קַעָּם מַדְּוּעַ אַמָּה יוֹשֶׁבַ לְבַבֶּרָּ <u>הַדְּבֶּר הַזָּה אֲשֶׁר אַמְ</u>ָּה עֹשֶׂה ÷ הוא עשה קעה ויאמר מה⁻ ניַרְאַ חֹתַן מֹשֶׁה אָת בָּל־אַשָּׁר־

אַלְי הְעָם לְדְרִשׁ אֶלְהִים: ני ניאטר משה קחקנו בי־יָבָא

וֹאָט_טוַבַלוּוּ: ין וֹמִשׁׁפֹּמִשְׁיִ בֹּוֹ אִּיִּתְ וּבֹּוֹ בֹמֹעִי לְנִינִ וֹבֹאֵנֹּא בּוֹ וּיִבְּבֹֹא יִבֹוֹ בּי־יִהְלָה לְהָהַם דְּבְּרִ בָּא אֵלֵי בַּד הְנֵי לְהוֹן דִּינָא אָתַן

> דמשה קרם ין: לַמִּיכַל לַחְמָא עָם חֲמוּהִי تَقَنَّعُ عَتَدِا لَحِمْ فَدْ، نَشِدُعُمْ הֹלְנוֹ וֹנְכֹסִי עִּוּבְׁהָוֹ שְׁבִׁם וֹנִ וְקְרֵיב יִהְרוֹ חֲמוּהִי דִּמֹשֶׁה

> ַבְּמֶתֵּא: עקלוהר דְּמֹשֶׁה מוְ צַפְּרָא עַר קַמָּע לִמְגַּן יָת עַּמָּא וְלָם עַּמָּא וְבַּוֹנִי בְּיוֹמָא דְבְּחָרוֹהִי וְימִיב

> הֹלִנְנְ מִן צַּפְּרָא תַּר רַמְּמָא: בלעוגף וכל עמא קומין מֹבוֹר לְמַמֹּא מִבוּוֹ אַשׁ וֹנוֹר dita ill kai בווא מבוד לעמא ואַמר נְחָזְא חֲמוּהִי דְּמֹשֶׁה יָתְ כָּל

> 건**...** ::: לְנִינוּ. הַמָּא לְמִינִיבָּה אַיּלְפָּוֹ מִוּ וּאַמִר מִמֶּר לַנִוֹמוּהִי אָּבוּ אָתַן

לנמֹגא בּגוֹ וֹנִע אַנבוֹנִינִי: אָת־חַקֵּי הַאָּלהִים חַבְּרֵיה יִּמְהוֹדִעְּנָא לְהוֹן יָת

> Moses' father-in-law before God. the elders of Israel, to eat bread with for God; and Aaron came, and all took a burnt-offering and sacrifices And Jethro, Moses' father-in-law,

71

from the morning unto the evening. and the people stood about Moses that Moses sat to judge the people; And it came to pass on the morrow,

unto even?' stand about thee from morning thyself alone, and all the people to the people? why sittest thou What is this thing that thou doest all that he did to the people, he said: And when Moses' father-in-law saw

come unto me to inquire of God; father-in-law: 'Because the people And Moses said unto his

".ewsl siH them know the statutes of God, and man and his neighbour, and I make unto me; and I judge between a when they have a matter, it cometh

מסובין בס, כאילו נסנס מזיו סשכינס (ברכוח סד.): וגרס לו את כל הכבוד, אלא שהיה עומד ומשמש לפניהם: לפני האלהים. מכאן שהנהנה מסעודה שחלמידי חכמים (21) עולה. כמשמעה, שהיה כולה כליל: זבחים. שלמים: ויבא אהרן וגרי. ומשה היכן הלך, והלה הוה שילה לקרהתו

- שנטמר בו וַיְּהִי עֶּרֶבּ וגוי (שבת י.): . אמם לאמימו אפילו שעה אחם, מעלה עליי הכחוד כאילו עוסק בחורה כל היוס, וכאילו נעשה שוחף להקד"ה במעשה בראשים, וסוכימו על כך, שנאמר מדוע אמה יושב לבדך וכלם נלבים: - מן הבקר עד הערב. אפשר לומר כן, אלא כל דיין שדן דין ד, יא): - וישב משה גור וישמוד המם. יושב כתלך וכולן עומדיס, וסוקשם סדבר לימרו שסיס מולול בכבודן של ישראל, ואס מאמר שם לא נאמר ימרו אלא מוצב ובנו של ימרו היה, הוא מוצב הוא ימרו, שהרי כמיב מִבְּנִי מֹבֶב מֹמֵן משֶׁה (שופעים משס נְמָמִיס מְּלַמְיּר מֶל סַמֶּקוֹס וגו' טַל נָחׁ פַעֲוֹב מֹקַנוּ (במדבר י, לח), וחס וס קודס ממן מורס, מששלמו וסלך סיכן מלינו שחור. מרכה בא, שילוחו אל אכלו לא סיה אלא עד שנה שנייה, שהרי נאמר כאן וישלח משה את חותנו, ומלינו במסע הדגלים שאמר לו זיכד ביום הכפוכים. ואין פרשה זו כמובה כפדר, שלא נאמר זיהי ממחרת עד שנה שנייה, אף לדברי האומר יחבו קודם מתן יום סכפורים לא ישב משה לשפוע את העה, שהרי בי"ו בתמוז ירד ושבר את הלוחות, ולמתר עלה בהשכמה ושהה שמונים יום . אפשר לומר אלא ממחרם יום הכפורים, שהרי קודם מחן חורה אי אפשר לומר והודעתי אם חוקי וגו', ומשנחנה חורה עד (13) ויהי ממחרת. מולאי יום הכפורים היה, כך שנינו בספרי, ומהו ממחרם, למחרם רדחו מן ההר. ועל כרחך אי
- (פו) בי יבא. כי בא, לשון סווס: לדרש אלהים. כמרגומו למקפע אולפן, לשאול מלמוד מפי סגצורס:
- (16) כי יהיה להם דבר בא. מישסיס לו סדנר גא אלי:

تِبَرُد كُمُّد عَنَٰك مَمُّك: נְצִּמָר הֹתֵן מֹשֶׁר צֵּלְיוֹ לֹאׁ־שוֹב נַצִּמַר חֲמוּהִי דְּמֹשֶׁה לֵיה לְא

تئب لاَيْنِ مَقْلِهِ حَدِ حُجُد مَقَلِهِ לַבָּלְ מִבְּלְ נַם־אַמֶּׁר נַם־הָעָָם

\$u_ū½\$`.a \$<_û\$<_ë.a: מול האללהים והבאת שתה אָלהָים עּמָּוּ הָיָה אַמָּה לִעָּם עַמְּר שְׁמָע בְּלִלִי אִיעָצְדְּ וִיהָי

אַמֶּר יַעִּשְׁיוּ: ﯩﺘﭙָבְּי בְּה וָאָת־חַמַּעַשָּׁה الْكِمَا تَامَالُامَا إِلَائِكَافِمِ فِي كُلُمَا كُمَا" וְהִוְּהַרְמָּה אָמְהָם אָת־הַהָּאָים

וֹמִבׁוּ הֹמֹבׁני: אַלפּים שְּבֵי מִאָּוֹת שְבַּי חַמָּשִים מַּנֹאֵג בֿצֹגּת וֹמִּטִטַּ הֹבֹיָם מִּבֹינ וֹאַטַּׁר מָהָוֹיָת מִכְּלְ הָמָּם אַנְמֶּוֹ.

שמון פּטוֹלמֹא בַּאַטַ הַכָּינב:

EZULLE: פּטׁלֹמֹא לָא טֹכוָל לַמִּמֹבֹּדִישִּ ביבו באמו אבי יפיר מפור מִלְאָד תַּלְאָי אַף אַהְּ אַף עַּהָּ

וֹּלְ יְּנְיִבְיִגְ מִּנְיֵנִגְ אִּטְּ זְּטְ פִּטְיְּנְתִּגְּא לְמַּפְּא טִבַּת אִילְפָּן מִן צְּנִבִּם מומבא בון בסקדה שנו אַט להן שבול מני אַמְלְכִּנָּר וּיהי

٤٠٠٨ ١١٤٠ אובטא בוטכון בה ונת עובדא אוֹבוֹשׁא ייִבוּבוֹה לבוּוֹ וֹת וֹטוֹעַר יִמְהַוֹן יִת קִנְמִּיָּא וְיָת

וֹבַלּנִי הַּמִּוֹבְיִנִישָׁ: בּבוֹנו מֹאוֹטֹא בַבּוֹנו עַמָּמִוּן יטֹמנּי הַבִּירוּן בַבָּנִי אַלָפּי يظهره يُحْدَا خُطَحُمٰ مُصِياً בְּעִוּלְאֵ בַּעִוֹלְאֵ בַּגִּלְ צִוּלְבוּגוֹ וֹאַטַּ טַבְוֹי, כִּכַּבְ הַפָּא װּבָרוֹן

> not good. him: 'The thing that thou doest is And Moses' father-in-law said unto

thyself alone. thee; thou art not able to perform it thee; for the thing is too heavy for thou, and this people that is with Thou wilt surely wear away, both

unto God. God, and bring thou the causes thee: be thou for the people before give thee counsel, and God be with Hearken now unto my voice, I will

must do. must walk, and the work that they show them the way wherein they statutes and the laws, and shalt And thou shalt teach them the

of tens. hundreds, rulers of fifties, and rulers be rulers of thousands, rulers of gain; and place such over them, to God, men of truth, hating unjust all the people able men, such as fear Moreover thou shalt provide out of

(17) ויאמר חחן משה. דרך כבוד קורמו סכמוב מומנו של מלך:

- כב יומר מכמך: לד, ד), שסים כמוש ע"י ממס וע"י קרם, וכמו מש וגלפס: - גם אחה. לרצום פסרן ומור וע' וקניס: - בר בבד ממך. כוצדו (18) נבל חבול. כמרגומו. ולשונו לשון כמישה פלייש"מרה, כמו וֶהֶשְׁלֶה נְבֵּל (ירמיה ה, יג), פְּנְבֹל שָבֶה מִבֶּשָּ וגוי (ישעיה
- שלים ומלין בינוסס למקוס, ושואל משפעיס מאמו: הדברים. דברי ריבומס: (91) איעצך ויהי אלהים עמך. בעלס, מתר לו למ סמלך בגבורס (מכילמם פ"ב): היה אחה לעם מול האלהים.
- בסגנים כל נ"ל נכון ודו"ק): פירושו שהזכיר ופרט סכום מנין השרים, לא וחשוב, וכשחדקדק במנינם ולגבייהו אחי שפיר, מספר המועט חחלה ואח"כ למטה, ר"ל המספר מרובה קודם מספר המועט, ולא הל"ל אלא מחחלה שרי עשרוח בראשונה, ואח"כ בהדרגה כולם, ולפי (מס שפירש"י על כל סשרים כמס סיו. וסוא לכאורס ללא לורך, וסנס באמת מיקן בוס ומירץ קושיא בפסוק, דקמשיב מלמעלס לשש מאות אלף (סנהדרין ית.): שרי מצוח. ששת אלפים היו: שרי חמשים. י"ב אלף: שרי עשרות. ששים אלף. דאמריין, כל דיייל דמפקין ממולא מיניס בדיול, לאו דייילא סוא (צבא במרא נמ:): שרי אלפים. סס סיו שש מאות שריס בעלי הבעחה, שהם כדאי לממוך על דבריהם, שע"י כן יהיו דבריהם ושמעין: שנאי בצע. ששוואין אח ממוום בדין, כההיא (וב) ואחה חחוה. ברום הקדם שעליך: אנשי חיל. עשיריס, שלין לריכין להחניף ולהכיר פנים: אנשי אמח. חלו

لثظم طمين المناهد المن וֹכַל_עַבַּבָּר עַפַּטוּ וְאָפַּטוּ עַיִּ حج خُم لِنَادُكُ لِنَادُ إِنْ أَخْرِيهُ الْحَرِيدُ اللَّهِ الْحَرِيدُ اللَّهِ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا لَاللَّالَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ الل إَنْ عُولَ اللَّهُ مِن الرَّبُولِ اللَّهُ مِن الرَّبُولِ اللَّهُ اللَّهُ مِن اللَّهُ اللَّ

מבּנ ניסוּבְרוּן שִּמָּר: פְּתְּגָם וְשֵׁיר יְדִינוּן אָבּוּן וְיֵיקְלִין כל פטים בד הטון לוטב ולכ

burden with thee. make it easier for thee and bear the shall judge themselves; so shall they thee, but every small matter they great matter they shall bring unto seasons; and it shall be, that every And let them judge the people at all

בְּמֶּלְוִם: בְּלְ־הְעָּם הַנְּהְר עַלְ־מְּלְמֵוֹ יָבְאׁ בְּלְעְּמָּאׁ הָדֵיו עַלְאַהָּדִיה יִהְרָּ ي لَمُنْكَ ݣُرُبُرَت لَنْكَرْكُ مُرْبَد لَالَ رَرَهُ فَلَاكُ لَا لَالْ رَرَهُ فَلَاكُ لَذَا لَنْ وَبَرْ رَمُونَا لَهَا אָם אָת־תַדְּבֶר תַזֶּה מַעֲשֶׁה אִם יָה פִּתְּנֶשְא הָדֵין מַעֲבֵיר

בְּמֻלְם:

'səsəq ni əəslq ribdə oə og İlade osle be able to endure, and all this people command thee so, then thou shalt If thou shalt do this thing, and God

_{שלישי} וַיִּשְּׁמָע מֹשֶׁה לְקַוֹּל חֹקְנָוֹ וַיַּעַשׁ וְקַבֵּיל מֹשֶׁה לְמֵימַר חֲמוּהִי

וֹמְבֹּר כֹּלְ דַּאֲמָר:

had said. his father-in-law, and did all that he So Moses hearkened to the voice of

עַמָּט שָּׁבֵּי אֵלְפִּים שָּׁבֵּי מֹאָנִים ¿¸¸ ושְׁבְאָבְ וּוֹטֵּן אִטָּם בֹאִמִּום מַּבְ_ ניְבְחַר מֹשֶׁה אַנְשֶׁי־חַיִּלְ מִבְּלִ־ יִּבְחַרָ מִשֶּׁה ִ הִּבְרִין דְּחֵילָא

המובונים: מֹאַנֹטֹא בֹבֹּנִי. שַמִּמָּגוּ וֹבַבַּנִי מכן ממא בלנו אֹלָפּוּ בלנו مُخْرِ نَهُدُ هُمْ يَمَوْدُ تُكْتِياً تَـنِهُمَا

and rulers of tens. rulers of hundreds, rulers of fifties, the people, rulers of thousands, all Israel, and made them heads over And Moses chose able men out of

יי !מְּפַׁמִּנְ אֵטַרְדִּעָּם בְּבְלִרְעֵּהָ אֵמּרִ וְמְפְּמִנְּאָרִרְיִּמְיִם אֵמַרְ מבן המשום ומבן המבוני:

וֹבוֹנון וֹט הֹמֹא בֹּכֹל הֹבוֹ וֹט

small matter they judged themselves. brought unto Moses, but every seasons: the hard causes they And they judged the people at all

וֹכְלְרְתַּדְּבֶר תַקּטְן יִשְׁפּוּטִוּ הָם: تَهِجُرُ يَوَهُبُرُ بُحِنَهُۥ هُرً مَنْهُد فَهِنِهُ عَهُ، شِيرًا خُزْت مَهُد

וכב פטום זמור דונין אנון:

ב ניְשַׁכַּח מֹשֶה אָת־הֹתְנְוֹ נַיֵּלֶךְ לוֹ וְשַׁכַּח מֹשֶה יָת חֲמוּהִי נַאַנַל

בּׁוּמָא בַבוּן אַנוּ לַמּוּבֹרָא

וֹמִּבְאָב מֹאַבֹּלֹא בַּטֹּאַבוֹם

own land. depart; and he went his way into his And Moses let his father-in-law

וֹמְבֹאֹל מֹאֹנֹוֹם בֹּוֹנִם בְּהְהָשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאָת בְּנֵי־ בִּיְרְחָאָ תְּלִיחָאָה לְמִפַּק בְּנֵי

84-8F4: (a)

In the third month after the

Sinai. day came they into the wilderness of out of the land of Egypt, the same children of Israel were gone forth

XIX

97

57

t7

٤7

עַנְּע פֿאַנ מִבַּבַר סִינְי:

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 ۲

 8

 9

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 10

 <td

- מוקב (מלכים-ב ג, כד), לשון הווה: (22) ושפשו. וידוין, לשון לווי: והקל מעליך. דבר זה להקל מעליך. והקל, כמון הַבְּבָּד מָׁם לָבֹּו (שמום ה, ימ), וְהַבּּוֹח מָׁם
- (מכילמה פ"ב): וגם כל העם הזה. הסרן נדב והביסוה, ושבעים זקנים סנלוים עמה עמך (מכילמה שם): (23) וצוך אלהים ויכלה עמוד. המלך בגפורה, אם ילוה אותך לעשות כך מוכל עמוד, ואם יעכב על ידך לא תוכל לעמוד
- שעברי. ושרגומו דְּיִינִין פֿינין. מקרפֿוש העליונים היו לשון לווי, לכך משורגמין וִידּוּנוּן, יֵישוּן, יָדוּנוּן, ומקרפֿוש הללו לשון (15) ושפשו. וְדְיִינוּן יָם עַמְּחֹ: - יבראון. מְיִימִין: - ישפושו הם. כמו ישפשו (במולס) וכן לא הַעַבּוּרִי (רוֹח בֹ, חֹ), כמו לא
- (עבילמה פ"ד) וילך לו אל ארצו. לגייר בני משפחחו (מכילתה פ"ד):
- כלילו היום ניתנו: (I) ביום הזה. בראש מדש (שבת פו:). לא סיס לריך לכתוב אלא ביוס הסוא, מסו ביוס הזה, שיסיו דברי תורה מדשים עליך

نَّمُلِّكُمْ ثَرْبُ لَاللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّاللَّا الللَّا الللَّا الللَّا الللَّا اللّ صُرَبَ رَبُّكُمُ فَهَالُكُمُ لَيْهَا لِمُهَا خُمَلُكُمُ ניּסְעַּוּ מֶרְפִּידִּים נִיְּבֹאוּ מֶדְבָּר וּנְּשִׁלּוּ

ڶڷ؆ٛ؞ڽڂڐڒ؞ڹۿ۪ڶڰ۬ڂ؞ לאמר כָּה תאַמַר לְבָּית יַמְּלֶב מִימָר לְבָּית יַמְּלָב וּהָחַנִּי לְבָּיִר ְ וּיִבְּלְא אֵּלְת יִבְוֹבְעְ מִּוֹבְעִבְיה הָנִא לְמִימַר בְּּדֵּין וּמְמֵּט הֹלְט אָלְעלְאַלְעִים וּמִמָּט סִלְיִלּ לְלֵּדֶם וֹנִ וּלֵּבָא

כּלִפָּׁג לָהַבְּגִם נֹאַבָּא אָטַבָּם אָלָג: לְמִגְּׁנִנִים נֹאָמָּא אָטַׁכִּםְ מַּלְ__ AĞO LX.ÇO XÜL

立常[礼: بۿٰمَالُكُم لَيْنِ خَلِينَا، لِنَازِيكُم كَرْ וֹמַטְּׁנִי אָם_מֻּמֹוָמַ טַּמִּמִׁמִן בַּׁלְלָנִי

كَلَّدُ الْمُرْكِةُ لَا يُمْلِيًا لِمُنْ الْمُرْكِةِ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ الْمُرْكِةِ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَكُلّا لِمُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَا يُعْرِدُ لَكُونُ لِمُعْلِدُ لِمُنْ لِمُعْرِدُ لِمُنْ لِمُعْرِدُ لَمْ يُعْرِدُ لَكُونُ لِمُعْلِدُ لِمُعْرِدُ لِمُنْ لِمُعْرِدُ لِمُنْ لِمُعْرِدُ لِمُنْ لِمُعْرِدُ لِمُنْ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمْ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْرِدُ لِمُعْمِلُونُ لِمُعْرِدُ لِمُعْمِلُ لِمُعْمِلُ لِمِعْلِمُ لِمُعْمِلُ لِمُعْمِلِكُمْ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعْمِلُونُ لِمُعْمِلُ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعْمِلِكُمْ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعِلِمُ لِمُعْمِلِكُمْ لِمُعِلِمُ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعْمِلِكُمُ لِمُعِلِمُ لِمُعْمِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمِعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمِنْ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِمِلِمُ لِمِنْ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمِعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمِنْ لِمُعِلْمُ لِمُعِلِمُ لِمِنْ لِمُعِلِمُ لِمِعِلِمُ لِمِنْ لِمُعِلِمُ لِمِنْ لِمُعِلِمُ لِمِنْ لِمُعِلِمُ لِمُعِلِمُ لِمِمِلِمُ لِمُعِمِلِمُ لِمِلْمُ لِمِنْ لِمُعِمِلِمُ لِمِنْ لِمُعِمِلِمُ لِمِنْ لِمِ וְגַוּי קְדְוֹשׁ אֲכֶּה הַדְּבְרִים אֲשֶׁר נאַשָּׁם שַּבְינוּ לֵי מַמְלַכְּע כְּבַוֹנִים

> לַלַבוֹג מוּבֹאי במוברא ישרא המן ישראל いなけげ

זְטְׁכִוּן לְפוּלְטִוֹי: לְמִגַּבְׁאָג וֹנֹמִּגלִית וָתָכוּן כִּד

מַמְמָהָא אָבוּי דִּילִי כַּלְ אַבְעָא: יטַבוּן בובת הבילון מכַּל למומבו וטמבון זט לומו וכהן אם פבלא טפבעון

(WTXZ: שבון שבתו מלכין

> encamped before the mount. in the wilderness; and there Israel wilderness of Sinai, they encamped Rephidim, and were come to the And when they were departed from

tell the children of Israel: thou say to the house of Jacob, and the mountain, saying: 'Thus shalt the LORD called unto him out of And Moses went up unto God, and

eagles' wings, and brought you unto Egyptians, and how I bore you on Ye have seen what I did unto the

peoples; for all the earth is Mine; own treasure from among all covenant, then ye shall be Mine unto My voice indeed, and keep My Now therefore, if ye will hearken

speak unto the children of Israel.' are the words which thou shalt of priests, and a holy nation. These and ye shall be unto Me a kingdom

החר. למורמו, וכל מקוס שלמס מולל נגד, פניס למורח (מכילמל שס): במדש פ"א): ייחן שם ישראל. כאיש אמד גלג אמד, אגל שאר כל סמניות במרעומות ובמתלוקת (מכילתא שס): נגד . אלא לסקיש נסיעסן מרפידיס לביאמן למדבר סיני, מס ביאמן למדבר סיני במשובס, אף נסיעמן מרפידיס במשובס (מכילמא (2) ויסעו מרפידים. למה הולרך לחוור ולפרש מהיכן נסעו, והלה כבר כתב שברפידים היו חונים, בידוע שמשם נסעו,

וכסדר סוס: לביח יעקב. אלו סנטים, מאמר לסס צלטון רכס: וחגיד לבני ישראל. עונטין ודקדוקין פירט לוכריס, (3) ומשה עלה. בייס סעני, וכל עליימיו בסעכמס סיו, שנאמר וַיַשְׁבֵּס משֶׁס צַבֹּקֶר (שמומ לד, ד): בה האמר. בלעון סיס

זורקיס מליס ואבני בְּלִיְמְעֶרֶאוֹמ, וסענן מקבלס: ואבא אחכם אלי. כמרגומו: יכנם סמץ בי ולא בבני, אף אני עשימי כן, וַיִּפַע מַלְאַךְּ סְמִלְהִיס וגו' וַיָּבֹא בֵּין מַמַנֵּס תַלְרַיִס וגו' (שמוח יד, יעכ), וסיו מלריס אבל הנשר הוה אינו מחירא אלא מן האדם שמא יורוק בו חך, לפי שאין עוף פורח על גביו, לכך נוחנו על כנפיו אומר מועב כנשר הנושא גווליו על כנפיו, שכל שאר העופות נומנים את בניהם בין רגליהם, לפי שמתיראין מעוף אתר שפורת על גביהם, פ"ב). ואונקלום מרגס ואשא, וַשַּׁמְלִימ יַמְכוֹן, כמו ואסיע אחכס, מיקן אם הדבור דרך כבוד למעלה: על כופי נשרים. שבאו ישראל לרעמסם, שהיו ישראל מפוזרין בכל ארץ גושן, ולשעה קלה כשבאו ליסע וללאח, נקבלו כלם לרעמסם (מכילתא עשימי למלריס, על כמה עבירות היו הייבין לי קודם שנודווגו לכה, ולה נפרעתי מהם הלה על ידכה: ואשא אחבם. זה יום (4) אחם ראיחם. לא מקורת היא ביידכס, ולא בדברים אני מעגר לכס, לא בעדים אני מעיד עליכס, אלא אחם ראיחם אער דברים סקשין כגידין (שבת פו. מכילתה בתדש פ"ב):

מבמכם וכרמ, כי לי כל הארן, והם בעיני ולפני לכלום: גונויס אומס, כך אמס מסיו לי פגולה משאר אומוח, ולא מאמרו אמס לצדכס שלי ואין לי אחרים עמכס, ומה יש לי עוד שמהא שאכרות עמכס על שמירת התורה: - סגלה. אולר חביב, כמו וְּמָגַלַּח מִלְכִיס (קהלת ב, ת), כלי יקר ואבנים עובות שהמלכים (פ) ועחה. אס עמה מקבלו עליכה, יערב לכה מכאן ואילך, שכל המחלות קשות (מכילתה פ"ב): ושמרחם את בריחי.

הַאָּבֶּׁר אֲּהֶער צִּנְּהוּ יְהֹנְה: ניַשֶּׁם לְפְּנֵיהָם אֲת כְּלְ־תַדְּבְרֵים עַמָּא וְסַדֵּר אֱדָמֵיהוֹן יָת כְּלֹ וּנְבָא מִשְּׁה וּיִקְרָא לְזְקְנֵי הְעָּהְ וּאָהָא מִשָּׁה וּקְרָא לְסָבִי

رَوْمُرِدِ خُرِينَمُ اللَّهُ لِيَهُمُرِدِ لَكُلَادِدِ خُرِ مَقَعَ خَنْتُهُ لَكُمُرِدِ

: בולני الْنُهُد مِيهُد هُد لِدَدُدُ، لِنَمُو هُدِ مِهْد نَد فَنَاتُمْ، مَقَع ذِكَالُو نَنْ: בְּלְ אֲשֶׁר דְּבֶּר יְתְוֹח נְצְשֶׁתְ כֹּלְ דְּמִלֵּילִ יְיְ נַשְּׁבֵיר נַאֲמִיב

: باأب וּיּגַר מֹשֶׁה אָת־דִּבְרֵי הַשָּׁם אֶל־ עמְּלֵּהְ וְגַּם בְּּרָהְ יַאֲמָינוּ לְעוֹלְם עמְּרְ וְחַוּי מֹשֶׁה יָת פִּחְגָמֵי עַמְּאִ ניגַר מְשֶׁהְ אָתְ בְּבְרִי הַעָּם אֶלְ - וְחַוּי מֹשֶׁה יָת פִּחְגָמֵי עַמְּאַ בּהְּבוּר יִשְׁמָשׁ הַשְּׁמִי בְּדַבְּרֵי בְּדִילִ דְּיִשְׁמִעִּ עַּמִּלְלְוּהָי אַנֹרָנְ פַּאַ אֶבֶּנְנְ פַׁמֹּבַ שְׁמֹּנֹן מִטַנִּבְ, בַּנְּ פַמִּנְבֹא גַּמֹנֹנֹא ניאַמֶּר יְהַנְּה אֶל מֹשֶׁה הַנָּה נַאֲמַר יִיְ לְמִשֶּׁה הָא אֲנָא

أخذه: شِمْرِيْتُם: הַלָּם וְקִבּשְׁמָם הַיָּוֹם וּמָחָר ניאמר יְהנְה אֶל־מֹשֶׁה בֶרְ אֶל־

בְּלְ_הָעֶם עַּלְ_הַר סִינְי: בּוֹיִם הַמִּלְמָּי בָרָד יְהְוָּהָ לְמִינִי וֹבׁוֹנ לֹכְנִים לַנִּים עַמָּלִנְמָּו בַּוֹן

'انْݣَالَا: בְּלַגִּעוּ בְּלְ_עַנְּעָהַ בְּעָר מָוָע י השְּמְרֵוּ לְכֵּם שַּׁלְוִת בְּחָר וּנְגָּעַ וְטִוֹּבַלְטֹּ אָטַ עַהָּם סָבָּיב לַאָמָר

פּטִילְמִוֹא טַאַבֶּון בַפּפַּבונה וָן:

نىتأبديا خدية، بيا: ממא ישומיננין יומא דין ימחר וֹאַמֹּר וֹן לִמְמָּר אִיזִיל לְוָת

וֹן לַמְוֹנוּ כֹּלְ מַּפֹּא מַלְ סִוּנֹא אָבי בְּיוֹמָא הָלִיתָאָה יִהָּגְלִי ויהון וְמִינִין לְיוֹמָא הָלִיתָאָר

לסופיה כל דיקרב קטורא מבמפֿע בימורא ובמפֿרב סְחוֹר לְמֵימֵר אָסְהְמַבוּ לְכוֹן וְיַנְיַנְיַנִים נְיִם עַנָּאַ סְּדוֹר

> LORD commanded him. them all these words which the elders of the people, and set before And Moses came and called for the

people unto the LORD. Moses reported the words of the LORD hath spoken we will do.' And together, and said: 'All that the And all the people answered

unto the LORD. Moses told the words of the people also believe thee for ever.' And when I speak with thee, and may cloud, that the people may hear Lo, I come unto thee in a thick And the LORD said unto Moses:

them wash their garments, them to-day and to-morrow, and let Go unto the people, and sanctify And the LORD said unto Moses:

people upon mount Sinai. come down in the sight of all the for the third day the LORD will and be ready against the third day;

mount shall be surely put to death; of it; whosoever toucheth the into the mount, or touch the border heed to yourselves, that ye go not up people round about, saying: Take And thou shalt set bounds unto the

(6) ואחם חהיו לי ממלכת כהנים. שלים, פֶּמֶס דְפַׁפְ פְׁמֵל, וּבְּנֵי דָּוִד פֹּבַנִיס בֶּיוּ (שמולל־צ מ, ימ): אלה הדברים.

אַטַבְּטְּבְא יִהָּקְשָׁיִאַ

- לא פמומ ולא יומר:
- בא סכמוב ללמדך דרך ארץ ממשס, שלא אמר סואיל ויודע מי ששלמני, איני לריך לסשיב: (8) וישב משה את דברי העם וגר. ניוס סמחרת שחות יוס שלישי, שסרי בסשכמס עלס. וכי לכיך סיס משס לסשיב, חלת
- רביעי לחדש: אח דברי העם וגוי. משובה על דבר וה שמעתי מהם, שרלונם לשמוע מתך, הינו דומה השומע מפי שלית (9) בעב הענן. במעבס סענן, ווסו ערפל: וגם בך. גס בנביליס סבליס למריך: ויגד משה וגרי. ביוס סממרת שסול
- (10) ויאמר ה׳ אל משה. אס כן שמוקיקין לְרַבֵּר עמס, לך אל סעס: וקרשחם. ווימומס, שיכינו עלמס סיוס ומחר: לשומע מפי המלך, רלוננו לראות את מלכנו:
- ססר ושמים עשרה מלבה (מכילמה שם), כל הענין ההמור בפרשת והלה המשפטים, והין מוקדם ומהוחר במורה: לעיני כל (11) והיי נכונים. מוצדליס מאשה (מכילמא פ"ג): ליום השלישי. שסוא ששה צמדש, וצממישי צנה משה את המוצמ ממת
- (21) והגבלה. קצע לסס ממומין למימן, שלא יקרצו מן סגצול וסלאס: לאמר. סגצול אומר לסס סשמרו מעלות מכאן

<u> הַּלְּוּ בְּהֶר:</u> אָישׁ לַא יַחְיָה בִּמְשֹׁדְ הַיּבֶל אוֹ יְנְהׁ יִּיְהָה אִם־בְּהַמָּה אִם־

شِمْحِيْتِ: בְּמְׁם וֹלְבַבְּמְ אָטַ בְּמְּם וֹלְכַבְּמִׁ הַפָּא וֹזָמֵן זִי הַמָּא וְחַנָּבוּ מוַבבבר אָב

לְהֵּלְמֵּׁט וֹמִנִם אַּלְ-טִּנְּמִּנ אָלְ- לְטַלְטָא וִמָּגוּ לָא טַפֿוֹבְדֵּנוּ וּנְאָמֶרְ אֶּלְ_עַמָּם עוֹנִי וֹכְוֹנִם וֹאָמֶרַ

פֿבר מַלְ-חַבְּר וֹלֵלְ מִפְּר חַזְּלֹ מַפּּנה מַלְ מִנְרָא וֹלֵלְ מִנְפָּרָא ש עַבְּעָר וַיְהְיֹ לְלְיָת וּבְרְקִים וְעְּגָוֹ צִפְּרָא וָהֵוֹיִ מְלִין וּבַרְקִין וּבְּרָקִים וְעְּגָוֹ צִפְּרָא رَبْرَر حَيْنَا رَهُمْ رَشِر چُبَرْنَ رَبَيْنَ چَبْرَمُ مِرْبُهُمَ چَمْبُرَدُ

جْىَلْنَانِى ئِيلَادِ: האָלהָים מוֹרְקַפַּהְנָה וַיְּהְיַצְּבָרִּ שִּיִּשְׁרָא בַּיִיָּ מִוֹ מַשְּׁרִיִּהָא ניוֹצֵאָ מֹשֶׁה אָת־הָעָָם לְקָרָאת וְאַפִּיק מֹשֶׁה יָת עַּמָא לְקַדְּמוּת

المُثَاثِدُ :

℀Å℡

ĊΆL: حُمْرُهُا بَحْدَهُا نَبْلَانِهِ خُمْ لِنَالِهِ جَمْرَهُمُ وَمُرْدُ مَثِنَاهِ خُمَرُتُهُ لْلَالِ مِنْ رَجْمَا فَذِا ثِنْفَرِّن كَيْمُكِ لَمِنْ لِم يُمْنِرُ فَرَا دِنْزِنِهِ

אַנּגּוֹ מִנּבְׁמֻוֹ לְמִסַׁלַ בַּׁמִּנְבָא: וֹמִשְׁבוֹ אִם כֹּמֹוֹבְא אִם אֹנֹמֹא אַטובוּמֹא וטובוים או אַמִּטֹבאַני לא הגנע בו בְּר בְּר בְּרִיםְקְוּלִי יִםְּקֵלִי הַאְ הִקְּרַב בַּיה בֵּר צַּרִי

خ⊏بيدسبا: ונחת משה מן שורָא לוַת

לַגַּר אָטִנָא: 八点位と

האָב וֹנְּשְׁבֹּר בַּּלְ עַתְּמֹם אַמֵּב <u>הַפּֿגָל לְטִּבְּא נִוֹ</u>מ כַּלְ הַמָּא

נאטמעו למפולו סולא:

בּאַשוּנְא וֹוָע כָּל שוּרָא לַחָדָא:

to the mount.' soundeth long, they shall come up it shall not live; when the ram's horn through; whether it be beast or man, shall surely be stoned, or shot no hand shall touch him, but he

washed their garments. sanctified the people; and they mount unto the people, and And Moses went down from the

not near a woman.' ready against the third day; come And he said unto the people: 'Be

camp trembled. and all the people that were in the the voice of a horn exceeding loud; thick cloud upon the mount, and were thunders and lightnings and a when it was morning, that there And it came to pass on the third day,

part of the mount. God; and they stood at the nether people out of the camp to meet And Moses brought forth the

mount quaked greatly. smoke of a furnace, and the whole smoke thereof ascended as the descended upon it in fire; and the smoke, because the Lord Now mount Sinai was altogether on

ילמק סיס: סקול, וכיון שנסמלק סס רשאין לעלומ: - היובל. הוא שופר של איל, שכן בערביא קורין לָדְּכְבָא יוֹבֶלָא. ושופר של אילו של לממס לארץ, כמו יְבְס צַּיָס (שמום מו, ד): במשך היובל. כשימשוך סיוצל קול ארוך, סוא סימן שלוק שכינה והפסקם (13) ירה יירה. מכאן לנסקלין שסס נדמין לממס (סנסדרין מס.) מגימ ססקילס שסיס גצוס שמי קומום: ייירה. יושלך וסלאס, ואמס מוסירס על כך: ונגע בקצהו. אפילו בקלסו:

(+1) מן ההר אל העם. מלמד שלה סיס משס פונס לעסקיו, הלה מן ססר הל סעס:

ימיס, שמא מפלוט האשה שכבת ורע לאחר מבילחה ותחוור ותממא, אבל מששהתה שלשה ימיס כבר הזרע מסרים ואינו ראוי אל אשה. כל שלשת ימים הללו, כדי שיהיו הנשים מובלות ליום השלישי ותהיינה מהורות לקבל תורה, שאם ישמש תוך ג' פז.), ולדברי האומר בששה בחדש ניחנו עשרת הדברות, לא הוסיף משה כלום, ולשלשת ימים, כמו ליום השלישי: אל חגשו (פב) היו וכונים לשלשח ימים. למוף שלשת ימים, סול יוס רביעי, שהומיף משה יוס לתד מדעתו, כדברי רבי יומי (שבת

לסוריע, ומסור מלממא את ספולמת:

בְּטְ מָרְ סִבּּלְשָּׁם וּדוּ, (ימוקאל ג, כב), וְמְקוּס וְמַבְּאַ מָל סַבּּקְשָּׁם וְסִבֶּס שָׁס בְּבֹוּד ס' עֹמֶד (שס כג): (16) בהיוח הבקר. מלמד שקקדים על ידם, מס שלין דרך בשר ודם לעשות כן שיסה סרב ממתין למלמיד, וכן מלינו קום

כגיגית (שלתפת.): מכילמא פ"ג), ולא נאמר לסיגי בא: – בחחחיה החר. לפי פשומו ברגלי ססר. ומדרשו, שנמלש ססר ממקומו ונכפס עליסס (עב) לקראח האלהים. מגיד שהשכינה ילאה לקראהם כחמן היולא לקראה כלה, וזה שנאמר ס' מָמַינֵי בָּא (דברים לג, ב.

זמננו בלול: מְאָר מֹשֶׁה יְדַבֶּר וְהָאֵלֹהִים לֹחָדָא מֹשֶׁה מִמַלִּיל יִמִן קֵדָם ربر ونظ منفخد منجه بمير بمير يميد بهيد بمريد

אָל־רָאַשׁ הַהָר נַיָּעַל מֹשֶׁה: رِيُّكُ بِيرَا رَجْرَتُهُ رِبَيْتُ جُمْشِ جُرَّاتُ فَدَرَهُ ذَرَهُ بِرَجُمُ ثِنَ جُمُّقِتَ שמי ויבר יהוְה עַלְ הַר סִינַי אָל וְאָהָנְלִי יִן עַל שוּרָא דְּסִינַי

לְבְאָנִע וֹלָפּֿלְ מִמֶּנִנּ בֶּב: עמַר בְּעָם פַּן־יָהֶרְסָוּ אֶל־יִהֹדָה בִּעִּפְא וּלִמָּא וְפַּנְּרוּן הֵדָם יִיָּ ויַּאַמֶּר יְהוָהֹ אֶל־מֹשֶּׁה הֵד

יקקדְשוּ פָּן־יִפְּרָץ בָהָם יְהֹוֶה: 🏎 زيو برخيرت بنبزيات 🕉 ابرأب

אָטַ עַּעָר וֹלַגַּהְשׁנִי: אַמְּׁה הַעֶּרְתָּה בְּנוּ לֵאמֹר הַנְבָּל בּ הַעָּׁם לַעַּלְה אָל־הַר סִינְיִ בְּי־ עַמָּא לְמִפַּק לְטוּרָא דְּסִינִי ניַּאמֶר מֹשֶׁׁהֹ אֶל־יָהוָֹה לא־יוּכַל

וֹ מְשׁמֹּנִי בִישׁ בֹּלַבְ:

לְבֵישׁ מּוּרָא וּסְלֵיק מִשֶּׁה:

למטוו ויפול מנהון סגי: נְאֲמָר יְיָ לְמֹשֶׁה חוֹת אַסְהֵיד

ולמול בהון יו: שבים ול ושפובהון בלמא iāl čūtis lālītīl Ļādās

שַּבוּים יָת מוּרָא וְקַבּישְׁהַיִּי: אָבׁנְ אַשְׁ אַסְבֵּיגִבְשׁ פֿלָא לָמִנִמָּבְ נאַמר משה קרם ין לא יפול

> spoke, and God answered him by a waxed louder and louder, Moses And when the voice of the horn

.qu insw to the top of the mount; and Moses mount; and the Lord called Moses mount Sinai, to the top of the And the Lord came down upon

to gaze, and many of them perish. they break through unto the LORD Go down, charge the people, lest And the LORD said unto Moses:

17

forth upon them.' themselves, lest the LORD break near to the LORD, sanctify And let the priests also, that come

mount, and sanctify it.? us, saying: Set bounds about the mount Sinai; for thou didst charge or que sennor come up to And Moses said unto the LORD:

סום, וממס מכנס מומו לדמומו לבריומיו כדי לַשַבֶּר מֹם סמוון: לבריומיו, כדי לְשַׁבֵּר מֹח סמוון מס שיכולס לשמוע. ביולמ בו וְקוֹלוֹ פְּקוֹל מַיִּס רַבִּיִּס (יחוקמל מג, ב), וכי מי נמן קול למיס וסלמ לַסס. כיולא בו פָּעַׁרָיֵה יִשְׁמְג (סושע יאֿ, י), וכי מי נמן כח בארי אלא הוא, והכחיב מושלו כאריה, אלא אנו מכנין ומדמין אומו לומר בוער באם עד לב השמים, ומה מלמוד לומר כבשן, לְשַׁבֶּר אֹת האון מה שהיא יכולה לשמוע, נותן לבריות שימן הניכר ולא מרגס פְנְנָא, וכל עשן שבמקרא נקודיס קמ"ן, מפני שהס שם דבר: - הכבשן. של פיד, יכול ככבשן זה ולא יומר, מלמוד (18) עשן כלו. אין עשן זה שם דבר, שהרי נקוד השי"ן פח"ה, אלא לשון פעל, כמו אמר, שמר, שמע, לכך הרגומו פָגַן בָּגִיה

שגבורה אלא אנכי ולא יהיה לך, והקדוש ברוך הוא מסייעו למס בו כה להיות קולו מגביר ונשמט: − יעננו בקוד. יעננו על מממלס לֶשַׁבֶּר חוניסס מס שיכולין לשמוע: - משה ידבר. כשסיס משה מדבר ומשמיע סדברום לישרחל, שסרי לה שמעו מפי (19) הולך וחוק מאד. מנסג סדיום כל ומן שסום מפריך למקוע קולו ממליש וכוסס, פבל כפן סולך ומוק מפד, ולמס כך,

(OS) וירד ה׳ על הר סיני. יכול ירד עליו ממש, מלמוד לומר פִי מָן סַשְׁמֵיִס דְּבַּרְמִּי שָמֶבֶס (שמות כ, יע), למד שֶׁסְרְפִּין דבר סקול, כמו שַׁשֶׁר יַשַנֶּס בְּמֵׁשׁ (מלכיס־ה יה, כד), על דבר סהֹש לסורידו:

שמים עליונים ומחחונים, והליען על גבי ההר כמלע על המטה, וירד כסה הכבוד עליהם (מכילחה פ"ד):

סריסס מפרדת אסיפת סבנין, אף סנפרדין ממלב אנשים סורסים את סמלב: ויקרבו ללד ססר: ונפל ממנו רב. כל מס שיפול מסס, ואפילו סוא ימידי משוב לפני רב (מכילמא שס): יהרסו. כל (IS) העד בעם. המרה בהם שלה לעלות בהר: פן יהרסו וגרי. שלה יהרתו המ מלבה, על ידי שֶׁמַּמַׁנְמָס הל ה'לרחות,

משיבוסם לעלוס: - יחקדשו. יהיו מוומנים להחילב על עמדן: - פן יפרץ. לשון פרלה, יהרוג בהם ויעשה בהם פרלה: (22) וגם הכהנים. אף סבכורות שסענודם בסס (ובמיס קמו:): הנגשים אל ה'. לסקריב קרבנות, אף סס אל יממכו על

(23) לא יוכל העם. איני לריך לסעיד בהס, שהרי מותרין ועומדין הם היום שלשת ימים, ולא יוכלו לעלות, שאין להם רשות:

יּ וֹנֶבֶר מְמֵּטִר אֶבְ עַבְּׁמֹֹם וֹלְאָמֵר וּנְחַת מָמָּר לָנְת מַּמָּא וֹאֶמָר ₽=: לְמְּלְיִנ אֶלְ-יְּדְוְיִנְ פּּוֹ־יִפְּרָיִין: لْلَحِلَّالْهِ لَلْمُهَا هَمِـثَلُكُ فِي نُقَالِهِ لَمُومَا ذِكَلُهُ لَيْ لَا لَهُ لَا لَهُ لَا لَهُ וַלְּאַמֶּר אֵּלֶיוּ יְהֹנְהֹ לֶבְּרְ בְּרְ וַאָּמָר לֵיה יִיְ אָינִיל חוֹת וְתַפַּק

ÄÄÄÜ□: (Q)

them. LORD, lest He break forth upon break through to come up unto the let not the priests and the people up, thou, and Aaron with thee; but get thee down, and thou shalt come And the LORD said unto him: 'Go,

people, and told them. So Moses went down unto the

:Sarives XX And God spoke all these words,

Elyon, see page 201. The Ten Commandments are presented here in Ta'am Tabton. For the Ten Commandments in Ia'am

בוצאהוף מאָרֶץ מצְרָיִם מבָית מאַרְעָּא المُعْمَارِ عَلَمُ لَا عُرَالًا لِمُعْمَارًا لِمُعْمَالًا لِمُعْمَالًا لِمُعْمَالًا لِمُعْمَالًا لِم

אָלְיִים אָנוּ כַּלְ וּמִלְּיִלְ וֹּי נִי כַּלְ פֹּטִוֹמִיּא

444

הַדְּבְרִים הָאֵּלֶה לֵאמִר: (סֹ) הַאַּלֵין לְמִימָר:

Egypt, out of the house of bondage. brought thee out of the land of I am the Lord thy God, who

במקף, משמנה הנקוד למטף קמ"ן: אל סי: פן יפרץ בם. אף על פי שסיא נקוד חעף קמ"ן, אינו זו מגורמו, כך דרך כל חיבה שנקודחה מלאפו"ס, כשסיא באס לעלמו, והכהנים מחילה לעלמס, משה נגש יוחר מאהרן, ואהרן יוחר מן הכהנים, והעם כל עיקר אל יהרסו אח מלבם לעלוח אחה ואהרן עמך והכהנים. יכול אף סס עמך, מלמוד לומר ועלים אמס, אמור מעמס, אמס ממילס לעלמך, ואסרן ממילס (42) לך רד. וסעד בסס שנים, שמורוין אם סאדס קודס מעשס, ומוורין ומורוין אומו בשעם מעשס (מכיל מאשס): ועלית

(25) ויאמר אליהם. סמרלס זו:

- ורכונו לומכ, באומס סחורס, לא סחויר ללמד על סכלל יגא, אלא על ספרע אלו שמי דברום ראשורם ביחוד ודו"ק): ראשור. דוקא אלו שנים בפרע מפי הגבורה ילאו, והלא לפי זה כולם כמוהם, הקב"ה בכבודו ובעלמו דיברם. ומירץ שחזר ופירש וכוי, מלמוד לומר אנכי וגוי, רלונו לומר מה בא להודיענו במה שפרע לשון ב' דברות אלו מהשאר, מדהוציאם בלשון זה שהמשמעות . אם כן כוי, פירוש, לפי זה שמוכח מאח כל הדברים האלה, שגם שאר עשרת הדברות כולם אמר הקב"ה בדבור אחד, אם כן מה . אפשר לאדם לומר כן, אם כן מה מלמוד לומר עוד אנכי ולא יהיה לך, שחזר ופירש על כל דבור ודבור בפני עלמו. (קושיים אלסיס, דיין לספרע: אח כל הדברים האלה. מלמד שאמר סקדוש ברוך סוא עשרת סדברות בדבור אחד, מס שאי במורה שאם עשאן אדם מקבל שכר ואם לאו אינו מקבל עליהם פורעניות, יכול אף עשרת הדברות כן, מלמוד לומר וידבר (1) וידבר אלהים. מין מלסיס מלמ דיין, וכן סומ מומר מֻלסִיס למ מְקַבְּל (שמוח כב, כו) וחרגומו דַּיִּינְמֹ, לפּי שיש פרשיוח
- מלך מלריס, אמור מעמס, עבדיס למלך סיו, ולא עבדיס לעבדיס: פרעס שקיימס עבדיס לו, או אינו אומר אלא מבים עבדיס שקיו עבדיס לעבדיס, מלמוד לומר ויפדך מבים עבדיס מיד פרעס לְמֶשׁ סֵי יָמֶבֶה חַפְּּךְ בְּעַמֶּךְ (שׁמוּח לבּ, יחֹ), לח לסס לויח לח יסיה לכס חלהים חחרים, חלח לי לבדי: מברה עבדים. מביח . מאמרו רשויות הרבה הן. ולמה אמר לשון יחיד אלהיך, לימן פתחון פה למשה ללמד סניגוריא במעשה העגל, רוה הוא שאמר ועל סיס. דבר אחר, לפי שהיו שומעין קולום הרבה, שנאמר את הקולות, קולות באין מדי רוחות ומן השמים ומן הארן, אל השמים משנגאלו, סואיל ואני משמנה במראום, אל מאמרו שמי רשויום הן (מכילמא פ"ה), אנכי הוא אשר הולאמיך ממלרים ווגלס כאן כוקן מלא רחמיס, שנאמר וְמַמַּח רַגְּלָיו פְּמַנְשֵׂשׁ לְבְּנַח הַמַּפִּיר (שמום כד, י), זו היחה לפניו צשעת השעצוד, וכעלס (2) אשר הוצאחיך מארץ מצרים. כדלי סיל ססוללם, שמסיו משוענדיס לי. דבר לחר, לפי שנגלס ביס כגבור מלחמס מלמד שהיו עונין על הן הן ועל לאו לאו (מכילתא שה):

\$4_\$\dit: לא יהנה לף אֶלה אַמַרִים אַמַרִים לא יהני לף אֵלה אַמַרן בַּר

before Me. Thou shalt have no other gods

Thou shalt not make unto thee a

beneath, or that is in the water

likeness, of any thing that is in graven image, nor any manner of

heaven above, or that is in the earth

נּאָמֶּר בּפּוֹם מִמַּטִם לְאָבֶּץ: מפּּמּכ זֹאַמָּׁר בּאַבוֹל משׁנוֹע וֹבְבַאַבמֹּא מבּנַב וֹבִבמּוֹא ↓ וֹכֹל_טַמוּלָנוֹ ÄÄL <u>೯೪೪</u> ひょういん ひんぱん

מֹלְבַת לְאַבְׁתֹּא: څڅر ځ٪ تۀڐند ځك څنځه لځم

visiting the iniquity of the fathers LORD thy God am a jealous God, them, nor serve them; for I the thou shalt not bow down unto under the earth;

וֹמֹל_ובׁמֹנם לַמֵּנֹאָנ: אַבְוּנו מַּלְבַבְּנִוּם מַּלְהַמְּנִהָּוּם **4%_4** ζÜロ

المُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ מַהָּלְמִין בְּנִיֹא לְמִשְׁמִּי בְּעַר ומֹל בור ובומאי לְסָוֹאִי כַּד מֹבוֹגוֹ מֹכְ בַב שַׂלִינַאִּי מֹסְׁמַר שוְבֵּר אֶבְּבַבוֹן מַכְ בַּנֹוֹן אָבוּג אַלא וֹנ אָלְבוֹע אָלְ פֿוֹּא رِيْمُ جُمِّ مَوَلَاتَ جُمَارًا إِجُمَّ مَوَجُمَالِا إِيْ

and showing mercy unto the hate Me; and fourth generation of them that upon the children unto the third

نْجُمِمُكُ، מَمُنِكُ، :(٥) י וֹמְמִּע שׁמֹב לְאִלְפָׁים לְאִנִדֹלִי וֹמִּבִיג מִּיבוּ לְאַלְפּֿי דָרִין

לְבְוֹשְׁמֵּג וּלְנְמִבׁג פֹּפִּוְבַג:

commandments. love Me and keep My thousandth generation of them that

ង៉ភ្លំ៤_ស្ពែង ង់៤_ឆ្នាំជុំរុ ៤ឆ្នាំងែះ(៤) לשְּׁנֵא בֵּי לְא יָנַקָּה יְהְנְה אָת לְמִּנְּא אָרִי לְא יִנַבּי יִנְ יָת לِي يَاشِي هُنَا شِمَا نَبِيْنَ كُرُبُكُ لِذِي كُمْ يَانِيْنَ فَمُفُعُ لَانًا يُرَبُكُ

كترشر خمُمّرك خمُكُلِّم:

that taketh His name in vain. LORD will not hold him guiltless LORD thy God in vain; for the Thou shalt not take the name of the

בוו דְכִיר יָת יוֹמָא דְשַׁבְּתָא

it holy. Remember the sabbath day, to keep

זְבָוֹר אֶת־וִֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשִׁוֹ:

- נלמוו על עבודת אלילים אלא אומו הדור (מכילתא שם): לועקים אליקם ואינן עונים אוחם, ודומה כאילו הוא אחר שאינו מכירו מעולם: – על פבר. כל ומן שאני קיים, שלא מאמר לא לפרש אלהים אחרים וולחי, שגואי הוא כלפי מעלה לקרוחם אלהוח אללו. דבר אחר אלהים אחרים, שהם אחרים לעובדיהם, לא יסיס לך (מכילמא פ"ו): אלהים אחרים. שאינן אלסומ, אלא אחרים עשאוס אלסיס עליסס (מכילמא שס). ולא ימכן (3) א יהיה לך. למס נאמר, לפי שנאמר לא מעשס לך, אין לי אלא שלא יעשס, סעשרי כבר מנין שלא יקייס, מלמוד לומר
- (+) פסל. על שם שנפקל: וכל חמונה. ממונה כל דבר אשר בשמים:
- (E) אל קנא. מקנא לספרע, ואינו עובר על מדמו למחול על עון עבודה אלילים. כל לשון קנא אנפרי"מנט בלע"ו (אייפערנד)
- (6) נוצר חסד. שאדס עושה, לשלס שכר עד לאלפיס דור, נמלאת מדס מובס ימירס על מדת פורעניות אחת על המש מאות, נומן לב ליפרע: לשנאי. כמרגומו, כשלומוין מעשה אבומיהם בידיהם (קנהדרין כו:):
- (ד) לשוא. (סשני לשון שקר, כמרגומו) בְּמֶס דְּמֵימֵר מי זסו שבועת שוח, נשבע לשנות חת סידוע, על עמוד של חבן שסוח של שוו לארבעה דורות, וזו לאלפים (מוקפתא קומה ד, א):
- היח שנחמר שַׁמַּם דְּבֶּר הֱנֹהִים שְׁמַּיִם זוּ שְׁמֶעְמִּי (מהלים פב, יב). זכור לשון פעול הוח, כמו הְלוֹל וְשָׁמֹו (ישעיה כב, יג), קְנֹוּךְ וכן לַטְ מִלְבַּׁבַ בַּמַּמְמִוּ וְּּדְלָיִם מַּעֲשֶׁה לְּךְּ (דברים כב, ימיצ), וכן עֶרְהַ מַשְׁבָּים מְּמִיךְ (ויקרמ ימ, מו) יְבָּעֶה יָבֹח עָלֶיַ (דברים כה, ה), (8) זכור. זכור ושמור בדבור המד נהמרו, וכן מָהַלְנֵיס מות יוּמָת (שמות לה, יד) וּבְיוֹס בַשַּׁבָּת שָׁנִי כְּבָשִׁיס (במדבר כת, ע), וסב, (סרמשון לשון מגן, כמרגומו) זה הנשבע למנס ולהבל על של עץ עץ, ועל מבן מבן (שבועות כע.):

וּבְּכֹס (שמואל־בּ ג, מו), וכן פּמרוני מני לב לוכור ממיד אֹם יוס השבת, שאס נודמן לך מפך יפה, מהא מומיני לשבת (בילה מו):

שַׁמְּטַ וֹמִים שַׁמַּבֶּר

that: رَيُّمُكُ لِيَّالًا لِمُثَلِّلُهُ لِمُنْكِالًا لِمُثَلِّلًا لِمُثَلِّلًا لِمُثَلِّلًا لِمُثَلِّلًا لِمُثَلِّلً

t (d 上 流 L t : (a) ווין אָנדיוִם מוּדיוִם וּוֹנִם בּוֹנָם בַּמַּבׁוּמֹי מַּלַ_כָּוֹ וֹאָנַרַבְּלַבְאַמֶּרַבְּּ " אֶת־הַשְּׁעַנִים מְשֶׁתְיַנְיִם מַשְּׁרִ

رقل ځك:(٥) بهبشد هِوارات هِرَيْرة ئىلتى بالثاثان

åå∟: (a) לַאָּ טֹלְוֵב לַאָּ טֹהְׁנָג בַבְהַבְּבֹּ מֵּב טַלְוּוִב לָאִ טַסְׁבֵּוֹב בְּטַבְּבָבַ לְאִ טִרְצֶּח (ס) לָאִ טִוֹּאָד (ס) לָאִ טִלְמוּל וָפַשׁ לָאִ חָתוּך לָאִ

رَيَّرَبِ لَحُمْ لِمُثَلِّدُ خُلِيُّكُ خُلِيْكِ :(كَ) אָמִט בַמָּב וֹמּבֹבוּו וֹאָמִטוַ וֹמִוּבוִ לא תַּהְמָר בֵּית בַעָּהְ לָאַ תַּהְמֹר

נְאָאָנִי אִשֹּׁא יוֹמִין הִפְּלָח וָתַעַּבֵּיד כָּלֹ

וֹן אֶּלְטַבּ לַאִ עַהַּבוּג כַּע ַ הַּפּּׁט בַנְעוֹנְע וֹנִוֹמֹא הַּכֹּוֹהֹאָע הַפַּּטֹא צוֹבִם

מְּבֹימְאָר עַל בַּן בְּרֵיךְ יְיִ יְנִי כַּל דַבְּהוֹן וָנָח בִּיוֹמַא אָמַתֹּיִא וֹנִע אַבְעָּא בַנוֹ אָבְעָּ שהא יומין עבר יו יח

\$\$ئك ئت،⊏ \$ك: ביירכיו יומף על אַרְשָא דַייָ ופר נת אַבוּף וְנָת אִמֶּף בָּדִיל

とくひさした נֹאַמִּטִיִּי נְתַוְבִיה יִחְמָבִיה וְכַל עהמיד אַתַּת חַבְּרֶךְ וְעַבְּיִרִי לא עוומיד בית חברה לא

> all thy work; Six days shalt thou labour, and do

stranger that is within thy gates; maid-servant, nor thy cattle, nor thy nor thy man-servant, nor thy thou, nor thy son, nor thy daughter, shalt not do any manner of work, unto the Lord thy God, in it thou but the seventh day is a sabbath

hallowed it. blessed the sabbath day, and seventh day; wherefore the LORD that in them is, and rested on the heaven and earth, the sea, and all for in six days the LORD made

giveth thee. land which the LORD thy God that thy days may be long upon the Honour thy father and thy mother,

witness against thy neighbour. not steal. Thou shalt not bear false not commit adultery. Thou shalt Thou shalt not murder. Thou shalt

that is thy neighbour's. nor his ox, nor his ass, nor any thing man-servant, nor his maid-servant, covet thy neighbour's wife, nor his neighbour's house; thou shalt not Thou shalt not covet thy

- (10) אמס ובנך ובמך. אלו סקטניס, או אינו אלא גדוליס, אמרמ, סרי כבר מוזסרין סס, אלא לא בא אלא לסזסיר גדוליס על (9) ועשיח כל מלאכחך. נשמפה שפה, יסה בעיניך כהילו כל מלהכתך עשוים, שלה מסרסר החר מלהכס (מכילמה פ"ו):
- (II) וינה ביום השביעי. כניכול סכמינ נעלמו מנוחס, ללמד סימנו קל וחומר לאדס שמלאכחו נעמל וניגיעס שיסא נוח שבימת הקטנים, ווה ששנינו (שבת קבה.)קטן שבה לכבות, הין שומעים לו, מפני ששבימתו עליך:
- בשבת: ברך. ויקדשהו. ברכו בתן לכופלו בששי לחס משנס, וקדשו בתן שלה סיס יורד בו:
- (13) א הגאף. פֿין ניפֿוף פֿלפֿ בפֿטמ פֿיט, שנפֿמר מוֹם יוּמַם כַּנֹפַף וְכַּנֹפֶפָם (וִיקרפֿ ב, וֹ), ופֿומר כְפָשָׁשֶׁכ כַּמְנָפֶׁפֶם פַּסַם ומכלל לאו הן (מכילמא פ"מ): (בו) למען יאריכון ימיך. אם מכבד יאריכון ימיך, ואם לאו יקלרון, שדברי מורם נועריקון הם נדרשים, מכלל הן לאו
- לא מגנוב דבר שחייב עליו מיחח ביח דין (סנהדרין פו.): ממון ולסלן בגונב נפשום, אמרם, דבר סלמד מענינו, מס לא חרלה לא הנאף מדבר בדבר שחייבין עליסס מיחה ביה דיון, אף אָישָׁסְ מְּקַח מֶׁס זְרִיס (יחוקאל מו, לב): אי חגנוב. בגרוב ופשוח סכחוב מדבר, לא מגנובו בגרוב ממון, או אינו אלא וס בגרוב

שניני וְאֶח הַלַּפִּידִם וְאֵח קוֹל הַשִּׁבֶּר בְּעּוֹרָיָא וְיָח קַל שׁוּפְּרָא וְיָה إَرْجٍ لِيَمْتِ لِهِرِتِ هُنِ لِيَطِيدِينِ أَرْدٍ مَقْعِ لِيَا ثُن كَرَبْعِ أَنْك

ולמו מבטול: מובא בעלו נעוא המא ווהו

stood afar off. people saw it, they trembled, and mountain smoking; and when the and the voice of the horn, and the thunderings, and the lightnings, And all the people perceived the

וּלְּמַלְּגִינִי מְבְּעִבי וֹאָע_בַבבר הַהָּוֹן נּגַּבא בַהַּם נַּנְּהָה

בְּבְם יִיְ דִּלְמָא נְמוּת:

let not God speak with us, lest we thou with us, and we will hear; but And they said unto Moses: 'Speak

אֶלַיהַים פָּּוֹ־נְּמִיּת: המונ ווהמוא ואּגְבוֹבשׁב המוני ווּפשוק ולא וטמבגן המוא מו וּוֹאָמִרוּ אָל־מֹשָׁה וַבַּבּראַמָּה וַאֲמַרוּ לְמִשָּׁה מַלֵּיל אַהְ עִּמַּנָא

בדיל דְלֵא הָחוּבוּן: מַּלְ-פְּנֵיכֶם לְבְלְעַיִּ יִיחָנִי, יַּחְלְמִיה עַלְ אַפּּיכוֹן

you, that ye sin not.' you, and that His fear may be before Fear not; for God is come to prove And Moses said unto the people:

تاليْظِه: בא האלהים ובעבור ההנה אהנלי לכון יקרא ביי ובריל ע טַירְאַנֶּ כִּי לְבְּלֹהַבִּירְ וָפַּוִּט אָטַבְּם אָבִי בּיִרִילִ לְוָפֹּאָנִי וֹטַכִּוּן ينُّهُوا مَنْ فِيلَ هُمْ ـ أَبَوْتُ هُمْ ـ يَهُوا مَنْهِ لَا خِوْهِ جُهُ مَا لِيَامُ أَنْ

ְּבֵּים. (פּ) אָבְ_עִהְּבִׁבְּּבְ אַּהְגַּבְהָתִּם לָבֵּּב אָמָהָטִא צַּטַבָּוֹן וֹפָבִא ַנַיַעַּלָּד הַעָּם מֵרְהָלַק וּמֹשֶׁה וָקָם עַּמָּא מַרַחִיק וּמֹשֶׁה קָרַיב

darkness where God was. Moses drew near unto the thick

And the people stood afar off; but

تربح بدندر غرحيضه خد يهضد بر خصفه جديا سيصد 다했다. (٥)

لَّهُرَبُّت كُر مَالِ لَيْهُمِرَات لَيَكُلُّنَارِ مَا هُمَنَٰهُ مَجْرَدِن مَفْحِياً: מפמיר האַנור אָלְבַּנוּ ישְּׁבְּאָלְ אַנוּם לְבִּנוּ ישְּׁבָּאָלְ אַנוּוּ בַּוֹנִינוּ אָבִי

from heaven. seen that I have talked with you children of Israel: Ye yourselves have Thus thou shalt say unto the And the LORD said unto Moses:

נאַקִבּוֹ, זַּלְב לָאִ עַהָּהָוּ לָכִּם:

עקברון לכון: בּבְסַנּ וְבַטַבְן בַּבְעַד בָּאַ ײַ לְאֵ עַהְּשִׁוּן אֵעַיִּ אֵלְבִי, כְּמֶלוּ לָאֵ עַהְּבָּרֵוּן בַּיֹבָתָ, דַּיִּדְלָן

make unto you. silver, or gods of gold, ye shall not Ye shall not make with Me—gods of

07

81

לאחרריסם שנים עשר מיל, כאורך מחניסם, ומלאכי השרח באין ומסייעין אוחן להחוירם, שנאמר עַלְבֵי לְבָּאֹוֹח יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן במקוס אחר (שם): אח הקורות. היולאין מפי הגבורה: ויגעו. אין נוע אלל זיע (שם): ויצמדו גורחוק. היו נרחעין סיס בסס מרש, מלמוד לומר נעשס ונשמע (מכילמא פ"ע): רואים אח הקולות. רואין את סנשמע, שאי אפשר לראות (EI) וכל חעם רואים. מלמד שלא סיס בסס אחד קומא, ומנין שלא סיס בסס אלס, חלמוד לומר ויענו כל סעס, ומנין שלא

וגדולה, כמו קרימו גם (ישעיה פב, י), פֿריס גפי (שס מע, כב), וְכַנָּם עַל בַּגָּבְעָה (שס ל, יו), שהוא וקוף: ובעבור ההיה (עב) לבעבור נסוח אחכם. לגדל אמכס בעולס, שילא לכס שס באומות שהוא בכבודו נגלה עליכה: נסוח. לשון הרמה (מהלים פח, יג. מכילחא שם):

(דבריס ד, ימ). ערפל הוא עב הענן, שאמר לו הנה אָנִייִ בְּא הֵלֶייִךְ בְּעַב הָעָנֶן (שמות ימ, מ): (18) נגש אל הערפל. לפניס משלש מחילות, חושך, עון, וערפל, שוחמר וְקָבֶר בּעַר בָּחָשׁ עַר לֵב הַשְּׁמִיס חֹשֶׁךְ עָנַן וְעַרְפָּל יראחו. על ידי שרמימס מומו נְרמוּי וּמְמֻּנֶס, מדעו כי מין זולמו, ומירמו מפניו:

האבץ. דבר אחר, הְרְפִין השמים ושמי השמים, והליען על ההר, וכן הוא אומר וַיִּמ שְׁמַיִם וַיִּרַד (ההלים יח, ו. מכילחא פ"ע): ביניסס, מן סַשְּׁמַיִס סִשְׁמִישַ בְּמַת קְלוֹ לְיַמְּכֶךְ וְשַל סְפְׁבֶן סֶרְפַׁךְ בְּמִלְ סָמְׁמִוּ סַבְּלִי לָבְרִיס ד, לו), כבודו בשמיס, ומשו וגבורמו על לו פעמיס שלבו מלוק מלססמין: - בי מן השמים דברתי. וכמוב סמר סומר, וַיֵּבֶד ס'עַל סַר מִינִי, בס סכמוב השלישיו הכריע (פו) כה האמר. גלשון סוס: - אחם ראיחם. יש ספרש גין מסשלדס רולס למסשלחרים משימין לו, שמסשלחרים משימין

אַלוא אַלוּר יברקהיף: עַפְּּמִנֶתְ אָּהָּבֶר אָנַבְּהָבָּתְ הָּכִּינִינִי לְעַפּׁן אָהָבְע בּּוֹבְינִי מע גאלנ ומע ללונ ללג ··· مُحْدِد مُن مِحِيثِرِكِ لَمُن مُحْرَثِيكِ مَاٰكِّتُ كَالْمُكِي فَمُهُبِ حَيْ لَأَكَتُكُ

تتظف مُكْرِينَ تَفْتَاذُكُتُ: נאם מופט אלנים מצשה לי

עַּקְיוו: (פּ) פמומים מוְבְּחִי אֲשֶׁר לְאִיחִנְּבֶּח שָרְנְחָהַ דְּלָא חִחְנַבִּי עַרְיִחָּךְ עֵּלִיהִי: מס וְלְאִ_עַהָּבֶּע

> ימו שובד בְּבֶל אַתַר דְּאַשְׁבֵי ויָת נְבְסָת קוּדְשֶׁךְ מִן עָּנְרָּ יהָהי דְּבַּח עֲלוֹהִי יָת עֲלָוֹהָדִּ מֹוֹבַע אָנַמִּטֹא שַּהְבִּיג בוֹנִמִּי

לא ערים חרבה לבלה לא טבה זטעון פּסולן נאם מובט אלנו שהבינ

מַּלְ וֹלְא טַפַּט בְּדַרְנָּיִן מַלְ מִּבְבָּטִי

come unto thee and bless thee. My name to be mentioned I will oxen; in every place where I cause peace-offerings, thy sheep, and thine thy burnt-offerings, and thy unto Me, and shalt sacrifice thereon An altar of earth thou shalt make

tool upon it, thou hast profaned it. hewn stones; for if thou lift up thy stone, thou shalt not build it of And if thou make Me an altar of

be not uncovered thereon. unto Mine altar, that thy nakedness Neither shalt thou go up by steps

The Haftara is Isaiah 6:1 - 7:6 & 9:5 - 9:6 on page 213. Sepharadim read Isaiah 6:1 - 6:13.

כנקיות ובבתי מדרשות כדרך שלני עושה בבית עולמים, לכך נאמר לא מעשו לכם: בא לסוסיר שלא יוסיף על צי, שאס עשית די, סרי הן לפני כאלסי והב: -- לא חעשר לכם. לא מאמר, סריני עושה כרובים בבתי הכרובים, שאמה עושה לעמוד אחי, שלא יהיו של כמף, שאם שניתם לעשומם של כמף, הרי הן לפני כאלהות: ואלחר זחב. (02) לא חעשון אחי. לא מעשון דמום שמשי המשמשים לפני במרום (מכילתא פ"י): אלחי בסף. בא להוסיר על

באס שם, וזמו בית סבתירה, שם ניתן רשות לכסנים לסוכיר שם סמפורש בנשיאת כפים לברך את סעם: שלי, שם אבוא אליך וברכמיך, אשרה שכינמי עליך, מכאן אמה למד, שלא נימן רשום להזכיר שם המפורש אלא במקום שהשכינה יאם בקרך. ירוש לאם עולמיך ואם שלמיך: - בכל המקום אשר אזכיר את שמי. אשר אמן לך רשום לסוכיר שם סמפורש יב, כו), ואין שחיעה בראש המובח (מכילחא פי"א ובחים וח.): אח עולחיך ואח שלמיך. אשר מלאוך ומבקרך. אם לאוך שליו. מֿגלו, כמו וְשָּלְיו מַשֵּׁס מְנַשֶּׁס (במדבר בּ, כ), ו מינו מֿלמ עליו ממש, מלמוד לומר סַבְּשָׁר וְסַדְּס עַל מִוְבַּמ סִ' מֻלֹּהֶיף (דבריס שקיס ממלא אם פלל מובם קנמושם אדמק בשעם הניימן (מכילםא שס): - העשה לי. שמקא מחלם עשייםו לשמי: - ודבחת (וב) בזובה אדמה. מחובר באדמה, שלא יבננו על גבי עמודים או על גבי כיפין (נ"א בסיס) (מכילחא פי"א). דבר אחר,

איש לאשמו, בין משפחה למשפחה, בין אדם לחבירו, על אחח כמה וכמה שלא הבואהו פורענום: . אבנים שאינם רואות ולא שומעות ולא מדברות, על ידי שממילות שלוס אמרס תורס לא תניף עליסס ברול, הממיל שלום בין מ"ד). ועוד, שהמובח ממיל שלום בין ישראל לאביסם שבשמים, לפיכך לא יבא עליו כורם ומחבל, והרי דברים קל וחומר, ומה שהמובח נברא להאכיך ימיו של אדם, והברול נברא לקלר ימיו של אדם, אין זה בדין שיונף המקלר על המאריך (מדוח פ"ג עליה. סרי כי זס משמש בלשון פן, שסום דילמם, פן מניף מרבך עליס: ותחללה. סה למדם, שהם סנפה עלים ברול מללה אין אס סללו מלוין, אלא ודאין, וצלצון כאצר סס מצמציס: - גזיה. לצון גויים, צפופלן ומכממן צברול: - בי הרבך הנפת משמש צלשון כאשר. וכן וְאָס מַּקְרִיצּ מִנְמַת בְּפּוּרִיס (ויקרא ב, יד), זו מנחת סעומר שסיא חודה (מכילתא פי"א), ועל כרחך שְׁלֶמֹוֹת מִּבְּנֶס (דבריס כו, ו). וכן מְס בֶּמֶף מַלְנֶס (שמות כב, כד), תובה הוח, שנחמר וְסַעַבֵּע מַעַבִּיעָנּוּ (דבריס מו, ת), וחף וה משמש בלשון כאשר, וכאשר מעשה לי מובת אבנים לא מבנה אחהן גוית, שהרי חובה עליך לבנות מובת אבנים, שנאמר שַׁבְּנִיס (22) ואם מזבח אבנים. רבי ישמעלל לומר, כל לס ולס שבתורס רשות, תוץ מג', ולס מובת לבניס תעשה לי, הרי לס וה

בסס מנסג בזיון, מבירך שסום בדמום יולרך, ומקפיד על בזיונו, על ממם כמס וכמס: בזיון, וסרי דברים קל וחומר, ומס אבנים סללו שאין בסס דעם לסקפיד על בזיוון, אמרס מורס סואיל ויש בסס לורך לא מנסג ערוס ממש, שהרי כחיב ועשה להם מכנסי בד, מכל מקוס הרחבת הפסיעות קרוב לגלוי ערוה הוא, ואתה נוהג בהם מנהג אשר א הגלה ערוחך. שעל ידי המעלות אסה לריך להרחיב פסיעומיך, ואף על פי שאינו גלוי (23) ולא חעלה במעלות. כשלתס בונס כבש למובת, לא מעשסו מעלות מעלות, אשקנו"ש בלע"ו (שמופען שמאפלען)

م، خفتنگات: משפטיס ואַלֵּדוֹ הַמִּשְׁפַּמִּים אַשֶּׁר מִשָּׂים וּאָלִין

كَلُمُريانِ!

thou shalt set before them. Now these are the ordinances which

IXX

בּׁ, שֹׁלֵבֶׁעְ מְּבֹּע מִבֹּנְי, מֻהָּ הָּנֹוֹם אָנוּ, שֹּׁבִּוּן מִבֹּבָּא בַּנ וֹהְנִאָּךְ

可谓: نَمُّرُك بِرَهُٰخَمِٰن يَمُّه كَالْفَهُ، هَين هُذِيا يَغَدِي بَخِهُخِيمَيْنِهِ

AUL: בַּעַל אִשְּׁה הוֹא וְיִצְאָה אִשְׁקוֹ בִּלְחוֹדוֹהִי יִפּוֹק אָם בְּעַיל אָם_בּׁנַפַּׁן וֹבֹאַ בַּנַפַּן נִגֹּאַ אָם_ אַם

فنأثب كِمِيرُبُ لَانِمِ يَجْمِ خُرَفِنِ: לִוּ בְנִים צֵּוֹ בְנָוֹתَ הָאִשֶּׁה וִילְבַׁיה אִם-אַבְּנִיוֹ יִמָּן־לָוִ אִּאְָּע וֹיִלְדְּעַ־

〈※ ※紫※ 中草草・ אָר־אַדֹּנִי אָר־אָשָׁהֵי וָאָרַבָּנָי ְוֹאִם_אַמְוֹר יאִמַּרְ חַמְּבֶּר אָתַלְטִי

יפול לבר חוריו מגו:

אַטַּטָא בוא וָקפּוֹק אָהָהַיּה EÇHİTİÇ

יפוק בלחודוהי: יבְנָהָא הָהֵי לְרְבּוֹנָה וְהִוּא וּנִילְגִיג כְּנִינִ בְּנֹנוֹ אַנְ בְּנָוֹ אַנִּינִיאָ אָם וְבּוְנֵיה וְמֵין לֵיה אָמִּתָא

וֹנִת בַּנָי לָא אָפּוָל בַּר חוֹרִין: בְבַוּנִג נִינ בִּנְנִי נִינ אַטִּעִי

> seventh he shall go out free for years he shall serve; and in the If thou buy a Hebrew servant, six

then his wife shall go out with him. out by himself; if he be married, If he come in by himself, he shall go

himself. master's, and he shall go out by wife and her children shall be her she bear him sons or daughters; the If his master give him a wife, and

children; I will not go out free; love my master, my wife, and my But if the servant shall plainly say: I

(2) כי חקנה עבד עבדי. ענד שסוא ענרי, או אינו אלא ענדו של ענרי, ענד כנעני שלקחמו מישראל, ועליו הוא אומר שש להחשיבה), שנאמר כי לא כצורנו צורה ואויבינו פליליה (דבריה לב, לא), כשאויבינו פליליה והו עדות לעלוי יראתם: ישראל, אל מביאהו בערכאות שלהם, שהמביא דיני ישראל לפני ארמים, מחלל את השם ומיקר שם האלילים להשביחם (פ"א ומוכן לאכול לפני סאדס: - לפניהם. ולא לפני עובדי אליליס (גימין פח:), ואפילו ידעח בדין אחד שסס דנין אוחו כדיני שדורה בפיהם כמשנחה, ואיני מטריח עלמי להבינה טעמי הדבר ופירושו, לכך נאמר אשר חשים לפניהם, כשלחן הערוך חשים לפניהם. אמר לו סקצ"ס למשס, לא מעלס על דעמך לומר, אשנס לסס ספרק וססלכס צ' או ג' פעמיס, עד שמסא מסיני אף אלו מסיני. ולמס נסמכס פרשם דינין לפרשה מובה, לומר לך שהשים סנסדרין אלל המקדש (מ"א המובה): אשר (1) ואלה המשפטים. כל מקוס שנהמת הלה, פפל הה הרהשונים, והלה, מופיף על הרהשונים (שמו"ר ל, צ), מה הרהשונים

דין: לחפשי. למירומ: ְּוֹכִי יְמִיןּ סְׁמִיןּ שָׁמֶן וְנְמְפִר לֶן (ויקרא כה, למ), הרי מוכר עלמו מפני דוחקו אמור, ומה אני מקיים כי מקנה, בנמכר בבימ . אָס מֵּין לוֹ וְנִמְפַּר בְּגְנֵבֶּמֹו (שמום כב, א), או אינו אלא במוכר עלמו מפני דמקו, אבל מכרוהו בים דין לא ילא בשש, כשהוא אומר כי ימכר לך אמיך סעברי (דברים טו, יב), לא אמרמי אלא באמיך: - בי חקנה. מיד בים דין שמכרוהו בגובמו, כמו שנאמר שניס יעבוד, ומס אני מקייס וְסִקְנַמַלְפָּס אֹקָס (ויקראֿ כס, מו), בלקוח מן סכנעניס, אבל בלקוח מישראל יצא בשש, מלמוד לומר

סכמוב, שסקונס עבד עברי מייב במזונום אשמו ובניו (קידושין כב.): (קידושין כ.): אם בעל אשה הוא. ישראלים (תכילמא פ"ב): ויצאה אשחר עמו. וכי מי סכניפס שמלא, אלא מגיד לבושו, בכנף בגדו: 🗈 בנפו יצא. מגיד, שאם לא סיה ושוי מחחלה, אין רבו מוחר לו שפחה כנעניח להוליד ממנה עבדים (3) אם בגפר יבא. שלא סיס נשוי אשה, כמרגומו אם צלמודוסי. ולשון צגפו, צכנפו, שלא בא אלא כמות שסוא, ימידי צמוך

(5) את אשתי. סשפתס: מס סבימס פימנין יונאס, שנאמר פְמִיךְ סְנְבְּרִי מֹוֹ סְנְבְרִיָס (דבריס עו, יב) מלמד שמף סעבריס יונאס בשש: מלמוד לומר סאשס וילדיס מסיס לאדוניס, סא אינו מדבר אלא בכנענימ, שסרי סעבריס אף סיא יולאס בשש, ואפילו לפני שש (+) אם אדניו יחן לו אשה. מכלן, שסרשות ביד רבו למסור לו שפחס כנענים לסוליד ממוס עבדים. חו הינו הלה בישרהלים,

- בַּמַּבְצָה וֹהַבְּרָוֹ לָמָלֶם: (o) הְּמְיּנְיְהְ וְרְצָּׁע צֵּרְנְיִר צֶּח־צְּוְנִי צִּרְ רְּלְנְח מְיִּיוְהָא וְיִרְצִּע ¿ וְהַגִּישׁוֹ אֶלְ-הַבְּבֶּלְתְ אֵנְ אֶלְ- הַנְינַנְיִא נְיִקְרְבְּנֵיה לְנְתְּ הַשְּׁא ڶڬڎؠۿٙڔ۩ٚڴؠڷڔٳ۩ڮڔۦڷڰٛڔڹ۪ٮ۩ۦڔڔڴڶڂۊڔڬ
- לַאַ שַבּא בַּבָּאַנ עַהַבַּעַים: رْرْ، اِجْدَانِمُوْلَ يُجْدُفُ هُلَا جَمِرًا جُهُوْلًا
- בְבְגְרַרְבֶּה: לְמֹם לֹבֹנֵי. לְאַ_יִמְׁמָּלְ לְמִבֹנִיִּ אֲשֵׁבוֹ לְיִם כִּיִּי בְּמִּי לְזַבְּוִנִּיִּ ⁸ (כי לא)[קי לַּוֹן יְשְּׁבֶה וְהֶפְּבְּה דִּיִשְּׁיִשְׁה לִיה וְיִפְּרְשִּׁה לֹּגְבַר אִם_בְעָּהְר בְּעֵּינִי אֲבְיָנִיהְ אֲבָּינִי אָם
- הבְּנִוֹת יַעֲשֶׁר לְה:

- עַבְרַיָּא: לאַמִרוּ לָא טִפּוָל כֹּמָפַּלְנוּנוּ וּאָב, וֹזְבּוֹן נִּבָר וֹטְ בַּנִטְיִנִי וּיהי ליה עבר פַּלַח לְעַּלַם: ובוניה נת אודנה במרציא
- בַּמִשְׁלַמֵּיה בַּה: בּוּמָּע בֹמֹנוֹ בבוָנַע
- בְּנְתְּ וְשְּׁבְאֵלְ וַעֲּבֶּוֹתְ לְעִי: י וֹאָם לְבְּנִוֹ וְיִמְּבְוֹנִי בְּמִמְּפָּׁם וֹאָם לְבָרֵיה יָלִיִּימִנִּי בְּּהַלְבָּתִי

- for ever. with an awl; and he shall serve him master shall bore his ear through door, or unto the door-post; and his God, and shall bring him to the then his master shall bring him unto
- as the men-servants do. a maid-servant, she shall not go out And if a man sell his daughter to be
- deceitfully with her. have no power, seeing he hath dealt her unto a foreign people he shall shall he let her be redeemed; to sell hath espoused her to himself, then If she please not her master, who
- manner of daughters. he shall deal with her after the And if he espouse her unto his son,
- שנה קרוים עולם, ולא שיהא עובדו כל המשים שנה, אלא עובדו עד היובל, בין קמוך בין מופלג: ושבדו לעולם. עד סיובל, או אינו אלא לעולס כמשמעו, מלמוד לומר וְאִישׁ אָל מִשְׁפַּקִפֹּו מָשֻׁבּוּ (ויקרא כה, י), מגיד שממשיס ועל שמי סמוווות, ואמרמי כי לי בני ישראל עבדיס, עבדי סס, ולא עבדיס לעבדיס, וסלך זס וקנס אדון לעלמו, ירלע בפניסס: בלואר למכשיע) מה נשמנו דלמומוווה מכל כלים שבביח, אמר הקב"ה, דלמומוווה שהיו עדים במלרים כשפמחמי על המשקוף בני ישראל עבדים, והלך וקנה אדון לעלמו, מרלע. רבי שמעון היה דורש מקרא זה כמין חומר, (ר"ל קשר לרור מבושם שחולין וכחי, און ואת ששמעה על הר קיני לא מגנוב, והלך וגוב, מרלע (מכילתא פ"ב), ואם מוכר עלמו, און ששמעה על הר קיני לי ַ בַּיְמֶנִים (ויקרא יד, יד), מה להלן הימנית אף כאן הימנית. ומה ראה און להרצע מכל שאר אברים שבגוף, אמר ר' יוחנן דן או אינו אלא של שמאל, מלמוד לומר און און לגוירה שוה, נאמר כאן ורלע אדוניו אם אונו, ונאמר במלורע פְּנוּך אוֹן בַמִּשַּבִר סמוווס, סקיש דלה למוווס, מס מוווס מעומד אף דלה מעומד (קידושין כב:): ורצע אדוניו אה אזנו במרצע. סימנים, סמוווס כשרס לרצוע עליס, מלמוד לומר וְגָמַמָּס בְּשָׁוֹנוּ וּצַדֶּגֶׁמ (דבריס מו, יו), בדלם ולא במוווס, סא מס מלמוד לומר או אל (6) אל האלהים. לבית דין, לריך שימלך במוכריו שמכרוסו לו (מכילתה פ"ב): אל הדלה או אל הנזווזה. יכול שתסת
- יולסס ברסשי מיברים, מף סומ מינו יולמ ברמשי מיברים: כעבדים כנענים, יכול סעברי יולה ברהשי היברים, חלמוד לומר העברי הו העבריה, מקיש עברי לעבריה, מה העבריה הינה יליאומיו, מס עברי יולא בשש וביובל, אף עבריס יולאס בשש וביובל, ומסו לא מלא כלאת סעבריס, לא מלא בראשי איבריס או אינו אלא לא מלא כלאת סעבדים בשש וביובל, מלמוד לומר כי ימכר לך אחיך סעברי או סעברים, מקיש עבריה לעברי לכל בשן ועין, אלא עובדם שש, או עד היובל, או עד שמביא סימנין, וכל הקודס קודס למירומה, ונומן לה דמי עינה או דמי שינה, אינו דין שלא ממכר (ערכין כע:): - לא חצא כצאח העבדים. כיליאת עבדים כנענים שיולאים בשן ועין, אבל זו לא מלא ומס מכורס קודס לכן יולאס בסימנין, כמו שכחוב וילאס חנס אין כסף, שאנו דורשים אוחו לסימני נערוח, שאינס מכורס (ד) וכי ימבר איש אח בחו לאמה. בקמים סכמוב מדבר (מכילמא פ"ג), יכול אפילו סביאם סימים, אמרת קל ומומר,
- שלם בא לבגוד בה, שלא לקיים בה מלום יעוד, וכן אביה, מאחר שבגד בה ומכרה לוה: מאללך: לעם נכרי לא ימשל למכרה. שאינו רשאי למכרה לאחר, לא האדון ולא האב (קידושין יה:): בבגדו בה. שנס, נמנא שקנים עבודם כל שנס ושנס בששים סמנס, ועשמס אנלך ב' שניס, סרי שלישים סמנס, עול שני שלישיום סמנס ומנא אללו כאילו היא שבורה אללו, כילד, הרי שקנאה במנה ועשמה אללו צ' שנים, אומרים לו, יודע היית שעמידה ללאת למוף שש ימן לה מקום להפדום וללאם, שאף הוא מסייע בפדיונה, ומה הוא מקום שנומן לה, שמגרע מפדיונה במספר השנים שעשמה לאשה, וכמף קניימה הוא כמף קדושיה. וכאן רמו לך הכמוב שמלוה ביעוד, ורמו לך שאינה לריכה קדושין אחרים: והפדה. (8) אם רעה בעיני אדניה. שלה נשהה הן בעיני לכנקה (מכילהה פ"ג): אשר לא יעדה. שהיה לו ליעדה ולהכניקה לו

בְּסִוּמָה וְעִּנְמָה לְאִ וֹנְרֶע: יי אָם אַנוֹנִי 'לֵּחְ־לְוֹ יְשְׁאֵנְה אָם אַנּחְרָנְהָא יַסַּב לֵיה זִּיּנִיה

الْمُعْبَا بَائِط عِبْا جُولًا: (م) ײּ װְאָם_הָבְּהַבְּאָבִר לָאִ זֹהְמֹּע לְנִע וֹאִם שַּׁלָּע אִבְּּגוֹ לָאִ זֹהְבֹּגִּב לַעִּ

ישנאל עַבֶּר אָישׁ נָמָת עָוֹת יוּמֶת:

ばいるはない לְגֹבׁוִ וֹתְּּמִשֹּׁי לְבְּ מֹלְנִם אֹמֶה אִנְמֶסָר לְיִבִינִיאָּהִוּילְבַ אַנִּר

לְמִוּנו: (ס) בְּעְּרְמֶּה מִעָּם מִוְּבְּהִי הִקְּהָה לְמִקְשְׁלֵיה בִּנְכִילוּ מִוְ עַּדְּבְּחִי וֹבֶר יַזְר אָישׁ עַלְ הַעָּרוּ לְהְרְנֵוֹ וַאָּבוּ יַרְשִׁעְ אָבּר עַלְ חַבְּרֵוּה

בַּסוּתַה וְעָּנְתָה לָא וְמָנָע:

ניפול מגן דְלָא בְּסָר:

אַטַבּטְּמָבְא יִטְבָּטְמִיבִי كهرة إنظمكونه

يابر جريوا: וּאַשֶּׁר לָאַ בְּּוֹר וְהָאֱלֹהָים אָנָּר יּרְלָא כְּטַן לֵיה יִטָן קֵּדָם יִיָּ

שבברניה למקעל:

rights, shall he not diminish. food, her raiment, and her conjugal If he take him another wife, her

nothing, without money. her, then shall she go out for And if he do not these three unto

dieth, shall surely be put to death. He that smiteth a man, so that he

may flee. will appoint thee a place whither he God cause it to come to hand; then I And if a man lie not in wait, but

Mine altar, that he may die. with guile; thou shalt take him from upon his neighbour, to slay him And if a man come presumptuously

לס, סרי אם מיועדם לי בכסף שקיבל אביך בדמיך: במשפט הבנות. שאר כסום ועונה: (9) ואם לבנו ייעדנה. סאדון, מלמד שאף בנו קס מחמיו ליעדס אס ירלס אביו, ואינו לריך לקדושין אחריס, אלא אומר

מו:): כסותה. למשמעו: ענתה. משמיש: (10) אם אחרת יקח לו. עליס: שארה בסוחה ועונחה לא יגרע. מן סלמס שייער לו כנר: שארה. מזונות (כמונות

בגון למלוק: לרבום יציאם בגרום, ואס לא נאמרו שניסס, סיימי אומר ויצאס מנס זו בגרום, לכך נאמרו שניסס שלא לימן פסמון פס לבעל שאם קדמו סימנים לשש שנים חלא בהן (מכילחא פ"ג), או אינו אומר שחלא אלא בבגרוח (קידושין ד.), חלמוד לומר אין כסף, קודס מימנין, כבר למדנו שמלא, שנאמר סְשָבְרִי אוֹ סְשַבְּרִיָּס וַשְבְּרָיְ שֵׁשׁ שְׁנִיס (דבריס מו, יב), ומסו האמור כאן וילאה הנס, ממס שריבה לעבדים, ומה היא היגיאה, ללמדך שחלא בקימוץ, וחשהה עמו עוד עד שחביא קימוץ, ואם הגיעו שש שנים מפדיונס ומלט, ווס לא יעדס לא לו, ולא לבנו, וסיא לא סיס בידס לפדומ את עלמס: ריצאה חבם. ריבה לס יליאס לוו יומר (11) ואם שלש אלה לא יעשה לה. אם אחת משלש אלה לא יעשה לה, ומה הן השלש, ייעדנה לו, או לבנו, או יגרע

אדס אפילו נפליס במשמע, מלמוד לומר מכס איש, שאינו מייב עד שיכס בן קיימא, סראוי לסיום איש (מכילמא פ"ד): מכה איש, שומע אני אפילו קמן שהכה והרג יהא חייב, חלמוד לומר ואיש כי יכה (שה), ולא קמן שהכה. ועוד, כי יכה כל נפש שד שיכס איש, הכה את האשה ואת הקטן מניון, מלמוד לומר כי יכה כל נפש אדם, אפילו קטן ואפילו אשה. ועוד, אילו נאמר איש וממ, אינו חייב אלא בסכאס של מימס (פנסדרין פד:). ואס נאמר מכס איש ולא נאמר ואיש כי יכס, סיימי אומר אינו חייב למס נאמר, לפי שנאמר וְאִישׁ פִּי יַבֶּס בְּל נֶפֶשׁ אֲדָס מֹוֹמ יוּמָמ (ויקרא כד, יו), שומע אני סכאס צלא מימס, מלמוד לומר מכס (12) מכה איש ומה. כמס כתוניס ואמרו נפרשת רולחין, ומס שנידי לפרש למס באו כולס, אפרש: מכה איש ומה.

ווס שסרג במויד נסרג: ושמחי לך מקום. אף במדבר שינום שמס. ואי זס מקוס קולטו, זס ממנס לויס (מכום יב:): שרגג עולה בסולה ונופל על זה שהרג במזיד והורגו, ועדיה מעידיה עליו ומחייביה אומו לגלות, נמלא זה שהרג בשוגג גולה, סיו עדים בדבר שיעידו, וס לא נסרג ווס לא גלס, וסקב"ס מומנן לפונדק אחד, וס שסרג במויד יושב חחח סמולס, ווס שסרג אמרה מורה מרשעים ילא רשע, והאלהים אנה לידו, במה הכמוב מדבר, בשני בני אדם, אחד הרג שוגג ואחד הרג מויד, ולא הַקַּדְּמֹנִי מֵרְשָׁעִיס וַנֵּמֹ רֶשַׁע (שמוחֹל-חֹ כד, יג), ומשל הקדמוני היח המורה, שהיח משל הקב"ה שהוח קדמונו של עולס, והיכן לי (מלכיס־ב ס, ו), מודמן למנים לי עלס: והאלהים אנה לידו. ולמס מנם ולם מלפניו, סום שלמר דוד, פַּ<u>ה</u>ַשָּׁר יֹחַעַר מָשַׁל והאלהים אנה לידו. זמן לידי, לשון לא מְאַנֶס מַלֶּיךְ בְשָׁס (מסליס כֹא, י), לֹא יָאָנֶס לַפַּדִּיק בָּל אָגַן (משלי יב, כֹא), מִמְאַנֵּס סוּא יְמַלֶּל (דנימֹל ז, כס), אף כמֹן אֹשׁר למֹ צדס, למֹ צדד למנות לו שום צד מימס, ואף זס יש לסרסר עליו, מכל מקום לשון אורב סוא: יש לחברו באחח ממחלוקח של לד, נחברנו בחלק על לַד מִּנְשֵׁחוּ (ישעיה בוו, יב), לְדָּה מֹוֹרֶה (שמואל־ה כ, כ), וְמִלּין לְלַד עִנְּמָה שלו לודס, וזסו פועל שלו לד. ואומר אני פסרונו כסרגומו ודלא כמן ליס. ומנחס חברו בחלק לד ליד, ואין אני מודס לו, ואס יא). ולא ימכן לומר לדה לשון הלד ליד, שלידת חיות אין נופל ה"א בפועל שלה, ושם דבר בה ליד, וזה שם דבר בו לדייה ופועל (13) ואשר לא צדה. לה הרב לו ולה נהכוין. לדה לשון הרב, וכן הוה הומר וִפַּמָה נֻבֶּה הֶת נַפְשָׁי לְקַהְמָּה (שמוהל-ה כד,

aι،	ְרֶבִּי־יַבֶּה אָישׁ אָת־עַבְרִּיוֹ אָוֹ אָת־ אַמְתוֹ בַּשֶּׁבָשׁ וּמֵת תַּחַת יְדִּוֹ נָקִם יְנָּקִם:	נאַרי וִמְחֵי גְּבָר יָת עַבְּדִּיה אוֹ יָת אַמְחֵיה בְּשּׁׁלְטָן וִימוּת מְחוֹת יְדֵיה אִמְּדָנְא יִתְּדָן:
	אִם־יָלְיִם וְהִקְּהַלֵּף בָּהָיִץ עַּלִּ מִשְׁעַנְּהָ וְנָקָּה הַמַּבֶּה רָל שִׁבְתָּוֹ יֵהֵן וְרַפָּא יְרַפֵּא: (ס)	אָם וְקוּם וִיחַלֵּיף בְּבָרָא עַל בּרְיֵיה וִיחֵי זְכָא מָחָיָא לְחוֹר בּרְיֵיה וִיחֵי זְכָא מָחָיָא לְחוֹר בּרְיֵיה וִיחֵי זְכָּא מָחָיָא
81	ئىدى ئۇخى خىمۇڭە: غىدىتىد خىكى ئى خىدئىك ئىج ئىدىنىدىكا ئىدۇسى ئىدىدىم	לְבוּמֶלְן: בְּבוּנְמִינָא וֹלְא וֹמוּט וֹנִפּוָלְ נְבַר יָנִי חַבְּרֵוּה בָּאַבְּנָא אִי נְאָבִר יִנְּצִין מִּבְּרֵוֹן וֹנִמְחֵוֹ
Δī	װמֶ๊ט: (ס) װמֶׁלַלֶּלְ אָׁבָּׁװ וֹאִמּוִ מִּוָט	אִנִילִּמְּלְאִ וֹנִילֵמִּוּלְ: וֹבִּוּלְוִּמִּ לְאִּׁדִּוּנִיוּ וֹאִמֵּוִנִּי
91	ְנְגָּנֶר אָיִשׁ יִּמְכְרָוֹ וְנִמְצָא בִיָּדְוֹ מְוֹח יוּמֶח: (ס)	אִנְקְטְּטְּלְאִ נְנְקְטְּהָנְ וְנְוֹבְּנְנְּנְיִבְ וְנְשְּׁלְכֵּׁם בִּיבֵיה וְבְּנְנְנִיבְ וַבְּשָׁאִ מִבְּנִי, וִשְׁבְּאֵלְ
Şτ	וּמַבֶּה אָבֶיו וְאִמָּוֹ מָוֹת יומֶת: (ס)	אַטַלְּמֶלְאִ יִנְּלְמָהִילִי بِإِنْمِيْنِ بِלְאָמֵּיִי

fist, and he die not, but keep his bed; if he rise again, and walk abroad upon his staff, then shall he that

And if men contend, and one smite the other with a stone, or with his

And he that curseth his father or his mother, shall surely be put to death.

And he that stealeth a man, and selleth him, or if he be found in his hand, he shall surely be put to death.

And he that smiteth his father, or his mother, shall be surely put to

And if a man smite his bondman, or his bondwoman, with a rod, and he die under his hand, he shall surely be punished.

smote him be quit; only he shall pay for the loss of his time, and shall cause him to be thoroughly healed.

(▶1) וכר יזיד. למס נלמכ, לפי שנלמכ מכס לישוגוי, שומע לגי לפילו כופל שסמים, ושלים בית דין שסמים במלקום לרבעים, וסלב סמכס לם בנו, וסרב סכודס לם מלמידו, וסשוגג, מלמוד לומכ וכי יזיד וללו שוגג, לסרגו בעכמס וללו שלים בית דין וסרופלו וסכודס בנו ומלמידו, שלף על פי שסס מזידין, לין מעכימין: מעם מזבחו. לס סיס כסן וכולס לעבוד עבודס, מחוד לונו לונום לוובחו.

מקמנו למוס (סנסדרין לס:, יומא פס.): (15) ומכה אביו ואמו. לפי שלמדנו על החובל בחבירו שהוא בחשלומין ולא במיחה, הולרך לומר על החובל באביו שהוא במיחה. ואינו חייב אלא בהכאה שיש בה חבורה (סנסדרין פד:): אביו ואמו. או זה אוה יומה יומה. בחנק:

(16) הגוב איש ומברו. למה נאמר, לפי שנאמר פי ימֵצְאׁ אָשׁ בִּבְּבְּבָּבְ מֵשֶׁמָּמִי (דברים כד, 1), אין לי אלא איש שגב נפש, אשה איש המברו. למה נאמר, לפי שנאמר פי ימֵצְאׁ אָשׁ בִּבְּבַּ מַשָּמָמָי (דברים כד, 1), אין לי אלא איש שגב נפש, אשה איש המברו. למה נאמר, לפי שנאמר איש המברו. למה נאמר, לא איש שגב נפש, אשה איש המרו. הלפי שנאמר כאן הגוב איש, גונב איש הניבו מנין, מלמוד לומר הגינב נשש (שם), לכך הוצרכו שניסם, מה שחמר זה גלה זה (מכילמא פ"ה): הנמצא בידו. שראוה עדים שגנבו המכרו, ונמלא בידו כבר קודם מכירה (מנהדרין פה:): מוח יומח. במנק. כל מימה האמורה במורה מחם, מנק היה והפשיק הענין וכמב הגונב איש בין מכה אביו ואמו למקלל אביו ואמו, ונכאה לי היינו פלוגמא, דמר מבר מקשינן הכאה לקללה, ומר מבר לא מקשינן (שם):

יומקלל אביר ואמו. למס נאמר, לפי שסים אומר אָישׁ אָישׁ אָשׁ שָׁבֶּי וְקְבָּלְ אָשׁ שָׁבִּיִר (וִיקְרִם בִּ, מִ), מֹין לי מֹלֹם מִישׁ שַקְלֵל אָם הביר, אשס שקללס אם אביס מנין, מלמיד לימר ומקלל אביר ואמו, פמס, בין איש ובין אשס, אס כן למס נאמר איש אשר יקלל, לסוליה אם סקטן: מורח יומרה בסקילס. וכל מקוס שנאמר דמיר בו, בסקילס, ובנין אב לכולס, בְּמֶבֶּן יִרְנְּמִי מֹשָׁם דְּמֵימֶס בְּסּ

(שם כ, כו), ובמקלל אביו ואמו נאמר דְּמָיו בֹּו (מ"כ פ' קדושים קידושין ל:): (18) וכי יריבון אנשים. למס נאמר, לפי שנאמר עין מחם עין, לא למדנו אלא דמי איבריו, אבל שבת ורפוי לא למדנו, לרך נאמרה פרשה זו (מכילתא פ"ו): ונפל למשכב. כתרגומו ויפל לבועלן, לחולי שמבעלו ממלאכתו:

(פון) על משענחו. על בוריי ורכח (מכילמא שס): ונקה המכה. ורי מעלס על דעמך שיסרג וס שלא סרג, אלא ללמללמדך כאן, שמובשיס אומו עד שנכאס אס ימרפא וס, וכן משמעו, כשקס וס וסלך על משענמו, או ונקס סמכס, אבל עד שלא יקוס וס, לא נקס סמכס: רק שבחו. בעול מלאכמו מסמם סמולי, אס קעע ידו או רגלו, כואין בעול מלאכמו מסמם סמולי, כאילו סוא שומר קשואין, שסרי אף לאמר סמולי אינו ראוי למלאכם יד ורגל, וסוא כבר נמן לו מסמם נוקו דמי ידו ורגלו, שנאמר יד מחם יד רגל מסמ רגל: ורפא ירפא. כמרגומו, ישלס שכר סרופא (בבא קמא פס:):

שַּׁעִּי בְּר בֵינִילְ שַּׁעִּים בַּנִילְ: ** בְּיִן תַּחָה שִׁיִן שֵׁן תַּחָה שֵוֹן יָר שִינְא חַלְן שִׁנְא חָלְן שִׁנָּא יִיִּלְן שִׁנָּא יִיִּ تَلَالًا لَّقُمُ: ני וְאָם־אָסְוֹן יִהְיָה וְנְתַמָּה נָפָשׁ וָאָם מוֹתָא יָהִי וְתִפִּין נַפְּשְׁא ₫ĠĠĠ,□: ְיְשֶׁיַה עְּלְיוֹ בְּעַלְ הֵאִשְּׁה וְנְתָּוֹ בְּעָא דִּיִשְׁיֵּר עַלְיֹהִי בִּעְלְה نَاتُكُ هُكُيا مُدْيَمَ تَمْتِمَ خَعْمِدُ نَاجُهِ نَادُ مِينَهِ عَنَادُكُمُ يَانَادُ خَلَالًا عَنْ اللَّهُ عَن וֹבׁי וֹלָגַיּ אַנְאָנִם וֹלְנִפָּנ אָאָבׁי וֹאָבוּ וֹלִאַנִוֹ וּנֹבִינוֹ וֹנֹמִעוָן ַלַם כֵּי כַסְפַּוֹ הָוּא: (ס)

كأيأ

חַבּוּרֶה: (ס)

וֹלָאִ אִטְּטָא מִתְּבִּיֹא וִיפָּלוּוּ וֹלְבַּבִיא نظمت לא نشأ لا لاكت حفقت אַן־ אִם־ײַם אִּוֹ יוֹמָיִם יַשְּׁמִּד לַאִּ בְּרַם אִם יוֹמָא אִי הְּבֵין יוֹמִין

באַשְׁלַא וִימֵין מִמֶּימָר בּיִּינִיָּא:

װַלָּלְרַ נְּפַּׁמָּא:

וֹבא שׁלָנּ וֹבא בַּלָּלָא שַׁלָנַּ

נוֹטַני פֹּבְעָּא מַהָּלִנִפֹּג שַׁלָּבְּ מַהָּלִנִפֹּג: هُوْ جِنْهِد بَيْرَاء جِنْهُد هَلِّهُمْ بَيْرَاء

> punished; for he is his money. day or two, he shall not be Notwithstanding if he continue a

determine. him; and he shall pay as the judges rhe woman's husband shall lay upon he shall be surely fined, according as fruit depart, and yet no harm follow, a woman with child, so that her And if men strive together, and hurt

shalt give life for life, But if any harm follow, then thou

for hand, foot for foot, eye for eye, tooth for tooth, hand

wound, stripe for stripe. burning for burning, wound for

57

٤7

מַבְבּ נְמַמֶּטְ נְּלַם בְּבִיּמַ (ויקרה בו, כה): אבר שהוא כדי למוח בהכאה זו, עבד הקל לא כל שכן: _ בקם ינקם. מיחם סייף (סנהדרין נב: מכילחא פ"ו), וכן הוא אומר גירסח כא"ס) סכסו, וסלא דבריס קל וחומר, מס ישראל חמור אין חייב עליו אלא אס כן סכסו בדבר שיש בו כדי לסמיח, ועל מפילו אין בו כדי להמים, מלמוד לומר בישראל, וְאָם בְּאָבֶן יֶד מֲשֶׁר יָמוּם בָּה (במדבר לה, יו) (או בכלי עך יד אשר ימום בו. נדון בדין יוס או יומיס, שאס לא מת תחת ידו ושסס מעת לעת פעור: 🗆 בשבש. כשיש בו כדי לסמית סכתוב מדבר, או אינו מס כספו קנוי לו עולמים, אף עבד סקנוי לו עולמים, וסרי סיס בכלל מכס איש ומם, אלא בא סכמוב וסוציאו מן סכלל, לסיום (OS) וכי יכה איש את עבדו אי את אמתו. בענד כנעני סכמוב מדבר, מו מינו מלמ בעברי, מלמיד לומר כי כפפו סות,

ואיוס, וס מעם לעם (מכילחא פ"ו): לא יוקם כי כספו הוא. סא אחר שסכסו, אף על פי ששסס מעם לעם קודס שמם, (IS) אך אם יום או יומים יעמוד לא יוקם. אם על יים אחד הוא פעור על יומים לא כל שכן, אלא יים שהוא כיומים,

בדמיס בשביל הריזוה: ענש יענש. יגבו ממון ממנו, כמו וְשְנְשׁוּ מֹמוֹ מֶמְה בָּשָׁף (דבריס כב, ימ): באשר ישיה עליו וגרי. יד): ולא יהיה אסון באשם: ענוש יענש. לשלם דמי ולדות לבעל, שמין אותם כמס סיתם כאוים לסמכר בשוק, לסעלות קבון בטיפה והכחה, כמו פון פגף בְּמָבֶן רַבְּלֶבְ (מהלים לח, יבְּמֶבֶם יִמְנִבְּפִי רַבְּלֵבֶם (ירמיה יג, מו), ילְמָבֶן נֶגָף (יבעיה ת, (22) וכי ינצו אנשים. זס עס זס, ונמכוון לסכום את מביכו, וסכס את סאשה (מכילתא פ"מ): ונגפו. אין נגיפה אלא

בשול: . אומרים ממון אבל לא נפש ממש, שהמחכוין להרוג אם זה והרג אם זה פעור ממיחה, ומשלם ליורשיו דמיו כמו שהיה נמכר (33) ואם אסון יהיה. נאשס: - ונחח נפשי חחח נפשי. רלומינו מולקין לדלר (מנסדרין עמ.), יש אומריס נפש ממש, ויש כשימבענו סבעל בבים דין לסשים עליו עונש על כך: ונחן. סמכס דמי ולדום: בפללים. על פי סדייניס:

שדרשו רבומינו בפרק המובל (בבא קמא פד.): (24) עין חחח עין. מימל עין מבירו, נומן לו דמי עינו כמה שפחמו דמיו למכור בשוק, וכן כולס, ולה נמילת הבר ממש, כמו

שבם ורפוי ובשם ולער. ומקרא זס ימר סוא, ובסמובל דרשוסו רבומינו למייב על סלער אפילו במקוס נוק, שאף על פי שנומן לו שפלע אח בשרו, נפר"דור בלע"ז (אפענע וואונדע) הכל לפי מה שהוא, אם יש בו פחח דמים נוחן נוק, ואם נפל למשכב נוחן כגון כוואו בשפוד על לפרניו, אומדים כמה אדם כיולא בוה רולה ליעול להיוח מלעער כך: פצע. היא מכה המוליאה דם, (es) כויה ההה כויה. מכות אש. ועד עכשיו דבר בתבלם שיש בס פתת דמיס, ועכשיו בשאין בס פתת דמיס אלא לער,

וְשַּׁלְטֵנוּ תַּעַר עִינְוּ: אָטַבְּהָוֹ אֶׁמְטַוֹּ וְאָטַנִישׁ בַּטִבּאָּוּ וָבְי־יַבֶּה אִישׁ אָת־עֵין עַבְּדָי אִיֹ־

₩£1: (E) نَظُر كَالْغَمِّر نَمَذِيَّاهِ فَلَكَ لَيَمُونَيكِ نَعْدِح ذَحُد لِبَدِياً נֹאִם הָוֹּל הַבְּבַבְּי אַנְ הָוֹל אַכֹּלִינְ נֹאִם הָוֹּא בַּהַבְּבַיִּנִי אַנְ הָוֹּלָא

تهٰر زكر: וֹלַאִּ וֹאַכֹּלְ אָנוַ בֹּתַּּוּוּ וּבֹתַּל וְבְיִיוֹגַּח שָׁוֹר אֶת־אֵישׁ אַוֹ אֵתַ

עַמּוִר יַסְבְּלְ וֹנִם בֹּמֹלְיו יִינְשׁי: וְאָמִׁלְנִי וְעִוֹמִית אָיִשׁ אַנְ אָאָּתִוֹ ⁶² שׁלְשָּׁם וִהוּעָּר בִּרְשְּׁלְיוֹ וְלָאִ וְאָם שׁוֹרְ נַגָּּח הוֹגא מִהַמָל וָאָם תּוֹר נַגָּח הוֹא מֵאֶהָטֶלִי

נַפְשׁׁוֹ כְּכָל אֲשֶׁר־יוּשָׁת עָלְיוּ: יּ אִם_כִּפֹּר יוּשָּׁת מְּלְיִוּ וֹנְתַּוֹ פִּדְיִוֹן

> יפְּטְרְנֵיה חֲלֶף עֵינֵיה: בעברה או יח עינא דאַמָּחָיה

יפְּטְרְנֵיה חֲלֶךְ שִׁנֵיה:

ַנְבֻא: וטבים שובא ולא וטאליל או נו אטוא וומוט אטוולא וֹאָבׁו נוֹבֹא וֹנו נוּבֹבֹא

:نظم،ح: אַטֹּא שַוְבֿא וֹטִבׁוֹים וֹאַב מָבֿוּנִים וֹלֵא וֹמִבוּע ווֹלמוָל וּבֹר אוָ ימגלמוני ואַנַסוּר בָּמָרִיה

بتحيير: פורקן נפשיה ככל דישוון אָם מַמִּוּן נְאָנוּוְ הַּבְוָעִי נִימֵּוּן

> let him go free for his eye's sake. bondwoman, and destroy it, he shall bondman, or the eye of his And if a man smite the eye of his

tooth's sake. he shall let him go free for his tooth, or his bondwoman's tooth, And if he smite out his bondman's

Lτ

shall be quit. be eaten; but the owner of the ox surely stoned, and its flesh shall not woman, that they die, the ox shall be And if an ox gore a man or a

and its owner also shall be put to a woman; the ox shall be stoned, kept it in, but it hath killed a man or given to its owner, and he hath not time past, and warning hath been But if the ox was wont to gore in

.mid noqu bisl redemption of his life whatsoever is then he shall give for the If there be laid on him a ransom,

(שלמג) וכן שְׁדֻפּׁוּמ מֶדִיס, שקיפן קידוס, מבומות בכות. וכן וְשַל סַמַשׁקוֹף (שמות יב, ז), על שס שקדלת נוקש עליו: ולשון מצורה עק"א צלע"ו (פפלעקקן) כמו וְנָמֵר מַבְּרַבְּלִמִיו (ירמיה יג, כג), ומרגומו משקופי, לשון מצמה, צמדור"א צלע"ו שאינו מלטער כל כך, וזס ממכס בברזל ולערו: - חבורה. סיא מכס שסדס נלרר בס ואינו יולא, אלא שמאדים סבשר כנגדו, דמי ידו, אין פוטרין אומו מן הלער, לומר, הואיל וקנה ידו, יש עליו לממכה בכל מה שירלה, אלא אומרים יש לו לממכה בסס

סיימי אומר, אפילו שן מינוק שיש לה חליפין, לכך נאמר עין (מכילמא פ"ע): שין ולא נאמר שן, הייתי אומר, מה שין שנברא שמו אף כל שנברא שמו, והרי שן לא נברא שמו. ואם נאמר שן ולא נאמר שין, כאשי אברים, אלבעות סידים וסרגלים, ושתי אונים, וסתועם, וכאש הגויה שסוא גיד סאמה. ולמס נאמר שן ועין, שאם נאמר (32) אח עין עבדו. כנעני, מבל עברי מינו יולמ בשן ועין, כמו שממרנו מלל למ מלמ כלמם העבדים: החח עינו. וכן בכ"ד

בעליו יומת, סולרך לומר במס ובעל סעור נקי: נקי מוכסיו ואין לו בהם הואה של כלום, זהו מדרשו (פסחים כב:, בבא קמא מא). ופשומו כמשמעו, לפי שואמר במועד, וגם שאפילו שחמו לאחר שנגמר דינו אסור באכילה, בהנאה מנין, חלמוד לומר ובעל השור נקי, כאדם האומר לחברו ילא פלוני ממשמע שנאמר סקול יסקל השור, איני יודע שהוא נצלה, ונצלה אסורה באכילה, אלא מה מלמוד לומר ולא יאכל אם בשרו, (82) וכי יגח שור. אחד שורואחד כל בסמסוחיס ועוף, אלא שדבר סכחוב בסווס (בבא קמא נד:): ולא יאכל אח בשרו.

לס, מו), על רליממו אמה הורגו, ואי אמה הורגו על רלימם שורו (קנהדרין מו:): מניין, מלמוד לומר והמים: - וגם בעליו יונזה. בידי שמיס, יכול בידי אדס, מלמוד לומר מוח יוּתַח הַשַּבֶּה רֹצָם הוּא (במדבר (בראשים מג, ג): ודומיד איש וגדי. לפי שנאמר כי יגח, אין לי אלא שהמימו בנגיחה, המימו בנשיכה, דחיפה, ובעימה, (92) מחמל שלשום. סרי שלש נגיחות (תכילתה פ"י): והועד בבעליו. לשון התרהה בעדים, כמו קעד בְּעָד בְּנִי קָהִישׁ

כופר: ונחן פדיון נפשו. דמי ניוק, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, דמי מזיק (בבא קמא כו.): (30) אם כופר יושה עליו. אם זה אינו מלוי, והרי הוא כמו אם כמף מלוה, לשון אשר, זה משפעו, שישימו עליו בים דין

ינ אוֹ־בָן יְגָּח אוֹ־בָת יְגָּח כַּמִּשְׁפָּּט

לְאַבְּנָּנְנְ נְתַּמְּנְרֵ נְסָבֵלְיִ (סִ) حَّقك، شِكِيشَا شِكَرْنِك نَقَالِ خُمْثَقُمْ خَفُوْم فَكُنِدًا فَكُمْنًا אִם_מַּבֶּר וַגַּר הַשִּּוֹר צַּוֹ צְּבֶּוֹה

שְׁמָּה שִׁוֹר אָוֹ חֲמְוֹר: نْحُلْك هُنْ قَلْدُ لَكِمْ نُحَفِّدُ لَأَهْلِ _ زِجْدٍ رُبُولِ يُبْدِ لَكِمْ نُحَفَّدُنِكِ

حَجُمْحُرْد لِمَقَامَ يَابَيْت حَلَّهُ (٥)

بَقُلِ يُتَاجُدًا: בַּחַלְ וְחָצֶּׁרְ אָתְרַכַּסְפְּׁרְ וְגָם אָתַר מּוֹרָא חַנְא וְיִפְּלְגִּיוֹ נְתַ כַּסְפָּיִה of בעַרוּ נְמָת וּמֶּכְרוֹּ אָת־הַשָּׁוֹר דְּתַּבְרוֹה וִימוּת וִיוַבְּנוּוּ יָת וֹב'. וֹנָּשׁ מִּוְרַ אָּנְחַ אָּטַ מִּוְרַ וֹאָבוּ וֹנִישׁ שוִר צַּיִּבֹר וֹט שִוֹבָא

> الألأكام إلكاء לְבַּע וֹמְּבֹאֵל וֹנַח בְּדִינָא הָדֵין או לבר ישְׁרָאֵל יַנַּח תּוֹרָא אוֹ

> نقدا كنحبتيك نصبئه نفئتيه: אָם לְתַּבְּיִא נַנָּט שַנָּבָא אַנָ

> ונפול מפון מורא או חַטָּרָא:

ندرين וְמִיב לְמֶבוְנִי, וּמִיתָא וְבִי מָרֵיה דְּגוּבָא יְשַׁלֵּים כַּסְפָּא

נאַב זע בַּמִּי מִיתָא וַפַּבְּיוּוֹ:

indgment shall it be done unto him. gored a daughter, according to this Whether it have gored a son, or have

and the ox shall be stoned. their master thirty shekels of silver, bondwoman, he shall give unto If the ox gore a bondman or a

and an ox or an ass fall therein, man shall dig a pit and not cover it, And if a man shall open a pit, or if a

shall be his. owner of them, and the dead beast good; he shall give money unto the the owner of the pit shall make it

and the dead also they shall divide. the live ox, and divide the price of it; so that it dieth; then they shall sell And if one man's ox hurt another's,

מלמוד לומר או בן יגח וגוי, לחייב על הקטנים כגדולים (מכילחא נויקין פי"א): (13) או בן יגה. בן שסיא קטן: - או בה. שסיא קטנה, לפי שנאמר וסמית איש או אם, יכול אינו חייב אלא על הגדולים,

שמינו שוס מלה דינר. וסשקל משקלו ד' וסובים, שסס חלי הונקיה למשקל סישר של קלוני"ה: (28) אם עבד או אמה. כנענייס (מכילמה שם): שלשים שקלים יחן. גוירם הכתוב הוה, בין שהוה שוה הלף ווו, בין

שנאמר למען ינוח שורך וחמורך, מה להלן כל בהמה וחיה כשור, שהרי נאמר במקום אחר וכל בהמהך, אף כאן כל בהמה וחיה סכמוב (שס ג.): שור או חמור. סול סדין לכל בסמס ומיס, שבכל מקוס שנלמר שור וממור, לגו למדין לומו שור שור מובמ, שכן, אלא לסביא כורס אחר כורס שהוא חייב (בבא קמא נא.): דלא יכסנו. הא אם כסהו פעור, ובחופר ברשוח הרבים דבר (33) וכי יפחח איש בור. שהיה מכוסה וגלסו: או כי יכרה. למה נאמר, אם על הפתיחה חייב על הכרייה לא כל

מירך בגמי בפרק קמא דבבא קמא רב סונא בריס דרב יסושע, דוסו אם בא לגבות קרקע, אבל מעלעלי כל מילי מיעב סוא, דאי בסף ישיב לבעליו. ישיב, לרצוח שום כסף ואפילו סוצין (שם ז.), (והא דכתיב מיעב שדהו וכחב רש"י שהניוקין מן העידים, (+ε) בעל הבור. εעל סמקלס, מף על פי שמין סבור שלו, שעשמו ברשות סרביס, עשמו סכתוב בעליו לסתמייב עליו בנוקיו: כשור, ולם נממר שור וממור מלם שור ולם מדס ממור ולם כלים (שם נג:):

(מכילמא פי"א בבא קמא י:): לא מודבן סכא מודבן סכא): - והמת יהיה לו. לניוק, שמין את סנבלס וניטלס בדמיס, ומשלס לו סמויק עליס משלומי נוקר

שמין לו אם סנבלס, ומס שפחחו דמיו בשביל סמיחס נועל חלי ספחח וסולך. ולמס אמר סכחוב בלשון סוס ולא אמר ישלם חליו, ממועד. על כרחך לא דבר סכחוב אלא בשוין, ולמדך שסמס משלס חלי נוק, ומן סשוין חלמוד לשאינן שוין, שסמשחלס חלי נוקו, שסניוק נועל סרפס יומר מדמי נוק שלס, שמלי דמי שור סמויק שוס יומר מכל דמי שור סניוק, ואס אמרמ כן סרי מס ממור כשסובלם שום לימכר לעובד כוכבים סרבס יומר מדמי שור סמויק, ואי אפשר שיאמר סכמוב שיסא סמויק ושכר, או פעמים יומר. או יכול אף בשאינן שוין בדמיקן כשקן חיים אמר סכמוב וחלו אם שניסס, אם אמרת כן, פעמים שהמויק משחכר הרבה, כוק שסויקס סמימס, למדנו, שסמס משלס מלי נוק, שמן סשוין אמס למד לשאינן שוין, כי דין סמס לשלס מלי נוק לא פמומ ולא בין שהובלה שוה הרבה בין שהיה עומ, כשנומל וה חלי החי וחלי המת ווה חלי החי וחלי המת, נמלה כל החד מפשיד חלי מכס: שור איש. שור של איש: ומכרו את השור וגוי. בשוים סכמוב מדבר, שור שום מאמים שהמים שור שום מאמים, (35) וכי יגוף. ידמוף, בין בקרניו, בין בגופו, בין ברגליו, בין שנשכו בשיניו, כולן בכלל נגיפה הם, שמין נגיפה אלה לשון

<u>השור וְהַמֶּת יְהְיֶה־לְּוֹ: (ס)</u> בְּעְּלְיִוּ שַׁלֶּם יִשָּׁלֶם שׁוֹרַ מַּחָת $_{96}$ ਰਾਜ਼੍ਰਾਂਟ ਘਟ੍ਰਾਂਘਰ ਟ੍ਰਿੱਡ ਦੁਪ੍ਰਾਂਟ੍ਰਾਂਟ

त्तंपत पृष्ठतः نَمَجْتِ فَتَانَ تَهِبَدُ لَعَلَقَمَ عُعَا الْمِحِارَا كِذَا مِحِدًا اِيَمَافِيَا جَمَّاً

וְהְבָּה וָמֶת צִּין לוֹ דְמִים: IIXX XD_ĒŪĖÜĖLU

וֹנֹמִכֹּר בֹּנִינֹבֹעוֹ: לְנִ הַּבְּם וֹהַבֶּם אִם־אָּנוֹ לְנִי אִם זְּרְחָר הַשָּׁמָטִ עִּלְיוּ דְּמִים

שְׁנֵים יִשְׁלֵם: (ס) ַ מִשְּׁוֹר עַּד־חֲמָוֹר עַד־שָּׂה חַיִּיִם אָם־הִמְּצֵאׁ הִמְצֵאׁ בְּיָדוֹ הַגְּּנַבְּה

F'7'F: שוְבֹא שַׁלָב שוְבֹא וּמִוּטֹא וֹבִי נטְרֵיה מָרֵיה שַׁלָּמָא יִשַּׁלֵּים ענא מאטמל, ומשפתיי, ולא אַנ נוֹדָע כֵּי שָׁוֹר נַנְּח הוּא אוֹ אִתְיָדַע אָרֵי תּוֹר נַנְּח

וֹאַבְׁתַּ מְנֹא שַׁלְבַ אִמֶּבָׁא: עוְבִין וְמָּבֶים עַבְּלָב עוָבָא וְיִבְּסְבֵּיה אוֹ יְזְבְּנְנִיה חַמְשְׁא ַ וְנָלְבַ־אָישׁ שָׁוֹר אַוֹ־שֶּׁר אֲרֵי וְנָנוֹב גָּבָר חּזֹר אוֹ אָפַּר

ווימם, וימות לית ליה דם: ענולר אם במטעוניא ישקיכו ווילא

וֹמִבְּים אַם בִיני בִישִּ וֹוֹוֹבַבֹּוֹ מַלוּהי הַמָא לִיה שַׁלָמָא אָם הֹנֹא בַסְבַבּוֹא נפּלַנו

אַפַּר אַפּון חַיִּין עַל חַד הָבֵין אַנובַהָאַ מִמּוֹר עַד חֲמָר עַ*ד* אָם אָהֻשְׁכֹבוֹא נוֹהָשַׁכֹּנו פֿירֵיה

> beast shall be his own. surely pay ox for ox, and the dead owner hath not kept it in; he shall wont to gore in time past, and its Or if it be known that the ox was

for an ox, and four sheep for a sheep. kill it, or sell it, he shall pay five oxen If a man steal an ox, or a sheep, and

shall be no bloodguiltiness for him. be smitten so that he dieth, there If a thief be found breaking in, and

IIXX

sold for his theft. he have nothing, then he shall be him—he shall make restitution; if shall be bloodguiltiness for If the sun be risen upon him, there

sheep, he shall pay double. alive, whether it be ox, or ass, or If the theft be found in his hand

dαd α1:): שור שוה מנה שנגם שור שוה המש מאום זוו, אינו נוטל אלא את השור, שלא נתחייב החם לחייב את בעליו לשלם מן העליה (בבא ללמד שאין החם משלם אלא מגופו, ואם נגח ומח אח"כ, אין הניוק נועל אלא הנצלה, ואם אינה מגעח לחלי נוקו יפסיד. או

שלס: והמת יהיה לו. לניוק, ועליו ישלים סמויק עד שישמלס ניוק כל נוקו: (18) או גודע. או לא היה מס, אלא נודע כי שור נגח הוא, היום ומחמול שלשוס, הרי שלש נגיחום: - שלם ישלם שור. נוק

שלין מדת משלומי ד' וס' נוסגת ללל בשור ושס בלבד (שס פו:): מלאכה, עור עצעלו ממלאכתו, המעה, עה עלה צעלו ממלאכתו, ארצעה: החח השור החח השה. ענהן הכתוצ לומר, של במפו, משלם ממשה, שה שנושהו על במפו, משלם הרבעה, הוחיל ונמבוה בו. המר רבי מהיר, בה ורהה במה גדולה בקה של (פ) חמשה בקר וגרי. ממר כייומון כן זכמי, מם סמקוס על כבודן של בריומ, שור שסולך ברגליו, ולמ נמבוס בו סגוב לנושמו

על מנת כן בא, שאם יעמוד בעל הממון כנגדו, יהרגנו (קנהדרין עב.): בא לסרגך סשכס לסרגו, וזס לסרגך בא, שסרי יודע סוא שאין אדס מעמיד עלמו ורואס שנוטלין ממונו בפניו ושומק, לפיכך, (1) אם במחחרה. כשסיס מומר אם סבים: אין לו דמים. אין וו רלימס, סרי סוא כמת מעיקרו. כאן למדתך מורס, אם

כואים לו, אין הגוב הזה בא על עפקי נפשום, ולא יהרוג אם בעל הממון: מנאוסו עדים קודם שבא בעל הבית, וכשבא בעל הבית נגדו המכו בו שלא יהרגהו, דמים לו, חייב עליו אם הרגו, שמאחר שיש ישלם. סגוב ממון שגוב, ואינו חייב מיחה. ואונקלום שחרגס אס עיוא דססדיא נפלח עלוסי, לקח לו שמס אחרם, לומר שאס בא על עסקי נפשוח (מכילחא פי"ג, סנסדרין עב.): דמים לו. כחי סוא חשוב, ורליחס סיא אס יסרגנו בעל סביח: שלם פשוט לך שאינו בא להרוג אפילו יעמוד בעל הממון כנגדו, כגון אב החוחר לגנוב ממון הבן, בידוע שרחמי האב על הבן ואינו (2) אם זרחה השמש עליו. אין זה אלה כמין משל, הם ברור לך הדבר שיש לו שלום עמך, כשמש הזה שהיה שלום בעולם, כך

ישלם. ולה ישלם לו מתיס, הלה חיים הו דמי חיים: רוח חיים בין שאין בו רוח חיים, שהרי נאמר במקום אחר על שֶׁה עַל שַׂלְמֶה עַל כָּלְ אֲבַדָּה וגו' יָשׁבָּם שְׁנַיִם לְרֵעֶהוּ: היים שנים (3) אם המצא המצא בידו. ברשומו, שלא ענת ולא מכר: משור עד המור. כל דבר בכלל משלומי כפל, נין שיש בו

ុំធ្⊈ុំជៈ (០) אַבוֹר מִישָּׁב שְּׁבֵּרוּ וּמִישָּׁב כַּרָמִוֹ בַּחַקל אָחֲרָן שָׁפַּר חַקְּלִיה _{מלימי} וְשִׁלְּעְ אֵּעַ בֹּהֹיבְעַ וּבֹהֹר בֹהְבַע וֹנִהַבְּעַ וֹעַ בֹּהִנִינִ וֹנִרכִּוּלְ

אָתַרַהַבְּעֵרֶה: (ס) ֵּ נְנָאֶבֶּלְ נְּדִּיִשׁ אָנִ הַקְּמָה אָנִ וְיִיכִּוֹלְ נְּדִּישִׁין אֵנִ קְמָא אַנִּ יייקטר אָנִ הַקְּמָא אָנִי הַקְּמָה אָנִי וְיִיכִּוֹלְ נְּדִּישִׁין אֵנִ קְמָא אָנִי הַקְּמָּה אָנִי הַקְּמָה בְּרְחַצְּא אֵשׁ וּמְצְאָה קצִים אַרֵי יִחַפָּק נוּר וְיַשְׁכַּח כּוּבִין

אָם ַנֹמָּגָא עַנּּלָּב וְהַבָּם הָּלִּוֹם: כלים לשְּׁמֶר וֹנִנָּב מִבָּינִי הַאָּיִשִּ چי־יִמַן אָישׁ אֶל־בַעָּהוּ בֶּסֶף אִוֹּד

לא שְׁלָח יָדוֹ בִּמְלָאכָת בַּמְּהוּ: לַּגַּלְ_עַלִּיִׁנִי אָלְ_עַׂאָבְעַיִּנִם אָם_ אָם_לָאָ וֹמָּגֹאָ עַזּּוָָּּר וֹנֹלֵעַר

ځتټلان (۵) تَلْمُدَمُ الْأَكْرِيْنِ لَمُكِّلِ مُثَرِّنَا لَمُنْكِلًا لِمُثَرِّنَا لِمُنْكِلًا لِمُثَالًا لِمُنْكِلًا בַב_מִנּיבַים ۩ڴۮڹڔ۩ מַּלַ_כַּלַ_אֵבֶּדְׁנִי - עַּל־חֲמֹוֹר עַל־שָּׁה עַל־שַׂלְמָּה ぶく_さく_シモー 真流な

ישְׁפַּר כַּרְמֵיה יִשְּׁלִים: בּׁנִ וֹבֹמֹּבְאִנְתְ מִּבַּבַ אַנְבְבְבָבם אַבִּי וִכִּילְ נִּבַר שַׁפֿלְ אִוְ כַּבַם

װ װבּגלטא:

וֹהָבָּים מַל חַד הָּבֵין: עּוּבְרָא אָם וֹמָשְׁכַּם עּנּּבְא או עניו למשר ויהנגבון מבית אָב, ימין וּבר לְחַבָּביה בְּסַר

דְּמְסַר לֵיה חַבְרֵיה: אָם לָא אָנְהָנֹת נִדְיה בַּמֹא מְבוּנִי בְּבִּיקְא לְקְּדָם בַּיִּנִיָּא אָם לָא וְהְשׁכֹּט זּוֹּלָא וֹוֹטַלַבַר

ּ יְּמֻּבֶּיִם גַּבְ טַב טַבׁבוּגן בְטַבָּבוּנִי: בון תַּרְיוֹרוֹן הְיחַיִּבוּן הַיִּינִיּאָ עוא בול לקדם בייניא ייעול מַל פֿל אַבוּידְקא דְּיִימָר אַביי מַלְ שַׁמַּר מַלְ אָמַּר מַלְ כַּסִוּ מל כֶל פַּהְנָם דְּחוֹב עַל תּוֹר

> make restitution. best of his own vineyard, shall he the best of his own field, and of the and it feed in another man's field; of be eaten, and shall let his beast loose, If a man cause a field or vineyard to

shall surely make restitution. consumed; he that kindled the fire standing corn, or the field are so that the shocks of corn, or the If fire break out, and catch in thorns,

thief be found, he shall pay double. stolen out of the man's house; if the money or stuff to keep, and it be If a man deliver unto his neighbour

9

neighbour's goods. sid ornu bash sid ruq ron unto God, to see whether he have master of the house shall come near If the thief be not found, then the

double unto his neighbour. whom God shall condemn shall pay parties shall come before God; he saith: "This is it," the cause of both manner of lost thing, whereof one sheep, for raiment, or for any whether it be for ox, for ass, for For every matter of trespass,

הכמוב, שהנוקין שמין להם בעידית (שם ו:): . אם הכוק, ואם בא לשלם לו קרקע דמי נוקר, ישלם לו ממימב שדומיו, אם היה נוקו פלע, ימן לו שוה פלע מעידיה שיש לו. למדך נוקי מדרך כף כגל, ובער סום נוקי סשן סמוכלם ומבערם: בשדה אחר. בשדה של מיש מתכ: מישב שדהו ישלם. שמין בשדה וכרס של מבירו, ויזיק אומו באמת משתי אלו, או בשלות בעירה, או בביעור, ופירשו רבותינו (בבא קמא ב:), ושלת הוא (+) כי יבער. אח בעירה. ובער. כולס למון נסמס, כמו שַׁנַמְנוּ וּבְּעִיכנוּ (נמדנר כ, ד): כי יבער. יוליך נסמומיו

אף על פי שהדליק במוך שלו, והיא יצאה מעצמה על ידי קוצים שמצאה, חייב לשלם, לפי שלא שמר את גחלמו שלא מצא וחויק: לגדיש או לקמס סממוברם בקרקע: או השדה. שלימכס אם נירו, ולריך לניר אומס פעס שניס: שלם ישלם המבעיר. (3) כי הצא אש. אפילו מעלמס: ומצאה קוצים. קרדו"גע צלע"ו: ונאכל גדיש. עלימכס בקוליס, עד שסגיעס

(6) דגוב מביח האיש. לפי דלריו (שס קג:): אם ימצא הגוב. ישלס הגול שניס ללעליס:

द्रवद्राः (ק) אם לא ימצא הגוב. ובל השומר הוה שהול בעל הבימ: - ונקרב. אל הדיינין, לדון עם וה, ולישבע לו שלל שלמ ידו

שנשבע ואחר כך באו עדים. שכך דרשו רבוחינו, ונקרב בעל הביח אל האלהים, קריבה זו שבועה היא, אחם אומר לשבועה או שנים לרעה. למדך סכמוב, שסמוען בפקדון לומר נגנב סימני, ונמלא שסוא עלמו גנבו, משלס משלומי כפל, ואיממי, בומן (8) על כל דבר פשע. שימנא שקרן נשבועמו, שיעידו עדים שהוא עלמו גנבו, וירשיעוהו אלהים על פי העדים: ישלם

※竹 「※口: לְשְׁמֶר וּמֶת אוֹ־נִשְׁבָּר אוֹ־נִשְׁבָּה לְמִפֵּר וּמִית אוֹ אִחְבַר אוֹ אַר־שָּׂוֹר אַוֹ־שָָׂה וְכָל־בָהַמָּה אַ חּוֹר אַוֹ אָמַר וְכָל בְּעִירָא בֶּי־יִמֵּן אָישׁ אֶל־בַעָּהוּ חֲמֹוֹר אֲבִי יִמֵּין גָּבַר לְחַבְבִיהּ חֲמָר

במטו ללט במלוו לא למלם: אָם לאַ שְּׁלָח יָדְוֹ בִּמְלֵאכָת שְׁבְעָת יְחֹנְת תִּהְנֶת בֵּין שְׁנֵיהָם

" נאם ַנֹּלֶב נֹנַנֹב מֹמֹמַנִ נַמַּכֶּם נִאָם אַטַּנָּלָבא נִטַּנָּנִב מֹמַמֵּנִי

ַ הַמְּבְּם: (פּ) אַם שְׁרָף יִשְּׁרֶף יְבְאָּהוּ עֵּדְ אִם אִמְּבָרָא יִמְּבָר יִיִמִי סְּחָדִין

הַּבֶּם וֹהַבָּם: וֹנֹמִּבֹּׁב אִוַבְעִׁט בֹּמֹלָנו אֵנוֹ_מֹפֹוּ וֹנִטַּבׁב אִוּ וֹמִנִּט מִבוּנִי כֻּנִי וֹבוֹיוֹמָאַלְ אָנְתָּ מִמֹּם בֹמֹשׁוּ נֹאָבוּ וֹמָאַלְ וֹּבֹר מוֹ טַבְּבוֹיִי

שְׁבָיר הוֹא בָא בִשְׁבְרְוֹ: (ס) יי אָם בֹּהֹלָיו הֹמִוּ לָא וֹהַבְּים אִם אִם מִנִיה גִּמִּיה לָא וֹתַּבִּים אִם

אָמִשׁבֹּי בִית דִּחָזִי:

نه<.۵: עָרֵיה מִנֵּיה מוֹמָהָא וְלָא בּבְּמֶסַר בֵיה חַבְּבִיה וִיקַבָּיל אָם לָא אַנְמָּנִס נִדְיה בָּעָא מוְמִׁטֹא בּיוֹ מְּהַי בּין מַרְוּיהוֹן

יִשְּׁבְּים לְמֶרוֹהִי:

בעלור לָא וֹמִּלָים:

עמיה שַלְמָא יִשַּלִים:

אַנובא בוא מַאַל בָּאַנָרַיה:

or driven away, no man seeing it; beast, to keep, and it die, or be hurt, an ass, or an ox, or a sheep, or any If a man deliver unto his neighbour

not make restitution. thereof shall accept it, and he shall neighbour's goods; and the owner he have not put his hand unto his between them both, to see whether the oath of the Lord shall be

thereof. make restitution unto the owner But if it be stolen from him, he shall

good that which was torn. it for witness; he shall not make If it be torn in pieces, let him bring

he shall surely make restitution. the owner thereof not being with it, neighbour, and it be hurt, or die, sid to adgus worrod asm s ti baA

hireling, he loseth his hire. shall not make it good; if it be a If the owner thereof be with it, he

או נשבה בחוקה על ידי לפטים, ואין רואה יעיד בדבר: בשומר שכר, לפיכך אינו פטור אם נגנבה, כמו שכחוב אם גנוב יגוב מטמו ישלם, אבל על האונם, כמו מח מטלמו, או ושבר, כמו שכמוב וגווב מבים סמיש מס למ ימלת סגוב ונקרב בעל סבים, לשבועה, למדם שפוער עלמו בשבועה זו, ופרשה זו ממורה (פ) כי יחן איש אל רעהו חמור או שור. פרשה ראשונה נאמרה בשומר מנס (בנא מלישאלד:)לפיכך פער בואה הנובה, כי סוא זה, ללמד שאין מחייבין אוחו שבועה אלא אם כן הודה במקלח, לומר כך וכך אני חייב לך, והמוחר נגנב ממני (שם קו:): סס וירשיעוסו לשומר זס, ישלס שניס, ואס ירשיעו אם סעדיס שנמלאו ווממין, ישלמו סס שניס לשומר. ורצומינו ז"ל דרשו, פשומו, אשר יאמר סעד כי הוא זה שנשבעת עליו הרי הוא אללך, עד הדיינין יבא דבר שניהם ויחקרו את העדות, ואם כשרים לממס שלימוח יד שָׁצָעַח ס' מְּסְיֶס בֵּין שְׁגֵיסֶס מָס לֹח שְׁלַח יְדוֹי, מס לסלן שבועס חף כחן שבועס: אשר יאמר כי הוא זה. לפי . אינו אלא לדין, שכיון שבא לדין וכפר לומר נגנבה, מיד ימחייב בכפל אם באו עדים שהוא בידו, נאמר כאן שליחות יד, ונאמר

(סו) שבעה ה׳ חהיה. ישבע שכן סול כדבריו, וסול לל שלה גס יד לסשהתש גס לעלמו, שלם שלה גס יד ולחר כך ולונסס,

ושבים שמין יכול להליל: ואב ארי ודוב ונחש אינו משלם, ומי לחשך לדון כן, שהרי כמיב ומת או נשבר או נשבה, מה מיתה שאין יכול להליל, אף שבר אומר טרפה לא ישלס, אלא הטרפה, יש טרפה שהוא משלס ויש טרפה שאינו משלס, טרפם החול ושועל ונמיה משלס, טרפת (12) אם טרף יטרף. על ידי מיס רעס: ייבאהו עד. יביא עדים אומרפה באונס ופעור: הטרפה לא ישלם. אינו מייב באונקיס: ולקח בעליו. סשבועס: ולא ישלם. לו סשומר כלוס:

ustad 20): (EI) וכי ישאל. בא ללמדך על השואל שחייב באונסין: בעליו אין עמו. אם בעליו של שור אינו עם השואל במלאכחו (בבא

כל הנאה שלו, שהרי על ידי שכרו נשממש, ואין לו משפט שואל להמחייב באונסין. ולא פירש מה דינו אם כשומר הנה או כשומר בשעת שבורס ומתס (שס לס:): - אם שכיר הוא. מס סשור מינו שמול מלת שכור, בת בשכרו ליד סשוכר סוס ולת בשמלם, ומין (14) אם בעליו עמו. בין שסוא באוחה מלאכה בין שהוא במלהכה אחרה, היה עמו בשעה שאלה, אינו לריך להיוה עמו

103

ולא חלחצנו. בגוילם ממון: - בי גרים הייחם. אם סונימו, אף סוא יכול לסונומך, ולומר לך אף אמס מגרים באם, מוס (02) וגר לא חונה. אויאה דברים, קוימרליאר"ר צלע"ו (העהנען) כמו וָשַּׁבַלְמִי אָם מֹנַיִךְ אָה בְּשָׁרִם (ישעיה ממ, כו):

בפנים, וחייבין עליסס לכל עבודה אלילים, בין שדרכס לעבדה בכך בין שאין דרכה לעבדה בכך, אבל שאר עבודות, כגון המכבד כאן וובח לאלסים יחרס, לומר לך, מה וביחה עבודה הנעשית בפנים לשמים, אף אני מרבה המקעיר והמנפך שהם עבודות קַמְשְׁהַ קַּהָיםׁ וגו' (דבריס יו, ה), חׁלחׁ לפּי שלחׁ פּירש על חֿיוו עבודה הייב מיחה, שלח החמר כל עבודות במיחה, בחׄ ופירש לך לינקד פמ"מ: יחרם. יומם. ולמס נאמר ימרס, וסלא כבר נאמרס בו מימס במקוס אחר נְשֹׁוֹגֵאָם אָמ שָאִישׁ שַבּוּאָ אוֹ אָמ מדבר, וכן לאלסים לאומן שסווסרמס עליסס במקוס אמר. כיולא בו פֿין בְּמִוּךְ בְּמֵלְסִיס (מסליס פו, מ), לפי שלא פירש, סולרך שניין אחד בעניין וה, וגס יש לומר בדרך אחר כמ"ש בדקדוקי רש"י ישויין בו) נודע באיוה מלך מדבר, וכן לעיר נודע באיוה עיר מלכים במשמע, וכן לאלהים כל אלהים במשמע, אפילו קודש, אבל כשהיא נקודה פחח, כמו למלך, למדבר, לעיר, (פח"ח וקמ"ן לכיך לפרש לאיוס מלך, לאיוס מדבר, לאיוס עיר, וכן למלכים, ולרגלים, בחיר"ק, לריך לפרש לאיוס, ואס אינו מפרש, כל לאלסים, אין זריך לפרש אחרים, שכל למ"ד ובי"ח וס"א סמשמשוח בראש סחיבה, אם נקודם בחעף, כגון למלך, למדבר, לעיר, (91) לאלחים. לעצודת גילוליס. אילו סיה נקוד לאלהים (הלמ"ד בליר"י), היה לריך לפרש ולכתוב אחרים, עכשיו שאמר

שבך אל מאמר למברך. כל לשון גר, אדס שלא נולד באומה מדינה, אלא בא ממדינה אחרם לגור שם:

(18) (מ"א כל שוכב עם בהמה מוח יומח. נמקילה, רובע כנרבעת, שכתוב בק דמיסם בם:)

וסמרבן וסמגפף וסמנשק, אינו במימה אלא באוסרה:

17	בְּלְ־אַלְמְּנָה וְיָהְיִם לְאָ הְעִּנְּוּן:	בּׁלְ אַבְּטְׁלְאִ וֹנִינִים לְאִ שְׁמִּנְוִ:	Ye shall not afflict any widow, or fatherless child.	17
07	גרים הויהם בְּאָרֶץ מִצְרָוִם: ברים הויהם בְאָרֶץ מִצְרֵוִם:	במגלנם: אבי בניריו הניתון בארעא ילניירא לא הינון ולא העיקו	And a stranger shalt thou not wrong, neither shalt thou oppress him; for ye were strangers in the land of Egypt.	07
61	זבָת לְאֵלֹהִים יְחֵרָם בִּלְתָּי לַיהנְה לְבַּדְּיֹה:	בּלְטוִגוָנֵי: יִטְּקְּטִירְ אֶלְנֵיוְ לְמִּמָא בַּייָ בּידַבַּח לְמְעַנְתִּי עַּמְטָּא	He that sacrificeth unto the gods, save unto the Lord only, shall be utterly destroyed.	61
81	בְּלִ-שׁבֵב עִם־בְּהַמָּה מָוֹת יימֶת: (ס)	אַטַבְּקְׁאָ וְטְּבְּקְׁהֵיבְי בְּלְ בְּוֹמֻבּוִבְ מִּם בַּמִּנְבָא	Whosoever lieth with a beast shall surely be put to death.	81
Δī	पृ ट्ख़द्वत र्% तृत्युतः	בְּאָ בָּאָ עַבֵּי:	Thou shalt not suffer a sorceress to live.	∠ī
91	אִם־מָאַן יָמָאַן אָבִיהָ לְהָתָה לְּוֹ בֶּסֶף יִשְׁלְּלִ בְּמָתַר הַבְּּחּיִלְת: (ס)	בְּמִנְּעִׁרֵ, בְּעוּלְטְא: לְמִטְּנְעִּ כְּאֵ נִאֲבָּנִא אָם מִאָּבָא לָא נִאָבִּּנִ אָּבִנִּעָא	If her father utterly refuse to give her unto him, he shall pay money according to the dowry of virgins.	91
Şτ	וְבְיִרִיִפְּמָּת אִישׁ בְּתִּילָה אֵשָׁר לֹא־אַרֶשָׂה וְשָׁכָב עִּמָּה מָהָר יִמְהָרֶנְּה לֹוֹ לְאִשֶּׁה:	נאָרי וְשַׁבֵּיל אָבָר בְּחִוּלְהָא דְלֵא מְאָרְסָא וְיִשְׁכּוֹב עַמָּה הַלְא מְאָרְסָא וְיִשְׁכּוֹב עָמָה	And if a man entice a virgin that is not betrothed, and lie with her, he shall surely pay a dowry for her to be his wife.	Şī

(16) כמהר הבחילות. שסיא קלוצ ממשים כמף אלל המופס אם הצמולה ושוכצ עמה צאונם, שנאמר וְנָמַן הָאִישׁ שַבְּבֵּצ עַשֶּׁי

לַטְבֹּי סַלַּהְבָט שַׁמִבְיִס פַּמָּשׁ (צבריס כב, כמ):

(פן) מכשפה לא חחיה. אלא מומת בבית דין, ואתד וכריס ואתד נקבות, אלא שדבר סכתוב בסווס, שסנשים מלויות

מכשפות (סנסדרין מז:):

ימהרנה. יפסוק לה מוהר כמשפע היש להשמו, שכומג לה כמוגה וישהנה:

(פו) וכי יפחה. מדבר על לבה עד ששומעת לו, וכן מרגומו וארי ישדל. שדול בלשון ארמי כפחיי בלשון עברי: מהר

שכר, לפיכך נחלקו צו חכמי ישראל, שוכר כילד משלס, רבי מאיר אומר כשומר חנס, רבי יהודה אומר כשומר שכר:

בּאַתַל אֶלְ. הִּטְתֹּ אָהִמָּת אַהְּטָת אַהַלּטִוּ: אִם_הֹנָע טַהֹנָע אָעַוָ כָּג אִם_הֹהָל

וּבְנֵיכֶם יְתֹמִים: (פּ) څَلُالُت لَيْنَ بُهَركُم هَكِمُرَبِن خَمَلَحُم لَيْفَاذًا بُهُرَدِيا هَلَمُكُلِّ زيارت يهج، زياريني، يهنها زينول ديني نغظميم نياديا

לאַ השׁימִיוּן עַּבְיוּ נָשֶׁךְּ: הַעְּנִי עַמְּּךְ לֹא תַּהְנֶה לוֹ כְּנַשֶּׁה דְּעִּמָּךְ לָא תָהֵי לֵיה כְּרָשְׁיָא אָם בֶּסֶבוּו תַּלְנֵוֹר אָת־עַמֹּי אָתַ אָם בַּסְפָּא תּוֹיִיף בְּעַמִּי לְעַנְוֹיָא

<u>מַר בָּאַ וַמְּמְמָתְ הַשְּׁתְּרָבָּוּ לְוִי</u> ¿ אָם_חָבָל תַּחְבָל שַּׂלְמָּת בַמֶּף

次に (0) خدنهٔ لَمْكَ هَجَد لَهُ مَمْكُ، خُد لَافًا ³² שִׂמְלְהָוֹ לְעֹרֵוֹ בַּמֵּה יִשְּבְּב וְהַיְה הִיא חּוּחְבֵּיה לְעַשְׁבֵּיהְ בְּמְא בֵּי הַוּא כְסוּתֹּה לְבַבְּה הַוּא צְּרֵי הִיא כְסוּתִּיה בִּלְחוֹרַה

אַלבּגל לַבִּגלִנוּגני: אָם מִלַבָּׁלְ וֹלַבַּלְ לֵּבָׁתְׁ לַבָּׁלָאִ אָם הֹפֹּאַנו שַׁהַנּיּ וֹעִינוּ אָבוּי

ילניכון זַטְמָין:

לְאַ הְשִׁוּוֹן עֲלוֹהִי הִיבוּלְיָאֵּ:

קקיבניה ליה: בְּחַבְּרָהְ עַר מֵיעַל שָׁמָשָׁאַ אָם מָאָבוּוֹא שַׁפּֿר בַּפוּעָא

נאַלבּגן לַבֹּגלָטִגע אָבּג עַהָּא וֹמְבוּד וֹנִנוּ אָבוּ וֹלַבֹּלְ בַּבְׁנִתְּ

לְא שׁלְנִּם: ددره، ݣْݣْرِيْرْتْ كْيْمْ بْنْطَوْرْجْ لْرْشْيْمْ جْمَوْلْكْ يْدْدْنْمْ كْمْ يَطْدِحْ لْيْجْمُ جْمَوْلْك

> surely hear their cry if they cry at all unto Me, I will If thou afflict them in any wise—for

children fatherless. wives shall be widows, and your kill you with the sword; and your My wrath shall wax hot, and I will

him interest. creditor; neither shall ye lay upon thou shalt not be to him as a people, even to the poor with thee, If thou lend money to any of My

goeth down; restore it unto him by that the sun garment to pledge, thou shalt If thou at all take thy neighbour's

hear; for I am gracious. when he crieth unto Me, that I will he sleep? and it shall come to pass, garment for his skin; wherein shall for that is his only covering, it is his

a ruler of thy people. Thou shalt not revile God, nor curse

(22) אם ענה חענה אחו. סרי וס מקרא קלר, גוס ולא פירש עושו, (וסא דכתיב וסיו ושיכס וגו', וסו אס לעוק ילעק, אבל (IS) כל אלמנה ויחום לא חענון. סול סדין לכל אדס, אלל שדבר סכמוב בסווס, לפי שסס משושי כמ ודבר מלוי לענומס:

(23) והיו נשיכם אלמנוח. ממשמע שנאמר וסרגמי אמכס, איני יודע שנשיכס אלמנות ובניכס ימומיס, אלא סרי זו קללס גווס, כלומר סופך לימול את שלך, למה, כי אם לעק ילעק אלי וגוי: באס לא ילעק לא פירש, וק"ל) כמו לְבַן כֶּל הֹבֵג קַיִן (בראשית ד, מו), גוס ולא פירש עושו, אף כאן אס ענה מענה אומו, לשון

שלא ינימוס בים דין לירד לנכסי אביהם, לפי שאין יודעים אם ממו אם נשבו: . אמרמ, שיסיו סנשים לרורות כאלמנות חיות, שלא יסיו עדים למיחת בעליהן וחסיינה אמורות להנשא, והבנים יסיו ימומים,

מרגיש ואינו ניכר עד שהרבים עולה ומחקרו ממון הרבה: רבים, שסים כנשיכם נסש, שנסש נושך מבורס קטנס ברגלו ומינו מרגיש, ופסמוס סימ מבלבן ונופס עד קדקדו, כך רבים, מינו . ממצענו צמזקס, אס אמס יודע שאין לו, אל מסי דומס עליו כאילו סלוימו, אלא כאילו לא סלוימו, כלומר, לא מכלימסו: בשך מנסוג בו מנסג בויון בסלוסס שסוס עמי. אח העני עמך, סוי מסמכל בעלמך כסילו סמס עני): לא חהיה לו כנשה. למ שם כפף מלוה, אם עמי מלוהו קודם לעובד גילולים, ולאיוה מעמי, אם העני, ולאיוה עני, לאומו שעמך. (ד"א את העני, שלא ווכרי, עמי קודס. עני ועשיר, עני קודס. עניי עירך ועניי עיר אחרח, עניי עירך קודמין (בבא מליעא עא.). ווה משמעו, (24) אם כסף חלוה אה עמי. רבי ישמעלל לומר, כל אס ואס שבתורס רשות, מוץ מגי, ווס אחד מסן: אה עמי. עמי

לו עד בא השמש, וכבוא השמש החוור והמלנו עד שיבא בקר של מחר, ובכסום יום הכחוב מדבר שאין לריך לה בלילה (מכילהא דין ומשבון ומפחייבם לפני, ופני מחזירה לך, אף אפה עול והשב עול והשב): עד בא השמש חשיבנו לו. כל היום משיבנו (חבול מחבול כפל לך בחבלה עד כמה פעמים, אמר הקב"ה, כמה אתה חייב לי, והרי נפעך עולה אללי כל אמע ואמע ונותנת (32) אם חבול חחבל. כל לשון מצלה מינו משכון צשעת הלומה, מלה שממשכנין את הלוה כשמגיע הזמן והינו פורע.

(62) כי הוא כסוחה. זו עלימ: שמלחו. זו מלוק: במה ישכב. לרצות את המלע:

בלנר בניף המודלי: ⁸⁷ מִבְאָּטִׁבּׁ נְגַמְהֹבּׁ בְאָ טִאָּבוֹרַ בֹּכּנִבַּׁבּ נְגַמָּהַבָּּ בֹּא טִאָּטַרַ

דוכְרָא דִּבְנְךְ תַּפְּרֵישׁ בֶּוֹבְיִי

בּוֹנִם עַמִּמֹנוֹנ טִטַּנִוַ_לֵנ: שְׁבְעָּת יְמִים יְהָיֶה עִם־אָמּוֹ

לְבֶּלֶב שַּׁמְלְכָּוּן אָטִוּ: (ס) בַשְּׁבֶּח מְבַפְּּח לַאַ תַאַבֶּלוּ וּבְשָּׁר מְלִישׁ מִן הֵינָא חַנָא לָא נֹאַנֹהְגַעַבְּהָ שִׁנִינִוּן כִגִּיבֹהָע נַאֵּנָהָגוּן פֿוּהָגוּ שַּׁנַנְוּן פֿוֹמָנ

יַּבְלְי מִם_בְשָּׁמ לְהָיִת עַּבַ חַמֶּס: א קא קשָא שָׁמַע שָׁנָא אַל־תָּשָׁר.

בבים להמת: וְלְאִ־תַּשְׁנְתָּ עַלְּבֶּלְכָּאְ מָאִ לְאֵׁשְׁנִינִי אַנִּוֹבְיִרְבְבָּיִם לְנְמְּעִ לְאֵּ טְּנִי, בָּעָּרְ סַּנִּאָּ, לְאַבְאָהָאִ

> كَلُور: **はごび** שמולאב שפומנוצ הַבֹּלֹא וְנְטִוֹ וֹבִי הֹם אַפֿוּעַ לאגוש כו שהביר לחירה למיר

שולקון לַכַּלְבָּא שַבְּתוּן וֹשִישִי:

رْبِ وَبُرِهِ هُوْلِ: שׁהָּנּג וֹבִב מֹם עַנִּגְלָא לְמִעִינִ לא שׁלבוק הותה בהלב לא

שַׁלִים דִינָא: בבמולב מכ בולא בער סניאי

> unto Me. first-born of thy sons shalt thou give outflow of thy presses. The fulness of thy harvest, and of the Thou shalt not delay to offer of the

eighth day thou shalt give it Me. it shall be with its dam; on the oxen, and with thy sheep; seven days Likewise shalt thou do with thine

shall cast it to the dogs. that is torn of beasts in the field; ye therefore ye shall not eat any flesh And ye shall be holy men unto Me;

be an unrighteous witness. put not thy hand with the wicked to Thou shalt not utter a false report;

IIIXX

82

a multitude to pervert justice; witness in a cause to turn aside after to do evil; neither shalt thou bear Thou shalt not follow a multitude

מעשה לשורך, מה בכור אדם לאחר ל' יום פודהו, שואמר ופְדוּנִיי מָבֶּן חֹדֶשׁ מָפְבֶּה (במדבר יח, מו), אף בכור בהמה דקה מעפל למרומה: 🗆 בבור בניך חחן לי. לפדומו בממש פלעים מן סכסן, וסלא כבר לוס עליו במקום אמר, אלא כדי לפמוך לו כן - דמע: - לא האחר. לא משנה פדר הפרשמן, לאחר אם המוקדה ולהקדים את המאוחר, שלא יקדים מרומה לבכורים, ומעשר (82) מלאחך. מוצה המועלה עליך כשמהמלה הצוההך להחצשל, והם בכורים: ודמעך. החרומה, והיני יודע מהו לשון (TS) אלהים לא הקלל. סרי וו אוסרס לנרכת סשס, ואוסרס לקללת דיין (מנסדרין מו.):

וביום סשמיני אמה רשאי לימנו לי: מס שמיני סאמור לסלן לסכשיר משמיני ולסלן, אף שמיני סאמור כאן לסכשיר משמיני ולסלן (מכילחא פי"ט), וכן משמעו, ביום השמיני חחנו לי. יכול יסא מובס לבו ביוס, נאמר כאן שמיני וגאמר לסלן ומיוס שַשְׁמִינִי וְסְלְאָס יֵכֶבֶּס (ויקרא כב, כו), (92) שבעה ימים יהיה עם אמו. זו אוסרס לכסן, שאס בא למסר את קרצנו, לא ימסר קודס שמונס, לפי שסוא מתוסר זמן: בו ל, יום, ואמר כך נומנו לכהן:

(שמומ יל, 1), למר הקב"ה מנו לו שכרו (מכילמל פ"כ): בכל סנאום א"כ מס מלוד לומר לכלב למדך סכמוב שאין סקב"ס מקפח שכר כל בריס, שנאמר ולָכל בָּגִי יִשְׁרָאֵל לֹא יָמֶבַן בֶּלֶב לָשֹנִוּ במייס: - לכלב חשליכון אחו. אף הוא כו' או אינו אלא כלב כמשמעו בנבלה או מכור לנכרי קל ומומר לערפה שמומרת (ואונקלום מרגם) ובשר דמליש מן מיוא חימא, בשר שנמלש על ידי ערפת ואב או ארי (או) מן חים כשרה או מבהמה כשרה מְּלְּשֶׁׁשׁ (דברים כב, כז), וכן שֵׁשֶׁר לֹחׁ יִפְיֶה עֲמֹר תִּקְּרֵה לְיָלֶה (שׁס כג, יאֿ), סוא סדיין למקרה יום, אלא שדבר הכמוצ בהווה. ובשר בשרה שרפה. אף צנים כן, אלא שדבר סכמוב נסווס (מכילמא פ"כ), מקוס שדרך נסמום לימרף, וכן פִי צַשְׁדֶס (30) ואנשי קודש חהיון לי. אם אםם קדושים ופרושים משקולי נגלות ומרפות, סרי אתם שלי, ואם לאו אינכם שלי:

בעל דין מבירו: אל חשח ידך עם רשע. סמוען את מבירו מביעת שקר, שסבעיתהו לסיות לו עד ממם: (I) לא חשא שמע שוא. כמרגומו לא מקבל שמע דשקר, אוסרס למקבל לשון סרע, ולדיין שלא ישמע דברי בעל דין עד שיבה

יומר על המוכין, העה הדיין על פיהם לחובה, ובדיני נפשוח הכחוב מדבר. ואמלע המקרא דרשו, ולא חענה על ריב, על רב, דרשו שלין מעין לחובה בהכרעת דיין לחד (מנהדרין ב.), ומוף המקרל דרשו, לחרי רבים להעות, שלם יש שנים מחייבין (ב) לא חהיה אחרי רבים לרעות. יש נמקרא זס מדרשי מכמי ישראל, אבל אין לשון סמקרא מיושב בקו על אופניו. מכאן

- ٤ لَيْم كِي ثَكَدَ خَدَرَا: (a)
- בְי חִפְנֵּע שַׁוֹר אִיִבְךְּ אָוֹ חֲמֹרְוֹי
 הַנְּיַר חְשָׁב חְשִׁיבָנִי לְוֹי: (ס)
- ָ בְּי־תִּרְאֶׁה חֲמָוֹר שׁנַאֲדִּׁ רֹבֵץ תַחַת מִשְּאֹּוֹ וְחָדַלְהָ מִעֲּזָׁב לֻוֹּ עֶזְב תַעַּזָּב עִמְּוֹּ: (ס)
- םמישי לְאָ עַמָּהָר מִשְׁפָּט אָבְיִּנְהָ בְּרִיבְוֹיִ
- אָקַ-שַּׁבַּיֵרְ כָּּגְ כִאְ-אַגִּגְיַנִּ עַ בְּמֶּהְ: ⁴ מִגְּבַרַ מֵּפֵׁרַ שַּׁנִׁלְ וֹלְפָׁ, וֹגִּגַּנִּ
- قَطَٰטְים וִיסַבֶּלְ דִּבְרֵי צַּדִּיקִים: * וְשִׁטִּד לָאִ מִקְּח כִּי תַשָּׁחַד ְיִּעַנִּים:

- ְנְעֵל מְסְבֵּינָא לְא הָרַחֵים בְּדִינִיה:
- טַמְבְיה דְּטְעָּנֵי אָחָבָא הָתָּנְאָך אוֹ היהי הפְּנֵע היבְאַ דְּשָׁנָאָך אוֹ ביהי
- מא בללבן עליה הקנה הקפר מלמשקל ליה משבק השביק רביע החיה היקנה ההקפר אבי החיני הקרא דפנאף
- לא תַּצְלֵי דִין מִסְבֵּינָהְ בדיניה:
- שׁלְּמִּיכְ אֲבֵׁוּ בְאֵ אֵוֹכֵּוּ שַּׁנִּילָא: וְבִוֹכֵּוּ וְבִוֹכָּל בְּבֵּי מִוֹ בִּוֹאָ לָא מִפְּטִוֹּמָא בְּחָלֵבִא שֵׁוֹוּ וַשִׁוּלַ
- נמללמיל פינימול שני הנו: הנייבא מהני הני יש בימול לאניבא לא יש שלביל אבי

- neither shalt thou favour a poor man in his cause.
- If thou meet thine enemy's ox or his ass going astray, thou shalt surely bring it back to him again.
- If thou see the ass of him that hateth thee lying under its burden, thou shalt forbeat to pass by him; thou shalt surely release it with him.
- Thou shalt not wrest the judgment of thy poor in his cause.
- Keep thee far from a false matter; and the innocent and righteous slay thou not; for I will not justify the wicked.
- And thou shalt take no gift; for a gift blindeth them that have sight, and perverteth the words of the righteous.

שחין מולקין על מופלה שבבים דין, לפיכך ממחילין בדיני כפשומ מן סלד, לקעניס שבקן שוחלין ממלס שימתרו הם דעמס. ולפי דברי רבומינו כך פמרון סמקרה: לא חדוד אחדי דבים לדעח. למייב מימס בשביל דיין המד שירבו ממייבין על סמוכין. ולא חענה על דב. לנעומ מדבריו, ולפי שסוף ממכי י"ד דרשובו כן. אחדי דבים להשח. ויש רביס שהמס נעס המריסס, וליממי, בזמן שסן שניס המכריעין בממייבין יומר מן סמוכין. וממשמע שנהמר לה מסיס המרי רבים לרעות, שומע הני הבל מיס עמסס למובס, מכהן המרו דיני נפשומ ממין על פי החד לזכות ועל פי שניס למובס. והונקלים מרגס לה ממתע מלהלפה מס דבעירן על דינה, ולשון העברי לפי המרגוס כך סוה נדרש: לא חענה על דיב לנשוח, הם ישהלך דבר למשפע, לה מענס לנעום ללד המד ולמלק עלמך מן הריב, הלה מיי דן הומו להמימו. והלי הומר לישבו על הפניו כפשומו וכך פמרונה. לא חהיה אחדי דבים לדעוח. הם רהית רשעים מעין משפע, לה מהנה על הריב דבר הנעם המני נעס המני נעס המנים המום המשפע המיו מלחים.

- (ε) לא חהדר. לא ממלוק לו כבוד לזכומו בדין ולומכ, דל סוא אזכנו ואכבדנו:
- (3) בי חדאה חמור שינאך גוו. סרי כי משמש בלשון דלמח, שסום מד' לשינים של שמושי כי, וכס פתכונו, שמח תכחס ממתר רובן מחם משח: וחדילה משיוב לו. בממיס: שוב חשוב שמו. שויבס וו לשון שורס, וכן עַנירן עווב (מלכיס- חיד, י), וכן וַיַּעַוְבּוּיְרִישְׁלֵיִס עַד סַמֹּתְמַ (נחמיס ג, ח), מלחס שפר לשווב ולמיים הם חוק סחומס. כיולם בו, כִּי מֹחֹמֵר בְּלְבְּבְּוּ רַבִּיִס הַמֹּלְ סִמְיָם (נחמיס ג, ח), שמח מחמר כן, בחמיס, לֹח מִירֶם מַחַמַר בר דרשו כבוחינו, כי מרחס ומדלם, במיים שחם מודל ופעמיס שחם עוור, סח כילד, וקן וחינו לפי כבודו, וחדלם, חו בסמם עובד כוכבים ומשח של ישרחל (בבח מנים לב:), וחדלם: שוב חשוב עמו. לפרק סמשה, מלמשקל ליס, מלימול משחי ממוי.
- (a) אבינך. לשון אובה, שהוא מדולדל ומאב לכל מובה (שם קיא:):
- (ע) ונקי וצדיק אל חחרג. מנין ליולה מבים דין חייב, והמר החד יש לי ללמד עליו זכום, שמחירין הוחר, מנין ליולה מבים דין חייב, והמר החד יש לי ללמד עליו זכריק, שלה נלמדק בבים דין, מכל מקוס נקי סוה מדין מימס, שסרי יש לך לזכומו. ומנין ליולה מבים דין וכהי, והאת החד יש לי ללמד עליו חובה שהין מחירין הוחו לבים דין, מלמוד לומר ולדיק הל מסרג, ווס לדיק סוה, שנימדק בבים דין, בלמוד עלי בלמוד בהים החד יש לי ללמד עליו עלין לסחירו, כי הני לה הלה להדיקנו בדינו הס ילה מידך זכהי, יש לי שלוחים הרבה לסמימו במימה שנתחייב בה:

בְאָבוֹ מִגִּבוֹם: אָנוַנְקָּטְּ עַנְּיִר בְּיִרְנִים הָנִינָם וֹנֵר לֵא טִלְטֵׁא וֹאַמָּם וֹבֹהֹטֵׁם נְלַנְיִוֹבָא לָא טַהָּנִכוּוּ וֹאָטַנּוֹ

נְאַסַפַּטָּ אָתַ_טִּבוּאָטַב: י וֹמֹמָ מֻּלִּגִּם שֹׁנֵבֶׁת אֵּטַאַבׁבֵּּלֵב וֹמָגִּט מָּנִגוּ שׁנִבּה זֹט אַבֹּלֵבַ

خدَلظك خيرتكك: مغجح بير بهثيد چا ميوشد .. נאָכֹלוּ אָבִינֵר עַּמָּף וְיִהְרֶב رتهجرثم متهموون ببوتهمه

אַמְיִבְיּ וְבִינִּב: לנים אִוְרַבְּ וֹטַׁמִיבָּב וֹנֹפָּא בּוֹ_ ್ بحزنا تۈجىدى بەھچى كۆرەر ್ದು ರಡಡಿಗ ರಡಡಿಗ

رِّهِ بَارْدِيدِ رِّهِ نِهُمُم مَرِ فِيكِ: שַׁמְּעָרוּ וְשֶׁם אֶבְעַוֹים אָבורים וּבַבָּבְ אַמָּב אָלֶוֹבִינִ אָּבָנַכָּם

÷ שֶּׁלְתֵּ בִׁלְּיִם שַּׁבִוֹי לֵּי בַּשִּׁנְב:

FGZÇ!O: אָבוּ בּהוֹנוֹ בַּוֹינוּוֹ בַּאַבֹּהֹא יִדִישְׁרָא דְּיִיוֹרָאְ בֹּיִהְבָּא

וְחִבְּנוֹשׁ יָת עַּבְלְתַּה:

خةركك: בָּרָא בַּוְ תַּמְבֵיר לְכַּרָמָרָ עמף ישׁאַרהון מיכול חַיָּת נעבממונע נוולקון מספונו は役件にはこびと はななられ

בינוח תורף וקטרף וישקום יבְיוֹמָא מֻבִימֹאָט שַׁנוּטַ בַּבִיל מָשֹׁא יוָמִוֹ שַׁמֹבֹיג מוּבֹבוֹב

וְאַטִׁמָת הַלְ פּוּמָכוָן: מַּגַנִע

בְּמַּטַא: שלט ומלון שושוון שבתו

> the land of Egypt. stranger, seeing ye were strangers in oppress; for ye know the heart of a And a stranger shalt thou not

thereof; land, and gather in the increase And six years thou shalt sow thy

thy vineyard, and with thy oliveyard. In like manner thou shalt deal with leave the beast of the field shall eat. thy people may eat; and what they rest and lie fallow, that the poor of but the seventh year thou shalt let it

and the stranger, may be refreshed. rest, and the son of thy handmaid, that thine ox and thine ass may have on the seventh day thou shalt rest;

Six days thou shalt do thy work, but

mouth. neither let it be heard out of thy mention of the name of other gods, unto you take ye heed; and make no And in all things that I have said

unto Me in the year. Three times thou shalt keep a feast

ויסלף. כמרגומו ומקלקל: דברי צדיקים. דבריס סמלודקיס, משפטי אמס, וכן מרגומו פסגמין מרילין, ישריס: יעור פקחים. ואפילו מכס במורס ונומל שומד, פוף שממרף דעמו עליי, וישמכת מלמודו, ויכסס מאור עיניו (מכילמא פ"כ): (8) ושחד לא חקח. אפילו לשפוט אמת, וכל שכן כדי לסטוח את סדין, שסרי כדי לסטוח את סדין נאמר כנר לא חעס משפט:

קשה לו כשלומלים אומו: (9) דגר לא חלחץ. בהרבה מקומות הזהירה מורה על הגר, מפני שמורו רע (בבה מליעה נמ:): אח נפש הגד. כמה

(10) ואספח אח חבואחה. לשון סכנקס לנית, כמו וַמְּשַׁפְּמֹו שֶׁל מֹוּךְ בֵּימֶךְ (דבריס כב, ב):

שה לביונים אוכלים בלא מעשר, מכאן אמרו אין מעשר בשביעיה (מכילהא פ"כ): בן חעשה לברגוך. וההלה המקרא מדבר ונטשמס, מלובל ומלקשקש: ויחרם האבל חיה השדה. לסקיש מסכל סביון למסכל מיס, מס מיס מוכלמ בלס מעשר, סף (II) השמטנה. מענידס: ונמשחה. מלכילס למר ומן סביעור. דבר למר משמעים, מענידס גמורס, כגון מרישה ווריעס.

ודגר. זק גר מושנ: שקרקע, או אינו אלא יחבשנו בחוך הבים, אמרם, אין זה נייח אלא לער: בן אמחך. בעבד הערל הכחוב מדבר (שם): קרוים שבת, לה תנהג בה שבת ברחשית: - למען ינוח שורך וחמורך. תן לו ניית, להתיר שיסה תולש וחוכל עשבים מן (21) וביום השביעי חשבה. אף נשנה השניעית לא מעקר שנת בראשית ממקומה (שם), שלא מאמר, הואיל וכל השנה בשדה הלבן, כמו שאמר למעלה הימנו חזרע את ארלך:

מובדי כוכביס, וישבע לך בעבודה אלילים שלו, נמלאה שאהה גורם שיוכיר על ידך: עבודת אליליס כנגד כל המנות כולס, והנוסר בה כצומר את כולן: - לא ישמע. מן הנכרי: על פיך. צלא תעשה צותפות עם עמי ביום עבודת אלילים פלונית. דבר אחר ובכל אשר אמרתי אליכם משמרו ושם אלסים אחרים לא תוכירו, ללמדך, ששקולס (יל"ש שנה, בשם המכילמא): לא הזכירו. שלא יאמר לו, שמור לי בלד עבודת אלילים פלונית (קנהדרין קג:), או מעמוד (13) ובכל אשר אמרחי אליכם חשמרו. לעשות כל מלות עשה באוסרה, שכל שמירה שבתורה אוסרה היא במקום לאו

<u>בּבּלע פּֿבּלוּ</u> בַנִּשְׁם: כֹּוַ בְּוֹ וֹאָאַטִּ מִמֵּאָבִוֹים וֹבְאָ_ צוּיהָף לְמוֹעֵר חָדָשׁ הַאָּבִיב ני נְמִים הֹאַלָּל מַצְּוֹת כַּאַשֶּׁר אָת־תַוּ תַמַּצּוֹת הִשְּׁמִר שִׁבְעָּת

מַגַּמֵּוֹב מִוֹ_חַמִּבְר: בְּצָּאָנִ עַמְּלָּעִ בְּאָסְפָּׁנַ אָנַרַ אַ אָהֶר הִוּרָע בַּשְּׁבֶּר וְחַגְּ הַאָּסְרְ רְּחִוֹּרִע בְּחַקְּלֵא וְחַגָּא הַכְּנָשָׁא וְעַוֹּר עַלֵּבְּוּעִ בַּכּוּנֵוֹ, מַהְּמֵּוֹב וְעַנִּא גַעַבְּּגַא בַכּוּנַ, הַנְּבָּנַנַ

اَكِيْلُهُ هُمْ فِيْنُ بِهُلُوا اِيْدِيْدِ: ظ هُذِهِ فَمْثَارَتِ فَهَٰذُكَ تَلَهُٰكِ خُذِرٍ فَجُنَا نَفْتِنا فَهَفَٰهُ نَفَنَانِنا فَحِ

וֹלְאֻ וֹלָוֹן שֹלֶב עַנִּיּוּ הַּעַ בָּפֿנ: ⁸¹ לאַ טוֹּבָּט מַּלְ חָמֵּלְ צַּם וֹבְטִיׁ,

לָּבְי בַּהַלֶּב אָמֶּוִ: (פּ) בית יְהְנָה אֱלְהָוּך לְאַ־הְבַשָּׁל מִקְדִּשָּׁא בּייָ אֱלְהָוּך לֹא הַיִּכְלִיוּ באָהִוּט פֿפּוּבׁ, אַּבְׁמֶּטֹבְּ טַּבְּיִא בּישׁ פֿפּוּבִי אַבְעָּרִ פַּנְבּי

الله خير الله المناه ال عه، הגַּה אָנֹכִי שֹׁלֻהַ מַלְאַרְ לְפַּנְּיוֹדִ הָא אַנָא שָׁלַה מַלְאַכָּא מַדְמָרִ

עַמְּלִום אָמֶר הַכִּלְנִיי:

تركافرا: ממגלנים ולא ישטוון פולמי בּאָבוּבֹא אָבוּ בוּע נַפַּלַטַא במא הפקידקף לומן ירקא שְׁבְעָא יוֹמִין הֵיכוֹל פַּטִּירָא עוָא דפַטִירַיָּא

מוּבְדְרְ מִן חַקְּלְא: tata

בניבב שבם בבון הלמא גנ:

עַּרְבֶּי נְכְּסָת עַנָּא עַּר צַפְּרָא: וֹלָא וֹלִינוּן בַּר מִמָּוֹבַּטֹא לא טכנס גל חַמִיעַ דַם פַּסְחִי

בְשָׁר בַּחֲלָב:

לאּטֹבא באַטֿכֿינים:

appear before Me empty; out from Egypt; and none shall month Abib—for in it thou camest thee, at the time appointed in the unleavened bread, as I commanded thou keep; seven days thou shalt eat The feast of unleavened bread shalt

labours out of the field. the year, when thou gatherest in thy Teast of ingathering, at the end of thou sowest in the field; and the first-fruits of thy labours, which and the feast of harvest, the

shall appear before the Lord GoD. Three times in the year all thy males

remain all night until the morning. neither shall the fat of My feast My sacrifice with leavened bread; Thou shalt not offer the blood of

seethe a kid in its mother's milk. the LORD thy God. Thou shalt not thou shalt bring into the house of The choicest first-fruits of thy land

have prepared. dring thee into the place which I to keep thee by the way, and to Behold, I send an angel before thee,

(+1) הגלים. פעמיס, וכן פִי הְפִימְנִי זֶה שׁלֹם רְנְלִיס (צמדבר כב, כח):

כשמבאו לראות פני ברגלים, הביאו לי עולות (תגיגה ז.): (at) חדש האביב. שהמנוחה מהמלחת נו בחביה. חביב לשון חב, בכור ורחשון לבשל פירות: ולא יראו פני ריקם.

באספך אח מעשיך. שכל ימום החמה החבואה מחייבשה בשדוח, ובחג אוקפים אוחה אל הביח מפני הגשמים: המדע למנמות ולהביא בכורים למקדע, שנאמר וביום הבפורים וגו' (במדבר כח, כו): ודוג האסיף. סוא מג המוכות: (16) וחג הקציר. סוא מג שניעות: בכורי מעשיך. שסוא ומן סבאם בכוכים, ששמי סלחם סבאין בעלכם, סיו מחירין

(עבי) שלש פעמים וגרי. לפי שהענין מדבר בשביעים, הולרך לומר שלה יחעקרו שלש רגלים ממקומן (מכילחה פ"כ): כל

(ויקרא ו, ב): ולא ילין. אין לינה אלא בעמוד השחר, שנאמר עד בקר, אבל כל הלילה יכול להעלוחו מן הרלפה למובח: חלב חגי וגוי. מוץ למוזמ: עד בקר. יכול אף על סמערכס יפסל צלינס, מלמוד לומר על מוקדֶס על סַמִּוְצַּמ בֶּל בַּלַּיָלֶס (18) א חזבח על חמץ וגוי. לא משמע את הפסח בי"ד בניסן עד שמבער הממץ (מכילמא שם פסחים סג): ולא ילין זכורך. הזכרים שגך:

בְּבְיֵי שִּיִּס (שס כו, ע). ללמדך שכל מקוס שנחמר גדי סחס, אף עגל וכצש במשמע. וצג' מקומות נכחב בחורה, אחד להיסור מקומום במוכה שכמוב גדי והולרך לפרש אחריו עויס, כגון שְׁנֹכִי שֲׁשַׁלַּמ בְּדִי שִׁנִּים (בראשים לה, יו), שֶׁמ בְּדִי הַשְּוֹים (שם כ), שָׁנֵי ישׁעַבֶּס וגוי (דבריס מ, מ): לא חבשל גדי. אף עגל וכצש בכלל גדי, שאין גדי אלא לשון ולד כך, ממס שאמס מולא בכמס שדהו, רואה תאנה שבכרה, כורך עליה גמי למימן ומקדישה. ואין בכורים אלא משבעת המינין האמריץ במקרא אֶבֶן הַשָּה (19) ראשיח בכורי אדמחך. אף סשניעיה היינה בנכורים, לכך נאמר אף כאן בכורי אדמחך. כילד, אדם נכנם למוך

(O2) הגה אנכי שולה מלאך. כאן נמנטרו שעמידין למעוא ושכיינה אומרת לסס פִי לֹה אָשֶלֶה בְּקַרְבָּךְ (שמות לג, ג): אשר מכילה, ומחד למימור הנמה, ומחד למימור בשול (חולין קמו:):

בי שמי בקרבו: שַּׁמֶּר בָּוּ בֶּי לָאִ יִּמָּאָ לְפַּמִּהְּבֶּם ـ בַּמְּמֶׁב מִפּּׁלֵנו נְמִמָּמ בַּלַלְנִ אָּלְ_

מע אַנבונוני אַע הבונוני: لَمْمِينَ حُمْ يَمَمُدُ يُعَلَقُدُ لَيُعْتَخَفِرَ خُمْرَمُونَيْكِ בּׁג אִם_הָּמֹנְהֹ שֹהָהִתֹּק בֹּלִגְנְ אָּבֵ,

لْبَارِٰتَكِ لَكُنْ لِيَا الْمُؤْلِدُ الْمُؤْلِدُ الْمُؤْلِدُ الْمُؤْلِدُ الْمُؤْلِدُ الْمُؤْلِدُ الْمُؤْلِدُ 正山比 LÜCKÄL حْد ـ تَكَكَ مَكْهُدُر كُحُونُكِ ثَكُدُهُكِ

מַבֶּבנינים: בּׁ, בַּבׁם שַׁבַּבׁם נַאַּבָּב שַּׁאַבָּב לא תַעְּטָה הַלְאַ תַעְּשֶׁה בְּעָעָשָׁה הַלְעָשְׁה וֹלָאִ תַעְּבֶּירִ וֹלָאִ תַעְּבֶּירִ לאַ טֹמִטֹנוֹנו באַלְנוּגנים וֹלָאַ לַאָּ

رتيمنير ميتري معرجه: (٥) بحتك عن حِنْمُكَ نَعْدَ مِنْمُكَ نَرْجُدَنَكَ بَنْ مُرْجُرُكُ لَيْنَ مُهُمِّكً رَبُحَاثِهُ يُمَا يُدَرِّنَ كُذِيدُه يُنْظِينِا كَيْهُ يَدْ يُذَيْدُنا

মূর্ব্রম: לאַ טֹבְיָהָ מִׁמַבּלָב וֹהַלַבָּר לָאַ

المناشرة المناشرة المناشرة المناشرة المناسبة الم \$u_ڂ_ שַּׁבְאַ בַּבְיִם נִנִּטִמֵּג אָנוַ_כָּל_וַמְּם

> לַעוָבֿיכוָן אָבׁי בָּמָּמִי מִימָבִיה: אַסְהְעָה מִן בֶּרְמִוְהִי וְשַבָּיִר

נגמום לבממופון לב: בּאָמַבֿיל וֹאָסָנִי יָת ₫ĖĊĦ Ÿロ

ַנְאֲמֶיצֵינוּן: ופֿבוֹאָ, וכֹנֹמֹלָאָ, טוֹאָ, וִרַנַסְאָ, المتغدير انتدخفك خئط همبئها نفضها

خَاصَٰكِ اللَّهُ عَالَمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ <u>ÚG</u>KLELL **L**OKLT これではこれ

נאגבו מבגון בישיו מבינה:

المَالِمُ الْمُ

לאֹלִבֹא בַּבוּנוֹ לַבָּב וֹאָמֶסַנ אַהְרַ נִאָּהַנִּהְ נִׁע כָּלְ הַמָּא בַאַטַ אָטִי. بالنالية

> transgression; for My name is in him; for he will not pardon your his voice; be not rebellious against Take heed of him, and hearken unto

unto thine adversaries. thine enemies, and an adversary speak; then I will be an enemy unto unto his voice, and do all that I But if thou shalt indeed hearken

the Jebusite; and I will cut them off. and the Canaanite, the Hivite, and and the Hittite, and the Perizzite, and bring thee in unto the Amorite, For Mine angel shall go before thee,

their pillars. overthrow them, and break in pieces their doings; but thou shalt utterly gods, nor serve them, nor do after Thou shalt not bow down to their

sickness away from the midst of and thy water; and I will take God, and He will bless thy bread, And ye shall serve the LORD your

I will fulfil. in thy land; the number of thy days None shall miscarry, nor be barren,

97

57

†7

٤٦

77

backs unto thee. make all thine enemies turn their whom thou shalt come, and I will and will discomfit all the people to I will send My terror before thee,

שאומרים שבים המקדש של מעלה, מכוון כנגד בים המקדש של מעה: הכגוחי. אשר ומנמי לשם לכס, זפו פשומו. ומדרשו, אל המקום אשר הכינותי כצר, מקומי ניכר כנגדו, וזה אחד מן המקראות

כי שמי משומף בו. ורבומינו המכו, זה ממטרו"ן, ששמו כשם רבו, מטטרו"ן בגימטריה שדי: מן סכם שפין מומפין, ועוד, שהוא שלימ, ופינו עושה אלה שלימומו: - כי שמי בקרבו. ממוצר לראש המקרה, השמר מפניו (12) אל חמר בו. לשון סמרסס, כמו מַשֶּׁר יַמֶבֶס מֶמפִיךְ (יסושע ה,ימ): בי לא ישא לפשעכם. הינו מלומד ברך, שסוח

(בב) וצרחי. כמכגומו ולעיק:

(44) הדס חהדסם. לאומס אלסומ: מצבוחיהם. אננים שסס מלינין לסשממוות לסס:

(62) לא תהיה משכלה. אם מעשה רניני: משכלה. מפלח נפלים או קוברת את בניה, קרויה משכלה:

نْݣُلا بَايْنَانَا، مَذْخُطُرُكُ : الْكُلِّ اللَّهُ لَا يُشْكِ اللَّهُ لَا يُشْكِ וֹנִבְשָּׁב אָטַבַנוֹנָג אָטַבַלַכֹּּנְהַּנָּג لْهُرْنَانَ، هُن نَجْلُمُن زُخْرُنَك لَهُمُرْنَا بَن مُثَمَّنَهُ كَلْنُهُكِ

لا الرب الشالات المثلاث ھٰٳۦ؈ؘڄڽ٦ ڽۼڎ؇؆ڡ۪ڞؚڎ ٳڎڄؚڎ לא אַנְרְשָׁנִּי מִפְּנֶיךְ בְּשָׁנָר אָחָתִי

هَمْ لَا يَقَالُ لِمُعَالِمُ الْأَلَادُ فَيُعَالِمُ الْأَلْمُ لَا الْأَلْمُ لَا الْأَلْمُ لَا الْأَلْمُ لَا ال למה למה אללמה מפונע מב

لغثا أبترشفما مغثاك: עַנְּעָר בָּרוּ אָמַן בְּיָרְכֶם אָת יִשְׁבָּר נים פּלְאָשְׁים וּמִמּוֹבַבוּ מַדְ- וְסִוּךְ וְעָּדִי וְמָאִ דְפַּלְאָחָאֵי إَنَّ ثِينَ الْأَكِّرَاءِ مُنْتَا مِنْكِ إِنَّهُ مِنْ الْمُقَالِ الْمُقَالِ الْمُقَالِ الْمُقَالِدِ

> וני שלא, מו פובלב: יטַטַבוּב נַע טַנָּאָ, נַעַ כַּנָּאָנָאָן

אַרְעָּא: בר דה היקני ותחפין נת זַמְיר אָבְרַיכִּנּוּן מָן אַבְעָא אָבוֹא וִיִּסְהָּוּ הַּלְבַּ חַוָּע

בְּהָשֹּׁא עַבְיּא בּלְמָא עִבּיג

לא אַנוֹנולנון מן פֿוֹמֹנוּ

بنئت نختبا ما كَتُمُك: אמסר בידכון יח יחבי אַרְעָא וממובלוא מו פונו אוו

ברית: קָּיִם וְלֵאֵלְיֹהֵיהָם לֵא הִגְּיַר לְהֹוֹן וּלְשְּׁעֵּוְהִיוֹן בּרִית:

ਵੇਧਾਵਿਕ: (**ਰ**) בּייהְנָה לְךְּ נְהְ שְׁצְּׁנְהָהוֹלְהְּ וּטֹמֹנאנּ אָטֹבּ בֹי, כּֿג טַהֹּבָבְ וֹטַוּנִכוּן וֹטַבַּ פֿנִמֹנ אָבוּ טַפַּבַט בּאַבְעָּהְ פַּוֹ לָאִ יִטְּבִוּוּ בָּאַבְעָּהְ הַלְמָא

> Hittite, from before thee. Hivite, the Canaanite, and the thee, which shall drive out the And I will send the hornet before

the field multiply against thee. become desolate, and the beasts of before thee in one year, lest the land I will not drive them out from

out from before thee, until thou be

By little and little I will drive them

Red Sea even unto the sea of the And I will set thy border from the increased, and inherit the land.

them out before thee. your hand; and thou shalt drive the inhabitants of the land into unto athe River; for I will deliver Philistines, and from the wilderness

them, nor with their gods. Thou shalt make no covenant with

They shall not dwell in thy

gods—for they will be a snare unto against Me, for thou wilt serve their land—lest they make thee sin

מלפניך ויהפכו לך ערפס: שלשה מוי"ן, שמים לימוד כמו בְּיוֹם מֵּת ה' (יהושע י, יב), מַפַּת הֱלָהִים הִיה (קהלת ג, יג), והשלישיה לשמוש: עורך. שינומו בלה מי"ו, וסהמרם משמשת כמו המרמי, מעהמי, עשימי. וכן ונממי, המי"ו מודגשת, שהיה בהה במקום שמים, לפי שהיה לריך (פּליכי) כגון וְמַמַּשָּׁה מֶּמַ סְעֶּט סַאָּה (פּמדפר יד, מו), והחי"ו מודגשה לפי שהפה במקוס ב' מוי"ן, ההחה נשרשה לפי שהין מיהה ו הקעל, מועה הוה, שהלו מגזרה מיהה היהה, הין ה"ה שלה בפה"ה, ולה מ"ה שלה מודגשה, ולה נקודה מלהפו"ה. הלה וְהַעַפִּי מגורה הְקְהֵי לֵב (שופטים ה, מו). הֶה מִי רַצֿוֹהִי (שמוחל-ה יב, ג), מגורה רָצַּן שַוַב דַּלָּים (חֹיוב ב, יש). והמחרגם והמוחי, וְמַבּׁוֹמִי, מגורמ וְמָבַּב בֵּיח אַל (שמואל־א ז, מז). דַּלוֹמִי, מגורח דְּלְלוּ וְמָרֶבוּ (ישעיה ימ, ו). עַל בַּפַּיִס מַּלְמִיךְ (שם ממ, מז), מקומות שנועל אות הכפולה ומדגיש את האות ונוקדו במלאפו"ה, כגון והמותי, מגורת וְהָמַם גְּלְבַּל עֶגְלָהוֹ (ישעיה כת, כת). (TS) והמוחי. כמו וסמממי, ומרגומו ואשגש. וכן כל מיבס שפועל שלס בכפל אום אמרונס, כשמספוך לדבר בלשון פעלמי, יש

סירדן וסלאס, שנו רבומינו במשכח שומס (שס), על שפח סירדן עמדס וזרקס בסס מרס: (סועה לו.): והחתי וחכגעני. הם ארץ שימוץ ועוג, לפיכך מכל ז' אומום לא מנה כאן אלא אלו. ומוי, אף על פי שהוא מעבר (82) - חצרעה. מין שרן סעוף, וסימס מכס אומס בעיניסס, ומעילס בסס ארס וסס ממיס. וסלרעס לא עברס אם סירדן

(92) שממה. ריקנים מבני אדס, לפי שאם מעע ואין בכס כדי למלאים אומס: ורבה עליך. ומרבה עליך:

(05) עד אשר חפרה. מרנס, לשון פרי, כמו פרו ורנו:

וגרשתמו. ומגלשס: (13) ושתי. לעון סטמס, וסמי"ו מודגטס מפני שבאס ממס שמיס, שאין שימס בלא מי"ו, וסאמס לשמוש: - עד הנהר. פרמ:

וגס מלינו בהרבה מקומות אם משמש בלשון אשר, כמו וְאָס שַּקְרִיב מִנְמַת בְּבּוּרִיס (ויקרא ב, יד), שהיא חובה: (33) בי חעבד וגרי. סרי אלו כי משמשין במקוס אשר, וכן בכמס מקומום, רוסו לשון אי, שסוא אחד מדי לשונים שסכי משמש,

יִשְׂרָאֵגְ וֹנִישִּׁטּּםׁוֹנִינֵם מִרְּוֹיִל: تبنظتا וְמֻבֹּמִּים 「没口」にな VIXX TRİT <u>לְבֶר</u>ֶׁ لغتالا וֹאָּלַ מִמְּׁנִי אָּלָר הַּלֵּנִי אָּלַ _

לְאִ נֹלְהֵוּ וֹבַהְּם לָאִ נֹהֹלִוּ הֹפִּוּ: ַ וְנְגַּשׁ מֹשֶׁר לְבַ*דּוֹ אֶ*ל־יִהֹוָה וַהָם

غَمْد_نَحْد نُعِنْد زَمَمُن: אָטַר וַיַּאַמְרוּ כָּל הַדְּבָרֶים המשפְּמָים וַיַּעַן בְּלְ-הָעָם קוֹל וֹאָמִיב בָּלְ עַמָּא קַלָּא חַר ¿ כַּלְ בַּבְּבַרָּוֹ יְעוֹנֵע וֹאָע כַּלְ כַּלְ פַּטִּוֹמִוֹא בַּיִּגְ וֹנִע כַּלְ בִּינִוֹּא נَرْكِكُ مُنْفُر رَرْمَوْك كُرْمُلُ يُهُلُ يَهُمُ مُنْفِد يَهُمُومَة جُوفِه بِهُ

₩ מַבֶּבְע לְמֶבֶנִם מְּמֶּנִר הַּחַת הְהָרְ יִשְׁהֵּים + וְעוֹבְע ווּאֶבֶּם בַּבֶּצֶב ווֹבָּן מוֹבָּם ַנּוּכְּהָּב מְמֶּב אָם בְּלְדְּבְבֶרֵ וּכְּחַב מִמֶּב וָם כָּלְ פַּחָנְמָיָא דַּיִי

שְׁלְמֶים לִיהוָה פְּרִים: נּוֹמֹלֵנִ מְלְנֵע וֹנּוֹבֹעֲנִּ וֹבְעוֹנִם וֹאַסֹּנִלוּ מֹלֵנוֹ וֹנַכֹּנִסוּ וֹבַסֹע וּנְּמְּׁלַטְ אֶשׁנַיַנֹּהְּבֹי, בֹּדָנֹ נִמְּבֹאָלְ נִמְּלִטְ זִטְ בַּכוְנֵוּ בַּדָנִ נִמְבָאַלְ

TÜİĞÜ: בּאַנֹּנְע נִעְּהָ עַבְּּם זְנֵע מַּלְ בּמִוֹנִעזּא וּפּלְיִנִע בַּמֹא זָנַע

נולע להמע ונמלה: בְּלֵם נֵגְאָמִנְנִ כָּלְ אַמְּבְיִבְּכֵּרְ בֵּבְם הַּפָּא נִאָּמָנִנִּ כַּלְ גַּמִּנְיִלְ

> المُحْمَدا مُوَتَد نَمُلَهُم لَنَوُلِدِيا וֹאַבְוֹרן נְבֶר וֹאָבִירוּא ולמשה אַמָר סַל לַלַבָּם וּנִ

> וֹמַמֹּא לָא וֹסִׁלוּוֹ מִמִּיה: לפוס וו ואוון לא וטפורון משֶת בַּלְחוֹדוֹהִי

> נאמנו כב פטלמוא במבנב ול

למא לטבי ההם הבסיא ממבוב, סולא ועוניא ממני נאַלבים בְּצַפְּרָא יִבְנָא מָרְבָּהָא

כיוב מוב לו שובון:

מַל מַדְבְּחָא: ניקַח משֶׁרֹ חֲצֵי תַדְּׁם נַיֶּשֶׁם נִּכִיב משֶׁר פַּלְגוּת דְּמָא וְשִׁוּי

ין נעביר ונקביל: ל ניפַּּׁעְ סַפָּּׁר תַּבְּּיִית נִיקְּרָא בְּאָוֹנֵי וּנְסִיב סִפְּּרָא דִּקְנְעָא וּקְרָא

> tho rata the elders of Israel; and worship ye Nadab, and Abihu, and seventy of unto the LORD, thou, and Aaron, And unto Moses He said: 'Come up

'.mid diw qu og come near; neither shall the people unto the LORD; but they shall not and Moses alone shall come near

Lord hath spoken will we do.' and said: 'All the words which the people answered with one voice, and all the ordinances; and all the people all the words of the LORD, And Moses came and told the

Israel. according to the twelve tribes of under the mount, and twelve pillars, morning, and builded an altar the LORD, and rose up early in the And Moses wrote all the words of

peace-offerings to exen unto the burnt-offerings, and sacrificed children of Israel, who offered And he sent the young men of the

blood he dashed against the altar. and put it in basins; and half of the And Moses took half of the blood,

and obey. the LORD hath spoken will we do, the people; and they said: 'All that covenant, and read in the hearing of And he took the book of the

- (ו) ואל משה אמר. פרשה זו נאמרה קודה עשרת הדברות, ובד' במיון נאמרה לו עלה:
- (2) ונגש משה לבדו. אל סערפל:
- שנלמוו בני נח, ושבח, וכבוד אב ואס, ופרה אדומה, ודיניון, שנימנו להס במרה (מכילחא בחדש פ"ג): (3) ויבא משה ויספר לעם. נו ניוס: אח כל דברי ה' מנות, פרישה, וסגנלס: ואח כל המשפמים. ז'מנות
- (+) ויכחוב משה. מבללשים ועד ממן מולס, וכמב מלום שגלמוו במלס (שס): וישכם בבקר. בממעס במיון:
- (5) את נערי. סנכולומ:
- לסוום אוםם על סעס. ומכאן למדו רבוחינו, שנכנסו אבוחינו לברים במילס ומבילס וסואם דמיס, שאין סואס בלא עבילס: (6) ויקח משה חצי הדם. מי מלקו, מלאך בא ומלקו: באנות. שמי אגנות, אמד למלי דס עולה, ואמד למלי דס שלמיס,
- (ד) ספר הבריח. מברמשים ועד ממן מורס, ומלום שנלמוו במרס:

 ΛIXX

9

ײַבְּרֶים הָאֵּלֶה: אַשֶּׁר פְּרָת יְתוֹּת עִּמְּבֶם עַלְ בְּלִ_ א הְעָהְ וֹיּאַמֶּר הְנֵּה דְם־הַבְּרִית על מִדְבְּחָא לְכַפְּרָא על עַמָּא

וֹמִבְמֹּים מִוּלְנֵי וֹמִּבְאֵל: נִיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהַרְן נָדְבֹ וַאֲבִיהוֹא

יּבְעֶצֶם הַשְּׁמָיִם לְמְהַר: ַבּיִּלְיוּ בְּמִנְשָׁהֹ לְבְנָתְ הַפַּבּוּר וּוֹבְאֵי אָט אָבְבָיוֹ, וֹמָבֹאָב וֹטַנוּט

ניאַבְלוּ נַיִּשְׁטִּוּ: (ס) שְׁלַט יָדִוּ וַנְּחָוּוּ אָת הָאָלְיִים نَعْمِ عَمْدَرَ فَتَلَ نَشِلَعِم كِهِ ا

וְהַמּוֹבְהַ וְהַמָּצְּוָֹר צְּמֶה בְּתַּבְּמִי מֻׁם וְאֶטַּלְּע לִוֹּבְ אֶנעַ בְעָוֹנִע עַאָּבוֹן נִעַ בְּנִינִוֹ, אַבָּנָא וֹאִנְבֹנִטָּא מַלֵּע אָלֵּג עַעַבר נְטַנְע בְּסֵגְּבֹא נְטַנְג עַמֵּן נְאָטֵּגו לְנַבְּ

يرور ظهِم هِرَ بِهِ بِهِرَبَرِهِ: ः द्विच वंध्रेत एतांध्रुष् वंध्रुत्ता

مَفَاحِيا مَح خُح فَكَرُمَاءُ لا يُعَجِّرا: וֹאַמֹּר הַא דַם לַוֹמֹא דַּנְוֹר וֹיִ ניקח משֶׁה אָת־הַדְּּם נִיּוְרָק עַלַ - וּנְסִיב מּשָּׁה יָת דַּמָא וּוְרַק

.@L%4: יסָליק משָה וָאַהַרֹן נָדֶב

ڂڴڶ؞ڶڹ אַבן סבא יכִּמִטְוּג שָּׁמַנָּא ייטטות כיוסי יקביה בעובד נְחָוּוּ יָת יְקְר אֱלְהָא דִּיִשְׂרָאֵל

באבו אבלון וֹמִעוֹ: טבן באובבניהון דאהקקבלי נוֹפֿא וָשׁוּוּ יָשׁ יֹפְבָא בּיִיָּ וַשְּׁוּוּ بخُلَـٰ خُدُر نَهُلُـٰ جُحُ حُمُ لِنَائِلًا

קְאַלוּפֵיהוֹן:

הֹּלְנְעִׁי וֹלֵבֹא בַּינִי: יסְלֵיק מֹשֶׁה לְשִּירֶא דְּאָהְנְּלִי וְקְם מֹשֶׁה וִיהוֹשָׁעַ מְשׁוּמְשָׁנֵיה

> ".sb1ow you in agreement with all these which the LORD hath made with Behold the blood of the covenant, sprinkled it on the people, and said: And Moses took the blood, and

the elders of Israel; Nadab, and Abihu, and seventy of Then went up Moses, and Aaron,

clearness. the like of the very heaven for paved work of sapphire stone, and there was under His feet the like of a and they saw the God of Israel; and

eat and drink. hand; and they beheld God, and did children of Israel He laid not His And upon the nobles of the

them.' written, that thou mayest teach commandment, which I have tables of stone, and the law and the and be there; and I will give thee the Come up to Me into the mount And the LORD said unto Moses:

the mount of God. minister; and Moses went up into And Moses rose up, and Joshua his

(8) ויזרוק. ענין סואס, ומרגומו וזרק על מדבחא לכפרא על עמא:

(11) ואל אצילי. סס נדבו לביסול וסוקניס: לא שלח ידו. מכלל שסיו כלויים לסשמלת בסס יד: ויחוו את האלהים. וכעצם השמים לשהר. משנגאלו סיס אור וחדום לפניו: וכעצם. כחרגומו לשון מראס: לשהר. לשון ברור ולנול: שבממנס: _ במעשה לבנת הספיר. סיא סימס לפניו גשעת השעבוד, לוכור גרמן של ישראל שסיו משועבדים במעשה לבנים: לנדב ואביסוא עד יום חנוכח המשכן, ולוקנים עד וַיְהִי בְשָׁם פְּמָחְלֹנֵנִים וגו'וַ מִּבְשָׁר בָּס אֵשׁ ה'וַמֹּאַכַל בְּקְצֶׁה בַשַּּמֲנֶה, בּקלינים (10) ויראו אח אלהי ישראל. נסמכלו וסלילו ונחמייבו מימס, אלא שלא רלס סקב"ס לערבב שמחת סמורס, וסממין

כמו ומַפְּלִילֶיםְ קְרֶמְמִיךְ (ישעים מא, ע), וַיִּאלֶל מִן בְּרוּתַ (במדבר יא, כה), שַשׁ אַמִּוֹת אַפְּילָה (ימוקאל מא, ח): סיו מסמכלין בו בלב גם, ממוך אכילה ושמייה, כך מדרש מנמומא (בהעלומך מ"ו). ואונקלום לא מרגם כן, אלילי, לשון גדולים,

דבור ודבור מלום המלויום בו: אשר כחבתי להורותם. כל שש מאות ושלש עשרה מלות בכלל עשכת הדברות הן. ורבינו סעדיה פירש באוהרות שיתד, לכל (בו) ויאמר ה׳ אל משה. לממר ממן מורס: - עלה אלי ההרה והיה שם. מ'יוס: - אח לחת האבן והתורה והמצוה

יוס, שכן מלינו כשירד משס, וישמע יסושע אם קול סעס ברעס, למדנו שלא סיס יסושע עמסס: מחומי ההר, שאינו רשאי לילך משם והלאה, ומשם ויעל משה לבדו אל הר האלהים, ויהושע נמה שה אהלו ונחעכב שם כל מי (13) ויקם משה ויהושע משרחו. לא ידעתי מס מיבו של יסושע כאן, ואומר אני שהיס סתלמיד מלוס לרב עד מקוס הגבלת

להג גלנים ולה אַנמם: וְהַנְּה צַּהַרְן וְחוּר עִמְּכֶם מִי־ יי בְּזֶּה עַּרְ צֵּעֶשֶׁרְיָשְׁיִר צֵּלֵיהָם הָכָא עַּר דְּנְחִיב לְנָהְכִין וְהָא וֹאָק עַוּבְּלֹנִים אַמָּרְ הָּבִי לְנִי יִלְסָבֹּיֹא אַמָּר אִיִּבִיכִי לְנֹא

ליה דינא יקקרב לקדמיהון: אַברן וְחוּר שִּמְכוֹן מַן דְאָיִם

them.' cause, let him come near unto Hur are with you; whosoever hath a unto you; and, behold, Aaron and ye here for us, until we come back And unto the elders he said: 'Tarry

אָנַ_נִבְינַר: «פּעיר וַנִּעַל מֹשֶׁר אֶל הַהְרַ וַיְכָס הַעָּגָן יִּסְלֵיק מֹשֶׁה לְשִּירָ» וַהַפְּא

גַּנְנָא יָת טוּרָא:

and the cloud covered the mount. And Moses went up into the mount,

ין וּוֹכּסַבוּי בְּשְׁלֵן שֵׁמֶשׁׁ וְמִים וּיִקְרָא דְּסִינִי וַהָּפָּהִי עַּנְּגִין שִׁמָּא יוֹמִין נَنْهُذِا خَدَبِدَ ثُلِثِلِ مَحِ ثَلَا صُرَبَ نَهُدُمُ نُكُدُمُ قَنْ مَنْ مَنْ مَنْ هَا

אֶל מֹשֶׁה בַּיִּוֹם הַשְּׁבִיעֵי מִהְוֹדְ יַקְּרָא לְמִשֶּׁה בִּיוֹמָא שְׁבִיעָּאָה

midst of the cloud. day He called unto Moses out of the covered it six days; and the seventh upon mount Sinai, and the cloud And the glory of the LORD abode

ימראַדוֹ פְבָוֹד יְחִוֹּה פְאָשׁ אֹבֶלֶתּ יִּמְרָאִי المُثَالِ :

:ÀĽ%< אַכֹלַא בֹנות מוּנִא לַמָּנוֹ, בֹנוֹ, וֹטוּנוּ וֹלַבֹא בּוֹז כֹאִנְהָא

the children of Israel. the top of the mount in the eyes of the Lord was like devouring fire on

And the appearance of the glory of

خُلِهِم بَائِد خُمْرَدُ خُرِّدُ نَهُلِهُم:

משֶׁה לְמוּרָא וַהְוָה משָׁה בְּמוּרָא וֹמֹאַל מָמֵּט בֹּנוְ מַּנִּלֹא וּסְבִּיל mount forty days and forty nights. mount; and Moses was in the of the cloud, and went up into the And Moses entered into the midst

81

Δī

91

Sī

Þι

בּּבְיר אַבְבָּגִים יוֹם וֹאַבְבָּגִים ٳٙڔؙڶٳڔ

Let synd no waitaH Mastir and Hastaru are on page 229. On Erev Rosh Hodesh that is not Shabbat Shekalim, read the the 7th aliya for Shabbat Rosh Hodesh on page 229. On Rosh Hodesh that is not Shabbat Shekalim, the Shekalim is Rosh Hodesh, read as before but combine the 6th and 7th aliyot from the parsha, and read Exodus 30:11 - 16 on page 148, and the Haftara is the special Haftara on page 234. When Shabbat The Haftara is Jeremiah 34:8 - 34:22 & 3:25 - 33:26 on page 215. On Shabbat Shekalim, Maftir is

ניְדַבֶּר יְתְוָת אֶל־מֹשֶׁת לֵאמָר: וּמַבָּיל וְיִ מִם מִמֵּע לְמֵימַר:

:gaives ΛXX And the LORD spoke unto Moses,

יְבְבָּנִ יִלְבַנִ יִלְבַנִ יִּלְבַנִ אָנַרַיִּבְּנִינִייִי: לְּי שְׁרוּמְׁעִ מֵאָשׁ בַּלְ־אִישׁ אֲמֶשׁר בַּוֹרָמִי אַפְּרָשִׁיִּהָא מו כָּלְ וָּבַר يَقر هُم خَدّ نَهُلُهُم نَظَلِيا

אַפְּרֶשׁנִּתִי: בְּיִהְרָעְ הְפָּיִה הְפְּבֵוּן יָת מבוג גם בנו והָבֹאָג וופֹבהון

willing ye shall take My offering. every man whose heart maketh him that they take for Me an offering; of 'Speak unto the children of Israel,

ב, ימ), אפרה זו מריס, כדאיהא בקומה (יא:): מי בעל דברים. מי שיש לו דין: לכל מיש ריבו: חור. בנה של מרים היה, ומביו כלב בן יפנה, שנממר וַיִּקַּמ לו בֶלֶב מֶׁמ מֶפְבָת וַפֵּלֶּד לוֹ מֶם מוּר (דברי הימים-ת (14) ואל הזקנים אמר. בלאמו מן הממנה: שבו לנו בזה. והמעכבו כאן עם שאר העם בממנה, להיום וכונים לשפוע

(18) בחוך הענן. ענן זה כמין עשן הול, ועשה לו הקב"ה למשה שביל (נ"ל מופה) בתוכו: יוס שעלה משה לקבל הלוחות, ולמדך שכל הנכנם למחנה שכינה מעון פרישה ששה ימים (שם): שומדיס, אלא שחלק הכחוד כבוד למשה. ויש אומריס, ויכסהו הענן למשה ו'ימים, לאחר עשרם הדברוח, והם היו בחחלת מ' מורס. רש"י ישן): ויכסהו העון. לסר: ויקרא אל משה ביום השביעי. לומר עשרת סדברות, ומשס וכל בני ישראל (16) ויכסהו העגן. רבופינו מולקים בדבר (יומא ד.:), יש מהם אומרים אלו ששה ימים שמראש מדש (עד עלרם יום ממן

לאפֿר וַלַהְשָּׁוֹ: לְהַפּֿלֹא בֹּאִיפּוָבָא וּבַבוּוָהָאִי: the ephod, and for the breastplate. ĹŔĊĬĹ עַבְנִי־שֶׁהַם ְּאַבְנִי מֹבְאָנֹם אַבוֹנוּ בוּוֹבְלָא וֹאַבוֹנוּ אַהָּבְמוּנוֹא onyx stones, and stones to be set, for בוּסְמַנְּא: לְמְׁמָּע בְּנִיטָא נְלְלַמְנִיני anointing oil, and for the sweet رْ، שُرْدَا كَرْفِيْدَ چَשْْرِدَتُ جَيْدِيْنَ فِيْفِيَةُ جَيْدِيْنَدَوَةُ فَرَمِيْةً oil for the light, spices for the שַׁבַּבְּים נַלְּגָר הָמָּהַם: סְסְגוֹנְא וֹאָמֵי שִׁמִּין: sealskins, and acacia-wood; י וֹמְנְע אֵגְלֶם מֹאֹבׁמֹנֶם וֹמָנְע וּמָהֵבּי דִּבַבְרֵי מִסוּמָבוּ וּמַהָּבּי and rams' skins dyed red, and נשש ועורם: ובוץ ומַעַּזֵי: and fine linen, and goats' hair; י שֹבֹלֵט וֹאַבֹּלֹמֹן וֹטוְכַמֹּט מֻהֹנֹ, וֹטַבֹּלָא וֹאַבֹּלֹוֹא יַּאַבֹּה זְּבִינִּי and blue, and purple, and scarlet, and brass; מאַמָם זְהָב נְבֶּפֶר וּנְחִשֶּׁת: בּבְבָּא וְכַסְפָּא וּנְחַשָּא: shall take of them: gold, and silver, ּ נְּיֹאָעִ עַשַּׁרִיּמְּעִ אַּמֶּב שַׁלְּחִיּ נְדָאִאַפְּרָשִּיהָא צִּחִסְּבִין מִנְּעִוֹן And this is the offering which ye

מְבֹּנִינִי בּנִנִּנְוּ: וְמִּבְנִינִי נִוֹּהְבָּרֵוּ בִּנִנִּנִּוּ:

בּלְיוּ וְבֵּוֹ תַּעִּמְהִי: (ס) أحًا لاَمْخَدِيا: قَطُرُنَا لَاهُمُ فِلْ الْكُنَّا فَكُرُنَّا خُرِي مَشْخُتُمُ أَنَّا لِمَانِا خُرِ مُرَبَانِ בְּכָלְ אֲשֶׁר אֵנִי עְנִרְאָנִה אִוֹמְדֹּ אֲתַ בְּכֹלְ צַאֵּנְאַ מַחְזֵי יְמְדְּ זְתְּרְ דְּמִנְתּ

ظظئيه

that I may dwell among them. And let them make Me a sanctuary,

incense;

- thereof, even so shall ye make it. the pattern of all the furniture the pattern of the tabernacle, and According to all that I show thee,
- כשמדקדק בסס: מרומת המשכן, נדבת כל אחד ואחד שהתנדבו. י"ג דברים האמורים בענין, כולם הוצרכו למלאכת המשכן או לבגדי כהונה שנעשו מסס סאדנים, כמו שמפורש באלה פקודי, ואמם מרומם המובח בקע לגלגלם, לקופום, לקנום מהן קרבנום לבור, ואמם מוב, פיישני"ע בלע"ו (געשענק) - חקחו אח חרומחי. אמרו רבומינו, ג' מרומום אמורום כאן, אםם מרומם בקע לגלגלם (2) ויקחו לי חרומה. לי, לשמי: חרומה. ספרשם, יפרישי לי מממונס נדבס: ידבנו לבו. לשון נדבס, וסוא לשון כלון
- הכמף הבה שם בנרבה, עשהוה לכלי שרת: מלינו בכל מלאכת המשכן שהוצרך שם כמף יותר, שנאמר וֶבֶשֶׁף פְּקוּדֵי הְשַׁדֶּה וּגו' בֶּקַע לַגָּלְגֹּלֶם וגו' (שמות לת, כוכו), ושאר (3) יהב וכסף ונחשת וגוי. כלס באו בנדבה איש איש מה שנדבו לבו, מוץ מן הכסף שבא בשוה, מחלים השקל לכל אחד. ולא
- तंर्देष: פשמן (יבמומ ד:): ועזים. נולה של עויס, לכך מרגס אונקלום ומַעַגי, הבא מן העויס, ולא עויס עלמן, שמרגוס של עויס (+) וחבלה. למר לצוע בדס מלוון (מנמום מד.), ולבעו ירוק: וארגמן. למר לצוע ממין לבע ששמו מרגמן: ושש. סומ
- כשילאו ממלרים: יעקב אבינו לפה ברוח הקדש שעמידין ישראל לבנוח משכן במדבר, והביא ארוים למלרים ונמעס, ולוה לבניו לימלם עמהם לכך ממרגס מַמְגוֹנְמְ, שֻׁשׁ וממפּחר בגוונין שלו (שס): ועצי שמים. ומחין היו להס במדבר, פירש רבי מנחומה (מרומה ע), (2) מאדמים. לבועום סיו אדוס לאחר עבודן: חחשים. מין חיס, ולא סיחס אלא לשעס (שבת כה:), וסרבס גווניס סיו לס,
- ולשון קטרם, סעלאם קיטור וממרום עשן: וסולרכו לו בשמיס, כמו שמפורש בכי משל: ולקשורת הסמים. שסיו מקטירין בכל ערב ובקר, כמו שמפורש בולמס מלוס. (6) שמן למאור. שמן זימ וך לסעלות נר ממיד: בשמים לשמן המשחה. שנעשה למשות כלי המשכן והמשכן לקדשו,
- לאפוד ואבני המלואים למשן. ומשן ואפוד מפורשים בואמה מנוה, והם מיני מכשימ: גומל, ונומנין סלבן שם למללום הגומל, קרויים לבני מלולים, ומקום המושב קרוי משבלום: - לאפוד ולחושן. לבני השהם (ד) אבני שהם. שמים סולרכו שם, ללורך סאפוד סאמור בואחה מלוה: מלאים. על שם שעושין להם בוהב מושב כמין
- (8) ועשו לי מקדש. ועשו לשמי נית קדושה:

נאַמָּע נִנוֹגִי למִנִיני נמצי אָרְכֹּוֹ וְאַמֶּה נִתֹצִי רְהְבֹּוֹ ישראנ וְעְשְׁי אַרְיוֹ עַצֵּי שִׁמְיִם אַמְּתַים

זְהָב סָבֵיב: ומטוא שׁבּפֹּוּוּ וֹמֹמָּוֹעַ מֹלָיוִ זֹרַ וְצְפִּיתְ אָתוֹ זְהָב שָּהוֹר מִבָּיִת

מּבֹמָּט מֹלְ־צַּלְמִּוְ עַמִּלִּיִם: ַ מַבְּעָּט עַּל־צַּלְעוֹ הָשֶׁהַי ין וֹנְתַּשְׁע מַל אַבְבָּע פַּעָּמִיתָיוֹיו וּשְׁתַּיַי נוֹגַּלִטְ לְוַ אַנְבַּתְ חַבְּעָּנִי זְנִיִב

יי לְּמְשְׁיִם זְּהְבֵּי: יִּהְשְׁיִם זְּהְבֵּי: יִּהְשְׁיִם זְּהְבִּיה אֲבִּים בְּצִּי שְׁמִּים וְצִּפִּיהָ וְהַהְבָּיר אֲבִיםי בְּאָמִי שִׁפִּין

ئات : צַּלְעַּׁה הָאָרֶן לְשָׁאֵה אָת־הָאָרֶן עַל סְטְרֵי אָרוֹנָא לְמִשָּל יָה לי װְבְּאָנֵץ אָר הַבַּּרִים בַּשַּׁבְּעָר עַל וְחַעֵּיל יָר אָרִיחַיָּא בְּעִיְקְהָאַ

್ದೆ ದಿದ್ದ ದಿದ್ದೇ: י בְּשָּׁבְּתִי בְאָבְן יְבְיִי בַבַּבִּים לְאַ בְּשִׁנְשִׁ אֲבִוּנָא יְבִוּן אָבִינִיּאִ

هِٰشِ هِمَا هِجُرك:

יפַּלְנָא רוּמִיה: נאַמוֹשׁא ופֿלַנֹא פּוּטְגוּע נאַמוֹשׁא שַּׁבְּיֵלֵא אַנּבְבִּינִאַ נוֹהְבְּרוּן אֲרוֹנְא בַּאָהו הָסוּוּ

QUIL: \$4LL יִמְבַּרָא טַּחָפֵינִיה וַתַעַּבֵּיר נטטפֿי נְמֵיה דְּהַב דְּכֵי מִנְּיוֹ

סְמְרֵיה הְנְנֶנֶא: סמביה תד ותרמין עוקן על הולו הכ וֹטְטֵּגוֹ מַּלְ אַּבְׁבַּמ ליה אַרְבַּע עוֹקוֹ

אַרוֹנָא בְּהוֹן:

⁹ וֹנְעַעָּׁ אֶׁבְ_עַאָּבְׁן אֵעַ עַמְּבְע וִעִּמֵּוּן בַּאָבְוָנָא זָע סְׁנֵדְנִּעִּא אָרָ סְׁנֵדְנִּעָּא אָ לא ישרון מניה:

ياز كالناد

thereof. and a cubit and a half the height cubit and a half the breadth thereof, shall be the length thereof, and a acacia-wood: two cubits and a half And they shall make an ark of

crown of gold round about. overlay it, and shalt make upon it a gold, within and without shalt thou And thou shalt overlay it with pure

on the other side of it. on the one side of it, and two rings feet thereof; and two rings shall be gold for it, and put them in the four And thou shalt cast four rings of

acacia-wood, and overlay them with And thou shalt make staves of

wherewith to bear the ark. the rings on the sides of the ark, And thou shalt put the staves into

ark; they shall not be taken from it.

The staves shall be in the rings of the

Sī

testimony which I shall give thee. And thou shalt put into the ark the

ושמים מכאן לרמבו של ארון, והבדים נמונים בהם, וארכו של ארון מפסיק בין הבדים אממים וחלי בין בד לבד, שיהיו שני בני (12) ויצקח. לשון סמכס כמכגומו: – פעמוחיו. כמכגומו ווֶיָמֵיסּ. וצוויום סעליומם ממוך לכפורם סיו נמוניס, שמיס מכלן משהי, וכשהכפורת שוכב על עובי הכמליה, עולה הזר למעלה מכל עובי הכפורת כל שהוה, והוה פימן לכמר מורה: כמין כחר מוקף לו שביב, למעלה משפחו, שעשה הארון החילון גבוה מן הפנימי, עד שעלה למול עובי הכפורח ולמעלה הימנו מלמעלה, נמן של עץ במוך של והב, ושל והב במוך של עץ, וָמָפֶּה שפתו העליינה בוהב, נמלה מלופה מבית וממוץ: זור זורב. (11) מביח ומחוץ חצפנו. שלשה ארונות עשה בללאל, צ'של והבוא' של עך (יומא עב:), וד' כתלים ושולים לכל אחד, ופתומים (10) ועשר ארון. כמין ארוות שעושים בלא רגלים, עשוים כמין ארגו שקורין הישקרי"ן (שריין שראוק) יושב על שוליו: מחיבר למקרה שלמעלה הימנו, לה היה לו לכחיב וכן העשו, הלה כן העשו, והיה מדבר על עשיית ההל מועד וכליו: לי כלי בים עולמים, כגון עולמנום ומנורום וכיורום ומרונום שעשה שלמה, כסבנים אלו מעשו אוסם. ואס לא היה המקרא לי מקדש ככל אשר אני מראה אותך: – וכך חעשו. לדורות (פנהדרין מו:, שצועות יד:), אם יאבד אחד מן הכלים או כשמעשו

(9) ככל אשר אני מראה אוחך. כאן, אם מבנים המשכן (מנסום כע.). המקרא הוה מסובר למקרא שלמעלה הימנו, ועשו

מן סעבעות סאלו על צלעו סאחת: צלעו. לדו:

(13) בדי מוטומ:

(15) לא יסורו ממנו לעולס (יומאענ.):

סן סן די עצעות שבתחלת המקרה, ופירש לך היכן היו, והוייוי זו ימירה היה, ופתרונו כמו שמי עצעות, ויש לך לישבה כן, ושמי אדס סגושאין אם הארון מהלכין ביניהם, וכן מפורש במנחות (למ:) בפרק שתי הלחס: ושחי טבעות על צלעו האחת.

ئىلغ، ئىلچە: אַמְּתָיִם וָהַגִּי אָרְבָּה וְאַמֶּה תַּרְתֵּין אַמִּין וּפִּלְנָּא אוּרְכַּה וֹמֹמֹּגעֹ כֹפֹּבע זַבְיַב

ואַמְּטָא ופַּלְגָּא פּוּחָיַה: מְּבְוֹנְהְ וְמַהְבֵּיִרְ כְּפִּוּרְמָּאִ צִּדְתַב צְּבֵי

cubit and a half the breadth thereof. shall be the length thereof, and a of pure gold: two cubits and a half And thou shalt make an ark-cover

TÇÇÇÇT: מקשה מעשני קצות וֹמֹמוֹנוֹ מֹנוֹם כֹנוֹבוֹם

סמבי כפירקא: לניד הַשְּבֵיד יָהְהֹדוֹן מִהְבִין ונהביר הבין קרובין דדהב

ark-cover. make them, at the two ends of the of gold; of beaten work shalt thou And thou shalt make two cherubim

מַלַ שְׁנֵי לַצּוֹתְיוּ: עַכּפָּרֶע עַגַּמָּנְ אָּעַרַעַּבְּרָרָ ⁶¹ וּכְרוּב־אֶּחָר מִקְּצָה מִזָּה מִן־ וַעַשֶּׁה כָּרוֹר אֶחָר מִקְּצָה מִזָּה וּ

בְּרוּבַיָּאַ עַּל הְבֵין סְמָרוֹהִי: מכא מו כפובשא שהבעו ים מכא וכבולא עב מסמבא וֹהְבֹּיִר כִּרוּבָא חַד מִסְמָּרָא

two ends thereof. shall ye make the cherubim of the end; of one piece with the ark-cover end, and one cherub at the other And make one cherub at the one

هُمِ يَنْ حَقِدُ لِمَا يُذَارُ لِمُؤْدُ لِيَّةً لِمَا يَهُمُ الْمِنْ الْمُقْلِ لِمُعْلِمُ الْمِنْ الْمُقْلِمُ الْمِنْ الْمُقْلِمُ الْمُنْ الْمُؤْدِدِ الْمُعْلِمُ الْمُنْ الْمُؤْدِدِ الْمُؤْدِدِ الْمُؤْدِدِ اللَّهِ الْمُؤْدِدِ اللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ ي الللَّالِيلِي اللَّالِي الللَّهِ اللَّهِ الللَّهِ الللَّهِ اللَّا עַכַּפָּבַע יפָּנִיהָם אָנטִ אָּלַאָּהָוֹיוּ " לְמַּעְלְּה סְּבְבֶּים בְּבַנְפֵיהָם עַּל־ نْكَالَّهُ لَاخْتُكُمُ عِلْشِهُ خُرُفِنَا

Ċ**∟**נבֿגֹּאַ:

cherubim be. the ark-cover shall the faces of the their faces one to another; toward ark-cover with their wings, with their wings on high, screening the And the cherubim shall spread our

بَيْمَاتُ مِي الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِمِينَ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ מֹלְמֹֹהֹלְע וֹאָבְעַנֹאָבֶן טֹטֹן אָטַב מּלָהֵגלָא וּבֹאָבוָנֹאָ טֹטֵוּן זִינַ لْزُنَاتُ \$ كُن يَادَوْفُكُ مَ جَالِكُمُ لِلْ لَاتِقِيلَ ثِن خُودِكُ فِي هُذِي كُذِينُهُ

סְבַּרוּהָא דְּאָהֵין לְךְּ:

shall give thee. thou shalt put the testimony that I above upon the ark; and in the ark And thou shalt put the ark-cover

17

- (10) ונחח אל הארן. כמו בלהון: העדח. סמורס, שסיל לעדות ביני וביניכס שלוימי למכס מלות סכמובות בס:
- ורחבה כרחבו של ארון, ומונחת על עובי הכחלים ארבעתם, ואף על פי שלא נתן שיעור לעוביה, פירשו רבותינו שהיה עוביה (עו) כפורה. כמיי על האכיון, שהיה פתוח מלמעלה, ומניחו עליו כמין דף: אמחים וחצי ארכה. כארכו של אכון,
- בולמין למעלה, ולייר הכרובים בבלימם קלומיו: מקשה. במדי"ן בלע"ו כמו דָּחֹ לְדָחֹ נָקַשָׁן (דניחֹל ה,ו): קצות הכפורת. כמעשה לורפים שקורין שולדירי"ן, אלא העיל והב הרבה במחלת עשיית הכפורת, והכה בפעיש ובקורנם באמלע, וראשין (13) ברבים. דמום פרלוף מינוק לסס: מקשה חעשה. שלה מעשם בפני עלמס וממברס ברהשי סכפורם להמר עשיימס, **aea (arca a.):**
- (91) ועשה ברוב אחד מקצה. שלה ההמר שנים כרובים לכל קלם וקלם, לכך הולרך לפרש כרוב החד מקצה מוס: ראשי הכפורת:
- (0.5) פורשי כופים. שלא מעשה כנפיסם שוכביס, אלא פרושים וגבוסים למעלה אלל ראשיסם, שיהא יי עפחים בחלל שביץ הכפורה. עלמס מעשס את סכרוביס, זהו פירושו של מקשה מעשה אותם, שלא מעשם בפני עלמס ומחברם לכפרת:
- إنها عُم جِيه جَمْ خَوْدًا (عمرم مر ح), نفم حرل إنها عُم جَوَفِرِه فِر جَهُدًا مِرْمِ فِرْتِ שבעודו אכון לבדו בלא כפורם, ימן ממלה העדום למוכו, ואמר כך ימן את הכפורם עליו, וכן מלינו כשהקים את המבון, נאמר (וב) ואל הארון חחן אח העדה. לא ידעמי למס נכפל, שסרי כבר נאמר ונחם אל סארון את העדה. לא ידעמי למס נכפל, שסרי כבר נאמר ונחם אל סארון את העדה. הכנפים לכפורת, כדליתה בקוכה (ה:):

בְּנֵרְ נִמְּבְאָלֵי (פּ) אַת כְּלְ־אֲשֶׁרְ אֲצֵנֶה אוֹהָהָ אֶלִּ ַ הַבְּהַבְּים אֲשֶׁר עַל־אֲבָוֹן הָעַּהָת אַטַּלְּ מִעַּלְ הַכַּפַּרֶה מִבֵּין שְׁנֵין ונועדהמי לף שָם וִדַּבָרָהָי

حرينان: אַרְכוֹ וְאַמָּה רְחָבּוֹ וְאַמָּה וָחַצִּי " וֹמֹמָ, עַׁ מִּלְעוֹן מִדֵּגִּי מִשְּׁמִים אַפּּעוֹנִם <u>וֹעַהְבִּיִר פַּ</u>עוּבָא בַּאָבֵּי מִשְּׁמִ

לְיִ זְרְ זְּנְוֹבְ סְבְּיִבּ: ⁺⁻ וֹגַפּיתָ אֹתִוֹ זְהָב טְהָוֹר וְעְּשִׁ

קַבְיב: זר־זְהָב לִמְסְנַּרְתִּי ל וֹמְמָּוֹשׁ לְוִ מִסְׁלִּנֵישׁ מִפֿע סִבָּיִר

עַפּאָע אַמֻוֹר לְאַוֹבָּת וֹלְלָיו: וֹנִטִשְׁ אֶטַעַהַסְּבֹּהָט הֹלְ אָבְבֹּה וֹמֹמָּוֹטׁ בַוְ אַבְבֹּמ סִבּׁמָּט זָבִיר

正學学品: לְבְּהֵים לְבַּגִּים לְמֵּאֵר אָרַ־ צַּהְרָא לִאָּרִיחִיִּא לְמִּשֵּׁל יָה קְבְהָים לְבַּגִּים לְמֵּאֵר אָרַ־ צַּהְרָא לְאָרִיחִיִּא לְמִשָּל יָה

> (WTXC): خاگ אָרוֹנְא דְּסְהַרוּהָא יָת כָּל מבון טבון ברוביא במכ נאַמבִּיל עמָן מִעִּלְיִי בְּפּוּרְחָא

> פּנטְגִיה וְאַמְּהָא וּפַּלְגָּא רוּמֵיה: שַּׁבְשֵׁין אַמִּין אִירְבִּיה וְאַמְּטְא

> סחור סחור: ŁŪT ĿĊ

> זיר דדהב לגדנפיה סחור פּוּשִׁכָּא סְחור סְחור וְתַעַעַבּיר וֹטֹמֹבֿיִג בִיה גָּבְוֹפֹא רוּמִיה

> لَـٰلَاحِلِكِ،: מכן אובה זווטא בלאובה בבער וטטון זט אולטא וֹטֹהְבֹּיִג בִינִי אַנַבֹּה הֹוֹכֿוֹ

unto the children of Israel. will give thee in commandment the testimony, of all things which I cherubim which are upon the ark of the ark-cover, from between the two I will speak with thee from above And there I will meet with thee, and

half the height thereof. breadth thereof, and a cubit and a length thereof, and a cubit the acacia-wood: two cubits shall be the And thou shalt make a table of

gold round about. gold, and make thereto a crown of And thou shalt overlay it with pure

round about. golden crown to the border thereof about, and thou shalt make a border of a handbreadth round And thou shalt make unto it a

57

٤7

feet thereof. the four corners that are on the four rings of gold, and put the rings in And thou shalt make for it four

the table. be, for places for the staves to bear Close by the border shall the rings

וכס מפמר, ואמ אשר אדבר עמך שם אמ כל אשר אנים אומך, אל בני ישראל סוא: ונשמעלמשה באהל מועד: ואה כל אשר אצוה אוהך אל בני ישראל. הריוי"ווימירה ומפלה, וכמוהו הרבה במקרא, שַפַּפַּבֶּמ וגוי (במדבר ז, פע), משה היה נכום למשכן, וכיון שבה בחוך הפחח, קול יורד מן השמים לבין הכרובים, ומשם יולה במופים מכחישים זה את זה, בא הכמופ השלישי והכריע פיניהה, ובְּבֹּח מֹשֶה אֶל חֹקֶל מועַד וַיִּשְׁמַע אֶם הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלֶיו מִעַל הכפורה. ובמקום אמר הוא אומר, ויְדַבֶּר ה' פֻלְיו מַאַהֶל מוּעַד לַאמֹר (ויקרא א, א), זה המשכן מחוץ לפרכח, ומלאו שני (שב) ונועדהי. כשאקצע מועד לך לדבר עמך, אומו מקום אקצע למועד, שאבא שם לדבר אליך: ודברהי אהך מעל

(33) קומחו. גובה רגליו עם עובי השלחן (פקחים קע: ובחוק' שם ד"ה אמתא):

(24) זר זהב. מימן לכמר מלכומ, שהשולמן שם עושר וגדולה, כמו שאומרים שלמן מלכים:

ועשית זר זהב למסגרתו. סול זר סלמור למעלס, ופירש לך כלון שעל סמקגרת סיתס: שולמן שרים, ויש אומרים למטס סימס מקועס, מרגל לרגל בארבע רומום סשולמן, ודף סשולמן שוכב על אומס מסגרם: (as) מסגרה. כמרגומו גְּדַנְפְּמֹ, ונמלקו מכמי ישראל בדבר, יש אומריס למעלה הימה פביב לשולמן, כמו לבובוין שבשפת

(קב) לעמת המסגרת תהיין המבעות. ברגליס מקועות כנגד כאשי סמסגרת: "לבחים לבדים. אותן מצעות יסיו

במים לסכנים בהן הבדים: לבחים. לצירך במים: לבדים. כמרגומו לַפַּהְרָה לַהֵּרִיהַיָה:

正學学品: וֹאַפּׁיתָ אֹתָם זָהָב וִנִשְּׁא־בָם אָת־ וֹמֹמִּיהַ אָּטַ_עַכּּגִּים מָּגָּה מִּסִּים

יְמְנַקּיְמִיוּ אֲמֶׁר יָסָרְ בְּתֵּוֹ זְתָּב لْمُهُمْ فَا فَرَجُمُ لَا لَهَ فِي الْأَهْبِي الْأَهْبِي الْأَهْدِيلِ الْمَهْدُيلِ

שָׁהְוֹר תַּעֲשָׂר אַהָם:

לְפַּׁלָּגְ עַּמְגֶע: (פּ) ್ וֹלִטִּטַּ מַּלְ עַהָּאַלְעַוֹן צָטִם פּֿנִים וִעִּטֵּוּ מַלְ פַּעוּנִא לְעַוּם אַפּּוֹּאַ

ದರ್ಭ : ೧೯೯೯: مَرْ فِي اللَّهِ لِي اللَّهُ لِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ שלישי הַעְּעָהׁ (בספרי ספרד ואשכנו נָגִיד הָהְעַעַבָּיד מִנָרָהָא שָׁדַה

> ויהון נְשְלִין בְּהוֹן יָת פְּתוּרֶא: וֹטֹמֹבוֹג וֹט אָבוּוּטוֹא בּאֹמוּ

: ווענו: בהון הדובר הבי أكأفأنتيك يظخيك تدنيتوك **בולפובי**

בבלה הידירא:

וֹמומּפֿבֹא מִפֿבּי וֹבינוֹ: וֹמֹמִּיִיםׁ מִּנְרֵט זִּנִיֹר מִבְיִנְיִר מִלְמֵּט וִעַמְּבִיג מִּנִּנִנִשׁא צִּדְרַבַּר בַּבִּי

> with them. gold, that the table may be borne acacia-wood, and overlay them with And thou shalt make the staves of

pure gold shalt thou make them. thereof, wherewith to pour out; of the jars thereof, and the bowls thereof, and the pans thereof, and And thou shalt make the dishes

showbread before Me always. And thou shalt set upon the table

one piece with it. knops, and its flowers, shall be of base, and its shaft; its cups, its the candlestick be made, even its of pure gold: of beaten work shall And thou shalt make a candlestick

(82) ונשא בם. לשון ופעל, יסיס ושה בס הה השלחן:

מכל וכמוי מם: שלר יוםך, שהיו עליו כמין סרך וכסוי, ורן במקוס אחר הוא אומר וַאָּם קְשׁוֹת הַנָּמֶךְ (במדבר ד, 1), ווה ווה, יוםך והיסך, לצוך שמרגם מְכִילְמֵישּ, סיס שונס כדברי סמומר מנקיום סן פניפין: אשר יסך בהן. אשר יכופס בסן, ועל קשומיו סוא אומר קשומיו אלו סניפין, שמקשין אומו ומסויקים אומו שלא ישבר. ומנקיומיו. לו הקנים שמנקין אומו שלא ימעפש, אבל אונקלוס במו גַלְּבֵּיהַי בְּבִיל (ירמיה ו, יא). אבל לשון מנקיות איני יודע איך נופל על סניפין, ויש מחבמי ישראל אומרים (מנחות זו.), לחם ללחם פתוכין על אוחן פצולין, כדי שלא יכבד משא הלחם העליונים על החחחונים וישברו, ולשון מְבִילְמִיהּ, חובלוחיו, מן סשלמן סרבס כנגד גובס מערכם סלחס, ומפוללים ששס (סרא"ס גורס חמשס) פלולים זס למעלס מזס, וראשי סקנים שבין כל דבר מלול קרוי קסו"מ: - ומנקיוחיו. מרגומו ומֶכִילְמֵיפּ, סן סניפּיס, כמין ימדום וסב עומדין במרך, וגבוסיס עד למעלס כל למס, שישב למס האמד על גבי אומן הקנים, ומבדילין בין למס ללמס, כדי שמכנם הכוח ביניהס ולא ימעפשו, ובלשון ערבי ַלְּבְּנֶס זַבְּּס (ויקראַ כד, ז): - וקשוחיו. סן כמין חלאי קניס חלוליס הנסדקין לארכן, דוגממן עשה של והב, ומסדר ג' על ראש וכפוחיו. סן גזיכין שנומנין בסס לצונס, ושמיס סיו לשני קומלי לצונס שנומנין על שמי סמערכום, שנאמר וְנָמַמָּ עַל סַמַּעַבֶּבֶה ברול, בשל ברול סוא נאפס, ורשמוליאו מן סמנור נומנו בשל והב עד לממר בשבם שמסדרו על השולמן, ואומו דפוס קרוי קערה: ולכאן, לגדי סבים מוס ומוס, נומן ארכו לרחבו של שולחן, וכחליו וקופיס כנגד שפח סשולחן. וסיס עשוי לו דפום וסב ודפום כרחומיה, שולים לו למטה, וקופל מכאן ומכאן כלפי מעלה כמין כוחלים, ולכך קרוי לחם הפנים, שיש לו פנים רואין לכאן (92) ועשיה קערוחיו וכפוחיו. קערומיו זה הדפום, שהיה עשוי כדפום הלחה, והלחה היה עשוי כמין היבה פרולה משמי

(30) לחם פנים. שיש לו פניס, כמו שפירשמי, ומנין הלחס וקדר מערכומיו, מפורשיס באמור אל הכהניס:

ולא סיו בה אלא לנוי: - כפחריה. כמין מפומים היו, עגולין סביב, בולטין סביבום הקנה האמלעי, כדרך שעושין למנורות מוכוכים, אכוכים וקלכים, וקורין להם מדירנ"ם, ואלו עשויין מוהב, ובולטין ויולאין מכל קנה וקנה כמנין שנתן בהם הכמוב, זקוף כלפי מעלה, ועליו נר האמלעי עשוי כמין בוך, לנוק השמן למוכו ולחם הפחילה: - גביעיה. הן כמין כוסוח שעושין שרגל של מעס סעשרי כמין מיצה, ושלשה רגלים יולאין הימנה ולמעה: - וקנה. הקנה האמלעי שלה העולה באמלע הירך, (מנסום כמ.), אמר לו סקד"ה, סעלך אם הככר לאור והיא נעשים מאליה, לכך לא נכסב סעשה (סנסומא שם): - ירכח. הוא במדי"ן בלע"ו כמו דְּסְלְדֶטׁנְקַשֶׁן (דנימֿלס, ו): רויעשה המנורה. ממליס (מומומת בסעלומך ג), לפי שסיס משס ממקשס בס מקשה. מכגומו נָגִיד, לשון סמשכס, שממשיך אֿמ סאֿיבריס מן סעשמ לכאֿן ולכאֿן בסקשם סקורנס, ולשון מקשס מכת קורנס, סלורפיס שקורין שולדיר"ן, אלא כולס באס מחמיכס אחח, ומקיש בקורנס וחוחך בכלי סאומנום, ומפריד סקניס אילך ואילך: (IE) מקשה חיעשה המנורה. עלמ יעענס מוליות, ולמ יעעס קניס ונרומיס מיבריס מיבריס, וממר כך ידביקס כדרך

מַצְרָה הַשָּׁנְי: וְמִּמְּשׁׁר קַּנְיִם יְצְאָים מִצְּהָיִים מִצְּהָיִים אָלִין נְפָּקּוֹ מָפְּטְרָהָא

מְנְרָה מְצְּיַה מְּלְמָא קְנֵי מְנְרְמָא מִסְטְרַה

ייּצְאָים מִן־הַמְּנֶרֶה: בַפְּתְּר נְפְּרֵח בֵּן לְשֵׁשֶׁת הַקְּנִים חַזּיר נִשׁישָׁן בַּן לְשִׁמָא קִּנִין לְבָמִים מְשֶׁפְבָּיִם בַּפָּנָה הָאָחָר قد بهربا جوباد بقرا الهاجائيات بهاجائيات بهاجائيات الهاجات الهاجات الهاجائيات الها مُحِمَّل بِحَمِّرت يُنْمُعُيْرت فَعُرُن فَحُرْنِه حَجْريا مُعَنْدا فَعَنْه

בופלגו מו מובעא: וֹמְנָמֵן וּטַׁלְטֹא

بْشِعَادُت وَجِمَارُاتِ بَجَدَيْنِ بَا

מֹבּגוֹבוּגוֹ עַוּיבַעֹּא וֹמִוְמִּנִּעֹא: וּבֹמֹלֹבְעֹא אַבַבּהא כַּלְּיִבוּוּ

<u> הַלְּגַרֶ</u>ה: לששת הקנים היצאים מן־ إحوَظُّ مَחַת שְׁנֵי הַקְּנִים מִמֶּנְה रः ृद्वतं लूगत थृंद्र प्वृद्गत वंद्वेद्द्य וַכַפַּמְּר מַּחַת שָׁנֶי הַקָּנִים מִמֶּנָה וִחַזּיר

בְּוֹלִבְעַא: لمنتد كمفع كنا لأفكا ما בְּמִנְהַ וְחַוּוִר מַחות מִבוּון כֹּנוּוֹ טעוט טבול לנין

> the other side thereof; branches of the candle-stick out of the one side thereof, and three branches of the candlestick out of going out of the sides thereof: three And there shall be six branches

78

the candlestick. so for the six branches going out of other branch, a knop and a flower; made like almond-blossoms in the knop and a flower; and three cups almond-blossoms in one branch, a three cups made like

thereof. knops thereof, and the flowers made like almond-blossoms, the And in the candlestick four cups

candlestick. branches going out of the one piece with it, for the six and a knop under two branches of two branches of one piece with it, one piece with it, and a knop under And a knop under two branches of

קנה האמלעי זה למעלה מוה, ההחבון ארוך, ושל מעלה קלר הימנו, והעליון קלר הימנו, לפי שהיה גוצה ראשיהן שוה לגוצהו (22) יוצאים מצדיה. לכאן ולכאן, באלכמון נמשכים ועולין עד כנגד גובסס של מנורס, שסוא קנס סאמלעי, ויולאין ממוך ופרחידו. ליורין עשוין בס כמין פרמין: - ממנה יהיו. סכל מקשס יולה ממוך ממיכת סעשם, ולה יעשס לבדס וידביקס: שלפני השרים, וקורין להם פימל"ש, ומנין שלהם כמוב בפרשה כמה כפמורים בולמין ממנה וכמה מלק שבין כפמור לכפמור:

(33) משקדים. כמרגומו, מזייירים סיו, כדרך שעושין לכלי כמף ווסב שקורין נימל"ל: דשלשה גבעים. בולמין מכל קנס של קנה האמלעי השביעי שממנו יולאים הששה קנים:

יליאם הקנים היולאין מלדיה: - משקדים בפחוריה ופרחיה. זה אחד מחמשה מקראות שאין להם הכרע (יומא נב:), אין (44) ובמגרה ארבעה גבעים. בגופס של מנורס סיו ארבעס גביעים, אחד בולט בס למטס מן סקנים, וסג' למעלס מן וקנס: כפתור ופרח. סיס לכל קנס וקנס:

בסעלומך, עד ירכה עד פרחה. ואם מדקדק במשנה זו הכחובה למעלה, המלאם כמנינם איש המקומו: בקנס סאחד כפחר ופרח, וג' למנורס, שנאמר משוקדים כפחרים ופרחים, ומיעוע פרחים שנים, ואחד סאמור צפרשת שנים, האחד למעה אלל הירך, והאחד בג' מפחים העליונים עם ג' הגביעים, ומשעה פרחים היו לה, ו'לששח הקנים, שנאמר - הקניס, וג' בגופה של מנורה שהקניס יולאים מהס, ושנים עוד נאמרו במנורה, שנאמר משוקדים כפמוריה, ומיעוט כפמורים נמנאו גביעים כ"ב, י"ח לששה קנים ג' לכל אחד ואחד, וארבעה בגופה של מנורה הרי כ"ב, ואחד עשר כפחורים, ו' בששח יולאיס ממנו ונמשכיס ועולין כנגד גובסס של מנורס, ומפחייס חלק, נשחיירו שס ג' עפחיס, שבסס ג' גביעיס וכפחור ופרח, נמשכים ועולים כנגד גובהה של מנורה, עפח חלק, ועפח כפחור ושני קנים יוצאים ממנו, ועפח חלק, ועפח כפחור ושני קנים שהקנים נמשכין ממוכן, שנאמר וכפמור מחח שני הקנים וגו', ומפחיים חלק, ומפח כפחור ושני קנים יולאים ממנו אילך ואילך במנורה עלמה, שנאמר משוקדים כפחוריה ופרחיה, למדנו שהיו בקנה שני כפחורים ושני פרחים לגד מן הג' כפחורים (במדבר מ, ד), ומפחיים חלק, ומפח שבו גביע מהחרבעה גביעים, וכפחור ופרח משני כפחורים ושני פרחים החמורים (מנמום כמ:), גוצסס של מנורס י"ח מפחיס, סרגליס וספרח ג' מפחיס, סוח ספרח סממור צירך, שנחמר עַד יֶבֶכֶּש עַד פִּרְחָש (35) וכפחור חחח שני חקנים. ממוץ הכפמור היו הקנים ומשכים משני לדיה אילך ואילך. כך שנינו במלאכת המשכן ידוע אס גביעיס משוקדיס, או משוקדיס כפתורים ופרחיה:

אַנוֹע לְבָלְ_נַיִּנְנִייִּמִי: measure. שַׁבְא לְכָּלְ יְנִינִּמְטָא: בְּאַמְּר הַיְּרִינְיִה הָאָהָת מְדֶּר all the curtains shall have one אַמָּגוֹ גַּינוֹגְמַשׁ עוֹבָא מַמָּבוֹנֹא breadth of each curtain four cubits; ֶ וֹמֹמְנִים בֹּאַפֶּׁע וֹנְעַבְ אַנְבָּע נטלנו אַמון ופוטוא אַנבֿה eight and twenty cubits, and the אַבוּו הַנְרִיעָה הַאַחַת שָׁמֹנָה אוּרְכָּא דִירִיעַהָא חַבָּא עַשְׁיִין The length of each curtain shall be : المالات make them. מְצְּשָׁ בַשְּׁבְּשַׁ בַשְּׁבַ בַשְּׁבַ בַּעָּבַ of the skilful workman shalt thou כבובין עובד איפו העביד נאַניּמֹן וֹנִילַמֹּנ חָּיָּוּ כַּנִברוּם and scarlet, with cherubim the work וֹאַבְוּוֹנֹא וּאַבֿה וַבוְנָרִ צּוּרַת twined linen, and blue, and purple, نڬػڬڹ ַם וֹבׁוֹמְּטַ מִּמִּׁם בֹּוֹמִּים. לבולו בבול שוור ותקלא $I\Lambda XX$ tabernacle with ten curtains: of fine מַשְׁר וְנְתְ מַמְּכִּנְאִ תַּמְּבִיר עַשְּׁר וֹאָט_בַּמִּמִהַבֹּן المقتال Moreover thou shalt make the אַמָּה מְרָאֶה בְּהֶר: (סֹ) thee in the mount. מִתַּהְוֹי בְּטוּרֶא: their pattern, which is being shown * יַּרְאָר וַעֲּאָר בְּּלְבְּוֹנְלְים אָאָר וַהְוּיִ וַאָּרִ בַּּרְמוּהָהוֹן דְּאָהָ And see that thou make them after בֿק_הַבֿלִים הַאֶּבֶּה: יְתַה יְת בְּל מְנַיָּא הְאָּלֵין: made, with all these vessels. פּבְּרְי זְהָב טְהָוֹר יַעְטֶּה אֹתָה אָתְ פַּבְּרָא דְּדַהְבָּא דְּבִיָּא יַעְבֵיִא יַעְבֵיִי Of a talent of pure gold shall it be مَكُلُلِكِ: snuffdishes thereof, shall be of pure 85 ばなるはにす זְהָב וַצֵּיְבְּחַהָא וּשִׁהְהְיִּהְיִם בּּרְהַב ימושטיים And the tongs thereof, and the مَح_مَثد فَثَرَا: מֹלנֹינון לַפֿבּיל אַפּּנִאּ: against it. the lamps thereof, to give light over וְבֵאָּגִר וְמַרְלֵיק יָת בּוָבִּינָהָא וִיהֹוֹן thereof, seven; and they shall light מְבֹלְגַע וֹעַלְבִיג יִע בּוָגִּגוֹעָא מִבֹלָא And thou shalt make the lamps چَקֶה מִקְשֶׁה אַחַת זְחֲב שָהִוֹר: - פּוּלַה נְגִידָא חֲדָא דִּדְחַב דְּבֵי: it one beaten work of pure gold. De of one piece with it; the whole of 98 Their knops and their branches shall

(78) אח גרוחיה. כמין בויכין שנחמין במוכן סטמן וספמילים: והאיר על עבר פגיה. עשס פי ששם סנכום שבכלשי הקניס היולליס מלדיה, מוסביס כלפי הלמלעי, כדי שיהיו הנכום כשמדליקס מליכיס על עבר פניה, מוסב לורס אל לד פני הקנים הלמלעי שהול גוף המנוכה:

(88) ומלקחיה. סס סלבמים סטשויין ליקח בסס ספמילס ממוך סשמן, לישבן ולמושכן בפי סנרום, ועל שם שלוקחים בסס קרייים מלקחים. וְגְבְּיְמָסָׁ שמרגם אונקלום, לשון לבת, מוליי"ש בלע"ו ומחחותיה. סס כמין בזיכין קמנים, שמוחס בסן אם סאפר שבנר בבקר בבקר, כשסיא ממיב את סנרות מאפר ספמילות שדלקו סלילס וכבו, ולשון מחתה פויישד"א בלע"ו כמו לְמְתֹּיח אָשׁ מִיְּקְוּד (ישעיה ל, יד):

(98) כבר זהב מהור. שלמ יסיס משקלס עס כל כליס אלמ ככר, למ פחות ולמ יותר, והככר של תול ששים מנה, ושל קדש סיס כפול, ק"ך מנה, והתנה הוה לימרה ששוקלין בה כמף למשקל קולוני" א, והס ק' והוצים, כ"ס מלעים, והמנים הרצעה והוצים: (04) וראה ועשה. רמה כמן בהר תבנית שמני מרמה מותך. מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה, עד שהרמה לו הקצ"ה מנורה של מש: אשר אחה נוראה. כתרגומו הְפַׁמְּ מִתְּמְתֵוֹנִי בְּמוּרֶמׁ, מִילִּ הִיֹּה קּרִי מִינִי בּמִה מִתְּהַ בִּמִי מִתְּי הִיֹּה בּפִת "מ, היה בפרונו המה מרמה

(1) ואח המשכן העשה עשר יריעות. לסיום לו לגג, ולמחילום מחון לקרשים, שסיריעום חלויום מסחריסן לכחומן: שש משזר וחכלה וארגמן וחולעה שני. סרי מרצע מינין יחד בכל חוע וחוע, מחד של פשחים, וג'של למר, וכל חוע וחוע כפול ו', סרי ד' מינין כשסן שורין יחד כ"ד כפלים לחוע (בריימה דמלהכה המשכן): ברובים מעשה חשב. כרוצים היו מלויירין בסס בהריגתן, ולה ברקימה שהוה מעשה מחע, הלה בהריגה בשני כוחלים, פרלוף החד מכהן ופרלוף החד מכהן, הרי מלד וה ושר מלד וה, כמו שהורגין הגורות של משי שקורין בלע"ו פיישים"ה

לאמרים, עכשיו שנקוד מעף קמן, פמרונו דאת מתחוי, שאתרים מראים לך (שהנקוד מפריד בין עושה לנעשה):

קְבְּרֶת אִשֶּׁה אֶל־אֲחֹמָה: אַשָּׁה אֶל־אֲַחֹתָה וְחָמֵשׁ יְרִיעֹת חַמֵּשׁ הַוָּרִיעֹת מַהְיֵּילְ חָבָרֹת

מִלְפַפּׁן עַרָא מִם עַרָא: تتقديم نديمًا نكائل مُرْخَخَوَا

one to another. other five curtains shall be coupled together one to another; and the Five curtains shall be coupled

توْتلائن جَفَابَهُرُه بَهُرُهُ: וֹכֹּו שֹהֹמִּעִ בֹמִפֿע עַוֹנִוּמָע הַיְרִיעְהֹ הְאָהְת מִקְצֶה בַּחֹבְרֶהַת וֹמֹמָּגִים בְּלְאָּע שַׁכְּבָשׁ מֹלָ מִּפֹּע

בונוגלטא לסמבא כונו כופו בית לופי וְבַן מַעֲבֵיד בְּסָפְּתָא ספַּיבָא דיריענאַ הַדָּא מִסְטָּרָא וַטֹמֹבוֹג מַנוּבוֹן בַטַכֹלָא מַּלַ

second set. of the curtain that is outmost in the likewise shalt thou make in the edge that is outmost in the first set; and upon the edge of the one curtain And thou shalt make loops of blue

تَهَرُبُ مَٰ كَاٰخِدِينِ تَكَرِّحُهُم هُهُبُ ٠٠ بېپېم زېرښو چېڅېد مېپښت חַמִּשָּׁים לֶלְאָר פַעָּשָׁר בַּיָּרִיעָּר

מַנוּבָּיִא חַרַא לַקַבֶּיל חַרַא: בּוֹנוֹמֹא שַׁבֹא וֹשַמָּמֵו הֹנוּבִּוֹ מנובול

shall be opposite one to another. that is in the second set; the loops thou make in the edge of the curtain one curtain, and fifty loops shalt Fifty loops shalt thou make in the

경스-월다다다: בּלַבָּע עַיְרִילָּה אָמֶר בַּמַּחְבָּרֶת

gold, and couple the curtains one to And thou shalt make fifty clasps of

%□_: אַחֹקה בּקְּרְסִים וְהָיֶה הַמִּשְׁבֶּן י ְּיִחְבַּרְהָּ אָת־הַיְּרִישְׁהַ אָשֶׁר אֶלֶר יּהְלָפֶּיף יָה יָרִיעְהָהָ הַדְּאַ עָם יִּהְלָפֶּיף نَّمْشِينَ لَيْمَشِيَ كَلَّيْرٍ يُثَرِّدُ لِنَمُّدُيدِ يَنْمُنِي وَبِلْخِيادِ لِيَتِ

חַרָא בְפוּרְפּיָא וֹיהֵי מִשְׁכְּנָא

tabernacle may be one whole. another with the clasps, that the

ל נְּעְּהְיִלְ וְנְיִנְּלְיִם לְאָבֵילְ מֵּלְ ַ וְתַּהְּבִּירִ וְנִימָּן בְּמָּהְיִּי לְפָּרָסָאּ

ចុំជុំប្តុក អំពុជៈ

קילונס, לשון קלס, כלומר לפוף המוברמ:

ىتىنىڭل مَىْت. مُنْتِد ئندىئى مَح مَىٰدُنَى تَلَىٰ مُمْتِد ئندهٔ ل

thou make them. tabernacle; eleven curtains shalt goats' hair for a tent over the And thou shalt make curtains of

- לשון נקבה, ובדבר שהוא לשון זכר אומר איש אל אחיו כמו שנאמר בכרובים, ופְגִיפָס אִיש אֶל אָמִיו (שמוח כה, כ): (ε) חדורן חוברוח. מופרן נממט זו גלד זו, ממט לגד וממט לגד: אשה אל אחוחה. כך דרך סמקרם לדבר בדבר טסום
- קנולם ממשם סיכיעום קכויס מונכם: וכן העשה בשפה הירועה הקיצונה במחברה השניה. נלומס יכיעס שסיל (+) לולאות. לזי"לש בלע"ו וכן מרגס מונקלום עַנוּבְין, לשון עניבּס: מקצה בחוברת. במומס יריעס שבסוף סמבור.
- שבם (פרק הזורק לם:), אין היריעום מכסום את עמודי המזרח, ומ' אמום סלויות אחורי המשכן, והכסוב בפרשה זו מסייענו, מ' אמום המלויין על אמורי המשכן שבמערב, ושמי אמום המחמונות מגולות. זו מלאמי בבריימא דמסכם מדות, אבל במסכת שבמורח, שלה סיו קרשים במורח הלה ד' (ברש"י ישן המשה) עמודים, שהמשך פרוש וחלוי בווין שבהן כמין וילון, ושחיירו . אמה למוברת, שלשים מהן לגג מלל המשכן לארכו, ואמה כנגד עובי ראשי הקרשים שבמערב, ואמה לכסוח עובי העמודים קומם הקרשים שגבהן עשר, נמנאו שמי אמום המחמונות מגולות. רחבן של יריעות ארבעים אמה כשהן מחוברות, עשרים מלל רומב המשכן, והמה מכהן והמה מכהן לעובי רחשי הקרשים שעוביים המה, נשמיירו מ"ו המה, מ' ללפון ומ' לדרוס מכסות קרשים למקלעום סרי עשר, ובמקומם אפרשם למקראום סללו. נומן סיריעום ארכן לרחבו של משכן, עשר אמום אמלעיום לגג האמה, הרי שלשים מן המזרח למערב. רוחב המשכן מן הלפון לדרום עשר אמוח, שנאמר ולירבחי המשכן ימה וגוי, ושני השנים. והמשכן ארכו שלשים מן המורח למערב, שנאמר עשרים קרשים לפאח נגבה חימנה, וכן ללפון, וכל קרש אמה וחלי זו כנגד זו, מרגומו של כנגד, לקצל. סיריעום ארכן כ"ח ורחצן ארצע, וכשחצר חמש יריעום יחד נמלא רחצן כי, וכן החוצרת זו כן יסא במברמס, כשמפרוש מוברם אלל מוברם יסיו סלולאום של יריעס זו מכוונום כנגד לולאום של זו, וזסו לשון מקבילום, (a) מקבילות הלילאות אשה אל אחותה. שמור שמעשס סלולפות במדס פתם, מכוונים סבדלתן וו מזו, וכמדתן ביריעס
- (6) קרסי זהב. פירמיל"ש בלע"וומכנימין כאשן אחד בלולאים שבחוברם זו, וכאשן אחד בלולאים שבחוברם זו, ומחברן בקן: ונחח אח הפרוכח חחח הקרסים, ואם כדברי הבריימא הואח, נמלאח פרוכח מעוכה מן הקרסים ולמערב אמה:

בְּמַמְּטֵׁי מָמְבֶּר יָרִימְתַ: הַיְרִיטֶּה הָאָהָת מִבְּה צַּהַת פֿאַפָּע וֹנְטַכְ אַבְׁכָּג בּאַפָּע لأثراء تربرديور بهنوم فإذتواط

فَرْر لَكٰ كُلُارٍ: אָתַבוּנְרִיעָּהַ הַשִּׁשִּׁית אָלִבְּתִּילִ و لَجُعَا يَضِم لَانُكَ مَلَ لَا لَكُمَ لَكُمْ لَيْنَ هِنَ يُكَالِمُ لَا يُعَالِمُ لَيُعَالِمُ لَا يُعَالِمُ ل زْنَاهَاتُمْ هُمْ لِنَامُهُ لِأَزْدَرَهُمْ كَأْجُدٍ النَّازُةَلَا نُمْ لَلَّانِهُ نُدَاهًا كَالِيد

שְּׁבָּת הַיְרִיעָּה הַחַבֶּרֶת הַשִּּיִת: בּוַלְבַי וֹטַמָּהָּים לֶלְאָת עַּלַ שְׁפָּת הַיְרִיעָה הָאָהָת הַקּיצֹּנֶה لْمُهُبِثُ لِيَّافِهُبِ كُلِّ فِي ثَرِيَةُ حِينَ لِيَقِيدِ لِيَقِيدِ لِيَقِيدًا فَذِ

ننقكة هُن نَهُنَاح نُنْت هُنَّاء: וְבַבַּאַנַ אָנַרַבַּפְּרָסִים בַּגַּלְאָנַ tant den tent

על אַדורָי הַמִּשְׁבֶּן: חַצִּי הַיְרִיעָהֹ הְעֹּהֶפֶת הִּסְרָּח וְסֶבוֹע הַמִּדְוֹב בִּירִיטָּת הָאָהֶל

ומגיר לבסקו: סְרִיּתַ עַּלְ־צָּבֵיְי תַמִּשְׁבָּן מִזֶּת ^{ει} בָּאָהֶרְ יְרִיעָּת הָאָהֶל יִהְיָה رْ بَهُوْت مِنْ بَدِ رِبَهُوْت مِنِيتَ جِعْبُ ا

> בּירִיעַמְאָ הַבָּא מִשְׁהַהָא הַבָּא אַמָּגוֹ וּפּוּהְנְאַ אַבְּבָּת אַמָּגוּ אוּוֹבֹא בּוּנוֹתֹּטֹא שַׁבֹא שַׁלְטוּוֹ

> אַפּֿג תַּמִּכֹנֹא: וֹט וֹנוּהֹטֹא הֵטוּטוּטֹא לַפֿבוּג,

שׁנְיִנְאָ: ספֹּטֹא בּירִיעָהָטָא דָּבֵית לוֹפֵּי בנט קופו וֹטַמְּמָוֹ הֹנוּבוֹן הַּכְ ספּטא ביריענקקא חַדָא בָּסִטְּרָא

יטְלְפָּיף יָת עַשְׁבְּנָא וִיהֵי חַד: וֹטֹמֹגַ וֹט פּוּבֹפּוֹא בֹּמֹנוּבּוֹא נטגביר פורפין דנקש חמשין

מַמַּכֹּנֹא:

מבא ימבא לְכַפַּיוּהַיה: נְהֵי סְרִיחַ עַלְ סְטְּבֵי מַשְּׁכָּנָא בּבְוֹטִיר בְּאַבֶּבְ יְרִישְׁת מַמֶּבְּנָא נאַמּטא מכא נאַמּטא מכא

> curtains shall have one measure. each curtain four cubits; the eleven thirty cubits, and the breadth of The length of each curtain shall be

the tent. the sixth curtain in the forefront of themselves, and shalt double over by themselves, and six curtains by And thou shalt couple five curtains

which is outmost in the second set. loops upon the edge of the curtain ourmost in the first set, and fifty the edge of the one curtain that is And thou shalt make fifty loops on

that it may be one. loops, and couple the tent together, brass, and put the clasps into the And thou shalt make fifty clasps of

tabernacle. over shall hang over the back of the tent, the half curtain that remaineth remaineth of the curtains of the And as for the overhanging part that

on this side and on that side, to of the curtains of the tent, shall And the cubit on the one side, and

cover it. hang over the sides of the tabernacle which remaineth over in the length the cubit on the other side, of that

(8) שלשים באמה. שכשנותן הרכן לרוחד המשכן כמו שנתן אם הראשונות, נמלאו אלו עודפות אמה מכאן ואמה מכאן, (ע) יריעות עזים. מנולס של עזיס: לאחל על המשכן. לפרוש הומן על סיריעות המחחנות:

- סממובס בנקב סאדן, שסאדנים גבסן אמס: לכסום אחם מהשחי אמום שנשארו מגולום מן הקרשים, והאמה החחחונה של קרש שאין היריעה מכסה אוחו, היא האמה
- מלוי, וכפול על המסך שבמורח כנגד הפחח, דומה לכלה לנועה המכוסה בלעיף על פניה: (פ) וכפלה את היריעה הששית. סעודפת באלו סעליונות יותר מן סמתמונות: אל נוול פני האהל. מלי לתבס סיס
- המשכן. סוא לד מערבי, לפי שהפתח במורח שהן פניו, ולפון ודרוס קרויין לדדין, לימין ולשמאל: כוחב חליה, עודף על כוחב המחמונום: - הסרה על אחורי המשכן. לכסום ב' אתום שהיו מגולום בקרשים: - אחורי על המחמונות חלי היריעה למערב, שהחלי של יריעה אחם עשרה היחירה, היה נכפל אל מול פני האהל, נשארו שחי אמוח שנאמר בקן לאסל על המשכן, וכל אסל האמור בקן אינו אלא לשון גג, שמאהילום ומסככות על המחחונות, וקן היו עודפות (21) וסרח העודף ביריעות האהל. על יריעות המשכן. יריעות האהל הן העליונות של עוים, שקרוים אהל, כמו
- שמי אמום: יהיה סרוח על צדי המשכן. ללפון ולדכוס, כמו שפיכשמי למעלה. למדה מוכה דכך ארץ, שיהא אדם מם (13) והאמה מזה והאמה מזה. ללפון ולדכוס: בערך באורך יריעות האהל. שסן עודפות על מוכך יכיעות סמשכן

81	ىرىزىن غىر يۇخۇر زېچى ئېۋى خۇچى زېچى ئېۋىن غىرىم خۇيى ئېچى	בְּרוֹמָא: מְטְּרִין הַפִּין לְרוּחַ מִיבָּר וְחַעֲבְּיִר יְתְ הַפּּיָא לְתַשְׁכָּוָא	And thou shalt make the boards for the tabernacle, twenty boards for the south side southward:	81
Ζτ	ŸŒִי יָדׁוֹת לַקֶּבֶשׁ הָצָּחָׁד מִשְּׁלְבֵת אִשָּׁה צָל־אֲחֹתָה בֵּו תַּעֲשֶׁה לְלָל קרְשֵׁי הַמִּשְּבֵּוּ:	מַעְבֵיר לְכֹל רַפֵּי מַשְׁבְּנָא חַד מְשִׁיּלְּבִין חַד לָקְבֵּיל חַד בֵּן הְבִין צִירִין לְבַבָּיל	Two tenons shall there be in each board, joined one to another; thus shalt thou make for all the boards of the tabernacle.	Ľτ
91	עַשֶּׁר אַמָּוֹת אַּבֶּוְד תַּקָּבָשׁ וְאַמָּתֹ וַחֲצֵּי הֲאַמְּה רָחַב תַהֶּבֶשׁ הְאָחֲר:	עַעַר אַמִּין אוּרְכָּא דְּדַפָּא וְאַמְּחָא וּפַּלְגוּח אַמְּחָא פּוּחָיָא דְּבַפְא חַד:	Ten cubits shall be the length of a board, and a cubit and a half the breadth of each board.	91
רבימי	مَّةَ. مَهُنَ مُنْلُنُ: لَمُمْنِ جُنِينَظُلُمُنَ كَمْشُخُلًا	בְּאָמֵּ, מְּמֵּוֹ לֵּוֹמֵוֹ: וְטַמְּבֵּיִב וְטַ בַּפּוֹא לְמָמֶבִּׁלָּא	And thou shalt make the boards for the tabernacle of acacia-wood, standing up.	Şτ
† 1	וְעָשָׁיִם מִבְּסָה לָאָהֵל עֹרִת אֵילִם מְאָדְּמִים יִמִּבְסָה עֹרִת הְחָשָׁים מִלְמֵּעְלְה: (פ)	מִלְמִּגִיִּג טִוּפִּאָט לְמַמְּבִּנְא בְּמִּמְבֵּי דִּבְּרֵי מְסִוּמְּקֵי הַמְּשְׁבִּי הַבְּתַּיִּ הַמְּשְׁבִּי לְמַמְּבָּנְאִ	And thou shalt make a covering for the tent of rams' skins dyed red and a covering of sealskins above.	/ 1

על היפה: (14) מבסה לאהל. לאימו גג של יריעות עזיס, עשה עוד מכסה אחד של עורות אילים מאדמים, ועוד למעלה ממנו מכסה עורות תחשים, ואוחן מכסאות לא היו מכסין אלא את הגג, ארכן ל' ורחבן י', אלו דברי רבי נחמיה. ולדברי רבי יהודה, מכסה

- למד סים מליו של עורות מילים מאדמים ומליו של עורות מחשים:

 (21) ועשירת ארת הקרשים. סים לו לומר ועשים קרשים, כמו שנאמר בכל דבר ודבר, מסו סקרשים, מאותן סעומדין ומיוח אות הקרשים. סים לו לומר ועשים קרשים, כמו שנאמר בכל דבר ודבר, מסו סקרשים, מאותן סעומדין ומיוח אות הקרשים. סים לו לומר לסט שעמיד ומיוחדין לכך. יעקב אבינו נמע ארויס במלריס, ורשמת, לוס לבניו לסעלוחם עמסס כשילא ממלריס, ואמר לסט שעמיד סקב"ם לצוות אותן לעשות משכן במדבר מעלי שמים, ראו שיסיו מוומניס בידכס, סוא שישר שבבלי בפיוע שלו, עם מעע מווקיים קורות במינו ארוס, שנודרוו לסיות מורכניס בידס מקודס לכן: עצי שמים עומדים. אישענבי"ש בלע"ו שיסא אורך סקרשים וקוף למעלה בקירות המשכן, ולא מעשה הכתלים בקרשים שוכבים, לסיות רותב הקרשים לגובה הכתלים קרש
- עניקים: (16) עשר אמות אורך הקרש. למדנו, גבסו של משכן עשר אמות: ואמה וחצי האמה רוחב. למדנו, אככו של משכן לכיקרשים שיסיו בלפון ובדרוס מן סמורת למערב, ל' אמס:
- (TI) שחי ידוח לקדש האחד. סיס מורן מם סקרש מלמעס בממצעו בגובס ממס, ומנים רביע רמבו מכאן ורביע רמבו מלאן ורביע רמבו מלאן ורביע רמבו מלאן ורקים האחד. סיס מורן מם סקרש מלמעס בממצעו בגובס ממס, ומנים רביע רמבו מכאן ורביע רמבו מלאן, ואו נשמר מכאן, וסן סן סיידום, וסמרין מלי כומב סקרש שבממצע סוא מלי ממס. וכן פירש רש"י בסדיא בפי סוורק (שבת דף ל"מ:) שסמרין באמצע רמב מלי ממס, וכיס מריך רביעים אמס מכל לד, וכל יד סיס רומב רביעים אמס, וכן כל שפת אדן סיס רומב רביעים אמס. ודוק סיעב ולו מרס מלונם סרמב"ן וממיסמו ממולקם) ואותן סידום מכנים באדינים שסיו מלולים, וסאדונים גבסן אמס, ויושבים רצופים מי וזס אלל וס, ויידום סקרש סנכנמות במלל סאדונים מרוצות משלשס לדיסן, רומב סמרין כעובי שפת סאדן, שיכמס מקרש את לל וס, ויידום סלה כיות ביון קרש לקרש כעובי שפת שני סאדוני משניקן, רומב מסרין בעובי שפת סלדן, שיכמס מקרש את כל רמש סאדן, שלס לא כן נמלא ריום בין קרש לקרש כעובי שפת שני הסלדנים שפיין בעובי שפת סלדן, שיכמס מקרש המ לקנע ס עיום לא כן נמלא כיות בין קרש לקרש כעובי שפת של אדיסן, רומב סמרין בעובי שפת המדון מלו מאדן, בשלים הוכנמת בקל שחדו. משוים המלום ביות המונים או משוים לל השוך בעובי מקרש שהי אדו אוחוד. מכוונות וו כנגד וו מווו, ומשופין ללי שדומות ללירי סדלת מכנים בתרי סתפתן:
- (18) לפאח נגבה חימנה. אין פאס זו לשון מקלוע, אלא כל הרוח קרוים פאה, כתרגומו לֶרוּהַ עֵּיצַר דְּרוֹתֶה:

בְאָבוֹר לִשְׁמֵּי יִדְקָיו: יִרְלִיוּ וּשְׁנָּיִ אָּבְנִים עַּחַתַ רַפֶּרֶשִּ תַּחַת הַקֶּרֶשׁ ه قَلَالِ مُهُدِّرُهِ لِأَكُّرُهُ هُزِّرُ لَا يُعْدُرُهِ هُزِّرُهُ هُزِّرُهُ וֹאַבְבָּמִים אַבִוּבַבְּפָב

גַּפְׁנוֹ מָשְׁבִים בַּבְרָשִׁ: ್ بِذِٰٓ \$\$ مِ لَا فِي هُذُلِ لَا هُذُلِكَ ذِٰخِهُمَ لَا خُوٰمُكُ مَنْ فَذُهُ فَائِنَهُ خُلِينًا

خِبَرْت مَانِد نَهِرَةٌ ثَمْ بَخُرَاتُ خِبَانًا لِمَا يَعُلُمُ الْخُبُولُ فِي خُبُرُتُ لِمُ خُبُرُتُ الْخُبُرِةِ אָבונים טַבות בַפָּבָר מִבְאָבור וּשְׁנַר וּשְׁנַר וּשְׁנַר iālēdio ālīido čāl ģī

מְּמֶּׁע לֵבְׁמֶּׁגִם: נְלְנִבְׁלֵינִ עַּמְּמֶּבוּ נְמָּׁעַ עַּמְּמֵּטִּע נִלְסִיפָּגִּי יַמְּמָּבוּנִי בַּמְּמָּבוּ נִילְסִיפָּגִּי

بَا مِنْ مُكِّلًا خَيْلُ خُلِّنُ تَا يَا خُلِّنُ اللَّهُ عَلَّا لَا يَا الْحُلِّينَ اللَّهُ عَلَّا اللَّهُ عَل וִהְנוֹ לֵבְהָהִם טַהְּהֶשׁב לַמְלַבְּּלְּט יִטְבוּוֹ בַּפּּוֹ טַהְבוֹר לְזִוֹנִט

خفتنثِ خفير تفظيمن نباد: יהוי תמים על־ראשו אל־ וְיָהְוָי הְאָמִם מִלְמַּשָּׁה וְיַהְדָּׁוּ

هَٰذِرَت فَنَانَ يَرُونُمُ مِنْ كُنِي يَقِيلُ لِمُثَرِّلًا لِمُثَرِّلًا لِمُثَرِّلًا لِمُثَرِّلًا لِمُثَرِّلًا جُوْل مِشْد مُشِد لِالْدُرَا هُرْر لنب هٰמِנُك كٰئهٰ,ם لٰهَكَرْيُتُם

> בּגענעני: סמכין תחות דפא תד לתבין

> אַפּוּנֹא מֹמִבׁוּן יַפּוּן:

וּטַבוּן סְמְכוּן מַחות צַּפָּא חַב: ではいい סַמָבֻיִרוּוֹ

תַעְבֵיד שָׁתָא דַפִּין: は谷口にと

מַשְּׁכַנְאַ בַּסופָּבִון:

ختاربيا ختاتيا الثيا: יהון מַלְנָין מַּל בישִׁיהון וועון מֹכוֹנון מֹלַנַת וֹכֹעַבָּא

סְמְכִין מַחוֹת דַּפָּא חַד: סמכון טַּעות בַּפּא עַד וּתָּבוּין בכסב שתת עשר סמכיו תביו نبيدا ففئنه يخيا نففتيدا

> another board for its two tenons; two tenons, and two sockets under two sockets under one board for its of silver under the twenty boards: And thou shalt make forty sockets

twenty boards. tabernacle, on the north side, and for the second side of the

two sockets under another board. two sockets under one board, and And their forty sockets of silver:

make six boards. tabernacle westward thou shalt And for the hinder part of the

٤7

hinder part. the corners of the tabernacle in the And two boards shalt thou make for

them both; they shall be for the two the first ring; thus shall it be for complete unto the top thereof unto and in like manner they shall be And they shall be double beneath,

another board. board, and two sockets under sockets: two sockets under one and their sockets of silver, sixteen Thus there shall be eight boards,

קרשים. קרעים היים למות כותב: (22) ולירכחי. לשון פוף, כתרגומו וְלְמִיְמֵי. ולפי שהפתח במוכח קרוי מורח פנים והמערב אחורים, וזהו פוף, שהפנים

וסלמס מוס, בלום כנגד למום עובי קרשי סמשכן סלפון וסדכום, כדי שיסל סמקלוע מבפוץ שוס: . אחד הן, אלא שאלו השמים אינן בחלל המשכן, אלא חלי אמה מזו וחלי אמה מזו נרלוח בחלל להשלים רחבו לעשר, והאמה מוה (ES) ושני קרשים תעשה למקצעה. אחד למקלוע לפונית מערבית ואחד למערבים דרומית, כל שמנה קרשים בסדר

סכמליס ממובריס: בן יהיה לשניהם. לשני סקרשים שבמקלוע, לקרש שבפוף לפון ולקרש המערבי, וכן לשני המקלועות: קרש, רולס לומר בעובי קרש המערבי. ודו"ק) הדרומי והלפוני, וראש קרש המקלוע שבפדר מערב נכנם למוכו, נמלאו שני מלום סדרומי וסלפוני אלמעס קאי, ורולס לומר שסדרומי וסלפוני וראש קרש כו' נכנם למוכו, ומס שכמב סיס עבעם בעובי לקרש שאללו. אבל אותן מבעות לא ידעתי אם קבועות הן אם ממולמלות. ובקרש שבמקלוע היה מבעת בעובי הקרש (נראה בי האחח. כל קרש וקרש סיס חרוץ מלמעלס ברחבו שני חרילין בשני לדיו כמו עובי מבעת, ומכניםו בעבעת החם, נמלה מחהים וסדרומי, כדי שלא יפרידו סאדנים ביניסם: ויחדו יהיו חמים. כמו מאומיס: על ראשו. של קרש: אל חטבעה יכן סקרש שאללי, ונמלאי מואמים זה לוה, וקרש המקלוע שבפדר המערב, חרוך לרחבו בעביו כנגד חריך של לד קרש הלפוני מוו, וסו שפרשמי, שיסיו לירי סידות מרוליס מלדיסן, שיסה רוחב סקרש בולט ללדיו חון לידי סקרש, לכשות הם שפח סהדן, (24) ויהיו הואמים מלמטה. כל הקרשים מולמים זה לזה מלמעה, שלא יפסיק עוצי שפח שני האדנים ציניהם להרחיקן זו

ناڭڭار: لَاثِينَ لِمُكَالِّمُ لَيُّ لَمِ لِنَافِمُكُلُ لِمَثْمُ لِمُحَدِّدٌ فَمَلِ فَمُخْتُهُ וֹמֹמֵּנִים בַּבְנַנִים הַּגַּגַּנ מָמֹנִם וֹעַהַּבִּנג הַבָּבנג בַּאָהָנ מָמִנּן

the one side of the tabernacle, acacia-wood: five for the boards of And thou shalt make bars of

ה המשקן השגיה והמשה בריהם משקנא הנינא והמשא שברין رْيَامْهُمْ جُرْرَيْنِ خُطَلَهُمْ جُرْمَ الْيَامُهُمُ مُخْدِراً كُنَوْرَ فَمَا

خْطَلْهُمْ يَقْهُمُ لِمِيْلُونَ لِمُنْ عُمِينًا مِنْفِدِيًا خُطِلُهُمْ خُطِلِهُمْ خُطِلِهُمْ خُطِلِهُمْ خُطِلًا

westward; tabernacle, for the hinder part bars for the boards of the side of the other side of the tabernacle, and five and five bars for the boards of the

מַבְרְיַם מִּוֹרַהַמְּצֶּה צֶּלְהַהַמְצֶּה: اتجرات تورخ لجونه تورثون

מֹמְבַּר מִן סְיָפֵּי לְסִיְפֵּי: וֹמֹבוֹא טֹמֹנמֹאַנו פֿען גַפּוֹאַ

through from end to end. the boards, which shall pass and the middle bar in the midst of

קַלְּנִוֹטְם וֹּגִפּּוֹנֵ אָנַרַ עַלְּנִוּטִם מַבְּעָּהַיִּהַ מַנְּמָהַ זְּהְבַ בַּמָּים עִּנְקְּהַ וְּהַבְּהַ בַּמִּים עִנְקְּהַיְּהַ וְּהַבְּבְּהַ בַּחָבְּאַ צַּהְרָאַ בַּמְּרָאַ מַבְּעָרְאַן מַצְּבֵּרִי בַּחְבְּאַצְּהְרָאַ וֹאָטַ עַפֿוֹאַ טַּטַפָּר טַבּפּר זַעָר וֹאָטַ וּנִטַ בַּפּּנָאַ טַּטַפּר בַּעַבָּאַ וֹנָטַ

בַּטְבָּא: לְמְבְרַיִּא וְתִּחְפֵּי יָת עַבְּרַיִּא

thou shalt overlay the bars with gold for holders for the bars; and with gold, and make their rings of And thou shalt overlay the boards

אָמֻׁר בַּרְאָיהָ בְּהָר: (ס) ·· נְהַבַּמְנִי אָּטַרַהַמִּשְׁבְּוֹן בְּמָאֲפַּמָּנְ יִּהְקִים יָה עַשְּׁבָּנָא בְּהַלְבְּהֵיִיה

דְאָתַקוֹיִקְאַ בְּטוּרֶא:

thee in the mount. thereof which hath been shown rabernacle according to the fashion And thou shalt rear up the

מלמעלה אלבע מכאן ואלבע מכאן, ונוסנן למוך עבעת אחת של והב, כדי שלא יהיו נפרדיון זה מוה, שנאמר ויהיו תואמים לשון משולצום, עשויים כמין שליצה, ומכניםן למוך שני אדנים, שנאמר שְנֵי שֵׁדְנִים שְׁנֵי שֵׁדְנִיס (שמום לו, ל), וחורך אם הקרש מווקין) כמין שני שליבוח סולם המובדלוח זו מזו, ומשופוח להכנס בחלל האדן כשליבה הנכנסח בנקב עמודי הסולה, והוא מלמעה רביע מכאן ורביע מכאן, והחריץ חליו באמלע, ועשה לו שחי ידוח כמין שני חמוקין (ולי נראה שהגרסא כמין שני בסדר מערבי. כך שנוים במשנם מעשם סדר הקרשים במלאכת המשכן. היה עושה את האדנים חלולים, וחורך את הקרש (es) והיו שמנה קרשים. הן האמוכית למעלה מעשה ששה קרשים ושני קרשים מעשה למקולעות, נמלאו שמנה קרשים

רוסו מן סקלס אל סקלס, מן סמורם ועד סמערב, וס' צרימיס שבמערב אורך סעליונים וסמסמונים ו' אמוס, וסמיכון ארכו שנאמר במוך הקרשים. הברימים העליונים והחחחונים שבלפון ושבדרום, אורך כל אחח מ"ו אמה, והחיכון ארכו ל' אמה, זר, אבל לברים החיכון אין עבעות, אלא הקרשים נקובין בעובים, והוא נכנס בהם דרך הנקבים שהם מכוונין זה מול זה, וזהו מן המחמונה ולמטה, וכל חלק הוא רביע אורך הקרש, ושני חלקים בין טבעת לטבעת, כדי שיהיו כל הטבעות מכוונות זו כנגד למוכן, שמי עצעות לכל קרש, משולשים במוך עשר אמות של גוצה הקרש, מלק אחד מן העצעת העליונה ולמעלה, וחלק אחד יעד קלסו, שנאמר וסברים המיכון וגו' מברים מן הקלה אל הקלה, שהעליונים והמחחונים היו להן מבעום בקרשים להכנם מלד זס, עד שמגיעין זס לזס, נמלא שעליין ומחמון שניס שסן ארבע, אבל סאמלעי ארכו כנגד כל סכומל, ומברים מקלס סכומל וסמחמון עשוי משמי חמיכום, וס מברים עד חלי סכוחל ווס מברים עד חלי סכוחל, וס נכנם בעבעת מלד וס ווס נכנם בעבעת (62) בריחם. כמכגומו עַּבְּרִין, ובלע"ו מֹשפרי"ם חמשה לקרשי צלע המשבן. מלו ס', ג' סן, מלמ שסברית סעליון מלמעה וגוי, כך היא המשנה, והפירוש שלה הלעתי למעלה בתדר המקראות:

וספיפיום לא סיו נראום במוך סמשכן, אלא כל סכוםל חלק מבפנים: ומן סטבעם לפס סטני, נמלאו סברימיס מלופיס וסב כשקן מחובין בקרשים, וסברימיס סללו מבחוך סיו בולטום. סטבעות אלל העבעות לכאן ולכאן, ארכן ממלא את רוחב הקרש מן העבעת לכאן וממנה לכאן, והבריח נכנם לתוכו, וממנו לעבעת, הוחב מדובק על הברימים, שמין עליהם שום לפוי, מלמ בקרש היה קובע כמין ב'פיפיום של וחב כמין ב'פדקי קנה מלול, וקובען (פג) בחים לבריחם. סמנעום שמעשם נסן יסיו נמים לסכנים נסן סנרימים: וצפיח את הבריחים זהב. לא שסיס י"ב, כנגד רוחב ח' קרשים, כך סיא מפורשה בתלאכה המשכן (שבה לה:):

(19) והקמת את המשכן. לממר שיגמור, סקימסו: הראית בהר. קודס לכן, שמני עמיד ללמדך ולסרמימך מדר סקממו:

ווְהֶּב וֹגַּהֶּע אָטִב בֹּנִבׁים: < וֹטוּלַמַּם שִּׁנִּי וְשִׁהַ מִשְׁנִוֹי בַּיִּבְיַם בּיִי מִנְיַשְׁיִבּים בּיִּבְיִם בּיִּבְיִם בּיִּבְיִם בּי ַממישי וְעַּשְׁיִם פְּרֶבֶת הָבֶּבֶת וְאַרְגָּעָוֹן

مَر عَلَٰ خُمُكُ مَلُدُر خُمُكُ : מְּמִּים מְצְּפָּים זְהָב נְוִיהֶם זְהָב

برظية بجرا ظية بهراء: لنخدكت يغيض خجت قرا לפַּרֹבֶת אָת אֲרַוֹן הַעַּרִוּת ** הַקְּרְסִים וְהַבָּאתָ שָׁמָּה מִבֵּית نثتثنا

بيوريم جِجْرِتُ مِيَّالِهُ مِيَّالًا لِمَا يَا الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِم לנוֹטֹעַ אָטַ עַכֿפַבָּע מֹכַ אָבוּוֹ וֹטִמֵּגוֹ יִט כֹפּוּבעָּא מֹכַ אָבוּוֹא fi לִנְעַעָּ

द्यंदार : מינאָנְה וְהַשֶּׁלְהָוְ מִתֵּן עַל־צֶּלַע דְּרוֹמָא וּפְּחוּרָא חִמֵּין עַל צפוּי הַלְ אֶלַה עַשִּׁהְבַּׁוֹ

נשש מְשְּׁנְהַ מִּצְשָׁר רַבֶּם: שׁכֹּלִט וֹאַבְּיֹמֹן וֹטִילָמַט מָּלִי. שַכֹּלָא וֹאַבְיּוֹלָא יִגָּבֹת וַעִיָּבִי וְעְשְׁיִהְ מְסְךְּ לְפֶּתַח הַאֹהֶל וְתַעֲּבֵיד פְּרָסָא לְהָרַע מַשְׁכָּנָא

> מונר עובר אופו ועביר ותה פֿרוּכִתא דַתַּכַלא

rçor: בעלא מג אַנבמא סמכון שְׁמִין מְחוּפַן דַּהְבָּא נְוִיהוֹן נטשגו נטש מכ אַבַּבּמא מּשִּיבוּ.

לכון בון קודשא יבון לדש אָט_טַפּּٰנֻכִּטְ טַּׂטַט נִטַפָּּגן זָט פּּרוּכִּפָּא פָּטונס

בְּסְבְּרוֹא בְּלְבָה מִנְרְשָׁיִא:

פַּּרוּרָא עַל סְטַר מַשָּׁכָנָא الْمُعــ בَشَرَتُ لِمَا خُطَدِيْتُم النَّه مُدْلَتُه خُكَدَدِ אָת־תַשְּׁלְחַן מִתַּוּץ וּהָשָׁוּי יָה פְּתוּרָא מִבָּרָא

יבוץ שְׁוִר עוֹבֶר צַּנְיר:

be made. work of the skilful workman shall it twined linen; with cherubim the and purple, and scarlet, and fine And thou shalt make a veil of blue,

four sockets of silver. their hooks being of gold, upon pillars of acacia overlaid with gold, And thou shalt hang it upon four

and the most holy. unto you detween the holy place testimony; and the veil shall divide thither within the veil the ark of the under the clasps, and shalt bring in And thou shalt hang up the veil

most holy place. upon the ark of the testimony in the And thou shalt put the ark-cover

₽€

18

north side. thou shalt put the table on the tabernacle toward the south; and against the table on the side of the the veil, and the candlestick over And thou shalt set the table without

colours. linen, the work of the weaver in purple, and scarlet, and fine twined the door of the Tent, of blue, and And thou shalt make a screen for

דומין זס לוס: כרבים. ליורין של בריום יעשס בס. סיס כפול, בכל מומ ומומ ו'מומין: - מעשה הושב. כבר פרשמי שוו סים מריגס של שמי קירומ, וסניורין שמשני עבריס מינן (ופ) פרוכח. לשון מחילה הוה, וצלשון חכמים פרגוד, דבר המבדיל בין המלך ובין העם: חבלח וארגמן. כל מין ומין

של משכן, וסמומר מלוי לאחוריו לכפות את הקרשים: ורומז המוברת כ' אמה, וכשפרשם על גג המשכן מן הפתח למערב, כלתה בשני שלישי המשכן, והמוברת השנית כתחה שלישו בית קדשי הקדשים עשר על עשר, שנאמר וְנָתּמָה שֶׁת הַפְּרֹבֶת מַתַת הַקְּרֶבֶת, המתברים את שתי תוברות של יריעות המשכן, ורחבה יי אמוח כגבהן של קרשים, פרוסה בשליש של משכן, שיהא הימנה ולפנים עשר אמוח, והימנה ולחוץ כי אמה, נמלא כלונם שראש הפרוכה כרוך בה, והאונקליות הן הווין, שהרי כמין ווין הן עשוים, והפרוכה ארכה י' אמות לרחבו של משכן, (22) ארבעה עמודי שמים. די עמודים מקועים במוך די אדנים, ואונקליות קבועין בסן, עקומין למעלם להושיב עליקן

ולפנים. כילד, אורך המשכן מן הפחח לפרוכח עשרים אמה, המובח והשלחן והמנורה משוכים מן הפחח ללד מערב עשר שמי אמום ומחלה, ומובח הוהב נחון כנגד אויר שבין שלחן למנורה, משוך קמעא כלפי המורח, וכולה נחונים מן חלי המשכן (פצ) ושמח אח השלחן. שלמן בלפון, משוך מן סכומל סלפוני שמי למומ וממלס, ומנורס בדרוס, משוכס מן סכומל סדרומי

(18) ועשיה מסך. וילון, סול ממך כנגד ספמח, כמו שַבְּקַ צַעֲלו (חִיצ חֹ, י), לשון מגין: - מעשה רוקם. סלורות עשויות

(០) :ជាប៉ុណ្ណ זְּהָבְ וְיַצְקְהָּ לְהָם חֲמִשֶּׁה אַרְנֵי נְוֹיהוֹן בַּהְפָּא וְתַהֵּיךְ לְהֹוֹ ענ מִּמְנִם וֹגֹפֹּננֹ אָטִׁם זֹטְר וֹנִננֹם וְעְשְׁיִהְ לַפְּּסְׁבַ חֲמִשְּׁתְ תַּפִוּדֵר וְתַעְּבֵּיר לִפָּרָסָא חַמִּשְׁא תַפּוּדֵר

אַמִּוְע לַמָּעִי: چىد ئۇنى يەنىڭ تەزىۋى ئېرى ^{ងង} កូជូឃ័ <u>ខ្</u>ង់ព័ក ខ្លុំក្រ ក្រុជួឃ ខ្មព័ក וֹמֹמֹנִם אָטַ עַפֹּוֹפָּטַ מַּגָּר מִשִּּנִם

ز باشد: ממני שבינון פרנקויו וצפית אקו וְמְשָׁיִהְ עַּרְנְּהָיִי עַלְ אַבְבָּעַ פִּנְּהָיִי

﴿ خُرُدٍ حَكُدٍ لَا لِمَقْشِكِ ثُلِيهُكِ: ימוְרְלִהָיו ימוְלְגִנְהִי ימִשְׁשִּׁמִי וֹמֹמִים פֿיריקיו לְדַשִּׁנִי וִיִּמִּיוֹ

ظيريا: אֹנְבֹּתְ מִבֹּהְעִי נְּעְמֵּעִ מֹלְ אִנְבֹּת מִבְּנִעִיא אַנְבַּת מִוֹלֵן גַּנְעַמָּא ַ נַהְשָׁת וְעַשְׂיִם עַלְ־הָהֶשֶׁת מִצְּרְהָא דִּנְחִשְׁא וְתַעֲבֵי<u>ר עַלְ</u> וֹמֹמִּיהַ כְּוַ מִכְּבָּר מַמְּמִיר בַּמָּר וַנַמָּב וְנַמַבָּר בַיִּה סְרָדָא מּוּבָר

ממון וְמִיהָפּי יָהְהַרוֹ דַּהְבָּא

١٠٢٠: עובקא יתלת אַמִּין נוומנת אמון פוטוא טרובע ממון שמות אמון אוללא וֹעֹהֹבֹיג וֹע מֹוַבֹּעֹא וַאָּהֹוּ

וְתְּחָפֵּי יְתֵיה נְחָשָּׁא: זוומוע מנוע ועוון פונוני וֹטֹמְבָּיִג בַּנְנְנִינִ מַּבְ אַנְבַּמ

מַנוֹהִי הַעַּבֵּיד נִקְשָׁא: لخوبكئتيك بظيافئتيك خرخح ظفرت بوذرية توب بمبارك بن التلأذب فوخقيائتيد خموفه

מַל אַרְבָעָא סִמְרוֹהָי:

of gold; and thou shalt cast five them with gold; their hooks shall be five pillars of acacia, and overlay And thou shalt make for the screen

shall be three cubits. four-square; and the height thereof five cubits broad; the altar shall be acacia-wood, five cubits long, and And thou shalt make the altar of

with brass. with it; and thou shalt overlay it horns thereof shall be of one piece upon the four corners thereof; the And thou shalt make the horns of it

thou shalt make of brass. its fire-pans; all the vessels thereof its basins, and its flesh-hooks, and away its ashes, and its shovels, and And thou shalt make its pots to take

rings in the four corners thereof. net shalt thou make four brazen of network of brass; and upon the And thou shalt make for it a grating

עובד ליור. מדם המסך כמדם הפרוכם י' המוח על י' המוח: בו מעשה מחט, כפרלוף של עבר זה כך פרלוף של עבר זה: - רוקם. שה האומן ולה שה ההומנות, והרגומו עוֹבֶד צַבְּיר, ולה

קובב ולמעלה (זבחים נמ:): ו ולמור בפנימי רבוע, מה להלן גבהו פי שנים כארכו, אף כאן גבהו פי שנים כארכו, ומה אני מקיים ושלש אמות קוממו, משפת (I) ועשית את המובח וגרי. ושלש אמות קומחו. דבריס ככמנן, דברי רבי יסידס, רבי יוסי מומר, נממר כמן רבוע

(ישמיס ממ, ד): (ב) ממנו חהיין קרנוחיו. שלמי עשס לנדס וימברס נו: וצפיח אוחו נחושה. לכפר על עוומ מלמ, שנאמר וּמֶלְמַךּ נְמּוּשֶׁה

ממקומס, וכן סַיַמַמָּס פֿיִשׁ בֻּשׁ בְּמִיקֹו (משלי ו, כו): לכל כליו. כמו כל כליו: לשאמם על מובח הפנימי לקערמ, ועל שם חמיימן קרויים מחחות, כמו לָחָפּוֹח אֵשׁ מִיֶּקוּד (ישעיה ל, יד), לשון שאיבח אש שיסא ממסר שריפאן, ובלע"ו קרולינ"ש ובלשון חכמיס לנוריות: - ומחחוחיו. ביא קבול יש לסס, לימול בקן גחליס מן סמובה בסס דס הזבחים: – ומזלגוחיו. כמין אונקליות כפופיס, ומכס בסס בבשר ונתחביס בו, ומתספכין בסן על גחלי המערכה כמרגומו, מגרפום שנועל בסס סדשן, וסן כמין כפוי קדרס של ממכם דק, ולו בים יד, ובלש"ו וידי"ל ומזרקוחיו. לקבל מַמְבֶּן (ישעי'פב, י), הפירו אַבניה, וכן וַיְשַוְקַהוּ וַיִפַּקְלָהוּ (שס ה, ב). אף כאן לדשנו להפיר דשנו, ובלע"ו אַדשלדר"יר ויעיו. םעיפיה. וכמוסו וָזֶם סָפַׁמֵּלוּן עַבְּמִוּ (ירמיס נ, יו), שבר עלמיו. וכמוסו וַיְמְּקְלְּהוּ בְְּמַבְּנִיס (מלכיס־ה כה, יג), וחלופו מַקְלוּ ג), ומלופו, וּבְּבָל מְּבוּסְׁמִי מְּשְׁבֵּשׁ (שֹס לֹחֹ, יב). וכמוסו בִּמְעָפֶיטָ פֹרִיֶּס (ישעיס יו, ו), ומלופו מָמָעַף פַּחֹרֶס (שֹס י, לג), מפשמ מלומ בלשון עברים מלס אחח מחחלפת בפחרון, לשמש בנין וקחירה כמו וַפַּשְׁבֵשׁ שְׁרָשֶׁיָם (חֹהליס פּ, י), חֱוִיל מַשְׁרָישׁ (חֹיוּב ה, (3) סירוחיו. כמין יוכום: - לדשנו. לססיר דשנו למוכס, וסוא שמרגם אונקלום למקפי קקממים, לספום סדשן למוכס, כי יש

וכס פמכונו, ועשימ לו מכבר נמושת מעשס רשת: (+) מכבר. לשון כברה שקורין קריבל"ש (זיעב) כמין לבוש עשוי לו למובח, עשוי חורין חורין כמין רשח, ומקרה זה מסורם,

sockets of brass for them.

 $II\Lambda XX$

מַּע שַׁבָּי הַמִּוֹבָּת: بِقَرَاجُ مِنْ فِي مِنْ فِي مِنْ فِي لَا مِنْ فِي لَا مِنْ فِي لِمَا خِلِهِ مِنْ فِي الْمَا فِي فِي الْمَا فِي

מְצְּרָתְאַ עַּרְ פַּלְגוּתִ עַּרְבָּהָא: פַּרְפָּב וָמִמֵּין יָמַה הְחוֹת סוֹבֵיבָא

the net may reach halfway up the ledge round the altar beneath, that And thou shalt put it under the

מְּמִּנִם נֹבְמָּנִי אָנִם נֹבְמָּנִי: י וֹמֹמִּיִיםׁ כַּבִּים לַמִּוֹבְּם בַּבִּי מַבֵּי

بْبَدرا بْبَهٰم: אָבוֹםׁוֹ בַּאֹמֹן וְטִטְפּוֹ וֹטֹהְבֹיג אָנונוֹא לְמָּוֹבֹטֹא

overlay them with brass. altar, staves of acacia-wood, and And thou shalt make staves for the

けるなに とにい עַבּבְּיִם מַּלְ מְשׁנֵּי צַּלְמָּע עַמִּוֹבֶּט וּיִהוֹ אָנִיםְנָא מַלְ טָּבוֹן סִמְבִי נְרוּבָא אֶת־בַּבֶּיו בַּשַּבְּעָׁת וְהָוֹנִ וְיַמֵּילִ יָה אֲרִיחוֹה בְּעִּוְקָה

מִדְבְּחָא בְּמִטֵּל יָהֵיה:

Hollow with planks shalt thou bearing it.

upon the two sides of the altar, in

into the rings, and the staves shall be

And the staves thereof shall be put

جِرْ بِهِضِرِ: (٥) خانلا كاللا ŪÄÄĽ

יעקדון: בְּחָר בְּמְא דְּאַחְוּי 'נְחָרְ בְּטּוּרָאַ בֵּן אָשָׁנְ עַבְילִ לְנְּעַוֹן תַּמְּבֶּיִג יַעֵּיה in the mount, so shall they make it. make it; as it hath been shown thee

نِيْلِينَ ﴿ קְשְׁזְרְ מֵאָה בְאַמְּהֹ אֲבֶךְ לַפֵּאָה לְדְרְהָא דְּבוּץ שִׁזִּיר מְאָה يريد آمَا فَهِ مِن حَلَهُ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ שביתי וֹמֹמֵּוִיםׁ אֵט שַׁגַּּר עַפִּמְמַבֹּוֹ לְפַֹּאָנִי וַעַהְּבָּיִגִּר זִטְ בַּנִים מַמִּבִּּיִּאִ

אַמָּגוֹ אַנְרְכָּא לְרַנִּחָא חֲדָא:

וכבושיהון בסף:

hundred cubits long for one side. for the court of fine twined linen a southward there shall be hangings the tabernacle: for the south side And thou shalt make the court of

تَلَمُكَانُهُ وَيُولِ: בְשַׁמַבְּים עַּסְרִין דְּנְחְשָׁא נְנֵי עַמּוּדִיָּא וֹתֹטֹבוֹי لْمُلَدِّينَٰם لَمَوسَابَتِ، مَمُنَا لَمُمُدِّينِا

their fillets shall be of silver. brass; the hooks of the pillars and twenty, and their sockets twenty, of And the pillars thereof shall be

ממום קוממו. ולדברי סלומר דבריס ככמבן, ג' למום קוממו, לל סיס לורך סכבש ללל י' למום, כך מללמי במשום מ"ע מדום, בדרום סמובת, מובדל מן סמובת מלא חוע סשערה, ורגליו מגיעין עד אמה סמוך לקלעי החלר שבדרום, כדברי האומר יי כך שנינו במכילפה (בחדש פי"ה). ומובה הדמה הוא מובה הנחשה, שהיו ממלהין חללו הדמה במקום הנייהן, והכבש היה שמענו בפרשת מובת הדמה מעשה לי, ולה העלה במעלות, לה העשה לו מעלות בכבש שלו הלה כבש הלק, למדנו שהיה לו כבש. וכנגדו עשו למובה ביה עולמים, דוגמה הוט הסקרה בהמלעו. וכבש שהיו עולין בו, אף על פי שלה פירשו בענין זה, כבר רחבו עד חלי המובח, נמלא שהמכבר רחב אמה, והוא היה סימן לחלי גבהו, להבדיל בין דמים העליונים לדמים החחחונים, מחמיו, וחירך סמחרך, חרי הוי, חד לנוי, וחד לכהנים דלא ישחרגו, זה שבדופן לנוי היה, ומחחמיו הלבישו המכבר, והגיע שמי אמות סללו קרויים כרכוב. ודקדקנו שם, וסכמיג תחת כרכוב סמובת מלמעס, למדנו שסכרכוב בדפנו סוא ולבוש סמכבר מקרנומיו, וכן שנינו בובחיס (סב.), איזסו כרכוב, בין קרן לקרן, וסיס רוחב אמס ולפניס מסן אמס של סלוך רגלי סכסניס, אני מקיים ושלש אמות קומתו, משפת סובב ולמעלה, אבל סובב להלוך הכהנים, לא היה למזבת הנחשת, אלא על ראשו לפנים שביבו, וסים רחבו אמס בדפנו לנוי, וסוא למוף שלש (מ"א שש) אמות של גבסו, כדברי סאומר גבסו פי שנים כארכו, סא מס כלי ען, כל שעמיד לשוף ולכרכב, וסוא כמו שעושין חרילין עגולין בקרשי דפני סמיבוח וספסלי סען, אף למובח עשה חריך (E) ברכב המזבח. מוזב, כל דבר המקיף סביב בעגול קרוי כרכב, כמו ששנינו בהכל שוחמין (חולין כה.), אלו הן גולמי

(√) בשבעות. במרבע מבעות שנעשו למכבר:

רוס שסיס מובדל מן סמובח מלא סחום, במסכח ובחים (סב:) למדנוס מן סמקרא:

- (8) גבוב לוחות. כמכגומו פַּלִיל לוּמִין, לומות עלי שמיס מכל לד והמלל באמלע, ולא יהא כולו עך אמד, שיהא עביו ה'אמות
- סממורגס פְּרֶדְם לפּי שהן מנוקבין ככברה: רבאה האחת. כל הרוח קרוי פאה: (9) קלעים. עשריין כמין קלעי ספינה נקבים נקבים, מעשה קליעה ולה מעשה הורג, והרגומו קרָדין כהרגומו של מכבר על ס' אמות, כמין פדן:

178

تَلَمُفَكُ، ◘ زَلَمُكَ، يُوْ ◘ خُوْلَ: וּאַבוּנבּם מֿמַבום לַבמַשׁ דֹנֹי " מַאָּה אָבֶרְ וִעַּמָּדָו עָשְׂרִים أَرَا رَفَهُن مُعَالِ فَهِدُك كَارَهُ، ◘ أَدَا كِدِينَ مُعَادُهُ فَعَادُهُ هَا

: ياهَ ځ בׁנֹבוֹמֹא נֹנִ, הֹפּוּבַנֹּא וֹכֹּבוּמֹּ.בוּנוֹ סְבְּבֵי מְאָב אִיּרְכָּא וְעַמִּיִרוֹהִי

pillars and their fillers of silver. twenty, of brass; the hooks of the thereof twenty, and their sockets hundred cubits long, and the pillars length there shall be hangings a And likewise for the north side in

הַמִּשִּׁים אַמָּה עַמָּרִיהָם עַּשְּׁרִּ וְלְחַב מִחְצֵּר לְפְּצִּת יִם קַלְעָים הַפּוּהָיָצִ

עמודיהון עשקא וסָמַבִּיהוֹן מֹהֹוּבֹא סֹבְבוּ שַמֹהוּ אַמִּוּוּ

their sockets ten. fifty cubits: their pillars ten, and To agaigned be liade shie reserved And for the breadth of the court on

נאַבונים הַּהַבי:

מַמְרַא:

east side eastward shall be fifty And the breadth of the court on the

ជុំរុំប្រក្រក់ ក្នុងខ្លុំកេះ וַרְחַב מֶחַצֶּר לְפְצָּת מַרְטָּר ופּוּהָיָא דְּדְרְהָא לְרוּחַ קַדּוּמָא

וסמכיהון הלקא: שְׁלְשְׁר לְמִּבְרָא מַמּוּדִירוֹון كَارْمُنه تَلْقَدِم مُمُدِد هَفِيا فَلْدَي

מַבְנְהָא הַמָּמָת אַמָּון:

pillars three, and their sockets three. the gate] shall be fifteen cubits: their The hangings for the one side [of

إلاَّ لِيرَالُتُ فِكِيُّ لِذِيرًا لِي الْمُكِالِّ الْمُكَالِّ حاثاغ נַחַמְּמִ מַּמְבַר אַפָּר

שׁלשָׁה סְרָדִין لْرَجْتِكِ بَهِرْبِ لَيَرْمِ مُهْرَكِ بِرُمْحُدُم فِيْرُمُ لَمَيْمِ مُهْدِي pillars three, and their sockets three. hangings of fifteen cubits: their And for the other side shall be

Sī

þι

٤٦

71

п

لَمْلَدُنْتُهُ مُرْمُنِ: 444.0

וֹסְמִבּיהוֹן הַלְמָא:

and their sockets four. weaver in colours: their pillars four, twined linen, the work of the and purple, and scarlet, and fine be a screen of twenty cubits, of blue, And for the gate of the court shall

<u> ۲</u> المُثلاث

אַבְבְּעָה וְאַבְנִינִים מְבִּנְיִנִין אַבְּעָּא וֹסְמְבִינִין מְּלֵג וְמֵּמְ מְמְּוֹנִר מִלְמִּנְי בְעֵם וְבִוְנִי וְבוּא מִּוֹנִר מִנְבֹּר בַּנִיר אַפֶּׁע שַׁכְּבְּע וֹאַבְּלֵּמְן וֹעוְכַלֹּמִּע אַפֹּּגוּ בּעַבְּלְא וֹאַבְּנִּוֹנֹא יַּגְּבַמַּ يَرْمِمَد تَانَةِد مُقَلِّا مُشِدِّرَت يَرْنُدُم يُدَنِّه خَدْفَه مُشِيرًا

מַצוּשָׁים (שופּמים ימ, י), מרגומו השוקים: אס על פני כולן, אס בראשס, ואס באמצעס, אך יודע אני שחשוק לשון חגורה, שכך מצינו בפילגש בגבעה, וְעָמֹו גֶמֶד קַמֹוּרָיס קומת מתילות סחלר: - ווי העמודים. סס סחונקליות: - וחשוקיהם. מוקפות סיו סעמודיס בחומי כתף תביב, וחיני יודע כאשו וקוף למעלה וכאשו אחד מקוע בעמוד, כאומן שעושין להציב דלמומ שקורין גונוי"ש, ורחב הקלע מלוי מלמטה, והיא וכוכך שפח הקלע סביביו במימרים כנגד כל עמוד ועמוד, ומולה הקוודם דרך מבעתו באונקליות שבעמוד העשוי כמין וי"ו, וסעמודים מקועין למוכן, סיס עושה כמין קונדסין שקורין פלח"ם, מרכן ו' מפחים ורחבן ג', ומבעם נחשם קבוע בו באמלעו, (10) ועמודיו עשרים. חמש המוח בין עמוד לעמוד: ואדניהם. של העמודים נחשה, ההדנים יושבים על ההרך,

בנמים כ' אמה, וזהו שנאמר וּלְשַׁעַר הֶמָבֶר מֶמֶךְ עֶשְׁרְיִם מַמֶּה, וילון לממך כנגד הפמח, כ' אמה ארך כרוחב הפמח: ממומיס כולס בקלעיס, לפי ששס הפמח, אלא ע"ו אמה קלעיס לכתף הפמח מכאן, וכן לכתף השניח, נשאר רחד חלל הפתח ומערב קרוי אמור, כמו דמרגס אונקלום פַיָּס פְאַמַבְיוֹן (דבריס יא, כד), ימא מערבא: חמשים אמה. אואן נ' אמה לא היו (13) לפאח קדמה מזרחה. פני סמורה קרוי קדס, לשון פניס, המור, לשון המוריס, לפיכך סמורה קרוי קדס שסוה פניס,

למפך, סרי י' עמודים למורח כנגד י' למערב: שהוא מן הג' שבמורח ה' אמוח, וממנו לשני חמש אמוח, ומן השני לשלישי חמש אמוח, וכן לכחף השניח, וארבעה עמודים (14 שמדי הם שלשה. ממש ממות בין עמוד לעמוד, בין עמוד שברמש הדרוס העומד במקלוע דרומית מורחית, עד עמוד

מפטיר

נאַבניהם נחשת: מְחִשְּׁקֵים בְּסֶף נְנִיהָם בְּסֶף מְכִּיִּבְּשִׁין בְּסֶף נְנִיהוֹן בְּסֶף בַּלַ_עַמוּדָּי

וְסְמְכֵיהון דְּנְחְשָׁא: סְבִּיבֹ כַּלְ עַּמּוּדֵי דַּרְתָא סְחוֹר סְחוֹר

sockets of brass. their hooks of silver, and their about shall be filleted with silver; All the pillars of the court round

زباشر: אַפֿוָע מַּהָה מַהוֹיב וֹאַבוּנִנוֹם חַמִּשִּׁים בַּחַמִּשִּׁים וְלִמָּה חַמֵּשׁ אַבוּב בוֹטַבוּב בוֹאָני בַאַפְּיר וְרָטַבוּ אַנְרַכָּאַ בַּבַוֹנִים מֹאָני אַפָּנוֹ

וְרוּמָא חַמֵּישׁ אַמִּין דְּבוּץ

their sockets of brass. cubits, of fine twined linen, and fifty every where, and the height five hundred cubits, and the breadth The length of the court shall be a

t្កាយ្ហក: (o) פפונים וְבְלְיוֹנִיהְיְנֵיוּ וְבְלִי יִנְיִהְיִנִי מִיְהָצֵּר פּוּלְטִוֹנִיהִ וְבָלְ סִבּוְיִי וְבָלְ סִבּּיִ ٥٠ לִכְלְ בַּٰלָגְ עַמִּמְׁבְּׁן בַּׁכְלְ הֻדִּבְעַנִי לְכִלְ מִנִּגִּ מַמְּבַּׁנֹאִ בַּכִּלְ

pins of the court, shall be of brass. and all the pins thereof, and all the tabernacle in all the service thereof, All the instruments of the

is not Shabbat Shekalim, the Maftir and Haftara are on page 229. Hodesh on page 229. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 236. On Rosh Hodesh that as before but combine the 6th and 7th aliyot from the parsha, and read the 7th aliya for Shabbat Rosh 148, and the Haftara is the special Haftara on page 234. When Shabbat Shekalim is Rosh Hodesh, read The Haftara is I Kings 5:26 – 6:13 on page 217. On Shabbat Shekalim, Maftir is Exodus 30:11 – 16 on page

לְמָּאִוּר לְתַהְּלִת גָר מָמִיר: כא וֹנְקְּיוֹ אֵבְיִיף שֶׁבֶּיוֹ שְׁמֵּוֹ זִנִתְ זְוֹבְ בְּּחָיִת וִנִּפְּבִוּן לְבְּ מִשְׁת זִיִּתְא בְּבְּיִגִּא

בַּנוֹישָׁא לַאַנְרַנַא לַאַּדְלַלַא مرام إلاِهِم مِرْدِي الْمُلَادِينَ الْمُلَادِينَ الْمُلِيدِ الْمُلِيدِ الْمُلِيدِ الْمُلِيدِينَ الْمُلِيدِينَ

continually. the light, to cause a lamp to burn unto thee pure olive oil beaten for children of Israel, that they bring And thou shalt command the

נאמר ווין ומשוקיס ואדני נמשמ, לכך בא ולמד כאן: (TI) כל עמודי החצר סביב וגוי. לפי שלה פירש ווין והשוקים ואדני נחשת אלה ללפון ולדרום, הצל למורח ולמערצ לה

היו. כך נכלה בעיני שלכך חור ושנלן: ואדניהם נחושה. להביא אדני המסך, שלא מאמר לא נאמרו אדני נחושת אלא לעמודי הקלעים, אבל אדני המסך של מין אחר למערב, והמשים על המשים חלר לפניו (עירובין כג:): וקומה חמש אמות. גובה מחילות החל, וחוא לוחב הקלעים: ורחב המשכן עשר אמוח באמלע רוחב החלר, נמלאו לו עשרים אמה ריוח ללפון ולדרום מן קלעי החלר ליריעוח המשכן, וכן בְּלוּ בּממשׁים ספּנימיס, וכלס אַרכו למוף ל', נמנאו כ' אמס ריוח לאחוריו בין סקלעיס שבמערב ליריעות של אחורי סמשכן, מרובעת חמשים על חמשים, שהמשכן ארכו שלשים ורחבו עשר, העמיד מורח פחחו בשפח נ' החינונים של אורך החנר, נמואו (18) ארך החצר. סלפון וסדרוס שמן סמורה למערג מלס גלמס: ורחב חמשים בחמשים. הלר שגמורה סיהס

שהם מקועין בארץ, לכך נקראו ימדומ, ומקרא זה מסייעני, אֹבֶל צַּל יִבְּעָן צַּל יִפַע יְמֵדִּמָיו לֶגֶנַא (ישעיה לג, כ): יודע אס מחובין בארך, או קשורין ומלויין וכובדן מכביד שפולי סיריעות שלא ינועו ברוח, ואומר אני, ששמן מוכיח עליסס נמושת עשויין ליריעות האהל ולקלעי החלר, קשורים במיתרים פביב פביב בשפוליהן, כדי שלא מהא הרוח מגביהתן, ואיני (19) לכל כלי המשכן. שסיו לריכין לסקמסו ולסורדסו, כגון מקצוס לסקוע יסדום ועמודיס: יחדוח. כמין נגרי

alg: מבימין נאמר ממיד (ויקרא ו, יג), ואינה אלא עַמַלִימָּה צַּבֹּקֶר וּמַמַלִימָּה בְּעָרֶב, אבל ממיד האמור בלחם הפנים, משבח לשבח כא.): - חבויד. כל לילה ולילה קרוי המיד, כמו שאהה אומר עֹלַה מְּמִיד (במדבר כה, ו), ואינה אלא מיום ליום. וכן במנחת וכשר למנסום, שנאמר כמים למאור, ולא כמים למנסום: להעלוח גר חמיד. מדליק עד שמסא שלסצם עולס מאליס (שצם מומנן ברימיס, כדי שלא יסא בו שמריס, ואחר שהוליא מפה ראשונה, מכנימן לרימים ומומנן, והשמן השני פסול למנורה (02) וך. בלי שמרים, כמו ששנינו במנחום (פו.), מגרגרו בראש הזים וכוי: - בחיח. הזימים הים רוחש במכחשת ואינו

 בּצִּהֶל מוֹעֵד מְחֹוּץ לַפְּרֹכֶת צַּשֶׁר עַל־הַעֵּדְת יַעֲרֹף אֹלוּ צַהַרָּן וּבְנָיִו מַעֶּהַב עַּד־פְּקֵר לְפָנִי יְהֹנְה הַקַּת עוֹלָם לְדַרֹהְם מַצֵּח בְּנֵי יִשְׂרָצֵל: (ס)

سעאא אָהִיף וְאָת־בָּנֵין אָתִּי מִהָּוֹף בָּנֵי ישִׂרָאֵל לְכַהֲנִי־לִּי אַהַרֹּן נָהֲב ישִׂרָאֵל לְכַהֲנִי־לִּי אַהַרֹּן נָהֲב אַהַרְוּיּא אֶלְשָּנִי וְאִיהָטָה בְּנֵי

אָטַיף לְבְּבָוֹר וּלְחִפְּאֶנֶת: בּ וְעְשֶׁיהַ בְּגָּדִי־קֹדָשׁ לְאַחֲרָוֹ

↑ מְשִׁכּוֹר הִמְלִירִם אֲשֵׁר יִשְׁשִׁי חָשָׁבֵּץ הְצְּפִוֹּרִ וְּמְבִּוְטֵׁ וְעְשִׁי בְּגְָרִי־לְבָשׁ לְצִּהַרָּן צִּהָיִרְ וּלְבָּנָיִוּ לְבָהַנִּוֹּ לְי:

> בְּמַמְׁכֵּן וִמְּנָא מִבָּרָא מְרַמְשָׁא צַּרַ לְבָּרֵיהְוּן מִּן בְּנֵי מָרַמְשָׁא צַּרַ אַבְּרָא בְּנָה יִנֵי הָסְבָּר יְמֵיה אַבְּרָא בְּנָה יְנָ הַמְּרָאָלְ:

> בְּנֵי צַּהֵרֹן: בְּנֵי צַהְרֹוֹי בְּנִיהִי צָּלְטָּוֹר וְאִיחָמֶר בְּנִי נַאֲבִיהוּא צֶלְטָּנִי הַבְּנִי בְּנִי צַהְרִוּיִא צִלְטָּנִי הַבְּנִי בְנֵי צַהְרִי בְנְתָּוֹי יִתְ צַהְיִי בְנֵי צַהְרִי בְנְתָּוֹי יִתְ צִהְיִים בְּנִי בְנֵי צַהְרִי בְנְתָּוֹי יִתְ צִהְיִים בְּנִי

ױלְטױִשְׁבּטִא: לְאַּנִירִוּ אָטױִר לִימָר וְטִאַּבִירִ לְבִּישִׁי לִילָּר

בְּרֵמֶּנְ: אַנְירֵן לְלַבְּׁהִנְּינִינִי לְהַּמִּׁמָּא חַבְּׁמֵא וֹנִּאְבָּׁרְנִּוּ יָּנִי לְהַּמָּ לְבָּא בְּאַמְּלְנְמִיִר אַמְּינִוּ רְנִי וֹאֵטְ חְמִלְנִילִ אָם בָּלְ חַבְּנִמִּי

نْ خَرَبِنَدُ كُمْ فُمُّهُ كُلُّدُدُ: كَانِيْهُ كُمِّنَدِا كُلِيْهُ نَا فُرْدُنَا لِنَمْخُدِا كُلِيْمَ نَا فُرِيْدُنَا فُرِيْمُ الْمُدُرِّةِ نَا فُرْدُنِيْ الْمُدُرِّةِ نَا فُرْدُنِيْ الْمُدُرِّةِ نَا فُرْدُا كُلِيْمِيْهُ الْمُدُرِّةِ نَا فُرْدُا كُلِيْمِيْهُ الْمُدُرِّةِ

In the tent of meeting, without the veil which is before the testimony, Aaron and his sons shall set it in order, to burn from evening to morning before the Lora; it shall be a statute for ever throughout their generations on the behalf of their generations on the behalf of

And bring thou near unto thee Aaron thy brother, and his sons with him, from among the children of Israel, that they may minister unto Me in the priest's office, even Aaron, Nadab and Abihu, Eleazar and Ithamat, Aaron's sons.

ΙΙΙΛΧΧ

And thou shalt make holy garments for Aaron thy brother, for splendour and for beauty.

And thou shalt speak unto all that are wise-hearted, whom I have filled with the spirit of wisdom, that they make Aaron's garments to sanctify him, that he may minister unto Me in the priest's office.

And these are the garments which they shall make: a breastplate, and an ephod, and a robe, and a tunic of chequer work, a mitre, and a girdle; and they shall make holy garments for Aaron thy brother, and his sons, that he may minister unto Me in the priest's office.

- (21) מערב עד בוקר. מן לה מדמה שמהה דולקת מערב ועד בוקר, ושיערו הכמים הלי לוג ללילי עבת ההרוכין, וכן לכל הלילות, והם יותר הין בכך כלום:
- (ז) ואָחַה הקרב אליך. לממר שמגמור מלמכם המשכן:
- (5) לקדשו לכהנו לי. לקדשו לסכנימו בנסונס על ידי סבגדיס, שיסח כסן לי, ולשון כסונס שיכות סוח, שנעריח"ס בלע"ו
 (4) חושן. תכשיע כנגד סלב: ואפוד. לח שמעמי (שסוח לבוש)ולח מלחמי בברייתה פירוש הבניתו, ולבי חומר לי שסוח
- מגור לו מאחריו, רחבו כרוחב גב איש, כמין מינר שקורין פורלי"גע שחוגרות הַשָּׁלוֹח כשררכבות על המחמים, כך מעשמי מלמטה, שנאמר וְדָּוִד מָגוּר מֻפּוֹר בְּּדָּר (שמואל־בּו, יד), למדנו שהאפוד הגורה היא. ואי אפשר לומרשאין בו אלא הגורה לבדה, שהרי נאמר וַיַּמֵּן עָלִיו אָת הַאפֹּד (וִיקְרֹא תֹ, ו) ואחר כך וַיַּמֵּגֹר אֹתו בְּהַשָּׁב הַאָּבֹּר (שם), וחרגם אונקלום בְּהָמִין בֻפּוֹדְאָל למדנו שהחשב הוא החגור, והאפוד שם מכשיע לבדו. ואי אפשר לומר שעל שם שחי הכחפות שנו הוא קרוי אפוד, שהרי נאמר שחי במפות האפוד, למדנו שהאפוד שם לבד, והרמפות שם לבד, והחשב שם לבד. לכך אני אומר שעל שם המיני על מעס קרוי אפוד, על שם שאיה לומי שהאפוד שם לבד, והכחפות שם לבד, והחשב הוא הגור בלומעלה הימנו, והכתפ כמו כן מעילין, בַּרְדוּמִין, במעשה מער אחות הבעלים, כִּי בֵּן מִּלְבַּשְׁן בְּנִית הַמֶּלֶךְ הַבְּמִרֹל מְעִילִים (שמיל־ב יג, יח): ומעילי. הוא כמין מלון, וכן הכחונת,

תּוֹלַמַּע עַמָּגוֹ, וֹאָע_עַמָּמָה: (G) עַהְקָבֶלְת וֹאָתַעַלְאַנְלְּנְלֵּוֹ וְמַם וּמְחָוּ אָטַבוּוְּלֶּב וֹאָטַב וֹאָפּוּן וִסְּבוּן יָתְ בַּחָבָּא וֹיָת

זְהורי וְיָה בּוּצָא: וֹאָּעַ עַכְּבְאָ וֹנִע אַבְּוּנִּאָ נִנִע אָבַה

scarlet, and the fine linen. the blue, and the purple, and the And they shall take the gold, and

द्रपृष्ट्र पंष्टः لَعْلَافًا سَنِكُمْنَ مُثَرَّ لَمُمْ مُمِّنًاكًا صَحْرَةً لَعْلَاثُمُ خُحَمَ أَسِلًا. וְעְּבְּע וְיִבְּע וְיִבְּע וּיִבְּבְע וְיִבְּבָּע וְיִבְּבָּע וְיִבְּבָּע וְיִבְּבָּע וְיִבְּבָּע

ובוץ שְׁוִר עוֹבֶר אִימָן:

the skilful workman. and fine twined linen, the work of gold, of blue, and purple, scarlet, And they shall make the ephod of

joined to the two ends thereof, that

It shall have two shoulder-pieces

it may be joined together.

אָלְ אָלֵוֹ לֵּתִוּלֵוּוּ וְשִׁבֶּּרִי مِ שُيْرٍ، جِمُون بَاجِنُه يِبَيْه جَنَّ مِيْنَا جَمَعًا مِرْفِعًا بِمَنَا كَنَّهُ

בל הביו סטרוהי ויהלפף:

אלמו בְּפַבְּנֵמ וַיַּלְבֵּשׁ אׁמוּ פֻׁמּ בַּמִּעִיל וַיִּמֵן עְבְיוּ פֻׁמ בְפֵּפִיד: בגרי קרש. מחרומה המקודשת לשמי יעשו חוחם: כס.): אבוש. סיא חגורה על הכחונת, והאפוד חגורה על המעיל, כמו שמלינו בסדר לבישחן, וַיָּמָן עָלָיו אֶם הַבְּמֹנֶת וַיַמַּגַּר קשמונ"ש - מצופה. כמין כיפה כוצע שקורין קופי"ה, שהרי במקום אחר קורה להם מגצעוה, ומהרגמיון פוּבֶּעין (עיין יומה במכשימי זהב למושב קביעת אבנים עובות ומרגליות, כמו שנאמר באבני האפוד מָשַבּׁמ מִשָּבָּלות זְהָבּ, ובלע"ז קוראין אותו . אלא שהכסונם סמוך לבשרו, ומעיל קרוי חלוק העליון: חשבץ. עשויין משבצום לנוי, והמשבלום הם כמין גומום העשויום

(a) והם יקחו. מומס מכמי לב שיעשו סבגדיס, יקבלו מן סממנדביס אם סוסב ואם סמכלם, לעשום מקן את סבגדיס:

חושב. כבר פרשמי שקום מריגם שמי קירום שמין נורם שני עבריקס דומום זו לוו: וקלץ פמילים לעשום (אם פמילי סוסב) במוך סמכלם ובמוך סאכגמן וגוי, למדנו שמוע של וסב שוור עס כל מין ומין: מעשה ו המר כך שוור אם כולם כאמד, נמלא מומן כפול כ"מ, וכן מפורש במם' יומא (עב.), ולמד מן המקרא הוה וירקעו אם פמי הוהב ומומ של והב עם שש מומין של הרגמן, וכן במולעת שני, וכן בשש, שכל המינין מומן כפול ששה ומומ של והב עם כל המד והמד, מוט וחוט. היו מרדדין את הוהב כמין טסים דקין, וקוללין פחילים מהם, וטווין אוחן חוט של והב עם שש חוטין של חבלם, סלפוד, ולא יסא נד ונגדל, סולך ומוזכ: - זהב הכלה וארגמן והולעה שני ושש משזר. ממשס מיניס סללו שוזרין בכל . אל מול מבעות האפוד שוכביס זה על זה, ומרכמן בפתיל מכלת תחוב במבעות האפוד והחשן, שיהא תחתית החשן דבוק לחשב בשני קלום החשן בחחמימו, וכנגדם שמי מבעוח בשמי כחפוח האפוד מלמעה, בראשו המחמון המחובר בחשב, מבעוח החשן השרשרות השתחלית תקועין בתשבלות שבכתף שתחל, נתלה החשן חלוי בתשבלות החפוד על לבו תלפניו, ועוד שתי עבעות מבעים שבמשן בשני קלים רחבי סעליון, חוח לימין וחחם לשמחל, ושני רחשי השרשרום מקועים במשבלים לימין, וכן שני רחשי בסס, אחם על כחף ימין ואחם על כחף שמאל, והמשבלום נחונים בראשיהם לפני כחפיו, ושחי עבוחות הוהב חחובות בשמי ממין האפוד, אכרכום כדי שיעור לוקפן אלל לואכו מכאן ומכאן, ונקפלום לפניו למעה מכספיו מעע, ואבני השהם קבועום לימין ואחם לשמאל, מאחרי הכהן לשני קצוח רחצו של מינר, וכשווקפן עומדום לו על שני כחפיו, והן כמין שחי רגועום עשויות וסמשב ממובר בראשו על פני רמבו מעשה אורג, ומאריך לכאן ולכאן כדי להקיף ולמגור בו, והכמפום ממוברות במשב, אמת נשיס רוכבות קוקיס, ומוגר אומו מאמוריו כנגד לבו למעק מאליליו, רמבו כמדת רומב גבו של אדס ויותר, ומגיע עד עקביו, לכך אני כומב מעשיסם כמום שהוא, למען ירוך הקורא בו, ואחר כך אפרש על סדר המקראות. האפוד עשוי כמין סינר של (6) ועשר אח האפוד. אם באמי לפרש מעשה האפוד והחשן על מדר המקראות, הרי פירושן פרקים וישגם הקורא בלרופן,

מומס במחע למעה בחשב, ולה יהרגם עמו, הלה הורגם לבד והחר כך מחברם: זישה, לא למעלה מאליליהם ולא למעה ממחניהם, אלא כנגד אליליהם: 👚 וחבר. האפוד עם אותן שחי כחפות האפוד יחבר אלא כנגד גבו של כהן, וגבהו עד כנגד האלילים שקורין קודי"ש, שנאמר לא יַמְגְרוּ בַּגָּוַע (ימוקאל מד, יה), אין הוגרין במקום וסולכות כנגד כתפיו, ושתי אבני שהם קבועות בהן, אתת בכל אתה: אל שני קצוחיו. אל רתבו של אפוד, שלא היה רתבו לפניו כנגד החוה, ועל ידי חבורן לעבעות החשן נאחוין מלפניו כנגד לבו שאין נופלת, כמו שמפורש בענין, והיו וקופות סיו ממוברום במשב שמי ממיכום כמין שמי רלועום רמבום, אמת כנגד כל כמף וכמף, וזוקפן על שמי כמפומיו עד שנקפלום (ד) שחי בחפוח וגוי. סקינר מלמעס, ומשב סלפוד סיל סתגורס, ולמודס לו מלמעלס דוגמת קינר סנשים, ומגבו של כסן

ְוֹמֵהְ מִׁהְזֵּב: מְבַלְט וְאַבִּלְמוּ וְתִּלְמִּט הָּנִּי בְּתַּהְמִּטְרִי מִמֵּנִּי יִנִיְּנִי חָנִּי וְתַּמְּדִ אָבִּיִּרִי אָמָּבִר אָמָּב הַלִּיִּי

י^{שנפל} נְאֶת־שָׁמֶנִת הַשְּׁנֵּת הַנּוּהָרֶה יִאֶת־שָׁמֵנִת הַשִּׁשָּׁה הַנּוּהָרֶים שִׁשְּׁרִ הִשְּׁמֵנִת הַשְּׁמָּה הַנּוּהָרֶים

עּטְּטֵּר חָרֵשׁ אָבֶן פּחּיחֵי על־שָׁטָׁת בְּנֵי יִשְׁרָאֵל מָסַבָּת מְשְׁבְּצִית זָחֶב תַּעֲשֶׁר אֹחֶם:

™ פְּחָפָּׁה מֵּמִ-שָׁהֵּי הָאָבָּנִים עֵּל יִשְׂרָאֵל וְנְשָׁא אַהַרֹּן אָת־שִׁמוֹהָם לְפְּנֵי יְהְנָה עַּל־שְׁהֵי כְּהַפֶּיוּ לְזְכְּרְן: (0)

ביי נְעְּשָׁיִם מִשְּׁבְּעִי זְהֶר:

וְהַמְיֵלְ הִמְּנְיִה דַּצְלְהָה בְּעוּבְרֵיה מָנֵּיה יְהֵי דַּהְבָּא בּניקְדֵיה מְנֵּיה יְהֵי דַּהְבָּא הבוּץ שְׁוִיר:

אָּבְוּגַ אַבְּוּגַ מִּבְּבָּנְנֵע בּּנָגָ אָבְוּג בּנָגַלְאָ אַבְוּגַ אַבְּוּג מִינְכְנָנֵ אַבְּוּג אַבְּוּג בּנָגַלְאָ אַבְּוּג אַבְּוּג אַבְּוּג בּנָגַלָאָ

פָּתוּלְבְּתְּהְיוּוּ: הְאָשְׁהְאֵבִיוּ עַלְ אַבְּנָא הָנְיִנִיהָא הְאָשְׁהְאָבִיוּ עַלְ אַבְּנָא הְאָשְׁהְאָבִיוּ מִלְ אַבְנָא הְתְּאָבְיִינִיןּ:

שַּׁהְבֵּיג יְנְיְנֵינְן: יְמְּבְׁאֵלְ מְׁמָּפְׁמֵּוֹ מִבְּמָּאֵלְ שַּׁבְּיֵנִין אַבְּנִיא מָּכְ מִּמְנִיט בְּנִי מִּבְנִים כִּיִּלְן בְּמִוֹלֵא שִׁיִּכְוָב יִי מִּבְּרַ אִיּמָּן אָבָּן מִּבָּא כִּיִּבְ

פּטַפּוּהִי לְדוּכְרָנְאֵ: שְׁמְּחָהָיִי אֲבָּנִי אִנְיִנִי אֲבָּנִי אִנְּהָנִי לְבָנֵי יִשְׂרָאֵלְ וִישִּילְ אַבְּנִי דִּיכְּרָנְא נְהָשִׁי יִי הַרְהָאַ אַבְנִי דִּיכְרָנְאַ נְהָשִׁי יִי הַרְהַיִּי אַבְנִי אַבְנִיאָ

נַנְאָבֶיר מְרַמְּצְן גַּרְהַב:

And the skilfully woven band, which is upon it, wherewith to gird it on, shall be like the work thereof and of the same piece: of gold, of blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen.

And thou shalt take two onyx stones, and grave on them the names of the children of Israel:

six of their names on the one stone, and the names of the six that remain on the other stone, according to their birth.

With the work of an engraver in stone, like the engravings of a signer, shalt thou engrave the two stones, according to the names of the children of Israel; thou shalt make them to be inclosed in settings of sold.

And thou shalt put the two stones upon the shoulder-pieces of the ephod, to be stones of memorial for the children of Israel; and Aaron shall bear their names before the LORD upon his two shoulders for a memorial.

And thou shalt make settings of gold;

٤ī

6

8

- (8) וחשב אפדחו. ומגור שעל ירו, סול מלפדו וממקנסו לכקן מקשמו: אשר עליו. למעלס בשפת סמינר סיל סמגורס: במעשהו. כלריגת סמינר מעשס מושב ומממשת מינין, כך לריגת סמשב מעשס מושב ומממשת סמיניס: _ ממנו יהיה. עמו יסיס לכוג, ולל ילרגת לבד וימבכנו:
- יסיס נורוג, וכני יות בנו בכר דימבונו. (10) בחולדוחם. כסדר שנולדו, רמובן שמעון לוי יסידס דן ונפמלי, על סממת, ועל סשנים, גד משר יששכר ובולן יוסף, ובנימין מלם, שכן סים כמוב במקוס מולדומו, כ"ס מומיום בכל ממם ומחם:
- (II) מעשה חרש אבן. מעשה אומן של אבנים. מכש זה, דבוק הוא למיבה שלאמריי, ולפיכך הוא נקוד פמח במופו, ורן מְנִשׁ עֵנִים נְעֶה קֵו (ישעיה מד, יג), מכש של ענים. וכן מָנַשׁ בַּרָוֹל מַעַּנְּך (שם יב), כל אלה דבוקים ופתומים: פחוחד הוחם. כמכגומו בְּתַבּ מְעַבְּלִיף דְּעַוְקֵה, מכולות האומיות במוכן, כמו שמוכלין מוממי מבעות שהם לממום הגרות, כמב יכר ומפורש: על שמוח. כמו בשמות: מסבוח משבצוח. מוקפות האבנים במשבנות והב, שעושה מושב האבן בוסב כמין גומא למדת האבן, ומשקעה במשבלות, נמלאת המשבלת מובבת את האבן מביב, ומתבר המשבלות בכתפות האפור:
- (שו) לוכרון. שיסא רואס הקצ"ה את השבעים בתובים לפניו, ויוכור לדקתם:
- (13) ועשיה משבצוה. מיעוע משבלוה שמיס, ולה פירש לך עמה בפרשה זו הלה מקלה לרכן, ובפרשה החשן גומר לך פירושן:

ַ הַעֲבַּהָּת עַל־הַמִּשְׁבָּצְת: (ס) XU_ALALU ַ מִּנֹבַּלַעַ עַּגַּמָּע אָטַם מַגַּמָּעַ

المم خمئك علمهد بعكد: שַׁכְּבִּע וֹאַבַּלֹמָן וֹעוָבַהַע הָּוֹיָ ַ חַשָּׁב כְּמַגַּשָּׂת אָפַּׁר מַצַּשָּׁנוּ זְהָב نظهرت بها משפט מעשה

וֹנְבַיב בַּעַבַּיִּבּיִ בְבְּוּעַ יְּהְרָהַ יְהְרָהַ בְּבָּוּרִ אֶבְבֶּרוֹ אָבְבָּוֹ הָבִּבַּעִ יְהַוֹּהַ יְהַיִּהְ אָנְבַבִּיה

יבְרֶקת הַפּוּר הָאָחֶר: שורַים אָבֶן שור אָדֶם פִּטְדְרוֹ ומלאָט בוְ מֹלְאַנ אָבוֹ אַנְבֹּהֹע

81 لْكَمَّادِ لَهُذَّ رَقُكُ مَقَّدَ لَيْكَكِّمَ: لَمَكَتِّمَ عَنْشَاءُ غَلَمَدَنُهُ لَا مَكْتَدَ

ق لْتَمَادُ يَهُذِيهُ، كُيْمُ هُذِا نُولُدُهِ فَخِينَهُد

בָּמָלוּאָמָם: וֹנְמִשְׁבַע מִמְּבַּגַּנִם זַבְוֹב נבובלא נפּנִטּנבנ

> מַל מִרַמִּצְהַיּא: לבובו ומשון זם שכזא לבוקםא שבין דדדב

: كاركا: דהבא הכלא וארגונא וצבע %.GLLX GÁÉLELY וְהַמְּבִיר חֹשֵׁן דִינָא עוֹבָר אִימָן

غلت علقهٰ فظا بُلظا אַבְבַּלָא סַבְרוּן דַאָּבָן מָבָא וֹטַמָּבְים בּוֹר אַמִּלְמוּט אַבֹוֹא

וֹזְרְקְאַ פּוּקְיֵיהוּ:

نَوْجُلَادِيت: יִבְרְקוֹ סְרְרָא חַר:

كانظرار

מובלוא ומון מולא:

בִדְהַב יִהוֹן בִּצִּשִׁלְמוּתִהוֹן: וְהַמּוּר הָרְבִיעִּׁי תַּרְשָׁישׁ וְשִׁהַם וְסִרָּא רְבִיעְּאָר כְּרוּם יַמָּא

> shalt put the wreathen chains on the them, of wreathen work; and thou plaited thread shalt thou make and two chains of pure gold; of

fine twined linen, shalt thou make of blue, and purple, and scarlet, and ephod thou shalt make it: of gold, workman; like the work of the of judgment, the work of the skilful And thou shalt make a breastplate

and a span the breadth thereof. a span shall be the length thereof, Four-square it shall be and double:

be the first row; carnelian, topaz, and smaragd shall stones, four rows of stones: a row of To sgnittes ii ni tes Ilade uodt baA

and an amethyst; and the third row a jacinth, an agate,

sapphire, and an emerald; and the second row a carbuncle, a

and the fourth row a beryl, and an

inclosed in gold in their settings. onyx, and a jasper; they shall be

07

לומר לך סמשבלות סללו יווקקו לך, לכשמעשה שרשרות מגבלות על החשן, חמנם על המשבלות סללו: ומליהו על עשייתן ועל קביעותן, ולה נכתב כהן הלה להידיעך מקלת לורך המשבלות שלוה לעשות עם ההפוד, וכתב לך והת, לוואם קבישומן, ואין מעשה האמור כאן לצון לווי, ואין ונסמה האמור כאן לצון לווי, אלא לצון עמיד, כי בפרצמ המצן מוזר ונחחה את שרשרות. של עבומות סעשויות מעשס עבות על משבלות סללו. ולה זה הוה מקוס לווהת עשייתן של שרשרות ולה מעשה נקבים וכפלים כאומן שעושין לבורות, אלה כאומן שעושין לְעַרְדַּמְּקָאוֹה שקורין אינשיגשינה"ש (רוכפאם) (בילה כב:): (+1) שרשרות זהב. עלעלמים: מגבלות. לפוף גלול המען המעה מוחס: מעשה עבות. מעעה קליעה חומין, ולמ

לשון בירור דבריס, שמפרש ומברר דבריו: במעשה אפוד. מעשק מושב ומחמשת מינין: משמש ג'לשונות, דברי מענות בעלי סדין, וגמר סדין, ועוגש סדין, אס עוגש מיתס אס עוגש מכות אס עוגש ממון, וזס משמש (פו) הושן משפש. שמכפר על קלקול הדין. דבר אחר משפע, שמברר דבריו והבטחחו אמם, דרישומ"ע בלע"ו שהמשפע

מלמוריו על כמפיו, ונקפלות ויורדות לפניו מעט, וסחשן חלוי בהן בשרשרות ומבעות, כמו שמפורש בענין: (16) זרח ארכו וזרח רחבו. כפול, ומועל לו לפניו כנגד לצו, שנאמר וְסִיוּ עַל לֵב אַבְּבֹן, מלוי בכמפומ האפוד הבאומ

(דו) ומלאח בו. על שם שהאבנים ממלאות גומות המשבלות המתוקנות להן, קורא אותן בלשון מלואים:

במלואוחס, כשיעור מלוי עביין של אבניס יסיה עומק המשבלוח, לא פחוח ולא יוחר: (02) משבצים זהב. יהיו העורים בתלוחותם, תוקפים משבלות זהב בעומק שיעור שיחתלה בעובי ההבן, זהו לשון

שְׁמִּנְ מַּהְיֵּנֶן לִשְׁנֵּוֹ מְשָּׁר שֶׁבֶם: מְּמִנִים פּשִּינוֹ. עוִטִם אָּיִמִּ עַּלְ יַ יִשְׂרָאָל אָהָים הַּשְּׁרָע הַּלְ_ וְבֹאַבֹּנִים שַׁבַּיְּנוֹ מַבְ_אָמָוַ בַּדָּיַ

מְצְּשֶׁר צְבְּת זְהָב שָּהְוֹר: · لَمْشَرَتُ مَح ـ تَـ ثِشَا شَلَـ شِن لَا خَرُن اللهِ اللهِ عَلَى اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ اللهِ ال

مَحْ ـ هُدُر كَجُرِي يَانِهُلَ: זְּנְתְ וְנְתַּמְ אָת שָׁמֵּי תַשַּּבְּעִוּת لْمُهْرِثِ مَحِ بَالِهُا هُنَا، مَخْمُرِنَا

ग्रं । ן וְנְקְּמְהַר אָת־שְׁמֵי' עַבֹּתָּת, תּוְּהָב וְהִמֵּין יָת מַרְמֵין גְּדִילֵּן דִּדְתַב

אָל_לויל פֿלוני נאָט אָטֹּג לַּגִּוָטְ אָטֹג טַהְּבְטָט וֹנִט טַנִּטָּגו צָּגַילָן בַּהַּכְ טַבָּגוֹ

> לעבי עשר שבטין: במולא לכב מכן המנע וטונו המביטבון בטר מפרש ביגלף וּהְבֹאָר פּוֹהַא מָּהָבוּ מַלַ וֹאַבֹּנוֹא וֹבְוֹנוֹן הַכְ הָּמִבֹנוֹא בַּנוֹן

> מְעַעַתְּיִלְיִ בְּיִבְיִ בְּבַבִּי בְּבַבִּי וְעַמְּבָיִר עַלְ חוּשָׁנָא הָכִּין

> דושְנָא: מולליא מַג טבון סמבי אולו גגיב ויטו זי סנטו ונומבור על הושנא תרמין

דושְנָא: עַמַּבּׁמְּטַ אֶּבְשַׂאֹנָטַ מַּבְ שַּׁבְּשָׁוּ מַּוֹשִׁיּלָ מַּבְּשָׁרָוּ

אַיפּוּדָא לָבֶבִיל אַפּוּהִי: מַּלְבַכְּעָׁבּוּעִ עַאֲפָּׁבַ מֶנַמֶּגְטָא וָטִמֵּגוּ מַלְ כִּטָבּי עַמְשְׁבְּצְיִנִי סִמְרוֹהִי הִמִּין עַלְ תַּרְמִין

> shall be for the twelve tribes. one according to his name, they like the engravings of a signet, every twelve, according to their names; the names of the children of Israel, And the stones shall be according to

wreathen work of pure gold. breastplate plaited chains of And thou shalt make upon the

ends of the breastplate. shalt put the two rings on the two breastplate two rings of gold, and And thou shalt make upon the

rings at the ends of the breastplate. wreathen chains of gold on the two And thou shalt put the two

the forepart thereof. the shoulder-pieces of the ephod, in the two settings, and put them on wreathen chains thou shalt put on And the other two ends of the two

57

17

٤7

(וב) איש על שמו. כקדר מולדומס קדר האבניס, אודס לראובן, פעדה לממעון, וכן כלס:

רואס אם דבריו, אלא שרשרם בלשון עברים כשלשלם בלשון משנה: - גבדרה. הוא מגבלום האמור למעלה, שההקעם בעבעות המשבלות, ואף שרשרות פתר מנחם כן סרוק לשון שרשים, ואמר שהרי"ש ימירה, כמו מ"ס שבשלשום, ומ"ס שבריקם, ואיני למילן לסממו ולסמקע במרך, אף אלו יסיו מממיוין למשך, שבסס יסים מלוי במפוד, וסן שמי שרשרום האמורות למעלה בענין (22) על החושן. בשביל החשן, לקבעם במבעותיו, כמו שמפורש למעה בענין: שרשה. לשון שרשי הילן, המחמיוין

אם שמי המבעות, והלא כבר נמונים בו, היה לו לכמוב במחלם המקרא, ועשים על קלום החשן שמי מבעות והב, ואף בשרשרות (33) על החושן. לנורך המושן, כדי לקבעם בו. ולל ימכן לומר שמהל ממלמ עשיימן עליו, שלם כן מה הול שמוזר ולומר ונמת שיסיו בגבול סחשן, וכל גבול לשון קלס, חשומי"ל בלע"ו מעשה עבוח. מעשס קליעס:

(24) ונחחה את שחי עבוחות הזהב. סן סן שכשות גלות סכתונות למעלס, ולה פירש מקוס קנוען נתשן, עכשיו מפרש לכיך אחס לפחור כן: על שני קצות החושן. לשחי פאוח שכנגד סלואר לימנים ולשמאלים סבאים מול כחפוח האפוד:

שכלפי המון, והום קרוי מול פניו של הפוד, כי הומו עבר שהינו נרמה הינו קרוי פנים: למחחיחו, כמו שמפרש וסולך: אל מול פניו. של אפוד, שלא יחן המשבלוח בעבר הכחפוח שכלפי המעיל, אלא בעבר העליון ובקן הוא מלוי, ועדייון שפת המשן המתמונה הולכת ובאה, ונוקשת על כרימו ואינה דבוקה לו יפה, לכך הולכך עוד ב' עבעות השמחלים: - ונחחה. המשבלום על כחפום האפוד, אחם בוו ואחם בוו, נמלאו כחפום האפוד מחויקין אם החשן שלא יפול במבערם החשן לימין ולשמחל חול הליחר, שני רחשי שרשרום הימנים פרקע במשבלום של ימין, וכן בשל שמחל שני רחשי שרשרום למעלה בין פרשת החשן ופרשת האפוד, ולא פירש את לרכן ואת מקומן, עכשיו מפרש שיתקע בהן ראשי העבותות התחובות (82) ואח שחי קצוח. על עמי סענומות, נ' רלעיסס על כל לוחם ולוחם: חחן על שחי המשבצוח. קו קו קרסונום לך שיסא מוחד אותן בעבעות, ומדע לך שהן הן הראשונית, שהרי בפרשת אלה פקודי לא הורפלו:

: النَّانَ اللَّهُ (בספרי ספרד ואשכנו הָאָפִּוֹד) הְאֵיפּוֹדָא לְגִיוּ: شَطْرِهِ كُيْشِد كُر_مَدُد لِيُعْظِد للنِشْئِي مَر مُطْفِينَ يَكُمْدُدُهِ אַנְים מַּלַ־שְׁנֵּרְ קְצְּוֹת תַּהְשָׁן עַלַ יּהְשִׁנֵּי יְהְהוֹן עַלְ הְּבֵין סְמְבֵין וֹמֹמֵּיִים מִּשׁׁי מַבְּעָּיוֹ זְטָׁב וֹמֻּמִּטֵּ וֹעַמְּבִיג עַרְעָּוֹ מִּוֹפֿוֹ בּבְּנִב

بِالْكُلُّةِ لِلَّهِ اللَّهِ كُمُقَالِ مَانَحَلُكُا مَقِمَحِ كُتَامُةً حَ एश्रद्रोप यद्यंव्यं यवार व्हंत ב וֹנְעַעָּרָ אָעְיִם מַּלְ-שָּׁתֵּיְ כִּעִפָּוּת וְתִּמֵּין נִתְּהִוֹ עַּלְ הָרֵוֹ בִּתְפָּ لَمْ يِنْ مُنْد

מהלוו לִנִימִוֹ אִיפּוּדְא: אַפּוִנִי לְעַבְיּנִי בְּיִם לְנִפּי מלבת מלפביל זְבְרַ וְתַהְבֵּיִר תַּרְתֵּין עִּוְקָן הַּדְתַב

نْزِيدِ:نَيْنَ نَانِهُا مُمْدِ نُهُوٰيدِ: שַׁכְּבִּע בְעַיִּנְע הַּבְ_עַהָּב עַאָּפֿוָע 82 אֵל־שַבִּעָּה הָאֵפּוֹד וורקפו אָת־הַחשׁן

מְמִלְנוֹ אֵיפּוָרָא: אַפּוָבא וֹלַא וֹטִפּּבֹל טוּהָוֹא בטכולטא למטוו הכ טמון וֹנְטַׁבוּן נִינְ טוּמָּלָא מָמָוֹלַטִּיה

יְהוָה מַּמִּיד: בּבְאָּנְ אָקְיַבְעַּבְּתָהְ לְּוֹפְּנְלְן לְפִּנִין בִּמִיהְלְיִנִי לְטִיּדְשָּׁא לְרַוּכְּנִוֹּאִ وَ يَشِلَهُمْ قِينَهُا يَامَامُوْمَ مَمْ كُونَا يَضِدُهُمْ قِينَهُا يَادِيْهُ مَرْمَ كُونِيا

וֹנְמָא אַבַרוֹ אָט שְׁמִוֹט בָּנֵי וִיִּמוֹל אַבַרוֹ יָח שְׁמָהָה בָּנִי

inward. toward the side of the ephod upon the edge thereof, which is the two ends of the breastplate, gold, and thou shalt put them upon And thou shalt make two rings of

.bodqə the skilfully woven band of the close by the coupling thereof, above underneath, in the forepart thereof, shoulder-pieces of the ephod gold, and shalt put them on the two And thou shalt make two rings of

Lτ

the ephod. the breastplate be not loosed from woven band of the ephod, and that that it may be upon the skilfully of the ephod with a thread of blue, by the rings thereof unto the rings And they shall bind the breastplate

the LORD continually. holy place, for a memorial before heart, when he goeth in unto the breastplate of judgment upon his the children of Israel in the And Aaron shall bear the names of

סעבר הוא ללד האפוד, שמשב האפוד מוגרו לכהן, ונקפל הפינר לפני הכהן על ממניו, וקלם כריפו מכאן ומכאן עד כנגד קלום וסאפוד נמון על ממניו, ועוד נמן מימן, שלא יקבעס בעבר סמושן שכלפי סמוץ, אלא בעבר שכלפי פניס, שנאמר בימס, ואומו לך שני סימנין, סאחד שימנס בשני קנוח של מחמימו, שסוא כנגד סאפוד, שעליונו אינו כנגד סאפוד, שסרי סמוך לנואר סוא, (62) על שני קצוח החושן. קושמיפלומיו סמממונום לימין ולשמלל: על שפחו אשר אל עבר האפוד ביחה. סרי

ולשמאל, שלא יסא מחמית החשן הולך לפנים וחוזר לאחור ונוקש על כריסו, ונמלא מיושב על המעיל יפה: ממודל פניו. בעבר שנאמר ממעל למשב האפוד, והן כנגד מוף המשן, ונומן פמיל מכלה באומן העבעות ובעבעות המשן, ורוכמן באומו פמיל לימין למקום חבורן באפוד למעלה מן החגורה מעמ, שהמחברם לעומת החגורה, ואלו נתונים מעט בגובה וקיפת הכתפות, הוא גרונו ונקפלום ויורדום לפניו, וסמצעום לוס לימן בראשן סשני שסוא ממוצר לאפוד, וסוא שנאמר לעומם ממצרמו, סמוך (TS) על שחי כחפות האפוד מלמטה. שהמשגלות ותונות ברחשי כתפוק החפוד העליונים, הבחים על כתפיו כנגד סמשל, וקלומיו שוכבין עליו:

גונם בל לברם: ונומס לילך: להיות על חשב האפוד. לסיומ סמשן דבוק אל משב סאפוד: ולא יות. לשון נימוק, ולשון ערבי סוא כדברי השמורים זה לוה, שאי אפשר לירד לגיא שביניהם אלא בקושי גדול, שממוך שמיכמן הגיא זקופה ועמוקה, יהיו לבקעם מישור (82) וירבסו. לשון חצור, וכן מֵרֶכְמֵי מִישׁ (חֹסליס לחֹ, כח), חצורי חצרי רשעיס. וכן וְסְרָכָמִיס לְּבָּקְעָה (ישעיה מ, ד), הריס

981

نَشِلَهُم مَم كِتُه كِفَيْر نُكِيْكِ וְנְשְׁא אֲבַרְן אָת־מִשְׁפַּט בְּנֵי־ וִיִּשׁוֹל אָבַרָן יָת كِلِدِ هِلَتِهِا خِطِهُا كِفَيْرٌ يُسَلِّنَا يَهِٰتُذِا خَمْرُهُجْرِينَ خِعْلَاهِ زَبْ ° בְאִּירִים ְיָאֶת־הַהָּמְּיִם וְהָיוּ עַלִּ דְיָהָ הִיּשִּיָּא וִיהוֹן עַלְ לִבָּא

نظڅين אַפּוּדְא וְעָשֶׁיִהְ אָת־מְעָעִיל הָאֵפְּוֹד בְּלָיל וְתַעֲבֵיד יָת מִעִיל אֵיפּוֹדָא

בְּבָּי תַּחְרָא יְהְיָה לָגִּ לָאִ יִּקְּרָע. יְהְיָהְ לְפִּיוּ סְבִּיב מַעֲשֵׂה אַבְּג יְהֵי עַקּך לְפּוּשִּיה סְחוֹר סְחוֹר בפי תחרא יהיה-לו לא יהרט עוֹבְד מֶחֵי בְפּוֹם שֶׁרְיָן יְהֵי و וְהְיָהְ פְּיִררֹאִשִׂוֹ בְּתוֹכֻוֹ שְׂפְּה וֹיהֵי פּוּמֵיהִ בְּפִיל לְנֵנִיה תּוּרָא יִּ

קַבֶּיב: סְבְּיִר וּפַּעְּמִינִי זְהָבֶר בְּתִּיכֶם עַל שִׁפּוּלְוִהִי סְחוֹר סְחוֹר וְזַּוּיִן ¿¿ וֹאַבְיּנֹמֹן וֹטוִלְהַט הֹּוֹי הַּלְ-חִּוּלְיוֹ نمَصَن مَح_صِيرُ، ليجتر فَحُكُن

ألفيا مَح مِنكِ، لَفَمُرح فَدُرد: ** פּגַּמָן זָהָב וְרִפּוֹן פְּצְמָן זָהָב

יְהְנֶה וּבְצֵאהַוֹּ וְלָאִ יְמְוּת: (ס) ַ לִּיְלְוֵ מְּלְ־אַנְהָן לְשָׁנֵתְ וְנִשְׁנֵתְּ מְיְלְוּ בְּבְאָוִ אֶלְ-חַפְּנֶתְ לְפָּנֶרְ

ְוְנְתַהְּ אֶל־תַּשֶׁן תַמִּשְׁבָּט אֶת־ וָחָהֵין בְּחִשֶּׁן דִּינָא יָת אוּרַיָּא

بْظ،٦ سَحْجُ٪:

ליה דְלָא יִהְבָּוֹע:

דְּדְהַב בֵּינֵיהוֹן סְחוֹר סְחוֹר: שַּׁבְאַ וֹאַבְעָּוֹלָאִ יַּאָבָה וַבְיָבִי ניהביד על שפולוהי רמוני

מְּמִילְאַ סְחוֹר סְחוֹר: בובבא ובפולא מל שפולי זַנְא דְּדַהְקְבָּא וְרִמִּוֹנָא זַנָּא

וְלָא יִמוּנה: ځطيله خطئه ۱۰ بخطفطيد ta.ac.u ĸūĻļ Kādā

> before the LORD continually. the children of Israel upon his heart Aaron shall bear the judgment of goeth in before the LORD; and be upon Aaron's heart, when he and the Thummim; and they shall breastplate of judgment the Urim And thou shalt put in the

ephod all of blue. And thou shalt make the robe of the

hole of a coat of mail that it be not about the hole of it, as it were the binding of woven work round in the midst thereof; it shall have a And it shall have a hole for the head

between them round about: the skirts thereof; and bells of gold purple, and of scarlet, round about make pomegranates of blue, and of And upon the skirts of it thou shalt

upon the skirts of the robe round golden bell and a pomegranate, a golden bell and a pomegranate, a

that he die not. LORD, and when he cometh out, unto the holy place before the shall be heard when he goeth in minister; and the sound thereof or nors. A noqu od Ilsale ti ba.A

32

ŧ٤

16

שם פלימת המשפע: נשפטיס ונוכחים על ידו אם לעשוח דבר או לא לעשוח. ולפי המדרש אגדה, שהחשן מכפר על מעווחי הדין נקרא משפט, על שם אומו הכמג הוא קרוי משפט, שנאמר וְשָׁמַּל לוּ בְּמִשְׁפַט הַאּרִיס (במדבר כו, כא): אח משפט בני ישראל. דבר שהס דבריו (יומא עג:). ובמקדש שני סיס סמשן, שאי אפשר לכסן גדול לסיות מחופר בגדים, אבל אותו סשס לא סיס בחורו, ועל (108) - האורים ואת החמים. סוא כמג שם המפורש שהיה נותנו בתוך כפלי החשן, שעל ידו הוא מאיר דבריו ומחמם את

(וצ) אח מעיל האפוד. שלפיד נימן עליו למגורס: בליל חבלח. כולו מכלם, שלין מין למר מעורב בו:

שלם יקרע, והקורעו עובר בלפו, שוה ממנין לפוין שבפורה, וכן לפ יצַק הַפּשֶׁן, וכן לפ יבָבר מִמֶּנוּ (שמום כה, עו), הנפמר בבדי לשפה כפילמו, והיה מעשה אורג ולא במחמ: – כפר תחרא. למדנו שהשריונים שלהם פיהם כפול למוכן: – לא יקרע. כדי (22) והיה פי ראשו. פי סמעיל בגבסו, סול פסימת בית סלולר: בחוכו. כתרגומו בְּפִיל לְנַגֵּיש, כפול לתוכו, לסיות לו

בחוכם סביב. ביניסס פביב, בין שני רמוניס פעמון אחד, דבוק וחלוי בשולי סמעיל: (33) רמוני. עגוליס וחלוליס סיו, כמין רמוניס סעשוייס כבלת חרנגולה: ופעמוני זהב. זגין עס שְנְבֶּלִין שבחוכס: عوديا:

(45) פעמון זהב ורמון וגוי. פעמון וסב ורמון מללו:

(פצ) ולא ימוח. מכלל לאו אמה שומע הן, אם יהיו לו לא ימחייב מיחה, הא אם יכנם מחופר אחד מן הבגדים הללו, חייב

עַּלְיוֹ פִּתּוּחֵי חֹהֶם קֹדֶשׁ לֵיהוָה: [%] וְעְשֶׁיהַ צִּיץ זְהָב שָהָוֹר ופּתַחְהָ

פַּלַנְ_עַמָּאַנָפָע גִעַנֶע: لْلَانُك مَّحِ لَاهْمُثُقَّط هُمِ شَادِ يَـٰنُحُدُرْنُهُ لَيْتَدُ مَحْ مَمُرَفَفَهُ لْمَمْنُ אָעוָ מֹּלְ_פַּٰעָוֹּלְ עַּׁכְּבִּעוֹ

خُلُمُنِا خُلُاهِ خَطْرٌ نُعِلِّنِهِ: جَابَ شِرْتِ وَجَارُ مِحْ مِجْدِرَ مِخْدِدِ تظافر بهاد خدّد بهد المجر خدّم حمالين المتطاهد المدادة المداهم المحر אַבַרו אָר עַנוֹ הַקַּדְשִׁים אַשֶּׁר וִיפּוֹל צַהַרוֹ יִה עַנְיָה קּיּדְשׁיַב אַשֶּׁר וִיפּוֹל צַהַרוֹ יִה עַנְיָה קּיּדְשׁיַב אַ וְחְיִהְ מִּלְ־מֵצֵהַ אַהֲרֹן וְנְשָּׁא וִיהֵי צִּלְ בִּיִה עִּינִהִי דְּאַהַרֹן

מַגַּמָּע בטַם: מֹלֵכּשׁׁ מַמָּה וֹאַבְּדָה שַּׁהַמָּע لْمُحَمَّنُ مِمْ لِأَثَاثِكُمُ مِنْ فُمُعَمِّنًا

> حاتم حرب: أنلأمبك لقمبند خثح طفته וֹטֹהְבֹּגִע בֹּבַעִּר בַּכֹּג

לַלְבַיג אַפּּוּ מָאָנֹפּשׁא וֹבוּי: بالكرك על הושא

::، ۵۱۵ מינוהי הדירָא לַרַעָּנְאַ לְהוֹן מְמְּנְתְ קּוּדְשֵׁיהוֹן וִיהֵי עַלְ בֵּית

וֹטִמְׁוֹן שַּׁהַבִּיג מוּבָג בּוֹוָנ: للتظظيه ÜŻĪĠŮX アニバンス بناتظر ĊUIČX. ドロバッス

ומְגְּבְעוֹת חַעֲשֵׁר לְהָם לְכְבְוֹד וְקִיֹרְעִין 4414 וֹלְבֹבוֹנִ אַנִיבְן טַהְּמִּנְי כַשְׁנֵע וֹלְבֹנִוּ אַנִיבוּ טַהְּבוּג בִּשנוּנוּ

> THE LORD. engravings of a signet: HOLY TO gold, and engrave upon it, like the And thou shalt make a plate of pure

shall be. upon the forefront of the mitre it blue, and it shall be upon the mitre; And thou shalt put it on a thread of

ьегоге the Lord. forehead, that they may be accepted gifts; and it shall be always upon his shall hallow, even in all their holy things, which the children of Israel iniquity committed in the holy forehead, and Aaron shall bear the s'norsA noqu əd Ilsalə ii baA

the work of the weaver in colours. linen, and thou shalt make a girdle, thou shalt make a mitre of fine chequer work of fine linen, and And thou shalt weave the tunic in

68

98

and for beauty. thou make for them, for splendour for them girdles, and head-tires shalt make tunics, and thou shalt make And for Aaron's sons thou shalt

מימק בידי שמים:

ڹڬ۪ٮ۬ڟٙڴڎٮ؞

ڵڎؙۺٛٮڷ

(35) ציץ. כמין עם של והד היה, רוחד ד' אלדעוח, מקיף על המלח מאוון לאוון (פורה ה:):

המלופח, והיה נוחן הליץ על ראשו כמין כובע על המלופח, והפחיל האמלעי מחויקו שאינו נופל, והטם חלוי כנגד מלחו, קשור עם ראשי השנים, והולך על פני רוחב הראש מלמעלה, נמלא עשוי כמין כובע, ועל פחיל האמלעי הוא אומר והיה על באשי הפסילים מאחורי העורף שלשחן, ונמלאו בין אורך העס ופסילי ראשיו מקיפין את הקדקד, ופסיל האמלעי שבראשו בנקבים, ומלויין בו בשני כאשים ובאמלעו, ששה בג' מקומות הללו, פחיל מלמעלה אחד מבחוץ ואחד מבפנים כנגדו, וקושר . מפלין, למדנו שהמלנפת למעלה בגובה הראש, ואינה עמוקה להכנם בה כל הראש עד המלח, והליץ מלממה, והפתילים היו ולמעס סוא אומר וסיס על מנח אסרן, ובשחיעת קדשים שנינו (זבחים יע.:), שערו סיס נראס בין ניך למננפח ששם מניח (γε) על פחיל חבלה. וזמקוס אחר הוא אומר, ויִמְני שְנְיוּ מְּמִיל מְבֵנְמׁ (שמוח לע, לא), ועוד, כחיז כאן והיה על המלופח,

מלמו, שלא יקים דעמו ממנו: שעה, ולקצרי האומר עודהו על מלחו מכפר ומרלה, ואם לאו אינו מרלה, נדרש על מלחו תמיד, מלמד שממשמש בו בעודו על . ממיד, שהרי אינו עליו אלא בשעת העבודה, אלא ממיד לרצות להם, אפילו אינו על מנחו, שלא היה כהן גדול עובד באותה נאמר, ולא עון המקריבים, הא אינו מרלה אלא להכשיר הקרבן: - והיה על מצחו חמיד. אי אפשר לומר שיהא על מלמו שרי כבר נאמר לא ירלה, ואם עון נומר שרי נאמר לא ימשב, ואין לומר שיכפר על עון סכסן שסקריב עמא, שסרי עון סקדשים אח עוך הקדשים. לכלום על סדס ועל סמלב שקרבו בעומאס, כמו ששנינו (מנסות כס.), אי זס עון סוא נושא, אס עון פגול (88) ונשא אהרן. לשון פליחה, ואף על פי כן אינו זו ממשמער, אהרן נושא אהרן. לשון פליחה, ואף על פי כן אינו זו ממשמער, אהרן נושא אהרן. ונמקיימו כל המקראות, פתיל על הליד, וליך על הפתיל, ופתיל על המלנפת מלמעלה:

(95) ושבצה. עשה אומס משנלות משנלות, וכולם של שש:

לממה בפרשה: (0+) ולבני אחרן חששה כחנה. מרצעה צגדים סללו ולה יומר, כמוומ, והצנע, ומגצעות היה מלופת, ומכומים הכמוצים

لْحَلَاثُهُ كُرِهُ ומבאל אטבובם ופבאל אטם ין וֹאָעַבּלֹנִנְי אִשַּׁיִ יִּמְהָּטִּשְׁ אָטִָם וֹנִטְ בּּנְנָנִי, הּמָנִי יִטְבַבּּי, נֹטִבוּן نْتَخْجَمُنَّ هِنْمِ هُنَ هَتَدَا هُنِيْكَ انْتَخْجُمُ مُنْسِياً بْنَ هَتَدِا هُنِيكً

נְיַבְינוֹ וְיִמְּמָּמִוּן בַּבְרָי: יב יָת קוּוְבְּנָהוֹ וּתְקַבַּייש

ئلگنا نكارد: בּׁהַּב מַּבוֹנִי מַפַּּטִילִוּם וַהַּב לְכַפַּאַב בּהַב מַבוֹא מִעַבֹּגוּ ريوش كهم مجبوب أحونه يهديه جمنا مجبوبا بحدام

ומג ובלו יווו:

ダ戸ロ: (Φ) בּּמִבְתְּה וֹלְאַ וֹמְאַנִ מְּנִוֹ וֹנְנִינִי בּמִנוֹ מֵאַ וֹלִאִּ וֹלִאִּ וֹלִאִּ خنشُفُت אָלַבנּמִוֹבֶּעַ לְאָבֵנִי خَطَرُدَخِينِا خُمَيْدَخِيهِ خُمِوْمُهِ ני בְּבִאָּםו אֶל־אָהֶל מוֹמֶד אַוֹ בְּמִיעַלְהוֹן לְמַשְׁכַּן וִמְנָא אוֹ

מולָם לְנִ נּלְזַבְמֹנִ נֹלֵא נמנטון פֿנִם מֹלָם כִנִנִּ וֹמַלְ בַּּלְּנִו וֹיִבווֹן מַלְ אַנִוֹבוּן וֹמַלְ בַּנִינִינִי

פַּר אָחָד בֶּן־בְּקָר וְאֵילִם שְׁנֵים סַב חּוֹר חַד בַּר חֹוֹדִי וְדִּקְּרִין כב לפּבַשׁ אָטַם לְכַבַּוֹן לָ, לְפָט לְפֹּבָשׁא זָטָטון לְשִּשָּׁא פֿבָמָּוּ حدس، اثِبَت بَهَدُد هِيْ بَالِهِ فَهِيْ الْهِيْ الْهِيْ الْهِيْ الْهِيْ الْهِيْ الْهِيْ الْهِيْ الْهِيْ الْهِيْ

שבון הַּלִמון:

פַעַעָּ אַטָּם: בים וויים ביד יההון: طَهُنَا وَكُلا המים פמירין דמשיהין במשה סלת מצות הפילו מַקַעַ יַלְעוֹים פַּמִּיר יַנְיִרִיצָּן פַּמִּירָן

> minister unto Me in the priest's sanctify them, that they may them, and consecrate them, and sons with him; and shalt anoint Aaron thy brother, and upon his And thou shalt put them upon

the thighs they shall reach. nakedness; from the loins even unto breeches to cover the flesh of their And thou shalt make them linen

after him. for ever unto him and unto his seed iniquity, and die; it shall be a statute in the holy place; that they bear not come near unto the altar to minister the tent of meeting, or when they upon his sons, when they go in unto And they shall be upon Aaron, and

two rams without blemish, office: take one young bullock and s'resirer unto Me in the priest's do unto them to hallow them, to And this is the thing that thou shalt

make them. of fine wheaten flour shalt thou wafers unleavened spread with oil; unleavened mingled with oil, and and unleavened bread, and cakes

מסירה וויר"סטיר, והוא מלוי ידים: כשממנין אדם על פקודה דבר, נותן השליע בידו בים יד של עור שקורין גוואנ"מו, ועל ידו הוא מחזיקו בדבר, וקורין לאותו ומכופיס, הכמוביס למעה בכולה: ואח בניו אחו. אומם הכמובים בהם: ומשחח אוחם. אם אהרן ואם בניו בשמן (I+) והלבשה אותם את אהרן. מומס סממורין במסרן, משן, ומפוד, ומעיל, וכמונם משבן, מלופם, ומבנט, ולין,

(24) ועשה להם. למסרן ולבניו: מכנסי בד. סרי מי בגדיס לכסן גדול ומרבעס לכסן סדיום:

- סום גזירם מיד ולדורום לעכב בו: לסיכל וכן למשכן: ומחו. סא למדת, שסמשמש מחושר בגדיס, במימס: חקח עולם לו. כל מקוס שנאמר חקח עולס, (19) והיו על אהרן. כל סבגדים סללם, על מסרן סרמייין לו: ועל בניו. סממורין בסס: בבואם אל אהל מועד.
- (1) לקח. כמו קח, ושחי גוכוח סן, אחם של קיחס ואחם של לקיחס, ולסן פחכון אחד: פר אחד. לכפר על מעשס סעגל
- **बर्ट्स (ब्रव):** בשמן. כשסן קמס, יולק בסן שמן ובוללן (שס עס.): - משחים בשמן. אסר אפיימן מושחן כמין כ"ף יונים שסיא עשויס כנו"ן למעס בענין חלם לחס שמן, על שם שנותן שמן ברבוכה כנגד החלות והרקיקין, וכל המינין באים עשר עשר חלות (מנחות עו.): (s) ולחם מצוח וחלח מצח ורקיקי מצוח. סרי אלו ג' מינין, רצוכס, ואלום, ורקיקין. לאס מלוא סיא סקרויס

XIXX

- וֹאֵׁנ מִּוֹנ בַאַנִלְם: لْيَاكُلُدُكُمْ هُمُّكُ خَفَرٌ لَهُمْ يَنْظُدُرُ مُنْكُلُدُ مُنْكُلُدُ خُفَرُهُ لَيْنَ ְנְנְתַתְּ אַנְתְם עַל־סָל אֶחָׁד וְתָתֵין נְתָהוֹן עַל סַלְּא חַד
- אַנוֹם בֿמוֹנם: אֶל־פֶּתַח אָהֶל מוֹעֵד וְרְחַצְּתְּ לְתָּרֵע מִשְׁכּן זִמְנָא וְתַסְתֵּי
- 立る停止: וֹאָטַ עַעְהָאָן וֹאָפּגִיטָּ כְוָ בִּעַהָּב אָת־אַהַרֹן אֶת־תַכְּמֹנֶת וְאֵתֹּ لْمُكَانِّكُ مُن يَتَخْتُهُم لَيْ الْمُخْتَمِينَ الْمُخْتَمِينَ الْمُخْتَمِينَ الْمُخْتَمِينَ الْمُخْتَمِينَ ا
- אָת־נָזֶר הַקְּדָשׁ עַל־הַמִּצְנְפָּת: و بَשْمِمْ بَاهْ خِيْرَهُم مِحْ – كَالْمُونُ بَرْبَوَةِ وَ الْمُؤْمِ وَ مُعْلَمُ الْمُؤْمِ وَ مُعْلَمُ الْمُؤْم
- ئنھَظُنُ ھَے۔۔×ھن بھھنٹنُ عِنٰہ: 4 [축진[[%ת⁻ڛۣ*ؿ*ٳ TRAUTE
- : كَاتُكُتْ » וֹאָטַ בֹּלוֹו שַּׁלֵוֹיִכ וְטַלְבָּהֵשִּׁם
- ימִלאָנֹ זֹרְאַנִירָן וֹנִרְ בַּּנָינִי: לֶם וְחָבַשְׁהָּ לְטִם מִנְּבָּמָּה וְהַיְהָהָ וֹטַיּוֹשׁ אָטָּם אַבְּיָה אַבְּוֹנָן וּבְּוֹנִוּ
- ئترثاء مَح لٰאָהֻ עَقْد: מוְמֹּג וֹסְמַּנ אַנְיַנְן וּבְּלָוֹו אָנַרַ أنكر خُنْ هُن نَهِد حُفْدُ هُنَدٍ

- שוְבֹא וֹנִע שֹבוּנוֹ צַכֹּנוֹנוּ
- יַקהוֹן בְּעַיָּא: וֹאֶט אַנְוֹלְן וֹאָט בּּלֵּגוִ טַלֵּבְנִר וֹנִט אַנַבְן וֹנִט בּׁנִנִנִ טַלַבִּנִר
- ※・ほによる: שוּהָּלֹא וֹטַטַּבוֹן בִישׁ בּעַמִוֹן מהוב אופורא ויח איפורא ויח נו אַבוֹרן נות כִּתּנָא נִיָּת וֹעַפּֿב וֹעַ לְבוּהָּוֹא וַעַּלְבָּוֹהָ
- מֹגַנֹפַעָּא: וְטִיטֵּון וְטִי בְּלָוּלָא בַּעוּבְהָא הַּבְ וּשְׁמִּנִּ מָצִּׁנֹפַשׁאַ מַּלְ בַּנְמֵּנִעַ
- מַל הַישָּׁיה וּתָרַבָּי נְיסַב נִין מָהֵּילָא צַּבְרוּילָא
- ائن خربند فختد نقخقیهدرا
- וֹלוּוֹבְיֹגֹא צַבְּנוּנוֹיִנִי: מֹכִם ישׁלבור מיוֹבֹלֹא בַאַנֹבוּן יהָהי לְהוֹן בְּהוּנְהָא לְקְנִם بختبند نتفقيا كبيا طبخميا יתְּנְרֵיוּ נְתָהוֹן הִמְּנְנִין צַּהֵרוֹ
- ילַנוני זָנ יְדִיהוֹן עַּלְ דֵישׁ יטלביב זה הורא לקדם

- with the bullock and the two rams. basket, and bring them in the basket, And thou shalt put them into one
- meeting, and shalt wash them with To ansi sha door of the tent of And Aaron and his sons thou shalt
- of the ephod. him with the skilfully woven band ephod, and the breastplate, and gird the robe of the ephod, and the and put upon Aaron the tunic, and And thou shalt take the garments,
- upon the mitre. his head, and put the holy crown And thou shalt set the mitre upon
- anoint him. oil, and pour it upon his head, and Then shalt thou take the anointing
- put tunics upon them. And thou shalt bring his sons, and
- consecrate Aaron and his sons. perpetual statute; and thou shalt shall have the priesthood by a bind head-tires on them; and they girdles, Aaron and his sons, and And thou shalt gird them with
- hands upon the head of the bullock. Aaron and his sons shall lay their before the tent of meeting; and And thou shalt bring the bullock

- (3) והקרבת אותם. אל מלר המשכן ציים הקממו:
- (+) ורחצה. וו מנילה כל סגוף:
- (3) ואפדת. קשמ ומקן המגורה והפינר פגיצומיו:
- שלשמן מאמורי העורף, הוא נומנו על המלנפת כמין כובע: (6) גזר הקדש. זס סלין: על המצנפה. כמו שפירשמי למעלס, על ידי ספמיל סאמלעי ושני פמילין שבראשו סקשורין
- (ד) ומשחת אותו אף משיחה זו כמין כ"ף יונים, נומן שמן על כלשו, ובין ריםי עיניו, וממברן בללבעו:
- סכסונס: (9) והיחה לחם. מלוי ידים ום לכסונת עולם: ומלאח. על ידי סדברים סאלם: יד אהרן ויד בניו. במילוי ופקודת

פַתַח אָהֶל מוֹעֵר: " וְשְׁחַטְתָּ אֶת־חַפֶּר לְפְּנֵי יְהֹנְּה וְהָכּוֹס יָת תּוֹרֶא קֵּדָם יִיְ בִּתְּרַע פחה אַהל מוֹעד. מִשְּׁכַּן זִמְנְא:

tent of meeting. before the LORD, at the door of the And thou shalt kill the bullock

ĪĊĴËŪ: نَمْنَا خُرِـ لِيَدُمُ لِيَّالِ فَيْ الْمُنْ فَيْ الْمُنْ فَيْ الْمُنْ فَيْ الْمُنْ فَيْ الْمُنْ فَيْ الْمُنْ تَمْنَا خُرِ لِيْنَا مِنْ مُولِدًا فِي الْمُنْ فَيْ الْمُنْ فَيْ الْمُنْ فَيْ الْمُنْ فَيْ الْمُنْ الْمُنْ الْ ہ מַלְ עַבְּוֹנְיִנִי נַמִּוֹבְּנִי בַּאָּגְבְּמָבִּ בַּאָבְבָּמֵבַ בַּאָבְבָּמָבַ בַּאָבְבָּמָבַ וְלֶלְעַהְתְּ מִצַּה הַפֶּּר וְנְתַמָּה וְהִסַב מִדְּשָׁא דְתוֹרֶא וְתִּמֵין

remaining blood at the base of the and thou shalt pour out all the horns of the altar with thy finger; the bullock, and put it upon the And thou shalt take of the blood of

עַּיּמָבֶע מַּלְ עַכְּבֶּר וֹאֵעְ אָמֵּג וֹנִי עַרְמֵּגוֹ בִּיּלְגוֹ וֹנִי עַרְבָּא ₹ ŢĢÇĢŢ \$U_UQLT ڹڴڟڶڮٙ

נאָט זּוֹא וֹנִט טַבּּבֹא בַּמֹלְ כַּבְּבָּא אֶטַ פּֿלְ עַ עַבְּלְתָ וֹטַפַּר זִט פֿלְ עַּוֹבָּא צַּעִם בּּ

make them smoke upon the altar. and the fat that is upon them, and above the liver, and the two kidneys, covereth the inwards, and the lobe And thou shalt take all the fat that

עַבְּלְיֵת וְאָת־תַחֵלֶב

אָמֶּב בּהֹלִיהוֹן וִתַּפִּיק לְמַדְבְּחָא:

with fire without the camp; it is a skin, and its dung, shalt thou burn But the flesh of the bullock, and its

הַפַּּר וְאָת־עֹרָוֹ للإربير المراهدة والمراجعة المراجعة מִבּבֹא לַמַּמְבוּנִיטָא וַשָּאַטַא וּאָח פּּרְשֹׁי הִשְּׁרֵך בְּאֵשׁ מִהָּיִץ וִיָּה אוּכְּלִיה הּוֹקִיד בְּנוּרָא ונת בְשָׁר תּוֹרָא וָנָת מַשְּׁבֵּיה their hands upon the head of the and Aaron and his sons shall lay Thou shalt also take the one ram;

sin-offering.

上 ※ 点 上 ※ に く : אַבֿגָן יּבְנְיֵּנְי אָנִייִנְים מַּלְ אַנִּינִן יּבְנִינִי נִי יִבִּינִן מַּלְ אַר־הַצִּיל הַאָּחֶד הְּהָּחְ וֹלְמְלֵּנִי וְיִח דִּכְּרָא חַד הַפַּב וְיִסְמְכוּוֹ

לַמַּבְוֹנֻה הַמָּאַה הָוּאִ:

And thou shalt slay the ram, and

॰ किंग्रेवे श्रेष्ट पंश्वेंद्र दिविषेषं श्रेष

דְּמֵיה וְתִּיְרוֹק עַל עַּדְבְּחָׂא סְחוֹר סְחוֹר: נטכנס נט בלבא נטפר נט

round about against the altar. thou shalt take its blood, and dash it

דְּמְוּ וְזְרַקְתָּ עַּלְ־הַמִּוְבֶּחַ סְבָּיב:

pieces, and wash its inwards, and its And thou shalt cut the ram into its

מל אָבְרוֹהִי וְעַל הֵישֶׁיה:

legs, and put them with its pieces,

מַלְנַנְתָּיוֹיִ וְמָּלִ_רְאָמִּוִי

שׁנְעַּטְׁעַ כְנָעַבְּיִנְעָ וְנִינִי בְּכָּבָא עִפַּבְּיִג לְאָבְרוִנִי,

and with its head.

Δī

91

Sī

71

п

(11) פתח אהל מועד. נמלר סמשכן שלפני ספממ:

קבול עשוי לו סביב סביב לאחר שעלה אתה מן הארך (מדוח פ"ג מ"א): (21) על קרנוח. למעלה, בקרנוח ממש (ובחים נג.): ואח כל הדם. שירי סדס: אל יסוד המזבח. כמין בליעח ביח

איבר"ש (ראמספלייש): על הכבד. אף מן הכבד ימול עמה (מ"כ ג, ד): (13) החלב המכסה את הקרב. סול סקרוס שעל סכרם שקורין עיל"ל: ואת היתרת. סול עַרְפְּשָׁל דְנַבְּדֶל שקורין

(14) תשרף באש. לא מלינו מעאם חילונה נשרפת אלא זו:

שכנגדה באלכמון, וכל ממנה נכאים בשני לדי הקרן אילך ואילך, נמלא הדם נמון בד' רומום סביב, לכך קרוי סביב: סביב. כך מפורש בשמימת קדשים (ובתים נג:), שלין סביב אלה ב' מתנים שהן הרבע, ההתת בקרן זוית זו, וההתת בקרן אבל שאר ובחים אינן מעונין קרן ולא אלבע, שמתן דמס מחלי המובח ולמעה, ואינו עולה בכבש, אלא עומד בארך ווורק: (16) וורקת. בכלי, לוחו במורק ווורק כנגד הקרן, כדי שירלה לכלן ולכלן, ולין קרבן טעון מחנה בלוצע ללל חטלה בלבד,

(ען) על נחחיו. עס נממיו, ומף על שאר הנממים:

בּנְמִנֹא מִנְבְּלָּא מַבָּם גֹּי בּנְאַ:

נְיַםְּיִלְ יִּרְ בְּלְ גִּבְרָאְ לְתָּגְבָּטִאְ

بنأن אַשֶּׁה לַיהֹּנֶה הְוּא: הַמּוְבֶּׁחָה עֹלֶה הָוּא לַיהוֹוָה הֵיחַ עַלְהָא הוּא בַּרָם יִיָּ לְאִהְקּבְּלָא וְעַלַתָּבִילַ אָנוַ_כּֿלְ_נִאָּנִלְ

لِهِمَ لِيُعْزِدِ: אַבְּלֶן וּבְּנְיֵנִ אָּטַיְיְבֵינִם מַּלְ אַבָּוֹרֶן וּבְּנִינִי יָם יְבִינוּן עַּלְ لْكُرَّكَانَافِ جُلَا لَيْجَنَرُ لَيْشَارُ. نَصُمِكَ نَنفَدَ بُن يَحْدُمُ فَانْتُمُ نَنصَمِكِ

אָּעַ_עַבְּיֵם הַּגַ_עַמִּוֹפָּעַ סָבֶּיב: لْمَحِ_خِثِا لَائِكُم بَائِثَانُهُ لِيُعَالِمُ لَأَلَّاظُنَّ تافزيه لقد جُثا ثلم تافزيه אַבֿיבֶן וֹמָכַשְיִינִינַ os מִדְּמוֹ וְנְתַמְּה עַל־תְּנוּדְּ צֹּזֶן **%U_L**X.C

QUIL: בְּמָא מָלְ מַדְבָּחָא סָחוֹר בּנֹבְעוָן בַּנֹמִינָא וֹעזִבוָע זִע הבעו בומולא ומכ אלוון בלווני בומולא והכ אלוון באַבורן וַעַל רום אורנא מבמוה והמין על רום אודנא

בכבא ושפד

נבֹלבָׁנו נבֹלנו נבֹלנו אַטוֹנ: וֹמֹלְ בֹּלִינִ בְבֹּנִנוּ אִטַּוִ וֹלֵבָתָה עוּאָ مَّحْ عَكَدِلْ لُمَحْ خُرُبُ لِ لُمَحْ خُرُالِ لُمَحْ خُرُالًا កុផ្សដ្ឋិញ ដេម្ហុជ្ញុ ក្មេមុក្ត្រក្មេ لْمُكَانَانُ مَالِ لَذِهِ كَيْشِد مَرْبِ لِنوَدَ مَا لَـٰمُم لَـمَرِ مَلَـٰخَنَم

יבניהי ילבושי בנוהי עמיה: אמיה וְיִהְקַבַישׁ הוּא וּלְבוּשׁוֹהִי לבוּהָ לַנוָנוֹי ומק לבומוניו ומק וממֹמְמֹשׁא בּבׁרִיםֹא וֹטַבּי. הֹכִ

אָרל מִלְאָים הָוּא: אַמָּר עַלְיהָן וָאָת שָּׁיִל הַיָּמֶץ בָּי נאַטן אָשַׂג עַפֿלְגָע נאָע_עַעַבָּלֶ אָת־תַּקְּרֶב וְאָת יִמָרֶת תַּכְּבֶּר יי וֹבֵאֹלְנְׁע וֹאָעַרַעַבַּוֹלֶבְרוּ עַמְּבַפָּת וֹאַלְיִהָא וֹנָת תַּרְבָּא דְּחָבִּי نظطنانة דַבְּלֶב וֹנִפַּב

נְים עַּנְאַ נְיִם שַׁבַּר כַּבְּרָאַ נִיִם ĿĊĹ% ŬĹĊ%

> fire unto the LORD. a sweet savour, an offering made by burnt-offering unto the LORD; it is smoke upon the altar; it is a And thou shalt make the whole ram

81

their hands upon the head of the and Aaron and his sons shall lay And thou shalt take the other ram;

blood against the altar round about. toe of their right foot, and dash the their right hand, and upon the great To dmudt sand upon the thumb of and upon the tip of the right ear of the tip of the right ear of Aaron, take of its blood, and put it upon Then shalt thou kill the ram, and

garments with him. hallowed, and his sons and his sons' he and his garments shall be garments of his sons with him; and upon his sons, and upon the Aaron, and upon his garments, and anointing oil, and sprinkle it upon that is upon the altar, and of the And thou shalt take of the blood

consecration; the right thigh; for it is a ram of and the fat that is upon them, and of the liver, and the two kidneys, covereth the inwards, and the lobe fat, and the fat tail, and the fat that Also thou shalt take of the ram the

- (18) דיח ניחוח. נחת רות לפני, שלתרתי ונעשה רלוני: אשה. לשון אש, וסיא הקערת איצרים שעל האש:
- האמלעי: (OS) חנוך. סוא שְּמְחִים (מ"כ מילואיס כ"א), גדר סאמלעי שבמוך סאוזן, שקורין מנדרו"ם: בהן ידם. סגודל, ובפרק
- כמפוכם במנין: לכך אני מלריכו סחוס, לסיוח לו לעובד סעבודס למנס, ווס משם ששימש במלואים, וסשאר אכלו אסרן ובניו, שסם בעליס, הוא. שלמיס לשון שלמות, שהושלם בכל. מגיד הכתוב שהמלוחים שלמים, שמשימים שלום למובת, ולעובד העבודה, ולבעלים שורועו אין עעוניס אליה: ואח שוק הימין. לא מלינו הקערה בשוק הימין עם האמורים, אלא זו בלבד: כי איל מלואים ַלְשָׁמַּׁם בֶּשְׁבֶּׁה יָמִירֶפֶּּה, מקום שהכליום יועלום, ובאמורי הפר לא נאמר אליה, שאין אליה קריבה אלא בכבש וכבשה ואיל, אבל (בב) החלב. זס מלב סדקיס או סקיבס (מולין ממ:): והאליה. מן סכליים ולמטס, כמו שמפורש בויקרא (ג, ט) שנאמר

<u> ಗಡಚಿಗ ಸ್ಥರ್</u> ನಡ್ಡೇ 'ಗ್ರೆಗ: שָׁמֶן אַחָּת וְרָקֵיק אָחָד מִפַּלְ דִּלְחִים מִשָּׁח חַדֶּא וָאָסְפּוּג חַד

خظر نبيت: כפּי בְנְיִי וְהַנְפְּהָ אָנָה הְנִיפָה יַבֵּי בְנִיהִי יִהְרִים יְהָהוֹן צִּרְטְא לי נְשְּׁמְשְׁ עַבְּץְ הַּלְ כַּפָּׁנִ אַנַיְן נְתְּלְ יִּיִהְשִּׁנִּי כִּיִלְאִ הַּלְ יִנִי אַנַיִן נִתְּלְ

إبراثا: برائر לפְּגַי יְהוֹה אַשֶּׁה הָוּאַ מַלַע לְנֵיתַ לְמָּוֹבְּחָא וְלְקַחָהְהָּ אָטִבְ מִיּנְבְם וְהַקְּשִּׁרְהָּ וְהָסַב יָהָהוֹן מִיּדְהוֹן וְתַסֵּיק

خك خيرت: אֹתְוֹ חְנוּפָה לְפְּנֵי יְהְנְהָ וְהְנֶה ²⁵ הַמְּלְאִים אֲשֶׁר לְאַהַרֹּן וְהַנִּפְתָּ نظظنان

خَعَلَالًا نِيْغَيُّلًا خَحُدًّا: עונב מאַגל הַמּלְאָים מִאַּשֶּׁר ح ﴿ مِنْ الْمُعْلِينِ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ الل וֹלבּהֶשְׁטֵּ אָתוּ בְזְוֹר בַשְּׁתִּפֹּר וְאָתְ וּהְקַבֵּישׁ יָת בַאָּרֶמוּהָא

קרומָמָם לַיהוָה: خُرْد_نَشِلْ×ْح مَنْخُلَاد هََخُمْدَثِهِ קרומה הוא ותרומה יהנה מאַת sz מּנְלֵּם מִאָּעִ בְּׁנֵגְ וֹמְּבִאָּגְ בָּׁנ <u>הַּלְם מִן בִּּנְגִּ וֹמְבֹאֵ</u>גְ אָּבִּנִ لْلَائْتِ كَمِّكَتِهَ يَكْخُرُن كَلَاكِ نَنْتِ كَمِّكَتِهَ لَكِحْرَبِنَ، كَكَانُه

מַסַּלְא גַּפַּמִּירִיָּא צַּקְּדֶם וְיָ: וְכִבַּר לֶחֶם אַחַׁת וֶחַלַּת לֶחֶם יפִּהָא דִּלְחֵים חֲדָא וּוְרִיצְּחָא

!! לוּבְבָּנְא בוּא בֶּבָם !!:

לְטַלְם: נְמֵיה צְּרָמָא מֵדָם ;; וִימִי לָבּ

מבלאַבורן ימבלבנוניי: וני הלא באפרמועא באערם

לידשיהון אַפְּרָשׁוּתְהוֹן קָּדָם ובי מו בני ושֶׁבַאָּב מוֹכַסַע אַבּוֹתוּטֹא ביא וֹאַבּוֹתוּטֹא

> is before the LORD. the basket of unleavened bread that of oiled bread, and one wafer, out of and one loaf of bread, and one cake

them for a wave-offering before the hands of his sons; and shalt wave the hands of Aaron, and upon the And thou shalt put the whole upon

burnt-offering, for a sweet savour on the altar upon the their hands, and make them smoke And thou shalt take them from

made by fire unto the LORD. before the LORD; it is an offering

portion. the LORD; and it shall be thy wave it for a wave-offering before Aaron's ram of consecration, and And thou shalt take the breast of

97

٤7

which is his sons'. that which is Aaron's, and of that the ram of consecration, even of To, qu beaved is heaved up, of of the heave-offering, which is of the wave-offering, and the thigh And thou shalt sanctify the breast

heave-offering unto the LORD. peace-offerings, even their Israel of their sacrifices of heave-offering; and it shall be a children of Israel; for it is a sons as a due for ever from the And it shall be for Aaron and his

היה למשה למנה, אלא חזה בלבד: . מלינו מכרומת לחם הבא עס ובת נקערת, אלא זו בלבד, שמכרומת לחמי מרדה ואיל נויר נמונה לכהנים עם חוה ושוק, ומוה לא (ES) וכבר לחם. מן המלומ: וחלת לחם שמן. ממין הרצוכה: ורקיק. מן הרקיקין אמד, מעשר שבכל מין ומין. ולא

פורעניות ורומות רעות. תרומה, מעלה ומוריד למי שהשמים והחרך שלו, ומעכבת עללים רעים (מנתות קב.): ובוס סיו אסרן ובניו בעליס ומשס כסן: - חגופה. מוליך ומביא למי שארבע רוחות סעולס שלו, ותנופס מעכבת ומבעלת (24) על כפי אהרן וגר והגפה. שניסס עמוקין במנופס, סבעלים וסכסן, סא כילד, כסן מניח ידו מחח יד סבעלים ומניף,

לה׳. לשמו של מקוס: (as) על העולה. על ספיל סרפשון שסעלית עולס: - לריח ניחוח. לנחת כות למי שפתרונעשס רלונו: - אשה. לפש נתן:

מעלה ומוריד: שלמיס, אבל לא להקטרה, אלא והיה לאהרן ולבניו לארול: - חנופה. לשון הולכה והבאה, וינטלי"ר בלע"ו: - הורם. לשון (קב) וקדשת את חזה התנפה ואת שוק החרומה וגרי. קדשס לדוכום, לסיום נוסגם מכוממס וסנפמס במוס ושוק של

יִלְמַבָּאַ_בֶּם אָּעַ_וֹבֶם: ﴿خُرُرُ، هَلَاكُ،، خُرَةِهُلُاتِ حُبُهِ خِخُرِين، حَنْدِين، خُرَدَهُم خَدِيا يخلائا توثم تجمّد خَمَتَدِا نَثِيْ يَخِدِمَ طِينَمَ عَجُمَتَدِا نَبِيا

אָבִל מוֹעֵר לְשָׁבָת בַּּלְּבָשׁ: שַּׁשְׁשׁׁנִי מִבּּוֹנִוּ אַהָּב וֹבָּאַ אֶּבְ_ שְׁבְעָּוֹם וְלְבָּשָּׁם תַכְּעֵוֹן

אָת־בְּשְׂרֵוֹ בְּמְלָם קַדִשׁ:

פַּתַח אָהֶל מוֹעֵר: עַאָּגֹל וָאָת־תַלֶּמֶת אֵּמֶּר בַּסָּלְא וָנָת לַחָמָא דִּבְּסַלָּא نْهُجُمْ هَلَالًا بَحْدُنْ هُنَا خُشِّل أَنْدَامُ هَلَالًا بَحْبَيْنَ ثَنَا خُشِل

לא־יאַכַל כִּי־לָדֶשׁ הַם: خُمَرِّم مُن لِبُلُه خُطَيْرُه مِنْهُ لَأَلَّهُ لِأَلْهِ خُلِيرًا إناج المراج المراج المراد الم

לי־ק<u>וש הוא:</u> אַנוַ עַנוּנִינַר בְּאָה לָאִ יִאָּכֵל انبا ترچّيت لاح ترچّج الْهُدَوْمُ וֹאִם_וֹנִיטַר はは点し

וֹמִנם שַׁמַלָּא וֹבֶם: בְּלָלְ אֶׁמֶּׁרְצְּוֹנִינִ אָעַבְרָ שִׁבְעָּתְ בְּלֵלְ בְּפַמֵּירִית יָתְּרְעָּ لَمُهُرِنُ كُمِّلَالًا يَكْخُدُرُ خُخُلِ لِنَمُّدُنِهِ كُمِّلُالْمُخْتِينِ خُتِيلًا

برٰ كَالَـٰלِي خَسِيا يُن كِينَـٰ خَيْلِ:

ċ₫₽₽₩: خيشوا ŢĢŢX ڋۺڟۿ؉ CHÉCLLI. מְבַּמֹא וְמִנוֹ וֹלְבַּמִּמוּוֹ כַּנִוֹלִא

יטֹבֿמָג, וֹט בֹמָבִיני בֿאָטַר كان<u>ل څ</u>وزي

בהדע משכן זמנא:

ひん ないだい ئڭىبا ئنىچېت چې تىچېچ تخت לפֿבֿא זֹט פּוּבְבּּנִינוּ לְפַבּּהָא להלבון זטעון דאטפפר פעון

יִהְאָבִיל אָבִי קוּדְשָׁאַ הוּא: נו באַמִּשׁאַר בְּנוּרָא לָא ימן לַוְמָא עַר צַפְּרָא וְתּוֹקֵיר עמֹבְאָנֶם וֹאָם וֹהֵטֹאַר מִבָּהָר מִנְרָבָּהָא

יוְמִין שַׁלֵבִיב מִוּבְבָּנְבִיוּן:

consecrated in them. anointed in them, and to be shall be for his sons after him, to be And the holy garments of Aaron

meeting to minister in the holy who cometh into the tent of in his stead put them on, even he Seven days shall the son that is priest

a holy place. consecration, and seethe its flesh in And thou shalt take the ram of

tent of meeting. is in the basket, at the door of the flesh of the ram, and the bread that And Aaron and his sons shall eat the

because they are holy. a stranger shall not eat thereof, consecrate and to sanctify them; but wherewith atonement was made, to And they shall eat those things

is holy. fire; it shall not be eaten, because it thou shalt burn the remainder with remain unto the morning, then consecration, or of the bread, And if aught of the flesh of the

45

67

shalt thou consecrate them. I have commanded thee; seven days and to his sons, according to all that And thus shalt thou do unto Aaron,

010: (82) לחק עולם מאח בני ישראל. שסשלמיס לצעליס, ואת סתוס ואת סשוק יתנו לכסן: כי חרומה הוא. סתוס ושוק

درارم: ְלְמֶשְׁמֶס (במדבר יח, ח), פֿל מְגְעוּ בִּמְשִׁימִי (מסליס קס, מו): ולמלא בם אח ידם. על ידי סבגדיס סוא מחלבש בכסונס (92) לבניו אחריו. למי שבה בגדולה המריו: למשחה. להמגדל בהם, שיש משימה שהיה לשון שררה, כמו לְּךְּ נְּמַמִּיס

הכהן החתיו מבניו. מכאן כאיה, כל לשון כהן, לשון פועל עובד ממש, לפיכך ניגון הָבִיר נמשך לפניו: . אלא בו (יומא עג.): - ההחיר מבניו. מלמד, שאס יש לו לכסן גדול בן ממלא אם מקומו, ימנוסו כסן גדול מחחיר (מ"כ ו, עו): יבא אל אהל מועד. אומו כקן המוכן להכנם לפני ולפנים ביום הכפורים, וזהו כקן גדול, שאין עבודת יום הכפורים כשרה (30) שבעה ימים. ללופין: "לבשם הכהן. אשל יקוס מבניו מממיו לכסונס גדולס, כשימנוסו לסיומ כסן גדול: אשר

(IE) במקום קדש. בחלר מסל מועד, שסשלמיס סללו קדשי קדשיס סיו:

(28) פחח אהל מועד. כל סמלר קרוי כן:

למדנו אוסרס לור סאוכל קדשי קדשים, שנמן סמקרא מעם לדבר משום דקדש סם: ולחס סללו: לקדש אחם. שעל ידי סמלואיס סללו וממלאו ידיסס ונמקדשו לכסונס: כי קדש חם. קדשי קדשים, ומכאן (33) ואבלו אחם. אסרן ובניו, לפי שסס בעליסס: אשר כפר בהם. לסס כל זרות ותיעוב: למלא אח ידם. באיל

\$\d\:\\\;\\\\;\: جِحَوْد الْمِسْمِينِ אُתَا قَرَ مُلِجَمِّة جِوَوْدانِهِ يَأْذَانَا لِقَرْفُدَانِ الْمُسْمِينِ لِمُنْ الْأَنْ الْمُنْ لِلْمُنْ الْمُنْ סַּגַ עַבְפַּּלְּיִם וְחַמֵּאַתְ עַּלְ-חַמִּוְבֶּחַ לְיִנְמָא עַלְ כְּפִּירַיָּא יְחְרַכֵּי ופַר חַשְּאַת הַעַּשָׂה לַיּוֹם עַל־ וִתּוֹרָא

יתְרַבֵּי יְתֵיה לְלַדְשׁיתֵיה: アロダメルス

בולבר למבלטא וטלבה: كَلْيُم كَلْيُمِينَ خَمْ لِيَرْمَ خَمْاطُنَا مِلْخُنِيم كِيْمَ كِيْلُمُنَا خُرِ יין נְקְבַּשְׁמָּ אָעָוֹ וְהְיָהְ הַמִּוְבֶּהְ מִּוְבְּהָא וּהְקִּבִּישׁ יָהֵיה וִהַיֶּ שְׁבְעָּתְ יָמִים הְּכַפֶּר עַל־הַמִּוְבָּה שָׁבָעָא יוֹמִין הָכַפַּר

نئيري: בּבֹמָּנִם בּנֵג מָּנִנִם אַנִּנִם אַמְּנֵנוֹ בּנִּג מָּנֹא שַבוּנוֹ לְנִנִּמֹא ממי וֹנֶוֹה אַשֶּׁר פּעַשְׁה עַל הַפּוְבָּח וְדֵין דְּחַעֲבֵיִר עַל עַרְבְּחָא

نظيّم: (a)

ظرا ئيلائونو: حَجْكُد لَمُن يَادُّكُم يَهْنَ يَعْمُهُا **ジ**ロ_ログであ

וֹט אֹמִּבֹא טַב טַהַּכָּגב בַּהַפַּבא

ئيًا حَوْدُم بِهُتِابِ: בבע ההיון ובפף רביעת ההיון وم إنوسُا وُجُمَا جِلاَدً جِسُمًا جِمِينَ الْعِضِائِةِ مِنْ فِمِ بِجَدَّ جَمْשِهِ الْعِيْمِ الْعَلِيمِ اللَّهِ الْعِيْمِ الْعِيْمِ الْعَلَيْمِ الْعِيمِ الْعِيْمِ الْ

מְּמְהָא: וְיִם אִמְּרָא טִּוְיָלָא טַּהְּבָּיִר בְּּיִן

בּבְמוּנוּ הִינְא חַמְּבָא לְאִמֶּבָא בְּחִישְׁא רַבְעִּיּח הִינָא וָנִסְבָּא

> anoint it, to sanctify it. atonement for it; and thou shalt the altar when thou makest thou shalt do the purification upon other offerings of atonement; and bullock of sin-offering, beside the And every day shalt thou offer the

be holy. whatsoever toucheth the altar shall it; thus shall the altar be most holy; atonement for the altar, and sanctify Seven days thou shalt make

the first year day by day continually. offer upon the altar: two lambs of Now this is that which thou shalt

shalt offer at dusk. morning; and the other lamb thou The one lamb thou shalt offer in the

68

hin of wine for a drink-offering. beaten oil; and the fourth part of a with the fourth part of a hin of belgnim ruoh enn to dadqe na to And with the one lamb a tenth part

לסיום כסניס, ועבודהם פקולס: אחבה. כמו הומך: שבעה ימים המלא וגור. בענין הוה ובקרבנות הללו בכל יום: (פצ) ועשיח לאהרן ולבניו ככה. שנה הכתוב וכפל לעכב, שאם חקר דבר אחד מכל האמור בענין, לא נחמלאו ידיהם

וחשאת. וקדבי, לשון ממנמ דמיס סנמוניס באלבע קרוי מעוי: ומשחת אותו. בשמן סמשמס, וכל סמשימום כמין כ"ף וס. ומדרש מורח כסנים (מילואים מ"ו) אומר, כפרח המובח הולרך, שמא החנדב איש דבר גוול במלאכח המשכן והמובח: דבר סבא בשבילם, כגון האילים והלחם, אבל הבא בשביל המובח, כגון פר שהוא למפויי המובח, לא שמענו, לכך הולרך מקרא (35) על הכפורים. נשביל הכפורים, לכפר על המובח מכל ורוח וחיעוב, ולפי שנאמר שבעח ימים חמלא ידם, אין לי אלא

(מ"כ ו, ב. זבחים פג:), שנראה לו כבר ונפסל משבא לעזרה, כגון הלן, והיולא, והעמא, ושנשחע במחשבת חוץ לזמנו וחוץ וסנרבע, ומוקלס, ונעבד, וסעריפס, וכיולא בסן, מלמוד לומר ווס אשר מעשם, סממוך אחריו, מס עולס ראויס אף כל ראויס שלא יכד, ממוך שנאמכ כל הנוגע וגו' יקדש, שומע אני בין כאוי בין שאינו כאוי, כגון דבר שלא היה פסולו בקדש, כגון הכובע (פ) והיה המובח קדש. ומס סיא קדושמו, כל סנוגע במובח יקדש, אפילו קרבן פסול שעלס עליו, קדשו סמובח לסכשירו

sycl: וסוא מקלה ויולא דרך החושס, ונופל על גג המובה, ומשם יורד לשיהין במובה ביה עולמים, ובמובה הנהשה יורד מן המובה כמו ששנינו במסכם סוכה (מה.), שני ספלים של כסף היו בראש המזבח, ומנוקבים כמין שני חוממין דקים, נוחן היין למוכו, למעט מנחום שאין לריך כחים, שאף הטחון ברחיים כשר בהן (מנחום פו.): רבע ההין. שלשה לוגין: ונסך. לספלים, שנאמר כמים למאור, ומשמע למאור ולא למנסום, יכול לפסלו למנסום, סלמוד לומר כאן כסים, ולא נאמר כסים למאור אלא (04) ועשרון סולח. עשירים האיפה, מ"ג בילים וחומש בילה: 🛚 בשמן כחיח. לא לחובה נאמר כחית, אלא להכשיר, לפי למקומו, וכיולה בהן:

ניחה אּשֶה כַיהנֶה: प्रथ्यें प्राप्त देल

וֹנט אֹמַבֹא טֹוֹנוֹא טַהַבָּנג בַּנוֹ

هَلْمُكَ حُرُفُ هُٰفِكَ خُلَقِكَ هَجُرُكَ مُنْفِكًا فَرَفِكُ مِنْفِكًا خُوفِرُهُ ל אָהֶל־מוּשָּׁר לְפְּנֵי יְהְוְהַ אֲשֶׁר שִׁשְּׁכּוּ וִמְנְּא הֵּדְם יִיְ דַּאַנְמֵין מְלַט טַמָּגִע לַעְנְיִנִיכָּם פַּטַט הַּלָט טַּגִינָא לְבַנִיכִוּן בּטַנַה

וֹנלבוֹה בֹלַבְוֹנִי: ⁺ וְנָמֹגְעַׂנִ מְּמֵּׁנִי לִבְׁדָּנָ יִמְּבְׁאֵלְ נִאֵּזֹמֵּנִן מֵנִמָּבִוּ עַמֵּּוֹ לִבְּדָּנִ

וֹמְבֹאֹל וֹאִנֹלבוֹה בּוֹלבוּי:

لاُحَتَام حُحَتَا حُر: עמּוֹבְּעֹי וֹמִע אַעֹרָן וֹמִע בּּנִגִּי מָרִבְּעָא נִיִּט אַעַרָן וֹנִעְ בִּנְעָנִי וֹלַבַּאָשׁׁ, אָטַ אָעָל מוָמָּע וֹאָטַ

אַלבּוּהְ לְהַּמִּהָא לֹבֹנִי: וּאַלבּישׁ וְתְ מַשְּׁכּן וְמִּלָּא וֹנִת

וֹבׁוֹניני לַבֵּם לֵא<u>ַלְ</u>נִים: ٥٠ لَمُحَدُّنِ، خُنْبِكَ خُدِّرَ نَمُلُكُمْ لَعَمُدَ، مُحْدَثَنَ خُبِرَ خَدَّرَ نَمُلُكُمْ

⁶ אַשֶּׁר הוֹצָאָהִי אָהָם מַאָּהֶץ וְנְדְעֹּהְ בֵּרְ אֲנֶרְ וְהַנְּהֹלְ אֱלְהֵיהָם וְיִדְּעֵּהְ אֲבִר אֲנָא יָנְ אֶלְהַהַוֹּן

لهُكُدُ، كِلِيا كُهُكُكِ:

בְּמִאֶּבוֹם לְאַמֶּבֹאִנו מְכִּנִּנִינִ

the Lord their God. that I may dwell among them. I am them forth out of the land of Egypt, LORD their God, that brought And they shall know that I am the

of Israel, and will be their God.

And I will dwell among the children

minister to Me in the priest's office.

and his sons will I sanctify, to meeting, and the altar; Aaron also

And I will sanctify the tent of shall be sanctified by My glory.

children of Israel; and [the Tent]

And there I will meet with the

you, to speak there unto thee.

unto the LORD.

the LORD, where I will meet with

door of the tent of meeting before throughout your generations at the

It shall be a continual burnt-offering

savour, an offering made by fire drink-offering thereof, for a sweet

the morning, and according to the To garitəfto-lasm əht ot gaibtocca at dusk, and shalt do thereto

And the other lamb thou shalt offer

יְהְוָה אֱלֹהֵיהֶם: (פּ) מֹאָבְוֹם בְּמֻּבְיוֹ, בַּעוַבְים אָנִי

בּיניהוֹן אָנָא יִי אֶלְהַהוֹן:

הגוני לסבט ביסמול באהי

shalt thou make it. burn incense upon; of acacia-wood And thou shalt make an altar to

XXX

כי מַּפָּים הַעַּעַשָּׁה אָרָו: מבימי וְעְּשְׁיִם מִיְקְשָׁתְּיִם מְלְאַלְמָּרָ בְּאַלְמָּרָא בְאַלְמָּרָא

(ו +) לריח ניחוח. על סמנחס נאמר, שמנחם נקכיס כולס כליל, וקדר סקרצחס, סאיצריס צחחלס ואחר כך סמנחס, שנאמר

שטין הַצְּבֵיד יָהַיה:

סנוכר במקרם: שנאמר וְדְּבַּרְמִּי אָפִּוּ מֵעַל הַבַּפַּרֶמ (שמות כה, כב). ואשר אועד לכם האמור כאן אינו אמור על המובח, אלא על אהל מועד מרבוחינו למדים מכאן, שמעל מובח הנחשם היה הקב"ה מדבר עם משה משהוקם המשכן, ויש אומרים מעל הכפורת כמו (S+) חמיד. מיוס אל יוס, ולא יפסיק יוס בנחייס: אשר אועד לכם. כשאקבע מועד לדבר אליך, שס אקבענו לבא. ויש מַלְטִ וּמִנְמַטְ (וּיִקְרִם בג, לוֹ):

רוסו שממר משס סוים שַׁשֶׁר דְּבֶּר ס' לַמֹמר בְּקֵרבִי שֶׁקְרֵבׁ (ויקרם י, ג), וסיכן דְבֶּר, ויקדש בכבודי: שמשרה שכינתי בו. ומדרש אגדה, אל מקרי בכבודי אלא במכובדי, במכובדים שלי, כאן רמז לו מימם בני אהרן ביום הקממו, (34) ונועדתי שמה. אמועד עמס בדבור, כמלך סקובע מקוס מועד לדבר עס עבדיו שם: ונקדש. סמשכן: בכבודי.

(64) לשכני בחוכם. על מנת לשכון אני בתוכם:

(I) מלשר לשורה. לסעלות עליו קימור עשן ממיס:

<u> خالاتار،،</u>: ्रिष्टें। व्यंप्र व्यंस אַמְּׁע אַבְׁכִּוּ וְאַמֵּׁע בַּעִבּי בַבְּוּע אַמְּטָא אוּרְכֵּיה וְאַמְּטָא פּוּתְיִיה

מבופה ובי וטבטו אַמון

קַבֶּיב: ³ נַּנְּיֹ וְאָת־קִירֹתְיוֹ סְבָיב וְאָת־ אִנְּרִיה וְיָת כּוּתְלֹוֹהִי סְחוֹר וַצְפְּיהָ אַתְוּ זְהֶבַ שְּהֹוֹר אָת־ וְתִּחָפִּי יָתֵיה דְּהַב דְּבֵי יָת

ליה זיר דדתב סחור סחור:

ÇÜĞL: לְבָּהָים לְבַּיִּים לְמָּאָנ אָנִיּ مَيْضُكُ عَلَيْهُ خَيْرًا لِبَائِلًا لِمُنْكِ + מששעו לְזוּרְוּ מְּלְ מִשׁׁנִי בּּלְמִּשְׁינוּ בִיִּה מִלְּרַמּ לְזִינִיה מִּלְ ישְׁמֵי שַבְּעָּׁה זְהָב תַּעְּשָׁה־לְּוּו וְתַּרְמֵין עִּיְקָּוּ

לַאָּרִיחַיָּא לְמִשַּל יָחֵיה בְּהוֹן: שבון סמרוהי ויהי לאַהָּהָא שֹבְמֵין זְוְיָמֵיה מַצְבֵּיד עַל

וְאָפָּיתָ אָתָם זָהֶב: י וֹמֹמִׁנִי אָשׁרַעַבּעִּים מִּגֵּוֹ מִמִּנִם מַ

مُمَا لَيْنَاهُ، يُنْدِيا لَيْنَةُم: וֹעֹהְבֵּיִר יִתְ אֲבִיתִיִּא בְּאָמִי

ម៉ូផ្កា: هُمُر مَح ـ ثَامَةُ لا هُمُد هُذُمُ لا خُلَا

בּאַזֹמון מומבו לַבַ שַּמַּן: ドダく בעל אַרוֹנָא דְּסְהָרוּהָא הָדָם וְנְתַּמְּרְ אָתוֹ לְפְּנֵיְ תַפְּרְכֶּת אֲמֶת וְתִּמֵּוֹ יָמִיה בֶּרָכְמָא

אָט_עַנּגע וֹלֵּמָּגנִינִּנִי בּי סמנם פּבַּער פַבַער בָּהַיִּטּר בָּהַיִּטּיבָיוֹ ל וְעִלְּמֶּתְ מִּלְתְ אַּעֲרָן לַמָּבִים

ווּלמּר מַּלוָני. אַנִּרוֹ לַמָּנִיני

נַלמָבנּע: לא**ו**לווניוע ĖŔĞL

بهري خور بدؤه جنائية جالميجوه: בון הערבום וקטיהונה קטנה וּבְתַעֵּלֵת אַתַרָּן XU_LTLU

خئدردبا: בוסמון טבובא שבם בון שְׁמְשַׁנְא וַקְמְרָהוּ קְמִרֶּהוּ ילאֹגלַלוּט אַנוֹבן וֹט כּוָאֹנוֹגֹא

> piece with it. the horns thereof shall be of one cubits shall be the height thereof; foursquare shall it be; and two and a cubit the breadth thereof; A cubit shall be the length thereof,

a crown of gold round about. thereof; and thou shalt make unto it thereof round about, and the horns gold, the top thereof, and the sides And thou shalt overlay it with pure

for staves wherewith to bear it. them; and they shall be for places two sides of it shalt thou make upon the two ribs thereof, upon the make for it under the crown thereof, And two golden rings shalt thou

acacia-wood, and overlay them with And thou shalt make the staves of

restimony, where I will meet with before the ark-cover that is over the that is by the ark of the testimony, And thou shalt put it before the veil

lamps, he shall burn it. morning, when he dresseth the incense of sweet spices; every And Aaron shall burn thereon

throughout your generations. incense before the Lord at dusk, he shall burn it, a perpetual And when Aaron lighteth the lamps

- לכמר כסונס: (€) אח גגו. זה היה לו גג, אל ל מזבח העולה לא היה לו גג, אלא ממלאים חללו אדמה בכל חנייחם: זר זהב. מימן הוא
- סאלס: לבחים לבדים. לכל בית תסיס סעבעת לבד: (+) צלעוחיו. כאן היא לשון זויית כתרגומו, לפי שנאתר על שני לדיי, על שתי זוייתיו שבשני לדיו: וחיד. מעשה העבעות
- (ע) בהימיבו. לעון נקוי סבויכין על סמנורס מדען ספמילות ענערפו בלילס, וסיס ממיבן בכל בקר ובקר: הגרווח. לולי"ע (6) לפני הפרכת. שמא האמר משוך מכנגד האכון ללפון או לדרום, הלמוד לומר לפני הכפרה, מכוון כנגד הארון מבחיך:
- בלע"ו, וכן כל נכום האמורות במנורה, מוץ ממקום שנאמר שם העלאה, שהוא לשון הדלקה:
- (8) ובהעלות. כשידליקס לסעלות לסבתן: יקטירנה. בכל יוס, פרם מקטיר שחרית, ופרם מקטיר בין סערביס:

تتحديد ומושלא ווספא לא שוסכון לאַ תַּפְּקוּ עְּלְיִוּ קְשְׁנֶה זְרֶה לָא תַפְּקוּן עַּלְיִה קְשֹׁנֶה

drink-offering thereon. meal-offering; and ye shall pour no thereon, nor burnt-offering, nor Ye shall offer no strange incense

ליהוֶה: (פ) לְּבְנְינִיכָּם לְבָּהְ_לַבְּהָהִם עַיּאִ בַשְּׁנְהְ מִהַּם חַמַּאָת הַכָּפָּרִים

מַּלְין שְׁנֵא בְּשִּׁמֵא וְכַפָּר מַלְוָנִי בְּשְׁהָא מִדָּם חַמַּאָר כִפּוּרַיָּא نْحَقْد هَتَدارْ مَمْ عَدْرَثِير هَيَانَ نَدَقَدَ هَتَدا مَمْ عَدْنُتِيكِ تَتْهُ

it is most holy unto the LORD.' for it throughout your generations; the year shall he make atonement sin-offering of atonement once in year; with the blood of the upon the horns of it once in the And Aaron shall make atonement

The Haftara is Ezekiel 43:10 - 43:27 on page 219. On Shabbat Zachor, Maftir and Haftara are on page

درمعة ١ إبتيد بتزئم אِל־מֹשֶׁה جُאמִר: ١ بَמِجَٰיל יִיָ שָם מֹשֶה לְמֵימַר:

למם וונו לפלע אמם: ליהוָה בפְקַּד אֹמָם וְלֹאֹיוָהָנֶה ي خِطْكَتِيثُ لَرُنْتِهِ لِأَيْمَ فَقَد تَطْمُهُ لَمُرْكُمُ خِطْرُتُرِيرًا لَيْنُولُ وَحَدَ خْدَ نَاهُمُ مُنَالِهِم فَتَدَانُهُلُمُنِي مُنَا نَاعَفُرِ بُنَ لِلِهُوَا فَيْرَ

מוקא כַּד הִמְנֵי יָהְהֹוֹ: שׁמֶּנִג וֹטַבְיָן וֹלֵא וֹבִיג לַבִּין פון קן נפְשׁיה בָּדָם יִנְ כַּד

מַחַצַּית הַשָּׁבֶל הָרוּמָה לַיהוָה: הַקְּבֶׁשׁ עַשְּׁרֵים גּּרְהֹ הַשְּׁקֶל קּוּדְשָׁא עָשְׁרִין מִעִין סִלְעָּא עַפְּקְרָנִים מַעֲבָּנִית עַשְּׁמֶלְ בְּשָׁמֶלְ מִנְיָנִיִּאְ פּּלְנִיּת סִלְּמָאְ בִּסְלְּמֵּי זְנֵרוּ יִהְנִי בְּלְ-הַמְבֶרִ מַּלְ- דֵּין יִהְנִין כְּלְ דְּעֶּבָר עַלְ

שמלינו בימי דוד:

פֿלַנוּט סַלַמֹּא אַפֹּבַהוּטֹא בובם

number, then shall they give every When thou takest the sum of the

And the LORD spoke unto Moses,

:gaiyse

them, when thou numberest them. that there be no plague among LORD, when thou numberest them; man a ransom for his soul unto the children of Israel, according to their

an offering to the LORD. is twenty gerahs—half a shekel for shekel of the sanctuary—the shekel numbered, half a shekel after the passeth among them that are This they shall give, every one that

- (9) לא חעלו עליו. על מוזמוס: קטרח זרה. שוס קעורם של נדבס, כולן זרום לו מוץ מוו: ועולה ומנחה. ולא עולס
- שְּלֶיו (ויקרה מו, יה): חשאה הכפרים. הם פר ושעיר של יום הכפורים, המכפרים על מומהם מקדש וקדשיו: קדש (10) וכפר אהרן. ממן דמיס: אחת בשנה. ביוס הכפוריס, הוא שנאמר באמרי מומ נִינָא אֶל הַמִּוְבַּמ אֲשֶׁר לָפְנֵי ה' נְכָפֶּר ומנחס. עולס של בסמס ועוף, ומנחס סיא של לחס:
- מחלית השקל, וחמנה את השקלים וחדע מניים: ולא יהיה בהם נגף. שהמנין שולט זו עין הרע, וְסַדֶּבֶּר בֹּה עליהם, כמו (בו) כי חשא. לשון קבלה כתרגומו, כשמחפוץ לקבל שכום מניים לדעת כמה הם, אל תמום לגלגולת, אלא ימנו כל אחד קדשים. סמובת מקודם לדברים סללו בלבד, ולה לעבודה התרת:
- שמומ, וסעלוסו לשש מעס כמף, וממלימ סשקל סוס שממכמי לך, ימנו מרומס לס": לְמַבֹּוֹנְכַמ פָּמָף וְכִבַּר לְמָס: עשרים גרה השקל. שסשקל סשלס ד' ווויס, וסווו מתחלמו חמש מעות, חלה בלו וסומיפו עליו אמרוס: עשרים גרה השקל. עכשיו פירש לך כמס סום: גרה. לשון מעס, וכן צשמואל (א ב, לו) יָבּוֹא לְסִשְׁמַּלֵּוֹמ לֹו מחצית השקל בשקל הקדש. במשקל השקל שקלנמי לך לשקול בי שקלי הקדש, כגון שקלים האמורין בפרשת ערכין ושדה מעפירין אם הגמנין זה אחר זה, וכן פֿל מַשֶׁר יַשְבֹר מַתַּח בַּשְׁבֶּע (ויקרא כו, לב), וכן מַשַבּרָנֶה הַפָּאן עַל יָדִי מונֶה (ירמיה לג, יג): (13) זה יחנו. סכאס לו כמין מעצע של אש ומשקלס מחלים השקל, ואמר לו כוס יחנו: העובר על הפקודים. דרך סמונין

פָּלְ הַעְּבֶרְ עַלְ-הַפְּקְלְיִם מִבֶּן כִּלְ דְּעְבָר עַלְ מִנְיָנִיָּא מִבָּר

קרומָת יְתוֶת: ישׁן הֹּהְנֵין הֻּנִין יִלְהִּילְאִ ישׁין

نَظْمُلَادُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال אָּטַ שְׁרוּמָנִי יִדְנְיִי לְכַפֹּר מַּלְ. אַפְּרָשִׁוּטְאַ פֿרָם וֹנְ לְכַפּּרָאִ מַלְ ي تظمِين طقلتَمُين لَيَشَكُم كُتِينِ يَنْمَد طَهَجُسُ مَجْمُهُ خُطْفَا يُنْ מַשְּׁמָּיִר לְאִיַרְבָּׁה וְתַדַּלֹ לָא דְּעַּחִיר לָאִיסְבֵּיוּ וְדְמִסְבֵּיוּ לָאִ

﴿ كِرَفُكُ مِنْ لِي الْفِي الْأَمْلِ الْأَلَادُ (6) نَشِدُهُم كُنْفُدِيلِ كَفَيْرٌ نُكِيْكِ עַברַת צַּהֶל מוֹעֶד וְהָיָה לִבְנָי ש ללו ישְׁבְאֵלְ וֹלִיטִים אַטְוּ מֹלְ - ישְׂבִאַלְ וִישִׁין יִשְׁיִם מֹלְ פּוּלְטוֹן וֹלַלַנוֹשֵׁ אָעַבַכָּסׁב עַכִּפּבְנִם מִאָּעַ וֹעַפַּב נִעַ כָּסַב כַּפּוּבוֹאָ מִן בַּנִי

خياد خير كالم الذي خرفي المراب מֹמְבּׁל וֹמִלֹא וֹנִבוּ לְבֹנוֹ וֹמְבַאֹּל

ישראל וַיְדַבֶּר יְהֹוֶה אֶל־מֹשֶׁה קֹאמְר: "מַלֵּיל יִיְ עָם מֹשֶׁה לְמֵימַר:

Ç|.□: מוְמֶּד וּבֵּין הַמִּוְבָּח וְנְתַהָּ שֶׁמֶּה ⁸¹ לְרְחְצְּה וְנְתַהֲ אֹהוֹ בֵּין־אָהֶל וֹמְמֵּיהָ בִּיִּוֹר נְהָשֶׁת וַכַּנָּוֹ נְהַשֶּׁת

יבון מַבְבְּטְא וֹטִטֵּון שַּמָּן מַנֹּא: ŕĘĠſĠſŖ ムベアドビ لْلَمُّلَّالًا 下口口设义 C.LLX

> offering of the LORD. years old and upward, shall give the that are numbered, from twenty Every one that passeth among them

for your souls. of the LORD, to make atonement shekel, when they give the offering poor shall not give less, than the half The rich shall not give more, and the

atonement for your souls.' Israel before the LORD, to make be a memorial for the children of of the tent of meeting, that it may and shalt appoint it for the service money from the children of Israel, And thou shalt take the atonement

:gaives And the LORD spoke unto Moses,

Δī

91

Þι

therein. the altar, and thou shalt put water it between the tent of meeting and whereat to wash; and thou shalt put brass, and the base thereof of brass, Thou shalt also make a laver of

(14) מבן עשרים שנה ומעלה. למדך כאן, שאין פחוח מבן עשרים יולא לנבא, ונמנה בכלל אנשים:

כמו שנאמר כָּל מֵרִיס מְּרִימַם כָּשָׁף וּנְמֹשֶׁת (שמות לס, כד), ולא סימס יד כלס שוס בס, אלא איש איש מה שנדבו לבו: ענייס ועשיריס, ועל אוחס חרומס נאמר לכפר על נפשוחיכס, שהקרצנוח לכפרה הם באים. והשלישיח היא חרומח המשכן, שַבְּנִי בַּשְׁנֶס שַבֵּנִים (במדבר ה, ה), ונהנו כל החד מהליה השקל, והן לקנות מהן קרבנות לבור של כל שנה ושנה, והשוו בהם (שם שם, כו). וסשנים אף סיא על ידי מנין, שמנאן משהוקם המשכן, הוא המנין האמור במחלת חומש הפקודים, בְּשֶׁמֶד לַמֹדֶשׁ למאת הככר, שנאמר וֶבֶּמֶף פְּקוּדֵי הְעַבֶּי מְמַת כְּכֶּר (שמות לח, כה), ומהם נעשו האדנים שנאמר וַיָּהִי מָאַת בְּכֶּר הַבֶּמֶף וגוי כאן מרומת ס' ג' פעמיס, אמת מרומת אדניס, שמואן כשהתחילו בנדבת המשכן, ונתנו כל אחד ואחד מחלית השקל, ועלה (EI) לכפר על נפשוחיכם. שלא מנגפו על ידי מנין. דבר אחר לכפר על נפשוחיכס, לפי שרמז לסס כאן ג' מרומום, שנכחב

לפלוח להם ונלטוו על המשכן, והשני באחד באייר: על עבודה אהל מועד. הן אדנים שנעשו בו: הממחילין ממשרי, נמלאו שני המנינים בשנה אחם, המניון הראשון היה בחשרי לאחר יום הכחורים, שנחרלה המקום לישראל סשנס (ב:), ונבנס סמשכן בראשונס וסוקס בשנייס, שנמחדשם שנס באחד בנימן, אבל שנוח סאנשים מנויין למנין שנוח עולס האנשים בשנה אחח נמנו, אבל למניץ יציאח מלרים היו שחי שנים, לפי שליציאח מלרים מוניץ מניסן, כמו ששנינו במסכח ראש בשמי שנים סיו, ואי אפשר שלא סיו בשעת מנין הראשון בני י"מ שנס שלא נמנו, ובשניים נעשו בני כ'. משובה לדבר, אלל שנות ו במומש הפקודים אף בו נאמר כן, ניהיו כֶּל הַפְּקַדִים שֵׁשׁ מֵמֹוֹת שֶׁלֶף וּשְׁלֹשֶׁה מַלְפִים וַמֵּמִשׁ מֵמוֹתוַמָמִשָּׁים (במדבר הֹ, מו), והלא ואס מאמר, וכי אפשר שבשניסס היו ישראל שויס, ו' מאות אלף וג' אלפיס וה' מאות ונ', שהרי בכסף פקודי העדה נאמר כן, כו), סא למדמ, ששמים סיו, אחם בחחלת נדבתן אחר יום סכפורים בשנה ראשונה, ואחת בשנה שנייה באייר משהוקם המשכן. בְּמֶׁמֶּדְ לַמֹּדֶׁם מְּקִיסׁ וגוי' (שמוח מ, ז), ומסמנין הוה נעשו האדריס משקליס שלו, שנאמר וַיָּהִי מְטַׁת פַּבַּר הַבֶּמֶּף לָגֶׁהֶחוּגוי' (שם לה, ספקידים, שהרי נאמר בו בְּאָמֶד לַמֹדֶשׁ סַשֵׁנִי (במדבר א, א), והמשכן הוקם באחד לחדש הראשון, שנאמר בְּיוֹס הַמֹדֶש הָרִאשׁוֹן בבקשס ממך, מנס אם גאני ודע כמס נומרו בסס, לסודיע שסיא אביבס עליו. ואי אפשר לומר שסמנין סוס סוא סאמר במומש בסס מגפס, כמו שנאמר וַיִּגְּיף ס' אָמ סְשָט (שמוח לב, לס), משל ללאן סחביבס על בעליס שנפל בס דבר, ומשפסק, אמר לו לרועס (16) ונחח אוחו על עבודה אהל מועד. למדם, שנילמו למנוסס במחלם נדבם סמשכן אחר מעשס סעגל, מפני שנכנס

<u>וֹבׁוּבֶם וֹאָטַרַנִּלְכִּוּבֶם:</u> וֹבְשַׁגֵּנ אַשַׁבְן וּבֹלוֹנ מִמֶּנִנ אָשַ_ וּמַבְּשָׁוּ אַשַׁבוֹ וּבְנִינִי מִנִּיה יִם

בְּיִרוּדְוּה: تظبيت جَשَٰتِ جَتَامِوْدِ هُوْبَ o מוֹם וֹלָא וֹמִׁעוּ אַּוְ בֹּינְהְשִּׁם אֵּלְ- וֹשִׁבְּהִוּן מִנָּא וֹלָא יֹמִיעוּן בְּבַאֶּם אָלְ-אָבָל מוּמֶד וְרָחַצוּ בְּמִיעַלְחוֹן לְמִשְׁכּוֹ

וּלְזַרְעָם: (פּ) יַמְתוּ וְהַיְּלְה לְהָה חַק־עּוֹלֶם לִוּ יִמּוּחוּן וּהְבֵי. לְהוֹן קִיָם עָלִם מ"כ במול וֹבְטַבֵּּנּ יִבִינִים וֹבַלְּכִינִים וַלַאָּ וּיקּדִּמִּנּוֹ יִבִּיבִוּוֹוֹלָאִ

וּאָמָּר קַרְ לְּדְּ בְּשָׁמָים רֹאִשֶׂ

בּ <u>וּיְדַבֶּר יְהוְה אֶל־מֹשֶׁה לַאִּ</u>מְר:

נַלַנָּעַ_בֿמֶּם עַמָּמָּנִם נַּלָּאָלָנִם: בשם מַעַבּוֹעו עַמָשִּׁים וּמָאַעָּוֹם ⁵⁵ טְרְ־דְּרוֹר חַמֵּשׁ מֵאִּוֹת וְקִנְּמֶן

الشفا آند تارا:

<u>יביהון וְיָה בַּגְּלְיהוֹן:</u>

::: ܩ±ٿ לְאַפַּלְאַ עוּבְבָּרָאַ **小道ははな** למלולטון למולטא

رد الإلاران، خأت، الله

ימַלֵּיל וְיָ עִם מִשָּׁה לְמֵימָר:

מִטְבַל מָאַטַן וְטַמְּהָוֹ: מאַעוֹ וְעַמְמָּגוֹ וּלֵנִג בוּסְמָאַ أظثما خمو هذريتي منظح מִּגְרָא בַּבְּיָא מִנִּקל שָׁמִּגְחָ מִאָּע וֹאַטַּ סַב לַנַ בּנִסְמָון בַּוָּאָא

מָלֵג בַינָא: בְּסְלְמֵּו לוּדְשְׁא וּמְשָׁח זִיקָא

> their hands and their feet thereat; Assw Ilsas snos sid bas norsA baA

smoke unto the LORD; to cause an offering made by fire to come near to the altar to minister, that they die not; or when they meeting, they shall wash with water, To insi oht oini og yədi nədw

throughout their generations.' even to him and to his seed shall be a statute for ever to them, their feet, that they die not; and it so they shall wash their hands and

Moses, saying: Moreover the LORD spoke unto

calamus two hundred and fifty, hundred and fifty, and of sweet cinnamon half so much, even two hundred shekels, and of sweet spices, of flowing myrrh five Take thou also unto thee the chief

oil a hin. shekel of the sanctuary, and of olive and of cassia five hundred, after the

ידו סימנים על גבי רגלו סימנים, וידו סשמאלית על גבי רגלו סשמאלים, ומקדשן: (91) אח ידיהם ואח רגליהם. בבם המת סיס מקדש ידיו ורגליו, וכך שנינו בובמיס (ימ:), כילד קדוש ידיס ורגליס, מנית כט), כלומר מובה לפני ההל מועד, והין כיור לפני ההל מועד, הה כילד, משוך קמעה כלפי הדרום, כך שנויה בובהים (נמ.): כנגד אויר שבין המוזמ והמשכן ואינו מפסיק כלל צנמייס, משוס שנאמר וָאָם מָוַצַּּם קַעַּלָה שָׁס פֶּמַח מִשָׁבַּן אֹהֶל מוּעַד (שמוח מ, מוסב על הכיור: - ובין המזבח. מובח העולה, שכתוב בו שהוח לפני פתח משכן אהל מועד, והיה הכיור מָשׁוּךְ קמעח, ועומד (13) ביוד. כמין דיר גדולס, ולם דדים המריקים צפיהם מים: וכנו. כמרגומו בְּםִימֵים, מושצ ממוקן לכיור: לרחצה.

ביאת אהל מועד אלא בחלר: ולא ימוחו. סא אס לא יראלו ימומו, שבתורה נאמרו כללות, ומכלל לאו אס שומע הן: אל חמובח. החילון, שאין כאן (0.5) בבואם אל אהל מועד. לסקמיר שחרית ובין סערבים קערת, אולסוות מדס פר כהן המשיה ושעירי עבודת אלילים:

ζΔ,**ζ**ζ: (22) ולא ימוחו. לחייב מיחה על המשמש במובח והינו רחון ידים ורגלים, שממיחה הראשונה לה שמענו הלה על הנכנס

בשס: חמשים ומאחים. פך משקל כולו: שאין שוקלין עין בעין, וכך שנויס בכרימות (ס.): וקנה בושם. קנס של בשס, לפי שיש קניס שאינן של בשס, סולרך לומר כלו ממש מאום, כמו שיעור מר דרור, אם כן למס נאמר בו מלאין, גורם סכמוב סיא לסביאו למלאין, לסרבום בו בי סכרעום, אלא כען, לכך סוצרך לומר קנמן בשס, מן סמוב: מחציחו חמשים ומאחים. מחלים סבאחו מסא חמשים ומאחים, נמלא (23) בשמים ראש. משוביס: וקנמן בשם. לפי שהקנמון קליפה ען הוה, יש שהוה עוב וים בו ריה עוב ועעם, ויש שהינו

סשמן, עד שקלע סרים וקפחו לשמן שעל סעקרין: - סעקרין, אמר לו ר' יסודס, וסלא לסוך את סעקרין אינו סיפק, אלא שראוס במיס שלא יבלעו את סשמן, ואחר כך הליף עליהס (24) וקדה. שם שורש עשב, ובלשון מכמים קליעם: היון. י"ב לוגין, ונמלקו בו מכמי ישראל, ר" מאיר אומר, בו שלקו את

ַ מִשְּׁחַת לַבֶּשׁ יִהְנֶה: בשׁם מבשׁם מהּמָּע בשׁם מִּמֹל וְשְׁמְיִם אָבוּ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־לֹּדֶשׁ

אַבון הַמְּבַיני: יי וּמְאַּוֹשְׁ בֹּוְ אָּעַ־אַּנִילְ מוְמֹּדְ וֹאָע װְּנִבְּרִ בִּיה יָת מִשְּׁבּן וֹמִנָּא וֹנָת

מְּוְבָּח תַקְּשְׁרֶת: וְאָת הַמְּנָבְיִר וְאָת־בָּלֵיִהְ וְאָת رء إهٖم تَשٰ۪לִחְן

حَكْرُد لَمُن لِحَبُد لَمُن حَزْد: ⁸² וְאָתַ־מִּוְבָּח הַעַּלֶּה וְאָתַ־בָּלִ

בַּלְ עַנְעָהַ בַּעִים נִלְיָבָהִי ق لَكَ لَمْ لَا يُعْرَبُ لَكُ لَذِي كُلُمْ خُلُمْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ

וְמַבַּאָּטָּׁ אָטָם לְכַּבָּוֹ לְיִּי יּ נְאֶנַרְאַבְּרֶרְן נִאָּרִבְּּבָּרֶרִ הִּמְשְׁבִּ

¿۲۲۵٬۵۵۰ שֻׁמֶן מִשְׁחַת־לֹּבֶשׁ יִהְיֶה זֶהְ לֵי לְמֵימַר מִשָּׁח רְבִּית מִיּדְשָׁאִ " (אֹבְ-פֹּדֹּג וֹמְּבֹאֹבְ שַׁבַפֹּב בְאַמְנִב וֹמִם פֹּדִג וֹמְּבֹאָבְ שַׂמִּבְּיִבְ

קַבְשׁ הוּאַ קַבָּשׁ יִהְיָה לָבֶם: بِخُمَّالُ خُنُهِ، كُمُ لَامُّمُهُ، خُمُّلِهِ، بَخَلُمِينَ بِهِ كَمُ لَمُخْلِياً خُنْتِ بِهِ מּכְ בֹּמִּר אַבְם לָא וּיִסְבּ מּלְ בֹּמִּבִא בּאָנְמָא לָא יִשַּׁפַּבּ

> בוסמנו ממט בבוט פובמא לובמא בוסם מבוסם מובע וְתַּאָבוּיד יְתִיה קשָׁוּ רְבוּת

אָרוֹנָא דְּסְהָדוּוִקא:

רְקְמֹרֶת בּוּסְעַיָּא: דְקְמֹרֶת בּוּסְעַיָּא: - וָאָט_כַּלְ בַּלְּגִוּ וֹזִט פֿטוּבֹא וֹזִט כֹּלְ מִׁנִינִי. וֹזִט

מְנְגְיֵגְ וֹנִע בֹּנְגָבְא וֹנִע בֹסִיםִיה: ווֹט מֹוֹבֹטֹא וּהֹלִטֹא וֹוֹט כֹּלַ

:שׁבַעַהַ: מיגהו לכ גילנד לעון יהקקדיש יהרון ויהון לדש

كَلُور: ببتابا النطتاب וני אַנַרן וני בּנוָנִי פַּרַבּי

. : ביו בון בובים, לדביכון:

.lio gnitnions perfumer; it shall be a holy compounded after the art of the anointing oil, a perfume And thou shalt make it a holy

testimony, tent of meeting, and the ark of the And thou shalt anoint therewith the

vessels thereof, and the altar of thereof, and the candlestick and the and the table and all the vessels

and the base thereof. all the vessels thereof, and the laver 87 and the altar of burnt-offering with

toucheth them shall be holy. they may be most holy; whatsoever And thou shalt sanctify them, that

priest's office. they may minister unto Me in the his sons, and sanctify them, that And thou shalt anoint Aaron and

throughout your generations. be a holy anointing oil unto Me children of Israel, saying: This shall And thou shalt speak unto the

holy unto you. thereof; it is holy, and it shall be like it, according to the composition be poured, neither shall ye make any Upon the flesh of man shall it not

78

Lτ

97

מכקמם: רקח מרקחת. כקם סעפוי על ידי לומנום ומערובום: מעשה רוקח. שם סלומן בדבר: . גא, עו), וכמו ליקע סָאָרֶץ (שס מב, ס), שסמעס לממס, וכל דבר סמעורב בחבירו, עד שוס קופח מוס או רים או מעס, קרוי (3S) רוקח מרקחת. כוקח שם דבר סול, וסמעם מוכיח שסול למעלה, וסרי סול כמו רקע, רגע, ולינו כמו לגַע סַיָּס (ישעיס

(32) ומשחח בו. כל המשימות כמין כ"ף יונית, תוך משל מלכים שהן כמין נור:

ו), לשון ארמית בהן כלשון עברית: משימתן אלא לגדולה, כי כן ישד סמלך שוה מנוך גדולמן, ושאר משימות, כמו רקיקין משומין וַבַאָשָׁים שָׁמָנִיס יַמְשָׁחוּ (עמום ו, מלמוד לומר כבשים, מס כבשים ראויים אף כל ראויים. כל משיחת משכן וכסנים ומלכים מחורגם לשון רבוי, לפי שאין לורך ושנויס סיא משנס שלימס אלל מובח, מחוך שנאמר פל סַנֹּבֵע צַמִּוְצַח יִקְדֶּשׁ (שמוח כע, לו), שומע אני בין ראוי בין שאינו ראוי, למוכו קדוש קדושת סגוף, לספעל ביולא, ולינס, ועבול יוס, ואינו נפדס ללאת לחולין, אבל דבר שאינו ראוי לסס אין מקדשין. (29) וקדשה אוחם. משימה וו מקדשה להיות קדש קדשים, ומה היה קדושה, כל הנוגע וגוי, כל הרבוי לכלי שרה, משנכנם

(SE) לא ייסך. צעני יודי"ן, לעון לא יפעל, כמו לְמַעַן יִיעַב לָךְ (דבריס ו, ימ): על בשר אדם לא ייסך. מן סעמן סוס (12) לדרחיכם. מכאן למדו רצומינו לומר שכולו קיים לעמיד לבא (סוריום יא:): זה. בגימטריא מריסר לוגין סוו:

นีนีผู้นะ (0) אָישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח פְּמֹחוּ וַאֲשֶׁר וִּּכִּר דִּיבָפִים דִּכְנְחֵיה וּדִימִין

: با ثانا: סַמּוּם וּלְבָנָה זַכָּה בָּר בְּבָר البارغ المراجعة المنافعة ַנ^{*}אמִר יָהוָה אָל־מֹשָׁה קַח־לְךָּ

רוקַחַ מְמָלָח מְּהָוֹר קֹדֶשׁ: ¼ וֹמְמֵּגִים אָטִבי טְמַבֶּט בְעַם מִגְּמֵּבִי

קדשים הקנה לכם: هِٰ عُرْمُ لَا كُلُّ اللَّهُ عُرْمًا لَا يُعْمُلُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ ود مفزد حجير جير جهرج منفه لْهُمَكُانُ مُؤْثِرٍ لِيُحَرِّ لَرُمَضِٰكِ لَنَهُمِيكَ مُنْكَ لَمَتَدَكَ لَمُقَالًا

جْهُمْ مَرِيْدَ حِلِهِ حَرْدَيْدَ: בְּמְעַבְּנִישְׁעִי לְאָ עַמְּמִהְוּ לְכֵּם בּדְמוּתַה לָא תַּעְּבְּרוּן לְכִוּן וְעַלַּמָבִע

ದೆಳ್ತದೇಗ:

בביקא מהקלל במהקל יהי: נטלבונטא בוסמגן ולבונטא נמופָא נאַמר יו למשה סב לה

דבי לקידשא: בוסם מובר בוסמנו ממבר וַעַעַבָּיַר וַתַה קטֹרָת בוּסְמִין

حِيُّم طِيلُهُمْ لِ فِيرَ خُرِيا: ומוא באומון מומבו לב שמו منت كألم فلايانه خمهوا

לוּבְּאָא שַׁבוּג לָבַ בַּבָּם וֹנִי: בוסמין

> from his people.' upon a stranger, he shall be cut off it, or whosoever putteth any of it Whosoever compoundeth any like

each shall there be a like weight. spices with pure frankincense; of and onycha, and galbanum; sweet Take unto thee sweet spices, stacte, And the LORD said unto Moses:

and holy. perfumer, seasoned with salt, pure perfume after the art of the And thou shalt make of it incense, a

be unto you most holy. where I will meet with thee; it shall testimony in the tent of meeting, small, and put of it before the And thou shalt beat some of it very

98

for the LORD. yourselves; it shall be unto thee holy thereof ye shall not make for make, according to the composition And the incense which thou shalt

הבמחכנחו. לשון משצון, כמו ממכנמ סלצניס, וכן צממכונמס, של קעורמ: שם פחם או רבה שממנין לפי מדם הין שמן, מוסר, ואף העשוי במחכונתו של זה, אין השך ממנו חייב, אלא הרוקחו (כרימות עלמו: ובמחכנחו לא חעשו כמוחו. נסכוס סממניו, לא מעשו אחר כמוסו במשקל סממנין הללו, לפי מדת הין שמן, אבל

(33) ואשר יהן ממנו. מלומו של משס: על זר. שלינו לוכך כסונס ומלכומ:

(כרימום ו:) י"א שמתנין נאמרו לו למשק בסיני, מעוט שמיס שניס, נטף ושחלת וחלבנה ג', הרי ה', שמיס, לרבות עוד כמו באגודם מעניומינו ומפלמנו אם פושעי ישראל שיסיו נמנין עמנו: - סמים. אחריס: - ולבונה זכה. מכאן למדו רבומינו וחלבנה. בשם שרימו רע, וקורין לו גלב"נא (גאלבאן) ומנאס סכמוב בין סממני סקעורם, ללמדנו שלא יקל בעינינו ללרף עמנו (מסעריאק): ושחלת. שורש בשס, חלק ומנסיר כלפורן, ובלשון סמשנס קרוי לפורן, וזסו שחרגם אויקלום וְמוּפְּבָּם: (48) בשף. הוא לרי, ועל שאינו אלא שרף הנומף מעלי הקמף קרוי נמף, וצלע"ו גומ"א (גוממיא), והלרי קורין לו מרי"אקה

למד בלמד יסיס, זס כמר זס: משקלו של זה, וכן שנינו, הלרי והלפורן והחלבנה והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. ולשון בד, נראה בעיני שהוא לשון יחיד, אם סלפורן ללבנס שמסא נאס: - בד בבד יהיה. אלו סארבעס סנוכרים כאן יסיו שוין משקל במשקל, כמשקלו של וס רך שסשבולם ונכד אחד שהנכד דומה לשבולה, הקושט, והקילופה, והקנמון, הכי י"א. בורים כרשינה אינו נקטר, אלא בו שפין אלו, סרי עשר, ולבונס, סרי י"א. ואלו סן, סלרי, וסלפורן, סמלבנס, וסלבונס, מור, וקליעס, שבולם נרד, וכרכוס, סרי מ',

יסיס, וקדם יסים: לערבן עם המיס, וכל דבר שאדם רולה לערב יפה יפה, מהפכו באלבע או בבוך: – ממולח שהור קדש. ממולח יהיה, ומהר ְ וְמֹבְּלֹיַךְ (יחוקאל כו, כו), על שם שמהפכין אח המים במשומות כשמנהיגים את הספינה, כאדם המהפך בכף בינים מרופות (35) ממלח. כמרגומו מעורב, שיערב שמיקמן יפה יפה זה עם זה, ואומר אני שדומה לו וַיִּרְאוּ הַמַּנְּמִים (יונה א, ה), מַנְּמִיַּך

מוחגי דבור שמקבע לך, מני קובעם למוחו מקום: (18) ונחחה ממנה וגוי. סיל קמרת שבכל יוס ויוס שעל מובת ספנימי שהול בלהל מועד: אשר אועד לך שמה. כל

(פ) במחכנחה. זמנין מממניס: קדש חהיה לך לה׳. שלה מעשנה הלה לשמי:

בַּה וְנִכְּרַת מִעַּמְּיוֹ: (ס) ¾ אָיִשׁ אַשֶּׁר־יַנְשְּׁהְר בְּמִיֹרְ לְהְרֵרִים וּבְר דְיַנְבַּיר דְּבְנְתַה לְאָרְחָא

בה וִישְׁהַיצִי מִעַּמִיה:

'.əlqoəq sid morî flo that, to smell thereof, he shall be cut Whosoever shall make like unto

כד ניַבְבֶּר יְהַוְהַ אֶּלְ־מֹּשֶׁה לֵאמִר: ימַלִּיל יִיְ עָם מֹשֶׁה לְמֵימַר:

the tribe of Judah; the son of Uri, the son of Hur, of See, I have called by name Bezalel

And the LORD spoke unto Moses,

:gaiyss

IXXX

38

אורי בורחור לשפה יהודה:

פֿר אַנרי בר חור לְמִּבְטִּאַ ֿ באַ פֿנאָט, בֹהֵאָם פֿגּלְאָּלְ פּֿן הַ הַנְּ גַּנְבָּנִי, בַּהָנִם פֿגּלְאָלְ

understanding, and in knowledge, of God, in wisdom, and in and I have filled him with the spirit

and in all manner of workmanship,

ڹڂڂڔ_ڟ۪ڂ؉ڴڮ: בְּחַבְּמֶּה וּבְחָבוּנָה וּבְתַבעי ייִ בְּחַבְעָה וּבְחַבעי ייִ בְּחַבְעָה וּבְסוּבְלְחָנוּ וּבְעַדַע لْאُمَوْم אָשׁוִ בַּוּטַ אֶּבֻנַיִּם נֹאֹהֻבָּוֹמִש הֹפִּוּש בוּטַ מֹן בֹּנִם

וְבְבְלָ עֲבִירָא:

gold, and in silver, and in brass, to devise skilful works, to work in

יבַבֶּפֶר יבַנְּהְשֶׁת: לַטְמֶּר מִטַמְּלָט לַמְּמָּנִט פֿוּטָר לְאַלְפֹא אַנּפּׂנוֹן לְמָמֵּרַב

ַ לַמַּלַאָּט יִבֹּאִימִּוּוּט אָבוֹ מַבָּא לַאַּמָּלַמָא בְּרַהְבָּא וּבְכַּסְפָּא וּבִנְהָשָׁא:

all manner of workmanship. and in carving of wood, to work in and in cutting of stones for setting,

מְלְאַבֶּה: וּבֿעַרַהָּמָּע מַאַ כְהַמְּנִע בַּבֹבַרְ וּבִּנִּנִרוּע אָהָא לְמָהָבַר בַּבַלְ ΧĽ

なけい ない

commanded thee: that they may make all that I have wise-hearted I have put wisdom, in the hearts of all that are Ahisamach, of the tribe of Dan; and with him Oholiab, the son of And I, behold, I have appointed

خندتكك: הְּבְּמָה וְשְׁשׁׁר אָת בְּלְ־אֲשֶׁר חַבִּימֵי לְבָּא יַהַבִּית חָבְמָהָא אַנוֹלִיאֶּר פּֿוֹבְאַנוֹיִסְמֹּוּ לְמַמִּעַב זָנַ אַנוֹלִיאָר פּּר אַנִיסְמַנּ וַאָּנִי הַנַּהְ נְתַּהִי אָהַוֹ אֲתַ נַאָנָא הָא יָהַבִּיה עִּמִּיה

בּהֹבְוְעִי וֹנִע כֹב מִנִּי מַמָּכֹּנֹאִ: ַ אַחו צַּהֶל מוֹעַׁד וְאָח־הֵאָרִן יָהְ מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיָה אַרוֹנָא

וֹגֹאֹבׁעוּן גֹע כַּלְ גַּפַעָּגַעַנַיבַ:

furniture of the Tent; that is thereupon, and all the the testimony, and the ark-cover the tent of meeting, and the ark of

נאט לַקַבלָּגָ עַאָּעָב: לְמֹנְׁע וֹאָעַ עַכֹּפְּבָׁע אַאָּהָר מַּלְיִוּ לִסְנַיַּרִיּטָא וֹנִים פַּפוּוּנִיִּא

וְיָת מַדְבְּחָא דְקְשֹׁרֶת בֿוּסְמַיָּא: المُن يَهُمُ لِمَا لِيُعَا حَدُرًا لِمُن اللَّهِ فَن فَن لَذِن اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّه

and the altar of incense; pure candlestick with all its vessels, and the table and its vessels, and the

حَكْرُبُ لِيُهُمَ مُؤْمِنَا يَظُمُرُمَ: עַמְּיְנְעִׁי עַמְּעִנְנִי נְאָנִי־כְּלִי עִנְּרָתָא דָּכִיתָא וָנְתְ כָּלְ עָנָהָא

(88) להריח בה. אנל עושה אתה נמתכנתה משלך כדי למכרה ללנור:

(ב) קראתי בשם. לעשות מלחכתי, חת בללחל:

- סקדם: (3) בחכמה. מס שאדס שומע דבריס מאמריס ולמד: ובחבונה. מבין דבר מלבו ממוך דברים שלמד: ובדעה. רוח
- (+) לחשוב מחשבות. מליגמ מעשק משנ:
- ען קרוי נגר: למלאח. להושיבה במשבלום שלה במלוחה, לעשום המשבלם למדם מושב החבן ועוביה: (5) ובחרשת. לשון אומנים, כמו מְרָשׁ מְבֶסׁ (ישעיה מ, כ). ואונקלום פירש, ושנה בפירושן, שאומן אבנים קרוי אומן, ומרש
- (6) ובלב כל חכם לב וגוי. ועוד שאר הכמי לג שבכס, וכל אשר נחחי צו הכמה, ועשו אה כל אשר לוימיך:
- (ק) ואח הארון לעדוח. ללוכך לומומ סעדומ:

בּבְינו וֹאָט_עַכּוּנִוּ וֹאָט_כּוּנִי: וֹאָטַ מִּוֹלֵטַ בֹּמְלֵטַ וֹאָטַ כֹּלַ וֹנִטַ מַנְבַּטֹּא גַּמֹלְטֹּא וֹנִטַ כֹּלְ

جزر جويا: הַפַּבְשָׁ לְאַנְיוֹן הַכְּנִין וֹאָטַ בֹּנִיבִ, מּוּדִשְׁאַ לְאַנִירוֹ כְּנִינָאַ וֹנִים

בווטף יעשוי (פּ) עַפַּמִּים לַאַבְיִשְׁ בְּכָּלְ אָמֶבְרַ לַמְבָּנִי בּוּסְמָּיִא לַמִּיִּדְמָּא בָּכִלְ וְאָׁט שְּׁמֵּוֹ תַּמִּשְׁנֵינִי וְאָטַ לַמְנֵינִי וְיָנִי מִשְּׁנִאַ צַּרְבוּתָא

ײַ וַיָּאַמֶּר יְהַוָּה אֶל־מֹשֶׁה לֵאִמָּר:

s לאמר אַף אָת־שַׁבְּלְתַלֵּי הַשְּׁמְרֵוּ לְמֵימִר בְּרָם יָה יוֹמִי שַׁבַּיָּאַ

Ċ₫Ŀ₩Ç□: לְּבְנְינִיכְּם לְבָּמִּנִ כָּּי אָנִי יְבוֹנִי בּי אָנְע נְיָנִא בּנוֹי וּבְּנוֹנִכֶּםְ צַּנִלְ, טַּהְּבוּן אָבַר אָנִע נִינִא

نَانات: וְנְבְּרְתָּה הַנָּפָשׁ הַהָּוֹא מָמָּרֶב בְּר בְּלְ הַעְּמֶהְ בְּהְ מְלְאִבְּר וְהָקְמִה אָבִוּ בְּלְ דְּנִעְּבָּר בִּה הַנְאַ לְבֶּיֶם מְּחַלְלֶּיֶה מָנִת יוּמֶּת הִיא לְכוֹן דְּיַחֲלְנַּה אָהְקְּשְׁלְאַ

מְנְוְטִי, וֹנְעַ כִּיּוְבַא נִיָּע בַּסִיסִיה:

לְבוּמֶּג בֹנוְטִׁג לְמִּמֶּׁמֶּא: ווֹט לְבוּמִּג מִּפּוּמָא וֹוֹט לְבוּמָג

בפודקר יעקרון:

וֹאַמֹר !! לִמְמִּע לִמִּימַר:

לְמִבַּת אָבוּ אָלָא וֹן מִלַבַּהָּכְוּן: בון מימָרי וביניכון לְבָביכוּן لْهَيُّكِ لَـقِد جُرَـفَدُرُ نَصُلُمُنِ لَمَكَ مَرْبِر مَا فَدْر نَصُلُمُنِ

עליך הא וושמיצי אַנְשָׁא הַהוּא וְהְמִנְנִיטִׁםְ אָּטַ עַהְּבָּּטִ כָּי. לַנְבָהְ וֹטִּמְנִוּוֹ יִנִי הַּבַּּטֹא אָנִי. לוּבְהָא

> all its vessels, and the laver and its and the altar of burnt-offering with

minister in the priest's office; and the garments of his sons, to holy garments for Aaron the priest, and the plaited garments, and the

commanded thee shall they do.' place; according to all that I have incense of sweet spices for the holy and the anointing oil, and the

:gaiyss And the LORD spoke unto Moses,

I am the LORD who sanctify you. generations, that ye may know that Me and you throughout your My sabbaths, for it is a sign between of Israel, saying: Verily ye shall keep Speak thou also unto the children

٤ī

off from among his people. work therein, that soul shall be cut to death; for whosoever doeth any that profaneth it shall surely be pur for it is holy unto you; every one Ye shall keep the sabbath therefore,

(8) המהורה. על שם זהב מהור:

משויים נקבים נקבים, ללי"דין בלע"ו (שלינגווערק): לְבּוּשֵׁי שַׁמּוּשָׁה, וחֿין לו דמיון במקרח, וחֿני חומר שהוחֿ לשון חֿרמי, כמרגוס של קלעים ומרגוס של מכבר, שהיו חֿרוגיס בממט, בסונס מדבר, לא מלינו באחד מסס ארגמן או מולעה שני בלא שש: בגדי השרד. יש מפרשים לשון עבודה ושירום, כהרגומו ַ דברי, שימתר יתן סַמְּבַלֶּמּ וְסַמְרָבֶּמֶן וְמִוּלַעַת סַשְׁנִי עָשׁוּ בְּגָבֵי שְׁרֶדְ לָשְׁבֵת בַּקֹּדֶשׁ מסתום, וְנְמָה שָּלֶיו בָּגֶר מְבַלֶּח (במדבר ד, יב), וְנְמְה שָלֵיו בָּגָד מַרְנְמָן (שם יג), וְנָמְה שַלֵיו בָּגָד מֹרַלַם שָׁנִי (שם ח), ונראין בגדי סקדש לאסרן סכסן ואת בגדי בניו לכסן, אלא אלו בגדי סשרד סס, בגדי סמכלת וסארגתן ותולעת שני סאמוריס בפרשת (10) ואה בגדי השרד. אומר אני לפי פשומו של מקרא, שאי אפשר לומר שבצגדי כסונס מדבר, לפי שנאמר אללס ואת

(11) ואח קטורח הסמים לקדש. לנירך הקטרת ההיכל שהוא קדש:

בסנמילי לכס את יוס מנוחתי למנוחה: לדעת. סאומות בה, כי אני ס'מקדשכם: כל אכין ורקין מעומין, למעט שבת ממלאכת המשכן: - בי אוח היא ביני וביניכם. אות גדולה היא ביניו שבתרתי בכס, מפני אומס מלאכס: – אך את שבתותי תשמורו. אף על פי שמסיו כדופין ווכיוין צוכיוום סמלאכס, שצם אל מדחס מפניס. (13) ואחה דבר אל בני ישראל. ואמה, אף על פי שהפקדמיך לנוומס על מלאכם המשכן, אל יקל בעיניך לדחום את השבת

(+1) מוח יומח. אס יש עדיס וסמראס: ונכרחה. צלא סמראס: מחלליה. סנוסג צס מול צקדושמס:

ז יבוֹנְם בַּמִּבֹימִי מַבַּת מַבַּתוֹן

ולונטא מולומאט מולא מולטא ַנְמִים נַעְּשֶׁר מָלְאַכְּר שָׁהָא יוֹמִין הָהָעֲבֵּיד עֲבִידָהָא

to death. sabbath day, he shall surely be put whosoever doeth any work in the solemn rest, holy to the LORD; the seventh day is a sabbath of Six days shall work be done; but on

داريًاك: בּוֹים תַשַּבֶּת מָוֹת אָתַקְטָלְאִ יִחְקְטִיל: چَ_تِنشِير

generations, for a perpetual the sabbath throughout their shall keep the sabbath, to observe Wherefore the children of Israel

covenant.

91

בָּרִית עוֹלָם: לַמְּשִּׁיִם אָנַרַיַשָּׁבָּנָת לְדִילִם לְמָּצֶּבָר יָת שַּבְּּהָא לְדְרֵיִהוֹן וֹמְּמִבוּנ בֹדֹנ וֹמְבַאָּב אָט עַמָּבֹּט ווֹמִבוּנ בֹּדִּנ וֹמְבַאָּב וֹט מִבַּטֹא

410 440:

ceased from work and rested.' earth, and on the seventh day He days the LORD made heaven and children of Israel for ever; for in six It is a sign between Me and the

[[[년대: (a) בַּאָבוֹא וּבַּוּוִם בַּמָּבוֹגָּג מָבַע ַ מַּמְרַ יְהַנְּרַ מִּמַרְהַשְּׁמַנִים וְאָמַרְ עז בוא לעלֶם כּי־שַּׁשֶׁת בּוֹנִוּ וּבוֹן בֹּנוֹ וֹמֻבְּאָב אָנִע

וליומא שְׁבִיעָּאָר שְׁבָּע וֹנָה: מֹבֹּע וֹוֹ וֹע מִמֹנֹא וֹוֹע אַנֹמֹא את היא לעלם ארי שתא יומין בון מומבו ובון בנו ושָבּאַב And He gave unto Moses, when He

ڲٛڔ۩؞ڡ؞ كَلْنَاتِ كُمُولًا خَلَاتُمَا خَمُجُوْمَ كِينَا، صُلَّادِيْهِ كِينَا، هَلَائِهِ מיי אָתּוֹ בְּתַרְ סִינֵּי שָׁנֵי לְחָתְ הַעֵּהָת עִּמֵּיה בְּשִׁירָא דְּסִינִי מְּרֵין וּימֹן אָּלַ־מִמִָּר בָּבַלְּתִן לְדַבָּר

ויהב למשה כד שיצי למקלא

God. stone, written with the finger of tables of the testimony, tables of him upon mount Sinai, the two had made an end of speaking with

הלס בַּיּוֹס מְרָחׁשׁוּן שַׁבְּמִוּן וּבַּיּוֹס סַשְׁמִינִי שַׁבְּמִוּן (שֹס, למ), חמריס בכל מלחכת עבודס, ומומריס במלחכת חוכל נפש:) קדש . אוכל נפש, וכן יום הכפורים שנאמר צו שַבַּמּ שַבְּמִוּן הוּאַ לְבֶם (ויקרא כג, לב), אפור בכל מלאכה, אבל יום עוב לא נאמר צו כי (15) שבח שבחון. מנוחח מרגוע ולא מנוחח עראי: (שבח שבחון. לכך כפלו הכחוב, לומר שאחר בכל מלאכה, אפילו

(קו) וינבש. כמרגומו ונמ, וכל לשון נופש סוח לשון נפש, שמשיב נפשו ונשימתו בהרגיעו מעורת המלחבה, ומי שכתוב בו לח לה׳. שמירם קדושמס לשמי ובמנומי:

שפיו שמיפן שוום: - סמשפטיס: - לדבר אחו. מלמד שסיס משס שומע מפי סגצורס, ומוורין ושונין אם ססלכס שניסס ימד: - לחח. לממ כמיג, האמורים בספר ישעיה (ג, חרד), אף חלמיד חכם לריך להיוח בקי בכ"ד ספרים: - לדבר אחו. החקים והמשפמים שבואלה לו מורס בממנס ככלס לחחן, שלא סיס יכול ללמוד כולס בומן מועט כוס. דבר אחר, מס כלס מחקשטח בכ"ד קשוטין, סן בליווי אמר לישראל, קחו מאחבם דייקא, ולא מערב רב, לפי שהם גרמו בנוקין וק"ל): - בכלחו. ככלמו, כחיב חחר, שנמחרה ויקסל, אשר על כן בלווי סקב"ס כמיב מאת כל איש, דסיינו גם ערב רב, כמו שדרשו רבותינו ז"ל, איש איש, מלמד וכוי, ומשס שעגל, ומשה לא הגיד לישראל לווי המשכן עד למחרת יום הכפורים, שהיו ישראל מרולים להקב"ה, וכן הוא בהדיא בווהר מובא, דילמא הכל כסדר, ולווי הקב"ה למשה היה בארבעים ימים הראשונים, ערם עשומם העגל, וקודם רדמו מההר עשו בממוז נשמברו סלומום, וביוס סכפורים נמרלס סקב"ס לישראל, ולממרת סממילו בנדבת סמשכן וסוקס באחד בנימן. (ל"ע (18) ויהן אל משה וגר. אין מוקדס ומאוחר בחורה, מעשה העגל קודס ללווי מלאכח המשכן ימיס רבים היה, שהרי בי"ו יישף ולה ייגַע (ישעיה מ, כה), וכל פעלו במהמר הכהיב מנוחה לעלמו, לשַבֵּר ההוזן מה שהיה יכולה לשמוע:

IIXXX

מֶּת־הָיָת לְוֹי كَثَرُر بِي ثِيرُ لَا مُذِرِنِ حَجِيدًا لَا مُن اللَّهُ لِللَّهُ لَا يُعَالَمُ لَا اللَّهُ اللَّالَّا اللَّالِي اللَّا اللَّالِيلُولِ اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّاللَّا اللّل קְפְּנֵינוּ כִּי־זָרוּ מֹשֶׁר הָאִּישׁ אֲשֶׁר قِשُٰۤ٦٦ جُزُد كِرْجُنَاه كِيْשُا يَرْحُدُ عَنَا قِحَالًا كَرْبًا دَابَجًا دَابَجًا מַלְ אַנְוֹעָן וֹיִאָמְרוּ אַלְוּן לַוּםו מַמָּא מַלְ אַנִּוֹן וֹאָמָרוּ כִּיִּי לֶבֶבֶת מִּוֹרְהָהָר וַיִּקְּהַל הָעָּׁם ניַרְא הַעָּׁם בְּירבֹשָׁשׁ מֹשֶׁה נַחָזָא עַמָּא צָּרֵי אֹיחַר מֹשֶׁה

בּוֹנִכֹם וּבֹוָעַנכֹם וֹבַבֹּנאַנ אָלָנִי:

לוֹמֶׁג עַוֹּעָׁב אַמֶּב בֹאַוֹנָג וֹמָגַכָּם

ب المراب المراب المربية المربية المربية المربية المربية المربية المربية المربية المربية المربية المربية المربية

\$4_\$<u>\</u>\!

יַרְעְּיָא מָא הַוָּה לֵיה: באַפֿלוֹא מאַבֹלא בּמֹלִבוֹם לַא פֿבּבֿנֹא אַבּי בין משָה מּבָּבָא לְמִיחַת מִן מּוּרָא וֹאִטַּבְּנִימִּ

خُلْكَ،: למוכון בנוכון ובנקכון ואיתו ドアドログ ريمه لاكتام لاقتا القدام المقرا المقادا القدامة

לנת אַבורן: עַנְּעֵיר אָמֶּר בּאַוֹנִינִים נֹּבְּיאָנ נֵרְטַבָּא נַבְאַנְרָנִינְן נְאָנִיגִאַנּ וּנִטְפּּׁבְׁעִּיְ כֹּלְבְעַהְּּם אָנִירַנִוֹמָנִ יפּּבוּעוּ כֹלְ מַּמָּא נִנִי עַבְּמָּ

באַפַלוּר מִאַרְעָא דָמִצֶּרָיִם: هَٰذُك هُٰرِثِرِكِ نَشِلُهُم هَشِّك تَهُمُكِ فَيَا يَنَاذُنُكَ نَشِلُهُم ַ וֹנּהַמְּטִנִי הֹנֶגְ תַּפַבְּעִי וֹנְאָמִנְנִי בּוֹנִפֹּא וֹהַבְּבַנִיה בּנִגָּ תַּטַּבָּא ניקַח מִיְדְׁם ניָצַר אֹתוֹ בַּמָהֶט וּנְסִיב מִיַּדְהוֹן וְצָר יָתִיה

> know not what is become of him.' up out of the land of Egypt, we this Moses, the man that brought us god who shall go before us; for as for and said unto him: 'Up, make us a themselves together unto Aaron, the mount, the people gathered Moses delayed to come down from And when the people saw that

IIXXX

them unto me.' and of your daughters, and bring the ears of your wives, of your sons, off the golden rings, which are in And Aaron said unto them: 'Break

ears, and brought them unto Aaron. golden rings which were in their And all the people broke off the

Egypt. Drought thee up out of the land of This is thy god, O Israel, which made it a molten calf; and they said: fashioned it with a graving tool, and And he received it at their hand, and

- מארץ מצרים. וסיס מורס לנו דרך אשר נעלס גס, עמס לריכין אנו לאלסום אשר ילכו לפנינו: אייו לסס: כי זה משה האיש. כמין דמום משס סראס לסס סשמן, שנושאיס אומו באייר רקיע סשמיס: אשר העלנו לאחר חלוח, שהרי לא ירד משה עד יום המחרח, שנאמר וַיַּשְׁבִּימוּ מִמְּהֵבֶת וַיַּעֲלוּ עֹלוֹח: אשר ילבו לפּוֹינו. אלהוח הרבה שכבר באו שש שעות ולא בא וכוי, כדאיתא במסכת שבת (פע.), ואי אפשר לומר שלא טעו אלא ביוס המעונן, בין קודס חלות בין וערבב את סעולס, וסראס דמות חשך ואפלס וערבוביא, לומר ודאי מת משס לכך בא ערבוביא לעולס, אמר לסס מת משס ארבעים יום ולילו עמו, ויום עליימו אין לילו עמו, שהרי בו' במיון עלה, נמלא יום ארבעים בשבעה עשר בממוז, בי"ו בא השמן .אמר להם, לסוף ארבעים יום אני בא בחוך ו' שעות, כסבורים הם שאוחו יום שעלה מן המנין הוא, והוא אמר להם שלימים, (ו) כי בשש משה. כמרגומו לשון הימור, וכן ז שַׁשְׁ כְכָּזוֹ (שופמיס ה, כח), וַיְּמִילוּ עַד זּוֹשׁ (שֹם ג, כה), כי כשעלה משה להר
- (2) באזרי בשיכם. אמר אהרן בלבו, הנשים והילדים חסים בחכשימיהן, שמא יחעכב הדבר, ובחוך כך יבא משה, והם לא
- (E) ויחפרקו. לשון פריקח משא, כשנטלוס מאוניסס נמלאו סס מפורקיס מנומיסס, דישקריי"ר בלע"ו (ענטלאוטעע): הממינו ופרקו מעל עלמן: פרקו. לשון לווי, מגורה פרק ליחיד, כמו ברכו מגורה ברך:
- בו משם עלם שור עלם שור לסעלום ארונו של יוסף מחוך נילום, וסשליכו לחוך שַפּוּר, וילא סעגל: מסכה. לשון מחכם. דבר בכשפים, ויש אומרים מיכה היה שם, שילא ממוך דמומי בנין שנחמעך בו במלרים (שנהדרין קא:), והיה בידו שם ומם, שכחב ומוייפין על ידו חוחמוח: - עגל' מסבה. כיון שהשליכו לָחֹיר צַּבּיר, באו מכשפי ערב רב שעלו עמהם ממלרים ועשאוחו אונקלוס וַצַר יָמַיּשּ בְּוִיפָּח, לשון ויוף סוח, כלי אומנות שחורלין בו בוסב אותיות ושקדיס שקורין בלע"ו ניי"ל (גרהבשמיכל), ומורטין בו לורוח בוהב, כעט סופר החורט אוחיוח בלוחוח ופנקסין, כמו וּבְּמֹב עַבְּיִי בְּמֶבֶט פֻּנִישׁ (ישעיה ה, א), וזהו שחרגם (ישטיה ג, כצ), וַיַּנַל כְּבְּרָיִם בֶּשָׁף בְּשָׁנִי מַרִיּטֵים (מלכיס־ב ה, כג). והצ' וינֿר לשון לורה, צחרט כלי אומנות הלורפין שחורלין (4) ויצר אותו בחרש. ים למרגמו נשני פנים, החמד וילר לשון קשירה, נמרט לשון מודר, כמו וָהַמִּמְפְּחֹת וַהְמַבִּימִים אח נזמי. כמו מנומי, כמו כְּגַמְלִי מֶׁת קַעִּיר (שמות ע, כע), מן סעיר:

שמר, קכ"ה קנטרין והב היו בו, כגימטרים של מסכה: אלה אלהיך. ולם נאמר אלה אלהינו, מכאן שערב רב שעלו ממזרים

סס שנקסלו על אסרן וסס שעשאוסו, ואחר כך סעעו אח ישראל אחריו:

ניקָרֶא אַבְרֹן ניאַטָּר חָג לַיהנֶה ַ וּנֹבא אַנַבוּן וּנֹבוֹ מֹוֹבּנוֹ לַפֹּנֹנוּ ונוֹנֹא אַנַבוּן וּבֹּנֹא מַבַבּטֹא

בְּנְמִנְיִרִי נְקְרָא צִּׁהָרֵן וַצִּׁמָּרִ הַנְאְ קְּרֶם יְיָ מְחַר:

וֹאֶשׁנִי וֹנֹשׁמוּ לַגַּעֹב: (פּ) נינאו שְלַמִים נישָׁב בַּלִּם לָאָבָּל

וֹשׁמוּ לִעוּוֹכֹא: נאַסְתַר עַּמָא לְמֵיכַל יּלְמִשְׁתַּי נאַסּיקי עַלָּון וְקְּרִיבוּ נִבְּטָן נַנְּאֶבֶּׁנְתִּנְ מְמְּׁנִוֹנְיִנְ נַנְּאֶבֶנִ נְאָבְיִרִנִינִ בְּּנְתָּאְ צַּבְּטִרְנִינִ

מֹאֵבֶא מֹגַבוֹם: حُد مِتْ مَقَانِ مَقَانِ كُمُ لِللَّهُ لَا يُمْكِرُنُ اللَّهِ וּנְיַבְבָּר יְהְנָה אָל־מֹשָׁה לֶּדְּדֵּר

מֹאַבֹּהֹא בַּמֹּהַבֹּוֹם: אַבוּ חַבּּיל עַמָּף דְּאַפַיקְּתָּאַ ומַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה אָיזִיל חוֹת

באבום: هِرْب هِرَبْرِ نَشِلَهُم هِيْدَ آذِهُ لَا لَا حَارِ آذَا خُلاد حِادِ آذِ هِمُ اللهِ * גוּיִלִם מַּמָּי לְנְיָם מֹלֵיל מַפַלֹי צַפַּפּגַרְהַנּוּן מַּבַרי לְהַוֹן מִינַל קרו מהר מו־הדֶּרֶדְ צַּשָּׁר

בּאַפֿליף מַאַרְעָא דָּמָצֶרָים: تَهُمَّدِهُ هَجْمًا يَـنَاحُنُكُ نَصُرُهُمُ מַטְּבָא וּסְגִידוּ לֵיה וְדַבַּחוּ לֵיה ĖĠĹĸā

بريات بالله: אָת הַעָּה הַנָּה וְהַנָּה עַם־קְשָּׁה־ וַיָּאַמֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רָאַיִּתִּי

בְּבֵין וְהָא עַם קַשִּׁי קָדֶל הוּא: נאַמָר וֹן לְמָמֶּר נִּלָ, צַּבְׁתַ מַּמָא

4717: נאַמְבוּג וֹטַב לַמַּם סַנּוּ: בְהָם נִאָּכַבְּהְם נְאֵמֶשֶׁר אִיִהְךְּ לְגָּוֹי וִיִהְקּך רוּגִּוֹי בְּחֹוֹן נַאֲשֵׁיצִּינוּן י וְעַמְּה הַנְּיְחָה לֹּי וְיְחַר־אָפָּי וּכְעַן אָנַח בְּענּחָך מוְ הֵּדְמִי

> Гокр., To-morrow shall be a feast to the proclamation, and said: an altar before it; and Aaron made And when Aaron saw this, he built

up to make merry. down to eat and to drink, and rose peace-offerings; and the people sat burnt-offerings, and brought morrow, and offered And they rose up early on the

9

land of Egypt, have dealt corruptly; that thou broughtest up out of the 'Go, get thee down; for thy people, And the Lord spoke unto Moses:

Egypt.' drought thee up out of the land of This is thy god, O Israel, which and have sacrificed unto it, and said: molten calf, and have worshipped it, them; they have made them a of the way which I commanded they have turned aside quickly out

it is a stiffnecked people. have seen this people, and, behold, I's see Moses and unto Moses: 'I

nation.' them; and I will make of thee a great them, and that I may consume My wrath may wax hot against Now therefore let Me alone, that

- הג לה׳. גלגו סיס לשמיס, במוח סיס שיבא משס ויעבדו אח סמקוס: . מביא לכרכ רוס מביא אבן ונמלאם מלאכמן עשריס בבם אחם, מסוך שאני בונס אוחו ומסעלל במלאכסי, בין כך ובין כך משס בא לפניו, ויבן מובוח לפניו, ועוד ראה ואמר מוטב שיחלה בי הסרחון ולא בהה, ועוד ראה ואמר, אה הה בונים את המובח, וה ומדרשו בויקרא רבה (י, ג), דברים סרבס ראס אסרן, ראס חור בן אחוחו שסים מוכיחם וסרגוסו, וזסו ויבן (לשון בינס)מובח לדמומס לגמרי: ריבן מזבח. לדמומס: ריצמר חג לה' מחר. ולא סיוס, שמא יצא משה קודס שיעצדוסו, זהו פשומו. (5) וירא אהרן. שסיס בו כום מייס, שנהמכ בְּמַבְנִימ עוֹר הֹבֵל עַשֶׁב (מסליס קו, כ), ורהה שכלנים מעשס שמן, ולה סיס לו פס
- ושפיכום דמיס, כמו שנהמר יַקוּמוּ נָהׁ בַּנְּשָרִיס וִישַׁבַּקוּ לְפָּנִינוּ (שמוחל־ב ב, יד), חף כחן נהרג חור: (6) וישכינזו. סשמן זרוס כדי שיממלו: - לצחק. יש במשמע סוס גלוי עריות, כמו שנלמר לַלַמֶּק בִּי (ברחשית לע, יו),
- רב שקבלת מעלמך וגיירתס, ולא נמלכת בי, ואמרת עוב שידבקו גריס בשכינה, סם שחתו וסשחיתו: בשבילס (ברכוח לב.), באוחס שעה נחנדה משה מפי ביח דין של מעלה: שהה עמך. שחה סעה לא נאמר, אלא עמך, ערב (ד) וידבר. לשון קושי סום, כמו וַיְדַבֵּר מְּמֶס מְשׁוֹח (ברמשים מב, ז): דך דד. כד מגדולסך, למ נסמי לך גדולס מלמ
- (9) קשה עורף. מחזירין קשי ערפס לנגד מוכיחיסס וממחליים לשמוע:
- בו, שאם ימפלל עליהם לא יכלם (שמו"ר מב, י): (10) הגיחה לי. עדיין לא שמענו שהמפלל משה עליהה והוא אומר הניתה לי, אלא כאן פתח לו פתח והודיעו שהדבר חלוי

מְצְּבְוֹם בְּלָנַוֹ נִּגְוֹגְ וּבְוֹגָג נַנְיָנְ נַנְיָנְ בְּעַּהְ אֲשֶׁר הוֹצֵאָהָ מָאָנֶרִי אַ ينخهر خريم بمزم پهره ניְחַל מֹשֶׁה אָת־פְּנֵי יְהֹוָה אֶלֹהָיִוּ

نبزيت لإح ترجين جوزاب: הְאָבְמָה שָׁיִב מִחַרַוֹן פֿבורים וּלְכַלְיִם מִעַּלַ ב בְּרַעָּה הַוֹצִיאָם לַהַרָּג אֹמַם לַמַּּה יאָמִרוּ מִצְרַיִם לֵאמָר

هُمُنَّا خُيْلَةُجُهُ لَائِلُكُ، خُمْخُهُ: וֹכַּלְ הַאָּבָא הַאָּט אָמָוֹר אַמָּוֹשׁי אָטַ זָּבְמְּכִם כַּבוּבָבוּ, וַיַּמְּמְנִים كِيْصِ فِكِ رَفِيدِكِ لِهُكِبُوهِ هَلَـٰقُكِ ق بخنشِلَهُم مُحَيِّنكُ هُمِّد بَصْقَمْنَ ڂڹڿڶؚڟ

ַבְּבֶר לַתַּשְׁוֹת לְעַמְּוֹי: (G)

خنځرت: משְׁנֵי עָבְרֵיהָם מַזָּה וּמִזָּה הַם כה לַהָת הְעַהֵת בְּיְדִּוֹ לְהֹת בְתְבִים וּהָבִין לֹּיִםִי סְהַדִּיִּהְא בִּיִּדִיה ينجا ييت مغت ما ببند بغير

שביים מַלַבַבַּלְוָנַ: ְוְתַמְּכְתְּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הֹוּא וֹכְתָּבָא בְּתָבָא זַּייִ הוֹא מְפָּרַש וְהַׁכְּחְת מַעֲשָׂת אֱלֹהָים הֻמָּה וְלִּיהַיָּא עּיבְּדָא דַּייָ

> らばんはな: במאבום פטוב בכ וכוד נאֹמר למא גן יהפר רוּגוֹף וְצַּלִי מֹשֶׁה קֵּדְם יָיָ אֶלְהֵיה

> देखंदीः: בשקא דַמַלֵּילִקאַ לְמַעָּבַר שוכ משלול רוגוף נצמיב מו ילְמִּיצִּיוּהְיוֹרוֹן מִעַּלְ אַפִּי אַרְעָּאַ לַלַמּלָא וֹטַׁבוּוֹ פֿינִי מוּרַיָּא ムはんなし 必要に付け 448 :،ظدنا はれたぶい

> וֹנְטַסְנוּגוֹ לַמָּלַם: עובא בּאַמונית אָמִין לְבָּנִיכוּוֹ פֿכוַכַבו הָמוֹא וֹכַב אַבֹּהֹא בעון במימרד ילומְבאל מֹבֹבוֹב

ֻ לְמָמֶּבְר לְעַּמֵּיה: ווּנָּחָם יְתֹנְהַ עַלְ תַנְרְעָּׁה צַּשֶּׁר וְהָב יִיְ מְּוֹ בִּשְׁקַא דְּמַבֵּיל

מכא ומכא אוון בינובון: קים, בייירון מטבון גבביהון וְאָטְפָּנִי וּנְחַת מֹשֶׁה מִן שּוּרֶא

מַל לוּחַיַּא:

hand? great power and with a mighty forth out of the land of Egypt with people, that Thou hast brought Thy wrath wax hot against Thy God, and said: LORD, why doth And Moses besought the LORD his

of this evil against Thy people. from Thy fierce wrath, and repent from the face of the earth? Turn mountains, and to consume them them forth, to slay them in the speak, saying: For evil did He bring Wherefore should the Egyptians

shall inherit it for ever.' will I give unto your seed, and they all this land that I have spoken of your seed as the stars of heaven, and saidst unto them: I will multiply didst swear by Thine own self, and Israel, Thy servants, to whom Thou Remember Abraham, Isaac, and

His people. which He said He would do unto And the LORD repented of the evil

the other were they written. their sides; on the one side and on tables that were written on both tables of the testimony in his hand; from the mount, with the two And Moses turned, and went down

tables. writing of God, graven upon the God, and the writing was the And the tables were the work of

- (II) למה ה' יחרה אפך. כלוס מחקנה הלה חכם בחכם, גבור בגבור:
- (21) והנחם. סמעשת ממשבס אמרת לסימיב לסס: על הרעה. אשר משבת לסס:
- (15) משני עבריהם. היו המומיות נקרלות, ומעשה נסים היה (שנת קד.): שַׁשֶׁר נִשְׁבַּּעְּמִי לְמַבְּרֶסֶׁם מָבִיּךְ (שׁם כו, ג), ולישקב נחמר שָׁנִי מֵל שַדַּי פְּרֵס וּרְבֵּס (שם לה, יח), נשבע לו בחל שדי: בך, שאמה קיים ושבועמך קיימה לעולם, שנאמר פי גשפַשְפִי נְאָם ס' (בראשיה כב, מו), וליצחק נאמר, וַבַּקִימֹוֹהִי אָה סִשְׁבָּשָה (ברכומ לב.): אשר נשבעה להם בך. לה נשבעת לסס בדבר שסוה כלס, לה בשמיס ולה בהרן, לה בסריס ולה בגבעות, הלה מס אחס אומר לי ואעשס אותך לגוי גדול, ואס כפא של שלש כגליס אינו עומד לפניך בשעת כעפך, קל וחמר לכפא של רגל אחד . אם להריגה, זכור ליצמק שפשט צוארו לעקידה, אם לגלומ, זכור ליעקב שגלה למרן (שמו"ר מד, ה), ואם אינן נצולין בזכומן וילאו עשר בעשר: - לאברהם ליצחק ולישראל. אס לשרפס סס, וכור לאברסס שמפר עלמו לסשרף עליך באור כשדים, (13) זכור לאברהם. אם עזרו על עשרת הדזרות, אזרהם אזיהם ותופה צעשר ופיונות ועדיין לא קזל שכרו, תוהו לו

מקקטר במקנה: בְּבַתְּעִר נַיּאֲמֶבְ אֶבְבַנְמָמֶב לַנִּבְ כַּב מִנַּבָּבֹוֹ נַאָמָב לַמָמָב לַבְ ַנִּיִּשְׁׁמַשְׁ יִשְׁתְּשָׁתְ בְּוֹלְ בְּלָבְ בַּמָּשׁׁ יִשְׁמַתְ יְדִוּשְׁתַּ יָּה קַלְ עַּמָּאִ

הַנְוַע אָנְכֹּג הַמְהֹ: נאָרן קול עַנְישָׁה הַלִּישָׁה קול בּבְּרֶבָא וַאַף לָא קַל חַלְּשִׁין וַיּאַמֶּר אֵין קוֹל עֲנְוֹה גְּבוּרְה וַאָּמֵר לָא קְלְ גִּבְּרִין דְּנְצְּחִין

הַכְּחָת וַיְשְׁבֶּר אָטָם מַחַת הָהֶר: श्रुन वर्ष्ट्रात एः प्रदूष वर्षात श्रुप וַיְהִי כַאֲשֶׁר קָרַל אֶל־הַמַּהַנָּה וַהָּנָה כַּד קָרִיב לְמַשְׁרִיהָא

ڠٮڂڗ؞ڹۿ۪ڶۼڔ: בשל ניוֶב מּכְ פּׁנָנ בַּמָּנִם נוֹאָם oz נִישְׁרָׁרְ בְּאֵשׁ נִיִּטְחָן עַ*ַּר*ְ אֲשֶׁרַ ניפַֿר אָת־הַעָּגֶל אַשֶּׁר עָשׁי וּנְסִיב יָח עָּגָלְא בַּעָבְרוּ וְאִיּבִיר

עַלְיו הַשְּאָה גִּדְלָה: הְמְּעִ לְנִּ עִהְיִם עַזְּיִע כִּירְהַבָּאָתְ לְנַ עַּמָּא תָּבֵין צָּבֵי, צִּיִּתִיקָא ניָאמֶר משֶׁה אֶל־אַהַרְן מֶה־

止以: אַשְׁעִ גְּעָהְשָׁהְ אָשְׁ עִיבְעָהְאָשׁ בֹּנִ בְּעָהְ בְּעָהְ אַשְּׁ נְעָהְעָהְ אָשְׁ נְעָהְעָהְ אָשְׁ

לַבְבֹא בַּמָהֵבוּנִנְא:

במשלבון לכ במטוכו אלא

קיהיא והבר יהדון בשפולי רוגןא דמשה ורמא מידוהי יח ושוא וני מולא וטוווו וטפוש

خڌر نھٰلٰ×ے: ובבא מֹכְ אַפּֿוּ מִוֹא נֹאַמָּטֹוּ נֹע בְּנוּנִא וְמֶּל עִר דַּנִוֹנִי דַּלִיל

הַלְנְעִי עוְלֵא בַּלָּא: נאַמר משה לאַהַרן מָא עַבַּר

בביש הוא:

in the camp.' unto Moses: 'There is a noise of war the people as they shouted, he said And when Joshua heard the noise of

them that sing do I hear.' being overcome, but the noise of is it the voice of them that cry for them that shout for mastery, neither And he said: 'It is not the voice of

81

Δī

broke them beneath the mount. the tables out of his hands, and Moses' anger waxed hot, and he cast saw the calf and the dancing; and came nigh unto the camp, that he And it came to pass, as soon as he

children of Israel drink of it. upon the water, and made the ground it to powder, and strewed it made, and burnt it with fire, and And he took the calf which they had

them? hast brought a great sin upon did this people unto thee, that thou And Moses said unto Aaron: 'What

the people, that they are set on evil. of my lord wax hot; thou knowest And Aaron said: 'Let not the anger

(פיינשניידען): פלונימ, כך כל שעשועיו של סקב"ס במורס: - הדוה. לשון מרמ ומרע אמד סוא, שניסס לשון מיקוק, אנעליי"ר בלע"ו (16) מעשה אלהים המה. כמשמעו, סוא בכבודו עשאן. דבר אחר, כאדם האומר לחברו כל עסקיו של פלוני במלאכה

- (TI) ברעה. להריעו, שהיו מריעים ושמחים ולוחקים:
- (18) אין קול ענוח גבורה. אין קול הוה נכאה קול עניים גבורים הלועקים נלחון, ולא קול חלשים שלועקים וי, או ניסה:
- ישראל מומריס ואמננס לסס: החת ההר. לרגלי ססר: (19) וישלך מידו וגוי. אמר, מס פסח שסוא אחד מן סמנוח, אמרס חורס כל צן נכר לא יאכל צו, סחורס כולס כאן, וכל שול ענות. קול מרופין וגדופין, סמענין את נפש שומען כשנאמרין לו:
- שבדקום המים ולבו במניהם: הירחח שהן מרובין, עדים בלא החראה, במגפה, שנאמר <u>ו</u>יגף ה' אָם בְּעָה, לא עדים ולא החראה, בהדרוקן (יומא מו:), וישק אח בני ישראל. נתכוין לנדקס כמומות, שלש מיתות נדונו שס, אס יש עדיס והתראה, צמייף, כמשפע אושי עיר (20) ויוד. לשון נפוץ, וכן יוורס על נוסו גפריח (מיוד יח, עו), וכן כִּי חִנֶּס מְוֹרֶט קַרֶשָׁח (משלי ה, יו), שוורין בס דגן וקעניום:
- (IS) מה עשה לך העם. כמס ימוריס מבלת שימרוך עד שלה מביה עליסס המה זה:
- (שב) כי ברע הוא. בדרך רע הם הולרין ממיד, ובנפיונים לפני המקום:

מצְרָים לְאִ יָדַעְנִי מָה הָיָה לְיִּהּ לִיהּ בְאָנְהָ אַהֶּבְר בִיּאָבֶוּן يُّ هِنُور بَحْدِ جَفِيرِيهِ جِنَيْدًا طَهِيَا

لنظثم لنياب: וּשׁׁנוּ בְ', וֹאַמִּלְכֵּבוּוּ בֹאָמִ וּוֹאֹא פּֿרוּטוּ וּנִיבוּ לָ, וּבֹמִיטִיש زېمَد ځېتو ځېږ، ئېد بنځڅګره نېمدره ځېدا ځما تېڅه

خَكَٰتِٰدِيُٰتِ: بريع جد جدود ي بالا المناهد

אַלְוּו בּֿלְ_בֹּדָנִ בָוֹוּ: آيِۼڟد ڟ؞ ٢٠١٤ عُجُرُ، ڗ؞ٛۼؙؙؙؙۏڂۥ ربياض طهت جنوبو بوقيزت

ال<u>⊢لٰ</u>د: אַבוו וֹאָנה אָנר בעור וֹאָנה אָנר خِمِمَدِ خَمَلَاثِ لَيَادُهُ جُنمِ عُن _ מַּלְ_יְבְרָי נְמָּוּבִוּ מָמָּמַב ح الأحرية، نهُلُبُح هُ،ها هُبه لِللَّهُ لَا اللَّهُ اللَّا اللَّالِمُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّاللَّا الللَّهُ اللّل וַיַּאִמֶּר לְהָם כְּּת־אָמָר יְהוָתׁ וַאָּמָר

כֹחְלַמֵּט אַלִפֿו אָנְחִ: ניפָּל מו־הְעָם בַּיַּוֹם הַהְוּא דְּמֹשֶׁה וּנָפַל מו עַמָא בִּיוֹמָא נימֹמִי בֹנוֹ כֹוַבַּר מָמִּע וֹמַבַּרוּ

וֹלִעַּׂע הַּבִּיכָּם עַּיּוָם בַּבַבְּר: ַנְיֹאמֶר מֹשֶׁר מִלְאָנ יָדְבֶם הַיּוֹם וְיִּיִם לְיחֹנֶה בֶּי אָישׁ בְּבְּנִוֹ וּבְאָחָיוּ אֲרֵי

בׁמֹגֹנוֹם לַא וֹבֹמֹנֹא מֹא בַוֹנִי בובלו פובלא אוו בון קמם וַנְאִמְרוּ לִי ְעַשְׁתִּילְנִוּ אֱלְהִים נַאֲמָרוּ לִי עַבִּיִד לֹנָא דַּחֲלָן

בוובא וופל מולא בבון:

خئت، سبل: אַהַרוֹ לְאַסְבוּהָהוֹן שׁוֹם בִּישׁ בּמוּל הוא אַבו בַּמוּלִנוּן ניַרְאַ מִשְּׁרִ אָּרַ הַעְּּׁם כֵּי פְּרָעַ נִחָּיִא, מִשָּׁה יָת עַּמָּא אָרַי

څڼږ: לְנִינוּ וֹאִינְפַׁנוּמָוּ לַנִינוּע כֹּלְ בַּנוּ וֹאַמֹּר מֹן בַּעַלִּיָּא בַּיִּיָ יִיתּוֹן וֹשִׁם מְמִּע בֹטֹרַג מַמָּרִיִּטֹאַ

נו לוניבנו: אַבוני. עלבר יָר הַבְּבוני נָאָנָש למֹמָבׁוּעֹא ולמוּבוּ וֹלַב וֹע מֹנְבוּ וֹטוּבוּ מִטְּבֹת לִטְנַת ٩Ċ

עווא פֿטַלָטַא אַלָפָּגן װּבָּבָא: בוו בוו בפטומא

: اڅاخ ילְאֵיתְאָר עַלִּיכוּן יוֹמָא דֵין יוֹמָא בּין קּוּרְבָּנָא קָרָם יָיָ יוֹמָא בין קּוּרְבָּנָא

> Egypt, we know not what is become drought us up out of the land of for this Moses, the man that god, which shall go before us; for as So they said unto me: Make us a

the fire, and there came out this so they gave it me; and I cast it into hath any gold, let them break it off; And I said unto them: Whosoever

derision among their enemies— Aaron had let them loose for a people were broken loose—for And when Moses saw that the

themselves together unto him. And all the sons of Levi gathered LORD's side, let him come unto me.' camp, and said: 'Whoso is on the then Moses stood in the gate of the

ʻ.ruoddgiən companion, and every man his man his brother, and every man his throughout the camp, and slay every and go to and fro from gate to gate every man his sword upon his thigh, the Lord, the God of Israel: Put ye And he said unto them: 'Thus saith

thousand men. of the people that day about three to the word of Moses; and there fell And the sons of Levi did according

blessing this day.' may also bestow upon you a and against his brother; that He every man hath been against his son yourselves to-day to the LORD, for And Moses said: 'Consecrate

67

82

1454: (24) ואמר להם. דבר אחד, למי והב לבד, והם מהרו והחפרקו ויחנו לי: - ואשלבהו באש. ולא ידעמי שילא העגל הוה,

הדבר הזה לגנות בפי כל הקמים עליהם: (32) פרוע. מגולס, נמגלס שמלו וקלונו, כמו ופָרַע מָמ רֹחֹשׁ בְּחָשָׁה (צמדצר ס, ימ): רשמצה בקמיהם. לסיות לסס

(32) מי לה׳ אלי. יבא אלי: בני לוי. מכאן שכל השבע כשר (יומא שם):

ישרחל: (TS) בה אמר וגרי. וסיכן למכ, וֹבֵּת לְמֵלְסִיס יָמֵרֶס (שמות כב, ימ), כך שנויס במכילמת (פתחת פי"ב): אחיו. מלמו, וסות

אולו אַכפּבור בְּעָר חַשַּאַרְבֶּם: ַּגְּדְלְהַ וְשַּׁמְּה אֲצֶלֶה אֶלְ־יָהֹנְה הַלָּם אַנֵּם הַמָּאָנָם הַמָּאָר ניְהִי מְמְּחֲבְת נַיְּאַמֶּר מִשֶּׁה אֶל־

ַּגְּרַלְּה וַיְּעֲשָׁי לְהֶם אֱלֹהֵי זָהְב: אַבָּא חַשָּׁא הַעָּם הַזָּה הַטָּאַר ניַּשְׁב מֹשֶׁה אֶל־יְהֹוָה נַיּאַמָּר

: ثَاثَاثُ אַנן מִעַנִי נְאַ מִסְפָּרָהָ אָמֶה וְעַמָּה אָם־הִשְּׁא חַטָּאהָם וֹאָם־

הְמָאַבְי אָמְחָנוּ מִסִפְּרֵי:

יפְּקרָהָי עַבְּהָרָם הַמָּאַנָם: خظژنك بجريه فكأبر الله المُمَّاد المَحْرَانِ، جَلَّا لَاقْتَا مَاكِمُكُمْ الْمُمَّادُ لِمُنْتِهِ الْمَحْرَدُرِينَ جَلَّا لَيْهِ וְעַמְּה בֵּלְהוּ נְחָה אָת־הָעָּם אָל יּכְּעוֹ אִיזִיל דַּבַּר יָת עַמָּא

אַבְרְן: (a) מַשְׁהַ אָּטַרְ הַעָּגָּלְ אָמָּר עַשְּׁהָ רָּאָנְיִי אָמָּר עַ וּיִּלְּבּ יִׁבְוֹיָב אָנַב בַּמְבַב הַלְּבַב בַּלְּבַב בַּלְבַב בַּלְבַב בַּלְבַב בַּלְבַב בַּלְבַב

المُنْ الله ליאמר לינעה לינעה בְאָבֶרְ אָמֶּרְ נְמִּבְּאַנִי לְאַבְרָהָם דְּאַנִימִים לְאַבְרָהָם לְיִצְּחָם אַמָּר מַזָּר מַזָּר אַמָּר וְהַעָּׁם אָמֶּר ניְדַבֶּר יְהַנְּה אָל־מֹשֶׁה בֶּךְ

> ן מָאָם אַכּפַּר עַל חוֹבֵיכוּן: ין מָאָם אַכּפַּר עַל חוֹבִיכוּן: עוָבָא וַבָּא וּכְעוֹן אָסַל לְקְּדֶם משָה לְעַמָּא אַתּוּן חַבְּתּוּן וְנְיוֹנִי בְּיוֹמָא בְּבְּתְּרוֹהִי וַאֶּמֶר

> **דַרַרַב**: בּבר שַׁב הַמָּא שִבוּל שוָבֹא ועב משה לקדם יו נאַמר

> ドヘロロロス נאם לא מִבונו כַּמּן מִסַבּבַבַּ ילמן אָם הֻבֹּלִטַ לְעוִבּיעוָן

אָמְבוּנוּב מִסִפְּרוּ: נאַמָּר וְיִ לְמְמֵּר מִּן דְּחָב בֶּוֹבְמִי

ixagr

۶ĽLĮ:

بختمّط خشرمد خختك هفنتك: מכֹא אַשַּׁ וֹמֹמָא בַאַסָּגַלַשָּׁאַ ומבול ון עם משה איזיל סק

> atonement for your sin.' peradventure I shall make will go up unto the LORD, have sinned a great sin; and now I that Moses said unto the people: 'Ye And it came to pass on the morrow,

made them a god of gold. have sinned a great sin, and have LORD, and said: 'Oh, this people And Moses returned unto the

hast written.' Thee, out of Thy book which Thou sin—; and if not, blot me, I pray Yet now, if Thou wilt forgive their

him will I blot out of My book. "Whosoever hath sinned against Me, And the LORD said unto Moses:

upon them. day when I visit, I will visit their sin go before thee; nevertheless in the unto thee; behold, Mine angel shall the place of which I have spoken And now go, lead the people unto

Aaron made. because they made the calf, which And the Lord smote the people,

saying: Unto thy seed will I give it— Abraham, to Isaac, and to Jacob, land of which I swore unto out of the land of Egypt, unto the people that thou hast brought up Depart, go up hence, thou and the And the Lord spoke unto Moses:

IIIXXX

31

(92) גולאו ידכם. אמס ססורגים אומס, בדבר זה מממנכו להיות כהנים למקום: בי איש. מכס ימלא ידו בבנו ובאחיו:

(30) אכפרה בעד חשאהכם. אליס כופר וקנות ופתיתה לנגד המאחכס, להצדיל ביניכס ובין התמא:

10): למלך, שסיס מחביל ומשקס חת בנו ומקשמו, ותולס לו כים בלוחרו ומעמידו בפתח בית וונות, מס יעשס סבן שלה יחעה (ברכות (וצ) אלחר זחב. אמס סוא שגרמת לסס, שסשפעת לסס וסב וכל תפלס, מס יעשר שלא יתעאר (יומא פו: ברכות לב.). משל

סמורס כולס, שלא יאמרו עלי שלא סיימי כדאי לבקש עליסס רממיס: (28) ועחה אם השא המאחם. סרי עוג, ליני לומר לך מתני: ואם אין מהני. וזס מקרל קלר, וכן סרצס: - מספרך. מכל

מעט מן סעון סוס עס שאר סעונים, ואין פורענים באס על ישראל שאין בס קלה מפרעון עון סעגל: ולא אני: - וביום פקדי וגדי. ממס שמעמי אליך מלכלומס ימד, וממיד ממיד כשאפקוד עליסס עונומיסס, ופקדמי עליסס (+ε) אל אשר דברתי לך. ים כמן לך מלל דבור במקום מליך, וכן לדבר לו על מדוניסו (מלכים־מ ב, ים):

(35) ויגוף ה׳ אה העם. מימס נידי שמיס, לעדיס בלה סתרהס:

لْلَاقَلَةُ، لَكِنْدُ لُلَائِدِنُمُ:: المُحَلَفَ خُطُدُك مَحُمُكُ لَيْرَمُفِر لَعُمَرَكِ

ē###: والمُعِمَّدُ فَيْ مِنْ وَالْمُحَرِّدُ فِي الْمُورِ فِي الْمُعَالِمِينَ مِنْ الْمُرْمَةُ فِي الْمُعَالِمِينَ مِنْ الْمُرْمَةُ فِي الْمُعَالِمِينَ مِنْ الْمُرْمِةِ فِي الْمُعَالِمِينَ مِنْ الْمُرْمِةِ فِي الْمُعَالِمِينَ مِنْ الْمُعَلِمِينَ مِنْ الْمُعَالِمِينَ مِنْ الْمُعَلِمِينَ مِنْ الْمُعَالِمِينَ مِنْ الْمُعَلِمِينَ مِنْ الْمُعَلِمِينَ مِنْ الْمُعَلِمِينَ مِنْ الْمُعَلِمِينَ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلَمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِينَ مِنْ الْمُعَلِمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِينَ مِنْ الْمُعِلَمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِ مِنْ الْمُعِلَّمِ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِ عِلْمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِينَ مِنْ الْمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِ عِلْمُ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِ عِلْمُ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلَّمِينَا مِنْ الْمُعِلِمِينَا مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلِمِينَ مِنْ الْمُعِلْمِينَ مِنْ مُعْلِمِينَ مِ حَرِ كِي يُمْمُكُن خَطَلَخُكِ حَر كِي يُمُودِرك مُحَرَثُك مُحَرَثُك

شَلَيْ شَرِّيد: עַנְיִּנְיִ נְּנְאָבְאָנוֹנְאָבְיִנְנִי בְּאָבְאָנוֹנְאָ הַנְּנִינְאַ הַנְּנִינְרָ בְּנִינְאָבְיְנִינְאָ וּוֹמְׁלֵּת בַׁלָּם אַנַרַבַּבְּבָר בַבְּרָת וְמָלֵת מַפָּא יָרַ פּּבְּיָלָמָא בִּישָׂא

څېښا ځان: مُلنَكِ مُمَرِّبِكِ لَمُلَمُ لَا مُناهِ خطيفك احظينيه الابت محبي يغضعني بجما عب לְּמֶּעַ מָּבֶּנֶלְ אָנֵוֹרָ אָנֵוֹרָ אָמֶבְיִע הַּבְּנֵע הַבּנִּנִינִי \$ \$4_200.00 必じ口 ניאמר יהוה אל משה אַנִיר

מַתַר חוֹרֶב: ⁹ เม่น์เล่ะได้ นักแล้น หัน หัน เม่น์ เหล่น นักแล้น เปลา เล่นหัน เล่นหัน

يخْرَحْ طَنْفِكَ يَعْضُكُ طِوْرِيْدٍ: וֹעֹוֹעְ כֹּלְ מִבְעַבַּׁמָת וֹעוֹנְע וֹגֹא אָלְן בּוּע אוּלְפּׂוֹא וֹעוֹו. כֹּלְ גַעַבוּת הַמַּהַנְּיִר וְּלֵּרְאּ לְוִ אַּהַל מוֹעֵּדִ מִּשְׁרִיהָא וְקָּבִי לֵיה מַשְׁכַּן ימשֶׁה יַּמָּח אָת־הָאָהֶל וְנָטָה־

> וְטִעַּאָן וּפְּבוֹאָן טִוּאָן וִיבוּסָאָן: ַ בוֹאַמִּבְי, וֹבַוֹשִׁי, וֹאַטַבוּוּ זִט פֿוֹהַלֹּאָ, אָמוָבֹאָן

אַמִּגגולַב בֿאַנְבַבֿאַ: וַלַנו עַבְּר וּגַבְּאָה בְאָּנִת מִּבְגַא עַבְר וּגַבָּה אָנִי,

הקרן ציניה עלוהי:

שפון זולף מוף ולן פולהו מא הם_ וֹהְבֹאֵל אַטוּוּ הַם לַהָּוּ לַבַב נאַמר יִן לְמִמָּר אֵימָר לְבָּנֵי

זינְהון מְשוּרֶא דְּחוֹרֶב:

לְמָּמֶבׁוּיִםְאֵי: לַמַּמְבּׁל בּית אַיּלְפָּנָא בַּמִבָּרָא אַנלפֿן מו פֿבֹם וֹל לפּנט ダアロイ ひけしゃ び合合はメ کاہ

> —əzisudə[the Perizzite, the Hivite, and the the Amorite, and the Hittite, and and I will drive out the Canaanite, and I will send an angel before thee;

thee in the way.' stiffnecked people; lest I consume midst of thee; for thou art a honey; for I will not go up in the unto a land flowing with milk and

man did put on him his ornaments. evil tidings, they mourned; and no And when the people heard these

know what to do unto thee.' ornaments from thee, that I may therefore now put off thy moment, I shall consume thee; into the midst of thee for one are a stiffnecked people; if I go up 'Say unto the children of Israel: Ye And the LORD said unto Moses:

mount Horeb onward. themselves of their ornaments from And the children of Israel stripped

the camp. tent of meeting, which was without sought the Lord went out unto the came to pass, that every one that called it The tent of meeting. And it afar off from the camp; and he and to pitch it without the camp, Now Moses used to take the tent

- בשעם כלון לך עלס: אחה והעם. כלן לל למכ ועמך: (ו) לך עלה מוה. ארץ ישראל גבוס מכל סארלומ, לכך ואמר עלה. דבר אחר, כלפי שאמר לו בשעת הכעם לך רד, אמר לו
- (2) הרשחי אח הכנער הר. ששה לומום הן, והגרגשי עמד ופנה מפניהם מלליו:
- (ε) אל ארץ זבה הלב ודבש. מני מומר לך לסעלומס: בי לא אעלה בקרבך. לכן מני מומר לך וצלמחי לפניך מלמך:
- (+) הדבר הרע. שלין השכינה שורה ומהלכת עמה: איש עדיו. כתרים שניתוו להם בתורב כשלמרו נעשה ונשמע (שבת בי עם קשה עורך אחה. וכששכינמי בקרבכס ואמס ממריס בי, מרבס אני עליכס ועס: אבלך. לשון כליון:
- (a) רגע אחד אעלה בקרבך וכליחיך. אם אעלה בקרבך ואמס ממרים בי בקשיות ערפכס, אועוס עליכס רגע אחד, QQ.):
- ועחה. פורענום זו מלקו מיד, שמורידו עדיכס מעליכס: ואדעה מה אעשה לך. בפקודם שלר סעון, לני יודע מס שהוא שיעור זעמי, שואמר הַבִּי בְמְעַעַ בֶּנַע עַד יַעַבְר זְעַס (ישעיה כו, כ), ואבלה אחכם, לפיכך מוצ לכס שאשלח מלאך:
- (6) את עדים מהר חורב. מת קעַדִי שסיס נידס מסר מורנ: שבלבי למשומ לך:

- עַר־בּאָוֹ הָאָהֶלָה: قَنَت غَتَكْرِ لَتَخِرَمَرِ عَنَاتًا. مِشِد א יַלוּמוּ בֶּלְ הַלְּם וֹלָגִּרְוּ אֵישׁ אַנְמִּוֹ בָּלְ תַּמָּא וּמִהַעַּהַיוּ .וו
- וֹבַבֶּר מִם_מַמֶּנ: مَوْنِدِ ثَامَٰزًا لَمُوَادِ قُلَانِ ثُغُثِكِ וְהְיָה בְּבָא מֹשֶׁה הָאֲהֶלָה יֵבֶד
- ئين مِينَانِهُ لَا يُعْرَبُ فِي الْأَمْنِينَا لِمُتَالِّ لِمُنْ الْأَرْبُ עמֶר פָּתַח הְאָהֶל וְקָם כְּלְ־הָעָם וְרָאָה בְלְ־הִעְםׁ אָת־עַמָּוּד הֶעְּנָוֹ
- מְמִינְרְ הַאָּהֶל: (פּ) بتانهو جرادر فود رنج بهري اجتنابون جا درا במט וֹמֶב אָבְבַעַמִּטַנְיִע יּמִמְּבַעִי מִם עַבָּבִיע וֹטָאָנִד לְמָמָבוּטִאַ إبَاقِت بِمَيْنَ هُمْ مَضَارَ هِزِي هُمْ _ فَمِوَرَدَ بِهُ مِمَ مَضَارَ مِمِنَ مِنْ مِنْ فَلَا مَا هُمُ وَالْم

- מַר דְּעְבֶלֵיל לְתַּשְּׁבָּוֹא: ומסשבלין **XLLL** ְּוְהְיָה בְּצָאָת מֹשֶׁהֹ אֶלְ־הְאָהֶל וְהָוֵי כַּר נְפֵּיק מֹשֶׁה לְמִשְׁכָּנְאִ
- בהדער משקבוא ומהמקל עם לבונו המובא בהללא ללאום וֹבוֹוּ כַּד עַלֵּיל מִשֶּה לִמַשִּׁכָּנָא
- ולומון כֿן מֿמֹא וֹסִיבון יַּבַר בּהְּלֹלִא לַאִּים בִּעִּרַע מַהְּכָּלָא וֹטִוֹן כַּלְ הַמָּא וָטַ הַמִּוּנִגַא
- מולולא לא מֹבו טוו עמהבוא:

- the Tent. after Moses, until he was gone into man at his tent door, and looked people rose up, and stood, every went out unto the Tent, that all the And it came to pass, when Moses
- spoke with Moses. door of the Tent; and [the LORD] cloud descended, and stood at the entered into the Tent, the pillar of And it came to pass, when Moses
- worshipped, every man at his tent the Tent, all the people rose up and Pillar of cloud stand at the door of And when all the people saw the
- man, departed not out of the Tent. Joshua, the son of Nun, a young into the camp; but his minister his friend. And he would return face to face, as a man speaketh unto And the LORD spoke unto Moses

- אל אהל מועד. כמו יולא. דבר אחר וסיס כל מבקש ס', אפילו מלאכי סשרת כשסיו שואלים מקום שכינה, חבריסם אומרים וסים קורם לו אםל מועד, סוא בים ועד למבקשי מורס: בל מבקש הי. מכאן למבקש פני וקן, כמקבל פני שכינם: יצא למלמיד: הרחק. אלפיס אמס, כענין שנאמר אַןּ בְּמוֹק יִקְיֶם בֵּינֵיבֶס וּבֵּינֶו פְּמַלְפַּיִס מַּמֶס בַּמִּדֶּס (יסושע ג, ד): וקרא לו. (ד) ומשה. מפופו עון ופלפס: יקה את האהל. לשון סווס סום, לוקם פסלו ונועסו מפון למפנס, פמר, מנודס לרצ מנודס
- שנתכקס מסס: והבישו אחרי משה. לשנת, משרי ילוד משס שכך מונעת שסשכייס תכנק מתריו לפתת מסלו: (8) והיה. לשון סווס: 🗆 כצאה משה מן המחנה. ללכת אל סאסל: יקומו כל העם. עומדיס מפניו, ואין יושבין עד לסס סרי סוא באסלו של משס:
- וכשסוא קורא מדבר, משמע שהמלך מדבר עם ההדיומ: בְּלֶּיִי (במדבר ז, פע), וסֿינו קורסֿ מְדבר סֿליו, כשסוסֿ קורסֿ מִדבר פּמרונו סקול מדבר בינו לביץ עלמו, וססדיוע שומע מסליי, (9) ודבר עם משה. כמו ומַדְּבֵּר עם משה. מרגומו ומָקְמַנֵּל עם משה, שהוח כבוד השכינה, כמו וַיִּשְׁמַע חֶׁח הַקֹּול מִדְּבַּר
- (10) והשתחוו. לשכינה:
- שישוב אל המחנה, אמר לו אני בכעם ואחה בכעם, אם כן מי יקרבם: שווה, וכן כל הענין, וראה כל העם וחון, וללבו וקיימין. והבימו, ומשמכלין. והשמחוו, וְשָבְּיִּין. ומדרשוו, ודבר ה' אל משה עד אמד בנימן, ומשסוקס לא נדבר עמו עוד, אלא מאסל מועד: ושב אל המחנה. מרגומו וְמָבּ לְמַשְׁרִימָא, לפּי שסוא לצון בשממס ובלב שלס, ואמר לו למשס שְלַמְּמִּי בְּדְּבֶּבֶיר, ומשר לו לומות אחרונות, וירד והחחיל לנוותן על מלאכת המשכן, ועשאוהו וגו' (שם י, י), מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון, אמור מעחה, אמצעיים היו בכעם. בי' בחשרי נחרצה הקב"ה לישראל כממר לו ועלימ בבקר אל סר סיני, לקבל לומום הממרונום, ועשה שם מי יום, שנאמר בהם ן מְּנֹבִי עַמַדְמִּי בֶּבֶר פַּנְמִים סְרָאַשׁוֹנִים ְבְּשָׁם וגוי (שמוח לב, ל), ועשה שם ארבעים יום ובקש רחמים, שנאמר נָאָהְנַפַּל לָפְנֵי ה' וגוי (דברים מ, יח), ובראש חדש אלול בממו נשמברו סלומות (מענים כמ:), ובי"ח שרף אם סעגל ודן את סמועאים, ובי"ש עלס, שנאמר וַיָּהִי מְשְָׁבֶּקוֹלֹמֶר משֶׁה אָל . אל המחנה, ומלמד לוקנים מה שלמד, והדצר הוה נהג משה מיום הכפורים עד שהוקם המשכן ולא יוחר, שהרי בשבעה עשר (II) ודבר ה׳ אל משה פנים אל פנים. ומְמְמַנֵּלְ עס מעס: ושב אל המחנה. לממר ענדנר עמו, סיס ענ מעס

וּלֹאמֶר מֹשֶׁה אָלִי ְהִנָּה דְצֵׁה מַנְּשִׁי אַמְּּה אִמֶּר אֵלִי הַעַּל אָת־הָעָם הַנְּה וְאַמְּה לָא הְוֹדִּעְּהַנִּי אֵת אַשֶּׁר הִשְׁלַח עִמֵּי וְאַמָּה אָמַרְׁהָּ יִדְעְּתִּיךְּ בְשֶׁׁם וְנִם־מָצָאָהְ הֵוֹ בְּעֵינֵי:

كَانَ هُلُورَ هُلُورُكُ الْمُكُمُّ لِيَّا خُمْرَدُكُ الْمُكُمُّ لِيَّا خُمْرَدُكُ الْمُكُمُّ لِيَّا خُمْرَدُكُ الْمُكُمِّ لِيَّا خُمْرَدُكُ الْمُكُمُّ لِيَّا خُمْرَدُكُ الْمُكُمُّ لِيَّا خُمْرَدُكُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّالِمُ اللَّهُ اللَّهُ الللْمُلْمُ اللَّهُ اللَّالِمُ الللْمُلْمُ اللَّالِي اللَّالِي الللِّهُ الللْمُلِلْمُ اللَّالِي اللْمُلِمُ اللْمُلْمُ اللْمُلْم

+ ז ניאַנוֹר פַּנִי יבֹר וַהְנִינִי בָּר:

ײַ נּיִּאִמֶּר אֵלְיִר אִם־אָיִן פְּנֶיִּדִּ הֹלְלְים אַלְ־תַּעֲּלֵנִי מִזֶּר:

װַבְמָּהוּ וִנְּדָע אֵבּוֹא בְּי־מָצִאִּהִי בְּלֶכְהְּוְדִּ עִמְּנִי וְנִפְּלִינִי אֲנָי בְלֶכְהְּוְדִּ עִמְּנִי וְנִפְּלִינִי אֲנָי הְאָבְהְהוּ (פּ)

בְּמֶּם: בּיִינִי אַנֶּיה הַנְּהָ בָּבְּרָהַ אֵמֶּמָר בּיניי ניאמר יהוָה אַמֶּר דִּבָּרִיהַ אֵמֶמָר ניאמר יהוָה אָמֶר דָּבָּרָהַ אֵמֶה

> וֹאָהְ אַהְּבְּיִהָּאְ בִינְיתָׁוְ לֵּבְׁלֶּנְ: מְּמֵּנְ וְאָשְׁ אֲמָרְהְ בַּבְּיִלְּהְ בְּתְּהָ וֹאַשׁ לְא אִנְדְעְּתָּנִי יִּטְ הְּנִישְׁ אָמָרַ לְנְ אַסְׁנֵלְ יִטְ מִּמָּא טִבְּוּ וֹאָמָרַ מָהָטִי לֹֹנִי בִּאָשׁ

> בְּרְטֶּרְ אָבְי עַמְּךְ עַמְּלְ הְאָשְׁכֵּח בַחֲמָרְן בַּרְלְ הִיבְרְ וְאָבַע בַחֲמָרְ בְּרִלְ בְּצְלְהָרְ בִּתְּלְרִ בְּעָרְ וְבְעָרְ אִנְבְעְרִי בְחָלִין וּבְעָן אָם בְּעָן אַשְׁבְּחִית בַחָמִין

נאמר אָכּינְתִי מְּבָּי נְאָנִיתַ לְבִּי:

עַּפְׁלַנְּנְאַ מִּבְּא: מְּכִינְיִנְיִּרְ מִּעַלְּכָא בִּינָנָא לָא נִאָמִר בְּרָמִיִנִי אִם כִיִּנִי

אָפּׁ, אַבְׁמְא:

ַּּילְמְּמִּׁנְּׁ נִימְהְנָּׁהְ נִיכְּלְ תְּמָּׁא בַּתְּלְ

ַּילְמְּמִּׁנִּׁ נִימְהְנָּׁהְ נִיכְּלְ תְּמָּׁא בַּתְּלְ

בְּמִּׁנֵּׁא נִינִימְלְא בִּמִּינִוּ מְבְּיִנְיִּנִּׁנִּּ בְּמִּבְּנִינִינִי בְנִימְרָ בְּנִּאְנִּיִּ בְּמָׁא נִינְיְנָהְ בְּמִּיִּנִּהְ בְּמִּבְּיִּ בְּמָׁא נִינְיְנָהְ בִּמְּיִּ

וְנַבְּינְהְיְ בְּמְמֶּׁהְ אֵּךְ יָהְ פִּׁתְּיֵּהְ אֲבִין בְּמַלְיִלְאְ אַנְּבָּיִר הַבִּין בְּמַלְילָא אַנְבָּיִר הַאָּמָר יְיְ לְמְמֶּׁה אָךְ יָה פִּתְּנָהָא

> And Moses said unto the LORD: 'See, Thou sayest unto me: Bring up this people; and Thou hast not let me know whom Thou wilt send with me. Yet Thou hast said: I know thee by name, and thou hast also found grace in My sight.

> Now therefore, I pray Thee, if I have found grace in Thy sight, show me now Thy ways, that I may know Thee, to the end that I may find grace in Thy sight, and consider that this nation is Thy people.

And He said: 'My presence shall go with thee, and I will give thee rest.'

And he said unto Him: 'If Thy presence go not with me, carry us not up hence.

For wherein now shall it be known that I have found grace in Thy sight, I and Thy people? is it not in that Jhou goest with us, so that we are distinguished, I and Thy people, from all the people that are upon the face of the earth?

And the Lord said unto Moses: 'I will do this thing also that thou hast spoken, for thou hast found grace in My sight, and I know thee by name.'

(21) ראה אחה אומר אלי. כאס, מן עיניך ולגך על דבריך, אמס אומר אלי וגו' ואמס לא סודעמני וגו', ואשר אמרת לי ספֵס טְנִכִּי שׁנֵׁמַ מַלְּטַׁךְּ (שמום כג, כ), אין זו סודעס, שאין אני מפן גס: ואחה אמרה ידעחיך בשם. סכרמיך משאר בני ארס בשס משיבות, שהרי אמרת לי הַפֵּס אַנְכִי בְּא מֻלֶּיךְ בְּעַב הַשְׁנַן וגו' וגס בְּךְּ יַמַמִינוּ לְעוֹלֶס (שס יע, ע):

(51) ועחה. אם אמם שמנאםי מן בעיניך, סידיעני נא אם דרכיך, מם שכר אם נימן למוצאי מן בעיניך: ואדעך למען אמצא חן בעיניך. ואדע בוו מדם מגמוליך, מס סים מניאם מן שמנאסי בעיניך, ופסרון למען אמנאסין למען אפיר כמס שכר מניאם סקן. וראח כי עמך הגוי הזה. שלא מאמר ואעשס אומך לגוי גדול, ואם אלס מעודב, כאס כי עמך סט מקדס, ואס בסס ממאם, איני סומך על סיונאים ממלני שימקיימו, ואם משלוס סשכר שלי בעס סוס מודיעני. ורבומינו דרשום במסר בכרום (1.), ואני ליישב סמקראים על אופניסס ועל סדרס באסי:

(14) ויאטור פרך ילכו. כמרגומו, לא אשלמ עוד מלאך, אני בעלמי אלך, כמו ופְּנֶיף הֹלְבִיס בַּקְרֶב (שמואל־ב יו, יא):

(15) ויאטר אליו. בוו אני מפך, כי על ידי מלאך אל מעלנו מוס: (15) ובטה יודע אפוא. יודע מליאת סחו. סלא בלכטד עמנו. ועוד

(1) ובמה יודע אפוא. יודע מלימה סהן, סלה בלכהך עמנו, ועוד דבר החר הני שוהל ממך, שלה משרה שכינהך עוד על הומוח עובדי הלילים: ונפלינו אני ועמך. ונסיס מובדלים בדבר הוה מכל העם, כמו וְהַפְּלְה ה' בֵּין מִקְנֵה יִשְׁרָהׁלוּגוי (שמוח מי ד).

מ, ד): (פן) גם את הדבר הזה. שלהמשרה שכיימי עוד על עוצדי הלילים העשה, והיין דצריי של צלעם הרשע על ידי שריימ שכיים,

יי וּיאמָר הַרְאָנִי נָא אָת־כְּבַבֶּדָּי:

וֹאַמֹּב אַטְוּגוֹּג כֹּהֹן זִט וֹשַׁבַב:

וֹבְעַמְטֹּ, אָנרַאָּמֶב אָבַעִם: לְפָּנְיִרְ וְתַנְּיִלִ אָתַ־אָאָהָר אָתוֹן ور $\dot{\alpha}$ ر جَانِك الْكَلَّمْ لَيْنَ حَبَيْن الْمَنْ الْمُنْعِلْمُ لِلْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْعِلْمِ لِلْمُ لِلْمُلْمِ لِلْمُنْ الْمُنْمُ لِلْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُنْ الْمُ וַיָּאַמֶּׁר אַׁנְוֹ אַהַּבוֹר בַּלַ_סוּבֹי,

מן דַאָּרַהַים: נאָבוּנוּ לַמּנוֹ בּאַבוּנוֹ נאָבבינם הֹכ xál ixál, tááx i.; čiál וֹאַמֹּב אַנֹא אַמֹּבַב כַּלְ חוּבֹּו מַּלְ

הַבְּנִינִי אָבִי לָא וֹשִׁוֹנִוֹי אָׁנָהָא

וֹאַמֹּב לָא טֹכוָל לַמִּטִוֹי, וֹט אַפֹּי

בּׁ, לְאָ_וֹבְאָּרִ, הַאָּבָה וֹםׁוּ: בּי, לְאָ_וֹבְאָּרִ, הַאָּבָה וֹםׁוּ: °° וֹיֵּאִמֶּר לָאִ עוּכֹלְ לִוְהָאָׁע אָּעַ פּּٰנְוֹי

ונגלט גַּגַעבּגוּנב: יי וַיַּאַמֶּר יְהְוֶֹּה הַנָּה מְקִים אָתָּי וַאָּמַר יִיִּהְאַ אָתַר מְתִּפוֹ בֶּרְמָי

תַּג_תֶּלבוֹג: בנקבת הציר ושכתי כפי עליף במערה טנרא ואניו במימרי יי וֹבְיִנִי בּמְּבָּר בְּבִיְּנְ וֹמְּמִטֵּנֵר וֹנִינִ בְמִמְבָּר יְמָרִי וֹאָמְנֵינָר

וְטִיהְמַּה עַלְ מִּנְּרָא: נְנִעַב<u>ּ</u>נִים:

מַלְבְּ עַר דָּאָעָבָר:

था⊏□) (ספק פרשה סתומה בכתר ארם ימַחָזוֹן: ָּ אֵּעִבְׁיִ וּפָּׁנִּׁי לְאִ יֹבֹאִנּי (פּ) יִּטְ בְּבְּטִבִּי, וְבַּלֵּבְתִּי וְנְיִסְׁרְיִנְ אֶּעַ כַּפְּּג וְנְאָגִים אָעַ וֹאָמֹבּג יִע צַּבְרָע יְּלֶבְנִי וְנִיאַנִי

> Thy glory.' And he said: 'Show me, I pray Thee,

mercy.' show mercy on whom I will show whom I will be gracious, and will before thee; and I will be gracious to proclaim the name of the LORD goodness pass before thee, and will And He said: 'I will make all My

and live. My face, for man shall not see Me And He said: 'Thou canst not see

stand upon the rock. is a place by Me, and thou shalt And the LORD said: 'Behold, there

bassed by. eved I list band with My hand until I have in a cleft of the rock, and will cover glory passeth by, that I will put thee And it shall come to pass, while My

shall not be seen.' thou shalt see My back; but My face And I will take away My hand, and

(18) ויאמר הראני גא את כבודך. כלס משם שסים עם כלון ודלכיו מקוללים, וסופיף לשלול לסכלוםו מכלים כנודו: שלא נופל וגלוי עיניס, כגון וַאַלי דְּבֶּר יֶגְנָבּ (איוב ד, ב), שומעין על ידי שליח:

שם שאחפרן לרחם. עד כאן לא הצמיחו אלא עמיס אעיה ועמיס לא אעיה, אצל צשעת מעשה אמר לו הגה אָנֹכִי בֹּרֵת דְּרִים, שיוכירו לפני רמוס ומנון, יסיו נענין, כי רממי לא כָלִיס: וחנותי את אשר אחון. אומן פעמיס שארלס למון: ורחמתי. וכום אבום. וכפדר זה שאמה כואה אותי מעומף וקורא י"ג מדום (ראש השנה יו:), הוי מלמד את ישראל לעשום כן, ועל ידי כל מדם עובי לפניך על סלור, ואמס לפון במערס: וקראחי בשם ה' לפניך. ללמדך קדר בקשם החמיס, אף אס מכלס . מפלס, שכשנצרכת לבקש רחמים על ישראל, הוכרת לי וכות אבות, כשבור אחה שאם חמה וכות אבות אין עוד חקוה, אני אעביר (91) ויאמר אני אעביר וגרי. סגיעס שעס שחראס בכנודי מס שארשס אותך לראות, לפי שאני רולס ולריך ללמדך סדר

(12) הגה מקום אחי. בסר אשר אני מדבר עמך המיד, יש מקוס מוכן לי לגרכך שאממינך שם שלא מווק, ומשם הראה מה (20) ויאמר לא חוכל וגוי. אף כשאעביר כל עובי על פניך, איני נוחן לך כשוח לראוח אח פני: סבמימו שלינן מוזכות כיקס (שם):

מולס ואין עולמו מקומו: שמראה, זו פשומו. ומדרשו, על מקום שהשבינה שם מדבר, ואומר המקום אמי ואינו אומר אני במקום, שהקב"ה מקומו של

בכף ממש: שנמנס רשום לממבלים למבל (מ"כ פ' ויקרא), ומרגומו וְאָבֵין בְּמֵימְרִי, כנוי הוא לדרך כבוד של מעלה, שאינו לריך למוכך עליו נַמַל (מעליל, יו), פֻֿנִי קַרְפִּי וְשֶׁמִימִי מֶיִס (ישעיס לו, כס), גורס אמת לסס: נקרת הצור. כריית סנור: - ושכותי כפי. מכאן (22) בעבור כבודי. כשאעציר לפנין: - בוקרת הצור. כמו הַעַינִי הָשַׁנְשִׁיס הָהַה (נמדבר מו, יד), יַּקְרִיּם עֹרֶבֵי

אחורי. סראסו קשר של מפילין: (33) והסרוחי אח כפי. וַפַעְבֵי יַמ דְּבְּרַמ יְקְרִי, כשמממלק סנסגם כצידי מכנגד פּניך, ללכם משס ולסלן: וראיח אח

בובאמנים אַמֶּר מִבַּרְהָ: עּבְּבְיִּים אָּמֶּר הְיָיִי עַלְּהַלְּהָת עַלְיִם עָלְיִם אָנְיִים אָמֶּר הְתָּבְּרְתָּאִי מַּלַ_תַּלְּוָנִי كِلْ هُدُر كُنِكِ لَا كُنُكُ وَلَيْ الْمُحَالِقِ الْمُعَالِّي الْمُعَالِّي الْمُعَالِّي الْمُعَالِيةِ الْمُعَالِقِينَ الْمُعَالِينَ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِّينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالِينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَلِينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعِلِّينِ لْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعِلِي عِلَيْعِيلِي الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِي الْمُعِلِيلِي الْمُعِلِي الْمُعِلِي عِ וּיַּאִמֶּר יְהוָת אָל־מֹשֶׁה פְּסָל־

دِאָהֻ בַּבַוֹר: אָלְעַרַ סִינְּי נְיֹהַבְעָּ לָיִ מְּם מִּלְ בַּבּבּבֹּא ثَلَثُلَ ثَكِيًا كَفِكُد لَمُكُرِينَ حَجِكُادِ رِيْنِي غِمْدًا خُمِّقَتُهِ يُنَوَّط

<u> Г</u>_Г_Г_Г_К וְעַבְּלֵרְאַלְ-יִרְאָנּאָלְ-מִוּלְ עַבְיֹר וְעִבָּרִ לָאִ יִרְמִוּן לְשֶׁבֵּילְ מִוּרָאִ אַן בוֹבְא בַּבְלַן בַּבְוֹבַבְי נִּם בַבֹּאָן לָא וַשַּׁנִוּ בַּבַלְ מִנְבָא אַן מֹּנָא נֹאָנְתְּ לַאְ נֹהֹבִינִ הֹפָּּוֹב וֹנִים אָנְתִּ נֹאָנָתְ לָאִ נֹפֿט הֹמִּוֹב וֹאָּב אָנָתִ

χ҈⊏۲٫□∶ יְהְנָה אַתְּוֹ נִיּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לֻחָׁת تزمز څخ لند فار فهٔ څد څند בָרְאָמָנִים נַיַּמְבֶם מִמֵּר בַבַּבֶּר בְּקַרְמָאֵי آنظوے

שָׁם וּיִקְרָא בִשָּׁם יְהַוֶּה: י נוֹנֶב נְעוֹנִעְ פְּמֹּלְּן נוּטְנִאָּב מִּמּנִוּ נֹאִטִּוּלְ. ווֹ בּמֹנֹנִא נֹאִטִמּטַּב

ڲڷڬۼۊۧڹڡٳڷڂۦؿۄٛڎؿڲۺ؞ יְהְנָה ו יְהְנָה צָּל בַחָוּם וְחַנָּוּן וּנֹהְבֶּר יְּהַוְּה וּ עַּלְ־פָּנִיוֹ וּנִקְרָאַ

> אָטַ הַלְ לְוּחַוֹּא וֹטַ פּּטִּיֹתוּיִא בּעַוֹוּ ענט. אַבְנָיָא בַּעַרְעָאָ, וֹאָבְעַנָב נּאַמַר יִיְ לְמִשֶּׁר פְּסָל לָדְ הְּבִין

וֹטטֹמּשֹׁב פֿבֹמִי שַּׁמָּן מַּלְ בִימָּ

ליביה קבין ליהי אַלְנָיָא: בְּמָא ְבַפַּמִיד יְיִ יְמִיה וּנְסִיב בְּצַבְּרָא וּסְלֵיל לְמִוּרָא צַסִינִּי אַבְנִים ופַסַל מָבֵין לְנְחֵי אַבְנֵיָּא

ממוש שמו ולבא דממא בול:

למעבר טָבָון וּקשׁוֹם: נפֹבא וֹנ וֹנ אֶבְעֹא בשׁמֹּנֹא וֹאַמֹּבֹר וֹן מְבֹנִינִינִי מֹלְ אָפּוְנִינִ

> the first tables, which thou didst the tables the words that were on unto the first; and I will write upon Hew thee two tables of stone like And the LORD said unto Moses:

 $\Lambda IXXX$

there to Me on the top of the mount Sinai, and present thyself ornu gnirrom ədr ni qu əmoə And be ready by the morning, and

that mount.' let the flocks nor herds feed before throughout all the mount; neither thee, neither let any man be seen And no man shall come up with

his hand two tables of stone. had commanded him, and took in up unto mount Sinai, as the LокD up early in the morning, and went like unto the first; and Moses rose And he hewed two tables of stone

and proclaimed the name of the cloud, and stood with him there, And the Lord descended in the

abundant in goodness and truth; gracious, long-suffering, and the Lord, God, merciful and him, and proclaimed: 'The LORD, And the LORD passed by before

משס, ארושמו של הקצ"ה אלו ישראל, לכך נאמר פשל לך: שמם קרעת אותם, אתם קנה לה נייר אתר ואני אבתוב לה בכתב ידי, כן המלך זה הקב"ה, השפתות אלו ערב רב, והשושבין זה שלא סיס הקלקול אלא מן השפחות, ומרלה לה, אמר לו שושבינה, כמוב לה כמובה אחרת שנקרעה הראשונה, אמר לו המלך, ילא עליס שם רע, עמד שושבינס וקרע כמובמס, אמר, אם יאמר המלך להורגה, אומר לו עדיין אינה אשתך, בדק המלך ומלא . אמה שברם הראשונים, אמה פסל לך אמרום, משל למלך שהלך למדינם הים והנים ארוסמו עם השפחום, ממוך קלקול השפחום (1) פסל לך. סראסו מחלב קופירינון מחוך אסלו, ואמר לו ספקולח יסים שלך, ומשס נחעשר משס סרבה: פסל לך.

(s) terf, arraf:

(a) ויקרא בשם ה׳ ממרגמין וּקְרָמֹ בִּשְׁמָמֹ דִסִי: (ε) ואיש לא יעלה עמך. סכמשונות על ידי שסיו במשומות וקולות וקסלות, שלמס בסן עין רעס, מין לך יפס מן סלניעות:

אפים. מאכיך אפו, ואינו ממסר ליפרע, שמא יעשס משובס: - ורב חסד. ללריכים מפד, שאין לסס זכיות כל כך: - ואמח. יסוח חומר, פּגַי בַּגָי בַּגָי בַּעָבַ עַוַבַּפָּגִי (מסליס כב, ב), וחין לומר למדם הדין למס עובתני, כך מנחם יבתכילםח (שירס פ"ג): ⊢ארך (6) ייי ייי. מדם רחמים סיל, אחם קודם שיחעל, ואחם לאחר שיחעל וישוב (ראש השנה יו:): אל. אף זו מדם רחמים, וכן

הְבָהִום וֹהַגַ_וַבְּהָנִם: לנום וֹמֹלַ לֹנִים מֹלְ יְנְמָּה פַּקָרוּ עֵּנְוֹ אָבֹוֹת עַלְ־ חִיְבִין לְאִ מְזַבֵּי עַסְעַר חוֹבֵי שְׁנְוֹ נְפְּשָׁת וְחַשְּׁאָׁר וְנַפֵּרוֹ לְאִ לְרְחִיִּבִין לְאִוֹרִיִּמִיה וְלְּדְּלְא עָ רְגִילָה) װְמֶּבִי לְאֵּלְבְּׁים נִשֵּׁא לַמְּנִין וְלְמִּרוֹד וּלְחוֹבִין סְּלַח נְאֶב (בספרי תימן נֹצֶר בנו״ן נְמֶיר מִיבוּ לְאַלְפָּי דְרִין שְׁבֵיק

ڗڹڟ۪ڎ۪٦

نثلاظائات ביא וֹסַבְשִׁשָׁ בַהֹּוָלֵנוּ וּלְשַּׁמִאִינוּוּ עם−קשֶת־עֶּרֶף אָם_נֹאַ מָּגָאָטַי

ಇಜ್ಞ⊓ ಇಲ್ಲ: יָהוְהׁ בְּי־נוֹרֶא הוֹא צִּעֶּר צֵּנֶי אַמָּב אַטְּע לַלַבְנָ אָעַ־מָגַמֹּעַ יּבְקלַ הַיּנְיָם וְרָאָָה בָּלְ הַנְּמָם ڰٚۿٚۮۦڂۼۦڗڂڶۼۥڂڂڂۦڬڰڎ؞ٳ _{ממי} גָגֶּר בְּלִ־עַמֶּףִ אָעֵטֶּהַ נִפְּלְאָת ניאמר הנה אַנכי פבת בְּרִיתֹ

נְתַטִוּ, נְתַּנֶׁתִּיםׁ,: كلام لا فرائد المناهم الموالية المرابع היום הוני גבש מפְנִיף אָת־ אָלָר לְּדְּ אָנר אָאָר אָנָכִי מָבּוּנְרַ

> מבבון מכ בר שליתאי ומכ אַבְּהָן עַל בְּנִין וְעַלְ בְּנִין בְנִין

אַבְעָּר וְאִיחִי מִשָּׁה וּכְרַע עַלְ אַרְעָּא

كِيرِحَثِمُ لَكِيْنُمُمُّتُمُ لَيْنُافِئِتُمُ الْكِيْنُ فِي الْكِيْنُ فِي الْمُعْرَفِي الْمُعْرَفِي الْمُعْرَفِي الْمُعْرَفِي الْمُعْرَفِي الْمُعْرَفِي الْمُعْرَفِي الْمُعْرَفِي الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرَفِي الْمُعْرَفِي الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرَفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعِلِينِ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينِ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينِ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينَ الْمُعِلِي الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِفِينِ الْمُعِينِ الْمُعْرِقِينِ الْمُعِلِي الْمُعْمِينِ الْمُعْرِقِينِ الْمُعْرِفِينَ الْمُعْرِقِيل נאמר אם כעו

בְּחִיל הוּא בַּאָנָא עָבֶיד עִּמֶּך: בּתנעון וָם מוּבָּבְא בּתֹּ אָבת מֹמֹמֹגֹא וֹנֹעַוֹג כֹּלְ מֹמֹא צַאַעַ אַטַּבּוּהאַנּ בַּבְלַ אַבְּמָא נַבְבַבַּ כל המו אהביד פרישו דלא נאַמר הא אַנא מַר קנִם קרם

יפָּׁבוֹאָי וְחִוֹאָי וִיבוּסָאָי: נט אמובא. וכֹּוֹמֹלֹא, וֹטִשֹא בון האַלא מִטְבוּב מוּ בַּבְּמַב שר לף ית דאָנָא מפַקָּדָה יוֹמָא

> the fourth generation.' children, unto the third and unto children, and upon the children's the iniquity of the fathers upon the by no means clear the guilty; visiting transgression and sin; and that will generation, forgiving iniquity and keeping mercy unto the thousandth

worshipped. his head toward the earth, and And Moses made haste, and bowed

and take us for Thine inheritance.' pardon our iniquity and our sin, us; for it is a stiffnecked people; and Lord, I pray Thee, go in the midst of grace in Thy sight, O Lord, let the And he said: 'If now I have found

with thee, that it is tremendous. the LORD that I am about to do which thou art shall see the work of nation; and all the people among wrought in all the earth, nor in any do marvels, such as have not been covenant; before all thy people I will And He said: 'Behold, I make a

the Hivite, and the Jebusite. the Hittite, and the Perizzite, and Amorite, and the Canaanite, and I am driving out before thee the commanding thee this day; behold, Observe thou that which I am

לשלם שכר מוב לעושי רלונו:

- לממש מאות, שבמדה טובה הוא אומר נולר מקד לאלפים: בידיסס, שכבר פירש במקרא אחר לשונאי: - ועל רבעים. דור רביעי, נמלאת מדס עובה מרובה על מדת פורענות אחת דרשו (יומא פו.), מנקס סוא לשבים ולא ינקס לשאינן שבים: 🛚 פוקד עון אבוח על בנים. כשאוחזים מעשס אנומיסם עושה להכעים: ונקה לא ינקה. לפי פשומו משמע, שלינו מוותר על העון לגמרי, אלא נפרע ממנו מעט מעט. ורצומינו (ד) נוצר חסד. שהאדם עושה לפניו: - לאלפים. לשני הלפים דורות. עונות, הלו הודונות. פשעים, הלו המרדים שהדם
- (8) וימהר משה. כשכלס משס שכינס עוברם ושמע קול סקרילס, מיד וישמחו:
- בקשם ונפלינו אני ועמך, שלא משרס שכינתך על האומום עובדי אלילים: אַכלך בדרך, אַמס מפלמ לעיניני וגוי. יש כי במקוס אַס: ונחליתו. יממנני לך לנמלס (מ"אַ שממן לני נמלס) מיומדת, זי סיא (9) ילך גא ה׳ בקרבנו. כמו שהצמחמנו, מאחר שאחה נושא עון, ואם עם קשה עורף הוא וימרו בך, ואמרם על ואם פן
- שכיומי עליסס: (10) בורח בריח. על ואם: אעשה נפלאוח. לשון ונפלינו, שמסיו מובדליס בוו מכל סאומות עובדי אלילים, שלא חשרס

는건L끝L: לא מֹלְגִים פּּוֹן וֹבִינִים לַמִּוֹלֵהְ צִּלְמֹא וֹבִוּ לְטַלֵּלְאִ בּּוֹנִנֵּי تَشَمُّد كِلِهُ هُا تَوْدُرُهُ خُدِيرٍ مُضْمَّد كِلَّهُ يَدُنَا كَرْبُ

هَيْن جُزُن حَمَّلُمُ لِمُعَالِمُ مُنْ مُجْرِحٍ مُجَانِدُ مُخَلِيهِ

they be for a snare in the midst of the land whither thou goest, lest a covenant with the inhabitants of Take heed to thyself, lest thou make

نخديدا: מּבְּעָם שַׁמִּבְּנֵעוּ וֹאָטַאַמְּבָנִי וֹנִי צַלְמָעַבוּוּ שִׁמַבּנִוּן וֹנִינִ בְּי אֶת־מִוְבְּחֹתַם מִתְּצְיוּן וְאֶת־ אֵבִי נִת אֵיִּעֹבִיהוֹן הְּחָרְעִּיוּ

אַמגבובון טַּבְּצָּהוּן:

יְהְנְׁתְ קַבָּא שְׁמְנִ אֵלְ קַבָּא הְוּא: אֲרֵי יִיִ קַנָּא שְׁמֵיה אֵל קַנָּא הוא: יי פּֿ. לְאַ שֹׁמִּשֹׁשׁבֹוֹנִע לְאָּלְ אַּעוֹע פֿ. אָב. לָאַ טַסִׁנִּיָּג לְמָּמִּנִע מִּטְׁמִּיֹּא

هُل ضَحُرُن خُرُرن خُرِيهُ لَ ثَمُّكُمْ لَا يُخْرُمُهُ نَائِيَا كُنُو خُزُنَادِ هَلَمُهُ

ÇİŞĖ∐L: כאלַנוּגפׁם וֹפֿבָא לַבְּ וֹאָכַלָּטַׂ اززوا هيرر هرأيانهم ربجها ازفعنا جهد ففرمنا اددخمار

להְבְּהֵיהוֹן: לְמְשְׁנְהְהִיוֹן וְיִקְרִוּן לְבְּ וְתִּיכִוּלְ

جَزْرَكِ هَلَالًا، هُرِيَرِينًا: خُرْنُد، هَنُكِ يُكُرِيدِينًا لَيٰنَرَةِ هُنِ _ لْحُكَانُكُ مَا خُرِثُارِ كُلُّدُنَّكُ لِنَاتُهُ

נת בנף בתר טענהרו: בנטעון בער סענטעון ויסען ומפב מבנמהון לבנף וומעון

¼ ¾

¼ ¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼

¼
<

: <u>ئا</u>ك בטלן במשלא לא עהביר

בּאַבוֹב נֹגֹאנֹ מִמָּגַבנֹם: למוער הָדֶשׁ הְאָבֶּיב בָּי בְּחָדֶשׁ יְמִים תֹאַכַל מַצּוֹת אֲשֶׁר צִוּיהָדִּ אָת־תַוּ הַמַּצּוֹת הִשְּׁמֹר שִׁבְעַּת

عَبْحُد قَمْد مُدد نَمُّك:

בּאַבובא וֹפּלשׁא ממֹאֹבוֹם: 下没口、口が מִבְעָא יוֹמִין הַיכוֹל פַּטִירָא ΠţΧ ドほめいじゃん

שור וּאָמַר: להגלב עלביש בלבין לכנר בְּלְ פְּתַח וֹלְבָּא דִּילִי הוּא וַכַּלְ

> other god; for the LORD, whose For thou shalt bow down to no ye shall cut down their Asherim.

and dash in pieces their pillars, and

But ye shall break down their altars,

name is Jealous, is a jealous God;

sacrifice; call thee, and thou eat of their sacrifice unto their gods, and they astray after their gods, and do inhabitants of the land, and they go lest thou make a covenant with the

thy sons go astray after their gods. go astray after their gods, and make unto thy sons, and their daughters and thou take of their daughters

91

S٦

71

Thou shalt make thee no molten

thou camest out from Egypt. month Abib, for in the month Abib thee, at the time appointed in the unleavened bread, as I commanded thou keep. Seven days thou shalt eat The feast of unleavened bread shalt

ox and sheep. sanctify the males, the firstlings of and of all thy cattle thou shalt All that openeth the womb is Mine;

(11) אח האמורי וגר. ו' מומות יש כמן, כי הגרגשי עמד ופנה מפניהם:

- (13) אשריו. הוא אילן שעובדים אומו:
- (14) קנא שמו. מקום להפרע ומינו מוומר. וזהו כל לשון קומה, מומו בולמונו ופורע מעוזביו:
- לבניך (עבודה זרה ת.): (EI) ואכלה מובחו. כספור אמה שלין עונש בלכילמו, ולני מעלה עליך כמודה בעבודמו, שממוך כך אמה בלולוקח מבנומיו
- (18) חדש האביב. מדש הַבְּכּוּר, שהמכוחה ממככרת בכישולה:
- (19) כל פטר רחם לי. נאדס: וכל מקוך חזכר וגר. וכל מקוך אשר חזכר בפטר שור ושה, אשר יפטור זכר את רממה.

בשר. לשון פתיחה, וכן פוֹמֶר מַיִּס בַחְשָׁיִם מֶדֹון (משלי יו, יד). תי"ו של חוכר לשון נקנה היה, מוקנ על היולדת:

드.也ㅁ:

וּבַלַּגַור השְּׁבְּת: ימים העבר

نَاهُٰڐُنا: לאָר חְשָּׁים וְחַלְ הֶאַסְׁיִף הְּקִוּפֶּת בְּפִּינֵי הָאָד חַשְּׁין וְחַנָּא ְּנְתַוּ שְּׁבְשִׁעַ תַּגְּשֶּׁר לְבְּ בִּכּוּבֵי וְחַנָּא דְּשָׁבוּעַנָּא תַעַבֵּיד לָבְּ

ڰٚڔ۩؞ڹۿ۪ڶڰڔ: شِرْم فَمْثَارَ فَهَٰذُكِ تَلْهُدٍ قُرِ لَا يَكُنُ نَفُدًا فَهَنَهُ نَفَدُنَا قَرْ

שָׁלְתֵּ פַּעָּמִים בַּשָּׁנָה: ݣْڔ؆ڹڟ ۿؚڟۦڟؚؽڒۦڹ۪ڝٳ۫ٮۿۣڬڽٙ۫ڔ؋ يبضه بعنق هِمــعَدِدِهُ حِيْدٍانِهِ ا XU_KEÇİ ۲._×۲,۲,۵

> تركافرا: טפֿרול ולא וטטוון לבני.

יבְחָצֶרְאַ הָעוּהַ: ובּוֶם מִּטֹא וִמִּוֹ טֹפֹּלָם וּבְּוּמָא

דְּכְנְשָׁא בְּמִפְּקה דְשְׁמָא:

אָלִבֹא בְּוֹמִּבְאַי:

שׁלָט וֹמֹנוֹן בֹהַשֹּׁא: עאַ וֹאַפֿטּג נֿט טֿטוּמָּב נֹלָא נַטַמָּגַר مُعْدِّبُكُ كَدِّدٍ كُلْمُتِيكِ مَمْمِيا مَا كَلُمُكِ

> shall appear before Me empty. sons thou shalt redeem. And none its neck. All the first-born of thy not redeem it, then thou shalt break redeem with a lamb; and if thou wilt And the firstling of an ass thou shalt

> shalt rest. plowing time and in harvest thou seventh day thou shalt rest; in Six days thou shalt work, but on the

ingathering at the turn of the year. wheat harvest, and the feast of weeks, even of the first-fruits of And thou shalt observe the feast of

the God of Israel. males appear before the Lord GoD, Three times in the year shall all thy

times in the year. before the LORD thy God three when thou goest up to appear neither shall any man covet thy land, thee, and enlarge thy borders; For I will cast out nations before

מלוס עליכם לסביא עולם ראיים פנים. ולפי מדרש ברייםא, מקרא ימר סוא, ומופנס לגורס שוס, ללמד על סענקחו של עבד סוא, ואינו מוסב על סבכור, שאין במנוח בכור ראייה פניס, אלא אוסרה אחרה היא, וכשהעלו לרגל לראוה, לא יראו פני ריקס, פדיינו קלוב, שנחמר וּפְדוּיַיִ מָבֶּן מֹדֶשׁ מַפְּבֶּה (במדבר יח, מו): ולא יראו פני ריקם. לפי פשומו של מקרח, דבר בפני עלמר לצעליס: וערפחו. עורפו בקופיץ, סול ספמיד ממון כקן, לפיכך יופסד ממונו: כל בכור בניך חפדה. המשס מלעיס (02) ופטר חמור. ולא שאר בסמס עמאס: - חפרה בשה. נומן שס לכסן, וסוא מולין ביד כסן, ופער ממור מומר בעבודס

שסרי כבר נאמר שְׁדְּךְּ לֹא מִוְבְש וגוי (ויקרא כס, ד). ויש אומריס שאינו מדבר אלא בשבם, ומריש וקליר שהוזכר בו לומר לך, מס וביוס סשביעי משבומ, ועבודת ו'סימיס שסתרמי לך, יש שנס שסתריש וסקליר אפור, ואין לריך לומר תריש וקליר של שביעית, - סנכנס לשביעית וקליר של שביעית סיולה למולהי שביעית, ללמדך שמוסיפין מחול על סקדש, וכך משמעו, ששח ימיס חעבוד (IS) בחריש ובקציר חשבוח. למס נוכר מריש וקליר, יש מרצומינו מומריס (רמש סשנס מ.), על מריש של ערצ שניעימ עברי שסוח חמשס סלעים מכל מין ומין, כפדיון בכור, במסכם קדושין (יו.):

זו לצון סכוסס לבימ, כמו וַאַּסְפַּמֹוּ שָׁל מוֹךְ בֵּיקַךְ (דבריס כב, ב): חקופת השנה. צסיח במורח סצוס, במחלת סצוס הבחס: למקדש, כי מנחם סעומר סבאס בפסח, מן סשעורים סיא: והג האסיף. בומן שאחם אוסף מבואחך מן סשדה לבים. אסיפה (22) בכודי קציד חמים. שלחה מגיל גו שחי הלחם מן החמים. בכודם שהיל מנחה רלשונה הגלה מן החדש של חמים מריש רשום אף קליר רשום, ילא קליר סעומר שסוא מלוס, ודוחס את סשבת:

(ES) כל זכורך. כל סוכריס שבך. סרבה מלום במורה ואמרו ווכפלו, ויש מהם שלש פעמים וארבע, למייב ולענוש על מנין חקופת. לשון מסינה והקפה:

(אב) אוריש. כמרגומו שְׁמָרֶןּ, וכּן סְמֵלֹבֶשׁ (דַּבריס בּ, לֹס), וכן וַיֹּוּכֶשׁ מָתְמָלֶמִלִי (במדבר כֹס, לבֹּ), לשון גיירושין: והרחבתי לאיין שבהם, ועל מנין עשה שבהם:

אח גבלך. ואמס כמוק מצים סצמיכס, ואינך יכול לכאום לפני ממיד, לכך אני קוצע לך שלשס רגליס סללו:

TĘOT:

נָּגַר אָמֶּנִ: (פּ) چىد بىزى چۈپىە دىجىنچىڭ مىجەنىيەتىنچۈنە دىجىن באְהָגִע בֹכּנִבוּ, אַבְלוֹטִבְּ טַבְּגא בוּהִ בֹכּנִבוּ אַבַמֹּב עַנִינוּ לְבִּנִע

אַטַבּ בָּרִית וָאָת־יִשְּׂרָאֶל: حر الْحِلْمِ هِن لَهُ لِجَالَاتِ لَكُمْ فِي فَيَرْمَهُ لِمَ هُذِرًا هُلَا مَا مُرْمَا וַיָּאַמֶּר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּחָבַ וַאֲמַר יִיְ לְמֹשֶׁה בְּתִּיב לֶךְ יָת

הַ*מ*ּבוֹע עַגַּבְּבוֹנִם: מַל־הַלָּחָת אָת דִּבְרֵי הַבְּרִית אַלְּגְ וּמִוֹם גַאָּ אָטִׁי וּוּכִּשְׁר גָאָ אָכֹּגְ וּמִּוֹא גָא אָטִוּ וּכִּעִּר פּ יוִם וֹאַנְבֹּהֹים לְגִּלְעִ לְטִם לְאִ יֹמִׁמִוּ וֹאָנִבֹּהֵוּ לְגִלְוֹן לְטִמֹאִ

בֹבֹה כֹּג לַבֹּוֹ הֹנִב פֹּלֵנוּ בַּבַבֹּנִוּ בְּרִדְּתִּי מִן־הָהָר יִמֹמֶה לָאַ־ פַּב וּשְׁבֶּר לֻּחָׁת הֵעֵּהַת בְּיַד־מֹשֶׁה דַּסִינֵי וּחָבֵין לֹּיהֵי דְסְהַדוּהְא וַיְהִי בְּנֶדֶת מֹשֶׁׁהֹ מֵתַּר סִינַּי

ווובאו מוֹמָשׁנו אַלַווי אָת־מֹשֶׁה וְהַנָּה קַרַן עַּוֹר פְּנְיֵוֹ

נְכְסָת תַּנְא דְפְסָהָא: לְבְּשֵׁר זְבִׁי עַרְ וֹלְאַ וֹבִינִינִן לְגִּפָּבֹאְ שַּׁבִּדִּי לא השְׁעַע עַל הְבָּיִלְא בִּם וּבְּעַר לָא הִפּוֹס עַל הַמִיעַ בַּם פּּסָהִי

בְשָׁר בַּחַלְב:

לום ומם ומֶבֹאָנ:

ממבא פּטֹלמון: מֹלְ לְוּטַוֹּא נִים פֹּטִוֹמֵי לֵוֹמֹא וֹנֹעַנְ מֶּשׁם מֹם נִעַנְעַ אַבְבֹּמֹנִם וַעַוֹנַעַ שַּׁמַּן בַּנִבָּ נֵנָ אַבַבּמוּן

KÜLL: ווו יַקְרָא דְאַפּוֹהִי בְּמַלְלוּהָיה מולא ומְמֵּנו לָא גֹנת אָנו סֹנו בּירָא דַּמֹשֶׁר בְּמִיחָמִיה מִן וַהַנְה כַּד נִחָת מֹשֶּה מִפּוּרֶא

خلتين באפורי ידוילי מלאקקקרבא יָת מֹשֶׁה וְהָא ֹסְגִי זִיו יְקְׁרָא تزلع هَلَابًا لَحُرْ خَدْدُ نَشِلُهُمْ لَلَّاهُ هَلَابًا لَحُمْ خَدْدُ نَشِلُهُمْ

> .gninrom of the passover be left unto the neither shall the sacrifice of the feast My sacrifice with leavened bread; Thou shalt not offer the blood of

seethe a kid in its mother's milk.' the LORD thy God. Thou shalt not To seud shat bring unto the house of The choicest first-fruits of thy land

Israel.' made a covenant with thee and with the tenor of these words I have Write thou these words, for after And the LORD said unto Moses:

words. words of the covenant, the ten And he wrote upon the tables the neither eat bread, nor drink water. forty days and forty nights; he did And he was there with the LORD

forth abeams while He talked with not that the skin of his face sent from the mount, that Moses knew Moses' hand, when he came down the two tables of the testimony in came down from mount Sinai with And it came to pass, when Moses

come nigh him. forth beams; and they were afraid to behold, the skin of his face sent children of Israel saw Moses, And when Aaron and all the

למד לכל הקטר חלבים ואברים: ולא ילין. כמכגומו, פֿין לינס מועלמ ברפֿש סמובה, ופֿין לינס פֿלפֿ בעמוד סשמר: - זבח חג חפסח. פֿמוריי, ומכפֿן פֿמס (as) לא חשחש וגוי. לא משמע את ספעת ועדייין מתן קייס, אוסרס לשומע, או לוורק, או לאחד מביי מבורס (פעמיס בג.):

שגדי סחס כל יונקיס במשמע: בחלב אמו. פרט לעוף, שאין לו חלב אס, שאין איסורו מן החורה אלא מדברי סופרים: לאיפור בישול (חולין קטו:): - גדי. כל ולד רך במשמע, ואף עגל וכבש, ממס שסולרך לפרש בכמס מקומות גדי שויס, למדת . פוא דבש ממקים: ַ לֹאַ חִבשֵּלְ גִּדִי. אַוְּסִים לבשר ומלב, ושלשָם פּעמים כמוב במוקס, אמד לאכילם, ואמד לסנאס, וָאמד (62) ראשיה בכורי אדמחך. משנעת המינין האמורים נשנת אלון, שָׁבֶן הַשָּׁה וּשְׁעַרֶּה וָגָשַן וּגוי (דנרים ה, ה), וּדְבָּשׁי,

(עב) את הדברים האלה. ולא אתם רשלי לכתוב תורס שבעל פס:

ומסיכן וכס משם לקרני ססוד, רצומינו אמרו מן סמערה, שנמן סקצ"ס ידו על פניו, שנאמר וְשַׁבֹּמִי לַפִּי (שמום לג, כצ): (92) ויהי ברדה משה. כשהביא לוחות אתרונות ביום הכפורים: בי קרן. לשון קרנים, שהאור מבהיק ובולע כמין קרן.

(95) וייראו מגשת אליו. בא וראס כמס גדולס כחס של עבירס, שעד שלא פשמו ידיסס בעבירס מסו אומר, ומַרְמֵׁס פְּבֹּוֹד

ניִדבָּר מֹשֶׁר אֲלַהֶם: אַבְּרֶן וְכְּלְ-הַנְּשְׁאָים בְּעֵּרֶה אַבְּרָן וְכָלְ רַבְּרָבֵיִא בִּכְּנִשְׁמָא الزغرية يخكمت فشاء يزنيك يجزرا الجرته جاءا فسار بمحد جزيده

אַנוֹ דְּנַר סִינְי: ניצה אַתְּ כְּלְ אֲשֶׁר דְבֶּר יְהְנָה יִשְׁרָאֵל וּפַקּידְנּוּן יָת כְּלִ ינ וֹאַנוֹנו. בוֹ נִינְמִּוּ בֹּלְ בֹּנֹוּ וֹמִּבֹאֹלְ וְבִּנִה יֹבוּ אִנִּשְׁנִבוּ בֹּלְ בֹּנִּגּ

מַלַבַפּוּנו מַסָּוֹנִי: «פעיר וַיְבַל מֹשֶּׁה מִדַּבֶּר אִמְּם וַיִּתֵּן וִשִּׁיצִי מִשְּׁה מִלְּמַלְא עִּמְּהוֹן

וּשְּׁבְאָב אָנו אַׁמָּב וֹצִּוֹנִי: מאטו ווֹאָא וֹבבר אָבְבלוֹ אַפּו מַב מפּטוּ וֹלפּוּט ומִמַבּוּכְ יּנּ אָהוֹ יָסָיר אָת־הַשַּׁסְוֶה עַד־ לְעַלְּלְא עִמֵּיה עַעְּדִּי יָת בַּיּתְ יּבְבֹאׁ מֹשֶׁה לְפְּנֵי יְהֹנְה לְלַדְבֵּר וְכַּד עְּלֵיל מֹשֶׁה לְקְּדֶם יִי

באָן לְדַבֶּר אָטָוֹ: (ס) משֶׁה אֶת־הַמַּסְנֶה עַל־פַּנְיוּ עַד־ פמוקים בֵּי קְּנַן עַּוֹר פְּנֵי מִשֶּׁה וְהַשָּׁיב

וּמַלֵּיל משֶׁה עִּמְּהוֹן:

ڄڄڙ: במבוב גל ממוש במורא

וועב על אַפּוֹהו בֵּית אַפָּי:

מם לני ושֶׁבְאֵל וָת דְּמִּהָפַּפַּד:

אַפּוָנִי עַר דִּעָּלֵיל לְעַּלֶּלָא ומְטִיב מֹשֶׁה יָח בֵּיח אַפּי עַל אַרי סְגִי זִיוֹ יְקְרָא דְאַפֵּי מֹשֶׁה ألْكُهُ خُرْدَ نَهُلُمْ مُن فَرْدُ مِهُد نَهُد نَهُد نَهُد مُذَا هُوْ مَهُد مَهُد

> and Moses spoke to them. congregation returned unto him; Aaron and all the rulers of the And Moses called unto them; and

had spoken with him in mount in commandment all that the LORD Israel came nigh, and he gave them And afterward all the children of

his face. speaking with them, he put a veil on And when Moses had done

that which he was commanded. spoke unto the children of Israel came out; and he came out; and him, he took the veil off, until he Lord that He might speak with But when Moses went in before the

face, until he went in to speak with Moses put the veil back upon his Moses' face sent forth beams; and face of Moses, that the skin of And the children of Israel saw the

Parah, Maftir and Haftara are on page 239. The Haftara is I Kings 18:1 - 18:39 on page 221. Sepharadim read I Kings 18:20 - 18:39. On Shabbat

द्वेंदेवः श्वेवः הַדְּבְרִים אֲשֶׁרִצְנְה יְהְנָה פִּהְנְמִיִא דְפּפִיר יִיְ לְטָעֵּבִּר سمور بسُلِيجَا يَرْهُونَ يُحَرِّينَ يُحَرِّينَ يَحَدُدُ بَسُلِيجَا يَهُونَا جَارَا هُوَال ניקה ל משה אח פְל שַנה פְנִי וּכְנִשׁ משָה יָח פָל ְ פְּנִשְׁהְאַ

them. commanded, that ye should do are the words which the LORD hath Israel, and said unto them: 'These to nearblide of the children of And Moses assembled all the

 ΛXXX

78

ıε

משם סיו מרמיעים ומודעועים: ַס' פְּמֵׁשׁ מֹכֶּלֶמ בְּרמֹשׁ סְּסְר לְעֵינֵי בְּגֵי יִשְׁרָמֵל (שמות כד, יו), ולח ירחים ולח מודעועים, ומשעשו חת העגל, חף מקרני הודו של

(1E) הנשאים בעדה. כמו נשימי סעדס: וידבר משה אליהם. שלימומו של מקוס, ולשון סווס סום כל סענין סוס:

כדמימא בעירובין (נד:): נכנסו כל סעס, שנה להם משה פרקס, נמלא ביד כל העס א', ביד הזקנים ב', ביד בני אהרן שלשה, ביד אהרן ארבעה וכרי, נסמלקו הם, ישב אלעור לימין משה ואיחמר לשמאל אהרן, נכנסו וקנים, שנה להם משה פרקם, נסמלקו וקנים ישבו ללדדין, לומד מפי הגבורה, נכנס אהרן, שנה לו משה פרקו, נסמלק אהרן וישב לו לשמאל משה, נכנסו בניו, שנה להם משה פרקה, (22) ואחרי כן נגשו. אחר שלמד לוקניס, חוור ומלמד ספרשה או ההלכה לישראל. חנו רבנן, כילד קדר המשנה, משה היה

ילא בלא מסוה: יוונו הכל מהם, היה נותן המתוה כנגדן, ונועלו בשעה שהיה מדבר עם ישראל, ובשעה שהמקום נדבר עמו עד לאתו, ובלאתו קא מסום לאפה, לשון הצמה, היה מסחכל בה, אף כאן מסוה, בגד הניתן כנגד הפרלוף וצית העינים, ולכצוד קרני ההוד שלא (33) ויחן על פניו מסוח. כמרגומו בֵּימ חַפֵּי, לשון הרמי הוה בגמרה קוַי לָבָּה (כמוצות פב:), ועוד בכתוצות (ס.), היה

(48) ודבר אל בני ישראל. וכלו קכני סטוד בפניו, וכשסול מפחלק מסס:

(35) וחשיב משה אח המסוה על פניו עד בואו לדבר אחו. וכשנה לדנר המו נועלו מעל פניו:

- בָוֹ מְלְאַבֶּה יוּמֶת: שַבָּת שַבְּקוֹן לַיהוֹוָה בְּלְ־הַשְּׁה ْ دَבِّرَاٰם תَשְׁבִיעִּי יִהְגָּה לְבֶם קָבֶשׁ וּבְּיוֹמָאֵ שְׁבִיעָאָה יָהֵי לְכוֹן שַׁשָּׁת יָמִים הַעָּשָׂה מִלָּאַכְּהֹ
- מְמְּבְעִיכִים בּוֹנִם עַמִּבּּע: (פּ) לכל לא טובהבון אומטא לכל ٤ ١١٠ نحة XA
- צְנְּה יְהְנָה לֵאִמְר: نَشِلَهُمْ مُعَمِّد ثَلَا لَكَاجُد لِهُشَد ـ نَشِلَهُمْ خُمُّنَمَد حَدا فَنَرْمُهُ נַּאָמֶר מָמֶּר אֶל בָּלְ הַּגַרַע בָּנִי
- יְהְנֶה זְהָב נְבֶּפֶר יְּהְשֶׁת: לְנַוֹר לְבָּוָ וְבִוּאֶטַ אָנוּ שַּׁרוּמָנוּ קהו מאַקְבֶם הְרוּמָה לֵיהנֶה בַּל
- نَّمُمُ لَمُلِي יִנְיִבְלְּמִי וֹאַבְּלֹמִוֹ וֹעוְלַהַּעִי הָחֹנִּ, וֹעַבְלַאְ וֹאַבְּנֹוֹיִא יַּצְּבָה זְבִינְוּ,
- שַׁבַּבְּים נַלְּגָר הַמָּבִר: ל נְּמְנְע אֵגְלֶם מְאָבְׁבֹּמִים נְמְנִע נְמָהֵבּּי בַּנְבְּבָרֵ מְסְׁמֵּבִי נַתָּהָבִּי
- הַמִּשְׁהְה וְלְקְשָׁרֶת הַסַּמְּים:
- جُهُوٰبِہ لَحَانِهُا: تذخكنه لقختر و إغْجَادَ 'שُרַם إغْجَارَ.
- אָת בְּל־אַשֶּׁר צַּנְה יְהֹנְה: י וֹכֹٰלַ שַׁכֹּם בֵּר בַּבָּם וַבָּאִי וֹנְהַמָּהִ וֹכִּלְ שַבִּימִי לְבָּא צַבְּבוֹו יִיחִוּן

- משׁא ומון שֹעהבור הַבוּדְעָא
- زنظمرح:
- כל היעביר ביה עבירקא לובה מבא מבלא לבם נו

- work therein shall be put to death. to the Lord; whosoever doeth any a holy day, a sabbath of solemn rest the seventh day there shall be to you Six days shall work be done, but on
- your habitations upon the sabbath Ye shall kindle no fire throughout
- which the LORD commanded, Israel, saying: This is the thing To nearbline of the children of And Moses spoke unto all the
- and brass; LORD's offering: gold, and silver, willing heart, let him bring it, the unto the LORD, whosoever is of a Take ye from among you an offering
- and finen, and goats' hair; and blue, and purple, and scarlet,

9

- sealskins, and acacia-wood; and rams' skins dyed red, and
- the anointing oil, and for the sweet and oil for the light, and spices for
- breastplate. set, for the ephod, and for the and onyx stones, and stones to be
- the Lord hath commanded: And let every wise-hearted man
- among you come, and make all that

פּג בבוכו' ומכרומו וֹקַבֹנֹק: (I) ויקהל משה. לממרת יום הכפורים כשירד מן ההר, והוא לשון הפעיל, שאינו אופף אנשים בידים, אלא הן נאספים על

נישְבְּרוּן יָת כְּלְ דְפַבֵּיר יִיָּ:

אַהְלִמוּטֹא לְהַפֹּֿהֹא דֹאִיפוּגֹא

レロニロン

סְסִגוֹנָא נִאָמֵי שִׁמָּין:

ובוץ ומַעָּזֵי:

וְכַסְפָּא וּנְחַמָּא:

בפנד ון למימר:

ומהשבא לאַנְבוּהָא ובוּסְמַנָּא

יָה אַפְּרְשׁוּהָא קֵרָם יִיָּ דַּהְבָּא

וֹל כָּלְ בְּוֹטְבְׁהָּוֹ לְבָּוִשׁ וֹנִטִּוּ

סבו מוכן אפונמוטא שבם

נאַמר משה לְכָל בְּנִשְּׁהָא דִּבְנֵי

מְוִטְבְּנִיכִוְן בְּיוִמָא בְּהַבְּטִא:

نخظمت٤

- (2) ששה ימים. הקדים להם אוהרת שבת לצווי מלאכת המשכן, לומר, שאינו דותה את השבת:
- (+) זה הדבר אשר צוה ה׳. לי לממר לכס: (3) לא חבערו אש. יש מרבומינו אומריס, הבערה ללאו ילאם, ויש אומריס למלק ילאם (סנהדרין לה:, יבמום ו:):
- (a) גדיב לבו. על שם שלפו נדפו קרוי נדיפ לב. כפר פירשמי נדפת המשכן ומלהכתו במקום לווהמם:

וּבְחוּשְׂנָא:

בוסְמָיָא:

八口は日

	(), ,,	,	,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,	
81	בְּחִבְּיִהְבִּי הַמְּהְבָּוּ וְאָת־יִהְדִּת הַחְצֵּר וְאָת־מֵיהְבִּיהְם:	וֹנִט אֶׁמִנְנִיבְּוְ! נִט סִבּּו מַמְּבִּׁלֹא וֹנִט סִבּּּו בַּבְּבַׁשִׁא	the pins of the tabernacle, and the pins of the court, and their cords;	81
Ľτ	אָת קַלְעַיַּ הָחְצֶּר אָת־עַּמָּדָיִּי וְאָת־אַדָּנִיִּהְ וְאֵּה מָסָךְ שָׁעַּר הַחְצֵּר:	יָת סְרָבֵי בְּרָתָא יָת עַּמִּידּוֹהִי יְיָת סְמְבַהָא יְיָת פְּרָסָא דִּתְּרַע בְּרְתָא:	the hangings of the court, the pillars thereof, and their sockets, and the screen for the gate of the court,	Lτ
91	אַתוּ מִוְפָּח חִמִּלְה וָאָת־מִרְפָּר הַנְּחָשֶׁת אֲשֶׁר־לֹוֹ אָת־פַּדְּיִי בַּנְיֹּ:	נְתְ מַרְבְּחָא דִּעֵּלְהָא וָנְת סְרָדָא וְנְת בְּל מָנוֹהִי נְת צָּרִיחֹהִי בְּסִיסֵיה:	the altar of burnt-offering, with its grating of brass, its staves, and all its vessels, the laver and its base;	91
Sī	וּאָח־מִוְבָּח תַקִּמֹרֶת וָאָח־בַּדְּׁיוּ וּאֵח שֵׁמֶן הַמִּשְׁהָה וָאָה קַטָּרֶה הַסַּמִּים וָאָה־מָסָךְ הַפֶּתַח לְבֶּתַח תַמִּשְׁבֶּן:	מַמְּבְּנְא:	and the altar of incense, and its staves, and the staves, and the sonointing oil, and the sweet incense, and the tabernacle; door, at the door of the tabernacle;	Şī
≯ I	וְאָת־נֶרֹהָנִיתְ וְאָת שֵׁטֶּן תַפָּאָוֹר:	בׁאַנְטְרוּטָא מְנָטָא נִיָּט פּוָאָננָטָא נִיָּט מָאָטַא נִיִּט מְלָנָטָא בַּאַנְטִיָּנִי נִיָּט	the candlestick also for the light, and its vessels, and its lamps, and the oil for the light;	Þι
٤٦	אָת־תַשְּׁלְחָן וִאָּת־בַּדָּיוּ וִאָת־ בְּל־בַּלְיִוּ וְאֵת לֵחֶם תַּפְּנִים:	יָת פְּתּירָא וְיָת אֲרִיחֹוֹתִי וְיָת בְּל מְנּוֹהִי וְיָת לְחֵים אַפּיָּא:	the table, and its staves, and all its vessels, and the showbread;	٤١
71	אָת־הָאָרָן וְאָת־בַּגָּיו אָת־ הַכַּפְּׂהֶת וְאֵת פְּרָכֶת הַמְּּסֶךְ:	יָת אֲרוֹנָא וְיָת אֲרִיחֹוֹהִי יָת כְּפּוּרְתָא וְיָת פְּרוּכְתָא הְפְּרֶסְא:	the ark, and the staves thereof, the ark-cover, and the veil of the screen;	71
ישרחל	אָת־הַמִּשְׁבְּן אֵת־אָהֵלִי וְאָת־ מִרְסֵּהוּ אֶת־קְרָסִיוֹ וְאָת־קְרָשְׁיוּ אַת־בְּרִיחָוּ אָת־עַּמָּדֶיִי וְאָת־ אַדְנֵיוּ:	יָת מַשְׁבְּנָא יָת פְּרָסֵיה וְיָת חּוּפְאָיה פּוּרְפּוֹהִי דָּפּוֹהִי עְבְרוֹהִי עַמּוּדְוֹהִי וְסְמְכּוֹהִי:	the tabernacle, its rent, and its covering, its clasps, and its boards, its ballars, and its sockets;	π

(11) אח המשכן. יריעות סתתתונות סגרלות בתוכו קרויס משכן: אח אהלו. סיל לסל יריעות עויס סעשוי לגג: ואח

מכסהו. מכסה עורות הילים והתחשים:

(שו) ואח פרוכח המסך. פרוכם המחילה. כל דבר המגין בין למעלה בין מכנגד קרוי מסך וסרך, וכן שַׁכְּמָּ בַּעֲדֹו (מֿיוּב מֿ,

(13) לחם הפנים. כבר פירשמי, על שם שסיו לו פנים לכלן ולכלן, שסים עשוי כמין מיבה פרולה:

ו) ' שְׁנִי שְׁבְ שְׁם בַּלְבֶּבְ (שִׁוִשְׁת בִּ 'מִ):

(14) ואח כליה. מלקמיס ומחמום: נרוחיה. לוליני"ם בלע"ו, בזיכיס שהשמן ההפעור ואח שמן המאור.

(15) מסך הפתח. וילון שלפני המורם, שלה היו שם קרשים ולה יריעות: מף סום לריך מכמי לב, שסום משונס משמר שמנים, כמו שמפורש במנחום (פו.), מגרגרו ברמש סזים, וסום כמים וזך:

פרוש ללד המורה עשרים המה המלעיות, של רוחב החלר שהיה המשים רחב, ושמומין הימנו ללד לפון מ"ו המה, וכן לדרום, (עו) אח עמודיו ואח אדניה. סלי מלר קלוי כמן לשון וכל ולשון נקבס, וכן דבליס סלבס: ואח מסך שער החצר. וינון

E/T

בושמר וַמֵּמֵב מְשְׁבֵּס מַמִּס לֵלְמִים לַכָּמָף (שמום כו, יד):

(18) יחדות. למקוע ולקשור בסס מופי סיריעות במרן, שלמ ינועו ברות: מיחדיהם. מבלים לקשור:

نڠى خنت، خئ، خوتا: هُن خَذْتُ، نَظِيُم خُهَنَالًا نَحِبًا هُن خَذْتُ، نَهِٰتُ لَا خُمُتُن خَفْتُهِ

ದರ್ನದಲ್ಲಿ ದಲ್ಲಿಗ: [™] เเล็่งเ פֿלַ הַּבַע פֿוֹנַ וֹמִּבֹאַלַ

הְּבָּבְעָן וּלְבִינִיר, עַלְבָּהָ: לְמֹלְאֵכֵּׁנוּ אָּנִיבְ מוָמָּבְ וּלְכָּבְ אתו הביאו אָת־הָרוּמָת יָהוָה שני לְבָּוֹ וְכֵּל אֲשֶׁרֹ נָדְבְּה רוּחָוֹ וֹּבֶאוּ בֹֿלַ_אָּיִה אַמֻרַרנִשְאַנ

ַּזְהָב כַּיהוָה: لْخُرِيْمِ كَيْمُ لِيَرْلُو لِيَرْلُولُ لْمَحْمَٰ لَحِيمُا خُدٍ خُذِر يَٰثِح لِمَحَالِ لَمَنَكُلَ يَمْسِيكِ خُدٍ مُلَا בּ לָבֵוֹר כֻּב עֲבְּיִאִּ עַוֹּט לַנְּזָם צִּאִטְּרְעִּי לְבִּיה צִיִּהִיאִּי שֵׁיִרוּן נּבְּלֵאנּ בַיְאַנְּמְיִם מַּלְ בַנַּנְּמִיִם בָּלִן נִמִיםן װִבְרָנִיּא מַלְ נְמִּיָּא בַּלְ

מְאָבְעֶים וְעַרָת הָחָשָׁים הַבְּיאוּ: الظلال ialu שַׁכֹּלִט וֹאַבוּלָמֹן וֹטוָכַמַּט חָּנֹי. וֹבֹב_אֵוּה אֹהָבַוֹנֹלְגֹּא

לְכְּלְ עָמְאָמָע עַהְּדָעָע עִדְּיִאָנּי אַמֶּע נֹטִּגָּא אִטָּו הַאָּג מִסָּנִם הַבְּיאִי אָת הְרוּמָת יְהֹוָה וְכֹּל בְּלְ־מֵרִים הְרִימַת בֶּסֶרְ וּנְחֹשֶׁת

نهُلا_تِهُم: نْعُن تِعَدُّرُا عُن سِيرَمَن تِهَٰرُ، שְׁוִוּ וַיְּבָּיִאוּ מַשְׁנֶוֹה אֶח־הַהְּבֵלֶתׁ בִּירַהָא עְּיְלָא יִמִיתוּ כִּד עַּיִילֹ וֹכֹאַ אַמִּבּע עַכֹּמִעַ בַּר בּוֹצִגִּינִ

> בְּנוֹהִי לְשַׁמָּשָׁא: לאַבֿרוֹ כָּבַנָא וַנָת לְבוּשֶׁי בְּלֵינְ הְאֵא נְתְ לְבִוּהֶג לִינְ הָא יָר לְבוּשֵׁר שִׁמוּשָׁא לִשַּׁמָשָׁא

> ישְׁרָאֵל מִן בֻּדְם מִשֶּׁה: כֿל כַּנְאָשָׁא בַּבָּנִי

אַניגאַ וֹנ אַפֿבֹמוּנִאַ בוֹב וֹנֹ וכל האַשְׁלֵימָת רוּחֵיה עַמֶּיה וּאָטוּ כַּלְ וּבָר דְּאָטִרְעִי לְבָּיה

פּוּלִטְנִישׁ וֹלַלְדוּמָה לוּוֹאַא: לְאָבְינִע מְאָבּן וְמִּנְאִ וְלְבִּבְ

אָבְמוּת דַּהְבָּא בֶּבָם וָיָ: בבור ולא ילו

تٰ۵فٰظ۔ וַתַּמִּכִּי יבוא ומֹהֹוּ, וּמֹהֹכּ, בַּבֹכֹּוּ

%'\\'\': **ÖÖYLÜ** שַׁכֹלָא וֹאַבֹּנוֹלָא וּאַבֿת וַבוְנִבּי

לַכַּׁלְ מַבְּירַת פּוּלְחָנָא אָיתִיאוּ: וְכֶל דְאָשְׁהְבָּח עִמֵּיה אָעֵי שִׁמִין אָניֹגאַ וֹני אַפּֿוֹמִנִיאַ בֿוֹם וֹנִ כַּל דַאַבוּים אַרָמוּת כַּסָף וּנָחָשׁ

זְהורי וְיָה בּוּצָא: זְטְ טַבְּלָא וֹנְטְ אַבְּוֹנִא נִטְ אָבָת וֹכֹב אַשַּׁישׁא עַכּוּמִע בַבּא

> minister in the priest's office.' and the garments of his sons, to holy garments for Aaron the priest, ministering in the holy place, the the plaited garments, for

presence of Moses. children of Israel departed from the And all the congregation of the

the holy garments. for all the service thereof, and for the work of the tent of meeting, and brought the LORD's offering, for whom his spirit made willing, and heart stirred him up, and every one And they came, every one whose

gold; even every man that brought signet-rings, and girdles, all jewels of nose-rings, and ear-rings, and willing-hearted, and brought women, as many as were And they came, both men and

an offering of gold unto the LORD.

brought them. rams' skins dyed red, and sealskins, and fine linen, and goats' hair, and found blue, and purple, and scarlet, And every man, with whom was

tor any work of the service, brought with whom was found acacia-wood the LORD's offering; and every man, offering of silver and brass brought Every one that did set apart an

†7

77

07

61

the scarlet, and the fine linen. had spun, the blue, and the purple, hands, and brought that which they wise-hearted did spin with their And all the women that were

(e1) בגדי השדד. לכקות המכון והשלמן והמנורה והמוזמות זשעת קילוק מקעות:

. אם העזים): - חח. הוא הכשיט של והב עגול, נסון על הזכוע, והוא הלמיד: - וכומז. כלי זהב הוא, נסון כנגד אומו מקום בְּבְּבַיְםׁ, כמו שממרגס לעיל מיניס, רק ממרגס וּמַיִּימָן, ורלס לומר שסבימו חח ונוס בעודן על סנשיס, כמו שכחב רש"י על עוו (שב) על הגשים. עם הנשים, וסמוכין אליהם. (מה שהחרגום הניח על כפשומו, משום דלא מחרגם ויצאו האנשים וַאַמוֹ

₽∠1

(23) וכל איש אשר נמצא אחו. מכלם מו מרגמן מו מולעת שני מו עורות מילים מו תחשים, כולם הבימו: למשה, ורצומינו פירשו שם כומו, כמן מקום ומה:

78	ְּלַחְשָׁב מְחֲשֶׁבָת לַעֲשֶּׁת בַּּיָּהָב יַבְבֶּסֶף יַבַּנְּחְשֶׁת:	ڂٮٙٮؗڂ؉ؠڂڎۉڂ؉ؠڂڎ۬ٮ۠ۿ؉ ؠڔ۠؉ٙڋڟ؉؉ڟڎڶڴڔڟۿػ	And to devise skilful works, to work in gold, and in silver, and in brass,	78
31	וּבְבְלְ־מְלְאבֶת: בְּחְבְּמֶת בִּחְבוּנָת וּבְּדַעַמִת נִיְמַלְאבֶת:	וְבְבְלְ הְבִירְא: וֹ בְּחַבְׁמָא בְּסוּכְלְטָנוּ וּבְמָדַּע וְאַמְּלְיִם עִּמֵּיה רוּחַ מִּוְ קֵּדָם	And He hath filled him with the spirit of God, in wisdom, in understanding, and in knowledge, and in all mannet of workmanship.	18
מלימי (מני) ⊂ר*	ניִאִמֶר מֹשֶׁׁׁׁׁהַ אֵלְ־בְּנֵי וִשִּׁרְאֵׁלִ רְאֵּי קְּרָא יְחֹנְָׁׁה בְּשֵׁׁׁם בְּצַּלְאֵל בֶּן־אִירֵי בֶּן־חִיּר לְמַשָּׁׂה יְחִיּרֶה:	טֿגו בֿבֹּג וֹנֹ בַּאָנִם בַּגַּלְאָנְ	And Moses said unto the children of Israel: 'See, the Lord hath called by name Bezalel the son of Uri, the son of Hur, of the tribe of Judah.	30
67	בְּל־אֵישׁ וְאִשִּׁה אֲשֶׁר נַתַב לִבְּם אֹחָם לְחָבִיאׁ לְבְלֹתַּשְׂלִאבְׁה אַשֶּׁר צִיְּה יְהֹנֶה לַעֲשִׁית בִּיַר מֹשֵׁה הַבֵּיאי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נְדְבָּה לִיהֹוֶה: (פ)	לְבְּחוֹן שְׁמְּחוֹן לְאֵיחָאָה לְכָל עַבְירְהָא הְפְּקּיד יִיְ לְטָעֶבָּר בניין	The children of Israel brought a freewill-offering unto the Lords; every man and woman, whose heart made them willing to bring for all the work, which the Lord had commanded by the hand of Moses to be made.	67
82	ېغىم-تىقىۋە بېم-تىقىقا چىغاند دېتىۋىل تىقىقىئىت بىچىۋىدى توۋەت:	וֹלְלֵּמְבֵּע בּוּסְׁמִּגְא: לְאַנְעַרוּתָא וֹלְתָּאָת רְבוּתָא וֹנִע בּוּסְמָא וֹנִע מִאָּתָא	and the spice, and the oil, for the light, and for the anointing oil, and for the sweet.	82
<i>L</i> τ	ְרָנִיִּשְׁאָם הַבְּיאִּי אָת אַבְנֵי תַשְּׁתַם נְאָת אַבְנֵי תַמִּלְאָים לְאֵפִּוֹּד רְלַחְשֶׁן:	לְהַּפֿׁמֹּא דֹאִנפּוָבֹא נִּדְטוּנְהַּוֹּא: דוּבַלְא וֹנִי אַּדְנִּוֹ אַהַּלְטוּטִׂא וֹבַבְּבֹבְיֹא אֵנִינִאוּ נִי אַבְנִּוּ	And the rulers brought the onyx stones, and the stones to be set, for the ephod, and for the breastplate;	L٦
97	֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓	מַמְּוֹנְא: מִּמְּיִנְוּ בְּטִבְּמָא מִּוֹלֶוּ יִׁט וֹכְלְ וְמִּנְא צִאָּטִרְעִּה לְבִּּטִוּוּ	And all the women whose heart stirred them up in wisdom spun the goats' hair.	97
	OGL AULU -	י פרשת ויקהל שלישי – VXX	FXODOS X	

מלאכע מְּנַהְּבֶּׁיִ מְּלֵּמְתְּיִי בְּלֵבְ בְּלֵבְ בְּלֵבְיִ אִּנְּמִּנְוּנִי אַבְּּאִ לְמָהֵּבִּע בַּלְבְ בּבְּנַלְהָשְׁע מְּאֶׁ לְתְּהְּוִי בְּלֵבְ בְּלֵנְנִינִי אַבְּאִ לְמָהֵּבְע בִּלְבְ בּבְּנַלְאָכִע מִּנְהָּאָּע בְּלְמִנְּבְיִי בְּבְּיִּבְּיִ בְּיִבְּיִי בְּבְּיִבְּיִי בְּבְּיִבְּיִי בְּבְּיִבְּיִ בּבְּנִלְאָכִע מִּנְהָּאָּע בְּלָהְבִּיִּ בְּלָבְיִי בְּלָבְיִי בְּלָבְּיִי בְּלָבְיִי בְּלָבְיִי בְּלָבִיי

and in cutting of stones for setting, and in carving of wood, to work in all manner of skilful workmanship.

(52) שוו אח העזים. סים סימס פומנום ימירס, שמעל גבי סעויס סיו עווין פומס (שבת לע.): (72) והנשאם הביאו. פמר כ' נמן, מס רפו נשיפים לסמנדב במנוכם סמובם במחלס, ובמלפכת סמשכן לפ סמנדבו במחלס,

ללל כך אתר ישיאיס, ימנדבי לבור מס שממנדביס, ומס שממפרין אנו משלימין אומו, כיון שסשלימו לבור אם סכל, שנאמה הלא כך אמרו ישיאיס, ימנדבי לבור מס שממנדביס, ומס שממפרין אנו משלימין אומו, כיון שסשלימו לבור אם סכל, שנאמה המלס, ולפי שנמענלו מממלס, נמסרס אומ משמס, והישאס כמיב:

(30) חור. לנס של מריס סיס:

[월급4.월드 육[월5.6월] 수업였다.

ζά¢ά× ŁĹl: ַ הַנְאַ וּלְאַלְפָא יָהַב בָּלְבֵּיה הוּא

of Dan. the son of Ahisamach, of the tribe he may teach, both he, and Oholiab, And He hath put in his heart that

خُر_مُرُعِجُكِ لُكِمُكُ، مَكَامُحُك: בַּׁטוַלַמַּט טַמִּלָּי וּבַמָּמָ וֹאָנִי מִמָּיִ ĒĿĞĊĽ יּ פַּלְ מְלֵּאַכְּע עַרְשָׁ ו וְחַמֶּבְ לְמָמֶּבִּר כָּלְ עַּבְּיִרָּת נַּוֹּר וֹאִיּמָּוֹ מְלֵא אַלְם חְבְעַת־לֶב לַעֲשׁוֹת אַשְּׁלִים עִמְּהוֹן חַבִּימוּת לִבָּא

מַבוֹגא ומַלַפּוּ けばぐれる !ĘŊŢĸſĹŊ

that devise skilful works. do any workmanship, and of those and of the weaver, even of them that purple, in scarlet, and in fine linen, weaver in colours, in blue, and in of the skilful workman, and of the workmanship, of the craftsman, and of heart, to work all manner of Them hath He filled with wisdom

ـ بَاظِرُهُ لَا كُنُولًا يُقَلُّونًا خِرْبًا ذِبَرُنَا: לְהַּמְּט אָטַבַלַּלְבִּלְאַכָּט הַּדְּנַנִי קְבְּמֶּה יְתְבּוּנְהֹ בְּהַמֶּה לְדַעַת ועאא אָישׁ חַבִּם־לֵב אֲשֶׁר נְהַוֹּ יְהֹוֹה

פּוּלְטוֹן לוּוֹבְמֹּא לְכָּלְ גַּפּּפֿוּג למבה לממכר יח כל מבידת בּבוּלְמִנִישׁ בּבוּלְ לכו טכום לפא צוטר גל لمُشِير خَمْخُهُم لَمُتَاخِبهُت لَخِمِ المُحَدِد خَمْخِهُم لَمُتَاخِبهُت لَحِم

the LORD hath commanded.' the sanctuary, according to all that work all the work for the service of and understanding to know how to whom the Lord hath put wisdom and every wise-hearted man, in And Bezalel and Oholiab shall work,

ΙΛΧΧΧ

· אַבְלוּאָבֶ וֹאָלְ פַּלְ_אָּוּהְ עַבַּם_ ڗڹڟؙڷۼڗۺ۪ڎۼڔڂڋڂۼڔٳڶۼڔ לְהַבְּינִבְים לְמִהְבַּר וֹטַבּי: כַּלְ בַּאַטְרָתִּי לְכָּיִה לְמָלַרַד ַבְבָּא בַּינַב ;; חַבְּיִלָּא בְּּלְבָּיה וּלְאַבוֹלְיאָב וּלְכָּלְ וֹּבָּר עַכִּים にベルメ $\dot{\zeta}\dot{\Box}\bar{\chi}\dot{\zeta}\ddot{\chi}\dot{\zeta}$

the work to do it. heart stirred him up to come unto put wisdom, even every one whose man, in whose heart the LORD had Oholiab, and every wise-hearted And Moses called Bezalel and

\$4_บัติวุ่งอื่น รุ่นี้ดูน งุ่นั้น: פֿבן אָמָּב למָאָוּ לִדָּוּ לַלַבְבָּע جُد يُجَهُد دُرَةً! بُدِيْتِ بَادِٰمُن خَذِفِهِ

בֹגפֿב: מוען כוה עוד נדקקא בצפר ליוֹשְׁאַ לְמָהְבֹּע וֹטַעּ וֹאָנּוּן ŘĠĹMĽŮX ĽŸĽŮĽXĽ ČŰ ונסיבו מן קַדָם משָה יָת

morning. unto him freewill-offerings every to make it. And they brought yet service of the sanctuary, wherewith had brought for the work of the offering, which the children of Israel And they received of Moses all the

للم الله المنافع المنا לְצְּשָׁׁהְ אָלְהְי וְהָם בִּלָּיאִי אָלָיוּ نْ بَلْمِدْ كِنْ كُمْ كُلُمْ لِمُحَلِّم لَا فَلْكُمْ مُنْ الْمُؤْلِمُ مُنْ الْمُؤْلِدُ مِنْ فَالْمُؤْلِدُ مَا נּ הַמְּרוּמָה אֲשֶׁר הַבָּיאוּ בְּנַוּ رِبْطِيَّة بَرَخْطِيرٌ بَرَضِّت يُجِمَ جِحًا _

מהבוביי באמן הבדין: וֹאֶׁעוּ כָּלְ חַכִּימִיָּא בְּעְּבָּרִין יָת

they wrought. every man from his work which all the work of the sanctuary, came And all the wise men, that wrought

ַ מִמְּלַאַכְּתִּי אַמֶּר ַ הַמְּר עַמְּים: בּלְ ַתְּלֵאְכִיע עַפְּוֹבְתָּ אָנְתָ אָנְתָ בֹּלְ הַּדִּנְגַע עַנּוֹבְתָּא נִּבַר נִּבַר נִיבָּאִי בְּלְ־תַחֲבָמִים הַעֹּשִים אָת

בשבמים, לקיים מה שנהמר ולה נבר שע לפני דל (היוד לד, יש): (48) ואהליאב. משלט דן, מן סירודין שלשלמים, מלני השפחוח, והשוחו המקום ללללאל למלאכח המשכן, והוא מגדולי

יְהְוָה לַעֲשָׂת אַמְה: הְעַבְרָה לַמְּלְאַכְּה אֲשֶׁר־צְנָה לַצְּבִירְהָא דְפַפֵּיר יָיָ לְטָמֶבר

וּנֹכַּלָא בֹמֹם מִבַּבוֹא: עיר מְלַאַבֶּה לְחָרוּמָת הַאָּדִשׁ ربعر משֶׁה וַיַּעְבְּירוּ קוֹל בְּמַחֲנֶה וֹפְּפֵּיד משֶׁה וְאַעְבָּרוּ בְּרוֹז

וְהוֹתֶר: (ס) <u> ۲</u>۲۵۵۲۲۲ **ロロロスタル** ֶּ וְתַּמְּלְאִּכְּה הַיְּמָה דַיָּםְ לְכְּלִ

ַ מַעֲשָׁר הַשֶּׁר בְּשֶּׁר אַטָּם: וֹאַבׁלֹמֹן וֹעוַכֹּמֹע מִּלָּוּ בֹבַבָּים نڭڭڭلا וֹבׁוֹמִׁנוֹ מֹמֹח בֹּמֹחוֹב رد، ، ب تفریم کی ب تعلی تو به کار بازی به تو به ניגמו לב שלם בב ĖŒĀ.

אַנוֹע לְכַּלְ עַנְינִוּנִינִי בְּאַמָּׁה הַיְּרִיעָה הָאָהָת מִדְּה ¿ וֹמֹמְנוֹם לֹאַפֶּׁנוּ וֹנְטַבְ אַנְבַּׁה אבו בונוגדי באַנוע המוֹני

אַנוֹע אָג_אָנוֹע: אָלְאָנְוֹע וְחָמֵה יְרִיעֹת חַבְּר עִם חַבְּאַ וַחָמֵישׁ יָרִיעֶן לְפִּיף תְּיִם אָנִי שְׁמָּשְׁ בּיִנִינְקָנוּ אָטִוּנוֹ נְלְפָּגוּ יִנִי שְׁמָּיִשְׁ יְנִימָּוֹ שְׁנִיאָ

تَشَرُّرن: עַנְיִרעָּה הַפַּיצִינְה בַּשַּׂהְבֶּרֶת בּמִשְׁבַבׁנִי בּוֹ גַּמְר בִּעְפָּר " שְׂפַּת הַיְרִיצְה הַאֶּהְת מִקְצֶּה 4454 ئچڅلا

> ַ הַעָּם לְהַבָּיִא מִבֵּי עַמָּא לְאֵיהָאָה מָסַּה פּוּלְחָנָא באקר נאַמרוּ לִמִשָּׁה לָמִימָר מַסְּנַּן

מְלְאֵיתְאָה: לְאַפְּרְשׁוּת קוּדְשְׁא וּפְּסָל עַמָּא לא וֹהֹבֹעוֹן הוָע הֹבֹינִעֹא בְּמַמְּבוֹנִישְׁא לְמִוּמָר לִּבָּר וֹאִשֹּא

אָטַה עַבּירְהָא לְמָעֶבַר יָתַה וִיתַרַת: וֹהְבֹּגְעַׁא בַוֹנִע מִפַּע לְכַּבְ

: ליבונן: בובולו מובע אומו מבע וֹאַבְעָּוֹנֹא יִגְבַת וַבִּובִו גִּוֹבַע יְרִישְׁן דְּבוּץ שָׁזִיר וִתַּכָּלֵ**א** מֹבוֹעִמֹא וֹט מַמָּבוֹא מֹמָע וֹמֹבַעוּ כַלְ טַכַּימֵי לַבַּא בַּמַּבַעוּ

שַׁבְאַ לְכָּלְ וְרִישְּׁהַאִּי אוובא ביריעהקהא הדא עשירון

אַמּוֹל צִינוֹהֹטֹא עוֹבֿא מֹחַבוֹע וֹטֹמֹנו אַמִּוּן וּפּוּטִוֹא אַבַבּת

עַרָא מִם עַרָא:

בּירִיעַמְאַ בְּסִטְּרָא בִּית לוֹפִי בות לופי בן עַבר בְּסִפְּהָא ספֿטֹא בּיריעַקוא חַדָּא מִסְּטָּרָא מַל נעבר עניבין דָּהַבְּלָא עַל

> make.' which the LORD commanded to enough for the service of the work, The people bring much more than And they spoke unto Moses, saying:

restrained from bringing. sanctuary.' So the people were more work for the offering of the neither man nor woman make any throughout the camp, saying: 'Let and they caused it to be proclaimed And Moses gave commandment,

much. for all the work to make it, and too For the stuff they had was sufficient

made he them. the work of the skilful workman purple, and scarlet, with cherubim fine twined linen, and blue, and the tabernacle with ten curtains: of them that wrought the work made And every wise-hearted man among

curtains had one measure. of each curtain four cubits; all the and twenty cubits, and the breadth The length of each curtain was eight

another; and the other five curtains And he coupled five curtains one to

he coupled one to another.

OI

9

outmost in the first set; likewise he And he made loops of blue upon

was outmost in the second set. made in the edge of the curtain that the edge of the one curtain that was

- (ב) מדי העבודה. יומר מכדי לוכך סענודס:
- (6) ויכלא. לשון מניעק:
- (ע) והמלאכה היחה דים לכל המלאכה ומללפת ססנלס סימס דיס של עושי סמשכן, לכל סמללפס של משכן לעשות
- מומס, ולסומר: והווחר. כמו וְסַכְּבֵּד מֶׁם לְבֹּו (שמום מ, ימ), וְסַבּׁוּח מֶׁם מוֹמְבּ (מלכיס־בּ ג, כד):

07

ממישי	ڜۿ؞ؘڡ ڋڟڋ؞ڡ: ڗڒڡٚۺۼڡۦڽڟڎۺ؞ڡ ڴڟٷچٳڔۼؚۼؚڔ	מִּמִּנוֹ בַּנִּמִּ לְמִמְּבֵּׁנִא בַּאָמִּנ וֹמְבַּב וִע בַּפּנִא לְמִמְּבַּנִא בַּאָמִנ	And he made the boards for the tabernacle of acacia-wood, standing up.	70
61	ניַעַשׁ מִכְסָרֹ לְאָהֵל עֹרָת אֵילָם מְאְיַּמִים וּמִכְסָר עַרָת הְּחָשָׁים מִלְמֵּעְלְר: (ס)	ױַמְשָׁבֵּי סְּלְּנִיִּאָ מִלְּמִילָא: בְּמַשְׁבֵּי סְּלְנִיּנְאִ מִלְּמִילָא: בְּמַשְׁבֵּי סְׁלְנִיְנְאִ מִלְמִילָא:	And he made a covering for the tent of rams' skins dyed red, and a covering of sealskins above.	61
81	ַנּיָעַשׁ קַרְּסֵי נְּחִשָּׁת חֲמִשָּׁיִם קְחַבָּר אָת־הָאָהֶל לְהְיָת אָחֲר:	ינעבר פורפין הנחש חַמִּשִׁין לְלְפְּפָא יָת מַשְּׁבְּנָא לְמָהָנֵי הַ	And he made fifty clasps of brass to couple the tent together, that it might be one.	81
Ζτ	וּלִּעַשׁ לֻלְלָאָת חֲמִשִּׁים עַּל שָׂפָּת תַּיְרִישְּׁה תַקִּיצֹּנָה בַּמַּחְבֵָּהָת וַחֲמִשָּׁיִם לֻלְאָׁה עָשָׁהׁ עַל־שָׂפָּת תַיְרִישְׂה הַחֹבֶּהֶת תַשִּׁנְית:	בּירִיעַמְא דְּבֵית לוֹפֵּי הִּנְיָנְא: וְחַמְשִׁין עֲנִבּין עֲבָר עַל סְפְּחָא בּירִיעַמְא בְּסִמְרָא בֵּית לוֹפֵּי נְעֲבָר עֲנִפִּי	And he made fifty loops on the edge of the curtain that was outmost in the first set, and fifty loops made he upon the edge of the curtain which was outmost in the second set.	Źτ
91	ְוְאָת־שֵׁשׁ הַיְּרִילִּת לְבֶּר: יַנְחַבֶּר אָת־חֲמֵשׁ הַיְּרִילִּת לְבָּר	וֹנִים הֵּנִים וֹבִימֵּן לְּחִיִּב: וֹלְפִּּוֹשׁ זִּים חֲמֵּיִם וֹבִימֵּן לְחִיִּב	And he coupled five curtains by themselves.	91
Şī	אָבֶרְ הַיְרִיעָה הָאַחָּת שָׁלִשִׁיםׂ הַצִּּמְּה וְאַרְבָּע אַמֹּוֹת רָחָב הַיְרִיעָה הָאָחָת מִבְּה אַחַׁת אַבֶּר אַחָׁת	לְטְבֹא מֹמֶבׁוּ וֹבׁוּמֹּן: בּוּבוּמִטֹא טַבֹא מִמִּטִטֹא טַבָא אַמִּוּן וֹאַבְבֹּת אַמָּוּן פּוּטִוֹא אַנְּרְבָּא בִּוֹבוֹמִּטֹא טַבָא טַלְטָוּן	The length of each curtain was thirty cubits, and four cubits the breadth of each curtain; the eleven curtains had one measure.	Şτ
₽ī	ַנִּעַשׁ יְרִיעָּת מִּלִּים לְאָהֵל עַלֹּ הַמִּשְׁבְּן עַשְׁמֵּי־עָשְׁרֵה יְרִיעָּת עְשָׁה אֹהֶם:	הְבַּר יְהְהְלֵּוּ: מַלְ מַּמְּבְּׁנָא חֲדָא מִּמְּדֵּי יְבִימָּו נְבְּבַר יְרִימָּן בְּמָּנְיֵה לְבָּרָסָא	And he made curtains of goats' hair for a tent over the tabernacle; eleven curtains he made them.	ŧι
ξī	ונֿעשׁ חֲמִשֶּׁים קּרְסֵי זָתָב נֵיְחַבֶּׁר אָת־תַיְרִיעָּת אַתָּת אָל־ אַתַּת בַּקְּרָסִים נֵיְתִי תַּמִּשְׁבֶּן אֶתֶד: (פ)	וְעְבֵּר חַמְשִׁין פּוּרָפִּין דִּדְחַב הְבָּא בְּפּוּרְפִּיָא וַהָּגִּ עִּם הַדְא בְפּוּרְפִּיָּא וַהָּוֹה עַשְׁכְּנָא הַר:	And he made fifty clasps of gold, and coupled the curtains one to another with the clasps; so the tabernacle was one.	٤٦
टा	װְמִשִּׁים לֻלְאֹת עִשִּׁרוֹ בַּיְרִיעָּת הָאָהָתֹ וַחֲמִשִּׁיִם לֻלְאֹת עִשְׁרִ בְּקְצָּת תַיְרִישְׁת אֲשֶׁר בַּשַּׁהְבָּרֶת תַשְּׁנִית עַקְבִּילֹת תַלְּלְאُת אַחָת אֶל־אֶחֲת:	לְפֵּבֵּילְ שֵׁבְא:	Fifty loops made he in the one curtain, and fifty loops made he in the edge of the curtain that was in the second set; the loops were opposite one to another.	71

ספר שמות – פרשת ויקהל חמישי – Exodus Exodus

96	ְּרָרִירִּ שְׁמִּנְה קְרָשִׁים וְאַרְנִיהֵם בְּסֶף שִׁשְּׁה עְּשֶׁר אֲדְנִים שִׁנֵי אֲדְנִים שְׁנֵי אֲדְנִים תַּחָת תַּהֶּרֶשׁ הְאָחֲר:	בּפָא עַר: סְמְכִין הְּבֵין סְמְכִין הְחֹוֹת הְבְסָן שִׁתַּי עַשְׁרָי נְהָוֹי הְמְּנְיִא בַּפִּין וְסְמְכִיוֹ הְיִ	And there were eight boards, and their sockets of silver, sixteen sockets: under every board two sockets.	о€
67	ְּוָהְוָּי תֹוֹאֲמִםׁ מִלְמָּטָּה וְיַחִדְּׁיִּ יִהְיִּי תַמִּיםׁ אָל־רֹאִשׁׁוֹ אָל־ תַשַּׁבְּעַת הָאָחָת בֵּּן עָשָָׂר לִשְׁנֵיהֶם לִשְׁנֵי הַמִּקְצִּעְׁת:	לַטַרְמֵּין זְוְיָן: מַבְּוְיִין בְּעִּיְקֵיא מַבְּוְיִן בְּבִּישִׁיהוֹן בְּעִּוְקָהָא נְחָרְמֵּין זְיְלְיִי	that they might be double beneath, and in like manner they should be complete unto the top thereof unto the first ring. Thus he did to both of them in the two corners.	67
82	ەلەرد جېتىنى ئېشى جېچېدىد سىرىسى ئېيىنى ئېچىدىد	יהְבין דַפִּין עַבָּד לְּזָוְיָת מַשְּׁבְּנָא בְּסוֹפְּהוֹן:	And two boards made he for the corners of the tabernacle in the hinder part;	82
Lτ	ېۋى خىرى تونۇچا يۇت ئۇت ئېزىچىرى تونۇچا يۇت ئۇت	ְּמְטְא צַּפְּין: וְלְסְׁנְפֵּי מַשְּׁבְּנְא מַעְּרְבָא עֲבָר	And for the hinder part of the tabernacle westward he made six boards.	Zτ
97	וּאַרְבְּעִּים אַרְנִיהָם בָּסָּף שְׁנֵי אֲדְנִים מַחַת תַּמֶּרֶשׁ הָאָחָד יִשְׁנֵי אֲדְנִים תַּחַת תַמֶּרֶשׁ הָאָחֶד:	וּאָרְבְּשִׁין סְמְכִיהוֹן דִּכְּסִף מְבֵין סְמְכִין מְחוֹת דַּפָּא חַד הְבֵין סְמְכִין מְחוֹת דַּפָּא חַד:	and their forty sockets of silver: two sockets under another board, and two	97
Şτ	אַפֿון אַטָּה טָמִטְּבֶּן הַשָּׁנִית לִפָּאָת ילְאָלַע הַמִּטְבֶּן הַשָּׁנִית לִפָּאָת	אַפּוּנְא מְּבַר מְמְּבִּוֹץ בַּפְּוֹן: וְלְסַׁמָּר מִמְּבִּנְא טִּנְנָנִא לְרִיִּם	And for the second side of the tabernacle, on the north side, he made twenty boards,	Şτ
+ 72	וּאַרְבָּעִיםׁ אַרְנֵי־בֶּׁסֶף עִּשְּׁה מַחַת עָשְׁרֵים תַקּרָשִׁים שְׁנֵּי אָרְנִים מַחַת תַקֶּרָשׁ הָאָחָר הַקֶּרָשׁ הָאָחָר לִשְׁתֵּי יָדֹתֶיוּ:	נאַרְבְּעִין סְמְכִין דִּכְּסָף עַבָּר סְמְכִין הְּחִוֹת דַּפָּא חַד לִהְבֵין הְמִרִּי יִּהְבֵין סְמְכִין הְמִרְיִ יִּהְבֵין סְמְכִין הַמְּהְיִה בְּפָּא הַמְּהְיִם בְּכִּין	And he made forty sockets of silver under the twenty boards: two sockets under one board for its two tenons, and two sockets under another board for its two tenons.	† 7
ध्य	ىزىون چەر-ترېرتى داخىيە يىد يونېرىد: قەنېزىد:	וְעְבֵר יָת דַפּוָא לְמַשְׁכָּנָא טַשְּׁיִרוֹ צַפִּין לְרוּתַ עֵיבַר בְּרוֹמָא:	And he made the boards for the tabernacle; twenty boards for the southward.	£7
77	שְׁתֵּי יִדֹּת לַמֶּׁרָשׁ חֲאֶחָׁר מְשִּׁלְבֵּת צַחָת אֶל־אָחָת בֵּן עַשְּׁה לְלָל קַרְשֵׁי חַמִּשְׁבֵּן:	מְבֵּין צִירִין לְדַפָּאִ חַד מְשִׁיּלְבִין חַד לְקֵבֵיל חַד בֵּו מְבִיל לְכֹל דַפֵּי מַשְׁבָּנְאִ	Each board had two tenons, joined one to another. Thus did he make for all the boards of the tabernacle.	रर
17	עַשָּׁר אַמָּת אָבֶדְ תַּקֻּבָשׁ וְאַמָּת וַחֲצָּי הֵאַמָּׁה רָחַב תַהֶּרָשׁ הָאָחֲר:	בְּרַפְּא חַר: נְאַמְּחָא וּפַּלְגוּח אַמְּחָא פּוּחָנְא מַשְׁר אַמִּין אוּרָכָּא דְּרַפָּא	Ten cubits was the length of a board, and a cubit and a half the breadth of each board.	71

the tabernacle,

And he made bars of acacia-wood: five for the boards of the one side of

לְּבַרְשֶׁרְ צֵּלְתְ חַמְּשֶׁבֵּן חַאָּחֲת: לְרַפּּי סְטֵר מַשְּׁבְּנָא חַד: " נַנְעַשׁ בְּרִיחֵי עֲצֵי שׁמָיִם חֲמִשְּׁר נַעְּבִּר עְּבָרִי דְּאָעִי שׁמִּין חַמִּשְׁאַ

⊂ 1	נִהַגָּתְ בַּׁמַבְּיִנְאַמֶּׁע נִחֵצִּּגְ לְמָּטִׁנִּי הִּמָּיִם אַמִּנְיִנִם נִחָצִּי אֲבְׁכִּיִּ וֹאַמֵּׁע נִינְּתָּהְ בַּבּּלְאָלְ אָטַ בִּאַבְׁוֹן הַצֵּּנִ	וֹאַמְּטָא וּפַּלְגָּא רוּמֵיה: אוּרְבֵּיה וְאַמְּחָא וּפַלְגָּא פּוּחָיִיה עַּטְיִין אַמִּין יִפָּלְגָּא וַעֲבְּיִר בְּצַלְאֵל יָח אֲרוֹנָא דְּאָעֵי	And Bezalel made the ark of acacia-wood: two cubits and a half was the length of it, and a cubit and a half the breadth of it, and a cubit and and a half the height of it.	IIAXXX
8£	וּאָת־עַמּוּדְיוּ חַמִּשְׁהֹ וָאָת־נְוֵיהָם וְצִּפְּה רְאִשִּׁיתָם וַחֲשָׁקִיהָם זְּהָב וְאַדְנִיתֵם חַמִּשְׁה נְהְשֶׁת: (פ)	וְיָח עַמּוּדְוֹהִי חַמִּשָׁא וְיָח וַנִיהוֹן וְחַפִּי בֵישִׁיהוֹן וְכִבּוּשֵׁיהוֹן הַהְבָּא וְסְמָכֵיהוֹן חַמִּשְׁא הְנְחָשָׁא:	and the five pillars of it with their hooks; and he overlaid their capitals and their fillers with gold; and their five sockets were of brass.	88
لا	מַעַּשֶּׁה רֹקֵם: נַאַרְגָּטָן וְתֹּלִעַם: נַאָּרְגָטָן וְתִּלְעַם:	ובוא מונר מובר צייר: הַתַּכְלְא וֹאַרְגְּוֹנְא וּאָבַע זְהַוֹרִי נְעְבָּרְ פְּרְסָא לְחָרַע מַמְּבָּנָא	And he made a screen for the door of the Tent, of blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen, the work of the weaver in colours;	Δ ξ
9٤	ניעש לה אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שִׁפִּים ניצַפָּם זַּהְב נִניהָם זָהָב נִיצָּק לְהָם אַרְבָּעָה אַרְנִי־בֶּסֶף:	ועבר לה אַרְבְּעָא עַמּוּדֵי שָׁמִּין וַחֲבָּנוּן דַּהְבָּא וָנִיהוֹן דַּהְבָּא וְאַהֵּיךְ לְחֹוֹן אַרְבְּעָא סְמְכִין הְכְּסָף:	And he made thereunto four pillars of acacia, and overlaid them with gold, their hooks being of gold; and he cast for them four sockets of silver.	9٤
\$£	رَائِوَّ هِمَا nَهِدُّوْمَ مِجِوْمَ إِيْمِارٍ إِمَانِائِوَمَ שِٰذِا إِشِفَ جِهِبِرِيَّ : جِهِدِيَّا:	נעַבַר יָת פָּרוּכְתָּא דְּתַּכְלֵּא שְּיִיר עּיבְר אִימָּן עַבַר יָתַה צּירַת כְּרוּבִין:	And he made the veil of blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen; with the cherubim the work of the skilful workman made he it.	SE
+ £	וֶאָת־תַּקְרָשָׁים צִפָָּת זָהָׁב וְאָת־שַבָּעֹתָם עִשָּׂת זָהָב בָּתֵּים לַבְּרִיתָם וַיְצֵּף אָת־תַבְּרִיחָם זָהֵב:	בּטַבּא: לְמָבְרַנִּאְ נְטַבָּא זָט מָבְרַנִּא מִוֹלֵטְׁטֵוּן מְבָר בַּטַבָּא אַטָרָא וֹט בַּבּּנָא טַבָּא בַּטַבָּא וֹנִט	And he overlaid the boards with gold, and made their rings of gold for holders for the bars, and overlaid the bars with gold.	↓ €
88	ريْعِשٰ אָת־תַבְּרֵיתַ תַּמִּיכָׁן לִבְרֵּתַׂ בְּתַּוֹךְ תַקְּרָשִׁים מִן־תַקָּצֶת אֶל־ תַקְּצֶת:	לְסָׁנְפֵּר: לְאַעְּבְּרָא בְּגוֹ דַפּּנָא מָן סָנְפֵּר נְעְּבָר יָח עְבְּרָא מָצִיעָאָה	And he made the middle bar to pass through in the midst of the boards from the one end to the other.	££
₹	رْمَرْسُ جدرأَت לِمَرِسُ צِرْلًا تَفِّضُجُّا نَسُّرِنَ رَيَمِشِّهُ جِدَرَةً جُمَرِسُ بَفِّضِدُا كُنْرِجُهِنَ يِشِهَ	תּמְּבְבְּא: לְבַפָּּג תַּמְּבִּרָא לְסִוּפְּׁעוּוּ תַּמְּבִּרָא טִּוְלֵּא וַטַּמְמָּא מִּבְרֵגוּ וְטַמְׁמָּא מִּבְרֵגוּ לְבַפָּּג סִמָּר	and five bars for the boards of the other side of the tabernacle, and five bars for the boards of the tabernacle for the hinder part westward.	7 £

נינעש לו זר זָהָב סְבָּיב: י נוצפהו זהר טקור מבנת ומחוץ

QUILL: וְעָּבָר בֵיה זִיר דְּדְרַב סָחוֹר וְשְׁבַּׁנִי, בַּעַד בַּב, מִנְּיו, וִמְבַּבָא

crown of gold to it round about. within and without, and made a And he overlaid it with pure gold

מַל־צַּלְמִוּ הַשָּׁוּוּה: על־צַלְעוֹ הְאָחָת וּשְׁתִּי שַבְּעוֹת על סְשְּרִיה חַד וְתַרְתֵּין שִּיְקּ ַ מֹלְ אַבְׁפַּׁת פַּמְּׁמְעַנְיוֹ, וּמִּשֹׁי מַבְּמָע מַלְ אַבְפַּת זְוֹנִינִי וְעַבְּעַוֹ מִוֹלֵן ניצַק לוֹ אַרְבָּעַ שַּבְּעָת זְהָב וְאַהָּר לֵיה אַרְבַּע עִוֹקָר

על סטריה הגינא:

rings on the other side of it. rings on the one side of it, and two in the four feet thereof: even two And he cast for it four rings of gold,

and overlaid them with gold. And he made staves of acacia-wood,

בּלְעָּׁת הַאָּרָן לְמִּאָת אָת־הָאָרָן: ַ וְּיָבֶא אֶת־הַבַּרִּים בַּשַּבְּעָת עַלֹ

מַלְ סִמְבֵּי אֲבוּנְאַ לְמִמַּלְ יָנִי וֹאַהֶּגַ וֹט אָבוּנוּגָא בַּהֹוֹלִטֹא

on the sides of the ark, to bear the Ranit of the staves into the rings

ל וַבְצִי אָרְבְּה וְאַמֶּה וְהַצִּי תַרְתִּין אַמִּין יפּלְגָּא אַּרְבּה וּוֹמֹמְ כּפְּבְּע זְבְּבַר מְבַיִּנְע אַמְּנִנִים וַהְּבַּר כִּפּוּרִמָּא בְּרָבַר דְּבֵּי

ן אַמְּקְאַ פּוּקְיַה:

half the breadth thereof. length thereof, and a cubit and a gold: two cubits and a half was the And he made an ark-cover of pure

אַטָּם מִמָּנִג עַצִּגִיט עַכּפָּבָע: ל נינעש שְׁנֵנְ כְרָבֶים זְהְבֵּר מִקְשְׁרִ נִעְּבָר חְּבֵּר הַבְּיוֹ בְּרִבִּין בְּרָבִין

כַפּוּרְהָא: לניר עבר יקהון מקבין סטבי

the two ends of the ark-cover: of beaten work made he them, at And he made two cherubim of gold:

ناهُرُد (د، طعربان)[ط، طُعنيُدر]: הַכּפָּרֶת עַּשְׁר אָת־הַכְּרֶבֶים " וּכְרוּב־אָחָר מִקְּצָה מִזָּה מִוֹּ ひむれに ÇİİL

כפובשא מבר יח פרוביא יכְרוּבָא חַד מִסְּטְרָא מִכָּא מִן בולא ער מסטרא מכא

cherubim at the two ends thereof. piece with the ark-cover made he the cherub at the other end; of one one cherub at the one end, and one

עַכְרֶבֶים: (פּ) אַקיר אָל־הַכַפֿהַת הָיוּ פְּנֵי תַד לְקַבֵּיל כָפּוּרְחָא הַוֹּרֹ אַפִּי עַכַּפַּרָט וּפְּנֵיהָם אָנִישְׁ אָלְ- כָּפּוּרְהָא וְאָפִּיהוֹן תַּדְ לְבֶּבֶּילִ ينبري برجيجات هرف جيؤنه يهنا جديدي جديها ببهديا

בְרוֹבַיָּא:

cherubim. the ark-cover were the faces of the their faces one to another; toward ark-cover with their wings, with wings on high, screening the And the cherubim spread out their

נאַמָּע נִנוֹגִי למִנִיני אַמְּתָוִם אָרְכּוֹ וְאַמָּה רְחְבֹּוֹ נוֹמַהְ אָּטִי עַהְּאַלְעוֹן הַגָּוֹי הַמִּיִם וֹהַבָּר יִט פּּטוּנִא בֹּאָהוֹ הָמִּיּוֹ

פּיקְיֵיה וְאַמְּקָא וּפַּלְגָּא רוּמֵיה: שֹבשׁוֹ אַמִּוֹ אִנְבְכִּיִּבְ וֹאַמִּטֹאַ

half the height thereof. breadth thereof, and a cubit and a length thereof, and a cubit the acacia-wood: two cubits was the And he made the table of

OI

8

זֶר זְהֶב סְבֶּיב: " וּנְצְּרְ אָטִוּ זְהָבַר שָהָוּר וַנִּעַשׁ לָוּ וַהְפָּא יָהִיה דְּהַב דְּבֵּי וַעְּבִּר

ליה זיר דְּדְתַב סְחוֹר סְחוֹר:

round about. and made thereto a crown of gold And he overlaid it with pure gold,

לְבָמִים מְשֶׁקְבָיִים בְּקְנָה אָחֶר כלידין מְצְיָהוֹ בְּקִנְיָא חַד made like almond-blossoms in the ور بېمبار جوباد بقرت بهجي knop and a hower; and three cups וְמִוְמֵּן וּטִׁלְטֹא almond-blossoms in one branch, a שְׁלַשְּׁר וְּבִעִּים מִשְׁקְּדִים בַּקְּנָר فكفع حذيدا فقندا فكنته three cups made like the other side thereof; מֹגַּבְישׁ עַמֵּלֵי: מְסָמְרַה הָנְיָנָא: branches of the candlestick out of بهٰدٍهُد كُلِّر ロジロア the one side thereof, and three ⁸¹ שָׁלשָׁהו קְּנֵר מְּנִרֶה branches of the candlestick out of ַ מְצְּיַבְעַ טַּלְטַא לְנֵּוּ מְנְּוֹבְתָא מִסְמְרַעַ out of the sides thereof: three וֹמִמֹּט עַלִּנִם וּגַּאָנם מִגַּבְּוֹי וֹמִטַּא עַנִון נָפַעון מִסַּמֹבַבַּא And there were six branches going ದಥ್ಕಗ ಗ್ರೇ: flowers, were of one piece with it. וְשִׁוּשִׁיּבְּיִא מִנְּדִּ בְּוֹנִי إجزاد ببجديون وجمنيان بعديان shaft; its cups, its knops, and its שָׁרַה וּקְנָה כַּלִּידָהָא חַוּוּרַהָא the candlestick, even its base, and its (מּלּימִי) מִקְשְּׁה עְּשָׂה אָתְּהְמִּנְרֶה יְרֶבֶה דְּבֵּי נְגִיר עַבְּרָ pure gold: of beaten work made he ניַעש אָת־הַמְּנֶרֶה זְהָב שָהָור נַעְּבַר And he made the candlestick of **ਪ੍ਰਾ**ਜਾਂ⊤: (ॿ) .blog הקשות אַשֶּׁר יָפַּף בְּהַוֹּן זָהָב לעון דְרְתַב דְּבֵי: wherewith to pour out, of pure مدرختيد ازب ظفائع لانبازهك כֿפַּטַׁגוָ וֹאָטַ מִּנֹפֿיָטָגוּ _كالْجُا thereof, and the jars thereof, and the pans thereof, and the bowls נְעַ מִּנְסָוְעַיִּ נְנִע בָּוַכּוְעַיִּ נְנָע وا الظِمْلُال אָנו_טַאָרוּנוּיוּ בואגוֹ_ 91 upon the table, the dishes thereof, וֹמֹבֹר וֹנו מִנוֹא דִּעַלְ פַּנוּרָא וּנְּמֹמִ אֶּעַרַעַכּבְנִםוּ אָּמָּבַר מַבְ And he made the vessels which were 正學学品: with gold, to bear the table. נוֹגָּלְבְּ אָטִּם זְּעִוֹרַ לְמִּאָע אָטַר נִטִּפָּא זִּטִּיִנוּ בַּטִּבָּא לְמִּמָּלְ זִינ acacia-wood, and overlaid them Sī וּנֹמֹמָ אָטַרַעַּבּּיִרִםְ מֹּאָר. מִּמְּיִם וֹמֹּבַר יָט אָרִיחַיָּא בּאָמִי מִּמָּרוֹ And he made the staves of 正學之前: בּשׁׁים לַבּּגִּים לְמִּאִנ אָנר אַנּרָא לָאָרִיחִיּא לְמִפֹּלְ יִנוּ the holders for the staves to bear the Þι كِرُمُولِ لَوْضُؤْثِكِ ثِنْ، لَوَقَحُمُن كُرُكُّدُنِ يُلْأَنْظُم لِيَنْفُكِ مَاكُلُمُهُ Close by the border were the rings, אַמָּב לְאַנְבָּמ נַיִּלְינִי: זְוֹיִנְאַ צִּלְאַבְעַהַ בַּנְּלְנְיִנִי: that were on the four feet thereof. אָטַרַהַטַּבְּעָה עַלְּאַרְבָּעַ הַפַּאָט וִיהַב יָה עָּוְקָהָא עַלְ אַרְבָּעַ and put the rings in the four corners נוקט כן אַבלה הַבּׁהָט וֹנִיב נוֹטֹן וֹאָטוּב כִיב אַבבה הוֹטֿוֹ בַבַנַב And he cast for it four rings of gold, thereof round about. דְרְתַב לְגְּדְנְפֵּיה סְחוֹר סְחוֹר: נינש זרין קק למסגר קי סביב: made a golden crown to the border פושקא סחור סחור וַעַּבַר זִיר hand-breadth round about, and 71 עַנְגַמַּמִּ לְוִ מִסְנֶּנֶרְת שִׂפַּח סְבָּיִר וְעָּבְר לֵיה גָּדְנָפָא רוּמֵיה And he made unto it a border of a

מֹבּוֹבוֹן עַוּנַבִּא נְתִוּמִּנַבֹּא:

يزكيرت بحفياته وأجته حزبارا

حَفَٰفِد نَظَدَت كَا كَٰمِيْهُم تَعْذِيا تَؤْدِه تَهِيمًا حَا كَمْفَع كَثِيا

مُشَعَّلِهِ وَفَعِيْهُ وَلَيْ يَعْمُونُ وَلَيْ يَا يَعْمُونُ اللَّهِ فَلَيْهُ وَلَيْهُ وَلَيْهُ وَا

היצָאָים מָן־הַמְּנֶרְה:

ダレゼガレ

۴ĘĠſĹĽ

thereof;

the candlestick.

07

the knops thereof, and the flowers

cups made like almond-blossoms,

And in the candlestick were four

other branch, a knop and a flower. So for the six branches going out of

إرجومًا فَيَامُ هُذُا يَهِذُهُ مُقَوْدًا مُقَوْدًا إِيَّهُ الْهَادُ مِمَانُم مِدَامٌ جَدَامٌ لِهَا يَ

67	ម៉េថ្មថ់ ងូពាច្ច់ផ្កូព ក្មធុម៉ាក្កក់ ដុំក្រុច ខ្លែកា កុច្ចផ្កូវកា កូច្ចផ្កូវកា ជុក្កកែ ជុំផ្គូវភ្ជុក (a)	בְּבֵי נְתְ מִמְּטֵׁא בַּרְבִּוּסָא קּוְדְשָׁא וְיָת קַמְרֵת בּוּסְמֵיָא וַעְּבַר יָת מִשְּׁחָא דַּרְבוּתָא	And he made the holy anointing oil, and the pure incense of sweet spices, after the art of the perfumer.	67
82	ניעש אָח־הַבּדִּים עַצֵּי שׁמָים ניעש אָה־הַבּדִּים עַצֵּי שׁמָים	נְחֲפָא יָהָחוֹן צַּהְבָּא: נְעָבְר יְתְ אֲרִיחָנָא דְּאָעֵי שִׁמִּין	And he made the staves of acacia-wood, and overlaid them with gold.	82
L 7	ױשָׁמִּי שַבְּעָּת זָהָׁב עֵשָּׁה־לָוּו מִתַּחַת לְזֵרִוּ עֲל שָׁתֵּי צַּלְעֹהָיו עַל שָׁנֵי צִּהְיִי לְבְתַּיִם לְבַדִּים לְשָׁאֵת אֹהָוֹ בְּהֶם:	נמנה בְּחוֹן: לְאַהְרָא לַאֲרִיחַיָּא לְמִשָּׁל זְנְיְמֵיה שַּלְ הְבֵּין סִשְׁרֹוֹה לְהַ מִלְּהַע לְזִיבֵיה שַלְ הַּרְחַיִּ הְתְּהְיִם בְּיִלְ	And he made for it two golden rings under the crown thereof, upon the two sides two ribs thereof, upon the two sides of it, for holders for staves wherewith to bear it.	Ľτ
97	וִיצִּף אֹתֹּוֹ זְחֲב שָהֹוֹר אָת־ גַּנִּוֹ וְאָת־קִּירֹתָּיִוּ סְבָיב וְאָת־ קְרְנְתָּיוּ וַיִּעַשׁ לָוֹ זֵר זְחָב סְבָיב:	נחַפָּא יָמֵיה דְּחַב דְּכֵי יָת אַגְּרֵיה וְיָת כּנּחָלְוֹהִי סְחוֹר סְחוֹר וְיֶת קְרְנוֹהִי וַעֲּבָר לֵיה זִיר דְּדְּחַב סְחוֹר סְחוֹר:	And he overlaid it with pure gold, the top thereof, and the sides thereof round about, and the horns of it; and he made unto it a crown of gold round about.	97
ST	درون אָת־מִוְבָּח תַקִּטָׁרֶת עַצֵּיִ שָׁמִים אַמָּה אָרְכּוֹ וְאַמָּׁה רְחָבִּוֹ רְבִּיעַ וְאַמְּתַוֹם קִמְתוֹ מִמֶּנּוּ הְוִיּ קרְנֹתֵיוּ:	ועַבְר יָת עַרְבְּחָא דִּקְטֹרֶת הַרְפֵיה וְאַמְּתְא פּיּתְיִיה מְרָבַע בּיּסְעַיָּא דְּאָעֵי שִׁפִין אַמְּקָא בּיּסְעַיָּא דְּאָעֵי שִׁפִּין בּיִּסְעַיִּא דְּאָעֵי	And he made the altar of incense of acacia-wood: a cubit was the length thereof, and a cubit the breadth thereof, four-square; and two cubits was the height thereof; the horns thereof were of one piece with it.	Şτ
† 7	جَجِّد بَيِّد מַהַוֹּר עַּשָּׁה אַתָּה וָאֵת בְּלְ־בַּלֶיהָ: (פ)	נְתַה וְיָת בְּל מְנַהָא דְּכָּיָא עַבְר בְּבְּרָא דְּדַהְבְּא דְּכָיָא עַבְר	Of a talent of pure gold made he it, and all the vessels thereof.	+ 7
६र	ربون אָת־גֵרֹהָיִה שִׁבְּטָּת װַקְלְּקְתֵּיהְ וּמַהְתִּהָּיהִ זְהָב מְהְוֹר:	*****	And he made the lamps thereof, seven, and the rongs thereof, and the snuffdishes thereof, of pure gold.	٤٦
	פַפִּּאֹרִיהָם וּקִנֹהָם מִמֵּנָּה הָיֵּוּ כְּלֶּה מִקְשָׁה אַחַת זָהָב שָהְוֹר:	ת איבירוון וקנירוון מנה הוו פולה גגידא חבא דרחב דכי:	Their knops and their branches were of one piece with it; the whole of it was one beaten work of pure gold.	रर
77	וְבַבְּיִּהִי הַתַּהִי שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנְּהִ וְבַבְּּחֹּר תַּחַת־שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנְּה רְשְׁשֶׁת הַקַּנִים הַיּצְאָים מִמֶּנְּה:	בְּמִשֹׁא פֿוּגוּ בּוֹפֹפֹגוּ מִנִּע: וְחַנִּינִ שְׁבֵינִ פְּבֵּגוּ בְּמִנִּע וְחַנִּינִ שְׁבֵינִ בְּבָּנִוּ בְּמִנִּע וְחַנִּינִ שְׁבִינִ בְּבִּינִ בְּבִּינִ	one piece with it, and a knop under two branches of one piece with it, and a knop under two branches of one piece with it, for the six branches going out of it.	17

אוּרְבֵיה נְהְטֵּיִטִישׁ אַמִּין פּוּהְיִיה

אַמָּוְת רְחָבּוֹ רְבִוּעַ וְשְׁלְשׁ אַמִּוֹת מְרָבַּע וּתְלָת אַמִּין רוּמֵיה:

עביעי ניגַשט אָת־מִוְבָּח הַעֹלְה צַצֵּי נִעֲבַר יָת מַדְבְּחָא דַעַלִּהָא (רביעי) שָׁמָיִם חָמֵשׁ אַמֹּוֹת אָרְבֹּוֹ וְחֲמֵשׁ דָּאָעִי שִׁפִּין הַמֵּישׁ אַפִּין אורביה וחמיש אַמִּין פּוּתְיֵיה

height thereof.

IIΙΛΧΧΧ

four-square, and three cubits the

cubits was the length thereof, and

burnt-offering of acacia-wood: five And he made the altar of

and a knop under two branches of

five cubits the breadth thereof,

طفلنا:

ុំកុយ្តក: ממפו בינו קרנקיו ניצף אקו עימיה מפיה בנאה קרניהי ננקש קרוליו על ארבע פוליו נעבר קרוהיי על

נַקַפָּא יָהֵיה נָקַשָּׁא:

it; and he overlaid it with brass. horns thereof were of one piece with upon the four corners of it; the And he made the horns thereof

ַהַמַּהְתָּת בְּלְ־בֵּלֶיוּ עְּשָּׁה נְהִשָּׁה: נְהַשְׁאַיּ במוֹבְלָּם אָם במּוֹלִנְם וֹאָם_ ² אָת־הַסִּירָה וְאָת־הַיְּעִים וְאָת־

וֹנִט מִטְטִּנִיטָא כֹּלְ מִנִינִי, מַּבַּר וֹנִע מִוֹבְלוֹא נִע גֹּנוְבוֹנִא פֿסֹכִים בוֹטֹא וֹנִים מֹנִיבוְפֹּנִטֹא الْبُونِ الْمُمَا خُذِ خُذِرً لَا فَا نُقِلَ لَهُ خَلِ ثَالًا فَلَا فَلَا فَلَا فَلَا فَلَا فَلَا فَا

made he of brass. fire-pans; all the vessels thereof the basins, the flesh-hooks, and the altar, the pots, and the shovels, and And he made all the vessels of the

מקקשה ער־הציוי: ييون למוְבֶּחַ מִכְּבֶּר מִנְּשָׂח וַנְּבַר

סוביביה מקרע עד פּלְגֵּיה: כּוֹבְבָּי מוּכָר מְצָּרְהָא דִּנְהָשָׁא הַּחוֹת **ムな下兵口を**

round it beneath, reaching halfway of network of brass, under the ledge And he made for the altar a grating

ends of the grating of brass, to be

And he cast four rings for the four

₹<u>₹</u>.□: הַקְּצְּוֹח לְמִכְבֶּר הַנְּחִשְׁת בְּחִים נְנְיִמְא לִסְרָרָא דִּנְחִשְׁא צַּחְרָא וּוֹהֶל אֹבְׁלֹּה חַבְּהֹנִי בֹאבְבַּה וֹאִטוּנוּ אַבַּה הֹוֹלוּ בֹאַבַבָּה

לְאֲבִיתוֹּא:

And he made the staves of holders for the staves.

וּנְצֶּלְ אָטֶׁם דָּהְשֶּׁה: הַנְּאָלָם דְּהְשָּׁה: בְּאָבָרִ הַ אָּבֶּרִ הַ אָּבְרִ הַבְּאָרִ הַשְּׁרִי בּאָרִ הַנְּאָלָם אָטָם בּאָרִים הַאָּבִּר הָשְּׁהָם הַנְּבָּר זְּעִי אָבִּים הָאָבּי הָשְּׁרִּוּ נוְצָרְ אָטָם נְחָשֶׁת:

And he put the staves into the rings with brass.

acacia-wood, and overlaid them

נְבְוּב לְחָת עְּשֶׂה אָתְוֹ: (ס) צַלְעָּת הַמִּוְבֶּה לְמִאֵת אָתוּ בְּהָה בַּלְסִמְרִי מַדְבְּחָא לְמִפַּל יָהִיה ל נִיְּבֶּא אָטַרְתַּבְּיִיִּיִם בַּשְּׁבְּעִי עָלְ וְאַמִּיִלְ יִתְ אָרִיחַיָּא בְּעִיְקְּהָא

בְּחוֹן חֲלִיל לוּחִין עֲבַּד יָהַיה:

to bear it; he made it hollow with on the sides of the altar, wherewith

עַבְאַנּ פָּתַח אָהָל מוֹעֵד: (ס) ַלְּאָמַ בַּמַבַאָע בַּגַּבַאָע אָמָב ניִעשׁ אָת הַכְּיִוֹר נְחְשֶׁת וְאָת כַּנִּוֹ וַעְּבָר יָת כִּיּוֹרָא דִּנְחְשָׁא וְיָת

נגבטו:

זַטְבָּא: בּאַטְיָן לְצַּלְאָר בִּטְרַע מַמָּכּן בְּסִיסֵיה דְּנְחָשָׁא בְּמִחָוְיָנִת נִשִּׁיָּא

meeting. did service at the door of the tent of mirrors of the serving women that the base thereof of brass, of the And he made the laver of brass, and

- (ד) נבוב לוחות. נצוצ סוא מלול, וכן וְשְבְּיוֹ חֻׁרְצַּע מֻבְצַּעוֹת נְצוּצ (ירמיס נצ, כא): נבוב לוחות. סלומות של עני שמיס
- של מראוח, מירוא"ש בלע"ו (שפיעגעל), וכן מלינו בישעיס (ג, כג), וְסַבְּלְיֹנִיס, מתרגמינן וּמֶהְוְנָהָה: אשר צבאו. להביא שלא סיס נמשמ של כיור מנמשת סמנופס, כך דרש רבי מנמומא (פקודי עו), וכן מרגס אונקלום בְּמֶמְוָיַם נָשַׁיָאֹ, וסוא מרגוס ומדע לך שהן מראות ממש, שהרי נאמר ונחשת החנופה שבעים ככר וגו' ויעש בה וגו', וכיור וכנו לא הווכרו שה, למדת, במראות הלובאות, ונעשה הכיור מהם, שהוא לשום שלום בין איש לאשחו, להשקות ממים שבתוכו למי שקנא לה בעלה ונתחרה, לבעליסס לידי מאוס, ונוקקות לסס, וממעברות ויולדות שס, שנאמר פַּמַת סַפַּפּוַת עוֹרַרְפִּיף (שיר סשיריס ת, ס), ווס שנאמר ונועלום המראום, וכל אחם רואה עלמה עם בעלה במראה, ומשדלחו בדברים, לומר אני נאה ממך, ומחוך כך מביאום הנשים לבאום רבוח במלרים, כשהיו בעליהם יגעים בעבודה פרך, היו הולכום ומוליכוה להם מאכל ומשחה ומאכילום אומם, - המשכן, והיה מואם משה בהן, מפני שעשוים לילר הרע, אמר לו הקב"ה קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו (8) במראוח הצובאוח. בנום ישראל סיו בירן מראום, שרואום בהן כשהן מסקשמום, ואף אוחן לא עכבו מלהביא לנדבם לכל רומ, והמלל באמלע:

정합니: ق لْخُوْلِيْنَ كَالَـٰמُكِ مَالُكُتُكِ لَتَمْشِيَ يَجُدِينَ عَدِيْمُ مَلَـٰئِتُمُ يَقْضِياً And for the east side eastward fifty נְהַמִּיבִיהָם בְּסֶבּי וֹכֹבוּמִגעוֹן כַּסַבּ: נֹאַבׁנִינֵם מַּמִּבֹינ תָנָ בַמַּמַבום pillars and their fillers of silver. וֹסׁמֶכִיבוּוֹ מֹמֵּבֹא וֹנִי מַמִּיבַוֹּא their sockets ten; the hooks of the 4 다양하다 なるにア・ロロ of fifty cubits, their pillars ten, and וֹלְפֹּאַנוַ יָּם לֹלְמִּים 口は強いロ ילְבוּים מֹמֹבַבֹּא סִבָּבוּ טַמִּמָּוֹ And for the west side were hangings تَلَمُكَانُهُ وَيُعَالِمُ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ הְעַמוּהָים of the pillars and their fillers of ממבול בנחשא נני עמידיא sockets twenty, of brass; the hooks ääL.0 וֹאַבוֹנִנִיםׂם cubits, their pillars twenty, and their מָאָה בְאַמָּה ילְבוּנוֹ גַפּוּנָא מאַע אַמּוּוֹ ולפאָר צפון And for the north side a hundred تَلَمُكَانُ وَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ silver. וכבושיהון בסף: of the pillars and their fillets were of מַשְּׁבִים נְּבְאָשֶׁב דְּנֵגִי בִּנִּמִּנְגַיִם ממובול בוֹשַׁמִא ווו ממובוֹא sockets twenty, of brass; the hooks המהבים וֹאַבוֹנִים פּמּיבּיהוֹן עַשְׁרִין וְסְמְּבִיהוֹן ないだいじロ Their pillars were twenty, and their מַאָּר בָּאַמֶּר: linen, a hundred cubits. שְׁוִיר מְאָה צַּמִּין: تنظف كذه، ثالةد هه طهاد of the court were of fine twined בומא סברי דרקא דביץ south side southward the hangings נוֹמֹמִ אָּטַ טַּטַבְּיֹבְ לַפַּאָנוּן דְּנִיבְ נִמְּבָב נִטְ בְּנִנִים מִּנְבַנִ And he made the court; for the

إلاَّ لِينَاتِ فِحَالِمُ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ אָל־הַבְּהֵף עַמּוּדִיהָם שְׁלִּשְׁה לְעָּבָּרָא עַמִּוּדִיהוֹן הְלִהָא ಗ್ರದ್ಭೂ ಇಭ್ಗಗ אַפּוֹע סַבְבוּג עַמָּגָה הַּהָּבָא אַפּגוּ

ַ <្ថុំភ្នំតែ ប៉ូប៉ុន្តិប ប៉ូប៉ូតូ ប៉ូប៉ូតូ <្ថំប្រ ប៉ូប៉ូតូ <្ថំប្រ ប៉ូប៉ូតូ וְלַבְּתֵּלִי הַשְּׁנִית מָזָּה וּמִזָּה וּלְעָּבְרָא חָּנְיָנָא מָכָּא וּמָכָּא

י ְּבְיּץׁ שְׁזִּר: בּיִלְ שְׁזִּר: בְּלִרְ שָׁשָׁ בְּלְ סְרָבִי גְּרְהָאִ סְחוֹּר סְחוֹּר בְּחִיּר בְּבִיץׁ لَمُلَدُبُونَ مُحِمُّكِ: וֹסֹמֶכֹּיִרוּוֹ הַלְתַא: وْضُرِت هِوْلَا وَقِيْدِينِ فَالْحَرْضِة وَمُرْتُهِ هِفِرا وَقَادِينَا وَجُرَبَه

ثلظٰد: ÇÜÜĞZ.□ حاق لْنَجُلَرُه كُمْ فَلِي ثِيرِهُ لِي ثَرِيرَ

تِٰشٰنٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰ۔:

לני עמודיא וְכִבּוּשִׁיהון בְּסַוּ וַסְמִבּוֹא לִמַּמוּבוֹא בִּנִבוֹאָא

> three, and their sockets three. gate] were fifteen cubits; their pillars The hangings for the one side [of the

ÞΙ

٤١

the court were hangings of fifteen hand and that hand by the gate of And so for the other side; on this

sockets three. cubits; their pillars three, and their

about were of fine twined linen. All the hangings of the court round

filleted with silver. and all the pillars of the court were overlaying of their capitals of silver; their fillets of silver; and the of brass; the hooks of the pillars and And the sockets for the pillars were

خُمُولَا كَخُمْ، ثِلَمُّاتِ: گټף וְקוֹמֶה בְרָחַב חָמֵשׁ צַּמּוֹת مُثَدُ لَمُّمَ فَمُثَلِّ لَمُمُنِّ لَ عَفْدِ מפמג עַבְּּם שַׁכַּבְּע וֹאַבְּיֹּגָוֹן וֹעוָבַוֹמַע הַּוֹּב בַּעַבַּבֹּא וֹאַבַוּוֹוֹא יַבְּבַתַּ וּמֶסֶבּ שָׁמַר הָחָצֵר מַעַּמָהָר וּפָּרָסָא דַּתָּרַע דָּרָתָא עּוֹבָד

אַמָּגוּ לַבַּבוֹרָ סִבְּבוּ בַּבַעָּא: אובלא ובומא לפונוא במות غدرت بحنظ هُند نُهُهُديا هَفيا

of the court. cubits, answerable to the hangings the height in the breadth was five twenty cubits was the length, and scarlet, and fine twined linen; and colours, of blue, and purple, and court was the work of the weaver in And the screen for the gate of the

: عَاقَٰ يَ ĹŔĠĿ אַרְבְּעָה נְהַשֶּׁת נְוֵיהָם בָּסֶר لْمَظْتَـيْتَ كَلَـٰخَمِّت لَكَلَّـَيْتَם لَمُطَيِّبِيا كَلَّخَمُمُ لَوْضُحَيْبِا

אַבְבְּעָא דְּנְחָשָׁא נְוִיחוֹן כִּסָרַ

of brass. and of the court round about, were And all the pins of the tabernacle,

of their capitals and their fillets of hooks of silver, and the overlaying

their sockets four of brass; their

And their pillars were four, and

פסולים וְבְּלְ־הַיְהֵהְהָ לְמִּשְׁבֵּן וְלְהַהָּצֵּר וְבָלְ סִבּיָּא לְתַּשְּׁבָּנָא יִלְבַרְהָא

סְחוֹר סְחוֹר דְּנְחָשָׁא:

.442 spag no si rintlaH odt han est on page 244. On Shabbat Parah, read Mafitr and Hafiara on page 239. On Shabbat HaHodesh, Mafitr is Exodus Sbekalim, Mafiir is Exodus 30:11 - 16 on page 1.48, and the Hafiara is the special Hafiara on page 234. The Haftara is I Kings 7:40 - 7:50 on page 225. Sepharadim read I Kings 7:13 - 7:26. On Shabbat

لابترا برحيا: מַבְבַע בַלְנִיָּם בַּנָב אָנַטְמָב בּוֹן. כח קעַהְתּאֲשֶׁר פָּקִר עַל־פָּי מֹשֶׁת דְּסְחַרוּהָא

כֿוֹיַלֹא: מימרא דמשה פולחן ליואי אַבָּוּן טִנְינִינִ מַחָּבֹּנֹא תַחָּבֹּנֹא

son of Aaron the priest. Levites, by the hand of Ithamar, the Moses, through the service of the to the commandment of the testimony, as they were rendered

tabernacle, even the tabernacle of

These are the accounts of the

17

: אַמֶּבַבּלָּבַי יְבוֹנִב אָנַבַמּמֶבּי לְמַשֶּׁר יְהוּדְה עַשְּׁה אָת כָּלְ־ לִשִּׁבְּטָא דִּיהוּדָה עַבַּר יָה כָּלֹ

<u>בן טור וקצלאל פר אורי בר חור</u>

Moses. all that the LORD commanded of Hur, of the tribe of Judah, made And Bezalel the son of Uri, the son

(13) לעמת קלעי החצר. כמדת קלעי החלר:

ללויס במדבר, לשחם ולסוריד ולסקים, חיש חיש למשחו סמופקד עליו, כמו שחמור בפרשח ושה (במדבר ד): ביד איחמר. לסס סקצ"ס על מעשס סעגל, שסרי סשרס שכיימו ביייסס: עבודה הלוים. פקודי סמשכן וכליו, סוא עבודס סממורס משכן. שני פעמיס, רמו למקדש שנחמשכן גשני חורצנין על עונוחיקן של ישראל: - משכן העדות. עדוח לישראל שויחר (IS) אלה פקודי. בפרשס זו נמנו כל משקלי נדבם סמשכן לכמף ולוסב ולנמשם, ונמנו כל כליו לכל עבודמו: המשכן

מגלן שמשה רבינו ע"ה לוה לבצלחל הפך העניון, ויש לומר, כיון דכהיב בפרשה ויקהל ויקרה משה חל בצלחל וחל ההליחב וגוי, אבל לענין להחנדב להכין מה שיהיו לריכין, מה לי מה שמחנדב חחלה, ועיין בחוספוח פרק הרואה (ברכוח נה.). ואם חאמר לפועל איך יפעול כקדר, וממלא בפרשת כי משא ראס קראמי בשם בללאל וגוי, סווכר ממחלם אם אסל מועד, ואחר כך סכלים, יריעום, ואמר כך ציווי סקרשים, וציווי משם רצינו ע"ס ריש ויקסל, ממלס סמשכן ואסלו ואמר כך סכלים, אא מיירי לענין ציווי ואחר כך משכן, (לא לענין לווי להחנדב קאמר, דהא אדרבה להיפך לוה הקב"ה בפרשת חרומה, מחחלה הכלים שלחן מנורה ש' את משה, אפילו דברים שלא אָמר לו רבו, הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני, כי משה צוה לבצלאל לעשות תַחלה כלים (22) ובצלאל בן אורי וגוי עשה אל כל אשר צוה ה' את משה. אתל לוס אומו משס אין כמיז כאן, אלא כל אשר צוה ה' את משה. סוא סיס פקיד עליסס למסור לכל בית אב עבודס שעליו:

בּטֹכְּכְעִ וּבְאַבְוֹּנְמָן וּבְעוּבְהָמִע בַּטַבְלָא וּבָאַבְוּנִנֹא וּבִּגָּבַת למפהדן הָרָשׁ וְהֹשֵׁב וְרֹקַם לִשְּבְשְּׁא דְּדָן נִּגְּר וְאִיּמְן וִצִּיִר אַנוֹלְיאָב בּּוֹ־אַנוּיסְמָוֹדּ וְשִׁמִּיה אָנוֹלִיאָב בַּר אַנוּסְמָּדּ

خَمْكُم لَاظِيَّم: יְאַבָּת מֹאַנִי יִאָּלְמָּים אָפֿלָ הקוופה משע וששרים כבר ליי בְּכְל מְלֶאכֶת הַפֶּּהָשׁ וַיְהָרוּ וְהָבַר בְּלְ תַּנְּהֶבְ הֵעְּשִׁיוּ לַמְּלְאַכְּּה בְּל

الْمَحْمُرُ لِمَ هُكُمْ خُمُكُمْ لِنَظِيُمِ: וֹכֵּסָׁב פַּׁלוּבֵי, הַמָּבְר מָאָנוּ כַּכַּוֹר

أشخمنا تقتيم فكمنا خفكمن כּבּיון וֹאָלֶן וּמִבֹּת מֹאַע ולַסַל מְנְיָנֵינְ כַּנְמָּטַא מָאַעַ

מאַר יהלהון סלעין בַּסָלְעָי

מהבון ושהה ככבון והבה

לוּבְשָּׁא וַבְּוֹבְ דְּבַר אָבְמוּטִא

ĿĽĖX

זְהורִי וּבְבוּצָא:

ĖÇ

上浴口は口に

ī∐ċä.□: ເລ່ຊ໌ລິບ ສີ່ຊ້ອຸເວ ເມັຕິລ ຕິສໍເບ שְׁנְהְ נְמִׁעְּלְה לְשֵׁשׁ־מֵאִית אָלֶוֹךּ שִׁנִיןְ וּלְעֵילִא לְשֵׁית מְאָה ٣٠ בְּהְׁפֹׁלִ עַפְּׁבְהָה לְכָּלְ עַמְּדֶּׁע סִלְּהֹא בֹּסלְהִּג עוּדִּהָּא לְכִלְ كُكِم كَيْخَيْكِ مَلَاهُ لِي يَهُكُم فَكُمْ جُرِيْخِيْنِهِ فَجُرِيْنِ

עַכּבּר כַבָּר לָאָבוֹ: עַפּּהְכָּת מְאָת אָבְנָיִם לִמְאָת עי אָת אַדְנֵי הַלְּדֶשׁ וְאָת אָדְנֵי رَزُنِ، מُאַטِ כَכَّد يَاכُّوكُ كُمُّكُان رَبُّرُهُن مُغُن حَرَّد، حَمْظُه

וטֹלְטֹא אֹלְפֹּוּ וֹשִׁמִיחָ מֹאַע ממבים במכר על מוננניא מפר עסריו

كِثِمُكِ وَخُدِياً وَخُدُمُ كُوٰثِكُمُ: סמכו פֿרוּכִּמָא מָאָר סְמָכִוּן לַאַּשַׂלָא זִּע סִמְכֵּג לַנִּגְהָא נִזָּע

> in purple, and in scarlet, and fine and a weaver in colours, in blue, and craftsman, and a skilful workman, of Ahisamach, of the tribe of Dan, a And with him was Oholiab, the son

٤٦

sanctuary. thirty shekels, after the shekel of the talents, and seven hundred and offering, was twenty and nine sanctuary, even the gold of the work in all the work of the All the gold that was used for the

sanctuary: fifteen shekels, after the shekel of the seven hundred and three-score and a hundred talents, and a thousand numbered of the congregation was And the silver of them that were

thousand and five hundred and fifty hundred thousand and three years old and upward, for six that are numbered, from twenty every one that passed over to them after the shekel of the sanctuary, for a beka a head, that is, half a shekel,

talents, a talent for a socket. a hundred sockets for the hundred sanctuary, and the sockets of the veil: were for casting the sockets of the And the hundred talents of silver

כי וודאי כך נוה לי הקב"ה, וכן עשה, המשכן מחלה ואחר כך עשה כלים: בללחל מנהג העולם לעשות תחלה בית וחתר כך משים כלים בתוכו, חמר לו כך שמעתי מפי הקב"ה, חמר משה, בלל חל היית, וקלר מס שדיבר עמסס, וסאי קרא מדכמיב כל אשר לוס ס' את משה, סוינן דסיס מלוס לסס בסיפוך. ודוק סיטב). אמר לו

שקלים, לפיכך מנה בְּפְרוֹמֶכוֹע כל השקלים שפחומין במנינם מג' הלפים, שהין מגיעין לככר: (24) ככר. ששים מנה, ומנה של קדש כפול היה, הרי הככר ק"כ מנה, והמנה כ"ה פלעים, הרי ככר של קדש שלשת הלפים

מולין אלף ושבע מאוח וחמשה ושבעים שקלים: שקלים, כילד, שש מאות אלף הלאין הרי הן ג' מאות, אלף שלימים, הרי מאת ככר, והשלשת אלפים וממש מאות וממשים הלאין. בספר במדבר, ואף עמה בנדבת המשכן כך היו, ומנין חלאי השקלים של שש מאות אלף, עולה מאת ככר כל אחד של שלשם אלפים (62) בקע. סוא שם משקל של מחליח השקל: לשש מאוח אלך וגוי. כך היו ישראל, וכך עלה מנינס אחר שהוקם המשכך

ארבעס, סרי מאס, וכל שאר סאדנים נחשת כתיב בסס: (מב) לצקח. כמרגומו לַפַּפְבָּל: אח אדני הקדש. על קרשי המשכן, שהם מ"ח קרשים, ולהן ל"ו אדניה, ואדני פרכח

। प्राप्ति श्वापः 口はなには

نيف ترهريرا زحده زئيرا: וְשְׁמֵּוֹהַ עֲבַר וְוִין לְעַּמִּוּדִיָּא ונט אָלָש וּהָבֹת מֹאִט וֹהָבֹתֹוֹ

their capitals, and made fillets for hooks for the pillars, and overlaid seventy and five shekels he made And of the thousand seven hundred

لْعَذْقْنَا لْعَلْقَمْ مُعْيِنَا مُكَاحِ: וּוְחָשֶׁת הַמְּוּפָּה שֶׁבְעָּים כַּבָּר

فخيرا: יטֹבוּן אַלְפֹּוּן וֹאַבַּבֹּת מֹאַב ונטה אובווטא הבהון ככבון

and four hundred shekels. seventy talents and two thousand And the brass of the offering was

خُر_خُرْ، لَامْاٰظُلَ: מְבְבָּר הַנְּחָשֶׁת אֲשֶׁר־לֶוֹ וְאֶת יי מוֹעֶּר וֹאֵל מִוְבָּח הַנְּחֹשֶׁת וֹאֶת־ ניעש בָּה אָת־אַרְנִי פָּתַה אַהֶל

סְבְּבָא בַּנְחָשָׁא בִּיכִיה וְיָת כָּל וְמִוֹא וֹנִי מַבְבֹּנִיא בַּנִוֹמָא וֹנִי וְעָבַר בַּה יַת סָמָבֵי תָּרַע מַשָּׁבַּן

the altar, grating for it, and all the vessels of and the brazen altar, and the brazen to the door of the tent of meeting, And therewith he made the sockets

הַהַצֵּר סָבֶּיב: יהדָת תַמִּאָבוֹ וֹאָת־בָּלְיוֹהָת אַבוּג הַאַּגר בַּבְרַ בַּבְרַ וֹאָט_אַבׁוֹּגְ בְּטִבׁיִב וֹאָט_

בְּרְ סְבֵּי מַשְּׁבְּנָא וְיָת בְּלְ סְבֵּי בְּלְ סְבֵּי מַשְׁבְּנָא וְיָת בְּלְ סִבֵּי וני סמכי פרע דרקא ונת ונת סמבי דַרְתַא סְחוֹר סְחוֹר

court round about. tabernacle, and all the pins of the the court, and all the pins of the about, and the sockets of the gate of and the sockets of the court round

ಜ್ಞಗ⁻ಚಜ್ಞಗ: (ಡ) אַשֶּׁר לְאַהַלְן כָּאַשֶּׁר צְנָה יְהְנָה לְבִּישִׁי קּיִּדְשְׁאַ דְּלְאַהַרוֹ בְּמָא בּעַבְּתְת וֹנְהַתְתֵּנְ אָטַבַּלִבוֹי, נַעַבְבָתְ לַתְּמִּמֹתֵא בַּעוּבַתָּא נַהַבוּנִי וֹטַ XIXXX עַמָּלָּי מְמָּי בֹלְבִי מְבֶּרָ לְמָבֶרָ לְמָבֶרָ וֹעִיבִי גַּבִּינִהְ מִמִּימָא וּמִוֹ עַשַּׁכֹּלְע וֹעֵאַבׁוֹלָמוֹ וְעוִבַּהַע וּמוֹ שַּׁבֹלָא וֹאַבְּוֹוֹא וּאַבַה

הְפַּקֵיד יָיָ יָת מֹשֶׁה:

Aaron, as the LORD commanded and made the holy garments for for ministering in the holy place, scarlet, they made plaited garments, And of the blue, and purple, and

XIXXX

(40,14)

ואַרְגָּטָוֹן ומולמת שני ווֹאָמָ אָעַרְהָאָפָּר זָהָב הְבָּבֶלָת וַצְּבַרָּ

تهٰز بخريا تهم ميون الهد:

ובוץ שויר: נְמֵּחְ שַּׁכְלֵא נֹאַרְנִּוֹלָא נּאָבָע זְהַנְרָי נו אנפולא בֿעַלא

fine twined linen. blue, and purple, and scarlet, and And he made the ephod of gold,

זְיְנְבַשְׁמָנִ אָטַבַפַּעָוֹ, עַזְּטִבְ וְלַאָּא تَامَّأُكُ :

.. ולון כוגא מולב אוטו: יּבְתַּוֹך הְאַרְגָּטֶׁן יּבְתָּוֹך תּוֹלַעַת שַּׁבְאַ וּבְינוְ אַבְּנוֹלָא וּבְינוְ הַבַּת فندخم كيوند جرنه توجهم וֹלַבּּגהוּ שוּמִגוֹ לַמָּהְבַּע בֹּינִוּ יָת שַּׁמֵי דְּדַהְבָּא

workman. fine linen, the work of the skilful purple, and in the scarlet, and in the work it in the blue, and in the plates, and cut it into threads, to And they did beat the gold into thin

- (82) וצפה ראשיהם. על עמודיס מסן, שבכולן כמיב ולפס כלשיסס ומשוקיסס כסף:
- שש, חלה הם בגדים שמכפים בהם כלי הקדש בשעת פלוק מפעות, שלה היה בהם שש: (1) ומן החבלה והארגמן וגוי. שש לא נאמר כאן, ומכאן אני אומר שלין צגדי שרד סללו צגדי כסונס, שבצגדי כסונס סיס
- של מכלמ, וכן עם כל מין ומין, שכל המינין חומן כפול ששה, והוהב חוט שביעי עם כל החד והחד: לאורך המם, לעשות אותן פתילים מעורבים עם כל מין ומין בחשן ואפוד, שנאמר בהן והב, חוע אחד של והב עם ששה חועין (איידעסנען), מפין דקים. כאן הוא מלמדך היאך היי מווין אם הוהב עם החומין, מרדדים מפין דקין, וקוללין מהן פחילים (3) וירקעו. כמו לְרֹקַע סְמְבֶן (מסליס קלו, ו), כמרגומו וְרַדִּיִרוּ עַמִּין, סיו מרדדין מן סוסב, מֿשמי"דרמ בלע"ו

(כ, להנוטו)[ל, להולנו] שُבّו: שַבוּל סַמְבוָנִי מִלְפָּב: י בְּׁטִפִּׁע מְשִׁנַבְלֵוּ חֹבְרֻתׁ מַלְ-שְׁנֵנִ בּּחָפִּין צַּבִּרוּ בֵּיה מִלְפִּפָּן עַלְ

it joined together. joined together; at the two ends was They made shoulder-pieces for it,

And the skilfully woven band, that

ದೆಜ್ಞಗ: (ರ) קַשְׁיוֹר בַּאָשֶׁר צְּוָר יְהוָה אָת־ ועולַמּט אָלוּג וֹאָהָּ ַ הוּאַ בְּטִּעֲשֵּׁהוּ זָהָב הְבַּכֶלָת וְחַמֶּב אַפְּבִינְוּ אַמֶּוֹר עִּלְיוּ מִמָּנוּ

אוור כְּמָא דְפַּקוּר וְיָ יָת משֶה: וֹאַבְגְּוֹלָא וּבְּבַת וַבְיוַנִ וּבִוּאַ הוא בעובדוהי דהבא הכלא נובמנן הפוניה בעלוהי מניה And they wrought the onyx stones, Moses. linen, as the LORD commanded purple, and scarlet, and fine twined work thereof: of gold, of blue, and

was of the same piece and like the was upon it, wherewith to gird it on,

עוִלָּם מַּלַ שְּׁמִוֹנִי בַּנָי וֹשְּׁבַאֶּל: ַ מִשְּׁבְּצָּׁת זְּהָבְ מִפְּׁמִּוֹתְ פִּמּנְהֵוֹ, מְרַמִּצֵּוֹ בְּרְתַּב נְּלְיפָּוֹ כְּתָב לְּנְּמְׁמִי אָטַ אַּבְׁלָגְ עַמְּעַם מְסְבְּעַ נְמְּבַעִּ נִעְּאַבְנָגִ בִּנְּבַלְאִ מְהַפַּמֹּ

מֹפֹּנְתְ הַגְ הְּמֹנִינִי בֹּנָ, וֹהְּנִאֶּגְ:

children of Israel. according to the names of the with the engravings of a signet, inclosed in settings of gold, graven

ದೆಜ್ಞಗ: (ಡ) CÄÄL וּפֿבווּ לְבָּנוֹ וֹמָבֹאָל נוֹמָם אָטָם גַּג כּטַפָּע בַאָפָּג

אַבֿנֿי דּיּכְּבַנָא לְבָּנִי יִשְּׁבָּאַ וֹמִּוֹי וֹטִׁביוֹן מֹלְ כִּטִּפִּׁי אֵיפּוֹרָא

blue, and purple, and scarlet, and the work of the ephod: of gold, of work of the skilful workman, like And he made the breastplate, the

of Israel, as the LORD commanded

stones of memorial for the children shoulder-pieces of the ephod, to be

And he put them on the

تْشَاّل: ווולמנ تيوس چم توټوا طووت اله

וֹאַבְגְּוֹלָא יַבְּבָע זְּבְוֹבִי יְבִוּאַ בְּעוֹבֶר אֵיפּוֹרָא דַּהְבָּא תַּכְּלָא וֹהֹבֹע וֹט טוּמִלֹא מוָבֹע אוּמֹּן breastplate double; a span was the It was four-square; they made the fine twined linen.

څۈنے: בּעַהָׁ זֹבִׁע אַבֹּבָּן וֹזִבָּע בַּטַבּׁן בְבְנִעַ הְנְהָ בְּפִּוּלִ עְשָׁוּ אֶת־

פוניונו מוש: שוּמֹלא זוֹשׁא אוּוֹבּיה וְזוֹהָא מובה בוני מיף עברי נת

And they set in it four rows of breadth thereof, being double. length thereof, and a span the

ರ್ಲ್ ಸ್ಥರ ತರ್ಭಗೆ ಚ್ಛುವ್ಯ ಗರ್ಥ וּנֹמָלְאוַּדְוּ אַבְבֹּמֹנִ מַּנִבּוּ אַבְבֹּ

فَمْعًا نُلِكًا يَحُلُكًا مُلِيِّة سَد: באלן מלא פורא פומאני וֹאַהְלִימוּ בוּשׁ אַבְבָּהֹא סֹבְבוּוֹ

and smaragd was the first row. stones: a row of carnelian, topaz,

ה וְהַמִּנְר הַמֵּגִי נְפֶּרְ סַפִּיר וְיְהַלְם:

نَوْجُلَادِيت: וֹסֹבְרָא שׁלְנִגֹּא אִוֹמִבְּלִינֵן הַּבְּיִנִ

sapphire, and an emerald. And the second row, a carbuncle, a

וֹאַוֹלְמֶׁנו: בו וְהַמּוּר ليهٰذيهٰ، ڏهٰت هٰکي ٺولئي ٺذيڻغب

מבלגא נמון מגלא: كأذذر

agate, and an amethyst. And the third row, a Jacinth, an ٤ī

71

п

6

9

Moses.

בְּמִבְאַטֶּם: וֹגֹמֶשֹׁע מוּסַבָּע מַמֶּבֹּגָע זַבְר וּבוּבֹלֵא וּפּּוֹשִׁגנוּ נובסור ברביני פרשיש שנם

מֹבמֹגֹּוֹ בֹּבִיב בֹּאַהֹּלִמוּטִבוּוֹ: וֹסֹבְרָא בְבִיעְּאָר בְּרוּם יַמָּא

settings. inclosed in fittings of gold in their onyx, and a jasper; they were And the fourth row, a beryl, an

خِمُرُنَ مُمُلِد مُثَلِق عُمُد مُ פתוחי הקם ציש על־שָמוּ ترند باورت عبار مرابات المرابات וְבֹאַבֹּיִם מֹכְ_מִּמָט בֹּנִי_וֹמָבֹאָכְ וֹאַבֹּנִיּאֵ

זּבַבְת מַצְּשֶׁר צַבְת זָהֶב מְהָוֹר: مَد_تيشا

تَّهَدُّمُن مَر_مُثَّرُ كُيْنِ تَنْبِمُلْ: מּבּׁגָּּט זֹבִיר זֹיִטַּת אָט_מָּטִּי, לוֹהְמֵּוּ מִּשׁׁי, מִמִּבּׁבָּע זַּנְיִב וּמִשׁׁי.

مُق، تَمَخُمُن مَح كَمُنِن تَلِمُا: י זיִּקְנִי שְׁמֵי הְצְּבַלָּת הַנְּּהָב עַּלְ בַ

غَدُّال: מַל_כִּעְפָּׁע 口袋ほど المن المناه المناسمة נֹאָט הָשֹׁוּ לַבּוִעְ הָשֹׁוּ בַּהֹבְעָט וֹנִט שַבַּשׁוּ נִּגַּלְן בַּהַּלְ שַבוּוֹ

אַמָּר אָלַבְמֹבֶר הַאָּפָּׁר בְּיִּהְרָי مِحْ بَهِيْ جِهِنْ مِينِهِا مِحْ بَهِدُانَ مِينَهُا مِحْ بَهِدُانَ ער וְיַנְשְׁי שְׁחֵי שַבְּעָת זָהְב וַיְּשִׁימוּ

מְמַּמַע לְנוֹאֶב עִאָּפָּׁע: ממוע פֿלָנו לממע משבעיין ್ ਪ੍ਰ" ਪ੍ਰਾਹਾਂ ਟ੍ਰਾਫੇਂਧ ਸ਼ੁਕਵੇਂਸ ਖ਼ਵ੍ਹੇਧੰਗ੍ਰਸ לנּהְמִי מְשׁנֹּ מִבּׁהָּע זֹבִר וֹנִשֹּׁנִם

ದಲ್ಲಗ: (ಡ) האפר כאַשֶּר צוָה יהוָה אָת־ וֹלְאִינִינַע עַעָהָוֹ מִמָּלְ ئاڭڭلا مَح_تِشِ אָנַרַהַחַשֶּׁן מִשָּׁבַּעַרָּיִי

> בְּמִוֹלֵא יָּבַר מַּלְ מִּמִיה לְטָבוּי המביטבין במב מפרש בגלף וֹהְבֹאָב אִנֹּגוֹ עַּבַעֹא הֹהָבוּ הַב

> מְחַהְמִן עוֹבְר גְּרִילֹוּ דְרְתַב חושנא הכין

> שֹבשׁנוֹ הֹוֹלִטֹא הֹב שַּׁבׁנוֹ סִהָּבוּ נסבטון אוטן גבער ויהבו נת וגיבו שבשון מבמלן צדהב

> הֹלְ עַּבְׁעָּגוֹ הֹוֹלִעָא הֹלְ סִהְבוּ ויהבו הרבין גדילו דדהב

هرهبئه ځگاتدم ههبند: אָלְ-לִוּילְ מִנְמֵּגְּטַא וִנִיבְוּנִוּן הַּלְ כִּטַבּוּ סמרוהי יהבו על תרמין

لينهنية كذرد: עוּמְּלֹא מֹל סְפְּמִיה דְּלְמִבְּרָא שבין סטבי והֹבוי שֹנְמֵין מִוְקָן בּדְתַב

מהלוו לִנִימִוֹ אִפּוּדָא: לַלַבונן בונו נופֿו מלבת מלפביר הג טבול כטפו והברו שלשון אולן צדהב

מהלנו אופורא כמא הפקור אַפּוָבֹא וֹלָא יִשְׁפַּּבַל שוּהָּוֹא בטכילמא למטוי הכ טמון וֹאַבורי נְת הוּשְׁנְא מִעְּיִלְתְּ

061

twelve tribes. one according to his name, for the like the engravings of a signet, every twelve, according to their names, the names of the children of Israel, And the stones were according to

wreathen work of pure gold. breastplate plaited chains, of And they made upon the

breastplate. rings on the two ends of the and two gold rings; and put the two And they made two settings of gold,

the ends of the breastplate. chains of gold on the two rings at And they put the two wreathen

forepart thereof. shoulder-pieces of the ephod, in the two settings, and put them on the wreathen chains they put on the And the other two ends of the two

81

Δī

91

of the ephod inward. thereof, which was toward the side the breastplate, upon the edge and put them upon the two ends of And they made two rings of gold,

.bodqs the skilfully woven band of the close by the coupling thereof, above underneath, in the forepart thereof, shoulder-pieces of the ephod and put them on the two And they made two rings of gold,

commanded Moses. from the ephod; as the LORD the breastplate might not be loosed woven band of the ephod, and that that it might be upon the skilfully of the ephod with a thread of blue, by the rings thereof unto the rings And they did bind the breastplate

of woven work, all of blue;

And he made the robe of the ephod

77

מָבוּג עָּמִיר תַּבְּלָא:

אַנְיַבְּי נַיָּעָשׁ אָתַ־מְעָיִר הָאֵפְּד מַעְּשָׁה נַעֲבַר יָת מְעִיל אֵיפּוֹדְא עוֹבָד

צְנְה יְהְנָה אֶת־מֹעֶה: (ס) בְּמָא דְפַקֵּיד יִיָ יָת מֹשֶׁה: Moses. above; as the Lord commanded מּלְ_עַמּּגְמָפָּׁע מִלְמָׁמֹּלְעַ כַּאֹמָּב לְמִפּּוּ מַלְ מַגִּּנִפִּׁשֹּׁא מִלְמָנִּלְאִ blue, to fasten it upon the mitre ניטלני אַלְינִ פַּטָּיִלְ טַבְּלֶט לְעָשׁ נִיִּעִרנִי אַלְנִינִי עוּמֹא בַּטְבִילְעָאַ And they tied unto it a thread of פְּתִּיחֵי חוֹהָם לִבְשָׁ לַיהוְה: signet: HOLY TO THE LORD. הקלוהי בְּתְּב מְפְּרַשׁ לַבָּשׁ לַיִּייָ: it a writing, like the engravings of a שְּׁבְוּר וַיִּכְּחְבָּוּ עְּלְיוּ מִכְתַּב דְּקִּיִּדְשָׁא בְּדְתַב דְּבֵּי וֹבְתַבׁ crown of pure gold, and wrote upon 30 וֹהְבֹּעוּ וֹטַ גֹּיגֹּא כֹּלִילָא النهرة عديد الثار يوكيم الأح And they made the plate of the holy ជម្លាក: (a) רקם כַּאֲשֶׁר צַנָּה יְהְנָה אָתַ־ the LORD commanded Moses. צַּיִּיר פְּמָא דְפַפֵּיר יִיָּ יָת מֹשֶׁה: the work of the weaver in colours; as וֹאַבׁלֹמוֹ וֹטוִלַמִּט חָּלִּג מֹהַהָּבִּי וֹאַבְּנְוֹלָא יַבְּבַת וַבְיָבוּ תְּוָבָב and blue, and purple, and scarlet, וני הקנגא דביץ שויר ותכלא נאָט_בַאַלְיָּס מָּמָ מַּמָּ מָּמָּוֹר יּהָבָּלֶמ and the girdle of fine twined linen, شم بنماند: the linen breeches of fine twined עמּוֹבֹּלִע מֻמְ וֹאָעַעַלֵּכֹּוֹכֹּ, עַבַּעַ לובתיא דרוצא ויח מכנסי goodly head-tires of fine linen, and ואָה הַמִּצְנָפָּה שֵּׁשׁ וָאָר־פַּאָרֵי ווְת מַבְּנַפַּטִא בַבוּבָא וְיָת מַבְּדַ and the mitre of fine linen, and the tor his sons, אָבֿיג לַאַּבֿרָן יַלְבֿלוּגיּ מולר מִנוּי לְאַנִוּרְן וְלְבָּנִוּנִי: linen of woven work for Aaron, and Zτ אָר וַיִּבְיּצְיִם שָׁמְ מִהְמָּהְ עִוֹבְרִי יִתְ כִּפִּינִוּן דְּבִיּצִיאַ אָר בַּבְּיִלְיִם שָׁמְ מִהְמָהְוֹ בְּבִיּגִיאָ And they made the tunics of fine ದ<u>ೆಭ</u>್ಞ⊓: (a) לְשְׁבֵּת כַאֲשֶׁר צִּנְּת יְתְוָה אָתַר לְשִׁמְּשְׁא כִּמָא דְפַפֵּיד יָיָ יָתּ משה: (ס) in; as the LORD commanded Moses. the robe round about, to minister 97 44-4144 סְבָּיִר שִׁפּוּלֵי מְעִילָא סְחוֹר סְחוֹר 97 a pomegranate, upon the skirts of וומן פּגַּלו ַ נְרַפֶּּן זַנְּא וְרַפּוֹנָא זַנְּא וְרַפּוֹנָא מַל a bell and a pomegranate, a bell and הַרְמָנִים: pomegranates: מּל_מִּיכִּי עַפְּׁמִּילִ סְבְּיִב בַּעִינִּ robe round about, between the שׁפּוּלֵי מְעִילָא סְחוֹר סְחוֹר pomegranates upon the skirts of the כי אָת־הַפְּעַמֹּלִים בְּתַּוֹךְ הַרְמֹּנִים נָת זָבּיָא בְּגִּי רִמֹּוֹנַיָּא עַלֹ and put the bells between the ניצַשְׁי פַּצְּמְנֵי זְתָר סְהָוֹר נִיְּהְנִי נִצְּבִרוּ זִיּיִן דְּדְתַב דְּבֵּי וִיתַבוּ And they made bells of pure gold, تْلَمُٰنُك: הְבָּלֶת וְאַרְגָּמֶן וְתֹוּלֵעַת שָׁנֵי רְמּוֹנֵי תַּכְלָא וִאַרְגִּנְגִא וּצְּבַע משור: linen. purple, and scarlet, and twined the robe pomegranates of blue, and לי ְנְיַנְשְׁיִּנְ מַּלְ שִׁנְלֵי רַפִּּנְלֶי נְשִּׁבְּרִי עַּלְ שִׁפּּוּלֵי מָעִילֶי נְשִּׁבְּרִי עַלִּי שִׁפּוּלֵי מָעִילֶא And they made upon the skirts of : بالجائم: of it, that it should not be rent. לפומיה סחור סחור מְּפָּׁנִי לְפָּנִוּ סְבָּוֹב לָאִ נִפְּבוֹהַ: slod shr tuods bruor gribrid s driw לפום מובין שירא מפו ⁶² ופְּי הַמְּעִל בְּתּוֹכִוֹ כְפָּי תַּחְּרָא thereof, as the hole of a coat of mail, ٤٦ יפומיה דַמְעִילָא בְפִיל לְנַוּיה and the hole of the robe in the midst (ממי) אַבֻג בְּלֵיל הְבֶּלֶת:

(82) ואח בארי המגבעות. מפארת המגבעות, המגבעות המפוארות:

88	ְוֹאֵתׁ מִוְבָּח תַזִּלִּב וְאֵתֹ שֵׁמֶּן תַּמְשְׁחָׁה וְאֵת קְעָׁרֶת תַּסָּמֵּים וְאֵת מָסֶךְ פָּתַח הָאִהֶל:	מַמְּבּׁנִא: בּוּסְמֵּיִא וֹנִט בּּבַסָּא צִּטְבָט מִמְטַא צַּבְבוּטַא וֹנִט פַמְבָט נִיט מַבְבָּטַא נִיט	and the golden altar, and the anointing oil, and the sweet incense, and the screen for the door of the Tent;	88
٤٤	אָת־הַמְּנֹרָה הַשְּׁהֹרָה אָת־ נֵרֹהָיהְ נֵרָת הַמְּעַרְבֶּה וָאָת־ בְּל־בֵּלֶיהְ וָאֵת שֵׁמֶן הַמְּאִּוֹר:	וֹנִט מְמֵּטֵׁא בַּאַנְטַבוּטָא: פּוָאַנִּוֹ, סְבְרָא וֹנִט כָּלְ מָנָטַא נְט מִּנְבַּטָא בַּכִּנִטָּא נִט פּוָאַנַּטַא	the pure candlestick, the lamps or the roet, even the lamps to be set in order, and all the vessels thereof, and the oil for the light;	Z٤
9٤	ڮ۠ٮ٦؈ٙڽٙڟ۪ڔ۬ٮٵ ڮٮۦڽٙۿۣڔٝڶڶڔۼٮۦڎؚڂۦڎڋۣۥڔڹۼٮ	לְְנִים אַפּּיָא: זְנִי פְּׁנִינִא זְנִי כָּלְ מְנִיְנִיִּי וְיָנִי	the table, all the vessels thereof, and the showbread;	98
\$€	ַבְּפְבְּבְינֵי: בְּפִּבְּבְינִי:	אָריחוֹהי וְיָה בְּפִּירְהָא: אָריחוֹהי וְיָה בְּפִירָהָא:	the ark of the testimony, and the staves thereof, and the ark-cover;	\$8
+{	וְאָת־מִכְטֵּה עּוֹרָת הֵאֵילִם הַמְאְדְּמִים וְאָת־מִכְסָה עַּרָת הַמְּחְשִׁים וְאֵת פְּרָכֶת הַמְּסְף:	ַטְסְגִּוּנְא וְיָת פְּרוּכְּחָא דִּפְּרָטָא טְסְגִּוּנְא וְיָת פּרוּכְחָא דִּפְּרָטָא בְּסְגִּוּנְא וְיָת פְּרוּכְחָא	and the covering of rams' skins dyed red, and the covering of sealskins, and the veil of the screen;	1 5
८ ६५५५ ८ ७	رَبْحِرَيْ: אָת־הַמִּשְׁכִּן אָל־מֹשֶׁה קרְסָיו קְרָשֶׁיו בְּרִיחָו וְעַמָּדָיו נְאָדְנָיו:	וְאֵיחִיאוּ יָח מַשְׁבְּנָא לְנָח מֹשֶׁה יַח מַשְׁבָּנָא וְיָח בָּל מָנוֹהִי פּוּרְפּוֹהִי הַפּּוֹהִי עְּבָרוֹהִי וְעַמּוּדוֹהִי וְסְמְכוֹהִי:	And they brought the tabernacle unto Moses, the Tent, and all its furniture, its clasps, its boards, its bars, and its sockets;	55
78	ַנַהַּבֶל בְּלְ־עֲבֹדַת מִשָּׁבַן צַּהֵל מוֹעֵּד וַיִּעֲשׁוֹ בְּנֵי יִשְׁרָצֵל בְּכֵל צַשֶּׁר צַנְּה יְהְנָה צָּתּ־מֹשֶׁה בֵּן עְשְׁוּ: (פ)		Thus was finished all the work of the tabernacle of the tent of meeting; and the children of Israel did according to all that the LORD commanded Moses, so did they.	78

(18) לחח על המצופח מלמעלה. ועל ידי ספמילים סיס מושיבן על סמלנפם כמין כמר, ואי אפשר לומר סליץ על סמלנפם, שסרי בשמיעם קדשים שנינו (ובמים יע.:), שערו סיס נכאס בין לין למלנפם ששם מנים מפילין, וסליך סיס נמון על סמלם, סרי ממלנפם למעלס וסליץ למעס, ומסו על סמלנפם מלמעלס. ועוד סקשימי בס, כאן סוא אומר וימנו עליו פמיל מכלם, ובענין ממלנפם למעלס וסלין למון ובמס יקשרנו במלמה, וסיו קבועין בו מומי מכלם לשני כאשי ובלמלעימו, שבק קושרו ומולסי שסליך אינו אלא מאוון לאוון ובמס יקשרנו במלמה, וסיו קבועין בו מומי מכלם לשני כאשי ובלמלעימו, שבק קושרו ומולסי במלנפם כשסיא בראשו, ושני מומין סיו בכל קלס וקלס, אחם ממעל ואחם מחחם ללד מלחי, וכן באמלעי, שבך סיא נוח לקשור, במלנפם בשסיא בראשו, ושני מומין סיו בכל קלס וקלס, אחם ממעל ואחם מחחם ללד מלחי, וכן באמלעי, שבך סיא נוח לקשור, ומין דרך קשירס בפחום משני מומין, לכך נאמר על פחיל מכלם, ועליו פחיל מלח לוח בחשו להו במלו, ומרבין קו אסרי מליו במשן ואפרי ויקי במל מחשן היו ב' מבעום סחשן, ובנ' כחפום סאפוד סיו ב' מבעום המפוד שכנגדן, ולפי דרך קשירס ד' מומין סיו, ומכל מקום פחום מענים אי אפשר:

האפוד שכנגדן, ולפי דרך קשירה ד' מומין היי, ומכל מקום פחום משנים אי אפ (22) ויעשו בני ישראל. אם המלאכה ככל אשר צוה ה' וגון:

(33) ויביאו אח חמשכן וגרי. שלא היו יכולין להקימו, ולפי שלא משה משה שום מלאכה במשכן, הניה לו הקצ"ה הקמחו, שלא היה יכול להקימו שום אדם, מחמם כובד הקרשים שאין כח באדם לוקפן, ומשה העמידו, אמר משה לפני הקצ"ה, איך אפשר הקמחו על ידי אדם, אמר לו עסוק אחה ביידך, נראה כמקימו והוא נוקף וקס מאליו, וזהו שנאמר (שמום מ, יו) היקם הַמְּשְׁבְּּבְּן, הוקס מאליו. מדרש רבי הנחומא (פקודי י"א):

CICL: מְשְׁבַּן וְמִנְא: ַ לַעָּהָשׁ מְּלֵּים אָת־מִשְׁכֵּן אָהֶל לְיֵרְחָא הָּקִּים יָת מַשְׁכָּנָא the tent of meeting. shalt thou rear up the tabernacle of בּוּים־הַהָּלְהַשׁ הָרִאשׁוּוּ בְּאָהָוֹ לַּגִּם נַבְּטֹא בַּבְּטֹאַנַ בַּטַב On the first day of the first month ממישי ניְדַבֶּר יְהֹוֶה אֶל־מֹשֶׁה לֵאִמְר: וּמַבֶּיל וְיָ מִם מִמֶּר לְמֵימַר: $X\Gamma$ And the LORD spoke unto Moses, בן עברו וברוך יהרון משה: they done it. And Moses blessed Lовр had commanded, even so had ַ וְהָנֵה עַשְׁיּ אַלָּה כַּאֲשֶׁר צָּוָָה וְנִיא הַבֹּרוּ יָנוֹה כְּמָא דְפַבֵּיר יָיִ behold, they had done it; as the נְעַוֹא מְמֵּע נִע כֹּלְ הַּבֹּגִעִּמִי וּיַּרְאַ מֹשֶׁה אָת־בָּל־הַמְּלָאַכָּה And Moses saw all the work, and, בְּבֶּבֶר: פּוּלְטִׂנְא׃ of Israel did all the work. כו המה בנו ישְׁבַאָּל אָט בּלן הברו בנו ישְּבָאָל זָט בּלן commanded Moses, so the children ַ פְּבָּלְ אֲשֶׁרְ־צְּנְְּהְ יְהְנְׁהְ אָתְּ־מֹשֶׁהְ פְּכֹל הְפַּקּיד יִיְ יָת מֹשֶׁה פַן According to all that the LORD בְּנִיהִי לְשָּׁמֶּׁשִׁ: the priest's office. لهُنے خَدُدٌ، حُدُدٌ خُدَدًا: לַאַּבַוֹרָן כַּבוֹלָא וֹנִים לַבוּהָה garments of his sons, to minister in אָת־בִּנְדֵי תַּלְּדָשׁ לְאַתַּרָוֹ תַכִּנְיוֹ for Aaron the priest, and the בְּקוּדְשְׁא יָת לְבוּשֵׁי קוּדְשְׂא ιt in the holy place; the holy garments ڠٮڂڒڐ؞ٮٙۿؚڎٮڂؗۿڐٮڂڴ۪ڎۿ נְת לְבוּשֵׁר שִׁמוּשָּׁא לִשַּׁמִּשָּׁא the plaited garments for ministering לאָבׁל מוִמֶּר: tabernacle of the tent of meeting; נֹאָּט כַּלְ_כַּבָי, הַּבְּבַט עַמָּהָבָּוֹ בְּלְ מְנֵי פּּיּלְחַן מַמְּבִּוֹא לְמַמְּבּן the instruments of the service of the בולגר אָנרבּייקריו וימדקייק thereof, and the pins thereof, and all בְּרְתָא יָתְ אָמְתְּיָהִי וְסְכַּהָא וְיָת the gate of the court, the cords וני סְמְבַנִיא נִיָּט פַּבְסָא לְטַבַת and its sockets, and the screen for אַת סַלְמָּר מָתִצֶּר אָת־עַּמָּהֶירָ זְּנִי סְבְּבֵי, בְּבְנִיא זְנִי הַּמִּיבַבִּא the hangings of the court, its pillars, حَالًا: וֹנִים כִּלְ מְנִוְנִי, נִים כִּיּוְרָא נִיִם the laver and its base; אַמֶּבּבְנְ אָנִיבַבְּיִּנְ צִּנְטִמְאָ צִּנִקְנִע נִינ אָנִינוּוָנִינִ brass, its staves, and all its vessels, the brazen altar, and its grating of אַמו מוְבָּח הַנְּחְשֶׁת וֹאָם מִכְבַּר יִה מַרְבָּחָא דִּנְחַשָּׁא וָנָה סְרָדָא

נַסְכְעָׁ מַּלְ_בִאָּבְוֹ אָעַ_בַּפּּוֹבְכָּע: ַ נְשְׁמְהָ שָׁם אָר אָרַוֹן הָעָּרָוּרָ

التَمَّرَبُكُ عُلِيرَّبُكُ: אָם־עֶּרְבָּוֹ וְהַבָּאִלְ אָם־הַפְּנֹּרְה סְרְבִיה וְתַעֵּיל יָה מְנְרָתָא ئت אַל אָט יַהַאָּלִטָּוּ וֹהֹנַכִּטֹּ

> יְת פְּרוּכְתָּא: דְּסְהַדוּהָא וְהַשֵּיל עַל אֲדוֹנְא

וְתַּדְלֵיק יָת בּוֹצִינַהָא: נעמיל ית פְּתוּרָא וִתַּסְבֵּר יָת

> screen the ark with the veil. of the testimony, and thou shalt And thou shalt put therein the ark

thereof. candlestick, and light the lamps upon it; and thou shalt bring in the and set in order the bread that is And thou shalt bring in the table,

וסוא אחד מי"א מומורים שבמפלה למשה: (E+) ויברך אוחם משה. המר להם יהי רלון שמשרה שכייה למעשה ידיכם, ויהי נעם ה' הֶלֹהֵינוּ עָלִינוּ וגו' (מהלים ל, יו),

(3) וסכות על הארון. לשון סגנס, שסרי מחילס סיחס:

meeting, and shalt wash them with אָבְ פּּעַע אָטַבְ מוּמָד וֹבְעַבְּמָ כְּיִהָעָ מִשְּׁבּוֹ וִמְיָּא וָתַסְּמֵי, sons unto the door of the tent of וְהַקְּרֶבְתְּ אֶמְרַצְּהֲרֹן וְאֶמִרְבָּנְיִׁתְ יִהְקְּרֵיב יָתְ צַּהַרֹן וְיָתְ בְּנִיהִי kind thou shalt bring Aaron and his וְאָטַ כַּנָּוְ וּטְבַבֵּוּ וְטְ בִּנְּנָא וְנָטְ בַּסְיִסֵּיִהּ וְאָטַ כַּנָּוְ וּטְרַבֵּוּ וָטְ בִּיּוֹרָא וְנָטְ בַּסְיִסֵּיִהּ ולבמל אטו: its base, and sanctify it. יִנְשְׁהְהָּ אֶת־הַבִּיָּר And thou shalt anoint the laver and لْنَازُكِ تَطَاقُكُ كُلُّهُ كُلُّهُمْ كُلُّهُمْ قَالُهُمْ قَالْمُ نىت، مَلْخُنْع كِيْمَ كِيْلُمْ لِيُمْلِيْ shall be most holy. خُدِ حَدِّرٌ لَا لَكِيَهُمْ \$ִנַ لِمَانِةِنَا خَدِ مُرِينِ سُكِيَّهُ بُنِ مَلْكُنِهُ and sanctify the altar; and the altar burnt-offering, and all its vessels, بظَهُمُنْ \$ مُعرِظِوْنِ بَرَمْكُ بِالْهُمِي الْخُلَادِ بَنْ لَا مُلْخُفُهُ لِمُعْالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِ And thou shalt anoint the altar of چڑر اٰلڑن ظیّم: לְנוֹנִי וֹיְנֵי לִיּדְשְׁא: it shall be holy. אַהְּבַבְּיִּ וֹלֵבְהָשְׁםׁ אָטִיּ וֹאָטַבַּלְבְ<u>בְּבֵּנִ</u>בְּ וַנְּלֵבְבָּהְ נִינִים וֹנִטַ בָּבְ it, and all the furniture thereof; and all that is therein, and shalt hallow וטֹבבּי נֹט מֹמָבְּלֹא נֹנִט כֹּל oil, and anoint the tabernacle, and אָר־שָׁטֶּל הַמְּשְׁנְע וְהַפַּב יָה מִשְּׁהָא דִּרְבוּהָא نظظنافر And thou shalt take the anointing : אַטַׁבַב screen of the gate of the court. אָת־מָסָך שָׁעַר הָחָצֶר: נת פְּרְסָא דַּתְּרַע إباتانا round about, and hang up the וּשְׁמֵּנִי נְתְ בְּרְתְאֵ סְחוֹר סְחוֹר And thou shalt set up the court ₽.□: and shalt put water therein. יבון המובה ונהף שם ומוא יבון מובחא וטטון ספון the tent of meeting and the altar, בוֹן אָבֹל וֹטִיטוּן זִט כּיּוָבֹא בוּוֹ מַהָּכּוּ ايات تاكيلا And thou shalt set the laver between meeting. זַטְבָּא: **פֶּתַח מִשְׁכֵּן אְהֶל־מוֹעֵד:** the tabernacle of the tent of do roob editoring before the door of וניטון זט מובלטא בהלטא And thou shalt set the altar of إَنَّ ثِمْ هُمَ حُولًا يَقُومًا كُونُوجًا: ﴿ يُمَالُونُهُ خُونُوجُونُهُ: door to the tabernacle. בְּסְבַּרוּהָא וּהְשָּׁוּ יִהְ פָּרָסָא لأمتكن testimony, and put the screen of the לְלַמְנִינִ בּוּסְמָנִא עַבָּם אָבוָנָא for incense before the ark of the And thou shalt set the golden altar וְטִטֵּגוֹ וֹטְ מָוֹבַּטִא בַּוַטְבַּא ספר שמות - פרשת פקורי חמישי - Exodus XL

אַנוֹם בֿמָנֹם:

עַלְבָּה יִּמְהַטְהַ אָטָיְ וֹלַבְּהְטַׁ אָטִיְ לַיּבְּהָא יִינְבַבּי יִנִינִי יִיִּלַבְּיִה " נְהַלְבָּאֶשׁ אֶּטְ אָנְהֶן אֶנְ בֹּלְהֵ, וְנַלְבָּיִאָּ זָּטְ אָנִהֶן זָנַ לְבִיּאָּ

נְתַיה וִישַׁמֵישׁ קָדָלְי:

أختا ح،:

אַנֿם כֿנוֹנִינ: ^{⁺₁} וֹמִּעַ_בֹּדוֹנִ تكذر ح וְנִילִבּאֵשׁ וֹנִינִ בּׁנְיַנִי, טַׁלַבוּר וְעַלְבִּיִּא

9

priest's office. he may minister unto Me in the anoint him, and sanctify him, that holy garments; and thou shalt And thou shalt put upon Aaron the

put tunics upon them. þι And thou shalt bring his sons, and

(+) וערכת את ערכו. שמי מערכות של למס הפניס:

מולם לגונטם: خنيد خثته ففنفته خكثفه ²¹ אָת־אֲבִיהֶם וְכִהֲנִי לֵי וּמְשַּׁהְם כַּאַשָּׁר

לְכְּחִוּנַתַ מְּלַם לָדֶבוּיהוֹן: ַ עָשְׁחַעַ וּתְרַבֵּי וָתְהוֹן כִּמָא דְּרַבִּיתָא

'.enoitarions priesthood throughout their shall be to them for an everlasting priest's office; and their anointing they may minister unto Me in the thou didst anoint their father, that And thou shalt anoint them, as

אָנוֹן בַּן עַשְּׁה: (ס) יי ווּעַשׁ מֹשֶׁה בְּכֵל אֲשֶׁר צְּוְהְיְהְוָה וַעֲבַר מִשֶּה כְּכֵל הְפַפֵּיד יִיְ

יְהֵיה בּן צְּבַר:

did he. that the LORD commanded him, so Thus did Moses; according to all

تريمچا: השנית בְּאָהֶר לַהְדֶשׁ הוּקָם הְנֵיהָא בְּחַר לְיַרְחָא אִמְּקם

בַּקַבְּשׁ הַרְאשָּׁוֹן בַשְּׁנָה נַהַנָּה בְּיַרְחָא קַדְמָאָה בְּשִׁמָּא

thereof, and reared up its pillars. boards thereof, and put in the bars and laid its sockets, and set up the And Moses reared up the tabernacle,

tabernacle was reared up.

first day of the month, that the month in the second year, on the

And it came to pass in the first

עמוין יו: וּנוֹטוֹ אָטַבּבוֹנוֹנוּ וּנֹצֹם אָטַב ⁸¹ אָת־אַדְנִיוּ וַיִּשֶׂם אָנוַ_לַבְּהָּוּנ וּנְבַּם קַמָּע אָטַעַפֿמָאַכּוּ וּנִימַן וּאָבוּם קַמָּע זִטַ מַאָּבוֹא וִיתַב

וויבר וש מברובו ואַכום וש יָת סְמְכוֹהִי וִשִּׁוִּי יָת דַפּוֹהִי

tabernacle, and put the covering of And he spread the tent over the

ಜ್ಞಗ⁻ಬೆಜ್ಞಗ: (ರ) מַלְמָּמְלֵע בַּאָּמֶּב אַנָּע וּלְמִּׁם אָת־מִכְּמָה הַאָּהָל עַּלְיוּ וֹשַּוֹּי ַנּיִפְּרָשׁ אָת־הַאָּהֶל עַּל־הַמִּשְׁבֶּן

יְנְיְהְ מִשְּׁהְ: יְנְיְתְ מִשְּׁהְ: יָת הוּפְאָה דְּעַשְׂכָּנָא ופֹבַס וֹנו פֹבַסֹא מֹלְ תֹמִכֹּוֹא

commanded Moses. the tent above upon it; as the LORD

בְאָרָן מִלְמֶּגְלֵב: בְּאָרֶן נִישְׁן אָטַרַעַכַּפְּּנִית מַלְ- אָרוֹנָא וִיקָב זְיִת כָּפּוּרְתָּא מַלְ °° הַאָּרֹן וַיָּשֶׂם אָת־הַבַּדִּים עַל־ אָת־הָעֵּדָת אָל־

אַרוֹנָא מִלְעֵּילָא: בּאַבוָלֹא וֹמָוּג נִע אָבוּנעוֹא מֹב וּנֹסִיב וִיחַב יָח סְהַדוּתָא

upon the ark. the ark, and put the ark-cover above into the ark, and set the staves on And he took and put the testimony

ុក<u>វ</u>ុក នូក⁻ជម្លុក: (ס) מל אַרוֹן הְעַנְיה כַאַשֶּׁר צְנְּה עַלְ אַרוֹנָא רַסְהַרוּהָא כְּמָא יַנְיַמֶּׁם אָת פַּרְכֶּת תַּמְּסְבְּ נַנְּסֵבְ יִת פַּרוּכְהָא דִפְּרָסָא וְאַמֵּיל رَنْكُم عُن لِهُدِلِ عُدٍ لِنَفِهُ فَلِ لَعَمْرِ نُن غُدِيثُهُ ذُمْهُ فَتُعَالِمُونَا

דפקיד יִי יָת מֹשֶׁה:

commanded Moses. testimony; as the LORD screen, and screened the ark of the tabernacle, and set up the veil of the And he brought the ark into the

17

07

61

81

Δī

91

<u> ۲څ</u>لڅن עַל גֶרֶךְ הַמִּשְׁבֶּן צְפְּנְה מִהָוּץ עֵל שִׁנְא דְּמַשְׁבָּנָא צִפּוּנָא ربير هِمـ بَاسِّرُابٍ لِهِيْمِ مَنْفِد الْمِد بِمَ هِمَانِه جِمَاضُوا اِمْنِهُ

מְבַּבְא לְפָּבוּכְשָׁא:

tabernacle northward, without the meeting, upon the side of the To anot out the table in the tent of

- (19) ויפרש את האהל. קי יריעות העזיס:
- (02) את העדות. קלומות:
- 940: (22) על ירך המשכן צפונה. נחלי הלפוני של רוחד הבים (יומא לג:): ירך. כתרגומו לְדֶּא, כירך הום שהוא בלדו של

1\$	אָת־יְבִיהָם וְאָת־רַגְלֵיהֶם: וְרְחַצִּי מִמֶּנִּ מִשֶּׁר וְאָתַרָוֹ וּבְנְגִי	ומְקַדְּשִׁין מִנֵּיה מֹשֶׁה וָאַהֲרֹן וּבְנִיהִי יָת יְדֵיהוֹן וְיָתּ הַגְּלֵיהוֹן:	that Moses and Aaron and his sons might wash their hands and their feet thereat;	īξ
ο\$	ַנִּלְשָׁׁםֹ אָת־תַכִּיֹּר בֵּין־אָהֶל מוֹעֵּר יבֵּין תַמִּיְבֵּתַ וַיִּתֵּן שְׁמָּת מֵים לְרְחְצֶּה:	לְטַבּוּשִׁ: וְבֵּוְ מַבְבְּחָא וִיחַב שַּׁמָּן מַנְא וְשִׁוּ זְטַ בִּיוְבַא בֵּון מַשְּׁבּן וִמְּנָא	And he set the laver between the tent of meeting and the altar, and put water therein, wherewith to wash;	οξ
67	ְאָתׁ מִזְבָּח הִעּלְה שָׁם פָּתַח מִשְׁבַּן אִהֶל־מִיצֵּד יַיַעַל עָלִיו אָת־הַעֹּלְהֹ וְאָת־הַמִּנְחָה כַּאֲשָׁר צְנְּח יְהְנָה אֶת־מֹשֶׁה: (ס)	מְמֵּט: מְנְטְׁטְא בְּמָא וְּבַּפֵּיר יִיָּ יָת נְאַפַּיק עַלְּאִ יְּתְ בְּתְּרֵע מַשְׁבְּנָא תַשְּׁבָּן יִמְנָא נְיָת עַרְבְּתָא דַעַּלְתָא שַׁנִּי נְיָת עַרְבָּתָא דַעַּלְתָא שָׁנִי	And the altar of burnt-offering he set at the door of the tabernacle of the tent of meeting, and offered upon it the burnt-offering and the meal-offering; as the LORD commanded Moses.	67
שניעי	נַנֶשֶּׁם אֶת־מָסָך הַפֶּתַח לַמִּשְׁבֵּן:	לְמַמִּבְּיָא: וְמִּוּ, וֹטִ פִּבְסָא צִּעַרְמָּא	And he put the screen of the door to the tabernacle.	82
Lτ	ַניַקְמָר עָלְיוּ קַטַּרֶת סַמָּים כַּאֲשֶׁר צְּנְּח יְחַנְֶה אָת־ מֹשֶּׁה: (ס)	וַאַקַשַר עַלוֹהִי קַטֹּהָת בּוּסְמִין בְּמָא דְּפַּקֵיר יְיָ יְת מֹשֶׁה:	and he burnt thereon incense of sweet spices; as the LORD commanded Moses.	Ĺτ
97	ניַשָּׁם אָת־מִּוְבָּח תַּנְּהָב בְּצִּהָל מוֹעֵּד לְפְּנֵי תַפְּּרְכָּת:	خْمَمُحَا نَمْتُم كَلُـٰتِ خُدِيْضُم: نُمَّلَا ثَنَّ مَّلُخُتُم يُدَيْثُمُ	And he put the golden altar in the tent of meeting before the veil;	97
\$7	ניַעַל הַנַּרָת לְפָּנֵי יְהְנָה כַּאַשָּׁר צְנָה יְהְנָה אָת־מֹשֶׁה: (ס)	וְאַרְלֵיק בּוֹצִינֵוָא בֵּרָם וָן כְּמָא וְאַרְלֵיק בּוֹצִינֵוָא בֵּרָם וָן כְּמָא	And he lighted the lamps before the Lord; as the Lord commanded Moses.	Şτ
+7	ريْשֶׁם אָת־הַמְּנֹרֶתׁ בְּצִּׁהֶלׁ מוֹעֵּׁד נְכַח תַשְׁלְחָן עָל יֶנֶדְ תַּמִּשְׁבֶּן נֵגְבְּת:	בְּמַמְּבְּנֹא בַּבוְמָא: לְפִׁבִּילִ פְּטִינִא מַּלְ מִּבִּא וְמִּוּ, וֹט מִוֹנִטֹא בִּמִמְבַּן וֹמִוֹא	And he put the candlestick in the tent of meeting, over against the table, on the side of the tabernacle southward.	tz
દર	ַנּיַעַרְדְּ עָּלֵיוּ עַבֶּדְּ לֶחָם לִפְּוַי יְתְּוְּהְ כַּאֲשֶׁרִ צְּוָה יְתְּוָה אֶתְ־ מֹשֶׁה: (ס)	משֶה: בְּרֶם יִיְ בְּמָא דְפַּקּיד יִיִּ יָת משֶה:	And he set a row of bread in order upon it before the LORD; as the LORD LORD	ध्र
			000000	

(22) ויקשר עליו קשורה. שמרימ וערבימ, כמו שנאמר בַּבַּמֶר בַּבַּמֶר בְּבַמֶר בָּמִיעִיבֹו אָמ קַבֶּלִמ וגוי (שמום ל, ז):

(29) ויעל עליו וגוי. אף ביום השמיני למלואים שהוא יום הקמת המשכן, שמש משה והקריב קרבנות לבור, תוך מאותן שנלעוה אחד העולת ביום, שנאמר קרב אַל בַּמְּוְצַּׁם וגוי (ויקרא ע, ז): אחד העולה. עולם התמיד: ואחד המנחה. מנתת

נמכים אל ממיד, כמו שנהמה אול ב שֶּׁבְּ שַּׁלְּהַ בְּשָׁמֵן וגוי (שְׁמִוּם כּמּלְ מֵּ):

בפר 5 שבי אין בנו שמה ואהרן ובניו. יוס שמיני למלוליס סושוו כולס לכסונס, ומלגומו וִיקַדְּשׁוּן מִנֵּיס, בּו בּיוֹס קַדַּשׁ (18) ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו. יוס שמיני למלוליס סושוו כולס לכסונס, ומלגומו וִיקַדְּשׁוּן מִנֵּיס, בּו בּיוֹס קַדַּשׁ משק עמקס:

לב פפוקיס	פּי שַּנַן יִחֹנָה שַּלְ־הַמִּשִּׁפָּן יוֹמָם וְאֵּשׁ מִּהְיֵנֵה לַיְּלְה בִּּוֹ לְשִׁינֵי כְּלִ־ בֵּית־יִשְּׂרְאֵל בְּכְלִ־מַסְשִּיהָם:	וֹמְבְאֵלְ בַּבְּלְ מַמִּלְנִּינִיוּ: בַּלְילְגֹּא בִּינִי לְמִּנִּי כִּלְ בִּינִי בִּימִּמָא וְנֵיוִי אִימְּנִא טִיִּי אָבִי מִּנִוּ וֹלֵבִא בִּייִ מִּלְ מַמְּבִּנִּא	For the cloud of the Lord was upon the tabernacle by day, and there was fire therein by night, in the sight of all the house of Israel, throughout all their journeys.—	88
لا	מַּגַעְינִי: נְאָםַבְאָ זְמְבְּעִׁי:	נְמְלֵין עַּד יוֹם אָסְתַּלְּקּוּתֵיה:	But if the cloud was not taken up, then they journeyed not till the day that it was taken up.	<i>ک</i> ٤
9٤	מַסְמֵּיהֶם: יִסְעִּי בְּנֵי וִשְּׂרָאֵלִ בְּכִּלְ יִבְתַעְּלְוִים מֵעְּלְּוֹים	בְּכִגְ מַמֶּלְנִית תְּנִּגִא מִמְלְנִי מַמְּבִּנְא נְמָלְוּו בְּנֵי וִמְּבָּאִרְ בְּאִסְׁעַּלְטִוּטִ תְּנִּגִּא	And whenever the cloud was taken up from over the tabernacle, the children of Israel went onward, throughout all their journeys.	98
\$\$	וְלֹאֵ־יָבָל מִשָּׁה לְבוֹאַ אָלִּ צְּׁהֶל מוּשְׁר בִּי־שָׁבָן שָּלָיו הַשָּׁגָן יְּבְבַּוֹּר יְחִנְּה מְלֵא אָת־תַּמִּשְׁבֶּן:	תַּמְּבּׁנְא: הְּנְא וּלְבְא צַּיִי אִׁהָמָלִי יָת לְתַּמְּבּּן וְמִּנְא אָבִי שְּׁבָא הַּלְיָהִי וְלְא יָבִיל מִמָּה לְמִיעַּל	And Moses was not able to enter into the tent of meeting, because the cloud abode thereon, and the glory of the Lord filled the tabernacle.—	32
מפטיר	ַנִיכָס הַעָּבָן אָת־צִּהַל מוֹעֵּד וּכְבָוֹד יְהֹוְה מְלֵא אָת־הַמִּשְׁבֶּן:	ונפֿבא בּנוֹ אַטַמְלְ, זִט מַהָּכּוֹא: נטַפֿא הַּנִּוֹא זִט מַהָּכּּן וַמִּוֹא	Then the cloud covered the tent of meeting, and the glory of the LORD filled the tabernacle.	1
33	נֵנְקָם אָת־הָחָצִּר סָבִיבׁ לַמִּשְׁבָּן וְלִמִּוְבָּחַ נִיּהֵן אָת־מָסָך שַׁעַר הַחָצִר נַיְכָל מֹשֶׁר אָת־ הַמְּלְאבֶה: (פּ)	מְמֵּׁׁׁ זְּׁעְ מֵּׁבְּיִּבְׁעֵׁאֵּ: פְּבְׁסָׁאִ בְּעָרֵׁמְ בְּבְׁטָׁאִ וְמֵּבְּיִ לְמִּמִּׁכִּׁיָאִ וְלְמָּבְׁטַׂאִ וְיַּבְ זְּע נְאָׁכֵּיִם זְּעַ בְּבְׁנִבְּׁעָׁאִ סְׁעִוָּרַ סְׁעִוָּרַ	And he reared up the court round about the tabernacle and the altar, and set up the screen of the gate of the court. So Moses finished the work.	\$\$
78	בְּבַאְּם אֶל־אָהֶל מוֹמָד וּבְקָרְבָהָם אֶל־הַמִּוְבֵּחַ יַרְחָצֵי בַאַשֶׁר צַנְה יְהֹוֶה אֶת־מֹשֶה: (ס)	בְּמֵיעַלְּהֹוֹן לְמַשָּׁכֵּן וִמְנָא הְבָמְקָרַבְּהוֹן לְמַרְבְּהָא מִשֶּׁה: מְשֶׁה:	when they went into the tent of meeting, and when they came near unto the altat, they should wash; as the Lord commanded Moses.	78

.442 on page 45, and the Haftara is on page 244. On Shabbat Parah, read Mafitr and Haftara on page 239. On Shabbat HaHodeesh, Mafitr is Exodus Shekalim, Mastir is Exodus 30:11 - 16 on page 148, and the Hastara is the special Hastara on page 234. The Haftara is I Kings 7:51 - 8:21 on page 226. Sepharadim read I Kings 7:40 - 7:50. On Shabbat

חזק חזק ונתחזק

(שב) ובקרבתם. כמו ובקרבס, כשיקרנו:

השלישי והכריע ביניהם, כי שכן עליו הענן, המר מעתה, כל ומן שהיה עליו הענן, לה היה יכול לבוה, נתחלק הענן, נכנם (פצ) ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד. וכמוג אקד אומר, וצגף משה אל הָסל מועד (נַמִּדנר ו, פַעַ), צה סכמוג

נלבקו כולן מסמום: שף סום קרוי מסע, וכן גַיֵּלֶךְ לְמַשְׁעיו (ברמשים יג, ג), וכן בֻּלֶּה מַשְׁעִי (במדבר לג, א), לפי שממקוס החנייה חורו ויסעו, לכך (85) לעיני כל ביח ישראל בכל מסעיהם. זכל מפע שהיו נופעים, היה הענן שוכן זמקום אשר יהנו שם. מקום הנייחם ומדבר עמו (פמיחה למ"כ ח):

And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:

Speak unto the children of Israel, and say unto the When any man of you bringeth an offering unto the Lord, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.

If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the Lord.

And he shall lay his hand upon the head of the to burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.

And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.

And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.

And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.

And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fite which is upon the altar;

but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.

And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goars, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.

And he shall kill it on the side of the altar northward before the Lord; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.

And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.

شوره ريجية پرخ طهيد ربيج ب بدني هچاد هې برخ مني جامه

ַרַבֵּר אָל־בְּנֵי יִשִׂרָאֵל וְאָמַרָהָ אֵלֵהָם אָדָׁם בְּי־יַקְרָיב מִבֶּם קָרָבָּן לִיהֹזָה מִן־הַבְּהַלָּה מִן־הַבָּאָן הַקְּרִיבוּ אָת־קְרְבָּנְכֶם:

לְבְצֵּנִי לְפֶׁנֵּי יְהַנְּה אָחֵלְ מִוּמֵּד יַבֶּר מִּמִּים יַקְרִיבָּנִּי אֶלְ־פְּׁתַח אָחֶל מוּמֵד יַקְרֵיב אִלְּוּ יַקְרִיבָּנִי אֶלִי

לְכַּפֶּׁר מְּלֶינ:

וְשְׁחָט אָת־בֵּן הַבְּקָר לִפְּנֵי יִחֹנְה וְּחָקַרִּיבוּ אָת־הַבֶּם עַל־הַמִּוְבֵּתׁ סָבִּיב אֲשֶׁר־פֶּתַה אָהֶל מוּעֵר:

إ بَ وَهُ إِن اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّا اللَّاللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّالَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

וֹמֹבֹלוּ מֹאֵנֶם מַּלְ_טִאֶּמֵּ: בּ וְנִּטִׁיְנִּ בֹּנְרִ אַנִּבֹּוֹ נִפְנֵיוֹ אָמִ מַּלְ_טַפּּוֹבִּטַ

« וְעָרְכֹּוּ בְּגֵּי אַהֲרֹן הַבְּהֲנִים אֵת הַנְּחָלִים אָת־הָרֹאִשׁ וְאָת־הַפְּבֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּוְבֶּח:

، إجربون نجدٍ بي بعض يعم تردن في العرب في المراف المرافع المر

ימנאל נאִם מִּוֹ הַאָּגוֹ אַנְבְּלְיִ זְּבֶּר מִּמִּים זְּאַנִּי מִּנְרִים לְּמִּלְיִׁע זְּבֶּר מִּמִּים זְּאַנִּי

" וְשָׁחַׁט אֹתֹּר עַל ֶיָבֶרְ הַמּוְבָּחַ צְפָּנָה לִפָּנֵי יְהְנָׁה וְזָרְלֹּר בְּנֵי אַהַרֹּן הַכּהַנֵּיִם אָת־דְּעָּרׁ עַל־הַמִּיְבֶּחַ סְבְּיב:

מַלְ הַאָּמִ אָּמֵּר מַלְ הַמִּוֹלֵיה הְנְקָר הַפְּהַלְ אִלְּם מַלְ הֵמָגִּים אָמָּר הְנְתָּה אָמִי לְנְהָלְיוּ הָאָת רַאָּמִי הְאָמִי פְּרָרָוֹ

פרשת ויקרא למנחה בשבת פקודי

But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the Lord.

ְּתַמֶּרֶב וְתַּבְּרָעָיִם יִרְתַּץְ בִּמָּיִם וְתִּקְרִיב תַפֹּתֵּן אָת־תַכֹּל ְוְהִקְמָיִר תַּמִּיְבָּחָה עֹלֶה הֹוּא אִשֶּׁה בֵיתַ נִיחָת לֵיתְּה: (פ)

בּגְרֶל זְרוֹעְבֶּה יְהַעָּה בְּאָבֶן برقتاب تاي כַּב יִשְׁבֵּי כִּנְעַּוֹ: שַּבְ גַּבְיהָם אָנִלְעַב אָנְלֵנְ מְוָאָר נְאָנִוֹנִתְ נְיֹמֹּר 投下に口 נְמֵצנוּ אָהַוּ יִשְׁבֵּי פַּלְמֶּנוּ: אָן נְבְהַבְּלִי אַכִּוּפָּי : ئاڭىلە שְּׁמְעִי עַמָּים יִרְּנְּזְיִוּן בְחַסְדְרָ עַם־זֵי נְּאָלְהָ تتذخف خمنك هجر نتي לִּמְיִםְ וְמֵּינִלְ ְיִ מִבְּלְמִמִן אָבֶּאֹ: ظڭ%: בְּמִבְר נָאִבְּר בַּמְּדֶשׁ נובא ההלת עשה מֶּגְבְּמְבְּת בָּאָבְת יְהִנְּת غَانِاً.□: בְרוּהַהְ כִּפָּמוּ יָהַ אַלְלְנְ כֹּמִנְפָּׁבִיע בֹּמִנִם אָבֿוּע עַוֹבְיָּה עַוְבוּהְאָמָן גֹבוּי ĪĠĊ ڔٙڛؚۊؠ אַנובָל שְׁלָץ שִׁמְלִאָּמוּ אווֹד אַבְרָר צַשִּׁיג [1440 בְּבְּאָנְ הְדִּלְתְ בְּלֶבְ יָם: ڲؙڎؚٙٚڶ هَقِيكِ ثَمُّكُما مِنْ ال לאָבוּ בְמוֹרנוֹד خَارُيْ لِــُــ השפח הביף יאקבמו פקש: نظُلُنا ַרְנָה הָרְעַץ אַנוֶבּ: יִבְרָב גְּאִינְהַ מַהְבַרַס : التلا וְמֶׁנְלַבַּ יְרִנְרָ נָאֶבְרָי בַּכְּתַ מְּלַמֵּוֹנְ מִבְּלֵּנִ בְּנִם בְּלֵּנֵב: שׁבמׁם וֹכַסְׁנְמִוּ וֹבְרוּ בֹמָּגוּבִם בַּמוּ_ شَٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰٰ מֹבְכְּת פּבְעָּה וְחֵילֵוּ יָבְיָּם ĿĊĊĹĹĹ אָבְי נְאַבְלְמֶלְבִינִי יְהְוָה אֵישׁ מִלְחָמָה יְהוָֹה <u>ځېښځ</u>۲ זְר אֶלְיִ וֹאַלִּיְרִוּ ڲٛڔڵ؞ וְרְכְּבָוֹ רְבֶּוֹם: האל לאלבע לב ליביבלי אַמֶּירָה לַיהוָה בִּי־גָאַה גַּאָה ZXČL άtΩ بْشِرك طَهْد نهِٰلٰۃِے عُں_بَھٰزُٰں ťŢΪι 口が口 ے ٰہ ہے اُنے ا ניאָלורוּ

שירת הים

WITH THE RUNCH TREFIRE

משרת הדברות במעם עליון

بَرْمَمُرْدَ، بَرْمُ، بَرْمُ بَهُمْ هُلِ شِمْ هُلِ شِمْ هُلِ شِمْ لِيَالِدُ هُرِيْدُ كَهُمْ هِذَا رُهُ يُرْمُن كَأَهُ هِكِد مَٰذِلَ هُجُن مَذِ خُدُنَا مَذٍ مُذَهِّنَا لَمَرْ أَنْ فَيْنَا لَهُمْ لِيَكُدُ لَهُمُ لِي كَالْحُن نَجُمُّد خَوْرُه، مُوْلَى خُجُدُا ذِي نَمُولَانُ خُولِ لَاحُ فَمُ خُدُورٍ ذَلِيْكِ جُدِينِكِ يَخْرِ אַבוּנִים עּל־פְּנִי לַאַ מִּעַשְׁהַ לְּךָּ פָּסְלוּנְכְלַ הְמִּנְנִי אֲשֶׁנִ בַּשְּׁעַנִים עַּלִּבְ מִאָּבֶע מַתַּמַת אַנכֿי יְהְוֹהָ אָכְבְוֹיִה אָאָהָר הוֹצַאַמִיוּף מַאָּבֶיִ מְצְבָיִים מְבָּרִים: לַאַ יְהְוֹה לְּךְּ אֶּבְהָים

خْمَمَا نَهُدَدَنا نَصْلُهُ مَمْ ثُعَدُمُن يَصَدَانِتِن يُحْدِيْنَا ذِينَا ذِكَ : (٥) كَمْ فَلَمُّن : (٤) كُمْ فَلَعُلَّا: حَرْبَه تَهْجُرُمْ، مَمْ حَلا قِتِكَ يُعِيْنِهُ مُعْدِينَة تَهْمُ مُولِيَّةً لِمُعْدُنِكُ لِمُعْدِيكًا لِمُعْد خَمْمُرُنَا خَر مَّمُ سَانُمُ مَ مُمْنِ نُعِيْنِ عُن لِمُعْتَامُ مُنْ لَا يُعْلَىٰ غُن لِنَا لَا عُن خُر لِجُمُ حَرِيزُت لِجُرِيْرِكِ كَمِ يَتَمَرَّيْ خُرِ مُحْكِمِ مَنْكِ بَحَانُكِ مَحْكَ لِهِ يَمُمْنُكِ بَحْدَفُكُ لَبَيْك זַבור אָת־יום הַשַּבְּת לְקַדְּשׁי שַּשְׁבִי וְמָיִשׁ בְּמַרְשִׁי שְׁבָּתִי שַּעָּבוּ יַמְשְׁבִי וְשְׁבָּתִי שַּבְּתַר וְשְּבְתוֹ בְּלִרְמִלְאָבְתָּךְ וְיִם הַשְּּבִינִי שַּבְּתִי

אָר שְׁמִוֹ לַמֵּוֹאִ: (פּ)

אַמָּט במּב וֹמּבֹבוּן וֹאַמִטוּ וְמִינוּן וֹשִׁמְנוּן וֹכִלְ אַמָּב לִבמֹב: (בּ)

(ס) לַאִּ שִׁלְּב: (ס) לַאִּ־עַהְׁלֵּע בְּרֵהְ בִּוֹע בַהְלֵּצִי בִּהְלֵּב בּרָע בַהְּצִּי

אָת־מֵי הַיָּהַ بختر نهْدُ بَرْدُ بِ خَرْفُهُ لِا خُرْبِكِ ፲:"□: נימב יהנה עלהם לא סִנְס פּּבְׁמֶנִי בְּנִבְבָּי נְבְפָּבְמָנִי בַּנְם : 1 2 יְהְוָהו יִמְלְהְ לְעֹּלֶם וָעֶּר: خمخفك فمخف نبرت משבת אבלו כולנו خَاتُانُ: فخهم أنهٰمْم ختر تتَكُنكِ جُدًا וְאַבְר עַמְּף יְהוֹהָה מְרַיַנְעָבֶר עַם־וָּר

הפטרת שמות

.81:82 – 22:62 B \$1:82 – 3:72 dainel si hanftara

In days to come shall Jacob take root, Israel shall be face of the world shall be filled with fruitage.

Hath He smitten him as He smote those that smote him? Or is he slain according to the slaughter of them that were slain by Him?

In full measure, when Thou sendest her away, Thou dost contend with her; He hath removed her with His rough blast in the day of the east wind.

Therefore by this shall the iniquity of Jacob be expiated, And this is all the fruit of taking away his sin: When he maketh all the stones of the altar as chalkstones that are beaten in pieces, So that the Asherim and the sun-images shall rise no more.

For the fortified city is solitary, A habitation abandoned and forsaken, like the wilderness; There shall the calf feed, and there shall he lie down, And consume the branches thereof.

When the boughs thereof are withered, They shall be broken off; The women shall come, and set them on fire; For it is a people of no understanding; Therefore He that made them will not have compassion upon them, And He that formed them will not be gracious unto them.

And it shall come to pass in that day, That the LORD will beat off [His fruit] From the flood of the River unto the Brook of Egypt, And ye shall be gathered one by one, O ye children of Israel.

And it shall come to pass in that day, That a great horn shall be blown, And they shall come that were lost in the land of Assyria, And they shall worship the LORD the land of Egypt; And they shall worship the LORD in the holy mountain at Jetusalem.

Woe to the crown of pride of the drunkards of Ephraim, And to the fading flower of his glorious beauty, Which is on the head of the fat valley of them that are smitten down with wine!

ימֹלְאָּנ פֿנּגַעַבּלְ טַׁנּנּבֶּע: (פּ) ינֹלְאָנ פֿנּגַעבּלְ טַּנּנּבָע: (פּ) ינֹלְאָנ פֿנּגַעַ וַמְּבָּאָרָ נַּמְּבָּלָ טַּנִּבָּע:

ַ הַפְּמִפָּת מַפֵּחוּ הִפְּחוּ אִם־פְּחֵרֶג הַרָּגֵיוּ הֹרֶג:

לָבָּן בִּזֹאִת יִכְפָּר עֵּוֹן־יַעֵּלִּב וָזֶה בְּלִ-פְּרֵי הָסָר חַטָּאתִי בְּשִׁימֵוּ בְּלִ-אַבְנֵי מִזְבָּח הְאַבְנֵי־גִּרֹ מְנָפְּצִּיִּה לֹא־יֶקֵמוּ אֲשֶׁרֶים

ַ פַּנ עַּיר בְּצוּרְתׁ בְּלְּד נָוֹה מִשֶׁלֵח וָנָעֵזָר פַּמִּרְבָּר שָׁם יִרְעָה עַנֵּל וְשָׁם יִרְבָּץ וְכִּלֶּה הְשְׁבְּרִי מְּם יִרְעָּה בְּיִּה בְּיִּה בְּיִים בְּיִר מְשְׁבְּתְּי

בּיבָשׁ קִצִּירָהֹ הִשְּׁבַּרְנָה נִשִּׁים בָּאִית " מְאִירַוֹּת אוֹתָה בַּי לָא עַם־בִּינוֹת הֹוּא עַל־בַּן לֹא־יְרַחֲמֵנוּ עֹשֶׁהוּ וְיִצְּרָוֹ לָא יְחֻנֵּנוּ: (פ)

וְהְנִה בַּנִים הַהֹּוּא יַהְבָּט יְהֹנָה מִשִּׁבְּלֵה הַנְּהֶר עַּד־נַחַל מִצְּרֵיִם וְאַמָּם הָּלְּקְטָּוּ לְאַתַּר אֶהֶר בְּנֵי יִשְׂרְאֵל: (פ)

וְהְיָהו בַּיַּוֹם הַהֹוּא יִהְקַעַּ בְּשׁוֹפֶּר גָּדִילִ וּבְּאוּ הָאִבְדִיםׁ בְּצֵהֶץ אַשׁוּר וְהַנְּדָחִים בְּצֵהֶץ מִצְרֵיִם וְהִשְׁתַּחֲנָוּ לֵיהֹנְה בְּתַר הַקְּדֶשׁ בִּירוּשְׁלֶם: (פ)

בְּלְנְמֵּג יֵּנְן: אַבְּג עַפְאַרְתָּן אַמֶּר מַּלְ-רָאָמִ זֵּיִאַ-שְׁמָנָיִם בְּלְנְמֵּג יֵּנְן:

I:IIIVXX

- Behold, the Lord hath a mighty and strong one, As a storm of nail, a tempest of destruction, As a storm of mighty waters overflowing, That casteth down to the earth with violence.
- The crown of pride of the drunkards of Ephraim Shall be trodden under foot;
- And the fading flower of his glorious beauty, Which is on the head of the far valley, Shall be as the furst-ripe fig before the summer, Which when one looketh upon it, While it is yet in his hand he eateth it up.
- In that day shall the Lord of hosts be For a crown of glory, and for a diadem of beauty, Unto the residue of His people;
- And for a spirit of judgment to him that sitteth in judgment, And for strength to them that turn back
- But these also reel through wine, And stagger through strong drink; The priest and the prophet reel through strong drink, They are confused because of wine, They are geger because of strong drink; They reel in vision, they rotter in judgment.
- For all tables are full of filthy vomit, and no place is clean.
- Whom shall one teach knowledge? And whom shall one make to understand the message? Them that are weaned from the milk, Them that are drawn from the breasts?
- For it is precept by precept, precept by precept, Line by line, line by line; Here a little, there a little.
- For with stammering lips and with a strange tongue Shall it be spoken to this people;
- To whom it was said: 'This is the rest, Give ye rest to the weary, And this is the refreshing'; Yet they would not hear.
- And so the word of the LORD is unto them Precept by precept, Line by line, little; That they may go, and fall backward, and be broken, And snared, and taken.

- הַנָּה הְזָּק וִאַמִּץ לִאִּדִּנִּי בְּזָרֶם בְּרֶר שָׁעַּר קַטֶּב בְּזֶרֶם תַּוֹם כַּבִּירֵים שִׁטְבָּים הִנִּיחַ לְאָרֶץ בְּיֶר:
- אָפַׁבְוֹם: בּרַנְלְוֹם מִבְמָסִנִּר מֵּמֶבִר נִּאִנִּם מִבּנִבִּיִּר
- װְהָיִּהְה צִיצָּת נִבֵּל צְבָּי הִפְּאַרְהֹּוֹ אֲשֶׁר עַל־ אַשֶּׁר יִרְאֵה הַרֹאָה אִוֹּהָה בְּעִידָה בְּכַפִּוֹ יִבְלְעֵּנְה: (ס)
- פַּנִּוֹם תַהֹּנֹא יֶהְנֶת יְהְנֶת צְּבְאֹנֹת לַעֲמֶהַת צְבְי וְלְצְפִירֵת הִפְּאָרֶת לִשְׁאֶר עַמְּוֹ:
- ْ بَرْتَ هُجْنَ فِجَارَا فَرْدَ فِلْ لَيْمَا فِيْدًا فِلْمَا لِيَهُجُد فِرْدِ كَهَجُد بَجُخُمْهِ فِلْ لَيَهَا فِعَدِ فِلْ لِيَهُجُد فِرْدِ خِدِهُد فِكِادَ فِكِدِ فِلْ لِيَةِ الْمُعْدِ
- װְ מְּלִים: (פּ) װּ בָּי בְּלְ־שָׁלְחָנְוּת מְלְאִּי קַּיִּא צִּאָָּה בָּלִי
- אָת־מִי יוֹרֶת דַּעְּׁת וָאָת־מָי יָבָין שִׁמוּעָת גְּמוּלֵי מִחְלְּב עַּמִּיקֵי מִשְּׁדֶיִם:
- ְּמֶׁם וֹמֵּגְרְ מֶּם: " בַּגְ בִּגְ בָּגְרָ בָּגְ לַבְּגִּרְ לַנִ לְצִׁוּ לַבִּוֹ וְמָּגִרִ
- ְבִּי בְּלְעֵּגֵי שְּׂפְׁה וּבְלְשִׁוֹן אַחָבֶה יְדַבֶּר אָל־ הְעָם הַגָּה:

Therefore thus saith the LORD, who redeemed Abraham, concerning the house of Jacob: Jacob shall nor now be ashamed, Neither shall his face now wax not now

When he seeth his children, the work of My hands, in the midst of him, That they sanctify My name; yea, they shall sanctify the Holy One of Jacob, And shall stand in awe of the God of Israel.

לבו פְּהַ אָּמִר יְהוָה אָל־בָּיִת יַעַּלִּב אַשֶּׁר פְּהָה אָת־אַבְרָהָם לְאַ־עַּמָּה יֵבוֹשׁ יַעַּלִּב יְלְאַ עַּמָּה פְּנֵיו יֶהֵוֶרוּ:

にほらしに いなしな

The Haftara is Ezekiel 28:25 – 29:21. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftara on page 229.

Thus saith the Lord God: When I shall have gathered the house of Israel from the peoples among whom they are scattered, and shall be sanctified in them in the sight of the nations, then shall they dwell in their own land which I gave to My servant Jacob.

And they shall dwell safely therein, and shall build houses, and plant vineyards; yea, they shall dwell safely; when I have executed judgments upon all those that have them in disdain round about them; and they shall know that I am the Lord their God.'

In the tenth year, in the tenth month, in the twelfth day of the month, the word of the LORD came unto me, saying:

'Son of man, set thy face against Phataoh king of Egypt, and prophesy against him, and against all Egypt;

speak, and say: Thus saith the Lord God: Behold, I am against thee, Pharaoh King of Egypt, The great dragon that lieth In the midst of his rivers, That hath said: My river is mine own, And I have made it for myself.

And I will put hooks in thy jaws, and I will cause the bring thee up out of the midst of thy rivers, and all the fish of thy rivers, and all the fish of thy rivers, and all the

פּר־אָמִר אָשֶׁר נָתָהִי לְעַבְּיָר לְנִעְּקְׁבּ: יִּמְרְאָׁתִי בֶּם לְמִינֵי תַּנְּיָם וְוֶשְׁבִּי לָם אַבְּיִווועXX יִשְׁרְאָל מִן־הֵעַמִּים אָשֶׁר נָפָּצִי לָם אַרְמָלְם אָשֶׁר נָתָהִי לְעַבִּי

يَّدُرْ بَائِنَ كُرْضُمَنَ بَحُرُدَ جُمَاتُ إِنِّاكُمُ جِرَا جَرَّكُمْ الْهُجُوْنَ يُجَرِّمُنَ حَمِّرُنَ هُوْمُنَ إِنِّهُجُوْنَ يَنْهُجُوْنَ خُرْضُمِنَ خَمِّرُنِ يُخَوْنُو اِنْهُجُوْنَ يُخْرِيْنَ خُرْضُمِنَ بَحُوْدَ جُمِيْنَ هُوْمُنَ

לְנְוֹבֶשׁ בְּלֵּנִי בְּבָּרְיִנְיִה בְּשָּׁנְיִם מְּשֶּׁרִי בּשִּׁנְיִם הְנָיִה דְּבָּרִייִּה בְּשָּׁנִים מְשֶּׁרִי בְּשִׁנִים מְשֶּׁרִי

ַ בּן־אָדֶׁם שָׂים פְּגִיף עַל־פּּרִעָה מָלֶה: מְצְרָיִם וְהִנְּבָא עְלֶיוּ וְעַל־מִצְרָיִם כְּלְּה:

بَشِد بَعْمَاهُ فَا عُمِرًا عِبَدِر يُمَانَ مَنِدًا عِرْاَّ ﴿ قِرَنَا مِرْاً الْعَرْا عِيْسًا عِمِرًا مِنْ الْعَرَا مِالَيْمِ فِرَاَة بِعُرِا هِيْسًا عِمِرًا كِا بِعُرَا بَعْدِا فِضَاءَ بَعُرَا الْعَيْسَ عِمِرًا كِا بِعُرَا

; אְבְּרֵבְ בְּלַמְּלֵמֶנֵינְ שִׁ בְּלֵבְ נְתַבְּלְנֵינִ, בְנֵינֵינֵי בְּלְבְבִּנִי נְתַבְבְּלֵנֵי, בְנִינִינִאְבָּרָבְ בְּלַמְּלְמֵנֵינָ נְתַנֵּינִ, (כִּ, תַחִים)[לִ, תַחִים] בִּלְתַנְיִּ

- And I will cast thee into the wilderness, Thee and all the fish of thy rivers, Thou shalt fall upon the open field; Thou shalt not be brought together, nor gathered; To the beasts of the earth and to the fowls of the heaven Have I given thee for food.
- And all the inhabitants of Egypt shall know That I am the LORD, Because they have been a staff of reed To the house of Israel.
- When they take hold of thee with the hand, thou dost break, And rend all their shoulders; And makest all their loins to be at a stand.
- Therefore thus saith the Lord God: Behold, I will bring a sword upon thee, and will cut off from thee man and beast.
- And the land of Egypt shall be desolate and waste, and they shall know that I am the Lord; because he hath said: The river is mine, and I have made it.
- Therefore, behold, I am against thee, and against thy rivers, and I will make the land of Egypt utterly waste and desolate, from Migdol to Syene even unto the border of Ethiopia.
- No foot of man shall pass through it, nor foot of beast shall pass through it, neither shall it be inhabited forty veats.
- And I will make the land of Egypt desolate; and her cities midst of the countries that are desolate, and her cities forty years; and I will scatter the Egyptians among the nations, and I will scatter the Egyptians among the
- For thus saith the Lord GoD: At the end of forty years will I gather the Egyptians from the peoples whither they were scattered;
- and I will turn the captivity of Egypt, and will cause them to return into the land of Pathros, into the land of their origin; and they shall be there a lowly kingdom.
- It shall be the lowliest of the kingdoms, neither shall it any more lift itself up above the nations; and I will diminish them, that they shall no more rule over the nations.

- ڹڡۣ؆ؚؿڔ؋ ڽ؋ڔ؋ڽڽ ؉ڹڔ؋ڒۄڂڔؖڿؽڔ ڔ؇ڽؙڔ؋ ڡۣڂؖ؋ڽڔۦڽٷڽڵڔ؋ڟ۬ڒ؇ڒ؇ڝۼۄڔ ڔٷ؉ڔ؋ڽ؇ڔؗ؋ڽڔ؞
- בְּינִינִים מְאָמְנֵנִי פֿוֹנִי לְבָּינִי וֹאָבְאָּלְ: ' נְיֵּגְיִה פֹּלְ יָאָבָוֹ מִאַבְנִם כִּי אָנָוֹ וַעַוְנִי וֹמַן
- שַּׁמְּכְּר וְתַהְּמִּוֹנְישׁ לְנִים כָּלְ-מִּטְּוֹנִם: (ס) יִבְּמַהְעַּׁ לְנִים כָּלְ-כִּתֵּלֵּ יִבְּתַהְּהְּנָם הַלֶּירִ בְּתְּפָּׁם בָּלִּ (כִּ, בכפר)[1], בַכַּרֹן מִירְיִּא
- » ﴿ كِرَا خِد غَمَر غَيَادِ يُعَلِّ بِحُنَةً مَجْدَةً مُكَادً يُنْ كِرَا خِد غَمَر غَيَادُ غَنْ عَالِم نَجْدَةً
- הְּמֶּיְתִּי: וְיָרְטָּׁה בִּירְאֵבָּי יְהְנְּהְ יָלִּהְ לְהְּבָּר הְהְיְהִי אָבָא הְבִּיִּה יְהַלְּהְ בְּהְתְּבָּׁה
- לפו הגני אַלִיף וְאַל־יִּאָבָיִיף וְנָהַהֵּי אָת־ אָבֶין מִצְיַיִם לְחָרְבוִּתְ תַּבֶּר שְׁמָלָה מְמִּגְיִים לְחָרְבוֹּתְ תַּבֶּר שְׁמְלָה
- ַטְּמְּבֶׁרְ בְּהָּ וְלְאָ טַמְּבְ אַּנְׁם וְנֵנֶּלְ בְּטַמֶּׁרְ לָאִ לְאִ טְּמְּבָׁרִ בְּּהִ נֵנֶלְ אִּנְם וְנֵנֶלְ בְּטַמֶּרִ לָאִ
- וְנָחַתַּי אָח־אֶׁבֶץ ׁ מִצְרַׁיִם שִׁמָמָׁה בְּתַּוֹדִּוּ אֲרְצִּוֹת וְשַׁמֹּוֹת וְעָבֵיׁהִ בְּתֹּוֹדִ עָרֵים מְחֲרְבוֹתׁ תִּהְיֵוֹן שִׁמְמָּה אַרְבָּעִים שָׁנָה וַחֲפִּצֹתִי אָת־מִצְרַיִם בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִּים בְּאֲרְצִוֹת: (ס)
- בֶּי כָּה אַמָּר אֲדֹנֵי יֵהוֹה מִמֵּץ אַרְבָּעָים שְׁנָהֹ אַקּבֵּץ אָת־מִצְרַׁיִם מִן־הִעַּמָּים אֲשֶׁר־נָכָּצִיּ שְׁמָּה:
- וְשַׁבְּמִּי אָת־שְׁבָּוּת מִצְּרִַּיִם וַהַשִּׁבֹתֵּי אֹתָם אֲרֵץ פִּתְּרוֹס עַל־אָרֵץ מְכוּרָתָם וְהֵיוּ שֶׁם מַמְלְבֶּה שְׁפְּלְה:
- מן־תַמַּמְלְכוֹת מְתְיֵה שִׁפְּלָח וְלִאִ־תִּתְנַשֵּׂא עוֹד עַל־תַגּוֹיָם וְהָמְעַמְּהִים לְבִלְתָּי רְדְוֹת בַּגּוֹיָם:

91

- And it shall be no more the confidence of the house of tracel, bringing iniquity to remembrance, when they turn after them; and they shall know that I am the Lord GoD.'
- And it came to pass in the seven and twentieth year, in the first day of the month, the word of the Lord came unto me, saying:
- 'Son of man, Mebuchadrezzar king of Babylon caused his army to serve a great service against Tyre; every head was made bald, and every shoulder was peeled; yet had he no wages, nor his army, from Tyre, for the service that he had served against it;
- Therefore thus saith the Lord GOD: Behold, I will give the land of Egypt unto Nebuchadrezzar king of Babylon; and he shall carry off her abundance, and take her spoil, and take her prey; and it shall be the wages for his army.
- I have given him the land of Egypt as his hire for which he served, because they wrought for Me, saith the Lord God.
- In that day will I cause a horn to shoot up unto the house of Israel, and I will give thee the opening of the mouth in the midst of them; and they shall know that I am the Lord.

TEUTR EX

- וְלֵא 'יִהְיָה־עוֹד' לְבֵּית יִשְּׂרָצֵל לְמִבְּשָׁת מִּזְּבֵּיר עְּוֹן בִּפְנוֹתָם צִּחֲרִיהָם וְיָרֲעֹּי בִּי צֵּהָי צְּדְנְי יֶהְוֹה: (פ)
- לַנְיָבֶׁהְ בַּלְּהִיבַ נְאָבָר נְאָבַר נְאַבָּוֹר אַלִּר בַּאַתְּרוּ
- چן־אָבָׁם נְבוּכַדְהָאצֵּר מֶלֶּדִּ בְּבֶּלְ הָמֶּבִּיִר אַת־הַילֹּוֹ עֲבֹדָה גְדוֹלָה אָל־צֵׁר כְּל־רָאִשׁ מָקְבְׁח וְכְל־כָּתֵף מְרוּמָה וְשִׂלֶּר לֹא־הָנָה לְוֹ וּלְהֵילוֹ מִצֵּר עַל־הָעֲבֹדָה אֲשֶׁר־עְבָּד עְלֵיהָ: (ס)
- رَدُا جَبَ عَمَارَ غِيَارٍ، يَبَأَبَ بَهِرَ ذَيَا مَعْدِرِنَ الْشِّهُ بِيَطَهُ الْهِرُّرُ شِرْخُبَ اجْيَا جَفِّهِ اِبَائِيَهُ هِيَطَهُ اِسُرِّهُ ضِرْخُبُ اجْيَا جَفِّهِ اِبَائِيَهُ شِحِدَ خِيَارُا:
- מְצְלֵנוֹ אֲמֶר מְּשִׁ לְ, נְאֶם אֲבְנָׁ, יֵבוְשׁ:
 מְצְלֵנוֹ אַמֶּר מְבָּר בְּשׁ נִתָּשׁ, לְוֹ אֵנר אֲבֹר מְבֹּר בְּשׁ נִתְשׁ, לְוֹ אֵנר אֲבֹר מְבֹּר בְּשׁ נִתְשׁ, לְוֹ אֵנר אֲבֹר מִבְּי מְבְּי מִבְּי מְבְּי מִבְּי מְבְּי מְבְּי מִבְּי מְבְּי מִבְּי מִבְּי מְבְּי מִבְּי מְבְּי מְבְּי מִבְּי מְבְּי מְבְּי מִבְּי מְבְּי מִבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְי מִבְּי מְבְּי מְבְּי מִבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מִבְּי מְבְיּבְי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּי מְבְּיבְי מְבְּיבְי מְבְּבְי מְבְּיבְי בְּבְיבְיי מְבְּיבְיבְיבְיי מְבְּיבְּי בְּבְּיבְיבְיי בְּבְיבְּיבְיי מְבְּיבְּבְיבְּיבְּי בְּבְיבְּיבְיי בְּיבְיי בְּבְּיבְיי בְּבְיבְיי בְּבְּיבְּיבְיי בְּבְיבְּיבְיי בְּיבְיי בְּבְּיבְיי בְּיבְיי בְּבְּיבְיי בְּבְיבְיי בְּבְיבְיי בְּבְיבְיי בְּבְיבְיבְיי בְּבְיבְיבְיי בְּבְיבְיבְיבְיי בְּבְיבְיבְּיבְיבְיבְיבְיבְּבְיבְיבְיבְיבְיי בְּבְיבְיבְייבְיבְיבְיבְּבְיבְּבְיבְיב
- בּיַנִּים תַהֹוּא אַצְמֶיתַ מֶּרֶן לְבָּית יִשִּׁרָאֵׁל וּלְךָּ אָתֵּן פִּתְחִוּן־פֶּה בְּתוֹכָם וְיָדִעִּוּ בֵּי־אָנִי יְתְּה: (פ)

.82:04 – £1:04 dnimərəl si sratlaH ədI

The word that the LORD spoke to Jeremiah the prophet, how that Nebuchadrezzar king of Babylon should come and smite the land of Egypt.

- Declare ye in Egypt, and announce in Migdol, And announce in Noph and in Tahpanhes; Say ye: 'Stand forth, and prepare thee, For the sword hath devoured round about thee.'
- Why is thy strong one overthrown? He stood not, because the Lord did thrust him down.
- הוענא הַבְּרָי אֲשֶׁר דְבָּר יְחִוֹּח אֵל־יִרְמְּיָה הַנְּבָיא לְבֹוֹא נְבְוּכַדְרֶאצִּרִ מֵלֶּךְ בְּבֶּל קְהַכְּוֹת אֶת־אֶבֶץ מִצְרֵים:
- ְּנְיְבֶּוֹ בְּׁנְגְּבְּנְיִם נְנִיְאָמָׁנְגִּוּ בְּמִּגְּבְוָם נְנִיאָמָנִגִּוּ בְּמִגְּבְוָם נְנִיאָמָנִגִּוּ יַ נְנִיאָמָנִגִּוּ בְּנְלֵּגְ וּבְתַּנְפַּנְּנִיסִ אָּמֶּרְוּ הָתְּיִּבְּּיִ יַ נְנִיאָמָנִיאָּיִי בְּמִּגְּבְּוֹם נְנִיאָמָנִיאָּיִי בְּמִּגְּבְּוֹם נְנִיאָרָ
- יי מגיע נסְתַוּ אַבִּירֵיוִף לֵא עַּמָר בֵּי יְחֹזֶה הַ מְהָינִי

- He made many to stumble; Yea, they fell one upon another, And said: 'Arise, and let us return to our own people, And to the land of our birth, From the oppressing sword.'
- They cried there: 'Pharaoh king of Egypt is but a noise; He hath let the appointed time pass by.'
- As I live, saith the King, Whose name is the LORD of hoses, Surely like Tabor among the mountains, And like Carmel by the sea, so shall he come.
- O thou daughter that dwellest in Egypt, Furnish thyself to go into captivity; For Noph shall become a desolation, And shall be laid waste, without inhabitant.
- Egypt is a very fair heifer; But the gadfly out of the north is come, it is come.
- Also her mercenaries in the midst of her Are like calves of the stall, For they also are turned back, they are fled away together, They did not stand; For the day of their calamity is come upon them, The time of their visitation
- The sound thereof shall go like the serpent's; For they march with an army, And come against her with axes, As hewers of wood.
- They cut down her forest, saith the LORD, Though it cannot be searched; Because they are more than the locusts, And are innumerable.
- The daughter of Egypt is put to shame; She is delivered into the hand of the people of the north.
- The Lord of hosts, the God of Israel, saith: Behold, I will punish Amon of No, and Pharaoh, and Egypt, with her gods, and her kings, even Pharaoh, and them that trust in him;
- and I will deliver them into the hand of those that seek their lives, and into the hand of Mebuchadrezzar king of Babylon, and into the hand of his servants; and afterwards it shall be inhabited, as in the days of old, saith the LORD.
- But fear not thou, O Jacob My servant, Neither be dismayed, O Israel; For, lo, I will save thee from afar, And thy seed from the land of their captivity; And Jacob shall again be quiet and at ease, And none shall make him afraid.

- הרְבֶּה כּוֹשֵׁל נִם־נָפֿל אַישׁ אָל־בַּעָהוּ וַיְּאִקְרוּ קַנִּקְהוּ וְנְשָׁבָה אָל־עַמָּנוּ וְאָל־אָבֶץ מוּלַדְהַנוּ מְפְּנֵי חֲבֶב הַיּוֹנֶה:
- בְּבֶּלְיִר הַפּוֹמֶר: בּ קרָאָּר שָׁם פּרִעָּר מֶלֶרְיִם שְּאָוֹן
- ַ מִּבְאָנִי נְאָם־חַמֶּלֵךְ יְחְנָׁה צְבָאִוֹת שְׁמָוֹ בֻּי קּקְבָּוֹר בֶּחָרִים וּכְכַרְמֶל בַּיָּם יְבְוֹא:
- נף לְשַׁמָּה מִהְיֹה וְנִצְּמָה מֵצֵּין יוֹשֶׁב: (ס)
- בא: מּגְלָט וִפּט פּנָט מִגְּנִים מַבֶּץ מִצְּפִוּן בָּא
- אַידֶם בָא עַלְיהָם עָּת פְּקְדְּרֵים: הַשְּׁה הִפְּנִי נְסִי יִחְדֵּיִי לָא עָּמָדִי בָּי יִוֹם אַידֶם בָּא עַלִיהָם עָּת פְּקְרָים:
- ילאַב בּנְטַמְת בָּאִ לְּב בִּׁטִמְבֵּי מִּגִּים: "בּרְבָּעַוֹעְ בָּאִ לְבִי בִּטִמְבֵּי מִּגִּים:
- בּבּוּ מֵאַרְבָּׁה וְאֵין לְמָם מִסְּפֶּר: בּרְ מֵאַרְבָּׁה וְאֵין לְמָם מִסְפֶּר:
- הבושה פת מצרום ופנה פור עם צפון:
- אָמָר יְהִוָּה צְבְאִוּה אֱלֹהֵי יִשִּׂרָאֵל הִנָּרִ פּוּקֵר אֶל־אָמָוֹן מִנָּא וְעַל־פַּרְעֹה וְעַל־ מִצְרַיִם וְעַל־אֵלֹהֵיה וְעַל־פְרָעִה וְעַל־ פְּרְעָה וְעַלְהַבְּטְהָוֹים בְּוֹּ:
- יְהִיהַיִם בְּיֵר מְבָּקְשֵׁי וּבְּיִטִּם וּבְיֵר הְבִּיכִרְהָאצֶּר מֶלֶּךְ־בָּבֶל יִבְיֵר־עֲבָרָיִי יְהְנְה: (פ)
- וְאַטְּׁר אַלְ הִינְרָא מַּבְרָּי וְשָׁלִּם יִשְׁרָאָלְ כְּּי הִנְנִי מוּשְׁעָּרִ יִשְׁלֵּם הַשְּׁרְאָלְ כְּּי הִנְנִי מוּשְׁעָּרִ הֵבְחִוּל וְאֵתַ הַאְּבְּיִר אַלְיִיהָי

Fear not thou, O Jacob My servant, saith the LORD, For I am with thee; For I will make a full end of all the nations whither I have driven thee, But I will not make a full end of thee; And I will correct thee in measure, But will not utterly destroy thee.

אַמְּה אַל־הִּירָׁא עַבְּדֵּי יִעֲקֹל נָאָם־יִהוָֹה בֵּי אָתְּךָּ אֲנִי כִּי אָעֵשָּׁה כָלְה בְּבָל־ הַגּוֹנָםו אֲשֶׁר הִדַּהְתַּיְךִּ שְּׁמָּה נְאָהָךּ לֹא־ אָעֵשֶׂה כָלְה וִיּפַרְתִּיְךִּ לַמִּשְׁפְּׁט וְנַקָּה לֹא אֲנַקְךְ: (פ)

הפטרת בשלח

The Haftara is Judges 4:4 - 5:31.

Now Debotah, a prophetess, the wife of Lappidoth, she judged Israel at that time.

And she sat under the palm-tree of Deborah between Ramah and Beth-el in the hill-country of Ephraim; and the children of Israel came up to her for judgment.

And she sent and called Barak the son of Abinoam out of Kedesh-naphrali, and said unto him: 'Hath not the Lord, the God of Israel, commanded, saying: Go and draw toward mount Tabor, and take with thee ten thousand men of the children of Naphrali and of the children of Zebulun?

And I will draw unto thee to the brook Kishon Sisera, the captain of Jabin's army, with his chariots and his multitude; and I will deliver him into thy hand.

And Barak said unto her: 'If thou wilt go with me, I will go; but if thou wilt not go with me, I will not go.'

And she said: 'I will surely go with thee; notwithstanding the journey that thou takest shall not be for thy honour; for the LORD will give Sisera over into the hand of a woman.' And Deborah arose, and went with Barak to Kedesh.

And Batak called Zebulun and Naphtali together to Kedesh; and there went up ten thousand men at his feet; and Debotah went up with him.

- יאו וּרְבוֹרֶתׁ אִשֶּׁת וָבִיאָֹת אֵשֶׁת לַפִּידִוֹת הָיא 'יִשְׁבְּשָׁת אָת־יִשְׂרָאֵל בְּשָּׁת תַהָיא:
- אָלֶיהְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִמִּשְׁפֶּׁם: הַרְּמָה יְבֵין בֵּית־אָל בְּתַר אָפְּרָיִם וַיַּעְלִּיּ אַלֶּיהְ בְּיִן בִּית־אָל לְמִשְׁפֶּׁם:
- נפּמַלְ, נמפַר, זְבְלֵנוּ 'לְפַטְתָּ' הַמָּאמֶר אֵלְנִי עַלְאָ צִּנְּרִוּ מַבְּוָר 'הַלְפָרָי נִמְאָמֶר אָלְנִי עַלְאָ צִּנְּרוּ מַבְּוָר 'נפִמָּלִי נִמְאָמֶר אָלְנִי עַלְאָ צִּנְּרוּ מִבְּוּרִ 'נִמְאָלִי וִמִּבְּרָי, וֹמִיבָּרָ, אָרָהִי בִּיִּ
- ڹۯڽڹڔڹ ڿڒڽ٦: ؈ٚڗ؆ڿڮ؇ۦڔ۫ڂڔٳۦڹۿؚڡڗڿڿڹۦڹۿڡۦؿڟڹڽ۬ ۥڎ۪؈ڿۿڿ؉ڿ؆؋؆ڂؽڗڂڿڹڹۿڡۦؿڟڹڽ
- וֹאִם_לְאִ שֹׁלְכֵּׁג מֹמֵּג לְאִ אִּבְּׂנִּ: * נֹּאִמֶּׁר אִּבְּגִילִ בִּּרְׁט אִם_שֹּלְכָּׁג מֹמֵּג וֹשִׁלְכִּׁשֹּׁג
- ַנִּאׁמֶר הָלַךְּ צֵּלֵךְ עִּמֶּךְ צָּפֶס כִּיֹ לֹא תָהָנֶׁה הְפְּצִּרְהָּדִּ עַלְ־הַבֶּׁלָךְ צִּשָׁר צַהָּה הוֹלֵדְ בֵּי בְיַר־אִשְּׁה יִמְכָּר יְהנָה צָּת־סָיסָרָא וַהַּקְם דְּבוֹרֶה וַתֵּלֶךְ עִם־בְּרָק בֶּדְשְׁה:
- " נَّ نَمْط چَنْط هُل_اَحِيْلُ لِهُل_تَغْضَرْم مُفَالًا تَـْمَمْ چَنَادُمْ لِمُشَاتِل هَجُاءً، هُنِم تَضَمَّح مُفَال يُحربُتِا:

הפטרת בשלח

- Now Heber the Kenite had severed himself from the Kenites, even from the children of Hobab the father-in-law of Moses, and had pitched his tent as far as Elon-bezaanannim, which is by Kedesh.
- And they told Sisers that Barak the son of Abinoam was gone up to mount Tabot.
- And Sisers gathered together all his chariots, even nine hundred chariots of iron, and all the people that were with him, from Harosheth-goiim, unto the brook Kishon.
- And Deborah said unto Barak: Up; for this is the day in which the Lord hath delivered Sisera into thy hand; is not the Lord gone out before thee?' So Barak went down from mount Tabor, and ten thousand men after him.
- And the LORD discomfred Sisers, and all his chariots, and all his host, with the edge of the sword before Barak; and Sisera alighted from his chariot, and fled away on his feet.
- But Barak pursued after the chariots, and after the host, unto Harosheth-goiim; and all the host of Sisera fell by the edge of the sword; there was not a man left.
- Howbeit Sisers fled away on his feet to the tent of Jael the wife of Heber the Kenite; for there was peace between Jabin the king of Hazor and the house of Heber the Kenite.
- And Jael went out to meet Sisers, and said unto him: "Turn in, my lord, turn in to me; fear not." And he turned in unto her into the tent, and she covered him with a rug.
- And he said unto her: 'Give me, I pray thee, a little water to drink, for I am thirsty.' And she opened a bottle of milk, and gave him drink, and covered him.
- And he said unto her: 'Stand in the door of the tent, and it shall be, when any man doth come and inquire of thee, and say: Is there any man here? that thou shalt say: No.'

- וְחָבֶר תַפֵּיִלִּי נִפְּרֵד מִפָּיֵן מִבְּנֵי חֹבֶב חֹתַן מֹשֶׁה נֵיֵט צְּחֲלוֹ עַד־אֵילִוֹן (כִּי בצענים)[קי בְּצַעְנַנָּיִם] צַּשֶׁר צֶת־הֶדֶשׁ:
- ײַר־מָבְוֹר: בּ וַיַּגְּרוּ לְסִיסְרָא בָּי עְּלָר בְּרָק בָּן־אַבִּילִעַם
- מְנֵוֹנְמֵע נִינִּנְם אָבְ־נָנִבְ לֵנִמְּוּן: נֵכֶב בַּנְנְבְ וֹאִנִיבִּלְ-וַנְמֶם אָמֶּנִר אִנִּוּ נִּוֹמְל סִיסִּרָא אָנִרַבָּלִ-וַרְבָּבִּוּ הָשָׁמִּת מֵאִנִּעִ
- וּהֹאמֶר דְּבֹרָה אָל־בִּרָׁק קֹּוּם בֵּי זָה חַיּוֹם אַשֶׁר נִתַּן יְהְזָה אָת־סִיסִרָאׁ בְּיָדֶׁךְ חַלְא יְהְזָה יָצֵא לְפָּנֵיְךְ יַּיְּהֶר בְּרָל מֵתַר מְבֹּוֹר יַצְשְׂבֶה אֵלְפָּים אָישׁ אַחֲרֶיוּ:
- ַנְיָּנִים יְׁחִנֵּׁה אָת־מִיסְרָׁא וִּאָת־בְּלִ־חָנֵבֵּ יִּיְבֶּדִ מִיסְבָּא מִעַּל חַמֶּרְבְּבָּה וַיְּנְס בְּרַּגְלְיִנּ:
- ִּ יִבְּיָׁק רָדֵּׁף אַחָרֵי חָבֶּבֶׁל וְאַחַרֵי חַפַּחָנָּה עֵּר חֲרַשֶׁת תַּגּוֹיִם וַיִּפֵּל כְּלִ־עַּחָנֵה סִיסְרָא לְפִּי־חֶׁבֶּב לְאִ נִשְׁאַר עַּד־אֶחֶד:
- יבֿין בּית חָבֶר הַפּינִי: חָבֶר הַפּינִי בִּי שִׁלְיִם בָּין יָבָין מָלֶבְ חַצִּיר וְסְיסְרָא נָס בְּרַגְלֶיי אָל־צִּחָל יָבֵּין
- מּלֵּיִהְ הַאָּנֵלְ הַ וַמִּכְסֵׁרָ בַּמָּמִּילֶה צֵּלָי מּיְבָה אַבְיָּג מּיְבָה אַלְּ אַלְ-מִּירָא וַיָּסָר אַלְיִי הַאָּנֵלְ הַיְּבָר מִיּלְה אַלִי אַלְ-מִירָא
- נְהְּפְּׁבְרֵּי אֵבְיֶנְיִ נִישְׁאֵנִר הָחְלָּבְ נִתַּשְׁאֵרִי בְּאָמֶר אֵלֶנְיְ תַּשְׁקְנִי אָת־נָאִיד הָחָלֶּב נַתַּשְׁקֵרוּ נְיְּאָמֶר אֵלֶנְיְהַ
- וַאָּמָר אֵלֶיהִ עֲּלֶר פָּתַח הָאָהֶל וְהִיָהׁ אָם־ אָישׁ יָבֹא יִשְׁאֵלֶרְ וְאָמֶר הַוֵשׁ־פָּׁה אָישׁ הְאָמֶרְהְּאָלֶרִי אֲלֵהְ

הפטרת בשלח

- Then Jael Heber's wife took a tent-pin, and took a hammer in her hand, and went softly unto him, and smore the pin into his temples, and it pierced through into the ground; for he was in a deep sleep; so he swooned and died.
- And, behold, as Barak pursued Sisera, Jael came out to meet him, and said unto him: 'Come, and I will show thee the man whom thou seekest.' And he came unto her; and, behold, Sisera lay dead, and the tent-pin was in his temples.
- So God subdued on that day Jabin the king of Canaan before the children of Israel.
- And the hand of the children of Israel prevailed more and more against Jabin the king of Canaan, until they had destroyed Jabin king of Canaan.
- Then sang Deborah and Barak the son of Abinoam on that day, saying:
- When men let grow their hair in Israel, When the people offer themselves willingly, Bless ye the LORD.
- Heat, O ye kings; give eat, O ye princes; J, unto the Lord will I sing; I will sing praise to the Lord, the God of Istael.
- LORD, when Thou didst go forth out of Seir, When Thou didst match out of the field of Edom, The earth trembled, the heavens also dropped, Yea, the clouds dropped water.
- The mountains quaked at the presence of the LORD, Even yon Sinai at the presence of the LORD, the God of Israel.
- In the days of Shamgar the son of Anath, In the days of Jael, the highways ceased, And the travellers walked through byways.
- The rulers ceased in Israel, they ceased, Until that thou didst arise, Deborah, That thou didst arise a mother in Israel.

- וִהִּפָּח יָעֵל אֵשֶׁת־הָבֶר אָת-יָתָר הָאׄהֶל וַהָּשֶׂם אָת־תַמָּפֵבֶת בְּיָדָה וַהְּבָוֹא אֵלִיוֹ בַּלְּאִט וַהְהָקִע אָת־תַיָּתִר בְּרַפְּתֹּוֹ וַהְצְּנָח בְּאָהֵץ וְהְוֹּא־נְרְדֶם וַיָּעֵף וַיְּמְת:
- בּ ניּבְנָע אֱלֹהִים בְּנִי יִשְׂרָאֵל: בּ ניַבְנָע אֱלֹהִים בַּנִים הַהָּוּא אָת יָבָין מֶלֶּדִּ
- ְּבֶּרְוּ מֶבְנְּבְּבְּנְהֵּוּ (פּ) הְבָּרְוּ מֶבְנְּבַבְּנְיֵהוּ אָת הַבְּיִרְיִהוּ אָתְּ הַבְּיִרְיִהוּ אָתְּ
- בּיִּוֹם הַהִיּא לֵאמִר: בּיִּוֹם הַהִיּא לֵאמִר:
- מְׁם בֶּּוֹבְנְּ וֹבְוְנֵי: בּ בִּבְּרָתְ פְּרָעִיתְ בִּיִּמְּרָאֶרָ בִּיִיִּלְּנִיִּר
- ، שׁמְעַּיּ מְלְכִים תַאַזִינִיּ רְזְּנִים אָנֹכִּי לִיהֹנְהׁ אָנֹבֶי אָשִׁירְה אַזַּמֵּר לִיהֹנָה אֵלְהֵי יִשְׂרְאֵל:
- ְהִלְּה בְּצֵאִהְךְּ מִשִּׁעִירִ בְּצֵעְדְּךִּ מִשְּׁבֵּה אֵבִיעְ בְעַׂשָׁה גַּם־ שְׁמָיִם נְמְפִּי נַם־עָבָים נָמְפּי מְיִם:
- ېرزى دۆرد دېرېد ئى مەدد دەۋد. دىرى بېرىد دېرىد د
- בּימֵי שַּׁמְנֵּר בָּן־שְּׁנִת וִילְבֵּי נְתִיבְוִת יִלְבֵּי מִדְלִּי אֵבְתִוֹת וְתִלְבֵּי נְתִיבְוִת יִלְבֵּי אָבְתִוּת שְּמְנֵּר בָּן־שְּׁנְת:
- עָד שַׁקַּמְהִי דְּבוֹרֶה שַּקָּמָהִי אָם בישׁראלי הישׁראלי

הפטרת בשלח

- They chose new gods; Then was war in the gates; Was there a shield or spear seen Among forty thousand in Israel?
- My heart is toward the governors of Israel, That offered themselves willingly among the people. Bless ye the Lord.
- Ye that ride on white asses, Ye that sit on rich cloths, And ye that walk by the way, tell of it;
- Louder than the voice of archers, by the watering-troughs! There shall they rehearse the righteous acts of the Lord, Even the righteous acts of the Lord, Even the righteous acts of dis rulers in Israel. Then the people of the Lord went down to the gates.
- Awake, awake, Deborah; Awake, awake, utter a song, Arise, Barak, and lead thy captivity captive, thou son of Abinoam.
- Then made He a remnant to have dominion over the nobles and the people; The LORD made me have dominion over the mighty.
- Out of Ephraim came they whose root is in Amalek; After thee, Benjamin, among thy peoples; Out of Machir came down governors, And out of Zebulun they that handle the marshal's staff.
- And the princes of Issachar were with Deborah; As was Issachar, so was Barak; Into the valley they rushed forth at his feet. Among the divisions of Reuben There were great resolves of heart.
- Why sattest thou among the sheep-folds, To hear the pipings for the flocks? At the divisions of Reuben There were great searchings of heart.
- Gilead abode beyond the Jordan; And Dan, why doth he sojourn by the ships? Asher dwelt at the shore of the sea, And abideth by its bays.
- Zebulun is a people that jeoparded their lives unto the death, And Naphtali, upon the high places of the field.

- בּׁנֹמְבֹאֵבְ: וֹבְמַּט בֹּאַבַבּׁמִּנִם אָבְוֹנִ מִּמְנִים מִצְּוֹן אִם_וֹבִאָּנִ בּבַּטַבְ אָבְיֵנִים חַבַּמָּנִם אָנִ לִמָנָּ
- לבּי לְחוּקְקֵי יִשְׂרָאֶל הַשְּׁתְּרֵי
 לבִי לְחוּקְקֵי יִשְׂרָאֶל הַשְּׁתְּרֵי
- ₀، רֹכְבֵיׁ אֲתֹנוֹת צְּחֹרׁוֹת יִשְׁבֵּיִ עַלֹּ מְגֵּין וְּהֹלְבֵיִ עַּלְ־זָגֶרֶךְ שִּׁיחוּ:
- מקול מחַצִּצִים בֵּין מִשְׁצִּבִּים שָׁם יְתַנּוּ צִּדְקוֹת יְחֹוֶׁה צִדְקֹת פִּדְוֹנִוֹ בִּישִׂרָצֵל אָז יֵרְדִוּ לַשְׁעָּרִים עַם־ יְתֹּוְת:
- בּּוְאַבְינְתַם: בּּבְיִרִי מִּירִי בְּיִרָם בָּבָרָ וְּמָבָּתִ מָּבְיִּרָּ מּנְרֵי מִּירִי בְּיִרָם מָנִרִי מִּירִי
- ני אָז יְרָד שְׁלְּיִד לְאַדִּירָים עָם יְהַלְּה יְרִדְּרָלִי שַּׁלְּיִד לְאַדִּירָים עָם יְהַלְּר
- מנֵי אָפְרַיִם שְׁרָשָׁם בַּעֵּמָלֵא אַחַהֵיף בְּנְיָמֵין בַּעַמָּמָיף מנֵּי מָבִּיר יֶרְרִיּ מְתַקְקִּים וּמִּיְבִּוּלֵן מִשְׁכָים בְּשָׁבֶּט ספֵּר:
- בּפְלְנִּוְעַ בְּאִּיבְּן נִּגְלְיִם טִלְּבֵּי. בוּ בִּּנְלִ בִּמְמֵל מִּלְּט בִּנִּלְיִוּ זְיִם נְמִּמֵל בִּמְמֵל מִבּלִים טִלְבַּי.
- י לְּמָּׁע וֹמְּבִׁעׁ בְּגוֹ הַמִּמִּׁפִּׁעִּים לְמִּׁלִּתִּ מְּבְלֵּוִע הְּבִּינִים לְפָּלְנִּוִע הְאִּיבְּוֹ מִּבְלִּיִם חִקְּבִייִם לִמְּלִתִּים
- َמְּנִם נֹמֹלְ מִפְּבֹּאֵנִ נִּמִּכִּוּ: לְמִּׁט נֹמִּיב אָּנִיִּנִט אָמָּב נִמִּדְ לְטַוָּנִם עּלִמָּב בֹמֹבֵב טַנּבִבוּן מִּכָּוּ
- مَر מֶרוֹמֵי שְׁבֶּר: بَحُدَا עַם בַבֵּר נַפְּשָׁי בָמִוּת וַנַפְּמַּלִי.

הפטרת בשלח

- The kings came, they fought; Then fought the kings of Canaan, In Taanach by the waters of Megiddo; They took no gain of money.
- They fought from heaven, The stars in their courses fought against Sisera.
- The brook Kishon swept them away, That ancient brook, the brook Kishon. O my soul, tread them down with strength.
- Then did the horsehoofs stamp By reason of the prancings, the prancings of their mighty ones.
- 'Curse ye Meroz', said the angel of the Lord, 'Curse ye bitterly the inhabitants thereof, Because they came not to the help of the Lord, To the help of the Lord against the mighty.'
- Blessed above women shall Jael be, The wife of Heber the Kenite, Above women in the tent shall she be blessed.
- Water he asked, milk she gave him; In a lordly bowl she brought him curd.
- Her hand she put to the tent-pin, And her right hand to the workmen's hammer; And with the hammer she smote Sisera, she smote through his head, Yea, she pierced and struck through his temples.
- At her feet he sunk, he fell, he lay; At her feet he sunk, he fell; Where he sunk, there he fell down dead.
- Through the window she looked forth, and peered, The mother of Sisera, through the lattice: 'Why is his chariot so long in coming? Why tarry the wheels of his chariots?
- The wisest of her princesses answer her, Yea, she returneth answer to herself:

- בָּאִי מִלְכִיםׁ נִלְחָׁמִיּ אָזִ נִלְחֲמִיּ מֵלְכֵּי ְבְּעַן בְּתַּעְּנֵךְ עַל־מֵּי מָגְדֵּוֹ בָּצַע בֶּסֶף לְא לְמֶחוּ:
- מַּמְסַבְּיַטְם זַלְנַמֵּנְ מִם_סַּנַסְבַּנַם
 מַלַבְּמַנַם זַלְנַמַנְ נַבְּנַבְּנַם
 מַלַבְּנַם
- ב בַּתַל קישׁוֹן מְּדְרֶבֵי נַפְשָׁי מְּדִּי בּ בַּתַל קישׁוֹן מְּדְבֶּם בַּתַל קדוּמָים נַתַל
- ײַ אָז הַלְמִוּ שִּׁפְּרֵרְסָוּס מְיַדְּהַרָוֹת בּ אָז הַלְמִוּ שִּׁפְּרֵרְסָוּס מְיַדְּהַרָוֹת
- צּוֹרוּ מֵרֹוֹז אָמַרֹ מַלְצֵּךְּ יְחִוֶֹּה אָרוּ צְּרִוֹר יִשְׁבֵּיִהְ בָּי לְאֹ־בָׂאִּּ לְעָזְרַת יְחִוְּה לְעָזְרַת יְחִוָּה בַּּנְבּוֹרֶים:
- به مِكرَةٍ מנְשִׁים יָעֵּל אֵשָׁת חָבֶר הַפֵּינִי מנְשִׁים בְּאָהָל מְבֹרֶךְ:
- وَوَقِرَ **עُرَت بَائِلَت جَوَقِر** غَّةَ رَبَّ الْعَالَ الْمَائِلَةِ الْمَائِلَةِ الْمَائِلَةِ الْمَائِلَةِ الْمَائِلَةِ الْمَائِلَةِ الْمَائِلِةِ
- יִדְהִ לַיָּתֵדִ מִּשְׁלֵּחָנָה וִימִינָה ²⁵ לְתַלְמָוּת שֲמֵלִים וְחָלְמֶה סִיסְרָא מְחָקֵה רֹאִשׁׁוֹ וּמְחַצֶּה וְחָלְפָּה רַקְּתְּוֹּ:
- נפּל שְּׁרִינִי פָּרָמ וֹפְּלְ בַּאִּשֶּׁר פִּרָּמ שִׁם בּילְמְיִלְ פַּרַמ וֹפְּלְ בַּאִּשָּׁר פַּרָּמ שִׁם בּיל בּילָמי פָרַמ וֹפָל שִׁפִּים
- בְּעַרְ הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָּה וַתְּיַבָּב אָם בּשָׁשׁ רְבְבּוֹ לְבוֹא מַדִּוּעַ אֶחֲרִוּ פְּעָהׁ רְבְבּוֹ לְבוֹא מַדְּוּעַ אֶחֲרִוּ
- קּשָׁיב אַמְרֵיהָ לְה: מְשֶׁיב אַמְרֵיהָ לְה:

'Are they not finding, are they not dividing the spoil? A damsel, two damsels to every man; To Sisera a spoil of dyed garments of embroidery, Two dyed garments of broidery for the neck of every spoiler?

So perish all Thine enemies, O LORD; But they that love Him be as the sun when he goeth forth in his might. And the land had rest forty years.

 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 .

ַ בֿן יאַבְרִּ כְּלְאֵיִּלֶּיוֹ יָתִּיֶּׁה וַאָּהָבִּיִּר בְּצֵאָת תַשָּׁמֶשׁ בִּּגְבָּרָתֻּוֹּ הְאָבֶיִּץ אַרְבְּעָים שְׁנְְהִיּ (פּ)

הפטרת יתרו

The Haftara is Isaiah 6:1 - 7:6 & 9:8 - 9:6.

In the year that king Uzziah died I saw the Lord sitting upon a throne high and lifted up, and His train filled the temple.

Above Him stood the seraphim; each one had six wings: with twain he covered his face and with twain he covered his feet, and with twain he did fly.

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is the Lord of hosts; The whole earth is full of His glory.

And the posts of the door were moved at the voice of them that called, and the house was filled with smoke.

Then said I: Woe is me! for I am undone; Because I am a man of unclean lips, And I dwell in the midst of a people of unclean lips, For mine eyes have seen the King, The Lord of hosts.

Then flew unto me one of the seraphim, with a glowing stone in his hand, which he had taken with the tongs from off the altar;

and he touched my mouth with it, and said: Lo, this hath touched thy lips, And thine iniquity is taken away, And thy sin expiated.

- בְּשְׁנִת־מֹוֹתֹ תַּמֶּלֶךְ עָּוֹּלְיה נָאָרָאָָה אָת־ אָרֹנֵי ישָׁב עַל־כָּפָא רָם וָנִשָּׂא וְשׁוּלֶיוּ מְלַאָּים אָת־הַהֵיבֶל:
- ײִבְשְׁתַּיִם יְכַמֶּר רַגְּלְיִוּ וּבִשְׁתַּיִם יְעַפֶּרִם לְאָחָד בִּשְׁתַּיִם יְכַמֶּר פְּנָיִר שֵׁשׁ כְּנְפָיִם לְאָחָד בִּשְׁתַּיִם יְכַמֶּר פְּנָיוּ יִבְשְׁתַּיִּם יְכַמֶּר רַגְּלְיִוּ וּבִשְׁתַּיִם יְעִיּפֶּר:
- ָ וְקְּבָא זָה אָל־זָה וְאָטַּר קָדַוֹשׁ ו קַדָּוֹשׁ קַדִּוֹשׁ יְהְנָה צְּבָאַוֹת מָלְאׁ כְּל[ַ]הָאָהֶץ פְבּוֹדְוֹּ:
- ، נִיּגְעׁוֹ אַמַּוֹת תַסִּפְּׁים מִקּוֹל תַפּוֹתֵא וְתַבָּוִת יְמָלֶא עַּשְׁוֹי
- בְּאִנְּהַ אֵּנְרֵי בִּרְ אֵמַרַ חֲמֵלֵבְ נְחַנְּׁהַ אֵּלְבִּי אָנְכִּי ינִמְּבַ כִּּי אָתַרַהַמֶּלֶבְ נְחַנְּהַ אֵּלְבִּי הְאָנְהַ אָנְבִי יִבְתוּדְ מִּם_מְמֵּא מִפְּתָּיִם נְאָנִי מִּנְהִי
- م يېزې غرن غراب مار تونځنت نجزې نجېږ . چې دېزې غراب خواب مورځنت نجزې نجېښت
- ֻ מְּפְׁמֵינְ וְמֶׁרְ מִּנְיְנְ וְחַמָּאִטְּוּ הָבֶּבְ בּי נֵינֵע עַּלִיפְׁרִי: מִיִּלְרִ הַנָּתְ זָּרִ תַּלִי

- And I heard the voice of the Lord, saying: Whom shall I send, And who will go for us? Then I said: 'Here am I; send me.'
- And He said: 'Go, and rell this people: Hear ye indeed, but understand not; and see ye indeed, but perceive not.
- Make the heart of this people fat, and make their ears heavy, and shut their eyes, lest they, seeing with their eyes, and hearing with their ears, and understanding with their heart, return, and be healed.'
- Then said I: 'Lord, how long?' And He answered: 'Until cities be waste without inhabitant, and houses without man, And the land become utterly waste,
- And the LORD have removed men far away, and the forsaken places be many in the midst of the land.
- And if there be yet a tenth in it, it shall again be eaten up; as a terebinth, and as an oak, whose stock remaineth, when they cast their leaves, so the holy seed shall be the stock thereof.
- And it came to pass in the days of Ahaz the son of Judah, that Rezin the king of Aram, and Pekah the son of Remaliah, king of Israel, went up to Jerusalem to war against it; but could not prevail against it.
- And it was told the house of David, saying: 'Aram is confederate with Ephraim.' And his heart was moved, and the heart of his people, as the trees of the forest are moved with the wind.
- Then said the Lord unto Isaish: 'Go forth now to meet Ahaz, thou, and Shear-jashub thy son, at the end of the conduit of the upper pool, in the highway of the fullers' field;
- and say unto him: Keep calm, and be quiet; fear not, neither let thy heart be faint, because of these two tails of smoking firebrands, for the fierce anger of Rezin and Aram, and of the son of Remaliah.
- Because Aram hath counselled evil against thee, Ephraim also, and the son of Remaliah, saying:

- َ ـُــــُرُدُ نُهُمُلِ يُـــُــُدُدُ نُهُمُلِ يُـــُدُرُ هُمُلِـــُدُد: * نُهُمُرِّمَ هُلاــكُابِم غُلَــدُر هُرِّد هُلاــِثْد هُمُكَابِ
- נֹאֵמֶר לֻבְּוֹנִי יּבְאֵי בֹאַ לְמֶּם נַזְּצִר שִׁמְתֹּי שְׁמִנְתַּ
 נֹאֵמֶר לֻבְּ וֹאֵמִּבֹם לַמִּב נַזְּצִר שִׁמְתֹּי שְׁמִנְתַּ
- " הַאָּמָן לִבַּרְהָּצָּׁה בִּצִּילָיִי וּבְאָּזָּנִיי וִשְּׁמָּׁע הַשְּׁע פַּּן־יִרְאָּה בִּעִּילָיִי וּבְאָזָנִיי יִשְׁמָּע וּלְבָּנִי יָבֶּין וָשֶׁב וְרֶפָּא לְוִּי
- " נְאִמֶּר עַּר־מָתָי אֲדֹנְיִ וֹּאִמֶּר עַּר אֲשֶׁרֹ אָם שְׁאִּי עְרִים מֵאֵין יוֹשֶׁב יִבְתִּים מֵאֵין אָדְׁם יְהְאַדְטָּר תִּשְׁאָר שְׁמָמֶר:
- ײַ וְרַחָק יְהְוָה אָת־הָאָּדָם וְרַבָּה הַעֵּזּיבָה בְּהֶרֶב הָאֶרֶץ:
- װְ עִּיִּרִ בְּהִ עֵּשְּׁרִיְּה וְשֶׁבְּה וְהִיְּהָה לְבִּעִר בְּאֵלְה וְכְאַנְוְ אֵשֶׁר בְּשִּנְּכִת תַצֵּבִת בְּם זֶרַע לְּדֶשׁ תַּצְּבְתְּוֹ אֵשֶׁר בִּשְׁנְּכֵת תַצֵּבִת בְּם
- יווע יווע יווּילָה שָּלְה רְשָּׁלְה שָּׁלְה שָּׁלְה שָּׁלָה שָּׁלָה שָּׁלָה שָּׁלָה שָּׁלָה שָּׁלָה שָּׁלָה שָּׁלָה הַשָּׁלְיָהוּ מֵלֶה רְשָּׁרְ מֵלֶה 'אֲרֶם וּפָּׁקַה שָּׁלְ מָלֶיהְ וְלְא יָלִל לְהִלְּהַם שְּׁלֶיהָ:
- ַ יְעָר לְבֶּית דְּוִד לֵאִמֶר נָחָה אֲרֶם עַלִּ אֶפְּרָיִם וַיְּנָע לְבָבוֹ וּלְבָב עַמּוֹ כְּנִוֹע עֲצֶרֵם יְיְנִי לְבֶּית דְּוִד לְאֵמֶר נָחָה אֲרֶם עַלִּ
- וַיִּאִמָר יְהוִיהׁ אֵל־יִשְׁעָּי יֵשִׁי צֵא־נָאַ לִקְרָאָת אָחָז אַמְּה וּשְׁאָר יְשִׁיב בָּנָדְ אָל־קִּצִׁה בּוֹבֶס:
- וְאָמַרְתֵּ אֵלִיוּ הִשְּׁמֵר וְהַשִּׁלֵם אַל־תִּידָׂא וּלְבֶּּבְרְּ אַל־נֵרָרְ מִשְּׁנֵי זַּנְבָּוֹת הָאוּדֵים הַעַּשָׁנִים הָאֵּלֶּה בְּחֲרִי־אָרְ רְצָיוֹ נַאֲרֶם וּבָּן־רְמַלְיֵהוּ:
- ְרַמַּלְיָרֵיוּ לֵאִמְר: בְּמַן בִּי־יָעַץ עְּמָר:

Let us go up against Judah, and vex it, and let us make a breach therein for us, and set up a king in the midst of it, even the son of Tabeel;

For a child is born unto us, a son is given unto us; and the government is upon his shoulder; and his name is called Pele-joez-el-gibbor Abi-ad-sar-shalom;

That the government may be increased, and of peace there be no end, upon the throne of David, and upon his kingdom, to establish it, and to uphold it through justice and through righteousness From henceforth even for ever. The zeal of the LORD of hosts doth perform this.

ְנַמְּלְיִ בְּיהוּיְדִה וּנְקִיצְּנְה הָנִרְקְּצָּלִי מֶלְרִי בְּיהוּיְדְה וּנְקִיצְּנְה הָנִרְקְּצָּלִי מֵלְיִנּי מְלְיִה בְּיהוּיְדְה וּנְקִיצְּנְה הָנְרְקְּנָּ

رد، كِם רבה)[م، كِثِمَرِفَة بَمَا جُوْلِة الْمَهْدُرُة وَيُهُ الْعِهْرُة وَيُهُ الْعِهْرُة وَيُهُ الْعِهْرُة الْمَا الْعُهُولُة الْمُعْدُدُة اللّهُ اللّهُ الْمُعْدُدُة اللّهُ اللّه

(כי לם רבה)[קי לְמַרְבָּה] הַמִּשִּׂרָה • יִלְשֶׁלַנֹם אֵין־בֵּין שִׁלְ־בָּסֵא דָוִדִּ וְעַלִּ־ מִמְלַבְּחֹּי לְהָבֵין אֹהָהֹ וְּלְסַעֲּדָה בְּמִשְׁבֶּט יִבְאָרָה מַעַמָּה וְשִׁרְּיִי (פֹּ)

TEUTR CWEULD

The Haftara is Jevemiah 34:8 - 34:22 & 33:25. On Shabbat Shekalim, Maftiv is Exodus 30:11 - 16 on page 148, and the Haftara is the special Haftara on page 234. When Shabbat Shekalim is Rosh Hodesh, read as before but combine the oth and 7th aliyot from the parsha, and read the 7th aliya for Shabbat Rosh Hodesh that is not Shabbat Shekalim, read not Shabbat Shekalim, read the Maftir and Haftara are on page 229. On Evev Rosh Hodesh that is not Shabbat Shekalim, read the Maftara are on page 232.

The word that came unto Jeremiah from the LORD, after that the king Zedekiah had made a covenant with all the people that were at Jerusalem, to proclaim liberty unto them;

that every man should let his manservant, and every man his maidservant, being a Hebrew man or a Hebrew woman, go free; that none should make bondmen of them, even of a Jew his brother;

and all the princes and all the people hearkened, that had entered into the covenant to let every one his man-servant, go free, and not to make bondmen of them any more; they hearkened, and let them go;

but afterwards they turned, and caused the servants and the handmaids, whom they had let go free, to return, and brought them into subjection for servants and for handmaids;

ַהַבְּבָר אֲשֶׁר בִּירוּשְׁלֵם לִקְרָא לְחֶם פְּלִ־הַעָּם אֲשֶׁר בִּירוּשְׁלָם לִקְרָא לְחֶם דְּרְוֹר:

וֵיִשְׁמִעוֹ כְּלְ־חַשִּׂרִים וְכְלִ־חַטָּׁם אֵשִׁרִּבְּאִּ בִּבְּרִית לְשַׁלַּח אֵישׁ אָת־עַבְהֵּוֹ וְאֵישׁ אָת־ שִׁפְּחָתוֹ חְפְשִׁים לְבִלְתִּי עַבְּדְּבָּם עַּוֹד וֵיִשְׁמְעִּי וַיְשַׁלֵּחוּ:

رَّ الْأَضْوَاأَنَّ الْإِشْرَة هِمَا مِيْوِجِهُ أَنْ (﴿ الْأَضِوَاأَنَّهُ الْأَيْفِ الْأَجْفِيْنَ الْجَفِيْنَ (﴿ الْأَضِوَالِيَّا الْأِيْفِةِ الْأَيْفِةِ الْأَيْفِةِ الْأَيْفِةِ الْأَيْفِةِ الْأَيْفِةِ الْأَيْفِةِ الْأَيْفِ

therefore the word of the Lord came to Jeremish from the Lord, saying:

Thus saith the Lord, the God of Israel: I made a covenant with your fathers in the day that I brought them forth out of the land of Egypt, out of the house of bondage, saying:

'At the end of seven years ye shall let go every man his brother that is a Hebrew, that hath been sold unto thee, and hath served thee six years, thou shalt let him go free from thee'; but your fathers hearkened not unto Me, neither inclined their ear.

And ye were now turned, and had done that which is right in Mine eyes, in proclaiming liberty every man to his neighbour; and ye had made a covenant before Me in the house whereon My name is called;

but ye turned and profaned My name, and caused every man his servant, and every man his handmaid, whom ye had let go free at their pleasure, to return; and ye brought them into subjection, to be unto you for servants and for handmaids.

Therefore thus saith the LORD: Ye have not hearkened unto Me, to proclaim liberty, every man to his brother, and every man to his neighbour; behold, I proclaim for you a liberty, saith the LORD, unto the sword, unto the pestilence, and unto the famine; and I will make you a horror unto all the kingdoms of the earth.

And I will give the men that have transgressed My covenant, that have not performed the words of the covenant which they made before Me, when they cut the calf in twain and passed between the parts thereof;

the princes of Judah, and the princes of Jerusalem, the officers, and the priests, and all the people of the land, that passed between the parts of the calf;

I will even give them into the hand of their enemies, and into the hand of them that seek their life; and their dead bodies shall be for food unto the fowls of the heaven, and to the beasts of the earth.

, ניהי דַבַרייִהנָה אֵל־יִרְמִיּ֖הוּ מֵאָת יְהנָה לֵאמִר:

ַ בּה־אַמָר יְהוָה אֵלֹהֵי יִשְׁרָאֵל אָנֹכִי בָּרָחִי בְּרִיתׁ אֵת־אַבַּוֹתִיכֶּם בִּיֹּוֹם הוֹצִאָּי אוֹתָם מַאֶּרֶץ מִצְּרַיִם מִבֵּית צְבְּרָים לֹאמִר:

מפּץ שָׁבַע שְׁנִים הָשִׁלְּחִוּ אִישׁ אָת־אָּחָיוּ הְנִים וְשִׁלְּחִהִי הְפְּשִׁי מִעִּמְּדִּ וְלְאִ־שְׁמִּעִ אָבְוֹהַ יְשִׁלְּחִהִי הְפְּשִׁי בֵּעִי בְּלִּי וַשְׁבָּ אַבְוֹהֵיכֶם אֵלֵי וְלְאִ הִשְּׁי אָת־אָּזְנְם:

לְפּֿנְּג פֿבְּגנע אַמֶּב_נֹטִבְּא מִּמֵּג מַּלְנִג: לְטִּבְא בְּבִנִּנ אַנְמִּ לְבִמִּצִּ נִּטִּכְּבַנִּנִּ בִּבנִּנִ נִּטִּמְּבוּ אַטְּׁם בַּנְּנִם נִעַּמִּמִּוּ אָטַ בַּנִּמִּבָּ

נִקִּשָׁבוּ נִתְּחַלְּלָּוּ אָת־שִׁבְּחִוּה אַשָּׁר אָלָם לִרְנִית קְבְּשִׁים לְנַבְּשָׁׁם נַתִּבְבָּשָׁוּ אַלָּם לְחָנִית קְבָּט לְעָּבְיִים וְלְשָׁבְּחָנִיה אָלָם לְחָנִית לְבֶם לְעָּבְיִים וְלְשָׁבְּחָית: (ס)

לבן ְ בְּחַ־אָמָר יְחִנְּהָ אַמָּם לֹאִ־שְׁמַּנִיִּמָּ אַלִּי לִקְרָאׁ דְּרְוֹרְ אָישׁ לְאָחָיוּ וְאָפִּ יְחַנְּה אָלְ־חַהֶּנֶר אָלְ־חַבֶּבֶר וְאָלִ־חָרְצָּב יְחִנְה אָלְ־חַהֶּנֶר אָלִ־חַבֶּבָר וְאָלִ־חָרְצָּב יְתְנְה אָלְ־חַהֶּנֶר אָלִי מְמְלְכְּוֹת הְאָנֶין

נימּבְרֵוּ בֵּּנוֹ בְּטִבְׁנֵוּ בְּרֵטִּוּ לְפִּׁנִּוֹ חַמְּנִלְ אָמָּר בְּרָטַוּ לְמִּנְּיִם , אָמָּר לְאִרַהַלִּימוּ אָתרִיבְּרֵנִ חַבְּּרִים אָמָר וֹנִטִּטֵּּר אָתרַבְּאָרִים

שָּׁבְּי יְהוּיְדְׁה וְשְׁבֵּי יִרוּשְׁלֵם הַפָּרִסִים וְתַּבְּּתַּנְים וְלָל עָם הָאָגֶדֶץ הָעָּבְרִים בֵּין בְּהְבֵי הְעֵּגֶל:

עּמְּמִּנִם נִלְבְּצֵׁמֵּט נִאָּבְגוֹים נְלִמְאַּבְּגְ לְמָּנִּ זְּפְׁמִּׁם וְעִוֹּטֵׁע זִבְלְטִׁם לְמָאַבְּגְ לְמָנִּ וֹנִטַמַּג אִנִטִם בִּגַּג אָנִבּנִיִם נִבְּגָּג מְבַּלִּמָּג

And Zedekiah king of Judah and his princes will I give into the hand of their enemies, and into the hand of the king them that seek their life, and into the hand of the king of Babylon's army, that are gone up from you.

Behold, I will command, saith the LORD, and cause them to return to this city; and they shall fight against it, and take it, and burn it with fire; and I will make the cities of Judah a desolation, without inhabitant.

Thus saith the LORD: If My covenant be not with day and night, if I have not appointed the ordinances of heaven and earth;

then will I also cast away the seed of Jacob, and of David My servant, so that I will not take of his seed to be rulers over the seed of Abraham, Isaac, and Jacob; for I will cause their captivity to return, and will have compassion on them.

بجنَد مُنْدَنْت مُنْدَنْت بخَنْد مُحَكَمَّ، رَفَهُت هُمَّالِ جُنِدَ هُنْدَنْتِ بَجَنَد مُحَكَمَّ، رَفَهُت نَّذِيد يُتَدَم مُنْدَنْتُ بَعْدُرِت مُخَدِّمً نَهُدَ

הְנְגִי מְצֵּנְה נְאָם־יְחִנְּה וַחֲשָׁבֹתִּים אָל־ הְעָּיִר הַזּאָתִ וְנָלְחֲמָוּ עָלֶיהָ וּלְכָּדִיּהָ וְשְׁרָבְּהָ בָּאֵשׁ וְאָת־עָבֵי יְחִיּבֶר אָתַּוֹ שְׁמָטֶה מֵאֵין ישֶׁב: (פּ)

נְלְגֵלְה הֻפֶּוֹת שְׁמָנִם נָאָרֶץ לֹא־שֶׂמָהִי: נְלְגֵלְה הֻפֶּוֹת שְׁמָנִם נָאָרֶץ לֹא־שְׂמָהִי:

נִם־זָרַע יַעַקוֹב וְדָוֹד עַבְדִּיׁ אָמָאַס מִקָּחָת וְיַעַקְב בְּי־(כ' אִשׁיב)[ק' אָשִׁיב] אָת־ שְׁבוּחָם וְדְחַמְחָים: (פּ)

REWER REFERE

The Haftara is I Kings 5:26 – 6:13. On Shabbat Shekalim, Mafiir is Exodus 30:11 – 16 on page 148, and the Haftara is the special Haftara on page 234. When Shabbat Shekalim is Rosh Hodesh, read as before but combine the 6th and 7th aliyot from the parsha, and read the 7th aliya for Shabbat Rosh Hodesh on page 229. For Shabbat Lachor the mafiir and Haftara are on page 229.

And the LORD gave Solomon wisdom, as He promised him; and there was peace between Hiram and Solomon; and they two made a league together.

And king Solomon raised a levy out of all Israel; and the levy was thirty thousand men.

And he sent them to Lebanon, ten thousand a month by courses: a month they were in Lebanon, and two months at home; and Adoniram was over the levy.

And Solomon had threescore and ten thousand that bore burdens, and fourscore thousand that were hewers in the mountains;

besides Solomon's chief officers that were over the work, three thousand and three hundred, who bore rule over the people that wrought in the work.

ֶּיְבְּרְתָּוּ בְּרָיִת שְּׁנֵיהֶם: אָוּ וַיְהֵי שְׁלִם בֵּין חִירָם וּבֵּין שִׁלְמָּה יִי יִיהְנָה נְתַּן חְבְּמָה בִּיִּן שְׁלְמָּה

تَوْم هُمِيْدَت جُكُل جُنه: ﴿ فَمَم تَقَكُلُ هُمِيْتُك مُم طَخْمِـنَهُكُ جَنْكَ،

בְּבִּיתִׁי וֹאֲבְוֹינִם מַּלְ-תַּמֶּס: (ס) הַלְיפִּוִּט חַבְּה יִהְיָּוֹ הַלְּבְּיָוּן הִּלִּיִם הַבְּהָהִ יִּהְּלְחֵים לִבְּיָוִלִּט הַּהָּבִי אֵלְפָּׁיִם בַּעָבָהָ

نْ بَنْرَدْ كَهْكِيْك بَهْدَ خُيَّاد: تَ يَنْكُدُ كَهْكِيْك بَهْدَ خُيَّاد:

קְבָּר מִשְּׂרִי תַּנִּצְּבָּרִם לִשְׁלִּאִבְּׁרִי (ס) תַּמְּלְאִּבְּׁר שִׁלְשֵּׁת אֵּלְפִּים יִשְׁלָּשׁ מֵאִיִּת הַרְּרֵים בְּמְּׁם הַנִּאָּהִים לַשְּׁלְאָבֶּׁרִי

- And the king commanded, and they quarried great stones, costly stones, to lay the foundation of the house with hewn stone.
- And Solomon's builders and Hiram's builders and the Gebalites did fashion them, and prepared the timber and the stones to build the house.
- And it came to pass in the four hundred and eightieth year after the children of Israel were come out of the land of Egypt, in the fourth year of Solomon's reign over Israel, in the month Ziv, which is the second month, that he began to build the house of the Lord.
- And the house which king Solomon built for the LORD, the length thereof was threescore cubits, and the breight thereof twenty cubits, and the height thereof thirty cubits.
- And the porch before the atemple of the house, twenty cubits was the length thereof, according to the breadth of the house; and ten cubits was the breadth thereof before the house.
- And for the house he made windows broad within, and narrow without.
- And against the wall of the house he built a side-structure round about, against the walls of the house round about, both of the temple and of bthe sanctuary; and he made side-chambers round about;
- the nethermost story of the side-structure was five cubits broad, and the middle was six cubits broad, and the third was seven cubits broad; for on the outside he made rebatements in the wall of the house round about, that the beams should not have hold in the walls of the house.—
- For the house, when it was in building, was built of stone made ready at the quarry; and there was neither hammer nor axe nor any tool of iron heard in the house, while it was in building.—
- The door for the clowest row of chambers was in the right side of the house and they went up by winding stairs into the middle row, and out of the middle into the third.
- So he built the house, and finished it; and he covered in the house with planks of cedar over beams.

- ּ וִיְצַּוִ תַמֵּׁלֶךְ וַיַּסְּעוּ אֲבְנָים גִּדִלוֹת אֲבָנָים יְקְרָוֹת לְיַמֵּד תַבֶּוֹת אַבְנָי נְזֶית:
- ر יִפְּסְלֵּוּ בֹנֵיִ שְׁלִנָּה וּבֹנֵי חִירָוֹם וְתַּגְּבְלֵים וַיָּבֶינוּ חָעֵצָים וְהָצְּבְנִים לְבְנִוֹת תַבְּיִת: (פ)
- ַיְהֵי בִשִׁמֹנִיִם שָׁנָָה וָאַרְבָּע מֵאָּוֹת שָׁלָּה הוע לְצֵאִת בְּנִי־יִשְׁרָאֵל מֵאֶהֶץ־מִצְּרַיִם בַּשְּׁנָּה הְרְבִיעִּית בְּחָבִשׁ זִּי הָוּא הַחָּבָשׁ הַשִּׁנִי לִיהְנְה:
- ְּ וְתַבִּיִת אֲשֶׁר בְּנְה תַמֵּלֶּךְ שְׁלִמֹה לֵיהִוֹּה שִׁשִּים־אַמָּה אְרְכִּוֹ וְעֵשְׁרֵים רְַהְבִּוֹ יִשְׁלְשֵּׁים אַמֶּה קּוֹמָהְוּ:
- ְּיִחְאַּיִלְם מַּלְ־פְּנֵי הַבְּיִת הַבְּיִת עַשְּׁרִים אַמָּה אָרְפֹּוֹ עַלְ־פְּנֵי רַחַב הַבְּיִת עַשְּׁרִ בְּאַמָּה הְחְבֵּוֹ עַלְ־פְּנֵי הַבְּיִת:
- + וַיַּעַשׁ לַבְּיִת חַלּוֹנֵי שְּקְבָּים אָטוּמִים:
- ְּלְבְּׁבְּיִר וַיַּעְּשְׁ צְּלְתִּוְעַ סְבְּיִר לְנִינְכֶּל סְבְּיִר אָתַ-קִּירְוִע תַּבָּיִתְ סְבְּיִר לְנִינֶבְ יַ נְיָבֵּן עַּלְ-קִיר תַבָּיִת (כִּ, יצִיעִּ)[קֹ, יָצִיעַּ]
- (כ׳ היציע)[ק׳ הַיִּצִיעַ] הַהַּהְתֹּנְה הָעֵשׁ
 בְּצַּמָּה רְחְבְּה וְהַמִּיכֹּנְה שֵׁשׁ בְּצַמָּה רְחְבְּׁה וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁבַע בְּצַמָּה רְחְבָּה כִּי מִּגְרַעֹית נְתַּן לַבַּיִת סְבִיב הוּצְה לְבַלְתֵּי צֵּחָוֹ בְּקִירוֹת הַבְּיִת:
- ھِמַח הַצֵּלֶעַ הַמֵּיכֹּנָה אָל־בֶּמָף הַבָּיִתּ הַיְמְנִית וּבְלוּלִּים יְעֵלוּ עַל־הַתַּיכֹּנְה וּמִן־ הַתִּיכֹנָה אָל־הַשְּׁלְשֵׁים:
- נְּבְּׁיִם וּשְּׁבְּוֹעִי בַּאְבְוֹיִם: נִגָּבן אָתַרַתַּבָּיִת וַיְּכַבְּוֹרִי וַיִּסְפָּׁן אָתַרַתַּבָּיִתִּ

- And he built the stories of the side-structure against all the house, each five cubits high; and they rested on the house with timber of cedar.
- And the word of the LORD came to Solomon, saying:
- 'As for this house which thou art building, if thou wilt walk in My statutes, and execute Mine ordinances, and keep all My commandments to walk in them; then will I establish My word with thee, which I spoke unto David thy father;
- in that I will dwell therein among the children of Israel, and will not forsake My people Israel.'

- ַנּיָבֶן אָח־(כּ' היציע)[קּ' חַיָּצִיעַ] עַל־כְּלִ חַבַּיִת חָמֵשׁ אַמִּוֹת קוֹמָתִוֹ נַיָּאֵחָוֹ אָח־חַבָּיִת בְּעֲצֵי אֲרְזִים: (פּ)
- ב נְיָהִי דְּבַר־יָהֹנְה אֶל־יִשְׁלִמָה לֵאמִר:
- תַּבָּוֹת תַזְּה צֵּשֶׁר־צִּמָָה בֹּנָה אָם־מֵּלֵךְ בְּחָמִתֹּ וְאָת־מִשְׁפְּטֵי מִצִּשֶׁה וְשִׁמָרְתֵּ אָת־ בְּל־מִצְּוֹתַי לְלֶלֶכֶת בָּהָם וַהַקִּמֹתִי אָת־ דְּבָרִי אִמְּרְ צַּשֶׁר דִּבָרְתִּי אָל־דְּוָר אָבְּירִּ:
- ַ הַּמָּׁג וֹמֶּבְאֹבְ: (פּ) װּ װְאָבִּלִינְג בִּעִינְג בִּוֹג וֹמֶבְאַבְ וֹבְאָ אָהֵנְד אָּעַרַ

הפטרת הצוה

The Haftara is Ezekiel 43:10 - 43:27. On Shabbat Zachor, Maftir and Haftara are on page 236.

Thou, son of man, show the house to the house of Israel, that they may be ashamed of their iniquities; and let them measure accurately.

- And if they be ashamed of all that they have done, make known unto them the form of the house, and the fashion thereof, and the goings out thereof, and the comings in thereof, and all the forms thereof, and all the forms thereof, and all the ordinances thereof, and write it in their sight; that they may keep the whole form thereof, and all the ordinances thereof, and write it in their sight; that ordinances thereof, and do them.
- This is the law of the house: upon the top of the mountain the whole limit thereof round about shall be most holy. Behold, this is the law of the house.
- And these are the measures of the altar by cubits—the cubit is a cubit and a handbreadth: the bottom shall be a cubit, and the breadth a cubit, and the border thereof by the edge thereof round about a span; and this shall be the base of the altar.
- And from the bottom upon the ground to the lower settle shall be two cubits, and the breater settle shall be four cubits, and the breater settle shall be

- אַמָּה בֶּן־אָבֶׁם הַגֵּּד אָת־בֵּית־יִשְׂרָאֵל אָת־ הַבּּׁיִת וְיִכְּלְטִּוּ מִעֵּיֹנְוֹתֵּיהָם וּמְּדְרַוּ אָת־ מְּכְנִית:
- בְּלְ_בּנִבְׁנֵנְ נִאֶּעַ_כָּלְ אָּמָּרַ הְּמָנִי וֹהְּמָּנִּ אִנְטִׁם: נְאָׁעַ כָּלְ_חִׁפְּלִתְּי וְכִּלְהֵנִּיתִים וְיִּמְּנִבְינִי נְאָׁעַ כָּלְ_חֲפְּלִינִּ וְכָּלְ_בִּנִּבְטָּוּ וְכָלְ_בִּנִּבְטָּוּ נְאָםַ וְכִּלְתֵּנִּ נִמִנְהָאָׁנִּ נִמִּוּבְאָּנִּוּ וְכָּלְ_בִּנִּבְטָּוּ נִאָּם וְכִּלְמֵנִּ מִכָּלִ אָּמִּרַ בִּמְּנִּ נִאָּם וְכִּלְמֵנִּ מִכָּלִ
- ָ אָת תּוֹרָת הַבְּיִת עַל־רָאִשׁ הְּהָר בְּל־ גְּבְלֹּוֹ סְבָיב ו סְבִיב לַהָּשׁ קְדָשִׁים הִנֵּה־ זְאָת תּוֹרָת הַבֶּיִת:
- וָאֵכֶּה מִיְּוֹת הַמִּוְבֵּחׁ בְּאַמִּוֹת אַמָּה אַמָּה וָמָפַּח וְהֵיק הָאַמָּה וְאַמָּה־רֹחַב וּגְבוּלָה אָל־שְׂפְתָּה סְבִיבֹ זֶרֵת הָאָהְר וְזֶה גַּב הַמִּוְבְּחִ:
- ױמָהַיס הָאָבֶץ עַּד־הָעֵיָהָה הַמַּהִיּהִיּה שְׁתַּיִם אַמּוֹת וָרִחַב אַמָּה אָחָת ױמָהְעֵיָלָה הַקְּשַנְּה עַד־הְעַיָּה הַנְּדִילָה אַרְבָּע אַמֹּוֹת וְרָחַב הָאַמֶּה:

- And the hearth shall be four cubits; and from the hearth and upward there shall be four horns.
- And the hearth shall be twelve cubits long by twelve broad, square in the four sides thereof.
- And the settle shall be fourteen cubits long by fourteen broad in the four sides thereof; and the border about it shall be half a cubit; and the bottom thereof shall be a cubit about; and the steps thereof shall look toward the east.
- And He said unto me: 'Son of man, thus saith the Lord GoD: These are the ordinances of the altar in the day when they shall make it, to offer burnt-offerings thereon, and to dash blood against it.
- Thou shalt give to the priests the Levites that are of the seed of Zadok, who are near unto Me, to minister unto Me, saith the Lord God, a young bullock for a sin-offering.
- And thou shalt take of the blood thereof, and put it on the four horns of it, and on the four corners of the settle, and upon the border round about; thus shalt thou purify it and make atonement for it.
- Thou shalt also take the bullock of the sin-offering, and it shall be burnt in the appointed place of the house, without the sanctuary.
- And on the second day thou shalt offer a he-goat without blemish for a sin-offering; and they shall purify the altar, as they did purify it with the bullock.
- When thou hast made an end of purifying it, thou shalt offer a young bullock without blemish, and a ram out of the flock without blemish.
- And thou shalt present them before the LORD, and the priests shall cast salt upon them, and they shall offer them up for a burnt-offering unto the LORD.
- Seven days shalt thou prepare every day a goat for a sin-offering; they shall also prepare a young bullock, and a ram out of the flock, without blemish.
- Seven days shall they make atonement for the altar and cleanse it; so shall they consecrate it.

- ימֶנְאָּנִיאָּלְ] יּלְמָּמֹלְיִ יַנְּלְּנִיתְּ אָּנְבָּמ: י נְיַנִינִּאָלְ אַנְבָּמְ אַמִּיִנִי (כִ, ומִנִאָנִאִרלִ)[d,
- עְרְבָּעַת רְבָּעֶינ: אֶבֶּרְ בִּשְׁתֵּים מָשְׁבֵּר רְחַב רְבֵּיעַ אֶּלְ אָבֶרְ בִּשְׁתֵּים מָשְׁבֵּר רְחַב רְבִּיעַ אֶּלְ
- וְחִשְּׁזִרֶּׁה אַרְבָּע עָשְׁרֵה אָרֶךְ בְּאַרְבָּע עָשְׁרֵה הֹחַב אָל אַרְבָּעָה רְבָעָיִה וְחַנִּרִל סְבְּיב אֹוֹתְׁה חֲצֵי חָאַמָּה וְחַחֵיק־לֶּה אַמָּה סְבְּיב וּמַעֲלֹחֵהוּ פְּנְוֹת קְּדִים:
- َ رِيْعَمْר هَكَٰ چَ١ عَبَاصَ چَہ عِمَا ٰ هِنَةٍ. يُمَأْمَ هِجُنَّ بِهِنَمَ مِفَاقِمَ جِرَبُه مَعِسَّبَهَ جُمَعِكِنَمَ عِكِٰنَ عَنَظِّمَ إِجَائِمَ عِكِٰنَ جِهَ:
- و، بازتور هِد چارچها مِرْدَبْه هِدَدْدِ يُتَالِم مَاثِدَه خِدَدَ مَوْدِدَه هِرْدَ بِهِم هِدَدْدِ يُتَالِم رَاهِدِيَة هِدِ هِلَاقِهِدَ مِرْدَ بِهِم هِدَدْدِ يُتَالِم
- סְבְּיִב וְטִמֶּאְטֵּ אִיְטִׁוְ וְכִפּּׁבְּמֵּבוּ: וְאֶלְאַבְׁתַּ פְּנִּוּטִ בְּמִּזִּבְיֵב וְאֶלְבַנִּלְּבִּ נְלְטַטְטֵּ מִּבְיִנִי וְלְטַטְּטֵ מִּלְאַבִּנִּי מִּבְיַבָּנִי מִּבְיַבָּנִי מִּבְיַבָּנִי מִּבְיַבָּנִי מִּבְ
- וְלֵלְקַחְהָּ אָת תַּפֶּר תַחַמְּאָת יִשְׂרָפּוֹ בְּמִפְּקֵר תַבְּיִת מְחָיוּץ לַמְּקְרֵּש:
- בּפֶּר: לְחַמָּאִט וְחַמָּאִי אָט_חַמִּוְבְּחַ כַּאָּמָּר חִמָּאִי בּבּיוִם חַמָּנִי מַלְּרֵיב מָּמִירַמִּוֹיִם מַּמִים
- טַּמְיִם וֹאַנֹגְ מִוֹנִמֹא טַלֵּנִנִּךְ פָּּנִר בֶּּוֹ בְּלֵּלֵנ בּ בְּכַגְנִטַּנִּ מִנִּמֹא טַלֵּנִנִּךְ פָּּנִר בֶּוֹ בְּלֵלֵנִי
- ؞؞ ןהקרבְמָם לִפְּנֵי יְהְנָה וְהִשְּלִיכוּ הַפֹּהַנִָים עַּלִיהֶם מֶּלַה וְהָעֶּלוּ אִוֹמָם עֹלֶה לַיהְוֶה:
- װְפָּר בֶּן־בְּקָר וָאָיִל מִן־תַצִּאוֹ הְמִימִים יפַר בֶּן־בְּקָר וָאָיִל מִן־תַצִּאוֹ הְמִימִים יעשׁי:
- שׁבְעַּת יָמִים יָכּפְּרוּ אָת־הַמּוְבָּת וְטִהָרִוּ אֹתְוּ וּמִלְאָוּ יָדֵו:

97

Lτ

And when they have accomplished the days, it shall be that upon the eighth day, and forward, the priests shall make your burnt-offerings upon the altar, and your peace-offerings; and I will accept you, saith the Lord GoD.

ֵוְיכַלִּוּ אָת־הַיָּמִים (ס) וְהִיָהֹ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִיִּ נְהָׁלְאָה יַצִּשׁׁוּ הַפֹּהַנָּים עַל־ הַמּּוְבֵּתַׁ אָת־עּוֹלְוֹתֵיכֶם וְאָת־שַׁלְמֵיכֶם וְרְצָאִתִּי אֶהְכֶּם נְאֶם צֵּדֹנְי יֵהוְה: (ס)

הפטרת כי תשא

The Haftara is I Kings 18:1 - 18:39. On Shabbat Parah, Maftir and Haftara are on page 239.

And it came to pass after many days, that the word of the Lord rear, saying: 'Go, show thyself unto Ahab, and I will send rain upon the land.'

- And Elijah went to show himself unto Ahab. And the famine was sore in Samaria.
- And Ahab called Obadiah, who was over the household.—Now Obadiah feared the LORD greatly;
- for it was so, when Jezebel cut off the prophets of the LORD, that Obadiah took a hundred prophets, and hid them fifty in a cave, and fed them with bread and water.—
- And Ahab said unto Obadiah: 'Go through the land, unto all the springs of water, and unto all the brooks; peradventure we may find grass and save the horses and mules alive, that we lose not all the beasts.'
- So they divided the land between them to pass throughout it: Ahab went one way by himself, and Obadiah went another way by himself.
- And as Obadiah was in the way, behold, Elijah met him; and he knew him, and fell on his face, and said: 'Is it thou, my lord Elijah?'
- And he answered him: 'It is I; go, tell thy lord: Behold, Elijah is here.'
- And he said: 'Wherein have I sinned, that thou wouldest deliver thy servant into the hand of Ahab, to slay me?

- יווועא ניִהִי יְמָים רַבִּים יִּדְבַר־יִהֹנָה הָיָה אָל־ אַליְּהוּ בּשְׁנָה תַשְׁלִישִׁית לֵאמָר לֵדְ הַרְצַּה אָל־אַהְאָׁב וְאֶהְנָה מָשֶׁר עַל־פָּנִי הֲאַדְמֶה: ي נַיּלֶדְ אֵלְיְּהוּ לְהַרְאָוֹת אָל־צַּהְאָב וְהָרְעָב
- נּ נּיִּלְּנֵא אַּטְאָׁר אָּלְ-מִבּדְיָהִי אֲשֶׁר מַלְ-הַבְּיִה וְּמְבָּדְיְהוּ הְיָה יָנְה יָנְה אָשֶׁר מַלְ-

חַזָּל בְּשִּקְרוּן:

- ְּ זִיְהִי ְּבַּמְּמְּרֵׁ וַ וְכִּלְפָּלֶם לְמִם וֹמִיִם: מְבַּרְיְהוּ מֵאָה וָבִיאִּים זִיּהְבִּיאֵם הַמִּשִּׁים אִישׁ בַּמְּעְרֵי וְכִּלְפָּלֶם לְמִם וֹמִים:
- וּ אָמֶר אַחְאָב אָל־עַּברְיָהוּ לֵךְ בָּאָבׁץ אָל־ בְּלִ־מַּעְּנְנֵי הַמַּיִם וָאָל בְּלִ־חַנְּחָלִים אוּלַיו מַתַבְּהַמְיה מַתַבְּהַמְּה:
- ، וִיִחַלְּקוּ לְהָם אָתִּדִּלְאָבֵץ לִעֲּבִּרִיבָּת אַחְאָּב הַלְּדְּ בְּגֵבֶרְ אָחָדִ לְבַּדִּיׁ וְעִבָּרִיְהָוּ הַלְּרְּ בְּגֵבֶרְ אָחָד לְבַּדְּוּ:
- ָ ַ יִיְתֵי עְבַדְיִלְהוּ בַּגָּבֶדְ וְהַנָּה אֵלִיָּהוּ לְקְרָאתֻוֹ יַיִּכְּרַהוּ יַיּפָּל עַל־פְּנְיוּ יַיּאִמֶּר הַאַתְּה זֶה אֲדֹנִי אֵלְיֵּהוּ:
- ، ניִאמֶר לִוּ אָגִי בֵּוֶךְ אֱמָר לַאדֹנָיףְ הַנֵּה אֵלְיֵהוּ:
- ַ נֵיאָמֶר מֵה חָמָאָהִי בְּידִּאַהְּהָר נִתַּן אֶחִי מְבְיְּדְּיָּ בְּיִר־אַחְאָב לַהֲמִיתִּי:

- As the LORD thy God liveth, there is no nation or kingdom, whither my lord hath not sent to seek thee; and when they said: He is not here, he took an oath of the kingdom and nation, that they found thee not.
- And now thou sayest: Go, tell thy lord: Behold, Elijah is here.
- And it will come to pass, as soon as I am gone from thee, that the spirit of the Lord will carry thee whither I know not; and so when I come and tell Ahab, and he cannot find thee, he will slay me; but I thy servant fear the Lord from my youth.
- Was it not told my lord what I did when Jezebel slew the prophets of the Lord, how I hid a hundred men of the Lord's prophets by fifty in a cave, and fed them with bread and water?
- And now thou sayest: Go, tell thy lord: Behold, Elijah is here; and he will slay me.
- And Elijah said: 'As the Lord of hosts liveth, before whom I stand, I will surely show myself unto him to-day.'
- So Obadiah went to meet Ahab, and told him; and Ahab went to meet Elijah.
- And it came to pass, when Ahab saw Elijah, that Ahab said unto him: 'Is it thou, thou troubler of Israel?'
- And be answered: 'I have not troubled Israel; but thou, and thy father's house, in that ye have forsaken the commandments of the LORD, and thou hast followed the Baalim.
- Mow therefore send, and gather to me all Israel unto mount Carmel, and the prophets of Baal four hundred and fifty, and the prophets of the Asherah four hundred, that eat at Jezebel's table.
- And Ahab sent unto all the children of Israel, and gathered the prophets together unto mount Carmel.

- תַיוּ יִחֹנָת אֱלֹהָיף אִם־יָשׁ־גָּיִּי וּמַמִּלְכָּחֹ אֲשֶׁר לֹא־שָׁלַת אֲדֹנִי שָׁם לְבַּקָּשָׁוּ וְאָמִרָּ אָיִן וְהִשְׁבֵּיעַ אֶת־הַמַּמְלְכָּחֹ וְאֶת־הַגֹּּוֹי כֶּי לְא יִמְצְאֶכְּה:
- " וְעַמָּה אַמָּה אֹמֶר לֵךְ אֵמָר לַאדֹנֶיף הַנָּה אֵלְיֶהוּ:
- מּנְּהְבֵּי: נְלְאֵ 'מִּאָּבֵּׁנְ וַעִּבְּיִּלְיִּ וְתַּבְּׁצִּנִּ וְבָּצִּנִּ בְּשִׁנֵּבְּ הַלְאִהָּבְ אָבְּהְנִינְ בְּאִבִּיּ בְּאָנִי לְעַנִּיִּ בְּאָנִיּ נְנִינָ אָנָּוֹ אָבָּנִ אָבְיִּ מֵאִטָּנוּ נְרָנִים יְנִינָּים יִמְאָנִי נְנִינָם אָנָנִוּ אָבְנַנִּ מָאִטָּנִּ נִּרְנִים יְנִינָּם יִבְּיָּם
- הַלְאִ־הָגַּר לִאִדֹּנִי אָת אֲשֶׁר־עָשִׁיתִּי בְּחַרָּגִּ אִיזֶּבֶל אָת נְבִיאֵי יְחָנְה נָאַהָּאֵּ מִנְּבִיאֵי יְחנְה מֵאָה אִישׁ חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמְעַּרְׁה נְאַכַּלְכָּלֵם לֶחָם נְמֵים:
- י ְנְעַּטִּׁרְ אַמָּר אַמֶּר אֵבֶּר לֵאִרְנֵיף הִנָּרִי אֵלְיָּהְרּ יַהַבְּרָּיִּרִי: (ס)
- מְּמִּבְׁעִּנְ אֶלְּנְּנִי נְדִּי נִבּיְנִם אָבְאָנִם אָמֶּב זי נּאָמָבִ אֶלְנִי נִדִּי נִבּי נִבּלָּנִם אָבָּאָנִם אָמֶּב
- אַטְאָבְ אַלְּנִּנְ עַאַּמָּנִי זָּטְ מָכָּרְ נִמְּנְאָנְיִּ אַטְאָבְ אַלְנִּנְ עַאַמָּרִ זָּטְ מָבִּרְ נִמְּנָּאָנְיִי יַנְאָמָרְ:
- ַנַּמְלֶּבְּ אַנְוֹרֵגְ נַבְּמְּלְנִם: אַנְּטְר וּבֵנִית אָבָּיִרְ בַּעַּזְּבְכֶם אָת־מִּצְּנָת יְרִנְְר נְמִלְּדְּ אַנְוֹרֵגְ נַבְּעָּלְיִם:
- וְעַמְּה שְׁלֵח קְבָץ צֵלֵי צֶת־כְּל־יִשְׁרָצֵל צֶל־תַר הַפַרְמֵל וְצֶת־נְבִיצֵּי הַצֵּשׁרָה צַרְבָּע מֵצְוֹת וַחֲמִשִּׁים וּנְבִיצֵי הָצִשׁרָה צַרְבָּע מֵצְוֹת צִּבְלֵי שֶׁלְתַן צִייַבֶּל:
- אָעַבַּנּלְהָאָנִם אָלְבַנִר תַּכּּנְתֶּלְ: הַמְּלֵע אַנִאָר בּבֹלְבַבָּוֹ, הַמְּנָאָלְ הַנִּלֵבָּא

And Elijah came near unto all the people, and said: 'How long halt ye between two opinions? if the LORD be God, follow Him; but if Baal, follow him.' And the people answered him not a word.

Then said Elijah unto the people: 'I, even I only, am left a prophet of the Lord; but Baal's prophets are four hundred and fifty men.

Let them therefore give us two bullocks; and let them choose one bullock for themselves, and cut it in pieces, and lay it on the wood, and put no fire under; and I will dress the other bullock, and lay it on the wood, and put no fire under.

And call ye on the name of your god, and I will call on the name of the Lord; and the God that answereth by fire, let him be God.' And all the people answered and said: 'It is well spoken.'

And Elijah said unto the prophets of Baal: 'Choose you one bullock for yourselves, and dress it first; for ye are many; and call on the name of your god, but put no fire under.'

And they took the bullock which was given them, and they dressed it, and called on the name of Baal from morning even until noon, saying: 'O Baal, answer us.' But there was no voice, nor any that answered. And they danced in halting wise about the altar which was made

And it came to pass at noon, that Elijah mocked them, and said: 'Cry aloud; for he is a god; either he is musing, or he is gone aside, or he is in a journey, or peradventure he sleepeth, and must be awaked.'

And they cried aloud, and cut themselves after their manner with swords and lances, till the blood gushed out upon them.

And it was so, when midday was past, that they prophesied until the time of the offering of the evening offering; but their was neither voice, nor any to answer, nor any that regarded.

נְּאִמֶּר אֵלְיֶּהוֹ אֵלְ -חִעָּׁם אֲנֻׁי נוִתַּרְתִּי נְבָיִא לִיחוָה לְבַּגִּי וּנְבִיאֵי הַבָּׁעֵּל אַרְבַּע־מֵאָוֹת נְחֲמָשֶׁים אֶישׁ:

ןִיִּמְנִי לְנִנִי שְׁנָנִם פְּרִים וְיִבְחָרָוּ לְחָם תַפָּׁר הְאָחְׁד וִינִּהְחָׁהוּ וְיִשִּׁימוּ עֵּל־הָעֵצִּים וְאָשׁ לְא יָשִׁימוּ וַאֲנִי אָעֵשָׂהו אָת־הַפָּר הָאָחָד וְנְתַהִּי עַל־הָעֵצִּים וְאָשׁ לְא אָשִׂים:

וקראאָם בְּשֵׁם אֵלֹהֵיבָם וַאֲגִּי אָקְרָא בִשֵּׁם יְחִוְּה וְהְיָה הָאֵלֹהֵים אֲשֶׁר־יַעָּנָה בָאֵשׁ הַוּא הָאֵלֹהִים וַיַּעַּן בְּלִּהְעָם וַיּאִמְרָוּ מָוֹב הַדְּבֶר:

וְקְרָאוֹ בְּעֵּׁם אֵלְיַהוּ לְנְבִיאֵי הַבַּעַל בַּחַרִּוּ לָכֶם הַפְּר הַאָּחָר וַעֲשָׁי רִאשׁנְּה בִּי אַחָּם הָרַבִּים וְקְרְאוֹ בְּשֵּׁם אֵלְהֵיכֶם וְאֵשׁ לְאִ הַשְּׁימוּ:

ַנִיְהִי בְּצְּהֲבַׁיִם נִיְהַתֵּל בְּתֵּם אֵלִיִּּהוּ נִיּאׁמֶר קְרְאָּוּ בְּקוּל־נְּדוֹל בְּי־אֵלֹהַים הֹוּא בָּי שְׁיחַ וְכִי־שֶׂיג לְוֹ וְכִי־דֶּבֶרְ לֻוֹ אוּלֵי יָשֵׁוּ הְוּא וִיְקְּץ:

ַנִּיקְרְאֵנִ בְּקַוֹּלְ נְּדִּוֹלְ נִיּהְגִּּדְרִוֹ כְּמִשְׁפְּטְׁם בַּחֲרְבִוֹת וּבְרְטָחִים עַּד־שְׁפְִּּדְּיָם עַלְיהָם:

עמּנְתְּה נְאֵין־קִּיל נְאֵין־עַּנְה נִיְתְּנָה נָאֵין מָשֶׁב: הַנְיְהְיִ בַּעֲבָּר תְצְּהְלִים נִיְתְּנָאִי עָּה לַעְלָוּת

- And Elijah said unto all the people: 'Come near unto me'; and all the people came near unto him. And he repaired the altar of the LORD that was thrown down.
- And Elijah took twelve stones, according to the number of the tribes of the sons of Jacob, unto whom the word of the LORD came, saying: 'Israel shall be thy name.'
- And with the stones he built an altar in the name of the LORD; and he made a trench about the altar, as great as would contain two measures of seed.
- And he put the wood in order, and cut the bullock in pieces, and laid it on the wood.
- And he said: 'Fill four jars with water, and pour it on the burnt-offering, and on the wood.' And he said: 'Do it the second time'; and they did it the second time. And he said: 'Do it the third time'; and they did it the third time.
- And the water ran round about the altar; and he filled the trench also with water.
- And it came to pass at the time of the offering of the evening offering, that Elijah the prophet came near, and said: 'O Lore, the God of Abraham, of Isaac, and of Israel, let it be known this day that Thou art God in Israel, and that I am Thy servant, and that I have done all these things at Thy word.
- Hear me, O LORD, hear me, that this people may know that Thou, LORD, art God, for Thou didst turn their heart backward.'
- Then the fire of the LORD fell, and consumed the burnt-offering, and the wood, and the stones, and the dust, and licked up the water that was in the trench.
- And when all the people saw it, they fell on their faces; and they said: 'The LORD, He is God; the LORD, He is God.'

- ײַטִבוּים: בְּלְשַׁמְּר אֵלְגִּינ וֹנִרַפָּא אָתַ־מִּזְּבָּּה יִּהְיָּה נְּאָמֶר אֵלְגִּינ נִיְרָפָּא אָתַ־מִּזְבָּה יִבּיָּה
- שְּׁמְלְּע פְּבִּיתִ סְאִתַּיִם זְּרַעּ סְבָּיב לְמִּוְבֶּת: בּּ נִיבְנָה אָת־הְאָבְנִים מִּוְבָּת סְבָּיב לְמִּוְבָּת:
- ַ מַּלְ_הָעֵּאֶה הָעֵּאָה וַוָּנִסָּה אָת הַפָּּר וַיָּשֶׂט מַלְבְהַעָּ אָת הָעֵצְיִם:
- נּגַאמֶּר מַּבְּמָנּ נֹנְמַבְּמֵנּ: מַּלְ_עַמְּלְע וֹמַלְ_עַמְּגָּנִם נּגַּאמֶר מָנִנְ נִּנְּמְנָנ נּגַאמֶר מִלְאָנ אַּבְׁבַּמִּע כַּגַּנִם מָנִם וֹנֹגַלֵנִּ
- ײַ הַלְּבָנּ הַמְּנִם סָבֵּיִב לַמִּנְבָּהַ נָּגָם אָנַר בּיִקְבָנִי הַמְּנִם סָבִּיב לַמִּנְבָּהַ וָּגָם אָנַרַ
- ְּצֵנְנִי יְהֹנְהֹ עֲנְנִי וְיֵרְעִיּ הָעָם הַנָּה בִּי־אַמָּה יְהְנָה הָאֶלֹהִים וְאַמָּה הַסִּבָּהָ אֶת־לְבֶּם אֲחֹרְנֵית:
- ود ניַרְאַ בְּלִ־חַעָּׁם וַיִּפְּלִּוּ עַל־פְּנִיהָה וַיַּאִמְרֹוּ יְחֹנְתֹ הַוּא הְאֵלֹהִים יְחַנְה הָוּא הָאֵלֹהִים:

הפטרת ויקהל

The Haftara is I Kings 7:40 – 7:50. On Shabbat Shekalim, Mafiir is Exodus 30:11 – 16 on page 148, and the Haftara is the special Haftara on page 239. On Shabbat Hatlodesh, Mafiir is Exodus 121. — 20 on page 45, and the Haftara is on page 244.

And Hiram made the pors, and the shovels, and the basins. So Hiram made an end of doing all the work that he wrought for king Solomon in the house of the LORD:

the two pillars, and the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars; and the two networks to cover the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars;

and the four hundred pomegranates for the two networks, two rows of pomegranates for each network, to cover the two bowls of the capitals that were upon the top of the pillars,

and the ten bases, and the ten lavers on the bases;

and the one sea, and the twelve oxen under the sea;

and the pots, and the shovels, and the basins; even all these vessels, which Hiram made for king Solomon, in the house of the Lord, were of burnished brass.

In the plain of the Jordan did the king cast them, in the clay ground between Succoth and Zarethan.

And Solomon left all the vessels unweighed, because they were exceeding many; the weight of the brass could not be found out.

And Solomon made all the vessels that were in the house of the Lord: the golden altar, and the table whereupon the showbread was, of gold;

ַניַעַשׁ חִירֹוֹם אָת־חַפִּיּרֹוֹת וְאָת־חַנִּעִּים אְּזִּדְ וְאָת־חַמִּזְרְקִוֹת וַיְכָל חִירָֹם לַעֲשׁוֹת אָת־ בְּל־חַמִּלְאַלְּה אֲשֶׁר עְשֶׂה לַמֵּלֶּךְ שְׁלֹלִה בֵּית יְהוְה:

עַמָּדִים שְׁנַּיִם וָגָלַֹּת תַכֹּתָרָת אֲשֶׁר־עַל־ רָאִשׁ הַעַמּוּדִים שְׁתָּיִם וָתַשְּׁבָכָוֹת שְׁתַּיִם לְכַסֹּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גָּלְּוֹת תַכֹּתָרֶת אֲשֶׁר עַל־ רְאִשׁ הְעַמּוּדִים:

וְאָת־הָרִפֹּנִים אַרְבָּע מָאָוֹת לִשְׁבָּר הַשְּׂבְּכִוֹת שְׁנֵי־מוּרָים רִפֹּנִים לַשְּׁבְבָּה הָאָהְת לְכַסֹּוֹת אָת־שְׁמִי גָּלָּוֹת הַכֹּהָרֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעַמּוּדִים: וְאָת־הַמְּכֹּנִוֹת עְשֶׁר וְאָת־הַבִּיּרָת עֲשְׂרֶה

עַל־הַמְּבֹוֹה: נאס־הים האחד נאס־הפפר זשנים־עשׂר

מַּחַת הַנֶּם: נְאָעַ הַנֶּם הַאָּחָר נְאָתַ הַפָּּקָר שָׁנִים בִּשָּׂר

ڹۼؚۣ؈ٙڽٙ؈۬ڂڹٙٚٚڎڔۼۣڎۦڽڹٷڎۦڽۼۣڎۦڽ؋ڔڎؗڋڎ ڹۼڟۦڿؚؚؚڂؖ؈ڿۣڒڡ (د٬ הۼڂ؇)[م٬ ڽۼؙڿۣڎ] ۼٟٷڎ؈۪ٟ؈ٚڹڔڽڡڂؚڣۣڿؗٳ؋ٷڂٚۻڎڝڔ۫ڎڹؘڽڐ ڋڽ؆؈ۻڎڗٟڡ؞

בְאָבְמָנִע בֵּגוֹ סְׁכִּנְע יִבָּגוֹ גִּגְטֵּו: בּבְפָּר הַיִּרְבֵּוֹ יִגְקָם הַמָּבֶּרִי

ן וַיַּנַח שְׁלִמִּר אָת־בְּל־חַבֵּלִים מֵרָב מְצִּר מְצִּּר לְאׁ נֶחְקַר מִשְׁקַל חַנְּחְשֶׁת:

וּיַעַשׁ שְׁלְמֵה אֵת בָּלְהַבֵּלִים אֵשֶׁר בֵּיתּ יְחְנָׁה אֵת מִוְבָּח הַזְּהְׁב וְאָת־הַשְּׁלְחָוֹ אֲשֶׁר מְלֶיוּ לֶחֶם הַפְּנִים זְהֶב:

and the candlesticks, five on the right side, and five on the left, before the Sanctuary, of pure gold; and the flowers, and the lamps, and the tongs, of gold;

and the cups, and the snutfers, and the basins, and the pans, and the hinges, both for the doors of the inner house, the most holy place, and for the doors of the inner house, that is, of the temple, of gold.

אָת־זַמְּנִרְיוֹת חָמָשׁ מִיִּמִין וְחָמֵשׁ מִשִּׁמָאִוּל לְפְנֵי תַדְּבֶּיר זְתָב סְגִּיּר וְתַפָּּרַח וְתַנֵּרָת יְתַמֶּלְקַחַיִם זְתֲב:

اְהַסִּפֹּוֹת וְהַמִּוַמְרָוֹת וְהַמִּוְרָקֵוֹת וְהַכִּפִּוֹת יס הַבָּוֹת הַפְּנִימִׁי לְקַֹּדֶשׁ הַפֵּדְשִׁים לְרַלְתֵּי הַבָּוֹת לַהֵיכֶל זְהֶב: (פ)

הפטרת פקודי

The Haftara is I Kings 7:51 – 8:21. On Shabbat Shekalim, Maftir is Exodus 30:11 – 16 on page 148, and the Haftara is the special Haftara on page 239. On Shabbat Hatlodesh, Maftir is Exodus 124.

Exodus 12:1 – 20 on page 45, and the Haftara is on page 244.

 $_{1: \text{IIIV}}$

12:IIV

Thus all the work that king Solomon wrought in the house of the Lord was finished. And Solomon brought in the things which David his father had dedicated, the silver, and the gold, and the vessels, and put them in the treasuries of the house of the Lord.

Then Solomon assembled the elders of Israel, and all the heads of the tribes, the princes of the fathers' houses of the children of Israel, unto king Solomon in Jerusalem, to bring up the ark of the covenant of the LORD out of the city of David, which is Zion.

And all the men of Israel assembled themselves unto king Solomon at the feast, in the month Ethanim, which is the seventh month.

And all the elders of Israel came, and the priests took $\ensuremath{\mathrm{up}}$ the ark.

And they brought up the ark of the Lord, and the tent of meeting, and all the holy vessels that were in the Tent; even these did the priests and the Levites bring up.

And king Solomon and all the congregation of Israel, that were assembled unto him, were with him before the ark, sacrificing sheep and oxen, that could not be told nor numbered for multitude.

ַנִּתִּשְׁלַם בְּלְ־חַמְּלָאִלָּה אֲשָׁר עִּשָָׂה חַמֵּלֵה שְׁלִּמָׁה בֵּיִת יְהֹוְה יַיָּבָא שְׁלְמָה אָת־קַדְשֵׁיו דְּנֵד אָבִיו אָת־חַבֶּסֶף וָאָת־הַזְּהָב וְאָת־ הַבֵּלִים נְתַּן בְּאִצְרְוֹת בֵּית יְהְוְה: (פ)

אָז יַקְהַל שְׁלֹלָה אָת־יִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל אָת־ בְּל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׁיאֵי הָאָבׁוֹת לְבָנֵי יִשְׁרָאֵל אָל־הַמֵּלְךְ שְׁלִמָּה יְרִּיִּשְׁלְבָּ הְּוֹד הָיִא צִּיְּיוֹן:

ىۋىتىد «كەلىۋىد ھىلادىد خىلايى نۇلۇد «كەلىۋىد خىلادىد تۇلۇد «كەلىۋىد ھىلادىد

אָט_טַאָּבׁוּן: הּבְאוּ כִּלְ וַלֵּדָּנִ וַמְּבָאָלְ תַּמָּאִוּ טַכָּטַוֹנִם

ָ מֵיבְּבֵי אָנראַרָוּן יְרִוֹּדִל וָאָתרצִּהָל מִיּעֵּר וְאָתּ־פְּלִ־פְּלֵי תַּאָּדֶשׁ אֲשֶׁר בְּאָהֶל וַיַּעֵּלִי אֹהְם תַּפְתֵּיִם וְתַּלְוּיֶם:

וְהַמֵּלְהִ שְׁלִמָּה וְכָלִ עֵּבָה וִמְּבָה הִּנְּהִים הַנּוּמְבֵּיה עַּלְּיוּ אִמִּי לִפְּנֵי הַאָּרִוּן מְיַבְּהִים מֵרְב:

- And the priests brought in the ark of the covenant of the the Lord unto its place, into the Sanctuary of the house, to the most holy place, even under the wings of the cherubim.
- For the cherubim spread forth their wings over the place of the ark, and the cherubim covered the ark and the staves thereof above.
- And the staves were so long that the ends of the staves were seen from the holy place, even before the Sanctuary; but they could not be seen without; and there they are unto this day.
- There was nothing in the ark save the two tables of stone which Moses put there at Horeb, when the LORD made a covenant with the children of Israel when they came out of the land of Egypt.
- And it came to pass, when the priests were come out of the holy place, that the cloud filled the house of the Lord,
- so that the priests could not stand to minister by reason of the cloud; for the glory of the LORD filled the house of the LORD.
- Then spoke Solomon: The LORD hath said that He would dwell in the thick darkness.
- I have surely built Thee a house of habitation, A place for Thee to dwell in for ever.
- And the king turned his face about, and blessed all the congregation of Israel; and all the congregation of Israel.
- And he said: 'Blessed be the Lord, the God of Israel, who spoke with His mouth unto David my father, and hath with His hand fulfilled it, saying:
- Since the day that I brought forth My people Israel out of Egypt, I chose no city out of all the tribes of Israel to build a house, that My name might be there; but I chose David to be over My people Israel.
- Now it was in the heart of David my father to build a house for the name of the Lord, the God of Israel.

- رېچאי הֿפֹהַנִּים אָת־אָרֹין בָּרִיתּ־יְהִוָּה אָל־מְּקוֹמֶוֹ אָל־דְּבָיר הַבָּיִת אָל־לַּדֶשׁ הַפֵּּדְשָׁים אָל־מַחַת בּנְפֵּי הַבְּרוּבְים:
- בָּרִי מִלְמֶעְלְה: בְּרָיִוֹ מִּלְמֶעְלְה: בַּרִיוּ מִלְמֶעְלְה:
- ، וְיַאַרֶּׁכֹוֹ הַבַּדִּים מֵּןְ־ הַפְּבֵיׁ עַלְ־פָּנֵי תַדְּבִּיר וְלָא יֵרָאָוּ הַתַּוּצָה וַיְּהְיוּ שְּׁם עַד הַיְּוֹם הַזָּה:
- ر كِيرا جِهِدُنا نَحَ שَنِرْ كِٰرَانَهَ بَهِٰجِذِنَهُ كِنْفِ بَدِيَ شِهِ طَهِيَ جَنَيَدَ هِنْفِ جِرَمَ بِيَنِرُ بِهُ مِعَادٍ بَשْٰدِهُمُ جِعِيْمِهُ مِهِٰدٍ اِمِنِيْرًا مَعِٰدٍاهُ: ي زَبَّرَ جِعِيْمَ بَحَٰيَرِنَ مِا بَهِٰرِيْ
- ְ יִלֹאֹ־יָבְלַוּ תַכֹּהַנֵּיִם לַשָּׁמָד לִשְׁרֵת מִפְּנֵי הַעְּנֵן בִּי־מֶלֵא כְבוֹד־יְחְנָה אָת־בֵּית יְהְנְה: (פ)

מְלֵא אֶת־בָּית יְהֹוֶה:

- پر پون پخرن بارن پخرد ځېځا چېږچځ:
- י בּגָּע בְּגָּעה: מִגְלְמֶנִם:
- نْهَلْهُمْ لَحُمْ كَلَامْ نَهْلُهُمْ مَمَّلِ: ﴿ مَنْ فَحَدَ تَشَرَّلُهُ هُنَ هُرًا نَبْلُكُمْ مَمَّلِ
- ַ זְאֵמֶּר בָּרָוּף יְחֹוֹה אֶבָּי וּבְיָּדָרׁ מִלֵּא הְבָּר בְּפִּיוּ אֶת דְּוָר אֶבָּי וּבְיָּדָרׁ מִלֵּא יַבְּאַמֶּר בְּרָוּף יְחֹנְה אֶתְ
- מן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵּאִתִּי אָת־עַמֵּי אָת־ יִשְׁרְאֵל מִמְּצְרָיִם לְאִ־בְתַרְתָּי בְּעִּיר מִכּל שִׁבְתַּי יִשְׂרָאֵל לְבְנִוֹת בַּיִת לִהְיָוֹת שָׁמָי שָׁם יַבְּי יִשְׁרְיִר לְהְיָוֹת עַל־עַמָּי יִשְׁרָאֵל:
- نْدَبُنَد هُجُرِثَد نَهُلُمُّدٍ: ﴿ لَنْ يَنْدَ هُمَا كُمُّتُ لَمُثَلِّمُ عُثِدٌ كُمُّلِينَ فِيْنِدَ كُهُمَا

- But the LORD said unto David my father: Whereas it was in thy heart to build a house for My name, thou didst well that it was in thy heart;
- nevertheless thou shalt not build the house; but thy son that shall come forth out of thy loins, he shall build the house for My name.
- And the LORD hath established His word that He spoke; for I am risen up in the room of David my father, and sit on the throne of Israel, as the LORD promised, and have built the house for the name of the LORD, the God of Israel.
- And there have I set a place for the ark, wherein is the covenant of the LORD, which He made with our fathers, when He brought them out of the land of Egypt.'

- בְּנֵה עִם־לְבְבֶּף לְבְנִוֹת בָּנִת לִּשְׁמֵּו הֵטִּבְתַ בָּנִ מִם־לְבֶּבְף לְבְנִוֹת בַּנִת לִשְׁמֵּו הֲטִיבֹת בָּנ ניִאְמֶר יְהַנְּתְ אֶלְ
- על אַמְּה לָא תִּבְּנָה תַבָּנִת כָּי אִם־בִּנְףֹ תַבְּנִת כִּי אִם־בִּנְףֹ תַבְּנִת תַבָּנִת לִשְׁמֶּי:
- נִאָשָׁם שָׁם מָקוֹם לָאָרוֹן אֲשֶׁר־שָׁם בָּרֵית יְחְנָח אֲשֶׁר בְּרַתֹ עִם־אֲבֹהֵינוּ בְּחוֹצִיאָוֹ אֹקָם מֵאֶרֶץ מִצְרֵים: (ס)

מפטיר לשבת ראש חודש

.81 – 9:82 svədmuN si dsəbo \dot{H} dso $ar{A}$ thddhd $ar{A}$ vo $ar{A}$ si $ar{A}$

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fre unto the Lord.

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

«יוועא» וּקיוֹם הַשַּבְּׁת שָׁנִי־קְבָשָׁים בְּנִי־שָׁנָה קְמִימֵם וּשָׁנֵי שָּשִׁרֹנִים סָׁלֶת מִנְחֲה בְּלּילֶה בַשֶּׁמֶן וְנִסְבְּוֹּ:

ַ עַלָּת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתִּוֹ עַל־עַלָּת הַחָּמָיר (פּ)

֓ פְּלִים בְּנֵי־בְּקָר שִׁנַּים וַקְּרִיבוּ עַּלָּה כְּבְשָׂים בְּנִישְׁנְּה שְׁבָּעָר שְׁנַּיִם וַקְּרִיבוּ עַלָּה כְּבְשָׂים

نْتِارِتُ لِيَّارِدُ كَيْرِدُ فَرْيَا فَرْيَادُ جَادِرُد جَشِّرًا لِأَهِدَ بَهُبَيَدَ نَشِيْرُ فِشَائِدًا فَكُم فَدِينَالَ خِادِرُدَ جَشِّرًا كِهُرَا فِي فِيدَ

، إِنَّ فِالْاَ فِيْ الْأَلِي الْمُوْلِةِ الْمُوْلِةِ الْمُولِةِ الْمُولِةِ الْمُولِةِ الْمُؤْلِةِ الْمُؤْلِة الأَنْ الْمُؤْلِةِ الْمُؤْلِةِ الْمُؤْلِةِ الْمُؤْلِةِ الْمُؤْلِةِ الْمُؤْلِةِ الْمُؤْلِقِةِ الْمُؤْلِقِةِ الْ الأَنْ الْمُؤْلِقِةِ الْمُؤْلِةِ الْمُؤْلِقِةِ الْمُؤْلِقِةِ الْمُؤْلِقِةِ الْمُؤْلِقِةِ الْمُؤْلِقِةِ الْمُؤالِ

וְנִסְבֵּיהָם חֲצֵי תַהִין ִיִּהְנָה לַפָּׁר וּשְׁלִישָׁת תַהֵין לְאַּיִל וּרְבִיעָת תַהֵין לַבֶּשֶׁ יְיִן וַאָת עֹלָת הֹבֶשׁ בְּחְרְשׁׁוּ לְחָרְשֵׁי תַשְּׁנְת:

עַל־עַלַת הַמְּנֵיר צָחָה לְחַמָּאת לַיהֹוָה יִשְׁעִיר עּוִּים אָחָד לְחַמָּאת לַיהוָה

הפטרת שבת ראש הודש

The Haftaruh for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1-24.

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

> בועאט בוקלי אי־זֶה בַּיִּתֹ אֲשֶׁר הִּבְנִרּלִי וְאֵי־זֶה מְקְוֹם מְנִּיחְתִי:

װְבְּרִי וְּחָרֵׁ הְּלְבְיֵּהְ אֲבְּיִם אֶלְ־עָּנִי הְאָם־יְּהְוְּהְ וְאֶלְ־זֶּה אַבְּים אֶלְ־עָּנִי הְנְבְּהַ הְּהָהְיִה הְאֶלְ־זֶּה אַבְּים אֶלְ־עָּנִי

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not heat, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the Lord; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

שׁוֹחָט חַשִּׁוֹר מִבֶּח־אִּישׁ זּוֹבֶח חַשָּׁר עַּבֶּרְ בְּׁלֶב מַעַּלֵּה מִנְחָה ֹדַם־חַזִּיר מַזְבָּיר לְבֹנָה מְבֶּרֶךְ אָנֵן נַם־הַמְּה בֶּחֲרִי בְּדַרְבִיהָם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חָפֵּצְה:

נִם-אַנָּי אָבְתַר בְּתַעֵּלְלֵיהָם וּמְגִּוּרִטִׁם גְלָא שְׁמֵעִי וַיַּעֵשְׁי חָרַעִּ בְּעֵּינָּי וּבָאַמֶּר לֹא-חָפְּצְים יַעָּן קְרָאִהִי וְצֵיּן עּוֹנְתְ בּבָּרְחִי

שׁמְעִּי, דְּבָר־יְהִוָֹה הַחֲבֵדִים אָל־דְּבְרִוֹ אָמְרוּ אֲחֵילֶם שׁנְאֵילֶם מְנַבִּילֶם לְמָעַן שְׁמִּי יִבְבַּר יְהִוְֹה וְנְרְאֵה בְשִׁמְחַהְבֶם וְתֵם יֵבְשׁוּ:

، קול שָאוֹן מִמִּיר קוֹל מִחֵיכָל קוֹל יְחֹזֶׁח מְשַׁלֵּם גְּמִיל לְאִיֶבֶיו:

ئىمْڭرىمەت ئىلاد: خىقىت مەتلىرى ئىلاد:

ְ מִי־שְׁמָע בִּיֹאִת מֵי רָאָת בָּאֵלִה הַיִּיִּחַל אֶבֶץ בְּיִוֹם אָהְד אִם־יִנְלֵד גִּיִּ פָּעַם אָחָת בִּי־חֲלְה גַּם־יָלְדֶה צִיּיִוֹן אָת־פָּנֵיהָ:

עַסְיִאָלוֹ, אַמְּבֹּיִר וְלְאָ אִנְלִיִר יִאָּמָר אֵלְיֵיוֹבְיּ
 בֹאַלוֹ, אַמְּבָּיִר וְלְאָ אִנְלִיִר יִאָמָר אֵלְיֵוֹבִי

שִׁלְּחָרִּ אָת־יְרִרִּשְׁלֵם וְגִילִּי בָּתִ בְּלִ־אֹחֲבָיִה שִּׁישׁיּ אִתְּהֹ מְשְׁוֹשׁ בְּלִ-חַמְּחְאַבְּלִים עָלֶיהָ:

לְמָעַן מְינְקוּ וּשְׁבַעְּמָם מִשָּׁר תַּנְחָמֵיה לְמַעַן מְּלָצוּ וְחַהְעַנְּנָמָם מִיּוּי כְּבוֹרֶה: (ס)

פִּי־כָּחוּ אָמָר יִהֹנָה הִנְנִי נִמֶּה־אֵלֶּיהִ פְּנָהָר שְׁלְוֹם וְכִנְחַל שׁוֹמֵף פְבָוֹד גּוֹה וְינִקְמֵּח עַל־צַּד הְנְמְשׁאּי וְעַל־בְּרְכַּיִם הְשְׁעֵּנִים בְּנָהָר

יבׁ, لـוְהֵּלְםׁ שׁנְׁםׁמִּי: בּאָגַהִ אַֹּהָׁר אִפֹּוְ שַׁנְםׁנִנִּי בּּוֹ אָנָבֹ, אַנָּטַׁמָבָם

Þι

- And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the Lord shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.
- For, behold, the Lord will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.
- For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.
- They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.
- For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.
- And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory, and they shall declate My glory among the nations.
- And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the Lord, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the Lord, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the Lord.
- And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the Lord.
- For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.
- And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

- וּרָאִימָם וְשָׁשׁ לִבְּבֶם וַעַצְמוֹתֵיכֶם כַּדֵּשָׂא תִפְּרַחְנָה וְנוֹרְעָה יַד־יְהוָה אָת־עַבְּדְיוּ וְזְעָם אֶת־אֹיְבֶיו: (ס)
- ַ פָּרִ הַנֵּה יְהֹנְתִּ בְּאֵשׁ יָבֹוֹא וְכַסּוּפָּה מַרְפְּבֹתָּיִוּ לְהַשִּׁיִב בְּחֵמָה אַפּּוֹ וְגַעֵּרָתִּי בְּלַהַבֵּר־אֵשׁ:
- ַנּאָם ְנִעְנֵּי (כּ, אחד)[ק' אַחַת] בַּמְּנֶדְ אָכְלֵי בְּשָּׂר הַחַזְּיִר וְתַשֶּׁקֵץ וְהָעַּכְבָּר יִחְדֵּוּ יָסְבּּוּ הַמְּהְקַבְּיִה
- ְּמִלְכִי מִעֲשִׁיהָם וִתַּלְשִׁנִוּת וּבָאוּ וְרָאִוּ אָת־בְּלִרתִּוּיָם וְתַלְשׁנִוֹת וּבָאוּ וְרָאִוּ אָת־בְּבוֹדֵי:
- ְּמִלְהַנִּיִּהִ אָנִה וְשִׁלִּחָהִי מָהָם וּפְּלִימִים אֵלְהַנּוֹיָם תַּרְשִׁישׁ פָּוּלְ וְלָוּד מִשְׁכֵּי קֵשָׁת הְבַלְ וְיֵוֹן הָאִיֵּים הָרְחֹלִים אֲשָׁר לְאִ־שְׁמִּעִּי אָת־פְבוֹדִיי בַּנּוֹיְם:
- וְהַבֵּיאּ אָת־כְּלֹ־אָתִיכֵם מִכְּלִּתִּיִנִםוּ מִנְתָתוּ לַיחוֹּת בַּסּוּסִׁים יֶבְּנֶבְ וּבִצַּבִּים וּבַפְּרָדִׁים וּבַכְּרְכָּרוֹת עַל תַר קְּדְשָׁי יִרִּשְׁלָם אָמַר יְחְוָּת כַּאֲשָׁר יָבִּיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אָת־תַמִּנְתָה בִּכְלִי שָּהְוֹר בֵּית יְתְּוְת:
- ְּהַנְּהַ מְּמֵּח אָפֵּח לִכּהַנִים לִלְנִיִּם אָמָר יְהַנְּה:
- בָּר כִאָּשָׁר הַשְּׁמָנִם הַחַבִּשְׁים וְהַאָּהֵץ הַחַבְשְׁה אַשֶּׁר אֵנָי עִשֶּׁה עַמְּדִים לְפָּנֵי הַחַבְשְׁה אַשֶּׁר אֵנִי עַשְּׁה עַמְּדִים לְפָּנִי
- אַמָּר יְהְוָה בְּלְ־בְּשָּׁר לְהִשְּׁתַּוֹוֹת לְבָּנֵי בְשִּבַּתִּוּ יְבַוֹּא כְלְ־בְּשָּׁר לְהִשְּׁתַּוֹוֹת לְבָּנֵי אָמָר יְהְוְּה:

And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

וְיָצְאָּוּ וְרָאֵוּ בְּפִּנְרֵי ׁ חְאֲנָשִׁים חַפִּשְׁעָים בִּי בֵּי חוֹלִעְהְטֵׁם לֵא חָמִוּח וְאִשָּׁם לָא חִבְבֶּח וְהָיִוּ דִרְאָוֹן לְבְל־בָּשֶׂר: והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר לחשתחות לפני אמר יהוח

הבטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Maḥar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a matk.

And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unro the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee

And as rouching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.

So David hid himself in the field; and when the meal to moon was come, the king sat him down to the meal to

And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

Nevertheless Saul spoke nor any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; aurely he is not clean.'

. אַשֶּׁרְיַנְסְתָּרִים שָּׁם בְּוָוֹם תַמַּעָשֶׁת וְוָשְׁבְתָּ אָשֶּׁרְיִנְסְתָּרִים שָׁם בְּוָוֹם תַמַּעָשֶׁת וְוָשְׁבְתָּ אָצֶּלְ הַאָּבָן הַאָּנֶל:

ر يَهِدُ שְׁלִשֶׁת הַחִצִּים צִּבְּה אֹנֶהָה לְשֵּׁלְּחַ־לֶי לְמַשְּׁרֶה:

ڔۛڔۄڹؗ ۼ۪؆۪ڔٙؠ ۼؚ۪ؗڡۦڽۏۅڂ ڮڔؖ ڟؚۼۣۼ ۼۣڡۦ؈ڹۼ۪ڹڡۼڡۦۼ۪ڟڂؙۼڟۣڂڔۏؙۅڂۦۻۅۣڹ ؈ڹۼۣ؞ڡڹڟۄڗ؞ڔڽؙۅ۪ڎۦۼۣڽۊڎڔڿۼڂڿڐٷڒٲڡ ڔۧٳڗ۪ڹۼڗٳڿڿڐ؈ڗڔؽؽڎ؞

ي إאִם־בָּה אִמֵּר לִמֶּלֶם הִנָּה הַהַצִּים מִמֶּךְ ثِبَرِאָה לֵדְ בָּי שֶׁלַהַךְּ יְהְנָה:

בּינֵי יבִינְךָּ עַּשְׁר דִּבָּרָנִי אֲנֵי וְאָהָד הִנָּה יְהֹוְה בְּינֵי יבִינְךָּ עַשְׁעֶר דִּבָּרְנִי אֲנֵי וְאָהָה הְנָּה יְהִוֹּה

ײַ נּיּפְּמָר דְּוֹר בַּשְּׂבָר נִיְהָר הַחֹבֶּשׁ נֵיִּשֶׁר הַ נִיּפְמָר דְּוֹר בַּשְּׂבָר נִיְהָר הַחֹבֶּשׁ נֵיִשֶּׁר

د يينهد ئيڤڻا عوام شخيك، چووه، جووه ها صانهد يؤدد يۈم بيانې ييهد هجير مود نهجاد يوهم مونه جانه

וְלֹאִ־דִּבֶּר שְׁאָנִל מָאָנִמְת בַּנִּוֹם תַתָּוּא כָּי אַמַר מִקְרֵה הוֹּא בִּלְתַּי מָתָּוֹר תִּוּא כִּי־לְא מְתְוֹר: (ס)

- And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty, and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, meither yesterday, nor to-day?'
- And Jonathan answered Saul: 'David earneatly asked leave of me to go to Beth-lehem;
- and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.
- Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?
- For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'
- And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'
- And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.
- So Jonathan arose from the table in flerce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.
- And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.
- And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

- וּיְהִי מִמְּחֲבָת הַהֹהֶשׁ הַשִּׁנִּי וִּיִּפְּקָר מְקַוֹם בְּוִר (פ) וַיָּאמֶר שְׁאִּיל אֶל־יְהוֹנָתֵן בְּנֹי מַרְּיִּעַ לֹא־בָא בֶּן־יִשֶׁי נַם־הָּטָוֹל נַם־הַיּּוֹם אֶל־הַלְּחֶם:
- دربور بمارچر چرت چرت دېغر نېغر ټېدر پېښر ښغر ټرت شوښر بېغر پېښ
- ַנּאִמֶר שַׁלְחֵנִי נְאַ בָּי זָּבָּחֹ מִשְׁפְּחָׁה לֵנִּי בְּעִּיר וְהָוּא צִּנְּה־לִי אָחִי וְעַהָּה אָם־מְצָאִתִּי חֵוֹ בְּעִינִּיף אָמֶּלְטָה נָּא וְאֶרְאֵה אָת־אֶחָי עַל־בֵּן לֹא־בְׁא אֶל־שָׁלְחַן הַמֶּלֶף: (ס)
- ניִחִראַף שָׁאִּיל בִּיהָוֹנְהָוְ נַיֵּאִמֶּר לֹוֹ בֵּן־נְשָּנֵת הַמַּרְדִּיּת הַלָּוֹא יָדִשְׁתִּי בִּי־בֹחָר אַמֶּה:
- בֵּר בְלְרַהַיָּמִים אֲשֶׁר בָּן־יִשִּׁי תַּר עַלְּתְאֲדָמְׁה לָא תִכָּוֹן אַמָּה וּמֵלְכוּתֶוְּ וְעַמְּה שְׁלָח וָקַח אֹתוֹ אֵלִי בָּי בֶּן־מֶנֶת הְנְא: (ס)
- ַ נַיַּעַן יָהַוֹּנְתָּן אָת־שִׁאָּוּל אָבָיו נַיַּאִמֶּר אֵלֶיוּ לְמָּה יוּטָת מֶה עְּשֶׁה:
- וִּלְמֵל שְׁאַּוּל אֵח־הַחֲנֵית עָּלְיו לְחַבֹּתִוֹ וַיֵּדַעֹ יְהַוֹּנְהַוֹ בִּי־בֶּלְה הֵיא מִעָּם אָבִיו לְחָמִית אֶת־דְּוְד: (ס)
- נְּלְּאִ_אְּכְּלְ בְּּיִּנְם_נַנְּלְמִּוְ אִּבְּיִוּ: (ס) נְלְאִ_אְּכָלְ בְּיִּנִם_נַנְוְנִיהָתְּ נַמָּנִּי לְטִׁם בִּּי נִינִּקִם יְּעִוְּנִנְיָן מֵמָם נַמָּלִטִּוּ אָבִּיוּ: (ס)
- בְּנֵר וְנַמַּר מַמֵּן מִּמֵּנִי נִינֵר בַּבַּמֵר נִיצֵּא יִבוּנִטָּוֹ הַמָּבֵר לִמִוָּתֵּר
- וַנִּאִמֶּר קְנִשְׁרֹוֹ רֻׁץְ מְצָא נָאֹ אָת־תַחִצִּים אַשֶּׁר אָנֹכִי מוֹהֶת תַנַּעַר לָץ וְחִוּא־יָרֶת תַחֵצִי לְתַעְּבְרְוֹ:

- And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'
- And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.
- But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the mattet.
- And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'
- And as soon as the lad was gone, David atose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.
- And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the Lord, saying: The Lord shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

- ַנּיִבָאׁ הַנַּעַרֹ עַד־מְקָוֹם הַהַּצִּי אֲשֶׁר יָהֶר יְהוֹנְתָּן נִיקְרָׁא יְהוֹנְתָּן אַתְרֵי הַנַּעַרֹ נִיּאֹמֶר הַלִּוֹא הַהַצִּי מִמֶּךְ וְהֵלְאָה:
- رْمِرِيم יָהְוֹנְמָל אַחֲרֵי חַנַּעַר מְתַרָה חַוּשָׂה אַל־תַּעָּה וַיְלַמֵּט נַעָּר יְהְוֹנְמָל אָת־(כּי החצי)[קי תַּחִצִּים] וַיְּבָא אֶל־אֲדֹנֶיו:
- ٠٠ ניפו יְהִוֹנִמִן אָת־בֵּלִיו אָל־תַנַעַר אַשֶׁר־לָוֹ ניַאמֶר לֹוֹ לֶךְ הָבֶּיא הָעִיר:
- ַרְצָּפָּיוּ צָּרְצָה וַיִּפָּל אָרְבַּנִּי צַּרְצָה וַיִּשְׁתַּהִי שָׁלָּשׁ פִּעָּמִים נְיִּשְׁקָוּוּ צַיִּשׁ אָרִרַנִּטְהוּ נַיִּבְכּוּ צַּיִשׁ אָרַרַנְמְהוּ עַּרְ־דְּוֶּךְ הַגְּדְּילֹ:
- ַניַאַמָּר יְהוֹנְתָּן לְדָוָר בֵּוָךּ לִשְׁלִוֹם אֲשָׁרֹ יִהְנְה שְׁנֵינִי שְׁנֵינִי אֲנַּחָנִי בְּשָׁם יְהוָהֹ לֵאמֹר יְהוְה יִהְיָהו בִּינַי וּבֵּינָר וּבִּינָר וּבֵין זַרְעָּי וּבֵּין זַרְעַּךְ עַּר־עוֹלֶם: (פּ)

הפטרת פרשת שקלים

The Maftir on Shabbat Shekalim is Exodus 30:11 - 16. The Haftarah is II Kings 12:1 - 17.

Jehoash was seven years old when he began to reign.

- In the seventh year of Jehu began Jehoash to reign; and he reigned forty years in Jetusalem; and his mother's name was Zibiah of Beet-sheba.
- And Jehoash did that which was right in the eyes of the Lord all his days wherein Jehoiada the priest instructed him.
- Howbeit the high places were not taken away; the people still sacrificed and offered in the high places.
- ַ בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְיֵרוּאׁ מָלֵךְ יְתוּאָשׁ וְאַרְבָּעִים שְׁנְּה מִלְךְּ בִּירוּשְׁלָם וְשֵׁם אִמֹּוֹ צִבְיָר מְבְּאֵר שֲבַע:

בן־שֶׁבַע שָׁנִים יָהוֹאָשׁ בְּמֶלְכִוּ: (פּ)

- , וַנַּעַשׁ יְהוֹאֲשׁ הַיִּשֶּׁר בְּעִינֵי יְהוָה כְּלֹ־יִמְיִוּ אֲשֵׁר הוֹרְהוּ יְהוֹיָדֶע הַבֹּהֵן:
- ְּ הַלַ הַבְּּמִוֹת לֹאַ־סָרוּ עָּוֹד הָעָָם מְזַבְּחָים הְמְקַמְּהֶרִים בַּבְּמְוֹת:

And Jehoash said to the priests: 'All the money of the hallowed things that is brought into the house of the LORD, in current money, the money of the persons for whom each man is rated, all the money that cometh into any man's heart to bring into the house of the LORD,

let the priests take it to them, every man from him that bestoweth it upon him; and they shall repair the breaches of the house, wheresoever any breach shall be found.'

But it was so, that in the three and twentieth year of king Jehoash the priests had not repaired the breaches of the house.

Then king Jehoash called for Jehoiada the priest, and for the other priests, and said unto them: 'Why repair ye not the breaches of the house? now therefore take no longer money from them that bestow it upon you, but deliver it for the breaches of the house.'

And the priests consented that they should take no longer money from the people, neither repair the breaches of the house.

And Jehoiada the priest took a chest, and bored a hole in the lid of it, and set it beside the altar, on the right side as one cometh into the house of the LORD; and the priests that kept the threshold put therein all the money that was brought into the house of the LORD.

And it was so, when they saw that there was much money in the chest, that the king's scribe and the high priest came up, and they put up in bags and counted the money that was found in the house of the LORD.

And they gave the money that was weighed out into the hands of them that did the work, that had the oversight of the house of the LORD; and they paid it out to the carpenters and the builders, that wrought upon the house of the LORD,

and to the masons and the hewers of stone, and for buying timber and hewn stone to repair the breaches of the Lord, and for all that was laid out for the house to repair it.

رشخور بدنؤس چל-הבהָנִים כל څوף הקֵּדָשִׁים אַשָּר־ייבָא בִיתּ-יִהנָהֹ چָּפָף עּוֹבֶׁר אִִּישׁ בָּפָף נַפְּשִׁית עָּרְבָּי בְּלַ־בָּפָף אַשֶּׁר יְעַבְהׁ עַל לֶב־אִּישׁ לְחָבָיא בֵּית יְהֹנְהּ:

ְּקְחָוּ לְהָםׁ תַּבְּהַנִּים אָישׁ מֵאָת מַבְּרִוֹ וְהָם יחַוְּקוּ אָת־בָּדֶק תַבַּׁוּת לְלָל אֲשֶׁר־וִמְּצֵא שֶׁם בְּדֶל: (פ)

ַ וַיְהִי בִשְׁנָת עַשְׁרֵים וְשָׁלָשׁ שָׁנָת לַמֶּלֵך יְהוֹאֲשׁ לֹא חִוּקִּוּ חַבֹּחֲנִים אֶת־בָּגֶל הַבְּוֹת:

וַיִּקְרָאׁ חַמָּׁלֶרְ יְחוֹאִשׁ לִיחוֹיָדֶע חַפֹּחֵלְ וְלַפְּׁחַנִּים וַיַּאִמֶר אֲלַהֶׁם מַדָּיִּעַ אֵינְבֶם מְחַזְּקִים אֶת־בֶּדֶל חַבְּיִת וְעַמְּה אַל־תִּקְחִוּ־בֶּטֶרְ מֵאֵת מַבְּרִיכֶם בְּי־לְבֶּדֶל הַבּיִת תְּתְּנְהוּ:

וּיִּקֵּח יְחִיִּדֶע חַפֹּחֵן אֲרֵוֹן אָחָׁד וִיּקִּב חָר בְּדַלְתִּוֹ וַיְתֵּן אֹתוֹ אֵצֶל חַמִּוְבָּח (כי בימין)[קי מִיְּמִיוּ] בְּבוֹא־אִישׁ בֵּיִח יְחִנְׁח וְנְחְנִּי־שְׁמָּח חַכְּחֲנִים שׁמְרֵי חַפְּף אָת־כְּלֹ־חַכֶּסֶף חַמּוּבָא בִית־יְחֹנְח:

ויְהִי פִרְאוֹהְם כִּי־רָב תַפֶּסֶף בָּאָרִוֹן וַיַּעַל סֹפֵּר תַמֶּלֶהְ וְתַכֹּתֵן תַנְּדִילִ וַיָּצְּרִוֹּ וַיִּמְנֹּוּ אָת־תַבֶּסֶף תַנִּמְצֵא בֵית־יְתְוֶה:

נְלְבָּׁרְ אַּמֶּבְ נְלְנִוּאַ מָּלְ נַלְלְנִינִ מָּגִּים נְאַבְנֵּוֹ מִּטִּבְּּב לְנִוּלִי אָנִר בָּּנֵב בִּינִר יְּתִוֹּנִ נְלְבָּׁרְ אַמֶּב לְנִוּלִי אָנִר בָּנִב לְטִוּלִי

But there were not made for the house of the LORD cups of silver, snuffers, basins, trumpers, any vessels of gold, or vessels of silver, of the money that was brought into the house of the LORD;

for they gave that to them that did the work, and repaired therewith the house of the LORD.

Moreover they reckoned not with the men, into whose hand they delivered the money to give to them that did the work; for they dealt faithfully.

The forfeit money, and the sin money, was not brought into the house of the LORD; it was the priests.

אַדְּ לֹא יַעְשָׁה בֵּיה יָהֹנָה סִפְּיֹה כֶּסֶׁךְ
 מְזַמֶּרְוֹת מִזְּרָסִוֹת חֲצַצְּרֹוֹת בְּל־כְּלֵי זְחָבְ
 יִכְלִי־בָסֶּךְ מִן־הַבֶּסֶךְ הַמּיּבָא בֵית־יְהֹנְה:
 בְּי־לְשֹׁשֵׁי הַמְּלְאַבֶּה יִהְּנָהְיּ וְחִיְּקִּי־בְיֹ

ر اِرِنَّا بِںَשְׁבֵּוּ אָת־הָאָנָשִׁים אֲשֶׁר יִתְּנִּי אָת־הַכֶּׂסֶרְ עַל־יִדְׁם לָהֵת לִשָּׁיִּ הַמְּלָאבֶה בְּי בָאֵמְנְה הֵם עַשְׁים:

אָנַרבָּית יְהַוֶּה:

יְהְנְיִׁהְ לַכְּהַבְּנִים יְהְיְיִי: (פּ)

GLWR ICIT

The Maftir for Shabbat Zakhor is Deuteronomy 25:17 - 19.

Remember what Amalek did unto thee by the way as

We came forth out of Egypt; Remember when the way as

how he met thee by the way, and smore the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary, and he feared not God.

Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

װְגָעַ וְלָא יָרֵא אֶלְהָים: בְּלְ-הַנְּהָשֶׁלָים אַהַרְּיִרְּ וְאַמָּה עָּרֵךּ בְּלִ-הַנְּהָשְׁלָים אַהַרְיִרּ וְאַמָּה עָרֵךּ

و، بَرَدُّه چَرَدِدَ دِهُرَةٌ هِيْكَ يَرَدَاءً أَةً مِجِّحَ هُرِدُّةً مُوخِدَ چَهُرَةٌ هِيْكِ بِمَنِّهَ عُرْدُنَةٍ نَشَا جُأَةٍ يَرَجُمُ جَنَهُمُهُ مِضِيَّةً هِنَارِهَ هُمَارِيَةٍ فِضِخَّمَ مِهِيَهِ بَهِٰفِيْنِهَ جُهُ مِضِّجِهِ: (a)

REURRI EFUR ICIF

The Haftarah for Shabbat Zakhor is I Samuel 15:2 - 34.

τ:ΛX

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

چֿה אַמַר יְהוָה צְבָאֹוּה פְּקַרְהִּי צָּה אַשֶּׁר עַשֶּׁה עַמְלֵּק לִישִּׁרָאֵל אֲשֶׁר־שָּׁם לוֹ בַּהְּבֶף בַּעֲלֹהָוֹ מִמִּצְרֵיִם:

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.'.

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

And Saul smore the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

But Saul and the people spared Agag, and the best of the theesh, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

Saying:

It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the Lord all night.

And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

עַמָּה לֵךְ וָהִבִּילָה אָת־עָּמָלֵל וָתְחַרַמָּמָם אָת־בְּל־אַשֶּר־לוֹ וְלָא תַחְמָל עָלְיִּ וְהַמַמְּה מֵאַישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעַלֵל וְעַד־יוֹנֶׁק מִשְּׁוֹר וְעַד־שֶׁה מִנְּמֶל וְעַד־חַמָּוֹר: (ס) וישׁמּע שׁאִּוּל אַת־העָם וּפּקדם בּמֵלאִים

אָת־אָישׁ יְהוּבֶרה מְאַתָּיִם אֶלֶךְּ רַגְּלִי וַעֲּשָׁרֶה אָלְפָּים יְישְׁמִיִּם אֶלֶךְ רַגְּלִי וַעְּשָׁרֶה אָלְפָּים

י נֹּבֹאַ אָאַנִּעְ מַּגַהַנִּי הַּמְּבִינִ נַיִּנִיב בּנָּנִעִּי:

וַיַּאִמֶּר שָׁצָּיּל אֵל־הַקֵּינִי לְכִּרֹ שָׁרִיּ דְדִּיִּ טְּ מִתְּוֹדְ שְׁמְלֵלִי פָּן־אָסִפְּדִּ עִמֹּוֹ וְאַמְּה בְּעַלוֹה הַמָּדִ עִם־כְּלִ־בָּנֵי יִשְׂרָאֵל עַּמְלִה עַמְלְק:

ַ װֵךְ שְׁאָוּל אָת־עַּטְבֵלָק מֵחָוִילָּה בּוֹאַךְ שׁוּר אָשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרֵים:

اِهُمَ چُر عُمَا عُيْرَ مُكِكَ لِمُمَا عُنَا 8 يَنْمُؤْمَ هُمَا عُيْرَة مُكِكًا لِمُمَا عُنَا اللَّهُ الْعَالَ

ַ זַּהַמִּלְ מִּאִיל וִהְשָׁם עַּל־אָגָּג וִעַל־מִימָב וְעַלְ־הַמְּלִר וְתַמִּשְׁנִים וְעָלִי תַחֲרִימִָם וְעַלְ־בְּלִ-חַמּוֹב וְלְאִ אָבִּוּ תַחֲרִימִָם הַחָּרִימוּ: (פּ)

ַנְיָהְיִּ בְּבְרֵיְנְעִי אָלְ הָּמִנּאָלְ לֵאִלְוּר:

בִישְׁמִּי בִּי־הִמְּלַבְּחִּי אָת־שְׁאִּיל לְמֶׁלֵּךִּ בִּי־שְׁבֹ מֵאַחַרַׁי וְאָת־דְּבָרֵי לַאִ הַקִּים וַיִּחַר לְשְׁמִּיּאֵל וַיִּיְעַלְי אֶל־יְחְוָה בְּל־תַּלֶּיְלָה:

נישָׁבֵּם שִׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא־שָׁאָוּל הַבַּרְמֶלְה וְהַנָּה לַשְּׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא־שָׁאָוּל הַבַּרְמֶלְה הְנְלְנֵּה נַצְּיִב לְזֹּ יְדְ וַיִּפְּבֹ וְיַנְּשְׁר הְנְלְנֵּלְ

- And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD.'
 commandment of the LORD.'
- And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'
- And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the test we have utterly destroyed.'
- Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the Lord path said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'
- And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the Lord anointed thee king over Israel;
- and the Lord sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.
- Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the Lord, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the Lord?
- And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the Lord, and have gone the way which the Lord sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.
- But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.
- And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to heatken than the fat of rams.
- For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the Lord, He hath also rejected thee from being king.

- ַנְיָבָאִ שְׁמִּיאֵל אֶל־שְׁאִָּיל וַיָּאִמֶּר לֵוֹ שְׁאִּיל בְּרְיּךְ אַמְּדֹל לֵירוֹנְה הַקִּימִׁתִּי אֶת־דְּבָר יְהֹנְה:
- ַ נַצְּאָמֶר שְׁמִּיּאֶל יִמֶּר אָנֶר, שִׁמֶעֵּ: מּ זְקְוֹלְ תַּבְּקְר אֲמֶׁר אָנֶר, שִׁמֶעֵּ:
- וּ ּאִמֶּר שְׁאִּוּל מֵעֲמָלִקֵּי הֶבִיאִּוּם צֵּשָּׁר חְמָל הְעָם עַל־מֵישָׁב הַצֵּאוֹ וְחַבְּלָּר לְמָעַוּ זְבְחַ לִּיחְוָה אֵלֹהֻיִף וְאָת־הַּיּוֹתֶר הָהֶרְמָנוּ: (פ)
- ַ נִּאִמֶּר ְשְׁמִנּאֵלְ אֵלְ שִׁלָּי נִבְּרֵי (ס) לְּלְּ אֵעֵ אֲשֶׁר צִּבֶּר יְחָנָׁר אֵלִי חַלְיֵלְר (כּ, נִאִמְרוֹ)[לִ, נִיּאִמֶּר] לְנִ צַּבֶּר: (ס)
- ْبِيْنِد خَمْرُكَ مَحِــَـنَمْكَهُمْ ﴿ يَرْمُونَ لِهُمْ هَكُمْ نَصْلَهُمْ هُكُمْ لِهُنُونِ رَبْطُهُلَكُ مُنْ يَنْمُونُ هُمُنَا يَنْمُونُونَا اللّهُ اللّهُ عَلَيْهُمْ اللّهُ اللّهُ عَلَيْهُمْ اللّهُ اللّهُ عَلَيْهُمْ
- د נישָלְחַהְ יְתֹּה בְּתָרֵה ניֹאִמֶר לֵךְ 'וֹהְאָמֵר לֵךְ 'וִיּאִמֶר לֵךְ 'וִיּאִמֶר לֵךְ 'וִיּאִמֶר לֵךְ 'וִי יְנִילְחַמְהַּ בְּיִ מָּר בִּלְיָהָם אִתֶם:
- ير إِرْقِات رِاءٌ שَٰמַעִּמִ הِקּוֹל יְחִוֹּגִּה וַתַּעַמֵּ \$1- يَوْשָבְל וַתַּעַשׁ הָרֵע בְּעֵינֵי יְחֹנְה: (ס)
- ַנּאִמֶר שָאִּגל אֵל־שִׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁלַמָּהִי יְהְזָה נְאָבִיא אָת־אָגַּג מָלֶךּ עַּמֶלֶה יְהְזָה נְאָבִיא אָת־אָגַג מָלֶךּ עַמְלֶה יְאָת־עַמְלָק הָהֶרְמְּתִּי:
- رِيْمُا بَهِمَ يُرَفِعَ ذِيهُا بَجِهَا جِهُا بَهِوْرَةً بَيَيْرُهُ ذُأَهِٰهَ كُنْدَئِّهَ هِكُنَّابًا فِيْجَادُ (6) بِيَهُمَ بُسِيْنَ عَمَوِي كُنْجَنَّا جِيْنَانِهِ
- رِيُعْمِد שְׁמִוּאֵּל הַהֵּפָץ לֵיהֹנָה בְּעַלֵּוֹה וּזְבְחִׁים בִּשְׁמִעַ בְּקַוֹּל יְהְנָָה הַנָּה שְׁמִעַ מִנָּבַה מֹוּב לְהַקְשִׁיב מֵחֲלֶב אֵילִים:
- چי חַשַאת־קַׂסֶם מֶרִי וְאָנֵן יּתְרָפִּים תַפִּצָּר יַעַן מָאַסְתַּ אֶת־דְּבָר יְהַנְּה וַיִּמְאָסָרָ מְמֶלֶרְ: (ס)

- And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the Lord, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.
- Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the Lord.'
- And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the Lord, and the Lord hath rejected thee from being king over Israel.'
- And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.
- And Samuel said unto him: 'The Lord hath given it kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.
- And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'
- Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'
- So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the Lord.
- Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'
- And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.
- Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

- ر ןעַהָּר שָׂא גָא אָת־חַשָּאתָי וְשָׁיּב עִּמִּי וְאֶשְׁתַּחָנֶת לִיהוְה:

- رِ بُغيد אֵלִיוֹ שְׁמוּאֵל קַרָּע יְהֹנְה אֶת־מַמְלְכַּוּת יִשְׂרָאֵל מִעָּלֶיִף הַיֵּוֹם ינְקַנְּה לְרַעַּךְ הַשִּׁיֹב מִמֶּרְ: (ס)
- לְאִ אִּבְּׁם עַוּא לְעַוּנְּשֵׁם: וֹנִסְ זָגָּע וֹמִּבִאָּלְ לָאִ וֹמָּעֵר וֹלָאִ וּנִּעִדִם בַּּוּ
- ניאטר קטָאָתִי עַהָּה כַּבְּדֵנִי נָא נֵגָר זקְנִי־עַמֶּי וְנָגָר יִשְׂרָאֵל וְשָׁיִּב עִמָּי יְהְשְׁמַחֲנֵיתִי לַיהְנָה אֵלְהֵיךּ:
- נֵיֶשְׁב שְׁמִנִאֵּל אַחֲרֵי שְׁאָּנִל נִיִשְׁתַּחוּ שְׁאָנִל לַירְנְח: (ס)
- אָבּוֹ סַׁר מַרַ־הַמֶּנֶה: (ס) הַמְּלֵלְ נֵיֵלְנֵּ אֵלְ, וּ אָנִי מִהְּדַנְּה וַנִּאָמֶר אַנְי נַנְּאָמֶר הִמִּנְאָלְ הַנְּיִהְ אָלִ, אָרַ־אָנִי מָלְנִּ
- אָעַ-אִּגָּגַ לְפְּבָּגַ, נְעַנְּטְ בַּנִּלְנְּלְ: (ס) פּּגַ שַּׁהְשָּׁכֵּלְ מִנְּאִנִם אָפָּגַ נַנְאַפָּנַ אָמִנּאָּל נְגָאִמָּר אָמִנּאָל כַּאָאָר אַבָּלִי נָאָפָנ אָמִנּאָל
- אָקַבּּנטִׁנִ צִּבְׁמַּט מָּאִנּק: ניֵלְנִי מִּמנִאָּלְ טִבְׁמָטִי וְמָּאָנִּלְ מִּלְנִי

GLML GLL

The Mastir for Shabbat Parah is Numbers 19:1 - 22.

And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

This is the statute of the law which the Lord hath commanded, saying: Speak unto the childten of Israel, that they bring thee a red heifer, fauldess, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her blood, with her dung, shall be burnt.

And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days,

the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

ı.xıx إِرْبِيوْد بِمَزْدَ هِذَ طَهِدَ بِهِذَ هِيَارًا مِعَرِدٍ:

זאת הַמַּת הַמּוֹרָה צִּשֶׁר־צִּנָָה יְהֹנָה לֵאמָר יַבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחָוּ אֵלֶּיוֹּ פְּרָה אַרֻמְּׁה הְמִימָּה אֲשֶׁר אֵין־בָּה מוּם אֲשֶׁר לא־מְלָה מְלֵיהְ מְלֵיהְ מְלִי:

ָ וּנְתַמָּם אֹמָה אָל־אָלְעָזָר תַפֹּתֵּוְ וְהוֹצֶיא אֹמָה אָל־מָחַוּץ לַמַּחַנֶּה וְשָׁתַט אֹמָה לְפָּנֵיו:

פּׁמַמִּים: אֶּלְ-נֶכַּט פַֹּנֵג אָטַלְ-מִנִּמֵּר מִבַּמָּה אֶּבַמ וְלְלֵּטֵשׁ אֶלְמִּזִּוֹ עִבְּעֵוֹ מִבִּמָּר מִבִּמָּר אָבִי

וּאָּטַ־בְּשְׂרָהׁ וָאָסַ־דָּמְה עַלְ־פִּרְשָׁה וִשְּׂרְרָּ: קעיקר אָסַ־מַבְּהָ לַעִּינָי עַלִּיבְיָּי יִשְׂרָרָ:

، וְלָקֵח תַכֹּהֵן עֵץ אֶרֵז וְאֵזִּר וּשְׁנֵי תֹּלְעָם יְהְשְׁלֵּיוּ אֶלְ-תִּוֹּף שְׁרֵפָת תַפְּרֶה:

וְכִבֶּס בְּגִנְיוּ תַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשִּׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחַר יָבָא אֶל־חַמַּחַנָּה וְמְמֵא תַכֹּהֵן עַד־הְעֶהֶב:

* וְתַּמֵּבֶׁן אִינְיִי וְכַבָּׁס בְּלְבִיוִ בַּמָּוֹם וְנְתַוֹּ * וְתַּמֵּבֵּלֵ אִינְיִי וְכַבָּס בְּלְבִיוִ בַּמָּוֹם וְנְתַוֹּ

וְאָסָרוּ אֵישׁ מְהֹוֹר אֲת אֵפֶר הַפְּּרָה וְהִנְּיִח מִחִוּץ לִמְּהַנֶּה בְּמָקִוֹם שָהֻוֹר וְהִנְיִם לְעֵּרָת בְּנֵי־וִשִׂרָאַל לְמִשְׁמֶהֶה לְמֵי נְהָה הַמְּאת הָוֹא:

, וְׁכִבֶּׁס הָאִסֶׁף אָח־אֵפֶר הַפְּּרָת אָח־בְּגָדִיוּ וְשְׁמֵא עַד־הָעֶרֵב וְהִיְהְׁה לִבְנֵי יִשְׁרָאֵל וְלַגֵּר הַגַּר בְּתִיכֶם לְחָקָת עּוֹלֶם:

וֹמִים: בַּנִינֹה בַּמִט לַבְּלַרְנִנֹפָּה אִּבְׁם וֹסִמִא הִבֹּהֹט

הוא יִהְחַמָּא־בֿוֹ בַּיָּוֹם תַשְּׁלִישֵׁי וּבַּיִּוֹם תַשְּׁבִיעֵּי יִמְהָר וְאִם־לֹא יִהְחַשָּׁא בַּיַּוֹם תַשְּׁלִישֵׁי וּבִיּוֹם תַשְּׁבִיעֵּי לָא יִמְהֶר:

- Whosoever roucherh the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the Lord—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.
- This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.
- And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.
- And whosoever in the open field toucheth one that is shain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.
- And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.
- And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.
- And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.
- But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.
- And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.
- And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

- בְּלִ־תַּנֹגֵעַ בְּמֵתִ בְּנָּפָשׁ תָאָדָׁם אַשָּׁר־יָמֹוּת וְלָא יִתְּחַשָּׁא אָת־מִשְׁכֵּן יָתֹּדָל שִּמָּא וְנְכְרְתָּה תַנָּפָשׁ תַּהָוֹא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מֵי נְבְּה לֹא־זֹרָק עְלְיוֹ שְׁמֵא יִהְיֶּה עִּוֹד שְׁמְאָתִוֹ בְוֹ:
- ַ אָאַט טַשִּיּבְׁט אָבֶם בָּי־יָנְמִּיּח בְּאָטָל בְּלִ-תַבָּא אֶלְ-תָאָטָל וְכְלִ-אֲשָּׁר בָּאָטָל היקוא שְׁבְּעָר אָבֶם בִּי־יָנְמִיּח בָּאָטָל
- הְּלְגִוּ סְּמֵא צִׁוּא: י לִכְלְ, כַּלְּוּ פַּׁנְוּטַ אַּהָהָר אָּגִּוֹ_הָּמָּנִג פַּטִיּנִ
- ְוֹבֹל אֲשֶׁר־וּנִּע עַל־פְּנֵי תַשְּׂנִה בְּחֲלַל־חֶהֶבֹ אַנֹ בְמֶת אִוֹ־בְעֶצֶם אָדֶם אַּי בְקֻבֶּר וִשְּׁמֶא שִׁבְעָת וְמִים:
- הְּלְּנִוּ מִּנִם עַנִּים אָק_פֶּלְנִי בּ נְלְלִעוּיִ לְסִּמְאִ מִהְפַּר אָבִפּּע עַעַמָּאָע וֹלָעַן
- ڔٙڂۣۻٙ۩ۼڹؙڎڎڔڡ۪ڿڒۦڿڨٛڹڞۼڗڛ؈ڹڹڎ ڔڹڽڹڔ؞؈ڒڂۦڹۼڽڂؗ؞ڔ؈ڂڂۦڹڿڋڽڡ ڔ؈ڂۦڹۅ۪ڟڛؙڎؠۼڛۣڎۦؿۥڎڛ۪ڡڔ؈ڂۦڹڎڋ؈ ڿڽۼڽؗ؇ڎڿڔڋڿ؇ڋڿۿڔٷڎڿڎۼ
- ְהִיזְּה הַשְּׁהִרִּ עַלְ־הַשְּׂמֵא בִּיִּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיֵּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחִשְּׁאִי בַּיַּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכְבֶּּסְ בְּגְּדֶיוּ וְרְתַץ בַּמָּיִם וְשְׁהֵר בְּעֶּרֶב:
- וָאָישׁ אַשָּׁר־יִמְמָאׁ וָלָאׁ יִהְחַמְּאׁ וָנְבְּרְתָּה הַנָּפָשׁ הַהָוּאִ מְתַּוֹךְ הַקְּהָל בִּי אָת־מִקְדָּשׁ יְהְנְה טִמָּא מֵי נְדְּה לֹא־זֹרָק עָלְיוּ שְׁמֵא הְוּא:
- ן הְיָהָה לְהֶם לְחֻפֵּת עּוֹלָם וּמַזָּה מֵי־הַנּּדְהֹ יְכְבֵּס בְּגָּדְיוֹ וְתַנֹּגֵעַ בְּמֵי הַנִּדְה יִשְׁמֶא עַּד־הְעֶּהֶב:
- עַנְּיֹמִע שַּׁמְׁמֵא מַּגַעְעַהְּיֵּלְ וְכָּבְ אַמֶּגַעִנִינִתְבִּינִ עַמְּמֵא וֹמִמָא וְעַנִּפִּמָּ

07

REULR GRUR GRR

The Haftarah for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 - 38.

Aoreover the word of the Lord came unto me, saying: saying:

- 'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.
- Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;
- and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.
- And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.
- But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.
- Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord God: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.
- And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the Lord God, when I shall be sanctified in you before their eyes.
- For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.
- And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

- בּן־אָדִׁם בֵּית יִשְׂרָאֵל יִשְׁבָּים עַּלְפָּנֵי. וִיְשִׁמְּאַנ אִוֹלְה בְּדַרְבָּם וּבָעַּלִּילוֹתָם בְּשְׁמְאַת הַנִּדְּה הְיְתְּה דַרְבָּם לְפָּנֵי.
- מְּמְאִינִי: אַמֶּג_מֶּפְׁנֵּ מַּלְ_הַאָּבֶׁוּ וּבְּגִּנְהָבֶּה הְאָמִּפְּנֵּ הַבְּרֵבִיהָם
- ְּוֹכֹהְּלְּיִלְיִנִים הֻּפַּּמִּטֵּים: מּ נִאָּפָּיץ אָטִם בַּנִּיוְם נִיּזְּרִי בָּאָרַאָּוִי בָּרַרְבָּם
- ֵ וַיִּבֹוֹא אֵל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאִי שְׁם וַיְחַלְּלִי אָת־שֵׁם קְדְשִׁי בָּאֵמָר לְהָם עַם־יְּהְנָה אֵלֶה ימֵאַרְצִי יְצְאִיּ:
- ַ נְאֶהְטָלְ עַלְ־שָׁם קְּדְשָׁי אֲשֶׁר הִלְלָּהוֹ בֵּיתּ יְשְׂרְאֵלְ בַּגּוֹיָם אֲשֶׁר־בָּאִי שֲשֶׁר הִלְלָּהוֹ בַּית
- לבֿן אָמַר לְבֵּית־יִשִּׁרְאָל כָּה אָמַר אַדֹּנִי בֵּי אִם־לְשֵׁם־קַּדְשִׁי אֲשָׁר חִלַּלְמָּם בַּוּוּיִם אַשְׁר־בָּאהָם שֶׁם:
- וְקַהַשְׁתִּׁי אָת־שִׁעֵּי הַנְּדִׁוֹל הַמְחֻלָּל בַּנּוֹיִם אַשֶׁר חִלַּלְהָם בְּתּוֹכָם וְיָדִעׁוּ הַגּוֹיִם בְּי־אֵנֵי יְהנְׁה נְאָם אֲדֹנֵי יֵהוֹה בְּהִקּדְשִׁי בְבֶם לְעֵינֵיהֶם:
- אָלְ-אַּבְׁתִּיְבֶם: אָּלְבְּשִׁי מִּלְּלְ-הַאָּבְּאִנִי וְהַבָּאִנִי אָּלְבֶם הְּלְּבַּלְהַנִי אָלְבָם מְּלִ-הַיִּיִם וְּלִבָּאָנִי בָּיִם בְּלַבַּאָנִי בָּיִם
- אָטַבְּׁם: מִפְּׁץ מְּמִאִנִינִבֶּם נִמִּבְּּלְ-נִּלְנִקְנִבֶּם אָמַנֵּר וֹזָרַלִּטֵּׁי הַּלְנִבָּם מִנִם מִּעִנִּרִנִם נִמְעַרְנֵּצִם

- A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.
- And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.
- And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.
- And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.
- And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.
- Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe your own sight for your iniquities and for your abominations.
- Not for your sake do I this, saith the Lord God, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.
- Thus saith the Lord GoD: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be builded.
- And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.
- And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.
- Then the nations that are left round about you shall know that I the Lord have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the Lord have spoken it, and I will do it.

- מְבְּמְּׁנִכְם וֹנְעַעַּׁ, לְכֵּם לֶרַ בְּמֶּׁנֵּ אָעַּן בְּלֵּנְבְּכֵּם וַנִּיסְׁנִינָּ, אָעַ־לֶרַ הַאָּבָּן וֹנְעַעַּּ, לְכָּם לֵרֵ הַנִּיִּסְׁ וֹנִינִּ הַנִּאָּ
- נְאֶמֶרְבְּהָהָי אָמֶרְבְּהָהָלִי הַלְּכִּרִּ וּמִמֶּפָּׁמִּי הַאָּמֶרִ בּ וְאָתַרְנְהָרָי אָתַן בְּקְרָבִּ וְמִמֶּפָּׁמִי הָאָתִי
- ַ וִישַּׁבְמֵּם בְּאָבֶץ אֵשָׁר נָתָהִּי לַאֲבְתִיכֵם הְיִהְיֵימָם לִי' לְפָּׁם וְאָנִבִּי אֶהְנֶה לָבֶם לֵאל'הִים:
- במר: אַקַ-טַבּּלּן וֹטַבַּנִינֵּר אָטָוָ וֹלָאַ-אָטֵּוֹ מִּלְיָכֵם וֹטֵוְתַּמִּטִּׁר אָטַבְּם מִּבְּלְ מִמִּאִנִינִכִּם וֹלִבַּאִטַּר
- ָּ וְתִרְבֵּיתִי אָת־פְּרֵי הָעָּץ וּהְנִיבָת הַשְּׁדֵה לְעַעַן אֲשֶׁר לָא תִקְחָוּ עָּוֹד חָרְפָּת רְעָב בַּגּוֹיִם:
- הֿוּלָּטִיכְּם וֹהֹלְ שוּהַבּוִטִּיכֵּם: אַּהָּב לְאַ_סוּבִים וּלִלִּסִטִּם ְ בֹּבֹּוֹיכָם הַּלְ וּנִׁכֹּבַטִּם אָטַ-בַּבַבַכֵּם טַבַׁהָּם וּמַהַּלְלֵיכֵם
- ְיִּמְבְׁאֵבְי: (ס) יְנְבַתְ לְכֵּם בַּּנְתָּנְ וְנִבְּלְמָנִּ מִנְּגַרְכִּיכֵם בַּּנִע אַ לְמִתְּנָכֵם אָּנִי_תְּמֶּנִי נִּאָם אָבִּנִּי יִיִּצְוָנִי
- ַ בְּר אָמִר אֲדֹנֵי הֵהוֹה בִּיוֹם טַהַרֵי אָהְבֶׁם מִכְּל עַּיֹנְיֹמִיכֶם וְהִוֹּשִׁבְּחִי אָת־הֵעָּרִים היבְל אַמִר אֲדֹנֵי הֵהוֹה בִּיוֹם שַהַרֵי אָהְבֶּם
- ְּמְּמְׁלְּטִ לְמִּנִוֹ בְּלְ_מִנְדֵׁר: נְטִאָּבְא טַּנְּמָּפָּט שַּׁמְּדֵּר טַּטַּט אָמֶּר טַנְיָּטִי
- וּאָמְרֹּי הַאָּבֵץ הַכּּוּיֹ הַנְּשִׁמָּה הָיָחָה בְּגַּן־עֵּדֵן וְהָעָּרֵים הָחֲרֵבָוֹת וְהַנְשִׁמָּוֹת וְהַנְּהֵרְסִוֹת בְּצִיּרְוֹת יְשֶׁבוּ:
- ְּיִיְרְעִּי תַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאֲרוֹ סְבִיבְוֹתֵיכֶם כֵּיוּ אֲנֵי יְחֹנְׁה בְּנִיתִּי תַנְּחֲרָסׁוֹת נִשְעָתִּי תַנְשַׁמְּר אֲנֵי יְחֹנֶה דְּבָּרְתִּי וְעְשְׁיתִי: (ס)

- Thus saith the Lord God: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.
- As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the LORD.'
- כָּה אָמַרֹ אֲדֹנֵי יֶהוֹה עֹוֹד זָאִת אִדְּרֵשׁ לְבֵּית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשָׁוֹת לָהֶם אַרְבֶּה אֹהֶם כַּצְּאׁן אָרֶם:
- ג פְצָאוּ קְדִישִׁים פְצָאוּ יְרוּשֶׁלִםׁ בְּמָוּשָׁדִּיהִ פֵּוּ מְּהְיֶּינְהוֹ הַעְּרֵים הָחֲבֵבֹּוֹת מְלֵאִוֹת צָּאוֹ אָדֶם וְיָּדְשִׁים פְצָאוֹ יְרוּשֶׁלִםׁ בְּעָּוֹים בָּצִאוּ

LEULT ELUR LINU

The Maftir for Shabbat HaḤodesh is Exodus 12:1 – 20. The Haftarah is Ezekiel 45:16 – 46:18.

All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the drink-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel, he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offering, and the burnt-offering, and the Israel.

- Thus saith the Lord GoD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.
- And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the alter, and upon the posts of the gate of the inner court.
- And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.
- In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.
- And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

- וְעֵלְ־תַנְּשָׁיֹא יְהְנָה הָעּוֹלָוֹת וְתַמִּנְחָתֹ י וְתַנֵּסֶףׁ בַתַנִּים וּבֶחֲדָשִׁים וּבַשַּבְּתִׁוֹת בְּבְל־מוֹעַּהַי בֵּית יִשְׂרָאֵל הְוּא־יַעַשֶּׁה אָת־תַחַשָּאַת וְאֶת־תַמִּנְחָׁה וְאֶת־הַעּוֹלָה וְאֶת־תַשְּׁלְמִׁים לְכַפֵּר בְּעַר בֵּית־יִשְׂרָאֵל: (0)
- ני פה אָמִר אָבּוָר יָהוִיה בָּרִאִּטִּוּן בָּאָתָר לַחְגִישׁ תַּמָּח פּר־בָּן־בָּקָר תָּמִים וְחִמֵּאָתָ אָת־הַמְּקְהַיּ
- ין לַלַח הַפֹהָן מִירֵם הַחִּמָּאִם וָנְתַּן אָל־מִיוּתַּת הַבְּיִת וְאֶל־אַרְבָּע פִּנִּית הָעָּיָהָה לַמִּוְבֵּתַ וְעַּל־מְיּוּיִת שָׁעַר הָחָצֶר הַפְּנִימֵיה:
- ינופּט, וֹכפּבטם אָט_טַבּנט: מּ וֹכֵּן טַנְּמָטָרְ בִּשְׁבָּמָר בַּטֵבָה מָאָיִשׁ שַּנֶּר
- ב בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבְּעָּה עַשָּׁר יוֹם לַחֹהֶשׁ יִהְנָה לְבֶם הַפְּסָח הָג שְׁבֻעַּוֹת יָמִים מַצִּּוֹת יִאְבֵל:
- ַ וְעָשֶׁׂה חַנְּשִׁיאֹ בַּיַּוֹם חַהֹּוֹא בַעֵּדוֹ וּבְעַר בְּל־עַם הָאָרֶץ פַּר חַמָּאה:

٤٦

- And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.
- And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.
- In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering, as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.
- Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh roward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.
- And the prince shall enter by the way of the porth of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepate his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.
- Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.
- And the burnt-offering that the prince shall offer unto the Lord shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;
- and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.
- And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;
- and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.
- And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

- וְשִׁבְעַּת יְמֵי־הָחָג יַצִּשָּׂה עּוֹלֶה לַיהוָֹה שִׁבְעַת פְּרִים וְשִׁבְעַּת אֵילִים הָמִימִם לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמֵים וְחַמְּאת שִׁעַיר עָזָּים לַיְּוֹם:
- יינוְנְחָה אֵיפָּה לַפָּר וְאֵיפָּה לַאָּיִל יִעְּשָׂה יִיִּי יִינְיִּיִה יִינְיִּיִה לִאָּיִל יִעְשָׂה יִינְיִי
- د چېجدنې چېچېد پېښد رڼه کېډې چېډ رپوښد چېچېد ښېورد تېښت چېوېد چوخېد رحېډې، (۵)
- פֹת־אָמִרֹ אֲדֹנֵי יֶחוֹתֹ שַׁעַר הָחָצֵר הַפְּנִימִיתֹ הַפֹּנָה קִדִּׁים יִהְיֶה סְגִּיר שֵׁשֶׁת יְמֵי הְמַצְשֵׂה וּבְיָוֹם הַשִּׁבְּתֹ יִפְּהֵה וּבְיָוֹם הַחְֹגִשׁ יִפְּתֵחַ:
- ﻧּבָא הַנְּשִׁיא پُڎֶדְ אִּילָם הַשַּׁעַר מִהֹיץ װְעְמֵּדִ עַל־מִזּיזַת הַשָּׁעַר וְעָשָׁי הַפֹּהַנִּים אָת־מִילְתוֹ וְאָת־שִׁלְמִיוּ וְהְשִׁתַּהָנָה עַל־מִפְתַן הַשָּׁעַר וְיָצְא וְהַשָּעַר לֹא־יִסְּגֵּר עַד־הְמְהֶב:
- בּשַּבְּקוֹת ובֶּהֵדְשִׁים לְפָּנֵי יָהְוָּה: בְּשַּבְּקוֹת ובֶהֵדְשִׁים לְפָּנֵי יָהְוָּה:
- ַ װְמַשְּׂט אָמֶּר כְּבָשָׁים הָמִימָם וְאַיִל הְּנִים הַשְּּבְּׁת שִׁשְּׁר כְּבָשָׁים הָמִימָם וְאַיִל הְמָים:
- , וּבְנִים תַּלְבֶשׁ פַּר פָּן־פָּקָר הָמִימָם וִשִּׂשֶׁת פְּבְשָּׁים נְאַיִל הְמִימָם יִהְיְוּ:
- ָ װָאַיפָּה לַפְּׁר וְאֵיפָּה לָאַיִל יַעֲשָׂה מִנְחָה וְלַפְּבָשִּׁים כַּאַשֶׁר תַּשָּׂיג יָדְוֹ וְשֶׁמָּן תַין לָאֵיפָה:
- א יִבְרַוֹא הַנְּשָׂיא הַרֶּךְ אִילְם תַשִּׁעַרֹ יָבֹוּא יִבְרַרְכִּוֹ יֵצְא:

But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate, and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the south gate shall go forth by the way of the morth gate; and he that way of the way of the way of the gate shall not return by the way of the gate north gate; he shall not return by the way of the gate.

And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the Lord daily; morning by morning shalt thou prepare it.

And thou shalt prepare a meal-offering with it morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

Thus shall they prepare the lamb, and the morning, for a modifiering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

Thus saith the Lord GoD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall teturn to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.

ּיִבְלֵוֹא עַם־הָאָׁבֶץ לִפְּנֵי יְהֹנָהֹ בַּמּוֹעֲדִים הַבְּא בֻּבֶף־שַׁעַר צָפֿוֹן לְהֵשְׁתַּהַוֹּת יֵצֵא בֶּבֶף־שַׁעַר נְגָב וְהַבָּא בֶּבֶף־שָׁעַר נָּגָב יֵצֵא בֶּבֶף־שַׁעַר צְפְּוֹנְה לַא יִשׁיּב הֶּבֶף הַשַּׁעַר אֲשֶׁר־בָּא בֹוֹ כִּי וָכְחָוֹ (כִי יצאו)[ק' יֵצֵא]:

יי נְבְנָא בַּתִּלֶם בַּבְנָאָם וָבְנָא נַבְּגָאַטָם יי נְבְנָא נַבְּגָאַטַם יי נְבְנָא נַבְּגָאַטַם יי נְבְנָאַ

ַ נַבַחַגַּים וּבַמּוֹעֵּדִים מִּהְיָה חַמִּנְחָהֹ אֵיפָּה לִפְּרִ וְאֵיפָּה לְאַׁיִל וְלַבְּבָשִׁים מַמַּת יָדִוֹ יְשֶׁמֶן הֵין לְאֵיפָה: (פ)

וְבְי־יַעֲשֶׁהֹ הַנְשָׁיא נִדְבְׁה עּוֹלָה אִי־שְׁלְמִים נְדְבָה לִיהוָהׁ יּפְּחָה לֹוֹ אָת־הַשָּׁעַר הַפּּנָה קַדִּים וְעְשָׂה אָת־ִּלְלָהוֹ וְאָת־שִׁלְמָיו כַּאַשֶׁר יַעְשֶׁה בְּיִּה הַשְּבָּת וְיָצֶא וְסְגַר אָת־הַשָּׁעַר אַחַרֵי צֵאְתְוֹ:

و إَخْجِשׁ چَا־שְׁנְאֹוֹ מְּמִׁים מַעֲּשֶׁׂר עּוֹלֶד לַיּוֹם לַיהְוָה בַּבְּקֵר בַּבְּקֵר מַעֲשֶׂר אָהְוֹ:

ומנְחָה תַעַּשָּׁה עַלְיִׁר בַּבָּקֵר בַבּבָּקֵר שִׁשִּׁית הָאֵיבְּה וְשָׁמֶן שִׁלִּישִׁית הַהָּין לְרַס אָת־הַסָּלֶת מְנְחָה לִיהֹּדְה הֻקּוֹת עוֹלְם הְמִיר:

(כי ועשו)[קי וַצָּמִיוֹ אָת־הַבֶּבֶּעֵר וְאָת־הַמִּנְחֲה וְאָת־הַשֶּׁמֵן בַּבָּקֶר בַּבָּקֶר עוֹלֶת מְמֵיד: (ס)

פֿה־אָמַר אַדֹּנֵי וֶהוֹה פִּי־יִמֵּן הַנָּשָׂיא מִחָּנָה לְאַישׁ מִבְּנְיִי נַחֲלְתִּוֹ הָיִא לְבָנֵיִי מִהְוָה אַהְזְּהָם הָיא בְּנַחֲלְה: (ס)

וְבְי־ִימֵׁן שַּמְּנְה מִנּחֲלְתֹּוֹ לְאַחַדׁ מֵשְּבְּדִּיִּי וְתָיְחָה לֹּוֹ שַּׁדִּשְׁנֵת תַדְּרֹוֹר וְשָׁבָת לַנָּשִׂיא אֲךְ נַחֲלְתֹּוֹ בְּנָיוּ לְחֶם מִדְיֶה:

אַמֶּר לא־יָפָּצי עַפֿי אָישׁ מִצְּחָיִּיִּהִי לְמַעַּן מַאַחָיִּהְם מֵאַהַיִּּהִי יִנְחָל אָת־בָּנְיִוּ לְמַעַּן יְיִּהְשִּיִּהְם מַאַהְיָּהְיִּהְ מִנְּחָלֵתְ הָשְׁהַ